ORBITOR

MIRCEA CĂRTĂRESCU s-a născut la 1 iunie 1956 în București. După terminarea liceului (la „Dimitrie Cantemir" din Capitală), a devenit student la Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București, pe care a absolvit-o în 1980. Între 1980 și 1989 a fost profesor de română la o școală generală, apoi funcționar la Uniunea Scriitorilor și redactor la revista *Caiete critice*. Din 1991 este asistent la catedra de Istoria literaturii române a Facultății de Litere din București.

A debutat în 1978, în *România literară*.

VERSURI: *Faruri, vitrine, fotografii*, Cartea Românească, 1980 — Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1980; *Aer cu diamante* (volum colectiv), Litera, 1982; *Poeme de amor*, Cartea Românească, 1983; *Totul*, Cartea Românească, 1985; *Levantul*, Cartea Românească, 1990 — Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1990; *Dragostea*, Humanitas, 1994.

PROZĂ: *Desant '83* (volum colectiv), Cartea Românească, 1983; *Visul*, Cartea Românească, 1989 — Premiul Academiei române pe 1989; în traducere franceză *Le Rêve*, Editions Climats, Paris, 1992 — nominalizată pentru Premiul Médicis și „Premiul pentru cea mai bună carte străină" pe 1992; *Nostalgia*, ediție integrală a cărții *Visul*, Humanitas, 1993 (tradusă în franceză și spaniolă); *Travesti*, Humanitas, 1994 — Premiul Uniunii Scriitorilor și Premiul ASPRO pe 1994 (tradusă în franceză și olandeză).

ESEU: *Visul chimeric*, Litera, 1992.

859.0
C 27

MIRCEA CĂRTĂRESCU

ORBITOR

ARIPA STÎNGĂ

ROMAN

BIBLIOTECA PUB
„N. BĂLCESCU"
Șos. Giurgiului nr. 86
— BUCUREȘTI —
76.739

HUMANITAS
BUCUREȘTI

859.0-31

Coperta
IOANA DRAGOMIRESCU MARDARE

© HUMANITAS, 1996

ISBN 973-28-0723-7

Editura Humanitas folosește calculatoare

oferite de

„Căci cunoaștem în parte și prorocim în parte;
dar cînd va veni ce este desăvîrșit, acest *în parte* se va sfîrși.

Cînd eram copil, vorbeam ca un copil, simțeam ca un copil, gîndeam ca un copil; cînd am devenit matur, am terminat cu ce era copilăresc.

Acum vedem ca într-o oglindă în chip întunecos, dar atunci vom vedea față în față; acum cunosc în parte, atunci voi cunoaște deplin, cum am fost cunoscut și eu pe deplin."

(Pavel, *Corinteni*, 1, 9–12)

Partea I

Înainte să se construiască blocul de vizavi și totul să devină ecranat și irespirabil, priveam nopți întregi Bucureștiul de la tripla fereastră panoramică a camerei mele din Ștefan cel Mare. Fereastra reflecta de obicei mobilierul sărac al încăperii, un dormitor de lemn gălbui, o toaletă cu oglindă, cîteva plante, aloe și asparagus, în ghivece de argilă, așezate pe masă. Lustra cu abajururi de sticlă verzuie, unul dintre ele ciobit de mult timp. Spațiul galben al camerei devenea și mai galben adîncindu-se în uriașa fereastră, iar eu, un adolescent ascuțit și bolnăvicios, în pijama rufoasă și cu un fel de vestă lăbărțată deasupra, stăteam toată după-amiaza așezat cu fundul pe lada de la studio, privind în ochi, ca hipnotizat, reflectul meu din oglinda străvezie a ferestrei. Picioarele le țineam pe caloriferul de sub geam, care iarna îmi ardea tălpile, dîndu-mi un amestec pervers, subliminal, de plăcere și suferință. Îmi vedeam în geamul galben, sub floarea triplă a fantomei lustrei, fața subțire ca o lamă și ochii cu cearcăne violete sub ei. Cîteva fire de mustață făceau și mai evidentă asimetria gurii, care era de fapt asimetria întregii mele fețe. Dacă unei fotografii de-a mea i-ai acoperi jumătatea stîngă a feței, ai avea imaginea unui tînăr deschis și voluntar, cu trăsături aproape frumoase. Cealaltă jumătate, însă, surprindea și înspăimînta: ochiul era aici mort și gura tragică, și lipsa de speranță se întindea pe întreaga piele a obrazului ca o eczemă.

Abia cînd stingeam lumina în cameră mă simțeam însă cu adevărat eu. Deodată pe pereți începeau să se rotească dungile albastre electric și verzi fosforescente ale tramvaielor care treceau huruind pe șoseaua aflată cu cinci etaje dedesubt, deodată deveneam conștient de zgomotul îngrozitor al traficului și de singurătatea și

tristețea fără capăt a vieții mele. Întrerupătorul era după șifonier, și cînd stingeam lumina odaia devenea un acvariu livid. Mă mișcam, ca un pește bătrîn, printre mobile putrede, mirosind ca reziduurile marine dintre stînci, înaintam pe covorul de iută, aspru sub tălpi, pînă la ladă, mă așezam iar pe ea, puneam picioarele pe calorifer și fantasticul București exploda deodată după sticla albastră de lună. Era ca un triptic nocturn, de o strălucire sticloasă, nesfîrșită, inepuizabilă. Dedesubt, vedeam o parte din șosea, cu stîlpii ei electrici ca niște cruci de metal, susținînd firele de tramvai și becurile roze, care iarna scoteau din noapte valuri peste valuri de ninsoare furioasă sau lentă, rară ca în desenele animate sau abundentă ca o blană. În nopțile de vară, însă, mă distram imaginîndu-mi cîte un crucificat cu cunună de spini pe creștet, țintuit de fiecare din șirul nesfîrșit de stîlpi. Costelivi și pletoși, cu ștergare umede în jurul șoldurilor, ar fi urmărit din ochii înlăcrimați scurgerea automobilelor pe strada pietruită. Doi–trei copii, cine știe de ce întîrziați pînă la ora aceea din noapte, s-ar fi oprit și l-ar fi privit pe Cristul cel mai apropiat, ridicîndu-și înspre lună fețele triunghiulare.

Vizavi se afla centrul de pîine, apoi cîteva curți și un chioșc rotund de tutungerie. Un centru de umplut sifoane. O alimentară. Poate fiindcă am traversat prima dată șoseaua singur ca să cumpăr o pîine visez atît de des acel loc. În visele mele el nu mai este o magherniță mizerabilă, mereu întunecoasă, unde o bătrînă în halat alb mînuiește pîini în formă și cu miros de șobolan, ci un spațiu misterios, unde duc trepte înalte, greu de urcat. Becul chior, legat de două fire neizolate, capătă un sens mistic, iar femeia e acum tînără și frumoasă, între lăzile ciclopice de pîine. Femeia însăși e înaltă cît un turn. Îmi număr banii în acea lumină himerică, îi sclipesc în pumn, dar nu reușesc să-i socotesc și încep să plîng, căci nu știu dacă-mi ajung să cumpăr o pîine. Și mai încolo, în susul șoselei, se află Nenea Cățelu, un pensionar nenorocit și leneș, care are o curte devastată parcă de război, unde nu crește absolut nimic, un maidan de gunoaie de fapt. Bătrînul și nevastă-sa umblă năuci de colo-colo, intrînd și ieșind dintr-un bordei acoperit cu carton gudronat, împiedicîndu-se de un cîine scheletic, de la care le-a venit și numele. Înspre Dinamo mai departe e alimentara, din care nu văd de fapt decît un colț. Spre Circul de Stat se află blocul

cu autoservirea și cu un alt chioșc de difuzare a presei. Acolo, în visele mele, încep subteranele. Rătăcesc, cu un coș de sîrmă în mînă, printre rafturile cu șerbet și dulceață, cu șervețele și pungi de zahăr (în care uneori erau ascunse mașinuțe de metal verde sau portocaliu, cel puțin așa se spunea între puști), pătrundeam apoi printr-o ușă batantă în altă zonă a magazinului, care n-a existat niciodată, și mă trezeam afară, sub stele, avînd încă în mînă coșulețul plin de cutii și borcane. Eram în spatele blocului, între lăzi vrăfuite, de scîndură spartă, iar în fața mea era ușa de tablă vopsită în alb, unde cîteodată se vindea brînză. Dar acum nu era o singură ușă, ca în realitate, ci vreo zece, înșirate de-a lungul întregului bloc, iar între ele ferestre puternic luminate ale unor camere aflate la demisol. În fiecare vedeai prin geam cîte un pat curios, pe picioare foarte înalte, iar în paturi dormeau fete foarte tinere, cu părul risipit pe pernă, cu sînii mici dezveliți. Într-unul din vise am deschis ușa cea mai apropiată de mine și am coborît o scară-n spirală, care ducea adînc, într-un mic alcov luminat electric, unde mă aștepta una dintre aceste fete-păpuși, cîrlionțate și docile. Deși eram bărbat deja cînd am avut acest vis, nu mi-a fost dat s-o posed pe Silvia, și toată excitația mi s-a risipit în încîlceala unor încrengături pîsloase de vorbe și gesturi. Am ieșit cu ea de mînă, am traversat șoseaua înzăpezită și i-am privit părul albastru în lumina vitrinelor de la farmacie și de la restaurantul „Hora", apoi am așteptat tramvaiul amîndoi, în ninsoarea care ne ștergea trăsăturile feței, și a venit tramvaiul, care nu avea pereți, era doar șasiul și cîteva scaune de lemn deasupra, iar Silvia a urcat și s-a pierdut într-o zonă a orașului pe care am aflat-o mai tîrziu, în alte vise.

În spatele acestui prim rînd de clădiri se vedeau altele, acoperite de stele. Era o vilă masivă cu olane roșii, era și o casă roză ca un mic castel, erau blocuri scunde, împletite cu iederă, din perioada interbelică, ce-aveau ferestre rotunde și geamuri dreptunghiulare cu ornamente Jugendstil în casa scărilor, și foișoare grotești deasupra. Toate pierdute prin frunzișul, acum negru, al plopilor și carpenilor, care mătură cerul adînc, din ce în ce mai întunecat către stele. La ferestrele luminate se desfășura mereu o viață din care prindeam fragmentar cîte ceva: o femeie călca rufe, un bărbat în cămașă albă se tot învîrtea prin odaie la etajul trei, două femei stăteau în fotolii și discutau la nesfîrșit. Doar trei sau patru ferestre pre-

zentau interes. În nopți de febră erotică stăteam la geam, în întuneric, pînă se stingeau toate luminile și nu mai era nimic de văzut, sperînd să prind o dată acele scene, acele dezveliri de sîni și fese și triunghiuri pubiene, acei bărbați răsturnînd femeile-n pat sau ducîndu-le la fereastră și posedîndu-le acolo pe la spate. De multe ori erau trase draperii sau transperante peste ferestre, și mă străduiam atunci, stricîndu-mi ochii, să interpretez mișcările abstracte și fragmentare care fulgerau pe dunga de lumină rămasă neacoperită, văzînd peste tot pulpe și șolduri, pînă cînd ameteam și sexul mi se umecta penibil în pijama. Abia atunci mă culcam, ca să visez că pătrund în acele camere străine și particip la manevrele erotice complicate din adîncul lor...

Dincolo de acest al doilea rînd de clădiri, orașul se-ntindea pînă în zare, acoperind jumătate din fereastră cu un amestec tot mai mărunțit, mai confuz, mai indistinct, mai aleatoriu de vegetal și arhitectural, cu flețele plopilor țîșnind din loc în loc și cupole ciudate arcuindu-se între nori. Foarte departe distingeam (mi le arătase mama încă din copilărie pe ceruri de după furtună) silueta în zig-zag a magazinului „Victoria", cîteva blocuri foarte înalte din centru, vechi de zeci de ani și construite ca niște ziggurate, încărcate de reclame fluorescente, roșii, verzi și albastre, care se aprindeau și se stingeau în ritmuri diferite, iar mai departe doar densitatea tot mai mare la orizont a stelelor, care formau hăt-departe o muchie de aur vechi. Prins ca o piatră în inelul de stele, Bucureștiul nocturn îmi umplea ferestrele, se vărsa înăuntru și-mi pătrundea în corp și în creier atît de adînc, încît chiar din adolescență îmi imaginam un melanj de carne, piatră, lichid cefalo-rahidian, oțel cornier și urină, care, susținut de vertebre și arhitrave, însuflețit de statui și obsesii, digerînd cu mațe și centrale termice, ar fi făcut din noi unul singur. Într-adevăr, stînd nopțile pe lada de la studio, cu picioarele pe calorifer, nu numai eu contemplam orașul, ci și el mă spiona, și el mă visa, și el se excita; căci el nu era decît substitutul fantomei mele gălbui care mă privea din fereastră cînd era lumina aprinsă. Aveam mai mult de douăzeci de ani cînd am pierdut imaginea asta. Atunci s-au pus fundațiile blocului de vizavi, s-a hotărît lărgirea șoselei, asfaltarea ei, demolarea centrului de pîine, a celui de sifoane și a chioșcurilor și construirea unui zid de blocuri, mai înalte decît al nostru, în partea cealaltă a șoselei. Era o iarnă

geroasă, și cerul era alb și limpede după ce ninsese mult. Mă uitam din cînd în cînd pe geam. Un excavator galben dărîma, lovind cu cupa dințată, clădirea în care locuise o femeie lascivă, care nu mi se arătase goală niciodată. Interiorul camerelor era gol și se vedea bine în ruina și mai patetică datorită zăpezii. Bucureștiului îi era strivit un rinichi, îi era extirpată o glandă, poate, vitală. Poate că pe sub coaja orașului, ca a unei răni, existau într-adevăr subterane, și poate că această gospodină extrem de lubrică și care (dintr-un capriciu?) nu mi se arătase goală niciodată fusese cumva un centru, o matcă a acestei vieți subterane. Acum alveola ei se fărîmița ca ipsosul. Curînd, toată partea de vizavi a șoselei arăta ca o dantură ruinată, cu cioturi îngălbenite și locuri goale și goluri de o putreziciune metalică. Zăpada mirosea așa bine, cum deschisesem treimea uriașă de geam subțire și umed, scoțînd afară capul tuns, ca să-mi înghețe ceafa și urechile și ca să privesc aburii răbufnind din odaie, dar dincolo de mireasma ei limpede, proaspătă ca a rufelor înghețate pe sîrmă, puteam gîndi duhoarea distrugerii. Și dacă e adevărat că emisferele cerebrale s-au dezvoltat din străvechiul bulb olfactiv, duhoarea, damful metafizic, mirosul subțiorilor timpului, acreala de cîrpă de vase a apropierii extazului, duhul de creson al nebuniei sînt, poate, gîndurile noastre cele mai profunde.

Spre primăvară fundațiile erau săpate, canale ca de rîie se întindeau în lut, cabluri roze și negre se desfășurau de pe uriașe mosoare de cherestea, mai înalte decît omul, și scheletul de beton se ridica obnubilînd o fișie de București după alta, sufocîndu-i vegetația foșnitoare și astupîndu-i frontoanele, gorgonele, cupolele, terasele încălecate unele peste altele. Cofrajele de placaj și fier forjat, neregulate și precare, schelele pe care suiau muncitorii, mașinile de turnat asfalt scoțînd valuri de fum, noii stîlpi electrici de beton, depozitați în stive, și care aveau să înlocuiască ruginitele crucifixe metalice, toate păreau părțile vizibile ale unei conspirații menite să mă despartă de București, de mine însumi, de cei cincisprezece ani în care, așezat pe ladă și cu tălpile pe calorifer, trăsesem perdeaua și privisem cerurile vaste ale orașului. Se ridica un zid, se închidea o zonă din mintea mea, avea să mi se interzică de-acum accesul la tot ce proiectasem din mine în fiecare dintre cuburile și dreptunghiurile și verdele negru și verdele galben și luna subțire ca unghia reflectîndu-se în toate ferestrele. La șapte sau opt ani, părinții mă

culcau obligatoriu după-amiaza. Șifonierul era pe atunci așezat paralel cu patul, și mă priveam minute-n șir în luciul lui galben, un copil cu ochi întunecați transpirînd sub cearceaf și neputînd nici o clipă să adoarmă. Cînd soarele răsfrînt în furnir mă orbea, făcîndu-mă să văd pete mov, mă-ntorceam cu fața la perete, ca să privesc, urmărind fiecare floricică și frunzuliță cărămizie, desenul stofei cu care era tapițată placa lipită de perete a studioului. Deslușeam în labirintul floral simetrii aspre, grupuri neașteptate, capete de animale și siluete de bărbați, cu care construiam povești ce ar fi trebuit să mi se prelungească în vise. Dar somnul nu venea niciodată, era prea lumină, și tocmai lumina albă, de octombrie mă hotăra să mă joc cu focul: ascultam dacă nu se-aude vreun zgomot din camera părinților mei și apoi mă ridicam ușor din pat și mergeam în vîrful picioarelor la fereastră. Imaginea orașului era acum prăfoasă și îndepărtată. Șoseaua se curba larg spre stînga, așa că puteam deja vedea blocurile de pe partea noastră înspre Lizeanu și Obor. Foarte departe se zărea Foișorul de Foc, iar în spatele lui termocentrala cu paraboloidele coșurilor dejectînd un fum încremenit. Plopii păreau drepți și ogivali, dar cei mai apropiați își trădau ereditatea încărcată: crengile pline de frunze tremurătoare, țîșnite în sus, nu erau drepte, ci șerpuite ca niște cozi despletite de curînd. Îmi lipeam fruntea de geam și, toropit de insomnie, așteptam să se facă ora cinci, dar timpul nu părea să mai curgă, iar imaginea terifiantă a tatălui meu năvălind deodată pe ușă, cu un ciorap de damă pe cap, înnodat în chip de fes, ca să-i țină dat pe spate părul negru și cu firul gros de brunet „pana corbului", îmi era mereu prezentă în minte. În astfel de minute furate somnului obligatoriu am contemplat odată cel mai frumos peisaj din lume. Era după o furtună de vară cu trăznete ramificîndu-se pe cerul brusc întunecat, atît de întunecat încît n-aș fi putut spune dacă în cameră sau afară era mai mult întuneric, cu o răbufnire de ploaie în care fiecare dintre rapidele șuvoaie paralele era înconjurat de un abur de stropi fini sărind leneș în toate părțile. Cînd ploaia a-ncetat, între cerul negru și orașul ud și cenușiu s-a făcut deodată lumină. Era ca și cînd două palme ar fi protejat infinit de gingaș lumina galbenă, proaspătă, transparentă, așezîndu-se pe suprafețe, vopsindu-le cu șofran și citron, dar mai ales aurind aerul, dîndu-i o strălucire de prismă de sticlă. Încet, norii s-au spart și alte dîre

din același aur rarefiat, căzînd oblic, au interferat cu lumina inițială, făcînd-o și mai intensă, mai limpede și mai răcoroasă. Întins pe coline, cu turlele Mitropoliei ca de mercur, cu toate geamurile arzînd ca flacăra de sare, încolăcit de curcubeu, Bucureștiul era un retablu pictat pe fereastra mea triplă, la pragul de jos al căreia abia ajungeam cu claviculele.

Înluminura avea să-mi fie acum răzuită, și deasupra ei, cu caractere egale și-nghesuite, avea să se scrie un text imperativ și greu ca o cortină. Iar azi, cînd sînt la jumătatea arcului vieții mele, cînd am citit toate cărțile, inclusiv cele tatuate pe lună și pe pielea mea, cele scrise cu vîrful acului pe colțul ochilor mei, cînd am văzut și am avut destul, cînd mi-am dereglat sistematic toate simțurile, cînd am iubit și-am urît, cînd am ridicat monumente de aramă nepieritoare, cînd mi s-au lungit urechile așteptîndu-l pe micuțul Dumnezeu, fără să înțeleg multă vreme că nu sînt decît un sarcopt săpîndu-mi canale în pielea lui de lumină bătrînă, cînd îngerii îmi populează creierul ca spirochetele, cînd toată dulceața lumii m-a desfătat și cînd s-au dus aprilie și mai și iunie, — azi, cînd sub inel pielea mi se descuamează în mii de straturi de foiță de biblie, azi, vivacele și absurdul azi, încerc să-mi pun dezordine-n gînduri și să citesc runele cu ferestre și balcoane pline de rufe umede ale blocului de vizavi, care mi-a rupt viața-n două așa cum nautilul își zidește fiecare compartiment în care n-a mai încăput și se mută într-unul mai mare, pe spirala de sidef care-i rezumă viața. Însă acest text nu este uman și nu-l mai pot desluși. Ce a rămas dincolo, nașterea, copilăria și adolescența mea transpar uneori prin porozitatea uriașului zid, în zdrențe lungi și enigmatice, deformate în anamorfoze și racursiuri, pulverizate de mediile de difracție, nenumărate, prin care ajung pînă-n odaia micuță în care mă mai întorc cîteodată. Sidef peste sidef peste sidef, albăstrui peste albăstrui peste albăstrui, fiecare vîrstă și fiecare casă în care am trăit (dacă n-a fost totul o halucinație a nimicului) este un filtru deformîndu-le pe cele anterioare, amestecîndu-se cu ele, făcîndu-le benzile mai înguste și mai eterogene. Căci nu descrii trecutul scriind despre lucruri vechi, ci aerul cețos dintre tine și el. Felul în care înfășoară creierul meu de acum creierele mele de sub țestele tot mai mici, de os și cartilagii și pieliță. Tensiunea și neînțelegerea dintre mintea mea de acum și cea de acum o clipă, și cea de acum zece ani.

Interacțiunea lor, amestecul lor una în imageria și emoția alteia. Cîtă necrofilie e-n amintire! Cîtă fascinație pentru ruină și putrefacție! Cîtă scotocire de medic legist prin organe lichefiate! Gîndindu-mă la mine de la diferite vîrste, ca tot atîtea vieți anterioare consumate, e ca și cînd aș vorbi despre un șir lung, neîntrerupt de morți, un tunel de corpuri murind unul într-altul. Acum o clipă, cel care scrisese aici, reflectat de lacul întunecat al ceștii de cafea, cuvintele „murind unul într-altul" s-a prăbușit de pe taburet, pielea i-a crăpat, oasele feței i-au devenit aparente, ochii s-au scurs mustind de un sînge negru. Peste o clipă, cel care va scrie „cel care va scrie" se va prăbuși și el peste pulberea celuilalt. Cum să pătrunzi în acest osuar? Și de ce-ai face-o? Și ce mască de tifon, ce mănuși chirurgicale te-ar putea proteja de infecția emanată de amintire?

Cu ani în urmă mi se întîmpla, citind versuri sau ascultînd muzică, să simt extazul, congestia bruscă și concentrată a creierului, adunarea subită acolo a unui lichid volatil și vezicant, deschiderea subită a unui volet acolo, dar nu spre exterior, ci spre ceva înconjurat de creier, ceva adînc și insuportabil, mustind de beatitudine. Aveam acces, căpătam acces acolo, în încăperea interzisă, prin poezie sau muzică (sau un singur gînd, sau o imagine venindu-mi în minte, sau — demult, întorcîndu-mă singur de la liceu, călcînd în bălți primăvăratice de lîngă șinele de tramvai — o sclipire a unei vitrine, parfumul unei femei). Pătrundeam în epitalamus, mă năclăiam în amigdală, mă ghemuiam în prelungirea abstractă a inelului de aur din centrul minții. Revelația era ca un urlet de bucurie tăcută, care nu avea în comun cu orgasmul decît brutalitatea comițială, dar care exprima ușurare, dragoste, supunere, predare, adorație. Erau străpungeri, ruperi către cisterna de lumină vie din adîncul adîncului ființei noastre, puncte de rupere ciuruind limita interioară a gîndirii, făcînd-o să semene cu un cer înstelat, căci avem cu toții bolta-nstelată *în* țeastă și, *deasupra*, conștiința morală. Adesea, însă, această ejaculare către interior nu atingea desăvîrșirea, ci se oprea în anticamere, și anticamere ale anticamerelor, de unde scotea imagini pîlpîitoare, stinse într-o clipă și lăsînd în urmă regret și nostalgie, care mă urmăreau apoi ziua-ntreagă. Mașinării de fabricat iluminarea, versurile mă făceau vicios, le foloseam ca pe niște droguri și mi-era imposibil să mai trăiesc fără ele. Începusem, de la o

vreme, să și scriu poeme, unde, între atîtea versuri gracile, feerice și agresive, mă trezeam inserînd uneori, fără nici o necesitate, cîte un pasaj de neînțeles, care-mi fusese dictat parcă de cineva și care, cînd îl reciteam, mă îngrozea ca o profeție împlinită. Vorbeam acolo despre mama, despre Dumnezeu și despre copilărie, ca și cînd, în cursul unei conversații la o bere, aș fi început deodată să vorbesc în limbi, cu un glas subțire de copil, de castrat sau de înger. Apărea în poemele mele mama, pășind pe șoseaua Ștefan cel Mare, mai înaltă decît blocurile, răsturnînd camioanele și tramvaiele, strivind cu tălpi uriașe chioșcurile de tablă, măturînd trecătorii cu fusta ei ieftină de diftină. Se oprea în dreptul ferestrei triple a camerei mele, se ghemuia și privea înăuntru. Toată fereastra se umplea de marele ei ochi albastru, de sprînceana ei încruntată, care mă umplea de teroare. Apoi se ridica și se-ndepărta spre apus, dărîmînd cu părul sîrmos și fosforescent avioane poștale și sateliți artificiali de pe cerul plin de sînge... Ce era cu mitizarea asta a mamei mele? Nimic, niciodată, nu mă apropiase de ea, nu-mi stîrnise interesul pentru ea. Era femeia care-mi spăla rufele, care-mi prăjea cartofi, care mă trimitea la facultate chiar și cînd aș fi vrut să chiulesc. Era mama, o ființă neutră care arăta neutru, care își trăia viața modestă, plină de treabă, în casa noastră, în care eu fusesem mereu un străin. Ce ascundea oare carența asta afectivă din familia noastră? Tatăl mereu pe drumuri, iar cînd venea acasă, congestionat la față, mirosind a transpirație, și presîndu-și mereu părul cu firul gros ca din cozile cailor în fesul de ciorap de damă, cu ochiuri duse, cu talpa fumurie atîrnîndu-i între omoplați. Mama servindu-l la masă și uitîndu-se amîndoi la televizor, alegîndu-și „amorezi" dintre cîntăreții de muzică populară sau actorii de varieteu și tachinîndu-se la nesfîrșit pe subiectu-ăsta. Eu mîncînd în grabă și retrăgîndu-mă în camera de la șosea (celelalte două dădeau în spate, către clădirea melancolică, de cărămidă roșie, a morii Dîmbovița) ca să privesc freamătul poliedric al Bucureștiului din fereastră sau să scriu versuri deșirate în caiete cu pătrățele, sau să mă ghemuiesc sub plapumă, trăgîndu-mi-o deasupra capului de parcă n-aș fi putut suporta umilința și rușinea de a fi adolescent... Eram, cei din familia noastră, ca trei insecte preocupate fiecare de propria dîră chimică, atingîndu-și rareori antenele și trecînd mai departe. „Ce-ai mai făcut pe la școală?" „Bine." „Îți mîncă bătaie

Dinamo, chiar la voi în copaie.“ „Lasă, că nici cu Poli nu mi-e rușine deloc.“ Și înapoi în cochilie, ca să scriu iarăși versuri venite de nicăieri:

mamă, puterea visului tu mi-ai dat-o.
aș sta nopți întregi ochi în ochi cu tine
și mînă în mînă cu tine aș crede că încep să-nțeleg.
și ar bate iar doar inima ta pentru noi amîndoi
și între craniile noastre translucide ca pielea creveților
ar miji un fantastic cordon ombilical
și hipnoza și levitația și telepatia și dragostea
ar fi doar flori divers colorate în brațele noastre.
împreună
am juca veșnic un joc de cărți cu doar două figuri: viață, moarte
pe cînd norii ar scînteia în revărsarea zilei, departe.

M-am trezit căutînd în mica arhivă a familiei, adăpostită într-o veche poșetă a mamei de cînd era domnișoară, un fel de geantă de umăr, grena, cu solzii imitației de piele aproape complet tociți. Interiorul era căptușit cu un fel de mătăsică pătată pe alocuri. În buzunarul genții am găsit vreo două ceasuri de mînă, atît de vechi că aveau un fel de sare negricioasă depusă pe cadran, iar capacul, pe spate, era înverzit de cocleală. Nu mai aveau de mult curele. Alături, cîteva siguranțe, o lampă de aparat de radio străvechi, alte mărunțișuri, cu care mă jucasem încă din copilărie. Într-o hîrtie îngălbenită, două codițe blond-cenușii legate cu elastice, propriile mele cozi, de cînd ai mei, îmi povestea mama, mă purtaseră îmbrăcat în rochițe și șorți lețe și-mi ziceau, ca și toți vecinii, Mircica. Părul era moale și mă-nfiora întotdeauna, căci era concret de parcă băiețelul de trei ani ar fi trăit în paralel cu mine și ar fi putut intra oricînd pe ușă. În adîncul genții se aflau acte și chitanțe, contracte de-nchiriere, certificate de garanție, timbrate și ștampilate, dar și pastile galbene de doctorii vechi, mirosind iute, poze fanate cu colțurile dantelate și rupte, cu date și texte scurte scrise pe spate cu creion chimic, stîngaci și strîmb, monezi ieșite din circulație, o cruciuliță de botez, o floricică albă de la vreo nuntă... Vărsam în pat conținutul genții și răscoleam totul fără să știu ce mă interesa să găsesc. Dădeam peste cîte un film developat, înfășurat în hîrtie, îl desfăceam și priveam în lumină scene de familie în cadre fotografiate cînd pe lung, cînd pe lat, cu oameni avînd invariabil fețe negre și părul alb, costume albe și cămăși negre, rochii negre cu flori albe și rochii albe cu flori negre. Găseam cele vreo trei poze ale mele „de cînd eram mic", știute atît

de bine: în curte, pe Silistra, în costumaș tricotat, cu ghetuțe-n picioare, cu bucle și moț în creștet, ținînd o mînă pe un stîlp de grădină cu glob în vîrf și cealaltă ducînd-o la ochi, căci aveam un an și jumătate și mă smiorcăiam; se vedea și un perete de casă de mahala, cu mușcată în geam, iar curtea era pardosită cu piatră cubică. Apoi, poza cu mine pe motocicletă cu ataș, la bîlci (eu buflei și speriat, în bluziță cu mînecă scurtă) și lîngă un urs împăiat, cu blana jumulită, nu cu mult mai înalt decît mine. De aceasta din urmă, de altfel, nimeni nu era prea sigur că mă reprezintă pe mine. Putea fi la fel de bine vărul meu, Marian, băiatul lui tanti Sica. Imaginea, destul de mică, se degradase pînă la un sepia murdar. Încă trei poze se mai amestecau, din vremuri imemoriale, printre acte, livrete militare și insigne cu smaltul sărit. Poza tipică de la cununia alor mei, atît de retușată că ar fi greu de spus cum arătau, de fapt, însurăței: el cu părul negru ca o pată de tuș, lins pe spate, cu expresia îndîrjită de parcă ar fi fost în fața plutonului de execuție, cu un costum de haine negru parcă desenat în fundal, ea în rochie de mireasă, cu o față de nerecunoscut (putea fi oricine din filmele de epocă), iar în părți, ținînd monstruoasele lumînări de cununie, o nașă grasă dincolo de firesc, cu picioare atinse de elefantiazis, și un naș chel, cu o mustață gen Groucho Marx. A doua fotografie era, de fapt, prima în ordine cronologică. Erau mama și tata în localitatea balneară unde se cunoscuseră. Aici ea era frumoasă, cu pomeții înalți, cu părul castaniu buclat, cu ochii strălucitori: o muncitoare tînără venită la oraș și care nu-și face planuri de viitor. El e aproape un pușți, are doar ceva mai mult de douăzeci de ani și seamănă cu mine. E în trening și cu bocanci militari în picioare. Ninge ușor peste capetele lor goale, cum stau rezemați de balustrada unui pod. Pe pod mai trec vreo doi inși cu băști pe cap. E în 1955, și iarna e mult mai blîndă decît cea dinainte. Cine știe ce fotograf ambulant, fost fabricant poate, sau poate tot fotograf și în celălalt regim, așteptase zgribulit, pe pod, clienți pentru pozat, iar ai mei, care abia dacă erau unul al altuia pe atunci, se lăsaseră imortalizați, din timiditate, în splendoarea tristă a juneții lor. Ultima poză a fost cu grijă tăiată în două, nu cu foarfeca, ci prin îndoire repetată. Pelicula a pleznit prima, după care hîrtia poroasă s-a lăsat sfîșiată cu o relativă acuratețe. Ce a rămas e imaginea tatălui meu cu mine în brațe, pe cînd să tot fi avut aproape

doi ani și port faimoasele codițe blonzii. Totuși nu sînt în rochiță, ci în „spielhosen" de material înflorat. Tata se uită zîmbind, cu fălcile lui pătrățoase și ochii tăioși, în obiectiv, pe cînd eu îi rîd cuiva din stînga mea, și care trebuie să se fi aflat în partea lipsă a pozei. Acolo se vede doar un cot dezgolit de femeie.

Tot interiorul genții, în care mai scotocisem și cu alte ocazii, dar nu cu interesul de acum, mirosea a alamă veche și a cocleală din cauza ceasurilor. Ultimul lucru la care ajungeam, pentru că era cel mai ascuns în pliurile pline de frimituri ale genții, era o proteză dentară a mamei, pe care nu putuse s-o poarte niciodată și care era tăinuită aici ca un obiect rușinos, despre care nu trebuia vorbit. Cînd am dat prima dată de ea, am avut sentimentul de greață și stînjeneală care mă mai încercase odată, în adîncul copilăriei mele. Era în primul an în care traversam șoseaua singur, după cîte o pîine, după o broșură din „Clubul temerarilor" sau ca să-i iau tatei țigări. Ajungeam, în seri tăcute de vară, în fața unor ziduri care acum nu mai există, intram în debite de tutun și o priveam speriat pe vînzătoarea înzorzonată și grasă, cu părul roz, înconjurată de revistele și almanahurile ei. Se-ntuneca afară și doar aici, în cămăruța cu vitrină, lumina era intensă și încremenită. Priveam prin tejgheaua de sticlă diversele pachete de țigări, de tutun de pipă, brichetele de tinichea în formă de pistol, bricegele ca niște pești de plumb... Alături de ele, de chibrite, de alte mici fleacuri, cel mai frumos lucru mi se părea cutiuțele de carton lăcuit, cu fotografiile unor fluturi tropicali, azurii și aurii, și în dreptul cărora se afla o etichetă pe care scria ceva cu litere de tuș negru. Cuvîntul era lung și fascinant: *prezervativ*. Ce putea fi înăuntru ? Tot huruind între degete dafinul de tinichea din care ieșea zîna de cauciuc, stăteam de multe ori în tăcerea camerei mele și mă-ntrebam ce jucărie ciudată, exotică, se putea afla în cutiuțele cu fluturi. Uneori îmi închipuiam că ar fi putut fi chiar un fluture, cu corpul de arcușor și cu aripi de poleieli din acelea pestrițe în care erau învelite bomboanele „de salon". Sau o gumă parfumată, transparentă, în carnea de gelatină a căreia ar fi încremenit un peștișor roșu. Îmi făceam planul că, în drum spre cinematograful „Volga", unde vedeam cîte un film cu părinții, să-i rog să-mi cumpere și mie un prezervativ. Costa numai trei lei. În definitiv, puteam strînge și eu, de prin casă, monezi de cinci, de zece și de cincisprezece bani, pînă aș fi

BIBLIOTECA PUBLICA
„N. BĂLCESCU"
Sos. Giurgiului nr. 86

completat suma. Începusem să strîng, și îmi și imaginam cum vînzătoarea cu părul roz mi-ar fi zîmbit mămos și mi-ar fi pus în palmă cutiuța dorită (știam și pe care s-o cer: cea din vitrină, unde fluturele pîlpîia pe un fond verde aprins)... Într-o seară, în drum spre cinema, am zărit în altă vitrină de tutungerie cutiuțele chinezești și, privind în sus, am îndrăznit să întreb: „Tată, ce este un prezervativ?" La care fața tatălui meu s-a înăsprit și mi-a răspuns brutal: „Altceva nu te-ai găsit să întrebi?" Mama și tata, între care mergeam cu pași repezi, au tăcut apoi, schimbînd priviri, cîteva minute. Știam după tonul tatălui meu că nimerisem în fața uneia dintre acele uși încuiate, acele zone în care părinții, deși le ești drag, nu te primesc niciodată. Simțisem suflarea lor, a vieții lor misterioase de adulți, interdicțiile acelea de neînțeles privind nașterea copiilor și organele mici și chircite dintre picioare și tăvălirea pe pat a mamei de către tata în dormitor, cînd mama chiuia și eu săream s-o salvez, lovindu-l cu pumnii peste șale pe bărbatul țepos și abrutizat. După întrebarea nefericită mă cuprinsese un fel de oroare de mine însumi, pe care am regăsit-o cînd am desfăcut pachetul îngălbenit în care se afla proteza mamei. Erau dinții de sus, din față, de culoare alb-murdară, cu puțin albăstriu în ei, dintr-un plastic ordinar, înfipți într-o gingie artificială. Roșul gingiei nu era unul pe care l-ar fi putut avea mucoasa veritabilă a gurii, ci avea o nuanță specială, de parcă plasticul ar fi provenit din alte proteze vechi, topite și refolosite: un vînăt, un movuliu abia suflînd în roșul dominant. Cîteva capete de sîrmă, vădite ici și colo, contribuiau la repulsia fascinată pe care o simțeam față de obiectul pe care-l învîrteam în mîini. Mama îmi transmisese dantura proastă, predispusă la carii și prăbușiri interioare, la sfărîmări în urma cărora, mestecînd ceva, simțeam pe limbă, cîteodată, o bucată inconfundabilă de măsea: lucioasă ca oglinda pe-o parte, scobită și aspră pe cealaltă. Îmi transmisese durerile inimaginabile de dinți, în timpul cărora alergam prin casă dărîmînd scaunele și smulgînd draperiile. Dar simțeam că nu jalea în fața viitorului previzibil al danturii mele era ceea ce-mi tulbura gîndurile privind arcul hidos al acelor gingii, ci *culoarea* lor. Era în ea ceva precis, ceva care trimitea la un lucru pe care-l văzusem, îl știusem odată, și pe care acum nu îl regăseam. Cîteva zile am umblat peste tot cu gingiile și dinții mamei în buzunar. Mă

învîrteam obsedat pe traseele mele din jurul liceului „Cantemir", pe strada Toamnei și strada Profetului, coboram pe Galați în urletul tramvaiului cinci, vagabondam printre ruinele de pe Lizeanu. Se-apropia amurgul, zăpada afînată de pe trotuare primea rozul cu timiditate, cîte o bătrînă, la o fereastră, sugea spasmodic dintr-o suzetă de copil, o pisică avea ochii de mai tîrziu ai Ginei, o femeie se oprea, privea împrejur și-și sălta chiloții, apucîndu-i prin canadiană și prin fustă. Așteptam, umblînd printre alimentare și cărucuri de copil, momentul în care amurgul avea să capete exact culoarea gingiilor, și deodată a căpătat-o. Eram pe strada Domnița Ruxandra, acolo unde o mică piațetă ca de vis se deschide, mărginită de curți cu globuri colorate pe araci și de un bloc aproape viu, galben și subțire ca o lamă de brici, cu o fîșie verticală de sticlă mată deasupra intrării. Sticla ardea acum în amurg, iar în flacăra ei se răsuceau lujerii art nouveau de fier forjat, negri și calzi ca noaptea. Zăpada insolita piațeta cu o lumină albă venită de jos, ca de sub pămînt, topită repede în rozul morbid al înserării. Blocul tăcut, ca o lamă ruptă de cuțit înfiptă-n asfalt, îmi dădea o stare de neliniște și leșin. M-am oprit în centrul piațetei, ca o statuie de erou trist, am scos din buzunar hîrtia poroasă de vechime și am desfășurat-o de pe obiectul hidos. Am ridicat proteza deasupra capului meu, și dinții au prins să sclipească galbeni ca flacăra de sare, pe cînd gingiile au dispărut, topite-n culoarea identică a înserării. „Ah, mamă", am șoptit în nebunia acelei tăceri. Am rămas cîteva minute privind în lumina tot mai întunecată proteza, pînă cînd, amurgul devenind stacojiu ca sîngele venos, aparatul dentar căpătă un fel de lumină interioară, de parcă un gaz ușor fluorescent ar fi umplut arcul gingiilor de cauciuc. Și-n jurul lor se alcătui, fantomatic, mama. Întîi scheletul transparent ca pielea puricilor de baltă, ca o radiografie verzuie, catifelată, delicată. Craniul cu petele mari ale ochilor și cele mici ale foselor nazale, cușca toracică, fluturele translucid al oaselor iliace, tuburile gelatinoase ale mîinilor și picioarelor și degetelor. Peste ele, ca o zăpadă ușoară, ca voalurile peștilor exotici, a crescut carnea spectrală a mamei, mare femeie goală cu sîni căzuți, frumoasă ca în fotografiile din tinerețe, cu părul lichid dizolvat în seară. Privea către blocul livid, iar eu îi țineam mîna pe buze, de parcă aș fi oprit-o să spună ceva sau să cînte. Creștetul meu abia îi ajungea pînă la sfîrcuri. Formam

împreună, în întunericul care se prăbușea, un enigmatic grup statuar, încremenit pentru nimeni. M-am regăsit cu proteza în mînă, cu un sentiment de frustrare, cu senzația că fusesem foarte aproape de ceva important și grav. Am înfășurat-o la loc în hîrtia ei și am rămas o vreme, năuc, în piața a cărei tăcere-mi dădea vertije.

Și deodată-ncepu să fulguie. În lumina dulce a singurului bec din scuar, atîrnînd, violet și singuratic, de stîlp, fulgii se îmbulzeau mai repede, apoi mai încet, alburii la intrarea în globul difuz de lumină, aproape negri la mijloc și din nou alburii spre pămînt. Simțeam atingerea lor invizibilă pe buze și pe gene, pe cînd la două–trei ferestre de la casele negustorești din jur se făcu lumină. Prin aerul fără culoare, înspicat cu gheața umedă a fulgilor, m-am îndreptat către blocul care părea acum un mare sloi negru ridicat în cerul cețos. Am intrat pe o portiță laterală, străjuită de două contoare de gaz ca de două animale himerice. Am coborît cîteva trepte care duceau spre demisol. Pe tot culoarul vopsit în verde lumina un singur bec galben, nu mai puternic ca o lumînare. De-a lungul culoarului, care cotea imprevizibil, se întindea, lîngă tavan, o țeavă de fier bandajată din loc în loc cu chit roșu și cînepă. Cămăruțe cu uși părînd subțiri ca de carton se-nșirau în stînga și-n dreapta. La zgomotul pașilor mei se deschidea cîte o ușă, de după care se căscau spații strîmte și calde, cu cîte un bărbat doar în chiloți și maieu, femei în capoate bînd cafea din cești ciobite, vreo bătrînă cu broboada scoasă, atîrnată pe spătarul scaunului, așa încît i se vedeau cele două cozi de păr cărunt, lungi pînă la călcîie... Am ajuns la piciorul scării în melc care ducea spre parter și etaje. Am urcat-o. Fiecare palier avea o altă culoare a dezolării. Uși negre ca de morgă, tăblițe emailate, mult mai mari decît ar fi fost necesar, cu numerele apartamentelor, vizoare de alamă mirosind metalic. Arbuști veștejiți și duhoarea covoarașelor de iută. La ultimul etaj nu mai era nici o ușă. Doar pereții goi, cu pielița verzuie, sub un bec chior. O scăriță cu cîteva trepte de metal ducea către ieșirea pe terasa blocului. Minusculi și rapizi fulgi de zăpadă cădeau înăuntru și se topeau pe mozaicul podelei. Am ieșit pe terasă și am rămas încremenit. O țară a melancoliei mi se întindea înainte. Era cu neputință să mă mai aflu pe acoperișul blocului galben din piațetă. Eram în vîrful unei construcții gigantice, în care pînă la urmă am recunoscut unul dintre blocurile vechi din centru, în-

conjurat de cupole de aramă, ca niște sîni monstruoși. Cît vedeam cu ochii, Bucureștiul, ca o machetă de sticlă umplută cu sînge, se-ntindea cu acoperișurile lui fantastice: ouă imense, donjonuri, turlele Mitropoliei, burta de cristal a CEC-ului, bilele din vîrful hotelului Negoiu și al clădirii ASE-ului, ciupercile sucite ale bisericii ruse, aisbergul încastrat cu antene parabolice al Palatului Telefoanelor, ca piciorul în proteză de fier al unui copil cu poliomielită, falusul Foișorului de Foc, totul înțesat de un popor de statui înfățișînd gorgone și atlași și cherubini și Agricultura și Industria și toate Virtuțile și pe Seneca și pe Kogălniceanu și pe Bălcescu și pe Rosetti și pe Vasile Lascăr, univers contorsionat de calcar și ipsos și bronz, acoperit de zăpadă. Eram atît de aproape de fața tristă a unei femei de piatră. O femeie cu aripi de cinci ori cît statura mea. Un sfert din București era obturat de penele ei de piatră. Cupolele aveau solzi ca ouăle unei făpturi de pe Lună. Toată flora, fauna și demonologia acestei priveliști fîlfîiau încremenit, negre cu sclipiri roșiatice pe cerul jos, alburiu. În chipul statuii de care mă sprijineam am recunoscut-o pe mama. Cînd unul dintre ouăle înlănțuite de ghirlande de calcar de pe acoperișul meu a pleznit, cu un zgomot care a sunat sec în liniștea străbătută de troleibuze singuratice a nopții de iarnă, și cînd un fetus translucid, cît un cîine, s-a tîrît afară, bîțîindu-și capul umed și fără ochi, cînd jugulara statuii mamei a început să pulseze, am luat-o la fugă spre deschiderea pe unde ieșisem. Am coborît vreo zece etaje, pînă cînd m-am găsit deodată pe un palier cunoscut. Eram în fața ușii atît de liniștitoare a apartamentului părinților mei, în Ștefan cel Mare, de unde plecasem cu cîteva ore mai devreme. Mi-a deschis tata. M-am descălțat, mi-am scos căciula udă de zăpadă și paltonul și m-am refugiat, ca de obicei, în camera mea din față. Am scos pachețelul din buzunar și l-am pus la loc, în fundul genții cu acte. Geanta am ascuns-o din nou în spatele unui rînd de rufe. M-am dezbrăcat de tot în fața toaletei cu oglindă. Ce animal ciudat eram! Ce cap triunghiular, ca de șarpe, acum transfigurat de teroarea statuilor și-a cupolelor, pe care ochii mei încă le mai reflectau. Ce torace îngust, cu inima aproape vizibilă în rețeaua de vene albăstrui din piele. Între pulpe, sexul, deja congestionat de erecțiile din atîtea nopți chinuitoare, virase din rozul copilăriei în brun întunecat. Părul mi se îndesea pe pulpe. M-am întors cu spatele la oglindă și m-am

privit peste umăr. Vertebrele mi se străvedeau prin pielea spinării ca niște delușoare alburii. Spatele, cît îl puteam vedea, purta triunghiurile omoplaților așa de vizibil, încît ele păreau două plăci subțiri supraadăugate. Fesele îmi erau rotunde și grele, aproape ca de fată, cu spațiul dintre ele întunecat de păr ca o linie groasă trasă cu tuș. Eram, evident, un animal, un aparat fragil de materie organică. Nu-nțelegeam cum pot să fac acele piei și cărnuri să se miște. Îmi priveam degetele și mă concentram din toate puterile spiritului meu, ordonîndu-le: „Mișcați-vă!" Nimic nu se-ntîmpla, de parcă aș fi-ncercat să fac un pahar să alunece pe masă. Cum reușeam să pun un picior înaintea altuia? Cum secretează pancreasul meu și glanda pituitară sucurile lor? Cum se nasc spermatozoizii în testiculele mele și sunetele în cohleea mea? Mă pipăiam cu palmele pe tot corpul și nu reușeam să-nțeleg de ce eu eram tocmai bucata aceea de oase, zgîrciuri și piele și nu orice altă ființă. Scoteam limba pînă la refuz, făceam gesturi bizare, mă așezam în poziții catatonice, încercam să-mi imaginez că mă văd dinafară, de la un metru distanță. Sau mă-ntrebam cum ar fi fost să mă fi născut nu om, ci insectă sau plantă, să fi trăit fără să-mi dau seama de viața mea... După ce am obosit, mi-am tras pijamaua și m-am așezat la fereastră, pe ladă, să privesc cum ninge peste șosea. Elementii ascuțiți ai caloriferului îmi frigeau tălpile.

După astfel de seri, care ajunseseră să fie însuși aerul vieții mele singure și frustrate, după plimbările de cîrtiță prin continuum-ul realitate–halucinație–vis ca printr-un triplu imperiu inextricabil, mă trînteam în pat și luam la-ntîmplare o carte din vraful de jos, de lîngă ladă. Citeam aproape toată noaptea. Cărțile veneau la timp, într-un mod misterios, de parcă ar fi fost piesele de puzzle ale unei imagini limpezi și totuși de neînțeles, incomplete, un fel de supercarte apărută la granița cărților cu mintea mea. Citeam adînc în noapte, tăcerea țiuia tot mai tare, uneori o insectă se rotea zbîrnîind în abajur, frigîndu-se de becul fierbinte. Cîte un camion făcea să tremure geamurile. Clipeam tot mai des, mai repede cu pleoapa dreaptă, mai șovăitor cu cea stîngă. Îmi aduceam aminte de serile în care trebuia să-mi închid ochiul cu degetele ca să pot dormi. De zilele cînd rîdeam doar cu o singură jumătate a feței, pe cînd cealaltă rămînea posacă și sinistră. Acum, cînd clipeam repede, îmi zvîcneau supărător și mușchii orbiculari ai gurii, iar cînd eram obosit o sudoare rece îmi țîșnea din porii obrazului stîng. Mă jucam privind imaginea camerei cu cîte un singur ochi. Cu dreptul, camera apărea luminoasă, și culorile scînteiau cuminți una lîngă alta. Stîngul vedea însă o stranie cavernă verzuie, în care volumele moi oscilau ca pielea unor animale subacvatice. Către sfîrșitul nopții sensul cărților se evapora complet și rămîneam în brațe cu paginile lor poroase, cu semnele cabalistice imposibil de înțeles, cu parfumul de hîrtie prăfuită, cel mai excitant parfum de pe pămînt. Cele două emisfere cerebrale mi se contractau de plăcere în scrotul lor de os. Pe jumătate adormit spionam cărțile cu o pasiune de voyeur, le

rupeam cîte un colț de pagină ca să privesc firișoarele texturii pufoase, trăgeam de rana scorojită de pe cotor sau urmăream, cîte jumătate de oră, mersul pe cîmpia uriașă a filei a vreunei insecte care trăia acolo, în „Dublul" lui Dostoievski sau în „Fizica pentru toți". Minusculă, cu corpușorul negru, insecta avea șase picioare transparente cu cîte o pată întunecată la extremități. Doar concentrîndu-te îi puteai vedea și antenele, de asemenea translucide, agitîndu-se permanent. Străbătea răbdător dealurile și văile hîrtiei de proastă calitate, se afunda între pagini, ieșea iar în lumina galbenă și lucioasă, fără să dea nici o atenție complicatelor procese psihice din mintea lui Goliadkin sau literelor negre, mai mari decît ea, în care nebuniile lui erau codificate. Gheruțe tari o țineau bine ancorată de cartea ei, de universul în care se născuse, puteai să sufli oricît de tare, că n-o puteai azvîrli afară. Doar se oprea o clipă ca să facă față uraganului, lipea pîntecul de rogojina grosolană a paginii, iar apoi pornea mai departe, cu pași egali și mulțumiți. Nimeni n-o putea scoate din patria ei, în care se pomenise și-n care avea să moară, prefăcîndu-se-ntr-o cojiță uscată la rădăcina unei pagini. Rodea, poate, din cînd în cînd, bucățele albe sau negre din fibra împletiturii. Înfigea ovipozitorul în punctul pe *i* din *Goliadkin* și lăsa acolo tubulețele cilindrice cu cîte un mic embrion în ele. Nu știa că lumea ei înseamnă ceva, că ar putea fi citită, ea o trăia și asta era de ajuns. Poate Goliadkin, sau poate eu, al cărui ochi cît un miliard de sori se apropia de ea, eram Dumnezeul acestei insecte, dar ganglionii ei nervoși abia pridideau s-o țină în viață. Eram un Dumnezeu care n-o crease și care n-o putea mîntui, pentru totdeauna necunoscut și indescifrabil.

Și deodată mă simțeam și eu privit. Mă-nfioram tot, săream în picioare și mă duceam la fereastră. Priveam stelele risipite peste oraș. Cineva, adînc în altă noapte, de alt fel, ținea în mîini lumea mea și-mi urmărea amuzat înaintarea pe drumuri întortochiate. Sufla singurătate și nenorocire, ca niște limbi de foc negru țîșnite din gura lui, dar eu mă agățam de viață răspîndindu-mi viscerele cleioase pe pagină. În ce carte eram oare? Și ce fel de minte mi-ar fi trebuit ca s-o pot înțelege? Și dac-aș fi înțeles-o, n-aș fi fost dezamăgit să-mi dau seama că am trăit într-o broșurică licențioasă de doi bani, sau într-un mers al trenurilor, sau într-o carte de colorat

pentru copii? Sau într-o abjectă scrisoare anonimă? Sau într-un sul de hîrtie igienică?

Închideam cartea peste minuscula ființă care-mi era totuși perfect asemănătoare, cu corpul plin de organe ca ale mele, cu celule în a căror protoplasmă se desfășura același miliard de manevre chimice pe secundă, și stingeam lumina, exact în momentul în care zorii începeau să albească fereastra. Mă ghemuiam sub cearceaf și mi-l trăgeam peste cap, așa încît nu lăsam decît o fantă foarte îngustă pentru respirație. Așa dormea și mama, mumificată în poziția fetusului, așa dormeam și eu de cînd mă știam. Dar mi-era întotdeauna frică să adorm. Unde avea să fie ființa mea timp de atîtea ore? Poate aveam să ajung în locuri din care nu mă mai puteam întoarce, sau aveam să mă-ntorc transformat într-un monstru oribil. Ruptura de continuitate a eului meu îmi provoca o strîngere acidă în plexul solar. Mi se părea intolerabil să mă dizolv, noapte de noapte, într-o junglă terifică, aflată în mine, dar care nu eram eu. Ce-aveam să mă fac dacă, tot coborînd și coborînd în catacombele imaginarului, aveam să-i perforez adîncul și să mă trezesc între idolii îngrozitori, mînjiți de sînge și spermă, ai arhetipurilor, ai instinctului foamei și setei, ai reflexului de vomă? Și dacă aveam să perforez și zona asta, și să mă scufund în somatic, încolăcit pe rinichi și vertebre, sufocat de celulele din care cresc părul și unghiile, atins moale de peristaltismul mațelor? Putea să se-ntîmple orice, să se defecteze mecanismul trezirii, ca în dimineața aceea de primăvară cînd am deschis ochii în camera inundată de soare, proaspăt și plin de viață, pînă cînd mi-am dat seama că nu mă pot mișca. Eram complet paralizat. Încercam să mă ridic, dar mi se întîmpla ca atunci cînd comandam degetelor mele să se miște. Nu știam, nu mai știam *cum* se face. Lumea se redusese la cîteva cute ale cearceafului, la o bucată de stofă înflorată și la o lucire de oglindă. Totul a durat vreun minut, după care am intrat iarăși, nu știu cum și în ce moment, în posesia propriului meu corp, și rebeliunea hipnagogică s-a încheiat.

Pînă la urmă mă scufundam totuși în somn, înfășurat într-un cocon de vise scămoase. Mă topeam în vis ca zahărul în apă, alunecam ca un cursor pe cremaliera uitării. Tresăream uneori atît de violent, încît parcă totul se zdruncina în mine. Alteori veneam în picaj ca un lift vechi care s-ar prăbuși într-un puț nesfîrșit. Mutre și măști oribile, cu obrajii rupți, cu ochii ieșiți din orbite, cu creierul la vedere mi se arătau o clipă și se topeau în cîte un răcnet de animal agonic. O voce sfioasă îmi șoptea numele, foarte aproape de ureche. Încet, o spumă de cuvinte-imagini inunda ecranul retinelor și cineva compunea din petele aleatorii povești și peisaje, cum le găsisem și eu în tapetul studioului și în mozaicul de pe jos, din sala de baie. Un deget de chiromant, cu ghiul grosolan de aur la rădăcină, se plimba-n palma visului meu, interpreta și profețea, se-mpotmolea în riduri haotice și deodată încercuia cu unghia cîte un delușor de piele limpede, prin sticla căreia răzbăteau copăceii venelor și arterelor. Delir acru, tocătură de ațe colorate, gunoaie menajere în mormane — și pe neașteptate imense priveliști de Altdorfer, oceane cu corăbii, munți albaștri cu fiare de ambră, bătălii în care fiecare nasture și fiecare floare de crin de pe drapele și fiecare aluniță de pe fețele oștenilor erau vizibile ca sub o lupă orbitoare. Cetăți de marmură, abstruse, cu coloane răsucite și ferestre rotunde ca-n Desiderio Monsú. Carcere ca în Piranesi. Amurguri prăbușite peste construcții depopulate, severe și singure, în jurul cărora mă rotesc în zbor lent, trecînd foarte aproape de mascaroanele de sub acoperiș, alternînd cu ferestre incendiate pe care scrie HARDMUTH. În seara închegată ca sîngele, marmura însăși devine brună, cu geo-

metria scoasă-n relief de dungulițe roșii. Astfel de dungi și panglici de lumină de seară tivesc frunzele de acant din imensele capiteluri, șerpii de piatră din părul gorgonelor, sfîrcurile și părul pubian al atlașilor vii, estropiați, care susțin balcoanele. Trec, mărunt ca un purice, pe sub imense porticuri, pătrund în săli cu pardoseala dulce, mozaicată, sub cupole înalte pînă la stele, rătăcesc prin labirinte de camere cu tapete cu desen sinuos, ies prin uși de cristal, pentru o nouă scufundare în afazie, neînțelegere, delir și dejecții. Jungle cu ochiuri de apă limpede, mlaștini cu viziuni de cetăți eterne: cartografia de-atunci a visului meu. Și-n viața din vis îmi aduceam aminte de alte vise. Știam: în construcția asta roz, ca din cuburi pentru copii, mai fusesem odată. Mai avusesem odată un păianjen complet transparent rășchirat în palma mea, greu ca o sferă de cuarț, doar cu punga de venin pulsîndu-i, smarald, în pîntec. Mai strînsesem odată ochii, orbit de flacăra zorilor, într-una din radele acestei imposibile Veneții. Existau canale între vise, ele comunicau așa cum construcțiile din București comunicau toate unele cu altele, așa cum fiecare zi a vieții mele, la distanță de ani sau de luni, sau de o singură noapte, se lega prin tuburi filiforme, insesizabile, de toate celelalte. Dar nu toate catacombele, tuburile, cablurile, sîrmele și canalele erau la fel de importante. Magistrale ale visului virau brusc în autostrăzi ale realității, creînd constelații și engrame pe care cineva, de foarte sus, le-ar fi putut citi ca pe un tatuaj multicolor, iar cineva de foarte jos le-ar fi simțit pe propria piele, ca pe tortura sadică a tatuării. Mă trezeam uneori în toiul nopții cu o mînă complet moartă, rece ca pielea de șarpe și ciudat de grea, obiect moale pe care-l puteam mișca doar cu cealaltă mînă. O vedeam negru-vînătă în minte, și o fricționam cu neînțelegerea și teroarea cu care aș fi mîngîiat o anacondă pe spinarea mozaicată, în speranța absurdă că voi putea s-o simt vreodată ca făcînd parte din mine. Cum îi dădeam drumul, se revărsa la loc pe pernă, și doar cînd mișcările de du-te-vino pe pielea rece se întețeau, carnea inertă începea să-nțepe și *eu* mă strecuram din nou în mănușa amorțită. Dantela ei de nervi, vene, canale limfatice și tubușoare de energie psihică se-nsuflețea din nou, și curînd schema mea corporală era din nou completă.

Visele mă trăgeau și ele-n trecut. Timp de vreo doi ani, înainte de construirea blocului de vizavi, visasem periodic cățărări pe

piscuri de o înălțime amețitoare. De obicei, în interiorul stîncii negre, subțire ca un zgîrie-nori, se aflau spații locuite și scări, dar eu preferam să sui pe deasupra, să mă agăț din piatră-n piatră, mereu mai sus, pînă ajungeam în vîrful pierdut în ceață. Acum însă piscurile și turnurile dispăruseră, și visul mă purta prin spații scufundate, ude de emoție, prin clădiri și odăi pe care le recunoșteam, fără să știu de unde, cînd mai fusesem acolo, ce mi se-ntîmplase acolo de provocase plînsul isteric de-acum, leșinul ăsta și tristețea neomenească a vieții în acele interioare. Visam construcții scufundate într-o apă limpede și rece, pe care o puteam respira, dar care opunea rezistență înaintării mele. Prin lumina difuză, fluturîndu-mi părul prin curenții lichizi, mă-ndreptam spre masivele ruine, spre pereții galbeni și albaștri aflați la mii de metri adîncime, pe fundul apei. Crabi roșii se tîrau pe nisip, și cîte un peștișor zvîcnea în dreptul unei ferestre. Fațadele erau putrede și ruinate. Pătrundeam prin uși umflate și-ncrustate cu scoici în interioare pline de-o apă tulbure. Ce-nalte erau camerele! Cît de mîncate de decadență și melancolie! Tișlaifăre brodate pluteau deasupra servantei, într-un pahar de cristal roșu din vitrină răsărise un crin de mare, corali se înălțau din mocirla tocită a covorului, parazitată de cril. În closet o caracatiță își făcuse cuibul, iar în cadă se rotea un praf scînteietor. Exploram fiecare cameră, încercînd să-mi dau seama unde mă aflu, de unde cunosc marele radio cu clape de fildeș și ochi magic, mașina de cusut cu pedală, corodată pînă la nemairecunoaștere, tabloul cu doi pisici de lînă, a cărui ramă înflorise în milioane de viermi pîlpîitori. Pînă și scaunele, răsturnate și clătinate de curenți, îmi erau familiare. Da, stătusem odată între picioarele lor ridicate oblic în aer, mă legănasem acolo în seri galbene de primăvară. O singurătate cum nu poate trăi nici un om în viața reală, care-ți rupe oasele ca un animal sălbatic, îmi sfîrteca organele interne. Visul se sfîrșea cînd găseam în bucătărie, culcat la picioarele bătrînului răcitor, un mare cadavru legănat de curenți. Femeia cangrenată de sare umplea toată podeaua de ciment mozaicat. Fustele i se topiseră și se-ncîlciseră cu brădet de mare ca o pastă, ca un jeleu cafeniu. Mașina de gătit i se-ncrustase într-un șold iar părul i se-ncurcase-n perdeaua cu fluturi de fundă. Patru–cinci metri să fi avut marea statuie putredă, înfășurată în cîrpe.

Mă trezeam abătut, frustrat ca un amnezic care nu-și poate aminti cine e. Încercam să retrăiesc zone vaste și moarte ale minții mele. Pe mediul de cultură al talamusului meu, acolo între hipocamp și amigdală, se ridicaseră cîteva clădiri butaforice. Deasupra aveau marea lumină boreală a cortexului. Recapitulam: de la naștere pînă la doi ani — pe Silistra, o stradă de mahala din cartierul Colentina; de la doi la trei ani — la bloc, în Floreasca, lîngă un garaj; de la trei la cinci ani — la vilă, tot în Floreasca, dar pe o frumoasă și tăcută alee, cu nume de compozitor italian. Apoi, în Ștefan cel Mare, în marele bloc lipit de Miliție. Astea erau compartimentele uitate ale cochiliei mele, construite unele după altele, ca un șir de țeste tot mai voluminoase, de mintea mea, și lăsate în urmă să se carieze ca niște măsele, pînă la gingia sîngerîndă. Știam că locuisem acolo, păstram cîteva imagini încă, dar nici o trăire, nici o emoție, nimic adevărat. Cele trei–patru clădiri erau ca dinții strîmbi din proteza mamei, neinervați și neirigați de ațișoarele venei și arterei. Plastic, plastic ordinar și stupid. Bănuiam că ușile lor erau doar gravate în pereți, că interioarele erau pline, masive, ca umplutura din bomboanele praline, că, deci, totul era o grosolană imitație de bîlci. Dar dădeam tîrcoale acestor edificii tot mai încăpățînat, căci ele erau totuși singurele repere în căutarea asta. Încercam să reconstitui animalul meu cerebral în ciudatul lui balet prin timp, pipăind bosele clădirilor succesive, țestelor succesive în care se adăpostise, clădite din balele lui calcaroase. Răbdător, cărnița minții zidise camere și acoperișuri, peisaje și fapte. Crescînd, le părăsise uscate și goale ca țestele îngălbenite de cîini, pe maidane, sau ca interiorul curat, de cauciuc, al capetelor de păpuși.

Împotriva obiceiurilor mele, începeam să întîrzii la masă, după ce terminam de mîncat, în discuții cu mama, care-și amintea cu plăcere unele sau altele dintre lucrurile vechi. La masa cu mușamaua tăiată, încărcată de farfurii murdare, ciobite, de linguri și furculițe care la noi, nu se știe de ce, erau mai mari decît peste tot unde mai fusesem, și al căror fier semănînd cu cositorul era răsucit în mod ciudat: linguri deșelate, furculițe cu dinții strîmbi, linguriță mari cît lingurile altora și un polonic gigantic, mama, profilată pe cerul de vară (unde se înălțau vîrfurile plopilor plini de puf și crenelurile morii Dîmbovița), cu fața ei subțire ca a mea și cu pielea moale, vorbea mai mult pentru sine, atentă în interior, vocea amestecîndu-i-se cu cîntecele guguștiucilor și cu parfumul verii. Înfundam cîte o viespe în miere și o priveam cum se zbate acolo, greoi, cu o bulă de aer rămasă între fălci, pe cînd mama povestea veșnicele ei povești, copilăria ei la țară, cu „tătica și mămica" pe care-i visa aproape-n fiecare noapte, cu casa bătrînească, putredă de vechime, de la Tîntava, cu toate ritualurile neamului lor de bulgari românizați, trăind înfășurați în tămîia mistică a ortodoxiei și-ntr-o frică străveche, necreștină, vorbind despre Hristos și Fecioară și arhangheli fără să aibă habar de Biblie, cîntîndu-și colindele ca pe niște povești pestrițe, fără să știe cine-a fost Irod și cine magii. În copilărie, mama și alte fetițe de vîrsta ei împinseseră caloieni pe apa Argeșului, aceeași pe care trimiteau și azi colaci cu lumînări aprinse, de sufletul morților. Asistase la biciuirea și apoi spargerea cu toporul a troițelor și icoanelor pe timp de secetă, răzbunare a satului împotriva unui Dumnezeu care îi persecuta. O văzuse pe Maica Domnului cu pruncul în brațe scuipată și

pălmuită de cei ce i se-nchinaseră de cînd se știau, și care acum răcneau la ea ca bezmeticii: „Dă-ne ploaie! Dă-ne ploaie!" Văzuse și țigăncușele paparude, scoase la marginea satului și stropite cu apă din ulcioare și străchini, dansînd goale și negre, cu șoldulețe deja de femei, cu ugerele sînilor începînd să se umfle, acoperindu-și rușinea curată încă de păr cu cîteva frunze de bozii. După dans erau date țiganului ursar și celui cu vioara, care le duceau în pădure și le violau pe rînd ca să plouă. Țăranii se jurau că erau date și ursului, care le zdrobea oasele subțiri în crînguri de zmeură. Copilă, mama nu se temea de nimic mai mult decît de preot, căci bau-baul tuturor puradeilor din sat, cînd mai plîngeau legănați pe picioarele mamelor sau în albiuțe de lemn, era „taie popa limba", și trebuie să fi fost aici și o amintire, nu a minții, ci a corpului pruncilor goi, apucați brutal de labele popii, ținuți de nas și gură și vîrîți de trei ori în cristelnița-nghețată. Bărbos și crunt, în veșmintele lui mistice, popa din sat bîntuia noaptea în visele copiilor adormiți pe pernele umplute cu paie. Mama-și mai amintea ierni apocaliptice, cu nămeții pînă la ferestre, și furiile oarbe ale tatălui ei, care-ntr-o noapte o apucase de păr și-o azvîrlise — să fi avut cinci–șase ani — în troienele de zăpadă, în amurg, numai în cămașă. Fetița îngrozită trebuise să doarmă în staul, lipită de burta vacii, acoperită cu paie și balegă.

Aveam vîrsta ei de atunci cînd am mers prima dată la Tîntava. Drumurile erau acoperite de zăpadă. În mijlocul satului ieșeau aburi de țuică de la bodegă. Țărani în surtuce cafenii pătau zăpada din loc în loc. Dacă te-apropiai de ei, miroseau a fum și a usturoi. O luam pe linia noastră și, după destul drum, ajungeam în fața casei lui tataie. Deschideam poarta văruită și intram în bătătură, oprindu-ne între doi gutui. Cîinele negru ca un diavol clănțănea dement, fugind în sus și-n jos pe lanțul lui, slab de i se vedeau coastele. Pentru atîta strofocare, primea-n fiecare chindie o mînă de coji de mămăligă. Tataie ieșea în prag, fără să arate bucurie, bătrîn și voinic, cu țepii bărbii albi, alb și pe capul aproape complet ras, doar cu o dungă de păr mai întunecat la mijloc. Casa lumina albă ca de coajă de ou pe flăcările amurgului. Suiam pe prispă și intram în tindă pe ușa poroasă și stacojie, cu geam împărțit în patru. Străbăteam tinda cu pămînt pe jos și cuptor văruit, cu lucarne-n pereți, dînd în odaia cealaltă, și intram în camera mirosind

a blană de oaie unde se stătea peste zi. Singura lumină era flacăra purpurie (ce avea să vireze în galben peste un ceas) ce intra pe fereastra lovită de crengile părului și se reflecta-n oglinda agățată oblic sus, lîngă grinzi. Pe pereți, icoane stridente, de hîrtie ieftină, în rame negre: Sf. Gheorghe omorînd un balaur verde ca fierea, arhanghelul Mihail în armură medievală și cu un steag înfășurat pe lance, Dumnezeu însuși, în veșminte largi, galbene și albastre, ținînd deschisă o carte în care scria ceva cu litere roșii. De-atîtea ori de atunci mă urcasem în vîrful paturilor acoperite cu velințe aspre și mă uitasem de-aproape la toate ființele-astea dintr-o lume spectrală și pestriță, la aripile îngerilor, la ciudatul Omega melancolic dintre sprîncenele Maicii Domnului, la chipul venerabil, negricios, cu plete și barbă albă, al severului Dumnezeu... Treceam pe celălalt perete, unde, sub aceleași ștergare cusute în tinerețe de mama și de surorile ei, luceau sub sticlă alte imagini, de data aceasta în ciudate rame roz de sticlă pisată. Erau poze cafenii, galbene, sepia, cenușii, aproape șterse, cu țărani și țărănci înțepeniți sub căciuli și broboade, cu vreo două nunți — a lui mama și a lui Tanti Sica, recunoșteam pozele, căci le aveam și noi în geanta roșie — și cu un militar cu flintă lungă, cu baionetă, mai înaltă decît el. Era tataie, Badislav Dumitru, care acum turna țuica fiartă în cănițele de lut, mici cît degetarele. Țopăiam prin pat, pe cînd oamenii mari se așezaseră pe scăunașele cu trei picioare, în jurul mesei rotunde și se cinsteau. Amurgul aproape-mbeznat, mirosul de oaie și țuică fiartă cu piper, pălăvrăgeala monotonă în care vocea stinsă, gîjîită a lui tataie se auzea din cînd în cînd ca din alt timp și din altă lume, toate erau ciudate și solemne, și au crescut încă în nepămîntesc cînd s-a apins lampa de gaz, cu sticlă și oglinjoară rotundă, pe perete. Ființe de ceară transparentă, sclipiri și întunecime, grave ca la Cina cea de taină, o tăcere cum doar la țară se poate lăsa, mă liniștiseră, mă încremeniseră cu ochii largi lîngă masa cea pătrată, pe care radioul străvechi și ochelarii bătrînești ai lui tataie formau un fel de prăfoasă natură moartă. Sora mamei, care trebăluise pe la cuptor, intră cu mămăliga, o trînti în mijlocul unei măsuțe rotunde și aduse apoi străchinile cu pui fript și una mai mică, smălțuită și-nflorată, cu mujdei alburiu. O pace de dincolo de veac, o lume mică, a celor de-un neam, ocrotită de chipuri sfinte și-naripate, un miros de lut și sfințenie umpluseră odaia care era acum

miezul miezului lumii. Ne culcam cap la cap în paturile tari, pe țăruși, ne înveleam cu șube vechi și dormeam un somn greu, auzind prin pereții subțiați ai visului cum cade zăpada-n ogradă. Ghemuit ca un făt într-o burtă de lînă veche și paie foșnitoare, mîncat de zeci și sute de purici, visam visele lui tataie, lîngă capul cărunt al căruia îmi odihneam capul. Cînd, speriat de vreo cucuvea, deschideam ochii în beznă, vedeam clar, albăstruie, discretă, fluturătoare, o aură de lumină pură în jurul craniului țepos, nimb intens ca flacăra ochiurilor de aragaz la ieșirea din țeastă, rarefiat și gălbui apoi, pe o lățime de-o palmă, pentru ca un tiv perfect circular, de diamant lichid, s-o contureze precis, ca o largă și miraculoasă tavă de raze pe care capul bătrîn s-ar fi așezat. Simțeam în somn cum, în acea lumină izvorîtoare, propria mea țeastă devenea străvezie, și cum emisferele zbîrcite ale creierului meu, învelite în pielița lor, se arătau ca niște mieji de nucă încă neformați. Neuronii de sub piamater, ca plăntuțele încolțite sub asfalt, o umflau din loc în loc, făcînd ca sute de turle de biserici să mi se înalțe sub bolta țestei, fiecare cu un clopot bătînd a pogribanie, pînă cînd pielița sidefie se spărgea în sute de locuri și clopotele neuronale se deschideau mirific, asemenea crinilor de mare pe pedunculii lor, legănîndu-se deodată, ondulînd în vîntul solar al aurei lui tataie. Coboram atunci într-o Sciție delirantă.

Șirul de sănii fără zurgălăi, trase de căluți cu coame înfoiate, cu copitele înfășurate în fîșii de piele, ducea spre mîntuire tot clanul Badislavilor, cu voinici, vîji, prunci și muieri, cu grîu, cu hălci de carne de porc înfundate-n untură, cu veșminte, cu icoane și cu patrafirele popii, care, îmbrăcat ca un țăran oarecare, șfichiuia din timp în timp crupa cafenie-lucioasă a iepei ce se zbătea grațios în hamuri în fața lui. Iapa îl pleznea și ea peste obraz cu coada aurie și aspră, vădindu-și între crupe născătoarea neagră ca smoala. Înainte nu se vedea nici un drum, doar cîmpul ce ducea spre Dunăre și spre scăpare, acoperit de zăpadă pînă la pieptul cailor. Crînguri de pădure tînără și rară, cu nuielele încremenite în aerul înghețat, ca desenate pe aer cu un tuș sepia, erau lăsate-n urmă de-o parte și de alta. Ciorile, ca niște frunze negre, migrau de pe un copac pe altul, scuturînd zăpada de pe crengi. Soarele de aur topit împingea umbre străvezii în urma săniilor și desena copaci subțiri pe valurile de zăpadă, ieșiți din aceeași rădăcină cu cei verticali, dar mai alungiți parcă și mai rămuroși. În cele șapte sănii se-ngrămădise rămășița satului carbonizat și fumegînd, plin pe ulițe și-n bordeie de trupuri moarte, încercate de lupi și vulpi. În acel an cumplit nu fuseseră turcii urgia, nici viscolul înteițitor de flăcări, nici arvaniții stăpînirii. Dac-ai fi-ntrebat vreuna dintre muierile cu salbe de bănuți la gît și cu marame în jurul fețelor urîte, de bulgăroaice, cu disperare și tembelism în ochii limpezi ca de capre, ea s-ar fi-ncruntat și s-ar fi crucit, dar nu ți-ar fi răspuns, pentru că toți nu mai vroiau decît să uite. Între șubele lor, în fundul săniei, se înghesuiau copiii și cîte un cățel negru, tremurînd din șolduri ca apucat. Își aminteau doar cătunul izolat de lume,

într-o văioagă a munților Rodopi, înconjurat de steiuri de bazalt, cu doar o strungă prin piatră, dînd spre pășuni înflorite pînă la marginea vederii și spre rodnice grădini de zarzavat. Satul era ținut la un loc de rudenii complicate, toți erau veri și cumetri, toți trăiau în frica lui Dumnezeu în jurul bisericuței fără turlă din miezul cătunului. Verile munceau aplecați pe aracii de roșii și pe straturile de ardei gras, iar țîncii se duceau cu vacile la păscut și acolo făceau lanțuri nesfîrșite din cozi de păpădie sau se luptau cu ciomege cu moacă, frumos cojite și-mpodobite. Cerul deasupra era albastru ca o floare cu petale albastru-transparente deschisă peste văioagă.

Lîngă bordeie era cimitirul, înțesat de cruci mai drepte sau mai aplecate de vreme, scrise cu chirilice tremurătoare. Unele, străvechi, de piatră, erau atît de încărcate de mușchi și mîncate de licheni, încît păreau niște bureți informi, trîntiți pe pămîntul negru, înconjurați de brîndușe și de rodul-pămîntului. În bisericuța afumată popa îi pomenea pe toți pe cît de des cu putință, iar lumînările de seu de vită ardeau necontenit, afumînd tavanul scund ca pe fundul unui ceaun. Colaci și colivă, orez cu lapte și prune afumate erau hrana morților, trimisă pe firul de apă al pîrîului Bîrzova, în bărcuțe de lemn înțesate de lumînări, la soroacele cuvenite. Bătrînilor satului care adormeau întru Domnul li se cînta tărăgănat la ureche, în noaptea priveghiului, istorisindu-li-se faptele pribegiei care-i aștepta: cum vor trebui să se facă frați cu vidra ca să treacă apele negre, cu lupul ca să găsească drum prin pădurea deasă, cu nevăstuica gălbuie care știe calea către casa neamului, unde se va-mbrățișa cu taica și cu maica lui, toți strînși ca niște copilași în jurul Născătoarei de Dumnezeu și al Pruncului de lumină.

Acel an a fost însă anul macului. Încă din iarnă Badislavii priviseră, în palmele pline de bătături, semințele mărunte și cenușii de mac, necunoscute de ei pe atunci, aduse de o șatră care, furînd și ghicind în ghioc, străbătea Balcanii. Țiganii vorbeau, căutîndu-și urșii de păduchi, despre floarea minunată care aduce visele, care face pruncii să tacă și să doarmă buștean toată noaptea, care lărgește pupilele muierilor și le face dornice de-mpreunare. Boabele erau bune la prăjituri aromitoare, frămîntate cu miere, iar din măciulii mulgeai laptele sfinților, care te ducea în rai și te făcea cunoscut, încă viu, îngerilor din nori. Pentru semințe, pentru un săculeț întreg de semințe, țiganii au cerut patru cetere frumoase,

mirosind a rășină de brad, cu strune de maț de oaie răsucit, cum unii țărani aveau meșteșug să facă. Șatra a plecat apoi pe neașteptate, topindu-se în văzduh ca și cînd n-ar fi fost.

Au rămas boabele de mac, ușoare ca hîrtia, pe care Badislavii le-au semănat pe o fîșie întreagă de pămînt negru și untos, între postatele de dovlecei și de salată. În adîncul verii s-au deschis flori cu petalele vinete, vîrstate cu negru, ca niște limbi de spînzurați, pe tulpine cu frunze de un verde-albăstriu foarte palid, stropit cu var. Cînd petalele s-au scuturat și s-au făcut curînd una cu țărîna, au rămas măciuliile mustoase de lapte, emanînd o duhoare atît de dulce, că păsările nu treceau peste ogorul otrăvit, nici gîndacii și lăcustele nu se-ncumetau printre tulpinele pale. Curînd, măciuliile s-au făcut mari cît niște țeste de sugari, și semințele din ele au început să sune la scuturat. Muierile au intrat cu secerele în lanul pînă la țîțe și au retezat o zi-ntreagă la măciulii, prăpădindu-se de rîs, căci le asemuiau cu mura mădularului bărbaților lor. Le-au cărat în coșuri pe prispa caselor și acolo, rîzînd încă, le-au stors în amurg de vlaga laptților groși și au întins pe tipsii, la aer, „sămînța de țigan", cum îi spuseseră în cele din urmă. În cîteva zile, laptele covăsise, se-ntărise ca brînza și apoi ca piatra. Părea o cretă săpunoasă alb-albăstrie, o crustă pe care tot muierile au pus-o-n piuliță și au fărîmat-o fin ca pulberea drumului. Au făcut colăcei și plăcinte turcești în care, între dulcețuri, miere și coji de naramză, au presărat praful vrăjit. L-au amestecat în vin și-n rachiul de pere, l-au pus în laptele cu mămăligă și în țigările de păpușoi pe care și le răsuceau singure. S-a adunat tot satul la o clacă de pomină, de parc-ar fi fost în miezul iernii, au chefuit și au spus snoave, pînă ce aburii macului li s-au suit la cap și toți grămadă, de la flăcăi la moșnegi, au căzut într-o nălucire ciudată. Căci li s-a arătat un înger gol de lumină, cu țîțe de muiere, dar cu rușine de bărbat, cu păr de aur împletit în mii de cosițe. Și îngerul le-a spus: „Sînteți fără păcat. Fiți ca moșul vostru Adam și moașa voastră Eva, căci ați fost iertați de păcate". Și toți, flăcăi și fete, gospodari și neveste, și-au scos bundele și cămeșile și s-au împreunat de-a valma, printre cîini și copii, mamă cu fiu, tată cu fiică, frate cu soră, și-așa au ținut-o, cu pupilele largi cît irișii ochilor, cu o sudoare limpede și-nghețată picurîndu-le de pe obraji, pînă cînd toamna s-a arătat, întîi blîndă ca sucul de struguri, apoi aspră ca vinul negru. Flăcări

și rugină s-au întins pe dealuri, pe cînd în vale sătucul se dărăpăna pe-ncetul și vitele zbierau de foame. Duhănind la mahorca presărată cu sămînța de țigan, gospodarii zăceau pe lavițe, neavînd altă grijă decît ca bușteni să ardă în sobă. Muierile uitau de prunci, lăsîndu-i să orăcăie prin albii, și mergeau în sat, sulemenite și pe sfîrcurile țîțelor, să mai găsească vreun voinic căruia încă nu-i simțiseră apăsarea. Dibuindu-l prin vreun hambar plin de roate de pînză de păianjen, cu gîngania sătulă în mijloc, purtîndu-și crucea-n spinare, ele, care se măritaseră fete mari și nu-ndrăzneau să ridice ochii din pămînt în fața omului lor, își suflecau acum fustele-n față, arătîndu-și pulpele groase și dîmbul păros dintre ele, și se lăsau călărite acolo, pe sacii cu grîu, în mirosul de hamuri date cu dohot.

Funigeii, la un capăt cu mărunții pui de paing, umpluseră aerul de aur, se-mpleteceau prin cîrceii de viță, prin aracii grădinii și erau mînați apoi spre marginea satului, acolo unde bătrînul cimitir se însorea ca o broască rîioasă la ultimele zile ale lui Brumar. Acolo brațele crucilor îi opreau în număr atît de mare, încît curînd întregul cimitir era îmbrăcat în dantelă de ață de mătase. Sub țărînă, în căsuțele lor strîmte de brad, morții flămînziseră. De patruzeci de zile nu mai fuseseră pomeniți în biserică, unde preotul bătrîn ședea și plîngea între icoane ca un navigator într-o corabie șubredă, de tot atîtea zile colacii și coliva și orezul cu lapte nu mai veniseră de la neamurile cele vii. Înspăimîntați că vor muri a doua oară de foame și uitare, morții începură să se foiască, stîrnind un amenințător vuiet subpămîntean. Clănțănindu-și danturile puternice, au început să rupă scîndurile buretoase, pline de larve-nchistate de cărăbuși, să sape cu labele lor ca de cîrtiță tunele de la unii la alții, să țină sfat cîte doi, cîte trei și-n cele din urmă toți deodată, satul de dedesubt, înghesuiți într-o hrubă străbătută de rădăcini, de unde sicriele, deasupra țestelor, se zăreau luminînd ca niște cutiuțe de cristal. Trei sute de morți, slăbiți de post îndelungat, dar însuflețiți de o mînie doar celor răposați cunoscută, își ciocneau acolo ciupercile livide ale țestelor și își fosneau veșmintele înnegrite, țineau cuvîntări lungi și sălbatice și își holbau orbitele goale, pline de viermi, unii la alții. Și la-nceputul iernii, de ziua sfinților mucenici Mina, Ermoghen și Eugraf, pe la scăpătat, o oaste putredă, pleșuvă și rînjită și-a croit drum către lumea albă. Erau morți

bătrîni, cu oasele galbene ca ale vitelor, care nu mai ştiuseră să-şi numere bine ciolanele, aşa că-şi lăsaseră fie niscai degete, fie falca de jos în străvechiul copîrşeu, erau şi morţi mai tineri, încă-nfăşuraţi în cămeşoaie, încă păstrînd pe feţe şi pe trunchi viţe de carne uscată ca pastrama, erau muieri cu fluturele şoldului lăţit de naşteri şi cu colivia coastelor înfăşurată-n plete asemenea cînepei nemeliţate, erau prunci de cîţiva ani, covîrşiţi de greutatea ţestelor prea mari pentru stîrvul firav, erau hoituri de cîini şi pisici, împuţite, ridicate şi ele de suflul marii mînii şi-nsoţind oştirea de pe lături. Duhoarea otrăvită se-nvîrtejea ca un fum verde deasupra, suind către primele stele. Ajunşi între case, se risipiră fiecare pe la neamurile lui, şi carnagiul înspăimîntător începu, în urletele deznădăjduite ale cîinilor din ogrăzi. Strigoii năvăleau în tinde, apoi în odăi, unde, sub ochii femeilor ce credeau că visează, smulgeau pruncii-nfăşaţi din leagăne şi rupeau cu poftă din carnea lor fragedă, mînjind podeaua de lut cu un sînge subţire. Se dădeau la muieri, le-ncălecau pe laviţe şi le pătrundeau cu viermele negru, ihtifalic, ce li se-ntărîtase prima oară după atîta amar de vreme. Îi încolţeau pe flăcăi în hambare, se fereau cu măiestrie de loviturile deznădăjduite de furcă şi-i apucau în cele din urmă de chica făcută măciucă, le smulgeau mîinile şi picioarele ca la lăcuste şi le rodeau cu dinţii ceafa pînă la os. Murind de frică, mulţi săteni trecură de partea moroilor, zdrobindu-şi mai întîi nevestele şi copiii, iar apoi, cu ochii sticloşi şi tremurînd din încheieturi, sucind gîtul cîinelui din bătătură şi bîndu-i sîngele negru. În noaptea aceea începu să ningă cu fulgi mari şi moi, care se topeau în băltoacele stacojii de pe uliţe. Hoiturile rătăceau în zadar, din casă-n casă, după oameni vii. Îi dibuiseră pe sub paturi şi după cuptoare, îi smulseseră de-acolo nepăsători la zbieretele lor şi-i făcuseră mucenici, trăgîndu-i în ţepe şi jupuindu-i, dar în tîrziul nopţii părea a nu mai fi rămas nimeni cu viaţă-n el în tot satul. Atunci puseră foc la case, şi cincizeci de izbe porniră deodată să fumege şi să scoată limbi roşii ca balaurii din icoane. Doar bisericuţa din mijlocul satului rămăsese neagră şi tăcută, cu acoperişul ei drept de olane, pe care începuse să se-aştearnă, ca un chenar de argint, zăpada. În bătătura din faţa bisericii, unde duminicile satul ieşea la horă, se adunară, pîlcuri-pîlcuri, morţii, scurgîndu-se de pe toate uliţele. Căci prin toate crăpăturile din pereţii bătrîni răsufla mireasma dulce a cărnii

de om viu și teafăr, răscolind poftele neamului de sub țărînă. O rămășiță a satului se adunase în sfîntul lăcaș, unde ședeau în genunchi și, cu ochii strînși și degetele-mpreunate, treziți deodată din beția macului celui vînăt, spuneau rugăciuni către Maica cea milostivă. Popa, singurul din sat care nu curvise cu puterile florii-ntunecate, își pregătea în vremea asta uneltele de război în care-și punea toată nădejdea. Îmbrăcase odăjdiile lui de mare sărbătoare, își pusese la gît lanțul de argint de care atîrna, acoperindu-i tot pieptul, crucea de abanos, bătută-n bătrîne și strîmbe mărgăritare. Orînduise-n fața lui, coborîndu-le de pe pereți, icoanele care se vădiseră mai făcătoare de minuni. În largul bozonar din față al anteriului strecurase lăcrița de sticlă cu dintele unuia dintre cei două sute de învățăcei ai sfîntului mucenic Nicon, comoară fără preț a bisericuței. În dreapta ținea cădelnița cu tămîie aprinsă, iar în stînga Evanghelia deschisă la fila la care Domnul Hristos alungă diavolii din îndrăcit într-o turmă de porci. Fiecare dintre cei vreo patruzeci de Badislavi avea atîrnate-n piept iconițe sfințite și purta în frunte o pată unsuroasă de mir.

Armata de oase și cîrpe, însuflețită fantastic de lumina focurilor, ținea sfat. Scheletele curate, cele mai vechi, agitau în ninsoare labe lungi ca de călugăriță. Murmurul cuvios dinăuntru și mireasma de tămîie nu le veneau la socoteală. Cu toate astea, cetatea trebuia supusă și dărîmată, iar cei dinăuntru jertfiți pînă la unul. Și asta pînă la cîntatul cocoșilor. Zăpada care-ncepuse să se depună, umedă și cristalină, se retrăgea din fața labelor zornăitoare care-și iveau falangele cu unghii pietrificate din străvechi opinci. Poarta bisericii era țintuită în fier și avea în blana ei groasă și crăpată urme de flinte și archebuze, pete de sînge, chirilice încrustate, blasfematorii, răzuite prost de cine știe ce popă din vechime. Hoitul babei Liubița, îngropată doar de-o săptămînă, mișunînd de viermișori albi și grași, se dădu aproape și pipăi poarta cu degete vinete. Clătină din capul cu ochii scurși și se trase înapoi. Trebuia pus foc, căci bîrnele groase aveau cerbicia zidurilor de castel. Strigoii se-adunară la un loc și suflară deodată flacără verde ca veninul din boturile fără buze, cu limbi negre atîrnîndu-le ca la ogari. Para focului se turti de felia de lemn fără vîrstă, și doar cîteva așchii se-aprinseră, consumîndu-se aproape-n aceeași clipă. Mai suflară o dată, dar nici acum stejarul smolit nu se-aprinse. Atunci scheletele știură

că singure nu vor izbîndi. Se adunară, ca ghizdul unei fîntîne, împrejurul unui cerc de foc pe care cel mai vechi mort îl trase-n zăpadă cu o torță. Priveau cu orbitele negre și goale cum țărîna înăuntrul cercului se face străvezie, ca o apă verde și-adîncă, și cum apa asta, tot mai roșcată, mai căpruie, mai brună, mai neagră ca smoala, coboară pînă-n fundul pămîntului unde niște puncte și niște luminițe prinseră parcă să se miște. Sute de pete țopăitoare, hirsute, roșcovane se iviră din beznă, cățărîndu-se pe funia de lumină. Curînd, aripi pieloase de liliac, cozi șfichiuitoare, ciocuri coroiate, piepturi gheboase, coarne de taur și de berbec și de țap și de muflon și de viperă cu corn și de dragon se iscară dintr-o mocirlă de urlete ca de femeie ce naște și ca de bărbat cu boașele smulse. Alergau tot mai repede, se apucau ca păduchii, cu cîngi și ventuze, de șuvițele de lumină, zvîcneau în sus din șoldurile solzoase, hohoteau din gurile încolțate așezate pe pîntece, rîgîiau cu fețele deșucheate, șașii, de pe bucile șezuturilor. Erau demonii, care începură să izvorască din cercul fermecat ca o încolăcire fabuloasă de răutate, umplînd cerul cu aripi și țipete, pămîntul cu stropi de venin și spermă, și cu oroare ființa Dumnezeirii. Demonii-greieri năvăliră pe-acoperișul bisericii, își înfipseră ferăstraiele din coadă printre olane și sloboziră-năuntru ouă prelungi, din care-ntr-o clipă ieșeau păianjeni veninoși, cu o sută de picioare. Dar preotul, în odăjdiile sale de fir aurit, îi pietrifica, stropindu-i cu apă sfințită. Demonii tîrîtori săpară găuri pe sub pămînt și se iviră pe neașteptate printre cei îngenuncheați. Dar tămîia din cădelniță le intră-n nările largi și le sfărîmă țestele șerpești în mii de țăndări. Demonii-lilieci înșfăcară steiuri de piatră, se rotiră cu ele peste acoperiș și le sloboziră deasupra lui. Cum ajungea la ele, însă, vibrația îngerească a rugăciunilor, pietrele se opreau în aer și se deschideau ca niște boboci uriași, ivind petale cărnoase, de o rară frumusețe, așa încît cerul deasupra bisericuței se umplu de flori multicolore. Înnebuniți de mînie, demonii se repeziră toți deodată asupra zidurilor, se cățărară pe ele și pe acoperiș, rozînd și scurmînd cu ghearele, încît nici un colțișor din sfîntul locaș nu mai putea fi văzut sub ghemul viermuitor, sub încolăcelile demente, sub fojgăiala furioasă a elitrelor și antenelor.

Atunci ușa grea zbură în lături și cei patruzeci de săteni, în cămeșoaie albe, cu fețele și mîinile roșu-străvezii de la lumînările pe

care le purtau, ieșiră strînși unii în alții, în frunte cu preotul cu barba pînă la brîu, încruntat și hotărît asemenea Tatălui din icoane. Crucea mare de un stînjen din mîinile sale puternice, ieșite din mîneci largi, ca și crucile de pe piepturile tuturor, scînteia ca aurul. Mai tare însă ardea, bob de diamant cu milioane de focuri, dintele martirului, în cutiuța de sticlă, legată acum pe fruntea unei fetițe. Lumina se-mprăștia pe vale, se izbea de stîncile dimprejur, care deveneau străvezii ca de cleștar, și, cu o putere mereu mai mare, urca într-o singură coloană măreață la ceruri, spărgînd norii, dînd stelele la o parte și dezvăluind măreția nesfîrșit de blîndă a Treimii. Și prin strunga de lumină prinseră a ninge îngerii, încinși cu arcuri și tolbe cu săgeți, purtînd lăncii lungi în mîini, fluturîndu-și în coborîre buclele de sîrmă de aur. Un strigăt de biruință izbucni din piepturile Badislavilor.

Atingînd pămîntul cu tălpile, străveziii vestitori, clădiți din idei și cristal, se-mpărtășiră din puterile țărînii. În tălpi le-ncolțiră firișoare de sînge, care se răspîndiră repede în corpurile de lumină, formînd sisteme venoase și arteriale, vizibile ca la creveți prin carnea străvezie. Un sînge de porfir le coloră buzele și obrajii, iar mărețele aripe, de lebădă ai zice, se legară de carena pieptului cu mușchi triunghiulari și puternici. Voinici înaripați, în armuri de frunze de aur, se adunară-n falangă și loviră, cu lăncile înainte, șleahta dezmățată a morților. În cîteva clipe, din teribilul neam subteran rămase-un morman de tibii, vertebre, mandibule, cranii și oase iliace, îngălbenite ca o ceară veche, fumegînd încă venin către ceruri. Demonii se scurseră ca o mocirlă groasă de pe biserică, lăsînd-o mînjită de bale și excremente, și se aruncară ca o haită de lupi turbați asupra falangei de îngeri. Căci îi cunoșteau, pe fiecare în parte, erau Fidelii, cei rămași întru Domnul la marea zaveră, cei înmiiți în glorie, pe cînd ceilalți se prăbușiseră în sub-divin, sub-uman, sub-animal, înfășurați în spirala sîngerie a blestemului veșnic. În adîncul ființei fiecăruia, în spatele solzilor, ghearelor și aripelor de dragon, mai adăsta un înger înlăcrimat.

Și bătălia se-ncinse cutremurînd mica vale peste care ningea mai departe cu fulgi de argint. Apărați de iconițe și cruci, învăluiți în aburii de tămîie, sătenii stăteau lipiți unii de alții, privind cu ochi rotunzi, cu bărbile zbîrlite, cu carnea înfiorată, încleștarea. Îngerii săgetau iezmele cu săgeți de oțel, de sticlă și de lumină, le hăcuiau

cu spade cu două tăișuri, scurgîndu-le sîngele negru-n zăpadă, se ridicau în zbor și sugrumau cu mîinile late demonii aripați. Balaurii și vîrcolacii, coropișnițele cu cap de om, oamenii cu cap de muscă deschideau rîturi, boturi și ciocuri și aruncau jeturi de flacără roșie spre cerești legionari. Din cînd în cînd, îngeri cu aripile incendiate-n culori bengale, ca de pasărea-paradisului, se prăbușeau pe cîte-un bordei sau în via desfoliată. Ca niște cîini grași și colțați, cîte trei–patru diavoli tăbărau clănțănind pe cîte-un sol ceresc, îngrețoșîndu-l cu duhoarea mațelor lor, împroșcîndu-l cu urină din tulumbele incredibile dintre craci, acoperindu-l de ocări ucigătoare, mai veninoase ca focul suflat din gură, căci la vorbele de o pustiitoare blasfemie creierul îngeresc era cuprins de dureri atroce. Val după val, monștrii izbeau dreptunghiul ghimpos al falangei, îl erodau, îi smulgeau soldații și-i tîrau în beznă. La fiecare asalt rămîneau prăbușiți și diavoli, zvîrcolindu-se în ninsoare.

Pînă ce, spre zori, ninsoarea-ncetă și îngerii începură să cînte. Aruncară spadele năclăite, lăncile cu flamura sfîșiată, își scoaseră armurile străvezii și rămaseră-n veșminte lungi și albe, pe umerii cărora cădeau pîn-la brîu inelele părului de aur. Obraz lîngă obraz, cu ochii albaștri ridicați spre ceruri, îngerii cîntau. Ridicau către Dumnezeu vocile lor de fetițe, gingașe și proaspete ca lujerii, ca tulpinile de garoafă. Înălțau în aerul rece și tare mileurile de cristal ale psalmodiei. Oamenii plîngeau ca niște copii, strîngîndu-și la piept icoanele. Mormanul de oase-ncepu să freamăte, scheletele să se alcătuiască din nou, țestele să-și caute trupurile, femurele să se alipească de șold și, crescută parcă de drojdia cîntecului nepămîntesc, o carne nouă și fragedă se-ntinse iarăși pe oasele reci, carne învelită de piele, astfel că, în curînd, goi și întineriți, toți la vîrsta de treizeci de ani, morții se ridicară-n picioare. Făcînd un ultim semn de adio rubedeniilor rămase-n viață, grupul de bărbați și femei fără veșminte se-ndreptă încet către cimitir. Unul dintre ei mai rămase o vreme în fața bisericuței, ca să tragă-n țărînă un cerc mare de foc. Demonii, împietriți de la-nceputul psalmodiei îngerești, se repeziră spre marea fîntînă în miezul căreia pămîntul devenise străveziu. Se zvîrleau acolo cu capu-n jos, apucîndu-se de traheele luminii, tîrînd metri de intestin din burțile spintecate, lăsînd în urmă șiroaie de vomă și sînge, micșorîndu-se tot mai mult și pierind în întunecime.

Un nou strigăt de bucurie umplu văzduhul deasupra Badislavilor. Ducîndu-și mai departe cîntarea, vestitorii se răspîndiră printre săteni, îmbrățișînd și îmbărbătînd fiecare pe cîte unul, prinzîndu-i chipul în palme și punîndu-i pe frunte pecetea buzelor lor de rodie. Atins de ele, osul frunții devenea sticlos ca gheața pe care se face focul, pînă cînd întreaga țeastă ajungea străvezie scînteietoare, și prin ea se zăreau pliurile și lobii trandafirii ai creierului. Un singur copilaș, cel mai bucălat dintre toți, cel cu ochii mai mari și mai albaștri, se vădi a ascunde sub țeastă, în loc de frăgezimea cerebrală, un păianjen enorm, cu labele zgîrcite pe lîngă trup. Vedenia dură doar o clipă, căci apoi un abur lăptos opaciză iarăși oasele țestelor și pielea de sidef vîrstat a frunților. Îmbrățișînd o enoriașă cu țîțe obraznice, unul din îngeri își văzu poala veșmîntului îmbățoșată, ridicîndu-se-ncet, nespus de dureros și de dulce, pînă se-nțepeni drept în sus, pe cînd cămeșa de lumină, proptită parcă-ntr-un par nevăzut, se sumeția cutată, spre poale, dezvelind picioarele cu unghii de calcedonie. Cîntarea de slavă îi rămase în gît, și în locul ei un urlet gutural, ca de lup tînăr, i se tîrî afară din gură. Ochii, limpezi de la facerea lumii, se tulburară de lacrimi, și îngerul turbat se azvîrli deodată, schimonosindu-și chipul dumnezeiesc, în fîntîna de foc, pe urmele ultimului diavol, pe care-l apucă de coada cu ghimpi veninoși. Pe cît se-ndepărta pe cărarea spre Iad, pielea i se-acoperea de puroaie și fistule, membrele de rîie, ochii de glaucom, spinarea de solzi, mintea de șale și sîni de muiere. Dar ceilalți îngeri, abia arătînd un strop de mîhnire pentru ortacul lor prăbușit, își reluară cîntarea și, cu cîteva bătăi viguroase din aripi, se dezlipiră din țărînă, înălțîndu-se solemn către cer, pe raza groasă a dintelui de mucenic, ca un stol de păsări omenești. Sîngele, limfa, melancolia și fierea le țîșneau din tălpi ca un jet propulsor, pînă ce rămaseră curați și limpezi ca lumina cugetării. Ajunși lîngă stele, cerurile se deschiseră și sătenii zăriră iarăși, orbitoare, fața miloasă-a Dumnezeirii, în care îngerii se cufundară ca-ntr-un aer de aur.

Iar acum săniile tăiau tipsia întinsă și însorită a cîmpului fără drumuri. Căluții fornăiau din nările fierbinți, scoțînd fuioare de aburi. Cîte o femeie, albită cu totul după noaptea mîniei, privea speriată-napoi, făcîndu-și cruce cu limba în gura închisă, dar numai dîra tălpicelor se-ntindea îngustîndu-se, ca o săgeată ce-ar fi

arătat spre satul din văioagă, originea nevăzută a întinderilor și a vremii. Mergeau toată ziua, iar pe-nserat, cînd zăpada devenea roz-întunecată, preotul ridica mîna și o mică tabără se-alcătuia din săniile făcute ocol. În mijloc, focul își înălța, ca un zugrav de biserici, miile de pensule, încondeind cu sineală, șofran și aur cîte o chișiță nervoasă de cal, un cojocel cu înfloriturí de arnici, o față lată cu ochi obosiți, o ploscă în hamuri de piele scorojită și, la cîțiva pași depărtare de tabără, blana zbîrlită de pe gîtul vreunui lup. După un somn bine străjuit, se-nhămau iarăși caii în zori, sub bila roșie, topită, a soarelui, și fuga reîncepea. Nopțile, nici un bărbat nu se atingea de muierea lui, și n-aveau s-o facă pînă cînd nu aveau să se-așeze undeva, cu vetre și biserică și grădini de legume-mprejur.

De cîteva nopți stelele se-nmulțiseră-n cer, iar întunecimea atîrnată-n tării se făcea din ce în ce mai adîncă, mai albastră, cu ciorchini și ramificații stelare. Zilele se-ncălzeau, zăpada se muia pe zi ce trecea, țurțuri picurători plouau din crengile crîngurilor, iar copitele stropeau în jur o încropeală de apă și zăpadă. Din cenușie, lumina se făcu galben-scînteietoare, și primăvara timpurie se arătă, cu parfumul ei neliniștitor, umplînd marea sferă albă ce avea în mijloc viermușul întunecat al săniilor. Într-una din dimineți, o geană albăstruie, întinsă pe tot orizontul, se arătă pribegilor. Geana se lățea pe măsură ce se-apropiau de ea, devenind un șarpe sinuos încolăcit în zare, pînă cînd drumul începu să coboare și, șfichiuită de nuielele copacilor, străbătută de zborul croncănitor al ciorilor, se vădi bine priveliștea cea minunată. Era mărețul fluviu Dunărea, de o lățime așa de grozavă, că arborii de pe celălalt mal abia de se zăreau ca un mușchi sărăcăcios, într-o ceață vineție. O coajă de sticlă groasă, verzuie, lustruită de vîntul cald, ascundea, pe toată întinderea, tumultul copleșitor al apelor de dedesubt, și răsfrîngea ca o oglindă orbitoare soarele în crugul său din văzduhuri. „Dunav! Dunav!" chiuiau copiii, care săriseră din sănii și-o luaseră la fugă, lipăind prin zăpadă cu opincile din piele de porc, ca să ajungă mai repede pe ghețușul uriaș. Dar preotul strigă cu glas mare după ei, și omuleții se-ntoarseră, mîngîind în drumul lor burțile fierbinți ale cailor. Căci, mai înainte de-a trece peste adîncimile lui, fluviul trebuia îmbunat. O jertfă se cerea făcută, ca să nu piară toți în sfărîmarea mînioasă a gheții. Slujitorul Domnului își aducea

aminte cum, în copilăria lui, cînd aduseseră din miazănoapte dintele minunat și alte moaște sfinte, preotul de-atunci tăiase o copcă în gheața Dunării și, după ce slujise și stropise cu apă sfințită, aplecîndu-se din cînd în cînd să citească în Evangheliarul deschis, pus chiar pe gheață lîngă copcă, apucase de umeri fetița pe care căzuseră sorții, o sărutase pe ochi și-i dăduse drumul în apa-nghețată. Trecuse o viață de om de-atunci și vremurile se mai îmblînziseră. Bătrînii începuseră să fie-ncredințați că, de vreme ce nu trupul, ci sufletul omului îl vor toate puterile Zidirii, fie ele luminoase, fie neprietene, și cum umbra e nimic altceva decît duhul, ar fi de-ajuns să fie jertfită doar umbra. Așa că, dacă se dura o casă, dacă se trecea o apă, dacă se făcea un pod, puterilor fără odihnă-ale locului li se dăruiau umbre de oameni vii în locul vechilor jertfe de carne și sînge.

Trebuiră să aștepte dimineața, care, după o noapte de veghe obștească, sub stelele înghițite de nori ca să se elibereze mai curate, mai limpezi și mai scînteietoare, de parcă ar fi fost niște pahare șterse cu ștergare de borangic, se arăta ca o jerbă de flăcări. Ochii țăranilor care-și frecau fețele cu zăpadă luceau roșii și rotunzi ca ai păsărilor. Și chiar păreau, în cămeșoaiele lor albe, cu mîneci largi, un cîrd de păsări mari de apă, înșelate asupra vremii și-ntoarse pe Dunăre înainte de desprimăvărare. Sorții căzură de data asta asupra unui băiat ce avea să devină bunicul lui moș Babuc, adică al lui tataie. Era copil de pripas, și nu ca oricare. Un cîrd de fetițe din sat ieșiseră, cu zece primăveri în urmă, la cules brîndușe și toporași în crîngul din preajmă. Se-ncununau cu ele și rătăceau printre copăceii cărora le-nverzise coaja și care pătau aerul tare cu un miros amețitor, ce aveau să-l recunoască uimite peste cîțiva ani, cînd, la anume sărbători, flăcăii aveau să le ducă pe munte și să le facă muieri: coaja tînără mirosea a vlagă de bărbat. Sub cerul sfîrtecat de crengile goale, ele însele sfîrtecate de un dor negru și ciudat, tînjind cu ochii languroși, își lăsau amprenta degetelor de la picioare pe iarba abia încolțită, picurată cu movul și galbenul cupelor mărunte, mirosind mai degrabă respingător. Într-un loc, crîngul se rărea, copăceii se smochiniseră ca niște mănunchiuri de nuiele cafenii, iar brîndușele nu mai luminau culorile lor obișnuite, ci erau negre ca smoala, o pată întinsă de picățele negre pe iarba măruntă. O căciulă de zăpadă cu boabe mari de apă mai zăbovise

la rădăcina nuielelor și ardea ca diamantul. Cu părul încălzit de zefir, fetele se-ndreptară spre ciudatul luminiș, și încă de departe deslușiră pe blana de iarbă pătată cu negru o mică ființă roză, nemișcată, înconjurată de o slavă de raze ca a sfinților zugrăviți în biserică. Era un prunc gol, grăsuț, adormit și zvîcnind din degețele în somn, înconjurat de o coajă rotundă, subțire ca unghia, de cleștar arzător în soare. Fetele își aplecară capetele împrejurul vedeniei. Pletele cîrlionțate li se lipeau, troznind ușor, de oul străveziu, pe care îl ridicară cu grijă, ca să privească mai bine pruncul adormit. Tresăriră, căci, deși frumos cum doar un mormoloc de trei luni poate fi, lucru curat nu era cu el: fătul genat și sprîncenat, cu gurița fragedă și îmbufnată, cu țîțicile palide ca doi bobi de linte și cu puțulica zbîrcită între pulpele cu falduri, nu avea nici urmă de buric care să întregească minunea. Îl duseră-n sat și încercară să-l scoată din lăcrița lui de lacrimă întărită, dar nici potcovarul, nici tăietorul de lemne, nici popa, folosind toate meșteșugurile lor, nu fură-n stare să străpungă bășica, în care pruncul se trezise și-ncepuse deja să orăcăie de foame, tremurînd din mînuțe. Chemară atunci vrăjitoarea satului, o babă uitată de vreme, ce trăia într-o scorbură de tei uriaș, și care se-nfățișă noaptea, ținînd pe creștet, ca pe-un ulcior, luna enormă, rotundă ca un icosar de aur. Apucă oul cu prunc, și-l vîrî sub fuste, pe pîntec, și, ținîndu-se pe deasupra cu palmele, ca o muiere grea, se lungi pe cuptor. În zori, în fața celor mai bătrîni din sat, care priveau cu mirare, o apucară durerile facerii. Răcni și se zbătu cu spume la gură și cu ochii ieșiți din cap ca la melci, pînă ce burta cea prefăcută începu să se moaie și se turti de tot. Sub țoalele mirosind a ierburi și rădăcini ale babei ceva prinse să miște. Moașa scoase de-acolo pruncul înfășurat într-o pieliță flască, pe care-o sfîșie cu un cuțitoi de cîrnați. Băietul se cufurise tot și mieuna ca o pisică. Îl spălară, îl înfășară și-l puseră la sînul unei muieri care mai avea un plod, și care-l luă și pe acesta-n grijă. Îl botezară chiar în zori, vîrîndu-l de trei ori în cristelniță și lepădîndu-l de Satana. Băietul crescu apoi laolaltă cu toți copiii satului și, în afară de lipsa buricului, nu se deosebi cu nimic de aceștia pînă în ziua în care, după nenorocirile din anul macului, sorții căzură asupra lui ca să-și aștearnă umbra peste Dunărea înghețată.

Povești care-ți făceau părul măciucă se spuneau pe seama celor cărora li se fura umbra. În mai puțin de un an se uscau pe picioare, se umpleau de bube în cap și pe sub fălci, viermi vii le crăpau pielea și foiau pe ei, albi și cu capete negre, iar cînd mureau mațele le ieșeau din pîntece ca o-ncolăcire de șerpi și dispăreau în găuri săpate-n pămînt. Duhul le ajungea-n iad chiar în clipa zidirii umbrei, lăsînd doar hoitul putred să mai rătăcească o vreme sub soare. Diavolii-l primeau într-o bortă săpată-n stei, îl agățau cu capu-n jos de un fier înroșit, deasupra podelei arzînd cu vîlvătăi, și, în aerul roșu, în putoarea de pucioasă mai arzătoare ca focul, în răcnete mai sfîșietoare ca pucioasa, în groază mai asurzitoare ca răcnetele, îi sfîrtecau limba, îi smulgeau boașele, îi crăpau ochii, îi rupeau carnea și-i zgîriau cu unghii lungi ficatul, inima și rărunchii, îi înfigeau în gaura șezutului vîrfuri de suliță înroșite, și asta mereu și mereu, fără zăbavă, în fiecare clipă a veșniciei.

Patrafirul țesut cu fir de aur al popii ardea molcom ca jarul în soarele purpuriu, transparent, fără raze, al dimineții. Marele evangheliar cu scoarțe de piele întărită ca fierul, ferecate-n argint înnegrit era ținut de patru copii, deschis la fila în care fugarii din Eghipet, cu Moisi-n frunte, trec Marea Roșie între zidurile de apă. Popa ceti buchiile negre și roșii, psalmodiind și cădelnițînd, apoi făcu semn țăranilor să-l despoaie pe Vasili, băietul cel ales. În ciuda gerului care scotea aburi din piele ca la cai, el rămase liniștit, fără să tremure, fără să-și frece cu palmele pielea de găină a pieptului, pe care lucea o cruciuliță de alamă. Păstrase doar o cîrpă în jurul șalelor. Se apropie încet de malul rîpos al fluviului, călcînd prin nămeți cu tălpile goale, urmat la ceva distanță de săteni. Ocoli nuielele negre, pline de ciori cîrtitoare și deodată umbra lui prelungă și ascuțită ca un ac negru de ceasornic se prelinse pe gheață. Sătenii îngenunchează și își făcură cruci mari, din frunte pînă la buric, pe cînd popa ruga mărețul zeu înghețat să primească jertfa și să-i lase să treacă în partea cealaltă cu bine. Băiatul întinse brațele în lături, și umbra lui, care se ținea aproape de mal, căci fluviul curgea de la apus la răsărit, făcu așijderea. O cruce lungă și neagră-roșiatică se-ntindea acum pe oglinda apei. „Primește, primește umbra", murmurau fără-ncetare Badislavii, și deodată, sub ochii lor, strigoiul crucii începu să se mănînce, să se zbicească precum niște pete umede de la soare. Bîrna cea lungă, ca și stinghiuța brațelor se subțiară, se

rupseră-n fărîme, sorbite una după alta de fluviu. În cîteva minute Vasili, care pălise și i se ridicaseră firișoarele de păr auriu pe brațe și pulpe, rămase fără nici o urmă de umbră. Chiuind și răcnind, ceilalți îl îmbrățișară și-l înveșmîntară repede în hainele sale, punîndu-i pe umeri, pe deasupra, și o sarică mițoasă de oaie. Copilul se sui în sanie, se-acoperi cu o cergă și plînse multă vreme după umbra lui, pe care o pierduse pentru totdeauna.

Caii călcau acum ușor și țeapăn pe gheața străvezie ca sticla, iar Badislavii priveau cu uimire în jur. Niciodată nu și-ar fi-nchipuit atîta frumusețe încremenită în crusta groasă de gheață. Dar grădina Domnului e mai mare decît mintea omului, și minunile din ea sînt multe. Șirul de sănii înainta în tăcere și frig peste fermecata priveliște. Căci la un stînjen sub cleștar se aflau pretutindenea, cu aripile întinse, fluturi. Trupurile lor delicate și păroase ca viermușii, stacojii sau galben-pal sau negricioase, aveau mai bine de douăzeci de pași lungime, iar între marginile aripilor întinse puteai număra uneori și cîte patruzeci de pași. Picioruşele, trei de fiecare parte, subțirele, erau întinse în lături, iar trompa cu care ar fi băut din ceața florilor (dar de unde flori cît palatele pentru asemenea muște minunate?) stătea răsucită ca un arcușor de ceasornic sub capul cu ochi mari, roșcovani. Cît despre aripi, cu azurul lor, cu catifelarea dureroasă a purpurei lor, cu nuanțele, și aproape și gustul de cireașă putredă, de fistic fistichiu, de naramză, cu pipăitu-ntre degetele pleoapelor de covor persian, cu forma lor florală și avîntată, cu cozile lor de rîndunică, cu ochii lor de păun, de dihor, de viespe, de păcătoasă și de nevăstuică, aripile întreceau în ape și răsfrîngeri pînă și crinii cîmpului, care nici nu torc și nici nu țes, dar, de la Matei citire, sînt îmbrăcați mai măreț decît Solomon în toată slava sa. Pretutindeni, pe toată întinderea fluviului, cît zăreai cu ochii, fluturi colorați, cu aripile-ntinse, la cîțiva pași unele de altele, alcătuiau o pardoseală ametitoare. Cei aflați departe se zăreau mici și șterși, ca printr-o ceață albăstruie, dar cel deasupra căruia treceau săniile părea un animal fărmăcător, o știmă din cele de care vorbeau bătrînii pe la clăci, o ciută nevăzută, asemeni stratocamilului, vasiliscului sau inorogului cel alb ca laptele. Bătînd în aripile-ncremenite, soarele, deja aflat aproape de crucea bolții și arzînd cu pară galbenă, răsfrîngea culorile lor peste burțile și boturile cailor și peste chipurile celor din sănii, mînjindu-le

cu sineală și auriu și sîngeriu și șofran, culori alese și boierești, mai frumoase decît veșnicul cîrmîz al icoanelor de acasă.

Convoiul opri pentru odihnă și prînzire taman în mijlocul Dunării. Scoaseră zacusca și spirtul de corcodușe și șezură pe cîte-o cergă, grupuri-grupuri, pe sticla verzuie. Ciozvîrtele de porc le lăsară în oale, în untura lor, ca și jumările, de care li se urîse de-atîta amar de vreme. Spinarea unui fluture gigantic se ivea sub ei, doar la cîțiva pași sub gheață, asemenea cefei unui dulf sub valurile mării. „Cum o fi carnea de flutur?" se pomeni vorbind un țînc cu mucii curgînd lumînare pe buza de sus, și, brusc însuflețiți, țăranii începură să-și dea cu părerea, ba că ar fi ca pieptul de gîscă, ba ca piciorul bălos al melcului, ba ca mușchiul moale și fraged din crusta racilor fierți. Pîn-la urmă, în ciuda îndemnului la chibzuială al popii, înfierbîntați de șliboviță, cîțiva săteni apucară săpăligi și țăruși cu ascuțișul călit în foc și începură să spargă gheața. Făcură și focuri împrejur, ca să scoată cu totul bivolul înaripat la iveală. Toți grămadă trudiră cîteva ceasuri, pînă cînd putură, de jur-împrejur, să pipăie blana de catifea de pe pîntecul inelat și să adune-n palmă solzișorii ca de caras de pe aripi. Și cînd, deodată, un tremur însufleți cornițele cu măciulii ale fluturului și picioarele subțiri începură să zvîcnească, țăranii retezară cu securea capul cît un butoi și-l rostogoliră mai departe. Un sînge albăstriu și gros împroșcă pe gîde. Apoi începură să reteze hălci întregi din spinare. Carnea era sticloasă și tremurătoare ca piftia, dar ceva mai închegată, și mirosea dulceag. Nici un os nu o străbătea, dar pielițe și ațe sidefii o țineau la un loc ca într-un năvod lucitor. O puseră la fiert în oale de lut, pe pirostrii. Mîncară din ea cu toții, afară de popă, care ghicea iar o arcană a Necuratului. Nu se-ntîmplă însă nimic rău: țăranii își lingeau degetele de plăcerea gustului celui strașnic. Spărgînd crusta picioarelor, găsiră acolo un fel de măduvioare încă și mai bune. În cap, pe care-l mursecară de pomană, nu găsiră decît un pumn de crier mirosind respingător a mucegai. Cu stomacurile astfel puse la cale și veseli din cale-afară, se-apucară, cu cosoarele, să reteze bucăți din pînzele ca de corabie ale aripelor văpsite în mii de culori, chemîndu-și muierile și înconjurîndu-le șoldurile cu cergile zdrențuite. „Nici țarina nu are așa catrință, fămeie", zîmbeau ei a rîde, pe cînd muierile, mai cu cap, îi suduiau și fugeau, zicînd că doar țigăncile ar purta veșminte așa pestrițe. Pînă la urmă făcură

din ele pături cu care se înveliră în sănii, pornind din nou la drum. Rămînea în urma lor marele fluture hăcuit, cu nervurile aripilor întinse-n lături ca niște cîrje, cu picioarele retezate împrăștiate-n jur, prin băltoace și cenușă de coceni.

Văleat 1845, Vasili și ai săi înaintau pe drumurile de zăpadă ale Munteniei. Cît vedeau cu ochii, cîmpia se-nvîrtea plată în jurul lor, și părea că se-ntinde pîn-la capătul pămîntului. Din loc în loc, sate cu case de chirpici acoperite cu paie înălțau fumuri spre cerul alb ca smîntîna. Țăranii erau răi și ageri, cu gîndul tot la înșelăciuni, mai slabi și mai negricioși decît grădinarii din sănii. Muierile erau în schimb cu mult mai frumoase, sulemenite ca orășencele și știind să-și facă ochii umezi și scînteietori printr-o anumită fiertură de buruieni. Oprind în mijlocul cîte unui sat, convoiul, lătrat de cîini și-nconjurat de copii cu căciuli ascuțite, se desfăcea, caii deshămați erau adăpostiți prin grajdurile oamenilor, care primeau plată bună în mahmudele de aramă, și jumătatea de sută de bulgari, după ce mergeau și se-nchinau la biserică — mai învoalte decît a lor, cu turle acoperite cu plumb, dar mai sărac zugrăvite și înzestrate —, erau poftiți în odăile vreunui gospodar înstărit, unde se bea țuică fiartă, se torcea lînă și se spuneau ghidușii. Cei doi popi, deoparte, deșertau păhărel după păhărel, încercînd să se-nțeleagă într-o slavonă de agheazmatar, și sfîrșeau prin a cînta împreună isoanele și aghioasele cele sfinte. Ceilalți se amestecau cu valahii, vorbind prin semne și schimbînd rachiele, rîzînd fără să știe prea bine de ce și minunîndu-se unii de ciudățenia celorlalți. Flăcăilor bulgari, vînoși și stîngaci, cu sprîncenele îmbinate și obrajii groși, roșu-vineți, li se scurgeau ochii după muntencele subțiri și măiestru încondeiate la față ca niște ouă de Paști. Nu rareori, spre ivirea zorilor, se scoteau cuțitele pentru vreo privire mai îndrăzneață, dar oamenii chibzuiți îi despărțeau pe flăcăi și-i domoleau. Badislavii se culcau apoi, pe cergi, în cîte-o tindă, dormind greu ca pămîntul, înfășurați în aripile lor de flutur, ocrotiți de candela care punea în părete o pată de aur topit. Plecau apoi mai departe, cînd se-ngîna ziua cu noaptea și o lumină mare, palidă, se-ntindea peste cîmp. După trei zile și trei nopți au găsit locul.

Era în amurg și prinsese iarăși să ningă. Bicele pocneau în lehamite și cîte-un căluț fornăia din nările încinse. Preotul, adîncit în gînduri, număra metanii dintr-un șirag de agată. Pietrele vișinii

se loveau între ele cu un mic sunet dulce, tremurat, pipăite de degetele cu falange păroase, din care unul era doar un ciot, ale popii. Arătătorul mîinii drepte i se uscase și-i căzuse în cîteva clipe în tinerețea lui, cînd, călugăraș cu tuleie de barbă, atinsese prima dată sfîrcul unei femei, spurcîndu-și jurămîntul de curățenie și neprihănire. Acum ciotul începuse să-l mănînce, și boabele de agată îl înfiorau ca altădată mura cea obraznică a țîței. În clipa cînd, speriat, începuse să-și șoptească repede-n barbă rugăciuni de alungare a Necuratului, zări ruina. Luminá șters în cîmpul sîngeriu, ca ultimul colț de măsea din gura unei bătrîne. Oprirá și, cu felinare în mîini, se dădură jos în dreptul zidurilor părăsite, un perete aproape întreg și unul pe jumătate, întîlnindu-se la colț în mijlocul unui morman de pietroaie înzăpezite. Pe partea dinăuntru erau zugrăviți după cuvioasele canoane sfinți cu bărbile despărțite, cu nimbul auriu și veșminte largi, cu falduri albastre, măslinii la față și-ncercănați la priviri. Nu-ncăpea-ndoială că acolo fusese cîndva o biserică frumoasă și vestită. Erau peste patruzeci de sfinți zugrăviți pe cei doi pereți, desfășurînd fiecare suluri de pergament cu litere îmbîrligate. Fiecare avea o căsuță a lui, fiind despărțit de ceilalți prin linii groase, stacojii. Și, potrivire curioasă, unul dintre ei avea în locul arătătorului palmei stîngi un ciot schilod, aidoma cu al popii. Așa ceva era nemaipomenit într-o zugrăveală, căci sfinții nu puteau avea mădulare lipsă care să le știrbească desăvîrșirea. Slăbănogi, firește: asta-nsemna biruința duhului asupra cărnii, dar ciungi, șchiopi, chiori era cu neputință să fie. Înfiorat, sub ochii tuturor, la flacăra felinarelor, preotul întinse mîna și și-o lipi de palma sfîntului. În clipa aceea toți simțiră cutremurul și se lăsară-n genunchi. Nu aveau să se dumirească niciodată dacă fusese o tresăltare a pămîntului sau a duhului lor lăuntric, sau amîndouă dintr-o dată. Fapt este că, în zvonul pătimaș al rugăciunilor, fulgi de foc coborîră din cer și se-așezară peste capetele fiecăruia, și deodată, oameni, muieri și prunci, începură să profețească și să vorbească-n limbi, cu ochii largi, strigînd și rîzînd și hohotind cu lacrimi, în timp ce pereți de văzduh sclipitor creșteau din pămînt, adăugîndu-se zidurilor rămase-n picioare, și bolți de văzduh se arcuiau peste țestele iluminate, și o turlă de văzduh se-nălța înspre ceruri. Pe-ncetul, zidurile se-nchegară, deveniră străvezii-lăptoase, apoi mate ca morfilul, ca să se-acopere în cele din urmă cu zugrăveli măiestre,

întru totul asemănătoare cu cele de pe zidurile ruinate, care acum se curățiseră și ele și în noua biserică nu se mai cunoșteau de celelalte. Strane sculptate în lemn, cu înfloriturí și frînghii, și o catapeteasmă încrustată, cu icoane, și un altar acoperit cu odoare scumpe se adăugară minunatei alcătuiri. În vremea asta, pe ciotul popii crescu fantasma de cristal a unui deget, înăuntru se formară oscioarele, în vîrf crescu unghia străvezie, se-alcătuiră vinișoarele, și pielea cu fire cărunte de păr îmbrăcă degetul în întregul lui. Cînd își dezlipi palma de cea zugrăvită, se văzu că și sfîntului i se adăugase mădularul uitat.

Întemeiară, acolo, între Argeș și Sabar, satul Tîntava, săpînd întîi bordeie în lutul ciudat de moale, iar spre primăvară clădind case gospodărești, cu tindă și două odăi, adunate în jurul măreței biserici ca oile în jurul păstorului. Împrejur săpară pămîntul în parcele lungi și semănară legume, astfel că în vară sătucul era la fel de vesel între verdețuri și araci ca și vechea așezare din văioaga Rodopilor. Primii Badislavi strămutați în Muntenia și deveniți, peste un sfert de veac, regățeni, aveau să trăiască, să plodească, să-și uite limba și s-o-nvețe pe-a celor din jur, să-și întindă pămînturile, să-și bea mințile la bodega apărută curînd în inima satului, loc de-nchinăciune pentru Diavol, frățînele Domnului — cum ziceau credințele lor cele mai vechi —, să se omoare cu aracii de la roșii pentru vreo muiere, să-și vegheze bătrînii agonici ca să nu moară fără lumînare, să privească spre cer după norii de ploaie, fără să bănuiască vreo clipă că, de fapt, nu-și ridicaseră casele, nu araseră și nu semănaseră decît pe un petic cenușiu din lobul parietal drept al unui strănepot, și că toată existența și strădania lor în lume era la fel de trecătoare și iluzorie ca și fragmentul de anatomie al minții care-i visa.

Trecutul este totul, viitorul este nimic, nu există alt sens al timpului. Trăim pe-o bucățică de calcar din scleroza în plăci a cosmosului. Un animal mic și compact, o singură particulă, de-un miliard de ori mai mică decît quarcurile, de-un miliard de miliarde de ori mai fierbinte decît centrul soarelui, cuprindea, unificîndu-l în suflul unei singure forțe, întreg desenul pe care mintea noastră-l percepe în clipa cît i se dă timp să-l perceapă, cu bule de spațiu și stringuri și spîrcîiala cețoasă a galaxiilor și harta politică a planetei și mirosul neplăcut al gurii celui cu care vorbești în tramvai și vedenia lui Iezechil pe malul Chebarului și fiecare moleculă de melanină dintr-unul dintre pistruii de sub sprînceana stîngă a femeii pe care ai dezbrăcat-o și ai posedat-o cu o noapte în urmă și cleiul din urechea unuia dintre cei zece mii de nemuritori ai lui Artaxerxes și grupul de neuroni catecolaminergici din bulbul rahidian al unui viezure adormit în pădurile Caucazului. Cuprindea mai ales ceea ce mintea noastră n-a cunoscut și nu va-nțelege niciodată, căci, într-un fel, acel punct *era* chiar mintea noastră, era gîndire care se gîndea pe ea însăși așa cum o sabie ar fi atît de ascuțită încît s-ar tăia pe ea însăși. Era trecutul absolut, fără fisură, carne metafizică, omogenă și fără fibre, fără diferențiere internă, în afara unor, la început, inobservabile filamente de viitor. Cînd și de ce s-a deplasat simetria? Cine și cum a fabricat înstrăinările începuturilor? Cine-a putut suporta troznetul inițial al fisurării Totului? Viitorul, care este înstrăinare, depărtare și răcire, a rupt în mii de ciozvîrte globul inițial, a căscat răni hidoase în trupul unității ființei, goluri care s-au lățit tot mai mult, depărtînd grăunțele de substanță și lăsînd un sînge fotonic,

gîlgîitor, să circule între ele. O noapte purulentă a-nfășurat fiecare corpuscul, o schizofrenie neagră și fără speranțe. Odinioară atît de simplu și desăvîrșit, cosmosul a căpătat organe, sisteme și aparate, iar azi, grotesc și fascinant ca o mașinărie cu aburi, exponat de muzeu trecut pe linie moartă, își învîrte demonstrativ bielele și manivelele sub un clopot de sticlă. Și pînă și clopotul minții noastre e încorporat în dezolarea cosmică, este un organ intern care reflectă întregul așa cum perla reflectă de jur-împrejur carnea martirizată a scoicii.

Cu toate acestea, universul nu este tot ce are loc, ci mult mai mult. Pentru că, dacă analizatorii noștri, ai fiecărei ființe vii, ochii, ochii compuși, ochii asemenea camerei fotografice, antenele cu baterii de chemoreceptori, linia laterală a peștilor, urechea cu cohlee tremurătoare, celulele osmice din fosele nazale, papilele gustative, organele cu care păianjenul percepe vibrațiile, cele cu care căpușa simte bioxidul de carbon, receptorii tactili din piele, cei care se-ncolăcesc pe fiecare fibră de mușchi din organele bucale ale sarcoptului, cei sensibili la frig și căldură, cei excitați de stîncile oolitice din organul echilibrului și celelalte o sută de mii de simțuri înghițind de-a valma vibrațiile materiei, dacă aceste vulve, aceste ventuze se lipesc de simetria stelară, există însă, de neperceput decît cu super-organul de simț al gîndirii, *super*-simetrii, structuri încolăcite în ele însele și care anulează, la un nivel mai înalt, curgerea dinspre trecut spre viitor, dinspre tot spre nimic. Cosmosul însuși, la un nivel mai înalt decît al priveliștii galaxiilor și quasarilor, se reflectă-n el însuși, într-o super-minte, al cărei fundament este memoria. Există o memorie universală, cuprinzînd, stocînd și distrugînd ideea de timp. Există Akasia, și Akasia este salvatoarea universului, și-n afara Akasiei nu e posibilă vreo speranță de mîntuire. Ea este ochiul din fruntea Totului, care cuprinde istoria Totului cu tot ce este, a fost și va fi. În Akasia nu există moarte, nici naștere, totul este coplanar și totul este iluzoriu. Toate evenimentele lumii și fiecare particulă de substanță și fiecare cuantă de energie sînt prezente într-o lumină transfinită acolo, în Amintire. Și, dacă gîndirea noastră (cu care percepem, în clipe extatice și privilegiate, Akasia) ar reuși vreodată, adăugînd poate un al șaptelea strat neocortexului sau creîndu-și altă bizară bază organică, să se răsucească deodată asupra ei înseși, așa cum, cîndva, în

creierul unei ființe-mblănite, conștiența s-a-ntors spre sine devenind conștiință, am reușit poate, asemenea îngerilor, să detectăm Memoria Memoriei lumii, și Memoria Memoriei Memoriei și poate și mai departe, în nesfîrșire. Și, dacă și conștiința, devenită astfel pre-știință, s-ar mai răsfrînge o dată în sine, ar fi în stare, ajunsă atot-știință, să se ridice deasupra acestei telescopări de memorii pentru a vedea miezul trandafirului cu un infinit de petale, păianjenul fermecător care țese iluzia, modelînd-o rapid în formă de cosmosuri, spații și timpuri, corpuri și fețe, cu infinitele sale picioare articulate.

Noi înșine, deși un organ neînsemnat al lumii, sîntem într-un fel întreaga lume. Totul e peste tot deodată și-n fiecare clipă; căci suveica inițială care a-nceput să descrie lumea, așa cum o bară, rotindu-se rapid, descrie un cerc compact și încremenit, cum spotul tubului catodic, baleind, descrie imaginea televizată, a imprimat aceeași configurație tuturor fragmentelor de ființă, de sus pînă jos, de la holoni la holarhie, de la eoni la plerom. Fiecare obiect imaginabil sau depășind imaginația este, ca un infim exemplu de omogenitate universală, structurat bipolar, toate sînt, asemenea magneților, structuri duale, cu polii orientați invers unul față de celălalt. Un pol animal și unul vegetativ se manifestă pretutindeni, în orice obiect. Cel dintîi este al spațiului, al spiritului, al căutării și al mișcării, celălalt al timpului, al sufletului, al pasivității imobile. Da, masculinul și femininul, sulful și mercurul, yin și yang din emblema colinei însorite și a celei umbrite. Trăim în două medii, așa cum un copac trăiește-n aer și-n pămînt, crengile fiindu-i rădăcini aeriene, iar rădăcinile — crengi subterane.

Simetria bilaterală a organismului nostru, căci avem două brațe, două picioare, două emisfere cerebrale, doi ochi, doi plămîni, doi rinichi, două gonade, umbrește de obicei mai subtila simetrie sus–jos, mai înaltă totuși și mai adevărată. Căci diafragma, asemeni unui zid între două regate, împarte corpul nostru în două zone cu polarități opuse. Peste diafragmă domină semnele de aer și foc, iar dedesubt, cele de apă și pămînt. Că brațele corespund picioarelor, centura pelviană celei scapulare e vizibil și ușor de observat. Corespondențe ciudate leagă însă organele din cavitatea toracică de cele din pîntec. Că inima corespunde ficatului, plămînii intestinelor și rinichilor, oricît de diverse morfologic ar părea,

orice studiu embriologic o poate pune în evidență. În fine, dacă omul răstignit pe o imaginară cruce a sfîntului Andrei își pune în evidență întreaga magică simetrie (care este una de larvă, de ființă cu stadiul evolutiv neîncheiat), cea mai fantastică, mai bizară și mai amețitoare diferențiere, dar și corespondență, o vom găsi la organele de la capetele corpului, între brațe și între picioare. Capul corespunde sexului, și toată mistica organizării animale e concentrată aici. Emisferele cerebrale și testiculele sau ovarele sînt aceleași organe, pe care polarizarea opusă le-a-mpins spre o funcționalitate opusă și le-a silit să se diversifice morfologic. Creierul s-a-ndreptat spre polul animal, care l-a modelat formîndu-l într-un organ al relației, al spațialității, al explorării interne și externe, pe cînd gonadele s-au ancorat în materialitatea fecundă a timpului. Și amîndouă, în planuri diferite ale existenței, trăiesc și se scaldă în imortalitate. În orgasmul minții și-n silogismele fecundității, în sperma creierului și-n memoria ovarelor ne apare, sub două chipuri diferite, angelic și demonic, masculin și feminin, năpraznicul cosmos, bijuteria însîngerată în care trăim.

Spațiul e paradisul, timpul este infernul. Și cît de ciudat este că, la fel ca în emblema bipolarității, în miezul umbrei este lumină și în lumină stă sămînța umbrei. Căci altminteri ce este memoria, fîntîna asta otrăvită din miezul minții, din paradis? Cu ghizdurile ei de marmură strunjită, cu apa ei clătinătoare, verde ca fierea, și cu dragonul cu aripi de liliac care-i stă de strajă? Și ce e dragostea, apa limpede și răcoroasă din adîncul iadului sexual, perla cenușie din scoica de foc și de urlete sfîșietoare? Memoria, timpul regatului fără timp. Dragostea, spațiul domeniului fără spațiu. Semințele opuse și totuși atît de asemănătoare ale existenței noastre, unite peste marea simetrie, și anulînd-o, într-un singur mare sentiment: nostalgia.

Sîntem animale nostalgice, abjecție organizată geometric, de parcă genitorul nostru ar fi scuipat în cupa unui crin și noi ne-am fi alcătuit acolo, din flegmă și parfum. Dar, fiindcă, altfel decît Akasia, memoria nu cunoaște decît dimensiunea trecutului, nostalgia noastră este un sentiment mutilat, parțial, care ia drept realitate o metaforă și care se încolăcește în jurul unei jumătăți de adevăr. Cu toții avem memoria trecutului, dar cîți dintre noi ne putem aminti viitorul? Și totuși stăm între trecut și viitor ca un corp ver-

miform de fluture între cele două aripi ale sale. Pe una o putem folosi la zbor, căci ne-am trimis filamentele nervoase pînă către marginile ei; cealaltă ne este necunoscută, de parcă ne-ar lipsi ochiul din partea dinspre ea. Dar cum putem zbura cu o singură aripă? Profeți, iluminați, eretici ai simetriei prefigurează ce am putea deveni și ce va trebui să devenim. Dar ceea ce ei văd *per speculum in aenigmate* vom vedea cu toții limpede, cel puțin atît de limpede cum vedem trecutul. Atunci și chinuitoarea noastră nostalgie va fi întreagă, timpul nu va mai exista, memoria și dragostea vor fi una, creierul și sexul vor fi una, și noi vom fi asemenea îngerilor.

Că sîntem larve ale unei ființe astrale ne-o arată trunchiul nostru cerebro-spinal. Cu măduva spinării ca rădăcină și cu cele două emisfere cerebrale din țeastă ca două cotiledoane cărnoase, el seamănă perfect cu o plăntuță în primele stadii de după-ncolțire. Carnea e pămîntul în care a fost sădită și pe care-l va epuiza de resurse, creierul va fi și el consumat și se va zbîrci ca miezul de nucă într-un fruct sec, iar din mijlocul lui vor izbucni, fragede și luminoase, cele două frunzulițe, aripi ale sufletului, aripi ale duhului, care vor părăsi răsadnița acestei lumi pentru ca, îmbrăcate în slava unui corp ceresc, să fie plantate pe un pămînt nou, sub un cer nou.

Iar dragostea dureroasă care se naște din miezul timpului, nostalgia noastră cea de toate zilele, ea însăși larva nostalgiei celei mari și adevărate, proiectează-n trecut ceea ce presimte că e destinul și viitorul nostru: caută adînc în subteranele, în beciurile, pivnițele, carcerele și grotele timpului ceea ce, poate, se găsește în aerul rarefiat al podului, cu luminatoarele sale metafizice. Caută disperată un lucru care *trebuie* găsit, o ieșire care *trebuie* descoperită, deși știe că nu există organ de simț pentru asta. Căutăm întotdeauna în sens invers, dar cu cît căutăm mai greșit, cu atît simțim o mai mare bucurie și certitudine, căci diametral opus înseamnă pe aceeași axă, și asta este deja o legătură puternică. Vedem ținta noastră în oglindă, în iluzie, dar prin asta știm că ea totuși există undeva în realitate. Orbirea noastră față de viitor se aseamănă cu agnozia corporală a unor bolnavi: pentru ei, pur și simplu a dispărut jumătatea dreaptă (sau stîngă) a lumii, cu tot cu jumătatea respectivă a corpului lor. Acolo nu există nici măcar nimic pentru ei, e ca tăcerea absolută a surzilor din naștere, în lipsa oricărei noțiuni sau intuiții a zgomotului. Metafore, rotiri, aproximări, trucuri mai grosiere sau

mai ingenioase, definiri prin negație — pot fi încercate toate, dar cel ce *nu simte*, cel pentru care *nu există* o zonă a realității, oboseşte uşor să se tot întrebe cum o fi, cu ce o semăna ceea ce el nu va cunoaşte niciodată. Speculațiile metaforice sînt pentru el simple jocuri culturale, simboluri cu valoare mai curînd estetică, decît o nevoie adîncă de definire. Şi noi ne-am rezuma cel mult la astfel de jocuri cu mărgele de sticlă dacă n-ar exista nostalgia. Dacă pasivitatea nu ne-ar durea. Dacă n-am suferi cîineşte cîtă vreme nu căutăm şi nu ne torturăm cu întrebări la care ştim prea bine că nu putem răspunde, pentru că răspunsul nu va fi un cuvînt sau o frază, ci o modificare reală şi dramatică a schemei noastre corporale şi a esenței ființei noastre. Nu sîntem asemenea orbului din naştere, ci aceluia care şi-a pierdut vederea în copilărie, şi care uneori visează lucruri de neconceput: imagini şi culori, contururi şi umbre, buze, ochi, o mînă pe care însă nu le mai recunoaşte decît ca pe niște emoții evanescente, ca pe o presimțire plină de îndoială: că o dată va mai vedea, şi nu doar cu ochii, ci cu toată pielea corpului său, şi nu doar cu pielea, ci cu viscerele deopotrivă, cu venele şi arterele, cu traheea şi cu esofagul, cu oasele bazinului şi cu glandele endocrine, cu sîngele şi cu saliva şi cu moscul din transpirația lui. Şi nu doar cu corpul, ci cu cîinii şi cu salcîmii şi cu blocurile şi cu mașinile şi cu magazinele din jur. Cu anotimpurile şi cu constelațiile. Că va vedea o dată cu ochiul mare, limpede şi curat al întregului în afara căruia există numai inexistența.

Abjecție şi slavă îmbracă deopotrivă, ca un mucus care poate fi deopotrivă şi mir sfînt, forma corpului nostru. Abjecție, pentru că sîntem viermi, tuburi cu dublă simetrie, nutriția în centru, relația şi reproducerea la extremități. Un maț plin de fecale între un creier şi-un sex. Gîndirea de care facem atîta caz nu e un fenomen mai uimitor decît puterea peştilor abisali de a genera lumină, decît puterea peştelui-torpilă de a produce şocuri electrice. Avem poate un organ de simț pentru dumnezeire, dar rudimentar, redus la o reacție de tip „plus" sau „minus", „este" sau „nu este", aşa cum paramecii au o pată roşie cu care simt lumina, fără ca prin asta să „vadă". Ce poate fi recuperat din noi? Sufletul? Corpul stelar? Conştiința? O simplă tumoare le anulează, un nucleu epileptic tulbură memoria, imaginea feselor unei femei te face să nu mai poți gîndi, o nedreptate te-mpinge în cel mai pur delir paranoic, un vis îți

îngheață ceafa și părul din creștet. Armonia unui miliard de miliarde de lucrușoare moi (sisteme și aparate compuse din țesuturi compuse din celule compuse din organite: ribozomi, lizozomi, mitocondrii, corpusculi ai lui Golgi, nuclee cu cromozomi compuși din lanțuri de ADN și ARN compuse din acizi nucleici compuși din molecule de o stereosimetrie halucinantă compuse din atomi compuși din particule nucleare compuse din quarcuri) abia lasă loc unui strop de lichid scînteietor, de gîndire limpede, în care se developează țărîna structurată a lumilor, și asta doar pentru cîte unul dintre miliardele de viermi cu conștiință de sine care se formează ghemuiți unii în pîntecul altora, viețuiesc cît le este dat și se resorb apoi în conglomeratul colcăitor al pămîntului. Totul pe un fir de nisip de pe o plajă cît universul. Unde e loc pentru mîntuire? Și de ce ai căpăta, tocmai tu, mocirlă atomică, viața veșnică?

Slavă, căci din simetria trupului nostru se desprinde simetria lumilor, în analogii ametitoare. Embrionul uman reia prescurtat filogenia lumii vii. Înotînd în piscina musculoasă a uterului, simțind căldura vezicii urinare și-a rectului, translucizi și cu spinarea curbată, ne-nvălătucim tot mai complicat foițele embrionare, devenind, pe rînd, celenterate și viermi, pești cu branhii fluturătoare și batracieni, mamifere insectivore și primate, pînă cînd rupem vulva însîngerată și, murdari de meconiu, ieșim cu capu-nainte în mediul cel nou, „un pămînt nou și-un cer nou", în care se va întinde viața noastră pînă la nașterea următoare. O la fel de magică relație există între etapele acestei vieți și schema corporală a cărnii noastre, de parcă însăși viața noastră, dacă am putea vedea timpul așa cum vedem o panoramă spațială, ar fi o ființă umană alcătuită din timp, structurată identic nouă, în cele mai mici amănunte, și avînd analogii tulburătoare cu ființa gigantică, ale cărei organe sînt generațiile nenumărate ale tuturor ființelor vii. Într-un fel, născîndu-ne, jucîndu-ne, îndrăgostindu-ne, maturizîndu-ne, înțelepțindu-ne și murind, trăim și respirăm gonadele, vertebrele, sfincterele, intestinele, diafragma, plămînii, inima, jugularele, maxilarele, creierul și țeasta de timp a vieților noastre.

Și dacă viața noastră întreagă nu este decît umbra proiectată pe timp a corpului nostru, avem poate și-o super-umbră, o proiecție mai adevărată și mai complexă decît obiectul însuși, o umbră care ne locuiește așa cum crabul parazit își întinde substanța în corpul

crabului-gazdă, dar altfel totuși, pentru că aici parazitul e mult superior gazdei. Alcătuit din substanță spirituală, cristal gazos circulînd prin vene de diamant și artere de jad, prin capilare de perlă și canalicule de porfir, prin interstiții de peruzea și canale limfatice de opal, la rinichi de jasp și piele de cuarț și inimă de zirconiu și creier de beriliu și testicule de safir, îngerul nostru interior, umbra noastră interioară, suprapusă identic peste noroiul împuțit al cărnii noastre, corpul nostru ceresc își are și el anatomia lui paradoxală. Sînt șapte chakras de-a lungul șirei spinării, și șapte plexuri în viscere. Trei dintre ele sînt sub diafragmă, la polul timpului și al sexului, al vieții vegetative. Despărțind spiritul de materie, diafragma e limita a două regnuri, căci sîntem ființe amfibii între cer și pămînt. Ea e suprafața pămîntului: sub ea sînt rădăcinile oarbe pipăind printre cîrtițe, iar deasupra coroana cu darurile ei împinse spre stele. Sub diafragmă e Muladhara încolăcit ca un șarpe pe osul sacru și inervînd șarpele dintre pulpe cu cele patru petale de lumină grăsoasă. Mai sus, în șale, e Svadisthana cea cu șase petale multicolore, regina rinichilor și vezicii, a celulelor Leyding și-a rectului, locul voinței și al vitalității. Manipura are zece petale și ilumineză plexul solar. Ea îmblînzește anaconda mațelor, limbile palide ale pancreasului și splinei, ficatul stacojiu cu punga lui de fiere. Deasupra diafragmei sînt alte trei chakras, ale polului animal, spațiu și creier. Între lamele omoplaților se află Anhata, sediul sentimentelor, cel care ne spală în sînge insulele interioare, cel ce nutrește timusul, glanda copilăriei. Visuddha cu ale ei șaisprezece petale străvezii ilumineză vertebrele gîtului, asistă ritmul respirației, protejează plămînii și tiroida și deschide ochii înghețați ai intelectului. În triunghiul dintre sprîncene se încrustează Ajna cea cu trei focuri, căci acolo, în glanda pituitară, regina sistemului nervos, e și sediul sufletului. Iar în afara acestei simetrii, în afara spațiului-timp, al creierului-sex, totuși în partea dinspre spațiu și creier, diademă și ochi sferic în creștet, Alef al Alefurilor, strălucește Sahasrara, diamant al unei lumi de diamant.

Ar trebui să ne amintim cu testiculele și să iubim cu creierul, dar nu e așa. Memoria este în miezul minții, iar dragostea se află între coapse, de parcă sufletul pervers s-ar fi așezat invers în coșciugul său de substanță organică. Poate odată, *sigur* odată, înainte

de a-ntîlni zidul diafragmei, zidul blocului construit pe Ștefan cel Mare, zidul grosier al maturizării, cele șapte chakras și plexuri au fost inversate, așa-ncît într-adevăr gîndeam și iubeam cu același organ, ejaculam și ne aminteam cu cel din partea opusă. Iar apoi, așa cum în a opta lună fătul se-ntoarce cu capul în jos în uter, dublul nostru de chakras și plexuri și raze a făcut și el tumba care ne face atît de paradoxali. Atît de fascinanți. Și poate că el e chiar fetusul care s-a răsucit presimțind nașterea. Căci toți sîntem femei, sîntem utere ce se vor sfîșia și vor putrezi, ca să iasă, în altă lume, sub ceruri noi, ei, cristalinii, translucizi asemenea crustaceilor, și cu cele șapte inimi zvîcnind în ritmul alfa, ca șapte creiere, sau șapte sexe.

Memoria este în miezul minții, sub craniu, sub piamater și sub neocortexul pe care se lăbărțează, peste zonele senzoriale și cele motorii, homunculul cu limbă tumefiată și labe de urangutan. În centrul creierului, înfășurată în sistemul limbic, în fornix și hipocamp, corpi mamilari și amigdală, memoria se bălăcește în apele striate ale talamusului și hipotalamusului, își modelează acolo sculpturile neuronale, înmoaie marmura minții cu lichide fluorescente. Creează rețele ușoare ca pînza de păianjen, sucite în ele însele ca benzile lui Mobius, învălătucite ca petalele într-un trandafir incolor. Curge din real în virtual și iarăși în real, de parcă mîinile lui Escher s-ar desena una pe alta de miliarde de ori pe secundă. Dar construiește suveica asta scînteietoare și neobosită ceva mai adevărat, mai puțin monstruos decît homunculul care-i este cer înstelat? Este oare corpul de timp și reverie al vieții noastre, de cînd spermia se lipește grețos de ovul și creierul ei avansează prin mucilagii ca să se amestece cu creierul soarelui, și pînă cînd noi înșine, spermie a cărui neconceptibil animal, ne lipim grețos de marele glob al morții noastre și țeasta ne crapă în țăndări și creierul (purtînd jumătate din informația *cui* ?) migrează prin mucusul morții și fuzionează cu mintea morții și atunci totul piere într-o gigantică explozie metabiologică numită renaștere, este oare el proiectat veridic, creditabil, pe ecranul din dosul retinelor? Pe cremaliera vieții noastre dințișorii sînt nu numai îngrozitor de inegali, ci și colorați diferit, compuși din substanțe diferite, bătuți de vînturi în toate părțile ca niște pînze de iole, și la rîndul său cursorul capricios ca o femeie sare deodată peste zeci de zimți ca

și cînd nici n-ar exista, ca să se oprească asupra unuia minute sau ore în șir, lingîndu-l și pipăindu-l, făcîndu-i analize minuțioase, acuplîndu-se cu el și făcîndu-i copii, pînă cînd acesta se vestejește, se-nnegrește și cade, și abia atunci cursorul catadicsește să se deplaseze mai departe. Rezultă tot un homuncul, mai diform, mai grotesc, mai fantomatic decît cel senzorio-motor, avortonul cocoșat al vieții noastre, al sensului ei ultim și ascuns. Dar acest avorton are și el un briliant în frunte și cu el îl miroase și el pe Dumnezeu și tot așa pînă la a miliarda dimensiune, încă ne putem imagina, pe lîngă o lume spațială în care oamenii și animalele ar dispărea brusc și-n locul lor ar rămîne, împleticindu-se pe străzi și-n case doar imaginile lor proiectate pe scoarță, homunculi de oameni și cîini și pisici și șoarici —și o lume în timp, unde în locul vieților reale ar rămîne viețile ființelor așa cum sînt reconstruite de memorie, în care un gest din copilărie ar fi mai dilatat ca zece ani de maturitate, așa că organe temporale atinse de elefantiazis ar atîrna în toate părțile, pe cînd altele abia de s-ar putea zări.

Memoria țese un om, acolo-n adîncul chakrei cu trei petale, în ochiul din frunte. Oricît ar fi de hidos (căci timpul este infernul și o creatură de timp este un diavol din infern, sau poate un etern osîndit), el este geamănul nostru, și o dorință ciudată ne împinge unul spre altul, unul în brațele altuia. Cînd, după-amiezele, culcat în patul meu, pe cînd afară strigă copii și plutesc fulgi de plop într-o vară luminoasă, îmi amintesc scene și gesturi și fețe foarte vechi, obscure și enigmatice, topite în emoție pură, atunci îl văd pe el, concrescut în carnea mea, dar în altă dimensiune, crescînd din mine ca o caricatură înspăimîntătoare și totuși atît de dragă. Cu fiecare clipă care trece, el se desprinde mai mult de mine, devine mai obraznic și mai independent, crește în umbră și în putere și se ridică deasupra mea, întinzîndu-și ghearele, aripile de liliac, ciocul cu dinți strîmbi, aidoma protezei mamei, singurul ochi din osul negru și lustruit al frunții. Iese din mine ca insecta, încă umedă și moale, din coaja străvezie a fostei ei carcase. Memoria mea este metamorfoza vieții mele, insecta adultă a cărei larvă e viața mea. Și fără o plonjare curajoasă în abisul de lapte care o-nconjoară și o ascunde în pupa minții, nu voi ști niciodată dacă am fost, dacă sînt o călugăriță vorace, un păianjen visător pe picioroange nesfîrșite sau un fluture de o frumusețe suprafirească.

Îmi amintesc, adică inventez. Transmut năuceala clipelor în aur greu și unsuros. Și, cumva, străveziu, tot mai străveziu pe măsură ce fîntîna din creier mi se adîncește (iar eu, un schelet aplecat peste ghizdurile ei, îmi contemplu largii ochi visători reflectați în apa de aur). Acel hialin unde se-ntîlnesc, ca trei flori heraldice pe un scut, visul, memoria și emoțiile, este domeniul meu, lumea mea, Lumea. Acolo-n cilindrul acela scînteietor care-mi coboară în creier. Acolo, ca un exponat într-un borcan gros de sticlă verzuie, palid și buhăit de spirt, zace el, cu pleoapele pe jumătate coborîte ca ale asiaticilor, cu zîmbetul extatic și fad, cu cordonul ombilical înfășurat în jurul pîntecului. Ce bine îl recunosc! Cît de veridic îl imaginez! Oh, geamăn al meu, deschide-ți pleoapele rimelate, strînge-ți buzele rujate și dulci, umflă-te pînă sare în cioburi retorta și, prin țăndări de țeastă, prin mucilagii organice, ieși la lumină! Luminează cu ochiul dintre sprîncene paginile de pielițâ sidefie ale acestei cărți. Acestei cărți ilizibile, acestei cărți.

Mama avea pe șoldul stîng o mare pată roz-violetă în formă de fluture. Corpul vermicular se-ntindea orizontal de la pîntec către fesă, o aripă cobora pe pulpă, iar cealaltă urca înspre mijloc. Lucrul acesta mi l-am amintit abia în adolescență, și nu în vreo reverie vesperală, ci în vis. Am visat, într-o noapte de iulie, după ce rătăcisem ore-n șir pe străzile din centru, privind cu atenție statuile, că mama zăcea-ntr-un pat cu cearceaf de satin alb, boțit artistic, asemenea căptușelii cutiilor cu bijuterii. Era mare și albă ca marmura, pielea ei transparentă lăsa să se vadă vinișoarele și glomerulele sudoripare, iar pe șoldul stîng i se așezase un fluture tropical, de o mare strălucire a culorilor, sprijinit pe picioruțe subțiri și nervoase. Cînd m-am trezit, am știut că mama avea o pată de lupus eritematos pe șold. O văzusem de multe ori, în adîncul timpului, cînd ea umbla goală prin casă în după-amiezele încinse. O știam goală, ochii mei de la doi și trei ani o văzuseră și o țineau minte. Dar apoi, cînd ne mutaserăm la bloc și mama lucra la covoare persane, n-o mai puteam vedea decît goală pînă la brîu, cu sfîrcurile de aceeași culoare ca fluturele de pe șold, acum interzis mie. Pentru ca, deja, cînd ne-am mutat iar în vila din Floreasca, nici pieptul mamei să nu-mi mai fie permis, ca și cînd femeia asta din care ieșisem ar fi fost un teritoriu de piele umedă, cu coșuri și alunițe, stăpînit odată regește de mine, și apoi înstrăinat bucată cu bucată la capătul unui șir de bătălii nefericite. În fiecare dintre ele nu numai că pierdusem hectare de pulpe, păr pubian, subțiori și sîni și cute de pe pîntece, dar fusesem și rănit, mutilat de lame pe oțelul cărora scria ceva cu litere necunoscute. În cinci ani am pierdut ireversibil corpul mamei și m-am îndepăr-

tat de el, am fost îndepărtat cu atîta străşnicie, încît doar gîndul la el şi amintirea lui îmi lobotomizează mintea cu aceleaşi lame însîngerate. De aceea, cînd am visat fluturele de pe şold, m-am trezit cu o greaţă oribilă. Unde păstrase pînă atunci memoria mea imaginea asta? Era măcar adevărată? Mai mult decît pata propriu-zisă, îmi aduceam de fapt aminte de mirarea mea cînd o priveam. Oare mamaia mea, pe care nu mi-o aminteam deloc, ca şi cînd mama ar fi fost făcută doar de tataie, furase un fluture? Sau, sorindu-se goală pe malul Sabarului, pe cînd o purta în pîntec pe mama, fusese atinsă de umbra unor aripi delicate?

Am zăcut în pat pînă s-a făcut noapte intensă, tăiată doar în felii de dungile electrice de pe tavan şi pereţi, de la scînteile tramvaielor de pe Ştefan cel Mare. Eram excitat şi trist. Dacă-nchideam ochii, vedeam sub pleoape zecile de statui pe care le privisem în ochi, încercînd să-nţeleg cum ar putea fi gîndirea acelor oameni de bronz înverzit şi de piatră, bărbaţi iluştri cărora muze rubiconde le-ntindeau pene de gîscă sau cununi de lauri la fel de coclite. Şi cum ar fi putut face dragoste femeile astea cu uter de marmură. Da, departe în noapte, cînd troleibuzele se retrăgeau, bărbaţii iluştri coborau de pe soclurile lor, le-apucau de păr pe muze şi le trîntau în boschetele din părculeţ. Pătrundeau cu penisurile lor de metal lustruit între labiile de piatră umectate de roua nopţii. Atlaşii se acuplau cu gorgonele de ipsos, cu nasul spart, lăsînd balcoanele cu oleandri să se prăbuşească pe caldarîm. Dar m-am oprit brusc din reveria mea erotică, pentru că un astfel de balcon, la primul etaj, cu leandru şi muşcate în ghivece, *exista* undeva, venise de undeva la realitate în foarte strînsă legătură cu pata de lupus a mamei. Pata de culoarea protezei (ah, acum îmi dădeam seama!), pata sinistră. Sinistra. Silistra. Pe Silistra era o casă cu un balcon sprijinit de atlaşi. Mama mă căra-n braţe între alimentară şi casă, înfofolit în paltonaşul meu, şi treceam cu capul în dreptul pubisurilor zugrăvite galben-murdar şi scorojite ale celor doi bărboşi cumpliţi, încovoiaţi de apăsarea balconului. Priveam în sus şi, pictată pe cerul alburiu, zăream o bătrînă cu părul cărunt căzîndu-i în valuri ca al fecioarelor. Dar parcă tot restul ar fi fost topit în ceaţă, perlat şi destrămat, şi-ntr-adevăr restul se topi în vis.

Dimineaţa m-am trezit nervos şi absent, în ciripit strident de păsări şi-n marea lumină galbenă a verii. M-am ridicat din patul

boțit, am străbătut camerele zugrăvite în culori stinse, oliv și bej, și am intrat în bucătărie, unde mama deja își începuse roboteala, printre scaunele slinoase. Am mîncat, tăcut, niște cafea cu lapte în care muiam felii de pîine. Din miez făceam bile cafenii, mozaicate de dungi, pe care le azvîrleam în cănile murdare din chiuvetă. Am ieșit puțin pe balcon. Moara Dîmbovița, odată sclipitoare în veșmîntul ei roșu de cărămidă, era acum alburie de făina și praful întinse pe acoperișul plin de proeminențe de tablă, pe zidurile uriașe, pe ferestrele rotunde și dreptunghiulare, pe scoabele care susțineau pereții bătrîni de peste o sută de ani. Din amestecul de cărămiziu și alb ieșea o culoare nedefinită, tristă, a tuturor străvechilor mori, fabrici și ateliere ruinate, mîncate de timp și vegetație. Căci, acoperind-o pînă la brîu, pretutindeni în jurul ei se ridicau plopi negri ca smoala, cu frunze de un verde carnavalesc, lingînd bătrînele ziduri palide și acoperindu-le cu valuri de puf. Puful de plopi, care ningea pur și simplu în iulie, se troienea la picioarele morii, se agăța de golurile și spărturile dintre cărămizi, se lua pe picioarele porumbeilor care umpleau acoperișul, găsea cîte o fărîmă de pămînt și dădea crenguțe prin canaturile geamurilor opacizate de făină. Un hoit gigantic, o dărîmătură care încă mai funcționa (dinăuntru se auzeau zi și noapte zumzetele sitelor electrice) domina spatele blocului nostru, sfîșiind norii cu frontoanele de castel medieval, la fel de ruinate și triste. Moara avea o curte largă, cu mărunte clădiri administrative, pustie și tăcută sub soare, despărțită printr-un grosolan gard de beton de teritoriul copiilor care ieșeau diminețile din cele opt scări ale blocului și se răspîndeau în umbra lui, luminînd-o cu cioburi de oglinzi și cu țipete stridente. Foarte departe în stînga morii se deslușeau contururile Casei Scînteii, pe vîrful căreia toată noaptea ardea o steluță roșie. În dreapta fusese vizibil o vreme Circul de Stat, acum obliterat de carnea, nervii, mușchii și oasele verzi ale plopilor. Circul se mai vedea numai de pe terasă, zăcînd pe pajiștea parcului ca o farfurie zburătoare. Plopii plantați la numai cîțiva metri de bloc se-nălțaseră pînă la etajul cinci, unde locuiam noi, așa că le puteam apuca, întinzîndu-ne, crengile suple și-nfrunzite, năpădite de porumbei. O porumbiță clocise anul trecut timp de trei săptămîni o minge de ping-pong căzută în jgheabul de scurgere al balconului nostru. Am stat jumătate de oră, în pijama, pe balcon, privind

norii, mai albi decît cerul foarte alb, conturați cu lumină, și, cînd am reintrat în bucătărie, am avut impresia că intru într-o hrubă sinistră. În umbra adîncă mama părea o țigancă uitată pe un scaun, lîngă aragazul ei, toată întunecată și transpirată, în afară de globii ochilor, care prindeau învălătucirea orbitoare a cerului de vară. Viespi împlătoșate în galben foiau peste tot, căci își făcuseră cuib în fereastra de aerisire și se strecurau printre barele ei de metal. Pe corpul mamei, ca pe al unei ciudate dresoare, și în părul ei fin și rar, care avea să rămînă întotdeauna castaniu, neatins de încărunțire, se plimbau viespi mari cît degetul, mișcînd din puternicul aparat bucal și rotindu-și aripile ca niște ventilatoare. I-am spus că mă duc să mă plimb, m-am îmbrăcat și am ieșit în căldura orbitoare de afară.

Cămășile mele cu mînecă scurtă îmi erau mereu prea strîmte la umeri, așa încît făceau niște cute mari, oblice, în față, care-mi scobeau pieptul mai mult decît era scobit în realitate. Venit de la răcoarea apartamentului, începeam să transpir instantaneu, în boabe mari care-mi picurau de pe părul de la subțiori pe pielea umezită și ea. Sub cămășile mele roz sau prăzului toracele strîmb înota în culoare străvezie și apă. Asfaltul se muia sub pantofii mei. Mă priveam în vitrinele magazinului de mobilă de la parter și mă vedeam acolo, între garnituri de bucătărie și ficuși, un puștan cu fața subțire ca o lamă și cu un mers șovăitor. Dacă mă simțeam privit de cineva, pașii mei deveneau stîngaci și automați, ca și cînd mi-ar fi fost permanent teamă că nu voi mai ști cum se merge și că dintr-un moment într-altul mă voi prăbuși pe asfalt. Pînă către Obor am mers pe partea umbrită a șoselei, orbit de strălucirea parbrizurilor și a ferestrelor, înregistrînd inconștient marea curbură a blocurilor, culminînd în dreptul cinematografului „Melodia".

De la Obor știam că trebuie s-o iau în sus pe Colentina. Deja orașul căpătase un aer de periferie. Între mașini se strecurau camioane cu cai, avînd roți de automobil și panouri azurii sau verzi pictate cu sirene, cerbi și motive înflorate. Lăsau în urmă baligi galben-verzui, globulare. Și oamenii se schimbau. Femeile purtau broboade și fuste de stambă, dinți de fier în gură, pe care-i rînjeau una la alta ieșind de pe poarta fabricilor, încărcate de plase și paporniță. Semănau cu niște găini mari de carne cu creasta pleoștită. Grupuri de țigani umpleau trotuarele, așteptînd tramvaiul pe

vine, ele cu fuste crețe, înflorate portocaliu și cărămiziu și cu haine bărbătești, ei în costume negre, cu pălării, șezînd pe saci umflați, incredibil de unsuroși. Totuși îmi plăcea mirosul lor, de mahala, de putreziciune naturală, ca mirosul acela inconfundabil de la țară, unde se amestecă dospirea fructelor în butoaie de țuică, leșia lăturilor aruncate în semicerc pe pămînt, seva vegetației copleșitoare care-ți întunecă vara privirile. Muncitori pe biciclete străvechi, de fier masiv, cu două–trei sifoane albăstrui legate cu sfoară pe mica platformă din spatele șeii, pedalau agale cu tenișii lor albiți de var. Șoseaua suia galbenă către răsărit, încadrată de labirintul verde al arborilor.

Am trecut de Suveica, unde mama lucrase la războaiele mecanice de țesut, și de unde ieșea în amurg, înecată de musculițe și sîcîită de reflexul de vomă datorat duhorii de grăsime rîncedă a fabricii de săpun de alături. Pînă acasă, și toată noaptea după aceea, îi urlau în urechi războaiele între care alergase toată ziua. Deasupra porții de intrare, cu litere de tablă roșie, în arc de cerc, scria „Trăiască Partidul Comunist Român", iar la un panou de onoare, din poze alb-negru de mărimea unei cărți poștale, fruntașele în producție zîmbeau prostește, femei cu fețe strîmbe, bărbătoase sau copilărești, cu părul făcut permanent, cu ochii stinși. Rochii dintr-un material cu buline, fie albe pe fond întunecat, fie invers, și cu guleraș alb, ca de uniformă de elev, păreau a fi moda universală a vremii în mediul lor limitat la fabrică, piață și casă.

M-am oprit contrariat la Teiul Doamnei. Începusem să simt, cu nările minții, efluviile casei de pe Silistra. Dar din ce parte veneau? De cînd ne mutaserăm din acea zonă nu-mi aminteam să ne fi întors acolo decît o singură dată: vedeam ca în vis un drum cu tramvaiul, o piață pavată cu piatră cubică, fantoma unor clădiri abstruse, aplecate amenințător... Nimic mai mult. Iar acum, dezorientat, mă învîrteam prin cartierul de case părăginite, cu firme de ceasornicărie și de fabricat chei *yale*, întrebam cîte un bătrîn — da, strada era pe-aici, pe undeva, o știau cu toții, dar parcă nu-i mai zicea Silistra, ci altfel, nimeni nu știa cum... —, și m-aș fi întors acasă dacă, deodată, în aerul rarefiat al minții mele, traseul acelei zile nu mi-ar fi apărut ca o imagine strălucitoare, cine știe de unde venită: era ca scheletul cristalin al unei aripi de pasăre, sau mai curînd de mamifer zburător. Humerusul i se-ntindea de la blocul meu pînă

la Bucur Obor, radiusul și cubitusul, sudate-mpreună — de la Obor la Teiul Doamnei, iar de-acolo se desfăceau oasele degetelor, exagerat de lungi și terminate cu gheare puternice. Cînd am văzut, pe unul dintre degetele fiarei, un fel de inel masiv de aur, am știut că găsisem (căci orice descoperire e o rememorare) strada și casa mistică a nașterii mele! Trebuia doar să traversez șoseaua și să mă-nfund pe străduțele cartierului de vizavi.

Dar sclipitoarea aripă nu avea, se pare, numai cinci degete, ci o încîlcitură întreagă. Am umblat ore prin soarele tropical pe străzi identice, triste, de periferie, cu case negustorești și țărănești, cu zmee atîrnate de firele de telegraf și cu guguștiuci cîntînd în frunzișul duzilor, am dat colțuri, am citit tăblițe cu numele străzilor: *Bujoreni*, *Zorilor*, *Sadova*, *Maior Anastasie Petru*, *Perișani*... Am privit hipnotizat dărăpănături invadate de buruieni, cu tocurile ușilor și ferestrelor scoase și cu un copil jegos tîrînd după el o bandă de alamă decupată, bîiguind ceva în încăperile zugrăvite albastru. Am oprit femei bătrîne, în papuci, și le-am întrebat de strada Silistra. „A, Silistra... cred că e la două străzi mai încolo. Da' pe cine cauți, maică?" Am înghețat cînd, adînc intrat într-o stradă îndepărtată, transversală față de cele de pînă atunci, am văzut, profilat pe cerul vîrstat de nori, un foișor melancolic și auster, cel din visele mele dintotdeauna. Foișorul real avea însă la parter o fereastră cu obloane grele de tablă ondulată. Stînd acolo, încremenit în strada pustie, față-n față cu clădirea foarte înaltă, am avut certitudinea că am mai fost acolo, și o ciudată magie m-a-mpins să deschid ușa de lemn nevopsit. Scara-n spirală, cu balustrada de piatră rece, era acolo. Am urcat tremurînd din toate încheieturile. Vopseaua peretelui era verde, uleioasă. Într-un ghiveci se zbîrlea un cactus atacat de ciuperci, palid și răpciugos. Am sunat, sprijinindu-mă încă de răceala balustradei, la singura ușă, cu vizor mare, demodat, de pe minusculul palier. Într-o lumină tulbure, venită de la un singur ochi de geam, mi-a deschis Anca. Am intrat într-un hol mirosind a covor persan îmbîcsit. Sufrageria era încărcată de obiecte vechi, porțelanuri ciobite și argintărie aproape neagră. Într-un tablou era înfățișat foișorul și Anca în fața lui, sărind un șotron, într-un stil de pictură naivă. Lîngă foișor, în pictură (nu și în realitate) se înălța, verde-oliv, un chiparos.

Încă ameţit de atîtea întortochieri prin meandrele cartierului Colentina, cu cămaşa fleaşcă de transpiraţie, mă bucuram de răcoarea apartamentului întunecat şi liniştit. Anca mi-a adus, pe o farfurioară, o linguriţă de dulceaţă de trandafiri şi, în timp ce o mîncam, privind volutele filigranate de pe coada linguriţei, mi-a povestit ceva din copilăria ei.

Mama ei lucra ca presatoare într-un atelier mecanic. Opt ore pe zi, de luni pînă sîmbătă, făcea același lucru. Așezată pe o ladă de lemn putred, în fața uriașei și unsuroasei prese hidraulice, introducea repede bucăți dreptunghiulare de tablă între fălcile mașinăriei. Un cilindru lustruit cobora năpraznic, ștanțînd tabla și ridicîndu-se la fel de brusc, cu un zgomot asurzitor. În atelier erau opt prese care lucrau continuu. La fiecare lucra cîte o femeie în halat albastru. Toate femeile erau aproape surde. Toate aveau degetele întregi, căci cele care și le prinseseră sub cilindru nu se mai întorseseră acolo. Mama Ancăi a lucrat în atelier pînă a simțit durerile facerii (fetița nu avusese niciodată dificultăți să-și amintească urletul preselor, cum îl auzise difuzat prin lichidul placentar încă de cînd nu era mai mare decît o salamandră). A plecat la maternitate cu tramvaiul, în înghesuiala veselă și nădușită a unei sîmbete după-amiaza.

Anca a crescut în foișor, veche anexă de cărămidă roșie a unui atelier de la începutul secolului, demolat mai tîrziu. Un teren viran cu cîteva mașinării negre, unsuroase: roți, biele, arcuri, și cu o carcasă de vagon de tramvai, cu vopseaua pleznită și fără geamuri își întindea bălăriile și gunoaiele menajere în spatele foișorului. Pe acolo se juca fetița, așezîndu-se pe una din banchetele de lemn ale vechiului tramvai și prefăcîndu-se că se plimbă cu el, prinzînd lăcuste cenușii și cafenii, care-i zvîcneau în pumn încercînd să-i scape printre degete, atingîndu-și rochița (cu un bobocel de catifea galbenă cusut pe buzunarul din față) de mecanismele date cu păcură... Cînd se-nsera și cerul se făcea de purpură, și un gemuleț scînteia foarte sus, pe zidul foișorului, Anca știa că trebuie să intre

în casă. Totuși, uneori întîrzia pe maidan, desfăcînd ghemotoace de hîrtie cu poze colorate, ascultînd sirena fabricii din apropiere sau fugind pur și simplu de colo-colo pînă cînd lumina se impregna în pămînt și apărea luna.

„Mircea, era atunci așa de ciudat! Luna apărea atunci ca un sloi uriaș de gheață, și pînă și florile de gura-leului sălbatice de pe maidan căpătau culoarea palidă a lunii. Cîte un calcan sau un zid pe jumătate dărîmat începea să strălucească, pe cînd tot restul se adîncea în umbră. Iar de după zid apărea întotdeauna, în nopți din acelea, Herman. Nu-mi era deloc frică de el, fiindcă se apropia de mine foarte ușor, cum stăteam pe vine, cu fusta trasă în față, între picioare, ca să privesc cine știe ce ciob. Nu răspundeam niciodată de la început cînd mă striga tata, cu toate că, în tăcerea din jur, vocea lui suna puternică și limpede ca a unui înger, pentru că țineam *foarte* mult să mai rămîn puțin cu Herman. Nu mă lua de mînă, ci îl luam *eu* pe el, și ne-ndreptam întotdeauna spre casa ruinată din apropiere, în al cărei acoperiș se căsca o gaură aproape cît o cameră-ntreagă. Treceam printre tufele de coada-calului care crescuseră chiar în prag și pătrundeam în albastrul fluid al camerei de sub cerul gol. Acolo, stînd de mînă, față în față, ochii lui, albaștri ca ai mei pe lumină, deveneau albicios-transparenți ca ai peștilor, și pe sticla lor, zgîriat cu un vîrf de ac, îmi vedeam bustul și tapetul înflorat, jupuit, de pe peretele din spatele meu. Cum era de pe atunci frînt dintre omoplați, mai adus de umeri decît orice om pe care l-am văzut vreodată, trebuia să dea capul pe spate cît putea de mult ca să privească drept. Faptul că acolo, în camera aceea în care totul părea că plutește, îmi scotea întotdeauna bluza, descheindu-mi atent nasturii și lăsîndu-mă cu sfîrcurile goale și negre pe pieptul atunci aproape plat, mi se părea amuzant și misterios, și în nici un caz nu mă speria, pentru că el nu-mi atingea pieptul niciodată, ci doar mă privea, sau cel mult îmi aducea cîte o șuviță de păr în față, coborîndu-mi-o pînă unde sfîrșesc coastele. Începea să-mi povestească despre o lume care pentru mine era firească, alăturată celei de aici și totuși inaccesibilă. Vocea lui Herman, egală și gravă, era un tunel care ducea direct acolo. Deodată tunelul se lărgea, făcea niște falduri cărnoase și moi, și o lume orbitoare se arăta în fața noastră. Zeci de lune roșietice făceau să ardă apa plină de corăbii a unui golf vast, mărginit de dealuri pe care palate de

cristal, pagode de beriliu, campanele de crisolit se cățărau pur și simplu unele peste altele, ciucuri-ciucuri de arhitectură fabuloasă. Ne apropiam cu fregata noastră de țărm și debarcam pe treptele de marmură roză, strunjită în volute și contravolute, ale unei scări pornind chiar din valuri și urcînd spre o fațadă grandioasă. Coloanele porticului erau poate de cincizeci de ori mai groase ca trupul meu. Statuile de sus, din arcadele înroșite de lună, simbolizau poate vicii sau virtuți. Ferestre oarbe, rotunde și dreptunghiulare, se profilau pe fațada translucidă și netedă ca oglinda. Intram în palatul de marmură, gol de orice mobilier, de orice tapiserii, de orice picturi, și pînă la urmă, într-una dintre săli, pe un tron de marmură, găseam o fată rasă în cap și cu toată țeasta împodobită cu tatuaje mirifice. Într-o altă seară, într-un alt palat și-ntr-o altă sală, în locul tronului am găsit, în centrul cavernei de marmură, o presă hidraulică dintre cele din atelierul mamei. O fîșie de alamă ieșea dintre fălcile ei, iar pe fîșie erau decupate litere. Scria acolo un cuvînt, un nume pe care nu-l mai auzisem niciodată.

O dată la două–trei nopți venea Herman, și îmi vorbea, nu mai mult de o oră, în casa dărăpănată. Profilat pe lună, cîte un păianjen își scînteia într-un ritual ciudat picioarele transparente. Vorbindu-mi monoton și trist, tînărul gîrbovit destrăma mereu și mereu materia rară din care era țesută viața mea, cu imprimeuri reprezentînd foișorul nostru, maidanul, pe mama și tata, păpușile, fetițele vecinilor, ca să clădească în locul lor alte și alte peisaje cu temple de marmură dizolvate-n lumină. Într-o noapte, după ce mă condusese prin galeria unei vile cu ferestre susținute de putti și ghirlande, apoi pe culoarele rectangulare cu nișe în care dormeau urne pîntecoase, am ajuns într-o cameră în ruine, prin fereastra fără tocărie și plină de buruieni a căreia ardea luna. În acea cameră îl priveam în ochi pe Herman. Eram goală pînă la brîu, ca de obicei, și părul mi se scurgea pe umeri pînă la sfîrcuri. Prietenul meu avea în mînă o mașină de tuns, nichelată, ca un clește cu o parte lățită, plină de dințișori la margine. S-a apropiat de mine și, zîmbindu-mi, mi-a făcut, cu degetele celeilalte mîini, semnul tăierii cu foarfeca. M-am lăsat tunsă chilug, fîșie cu fîșie, cu părul căzîndu-mi scînteietor în jur. M-am lăsat apoi rasă-n cap cu un brici dintre cele bătrînești, care se pliază-ntr-o teacă de baga. La sfîrșit, Herman și-a trecut degetele peste emisfera netedă care-mi adăpos-

teşte creierul, cu voluptatea cu care ar fi mîngîiat un sîn de femeie coaptă. A fost singura dată cînd mi-a fost frică de el. Pe masa de scînduri, abia atunci am văzut, se aflau etalate nişte instrumente cu forme nefamiliare mie. Unele semănau cu bucăţile de metal pe care le găseam pe maidan, în preajma mecanismelor unsuroase şi a carcasei de tramvai. Altele aveau la capăt ace lungi, curbate neliniştitor. Cu ele, întreaga noapte, pînă au albit zorile, Herman mi-a tatuat toată ţeasta, laborios ca o mare arahnidă, lucrînd mecanic şi tăcut. Ce planşă anatomică fantezist colorată, ce constelaţii într-o hartă a cerului altei planete, ce dantelă apretată de pe creştetul unei dolofane olandeze gravase Herman pe hemisfera craniului meu? N-aveam să ştiu niciodată. În orele lungi ale chinului tăieturilor cu lama, înţepăturilor şi impregnărilor cu cerneluri multicolore, priveam în jur, mişcînd doar globii oculari, şi observam, ca în acele jocuri cu două imagini aproape identice, anume inadvertenţe între camera ruinată aşa cum o ştiam eu şi cea în care mă aflam: forma clanţei coclite, a prizei smulse din perete, o anume porţiune de tapet jupuit erau *altfel*, deşi nu-mi dădeam seama prin ce difereau. Deosebirea poate că nu era în ele, ci în mine, în emoţiile mele, chiar în înfăţişarea mea (sigur, sigur acolo, fiindcă ţin minte că, privind în ochii de peşte ai adîncurilor ai lui Herman, am văzut o stranie prinţesă a unui ţinut îndepărtat, rasă-n cap şi cu urechile ciudat de mari. A fost singura dată cînd m-am văzut frumoasă)."

Anca plecase acasă în zori, sfîrşită, cu oasele ţepene, cu sentimentul pătrunzător că aceea *nu* era lumea în care se născuse, că maidanul arăta altfel, că norii luau pe cerul dimineţii forme imposibile, profetice, că pînă şi vrăbiile care săreau printre gunoaie n-ar fi trebuit să fie aşa cum erau, ci cu totul altfel, deşi forma le era identică imaginii lor din memoria Ancăi. Tatăl privea pe geamul foişorului, palid şi nedormit, cu părul zburlit de vîntul rece. Cînd a zărit-o, a rămas o clipă încremenit, apoi a dispărut de la fereastră. „A tropotit în jos pe scara-n spirală şi s-a repezit către mine. M-a-mbrăţişat, şi am aspirat mirosul lui de chit roşu şi cîlţi. Capul mi-era îngheţat şi dureros. Pielea inflamată îmi desena în minte o reţea de dureri liniare şi dureri punctiforme. Mi-am sprijinit ţeasta de pieptul lui, şi aşa ne-a găsit mama, care venea în grabă de la un vecin cu telefon. Sunase la toate spitalele, la salvare, la miliţie... Am urcat toţi trei scările foişorului, iar sus m-au închis

în camera mea fără nici o oglindă, și acolo am stat pînă cînd au trecut, rotindu-se greoi, toamna, iarna, primăvara și s-a făcut iarăși vară. Părul mi-a crescut ca niște lujeri, ca o iarbă castanie, și în anul acela mi-au răsărit tufe de păr și la subțiori, și în josul burții, încît mă-nspăimîntam că flocii creți și scînteietori mă vor acoperi toată, lăsîndu-mi goale doar sfîrcurile și ochii, ca la cățele. Cîtă singurătate am trăit, pe cînd se rotunjeau cupolele sînilor mei! Pe cînd mi se îndulcea pielea! Zăceam pe atunci ore întregi în patul umed, ghemuită, cu ambele palme strînse-ntre pulpe, udîndu-mi perna de salivă și lacrimi. De cînd privise, palidă, desenul colorat de pe craniul meu, mama-ncepuse să mă urască, nu mai intra la mine-n cameră decît ca să țipe că nu e curățenie, sau că miros urît, că nu m-am mai spălat de nu știu cînd. Nu mi-a spus nimic cînd m-am trezit într-o dimineață, moartă de frică, cu o pată de sînge pe cearceaf, între picioare. Mi-a adus doar albia cu apă săpunită, în care am spălat pînza aspră. Cînd intra brusc la mine, cu fața ei chinuită de muncitoare, cu mirosul ei de săpun ieftin, „Cheia" sau „Cămila", și ducînd în mîini vreo farfurie cu ciorbă, ceva se înmuia și se scurgea-n mine, lăsîndu-mi un vid insuportabil între coaste: nu vroiam, în ruptul capului, să ajung femeie, să mă duc la fabrică, să gătesc, să spăl, să cos, iar noaptea să fiu apucată de bărbatul meu și trîntită pe pat și-ncălecată și maltratată, așa cum văzusem uneori că făceau mama și tata. De ce nu pleca mama de-acasă? De ce nu se ducea-n lume? Ce fel de viață era aceea, între casă și fabrică, cu o singură rochie de ani de zile, cu un sutien care arăta mai mult a cîrpă de vase și cu chiloți făcuți ferfeniță de atîta fiert? Din cînd în cînd se ducea la coafor, de unde se-ntorcea cu niște sărmăluțe ridicole-n cap, care se destrămau în cîteva zile. Cînd i se ducea un fir la ciorap, mergea la remaiat, la o cucoană care stătea de dimineață pînă seara într-o cămăruță cu vitrină, în care abia încăpea trupul plin de cute de grăsime, ca o omidă în rochii cu imprimeuri. Da, mama venise pe lume și trăia fără bucurii și fără nici o speranță. De aceea nu mă supăram cînd vedeam cît mă urăște. Vedeam în ea viitorul meu nenorocit de zugrăviță sau țesătoare sau presatoare, căci pe atunci nu-mi închipuiam că ar mai fi posibil și un alt fel de viață. Și poate că nici nu este.

De cîteva ori a sunat la ușa noastră diriginta, căci trebuia să trec în clasa a șasea și nu mă prezentasem în toamnă la școală. Deja

părul îmi crescuse ca o perie în septembrie, așa că tatuajul se acoperise. N-am mers tot anul la școală. Doctorii mi-au găsit ceva la oase sau la inimă, nici nu știu, care mă-ndreptățea să amîn școala cu un an. Dar am citit mult atunci, căci orice era mai bine decît să zac în pat sau să mă plimb în jurul mesei. Și am visat mult, mai mult ca o ricînd, așa cum am auzit odată la radio că embrionii visează în uterul mamelor, că vise ază (oare la ce?) aproape tot timpul. Iar eu, încuiată în cameră, ghemuită sub cearceafuri, nu eram altceva decît un fruct de carne care se cocea în umbră. Am visat venirea ta, te-am visat în toate amănuntele înfățișării tale, de aceea nu m-am tulburat cînd ai sunat la ușă, ci te-am poftit în casă ca pe un prieten vechi, cum l-aș pofti pe Herman însuși, dacă ar veni vreodată. În visul meu, tu rătăceai pe străzi tăcute și însorite de cartier umil, erai ca o mînă de orb care se adîncește în ceea ce s-ar putea numi realitate, dacă n-ar fi nevăzută, ca și cînd ar putea exista ceva acolo unde nu-i nimeni ca să perceapă existența. Te priveam de la mica fereastră cum te apropii, cum traversezi maidanul plin de stranii mecanisme de orologiu (în locul carcasei de tramvai se afla acum, pe roți strălucitoare, tramvaiul nou-nouț, cu geamuri curcubeene, vopsit proaspăt în roșu și galben, cu trepte basculante la uși, cu numărul foarte vizibil pe partea laterală și cu o mică platformă în spate), cum ajungi lîngă chiparosul — tăiat de fapt acum cîțiva ani — din dreptul foișorului, cum citești prostia scrisă cu creta portocalie pe zid de Dănuț, băiatul zidarilor din vecini, și cum *simți* că trebuie să intri și să urci pînă la mine. Te-am chemat, atunci, în vis, pe numele tău: « Mircea! », și am știut că, peste ani, ai să auzi."

Dulceața de trandafiri îmi lăsase o durere leșinătoare la rădăcina nasului. O terminasem, și acum rîcîiam cu linguriță, distrat, fundul farfurioarei de sticlă groasă, năclăit de urme de sirop. Herman. Ce ciudat începeau să se lege toate! Mereu sperasem că viața mea se va scurge cu totul altfel decît a celorlalți, că va fi o viață cu sens, un sens poate inaccesibil mie, dar vizibil de undeva de foarte sus ca un desen pe o pajiște imensă. Nimic nu trebuia să fie întîmplător. Fiecare persoană întîlnită vreodată și fiecare durere de măsele și orice fir de praf văzut vreodată într-o rază de lumină (sau nevăzut, ci doar prezent acolo, ca să astupe cu infima lui geometrie un colțișor din fractalul nesfîrșit al vieții mele) și pînă și cea mai vagă senzație de foame sau de neliniște nu erau decît motive și pete colorate din acest covor ce se-nfășura și se desfășura în sine însuși, învelindu-mă ca o gogoașă de mătase sau ca fîșiile unei mumii pestrițe. Și pînă și eu, fluturele mumificat, eram doar un motiv ce-mpestrița cu lîna sîngelui meu canavaua. La intrarea în labirint veghea Anca, în donjonul ei singuratic, cu țeasta ei tatuată acoperită de păr, așa cum templele mayașe pline de crotali zac în junglă și-n Ernst. O lună plină, imensă, le mai îngălbenește uneori treptele. Ochii albaștri ai Ancăi aveau să rămînă singura constantă a vieții ei, de cînd fusese doar o fetiță și pînă la bătrînețe, de parcă volumul fluctuant al vieții ei ar fi fost o succesiune de fotografii înșirate pe două bare albastre. Dar o Anca bătrînă, atîrnînd fleșcăită de propriii ei ochi mi se părea o imagine de neconceput, căci ea nu putea avea un destin al ei propriu, separat de al meu, interiorul ei era plin și omogen ca al statuilor. Anca nu era decît o scurtă apariție în existența mea, un automat făcut pentru

cîteva replici, ca *fiecare* ființă pe care-o întîlnisem vreodată, și fiecare obiect. Sticla de suc din care sorbisem cine știe cînd în copilărie apăruse ca să beau eu din ea. Nu fusese nimic înainte și n-avea să fie nimic după ce o lăsasem din mînă și-mi ieșise din vedere. O femeie văzută pe stradă, care se uitase o clipă la mine și apoi, cu aceeași expresie, la o vitrină de metalo-casnice, existase *doar* pentru acea clipă, înfiripată din mult ipsos și un strop de culoare, și destrămată la loc în circulația fierbinte a străzii. Ce să facă Anca la bătrînețe? Să-și crească nepoții? Dar scaunul pe care stăteam atunci, privind-o și sorbind din paharul cu apă rece, n-a fost niciodată făcut de un tîmplar din cherestea adusă de la munte și cheresteaua n-a fost tăiată dintr-un brad care trăise treizeci de ani în singurătatea verde a codrului de conifere, și bradul nu ieșise dintr-o sămînță căzută pe pămînt, între ace de brad putrede și ferigi. Peste un an nu va fi vîndut, nu vor sta alți inși pe el, iar peste zece ani nu se va dezmembra, nu va fi folosit ca să astupe vreun gol într-un gard și lemnul lui nu se va umple de mucegai și licheni acolo, într-o livadă de corcoduși, pînă cînd cuiele vor rugini de tot și lemnul va trece prin intestinele carilor, ca să se-amestece cu pămîntul. Scaunul nu avea istorie, ci se zămislise acolo pentru doar o oră, într-o casă clădită pentru o oră, locuită de o fată cu sînii deja mari și rotunzi, dar fără calități, fără moliciune și căldură, fără structură internă. Dacă m-aș fi apropiat de Anca și i-aș fi mîngîiat sînii, ei și-ar fi căpătat atunci, pe loc, elasticitatea și parfumul, ca să și le piardă apoi instantaneu. Mă mișcam încet, pe un drum predestinat, și cineva crea în jurul meu existență. Da, eram sigur: mi se construia viața, un artist metafizic inventa secundă de secundă miliardul de amănunte, butaforie exuberantă și răpitoare, suprafață irizată dincolo de care era poate o radiantă omogenă, sau indescriptibilul. Firește, această imensă aparență putea oricînd să-și asume și aparența profunzimii. Puteai lua un eșantion de substanță (un strop de sînge din deget, să zicem), îl puteai pune sub microscop și puteai ajunge să zărești fulgul de zăpadă al hemoglobinei, cu atomul de fier din centru și dantela de oxigen și hidrogen din jur, dar însăși cercetarea crea această structură, și doar local; nici un strop din kilometrii cubi de sînge ai tuturor viețuitoarelor nu mai avea organizarea aceea. Profunzimea ei nu era decît o generare de suprafețe...

M-am ridicat de la masă. Anca s-a ridicat și ea, netezindu-și rochița albastră cu degetele. Fiecare cută adăpostea în adîncul ei un reflex mătăsos de ultramarin, mai închis decît azurul rochiei și curgător ca apa, ca și cînd fata ar fi fost îmbrăcată într-un fel de lichid gelatinos. M-a chemat în altă cameră, mai mică, unde pe perete se afla o oglindă ciobită. Sub oglindă era o masă de lemn de brad, cu sertar, acoperită cu o bucată de etamină cusută grosolan. Ne-am privit o clipă în oglinda cu ape oliv-cafenii: un tînăr cu obrajii scobiți, cu buze senzuale, cu ochii ficși și fanatici, iar alături, mai mică, o fată modestă de la periferie. Anca a tras sertarul și am văzut în el, ocupîndu-l complet, un fantastic instrumentar. Era o trusă de instrumente strălucitoare, între care am recunoscut un brici, o mașină de tuns, clești, ace și sticluțe, și mi-au rămas cu totul străine aparate mai complexe, aducînd a suveici de mașină de cusut, a clești electrici de tortură, a iadeșuri... Toate erau plasate în locașuri de aceeași formă cu ele, din spumă albă de latex. Articulațiile cu șurubele delicate, vîrfurile fine arcuindu-se ca niște mandibule de insectă, mînerele masive și grele, tronconice — toate produceau la fel de multă plăcere ca și repulsie, erau perfecte, dar perfecte pentru vătămat, pentru smuls, înțepat, tăiat, poate pentru sugrumat și trepanat de asemenea (un mic ferăstrău, o bijuterie de metal argintiu, putea servi la obținerea voletelor decupate în osul craniului). Am luat trusa cu grijă și am așezat-o pe masă. Fata a apucat un scaun bătrîn și jegos și s-a așezat pe el în fața oglinzii. Și-a dezlegat fundele bretelelor de pe umeri și a rămas goală pînă la brîu, cu sînii mari și duri, cu gurguiele ridicate de răcoare. Cum stăteam în picioare în spatele ei, i-am trecut o mînă prin păr, și prin răvășeala șuvițelor cafenii am întrezărit prima dată Minunea: universul multicolor gravat în pielea albă-sidefie a capului ei. Sub degetele mele se deschideau cărări parfumate, mărginite de mii de fire, prelungind rădăcinițele albicioase. Fiecare cărare părea pietruită cu dale albastre și violete și roz și galbene, asemenea literelor disparate dintr-un rebus convex. Pădure tăcută, vidă și singură, acoperind fundații străvechi. M-am imaginat un moment minuscul ca un păduche, explorînd pădurea cea stearpă, călcînd pe solul ei elastic, prinzînd în palmă trunchii groși, semitransparenți, de substanță cornoasă. Încercînd să trasez pe o hartă inextricabila mandală de sub pașii mei.

Am desprins din locașul ei mașina de tuns. Am acționat-o de cîteva ori prin aer, privind cum se încalecă în partea anterioară cele două lame dințate, bine unse, apoi am așezat metalul rece pe fruntea Ancăi și am defrișat o primă fîșie pînă în creștet. Bucla a căzut înfășurată grațios, art-nouveau, în poala fetei, doar cîteva fire de păr i-au rămas atîrnate de geană, de unde și le-a scuturat cu un clipit. Am continuat, urmînd atent bosele țestei, împrăștiind pe jos zulufii moi, pînă ce întreaga frunte s-a prelungit pînă la fontanelă. Am defrișat apoi zona din jurul urechiușei stîngi (acum am observat cerceii înduioșători de fetiță: trei bobițe rubinii ca de zmeură prinse într-un strop de aur inferior), apoi ceafa, încercînd din răsputeri să nu privesc litografia bizară tot mai mult dezvăluită. Cei doi mușchi ai cefei au mai păstrat pînă la sfîrșit între ei cîțiva zulufi, pe care mi-a fost imposibil să-i retez cu mașina. Am înaintat spre urechea dreaptă, și totul a fost gata cînd spirala gingașă a perciunelui a căzut și ea, ca un sul rarefiat, pe podea. Țeasta rămăsese cenușie ca și cînd o dată cu părul aș fi înlăturat și carcasa care proteja, asemenea unei căști de motociclist, creierul fetei. Doar că pe deșertul de cenușă se aflau desene. Tatuajul se vedea bine de-acum. Totuși nu am vrut să-nțeleg de la-nceput sensul lui, ci, strîngînd ușor pleoapele ca să ocultez și mai mult înfloriturile ametitoare, mi-am continuat lucrul, refăcînd în sens invers manevrele tehnologice ale lui Herman. Am săpunit țeasta și, cu briciul, am îndepărtat și ultimele urme ale străvechii păduri. Am șters țeasta cu un șervet pînă cînd a-nceput să lucească mat, bilă de fildeș în comparație cu care fața Ancăi părea cărnoasă și vulgară ca un flasc organ sexual atîrnînd spre podea. Țîțele ei, pîntecul ei suplu de adolescentă, șoldurile și picioarele ei învelite în cașmir albastru-electric atîrnau acum ca franjurile unei meduze de convexitatea multicoloră a țestei. Am privit multă vreme, uimit, miile de linii, intersectate ca firele de ață ale unei bizare broderii, curbele de o nesfîrșită grație, trasate cu florarul, figurinele minuscule, curgînd unele din altele, întrolocate într-o diorama inextricabilă. Nu era nimic de deslușit și totuși totul striga după deslușire, din ductul mistic al liniilor, din răbdarea maniacală a racordurilor, din rafinamentul culorilor simțeai că e acolo încifrat un mesaj, că Herman îmi trimisese o generoasă invitație sau un teribil avertisment, sau amîndouă deodată, engramate pe emisfera acelei planete cîndva

locuite și-nfloritoare. M-am rotit în jurul Ancăi, am încercat să fac conexiuni, să unesc mental pata aceasta în formă de aripă cu linia aceea ca un picior poliarticulat de păianjen, figura aceasta pe care parcă aș fi cunoscut-o, cu grafitti-ul acela de closet public, litera aceasta atît de limpede zugrăvită (un M, anticvă capitală, colorată într-un frumos vioriu), cu bărbatul acela gol și frumos ca un arhanghel... Îmi lipsea însă cifrul, și în lipsa lui totul era haos și disperare. Ca într-o ceașcă de cafea, ca pe o carapace de broască țestoasă, ca în liniuțele întregi și înjumătățite din Cartea Schimbărilor, ca într-o palmă în care degetele rășchirate ar cuprinde lumea, ca într-un vis inextricabil, ca într-o profeție obscură, încercam, catoptromant al memoriei, să ghicesc, prin bezna prea multor culori, prin obscenitatea unei prea mari castități, mesajul din altă lume. Îmi plimbam, cu ochii-nchiși, degetele peste cochilia de sidef a creierului Ancăi, ca un frenolog explorînd bosa încăpățînării și cea a recunoștinței, deschideam apoi ochii și mă roteam în jurul fetei, încercînd zeci de puncte de vedere, cărora le corespundeau alte și alte ordonări ale desenelor (în zona parietală stîngă ele păreau să adăpostească în filigran un ou ciudat, transparent, în care pîlpîia ghemuită o himeră solzoasă; spre occiput se detașa limpede cuvîntul DAN împletit din cobre regale; deasupra frunții am zărit un moment o fetiță goală, pe vine, urinînd un șuvoi albastru, apoi am pierdut-o; în zona lui Broca părinții mei zîmbeau alături ca într-o fotografie de nuntă)! Anca îmi căuta din cînd în cînd, neajutorată, privirile, arătîndu-mi în oglindă cîte un detaliu și înălțînd apoi din umeri.

Doar cînd am privit-o exact de deasupra capului, și doar cu ochiul drept — cel cu care văd limpede —, am avut revelația întregului. Acolo, pe țeasta Ancăi, Herman (același cu care stătusem ore-n șir de vorbă pe treptele de ciment ale blocului din Ștefan cel Mare, ascultîndu-i șoaptele gîjîite ce vorbeau despre Felicia și despre cosmos și despre nevoia lui de a bea cele două sticle de vodcă zilnice) tatuase Totul, și *totul avea chipul meu*. Privind chiar în miezul fontanelei, mi-am văzut fața ca reflectată de o oglindă convexă. Deplasarea privirii doar cu un centimetru într-o parte sau alta schimba perspectivele și distrugea imaginea globală, de parcă desenul nu ar fi fost plan, ci în relief, cuprinzînd tot spațiul intracranian și înfigîndu-se în jugularele Ancăi, ca să prindă ră-

dăcini filamentoase în întregul ei corp. Era fața mea, însă fiecare trăsătură a ei era conturată din numeroase desene minuscule, împletite strîns între ele, iar detaliile acestora, conturate cu linii și mai subțiri, erau la rîndul lor formate din alte desene, la altă scară. Procesul n-avea sfîrșit, căci voalul peștelui abisal care, în răsucirea lui, forma un fir de păr din sprînceana mea dreaptă, era compus dintr-un peisaj nocturn, în care Iosif, Maria și pruncul Isus vegheau în jurul unui foc în noaptea dinaintea fugii în Egipt. Dacă priveai cu atenție una dintre stelele spuzite pe cer, deasupra sfintei familii, zăreai o imensă aglomerare de fețe urlînd în mijlocul unor limbi de foc (una dintre ele era fața Feliciei). În alunița de pe gușa ei se vedeau clar rămășițele fumegînde ale unui accident feroviar, și într-un atom din acest fum se zăreau planetele și sorii unui alt univers, cu flora, fauna și etologia lor, și așa mai departe, la nesfîrșit. Orice detaliu ai fi explorat, mereu trebuia să alegi cîte o ramificație, să ignori restul desenului și să te fixezi doar pe un detaliu al detaliului inițial, și apoi pe un detaliu al detaliului detaliului. Plonjonul acesta în miezul desenului putea fi fatal minții care îl încerca. La al miilea nivel trebuia să-ți revii, să te-ntorci, să refaci din miliardul de detalii ale nivelului tău un detaliu unic al nivelului imediat superior, să-l cumulezi cu un alt miliard de detalii ca să urci mai sus, într-o continuitate înnebunitoare. Cred că au trecut ore pînă am ieșit la suprafață, pînă am recompus chipul meu, în oglinda mătăsoasă a țestei Ancăi, dintr-o infinitate de amănunte. Dar ieșisem oare la *aceeași* suprafață? Nu cumva imaginea mea, privind, în foișor, țeasta rasă a unei fete goale pînă la brîu, așezată pe scaun în fața oglinzii, se repeta undeva în adîncul bilioanelor de straturi? Poate că, urmînd un nou impuls al minții mele, m-aș fi putut ridica vreodată atît de sus, încît scena din camera Ancăi, împreună cu foișorul și casele din jur, împreună cu norii de deasupra, împreună cu panorama fantastică a orașului București, împreună cu imensa curbură a pămîntului, împreună cu ceasul de aur al galaxiei, împreună cu spuma supergalaxiei, curbată în ea însăși și zvîcnind ca un embrion, toate acestea ar forma doar un atom de carbon dintr-un fir de chitină de pe spinarea unei muște din alt univers, iar acest alt univers ar forma un atom dintr-o coajă de cartof aruncată la gunoi într-un univers de rang

și mai înalt, și tot acest proces al minții mele ar continua și el la nesfîrșit, ca și cel de adîncire în detalii și detalii de detalii...

Îmi priveam din nou fața subțire și tristă, parcă desenată-n cărbune, așa cum „se reflecta" în bila vie, lucioasă, din dreptul sternului meu. Am privit în jur, și lumea redevenise concretă, liniștitoare, cu pereți cenușii impenetrabili, pe care se desenau ascuțit luminile și umbrele, cu o fereastră în care se rostogoleau norii de vară, cu o fată cheală așezată pe scaun în fața unei oglinzi — și cu mine. Pe podea, umed, era presărat de jur-împrejur păr brun, arătînd cumva murdar. Anca s-a ridicat, și-a legat iar fundele bretelelor pe umeri și m-a luat de mînă. Am trecut din nou în sufragerie. Am mai rămas cîteva minute tăcuți, ea cenușie și epuizată de parcă ar fi știut că viața i s-a sfîrșit (am mai văzut-o acum cîțiva ani: o gospodină cu un băiețel de mînă, cu o sacoșă diformă din care se ivea emisfera unei verze, privind în jur ca să traverseze, pe undeva pe la Ziduri Moși. Avea înfățișarea amărîtă a infirmilor și cocoșaților. Pe pometele obrazului drept avea o vînătaie înnegrită. Am bătut în geamul tramvaiului care mă ducea spre Pantelimon, dar n-am reușit să-i prind privirea) și că, de-acum înainte, avea să orbecăiască prin tenebre, descărcată ca o armă cu care s-a tras, ignorată ca un incunabul de preț amestecat cu boarfe și maculatură în magazia unui anticar nepriceput; eu, privind distrat tabloul de pe perete, cu o fetiță în rochie roșie, sărind un șotron strîmb, unde fiecare căsuță era desenată cu altă culoare. Foișorul era solemn și stîngaci, părea o baracă de scînduri supraînălțată, cu crestetul în nori, iar peste el, ca o lamă cenușie, oblică, atîrna umbra chiparosului. În holișor ne-am îmbrățișat ca un frate și-o soră, și ne-am atins obrajii cu buzele. Am coborît scara-n spirală, am deschis ușa de la intrare și brusc, asemenea unei rafale de viscol, m-au izbit, gata să mă dărîme, lumina și fierbințeala zilei. Nu făcusem nici zece pași și cămașa îmi era deja udă fleașcă. Înaintam prin flăcări cu ochii strînși, răniți, încercam să mă orientez, aproape sigur că o luasem în direcție greșită. Și a fost chiar așa, fiindcă după un timp, cotind pe o străduță cu un canal de scurgere pe margine, năpădit de mătasea-broaștei, am recunoscut o casă-n ruine, cea în care, cînd veneam, văzusem țigănușul care-și făcea de lucru cu fîșia de alamă decupată. Țîncul era acum la cîteva case mai încolo, mîncînd semințe de floarea-soarelui cu alți cîțiva, doar în chiloți

negri de murdărie și-n maieuri rupte. Între bălăriile care tiveau golurile căscate, duhnitoare, ale ferestrelor, unde tencuiala se mîncase pînă la cărămizi, am zărit ceva lucind auriu. Am pătruns printre gunoaie și ciulini, pătîndu-mi pantalonii de bidoane ruginite și țevi unsuroase, pînă lîngă zidul casei. Fecale omenești, uscate și pline de muște, erau risipite peste tot, în colțurile odăilor goale, pe iarbă, între mărăcini... Am ridicat banda de alamă, ca un semicerc strîmb și așa de-ncins de soare încît abia îl puteam ține-n palme. Arăta ca pelicula unui film, cu fiecare cadru decupat de fălcile unei prese cu ghilotină. Mi-a sărit inima cînd am văzut, spre mijlocul ei, cum șirul dreptunghiurilor se-ntrerupe și, în locul lor, apar decupate litere. Era un cuvînt, poate cel văzut de Anca în vis (sau în *adevărata* ei realitate). Cuvîntul era PÎNCOTA.

Treizeci de ani își aduc aminte lacrimile ochilor mei. Nu sînt în toate mințile. În urechi îmi susură singurătatea, disperat și liniștitor în același timp, cum auzeam odată susurul intestinelor ce-nfășurau uterul mamei mele. Bolboroseala de grotă cu izvor subteran a vezicii ei. Uneori trece tramvaiul sau, adînc în noapte, latră vreun cîine vagabond, sau cineva vorbește tare și toate aceste zgomote îi amintesc pielii mele (căci sigur pe-atunci auzeam cu pielea, ca păianjenii, de parcă aș fi fost în întregime învelit în propriul meu timpan) de ecou-ndepărtat al vocii tatălui meu, într-o cameră mizeră în care încă nu existam. Foarte tînăr, neras, doar în maieu, tata-și lipea urechea de burta mamei și spunea ceva, iar pielea mea subțire ca de balon de săpun auzea cuvintele lui deformat, așa cum auzi zgomotele din casă cînd te scufunzi cu totul în cada plină. Simțeam parcă și mirosul de transpirație ieșit din tufele subțiorilor lui. Simțeam apoi cum îmi prinde cu degetele tălpița sau cotul, cînd le-mpingeam în peretele elastic al pîntecului. Simțeam pe o parte din corp, cum stăteam ghemuit, străveziu, umbra marelui fluture de pe șoldul mamei, eclipsînd lumina slabă a becului ce se ținea legat de două fire-n tavan. Deschideam uneori pleoapele, mînjindu-mi corneea de lichid placentar, și, prin sticla groasă a uterului, străvedeam Lumea: două animale imense adulmecîndu-se în vizuina lor, luîndu-se-n brațe în patul de scînduri, pătrunzîndu-se cum s-ar pătrunde doi aștri. Două anatomii monstruoase răstignite pe eșafodul de scînduri, două exponate teratologice. Uterul mamei deforma ca o lentilă de carne lumea nouă în care aveam să fiu expulzat. Văzut prin el, craniul femeii se alungea, botul i se umplea de colți înspăimîntători, coastele îi îm-

pungeau prin piele și se deschideau ca două monstruoase aripi de liliac, pe cînd din șira spinării tatii răsăreau spini de os ce zgîriau tavanul. Mi-era frică de ei, de vizuina lor, de supliciile respirației și ale digestiei, de inimaginabilul atingerii unor degete cornoase pe pielea mea dulce și umedă.

Scriu de trei luni în caietu-ăsta cu coperți cafenii. De-atunci aproape că n-am ieșit din mansardă. Iar cînd am ieșit, la alimentara sau la pîine sau, în plimbările de noapte în zona Rosetti–Universitate–Batiștei, m-am întors mereu acasă cu sentimentul că se-ntîmplă ceva. Nici lumea nu e-n toate mințile. E ca și cînd caietul meu ar fi un vîrf de creion chimic aruncat într-un borcan cu apă: încetul cu încetul se desprind din el voaluri diafane, mov și indigo, de irealitate, diluîndu-se ca un fum de țigară în vîntul rece al acestui aprilie. Ieri-dimineață, pe o lumină orbitoare, o mulțime de bucureșteni era adunată la intersecția Moșilor–Bulevard, privind spre cupolele cu gurguie ale casei pe care-o remarcasem de mult, o clădire galbenă, cu fațada concavă, încununată de două cupole ca doi sîni imenși, profilați pe cerul dezordonat de primăvară. Tramvaiul 21, trecînd la doar un metru de ea, provoca frumoasei clădiri, cu ancadramentele ferestrelor vopsite în bleu pal, un cutremur ușor și permanent, de parcă ar fi fost cu adevărat un torace feminin ieșind din asfalt. Acum muncitori cu căști de protecție erau suiți pe acoperiș, pe niște schele circulare ce dădeau ocol țîțelor de aramă cu sfîrcuri din care ieșeau țepușele negre ale paratrăznetelor. Era greu de spus de la început ce făceau. Clădirea abia fusese restaurată vara trecută. Ce putea fi substanța spumoasă, roză, cu care era, petic cu petic, acoperit pieptul abundent suspendat pe clădire? Muncitorii o desfășurau din niște baloturi pe care le cărau pe umeri pînă sus. Pînă la urmă totul s-a limpezit: îi puneau clădirii un sutien! În două ore, cupolele de cel puțin cinci metri înălțime erau complet acoperite de voaluri și dantele rozsidefii, cu un model cu floricele și găurele, cele două mari cupe fiind legate la mijloc cu o broșă de turcoaz, prinsă pe o bentiță de elastic. Municipalitatea, ni se spuse, se sesizase de cîțiva ani de indecența clădirii și a așteptat răbdătoare să găsească fonduri pentru remedierea situației. Deși pare de mătase, învelișul cupolelor e de fapt confecționat dintr-un material plastic impermeabil, în stare să reziste la toate intemperiile.

Și monștrii. Ies tot mai mulți, îi vezi peste tot, estropiați, cocoșați, vagabonzi puțind inimaginabil, babe cu țeasta cheală și obrajii supți ca-n Goya, nebuni și nebune, cretini cu mucii intrîndu-le-n gură. Un bătrîn cerșetor trîntit pe asfalt în fața Turnului Bărăției, venerabil, cu o barbă căruntă și-ngălbenită, pînă la brîu, cu o-nfățișare severă, căruia însă îi atîrnau prin șlițul desfăcut, ca o hernie, penisul și ouăle, roze ca de adolescent. Și alții, și alții, umplînd străzile, animînd stațiile de metrou, umanitate a subteranelor crescînd ca o apă amenințătoare.

La început am privit-o distrat, deși mi-am dat seama de neobișnuitul înfățișării ei. Umplea un scaun în metrou și dădea bine și pe dinafară. Se distingea în primul rînd ca o mare pată de roz deschis, fiindcă purta o combinație de bluză și pantalon făcute din același material roz-satinat, subțire, cu floricele, ca de pijama. Era considerabil mai lată decît înaltă, bondoacă, pufoasă ca un mandarin (și chiar linia corpului ei avea ceva de chinez atins de obezitate), cu brațe nefiresc de albe, adipoase, cu pielea foarte subțire, ieșite din mînecile scurte. Capul mare, cu păr sîrmos, foarte încărunțit, avea ceva paradoxal: era parcă mai grosier decît corpul în privința pielii, cu trăsături oarecum îmbătrînite artificial. Ochelarii cu rame de metal contribuiau la impresia asta. Și totuși ceva nespus de naiv și de neajutorat se citea pe fața ei: o expresie de fetiță de zece ani, amestec de frică și de timiditate. Uneori încrețea nasul ca un ursuleț panda, iar gura cărnoasă stătea deschisă într-o expresie de blîndă perplexitate. Părea atît de curată, atît de îngrijită (parcă mirosea de departe a săpun de lux) încît ai fi spus: o străină, sau o păpușă asiatică. După ce o decupai cu privirile din gloata transpirată care moțăia în metrou, îți dădeai seama că nu era singură. Lîngă ea, în picioare, se mai afla o femeie. Părul îi era la fel de grizonat. Părea, după figură, mai în vîrstă decît cea așezată (dar cu *cîți* ani?), și înfățișarea ei nu atrăgea deloc atenția: o femeie obișnuită, într-o rochie obișnuită. Pe față, o expresie de asprime: gura bine strînsă, cute între sprîncene, femeie fără bucurii, lovită probabil de viață. Corp voinic, adipos, fără aspectul flasc al primeia. Urmărind privirile pe care și le aruncau mereu cele două, ai fi putut la-nceput să crezi că te înșeli: cea din picioare o privea pe cealaltă cu o dragoste care părea și mai patetică pe fața aceea aspră, iar cealaltă-i răspundea cu mici zîmbete timide, uitîndu-se-n sus cu ochii cei

mai copilărești pe care ți i-ai fi putut imagina. Cînd s-a apropiat stația, cea mai în vîrstă i-a făcut semn să se ridice celeilalte, și cuplul format împreună a devenit mult mai explicit ca limbaj al gesturilor și mai enigmatic în același timp. Căci cele două, cu coafură identică, același păr sîrmos și pe jumătate cărunt, se atingeau, se priveau, circula între ele o iubire foarte greu de interpretat, înduioșătoare și ciudată. Cea mai în vîrstă o lua uneori după umăr pe cealaltă, cu priviri de liniștire, de asigurare, alteori o strîngea ușor de brațul grăsuț sau o mîngîia pe antebraț. La care prima, stîngace, ușor aplecată-n față, cu mîinile mereu atîrnînd pe lîngă corp, răspundea mereu cu același zîmbet mic și pierdut, nedus niciodată pînă la capăt. Cînd ușa s-a deschis, glisînd într-o parte, cea mai în vîrstă a făcut-o atentă cum pășește, ca pe un copil, și s-au îndepărtat pe dalele peronului prin mulțime. Cea mai tînără mergea nefiresc, greoi, mutîndu-și parcă picioarele groase cu mîna, lată și bizară ca un balon roz, și deodată a părut iarăși singură, o păpușă chinezească sau un ursuleț.

Mi-e teamă că n-o să-l pot descrie cum îl văd: urcasem, într-o zi insuportabil de luminoasă, într-o mașină aglomerată. Cineva s-a ridicat de pe scaun chiar în fața mea și m-am așezat în locul lui la fereastră. Am scos cartea ca să citesc pînă acasă. Mașina încă nu plecase din stație. Printre ultimii au urcat doi bărbați înalți, osoși, în cămăși boțite, cu mîneci lungi. Arătau bine, la modul provincial. N-aveau mai mult de patruzeci de ani. Unul dintre ei a ajutat să urce un pitic, care era al treilea din grupul lor. Abia atunci s-au închis ușile și autobuzul a pornit. Cînd ne-am apropiat de stația următoare, femeia de lîngă mine s-a ridicat și unul dintre cei doi bărbați, care discutaseră tot timpul despre fotbal, odihnindu-și brațele pe umerii piticului, s-a așezat și l-a luat pe acesta ca pe un copil, pe genunchi. Era un biet om relativ bine proporționat, de cel puțin cincizeci de ani, după părul umed, jumătate cărunt, după ridurile de pe față, după corpolență. N-avea mai mult de un metru înălțime. Purta ochelari negri, avea gura roșie și crîmpoțită, barba îi era cam nerasă pe fața lucioasă și roșiatică. Brațele, lăsate la vedere de cămașa-n carouri cu mînecile suflecate, erau tot roșiatice, micuțe și cu pielea fragedă, doar pe falangele degetelor cu puțin păr. Se ținea de speteaza scaunului din față, iar picioarele îi atîrnau în abisul de sub scaun. Tulburător era faptul că acest om *tremura*.

Ca un animal înspăimîntat. Nu se uita la nimeni, stătea agățat acolo, în brațele tînărului, și tremura necontenit. Sudoarea îi curgea din păr pe obraji. Cei doi nu-i dădeau nici o atenție, de parcă ar fi fost o maimuță sau un cîine dus la veterinar. Cînd a trebuit să cobor m-am ridicat de la locul meu, și abia atunci piticul s-a uitat speriat, de jos în sus, la mine. N-a schițat însă nici un gest. Tînărul s-a rotit cu el cu tot și mi-a făcut loc să ies.

Acum două–trei zile, întorcîndu-mă noaptea, singur, spre casă, am trecut pe la Scara 1. Am intrat în gang, am privit în sus prin nesfîrșitul puț pătrat căptușit cu ferestre și adunînd în vîrf un spîrc de stele, am intrat în scara mirosind a insecticid, cu vopseaua jupuită de pe pereți în coji late, am ieșit iarăși și am înaintat, somnambulic, spre curtea de beton. Un singur bec chior, portocaliu-roșiatic, lumina spectral curtea. Totul a fost ca în vis. Am văzut tronul cu acel vas ruginit deasupra, groapa, micul pod de ciment de peste ea, dînd spre intrarea zidită. Totul strîmt, cenușiu, apăsător, cu umbre nete și ascuțite, în tăcere și-ntr-un fel de putere ascunsă, latentă, mitică. O scară de incendiu prinsă în inele de fier își arunca umbra de mileu pe zidul clădirii miliției. Frunzișul unui plop se zbătea ușor pe fundalul unui zid de var. Mă mișcam, fascinat și prudent, într-o fotografie. Priveam fix către puntea cu trepte, sprijinită cu un capăt în imensul zid orb. Balustrada din stînga lăsa o umbră de smoală, triunghiulară, pe dalele punții. Din acel ungher s-a ridicat, cu ochii scînteietori, cu buzele umede, Silvia. Își ținea brațele încrucișate peste sfîrcurile micuțe, dar ele i se zăreau prin carnea fantomatică a brațelor. Corpul gol și subțire, pubisul fără păr, picioarele limpezi, albe ca de cretă, se desenau pe fundalul zgrunțuros al peretelui, pe care alergau insecte de noapte. Am recunoscut în Silvia pe una dintre acele ființe străvezii, vizitatori tot mai frecvenți, care-mi stau noaptea la căpătîi privindu-mă cu atenție și nedispărînd la timp cînd deschid ochii și, terifiat, mă ridic în coate. A coborît ușor treptele pînă jos, s-a oprit în fața mea, și atunci, confuz, mi-am dat seama că sînt de înălțimea ei, că ne privim ochi în ochi de la același nivel al vîrstei de zece ani, pe cînd zidurile crescuseră teribil, iar moara, peste gard, era un castel obtuz, mare cît un continent, înghesuind bucățica de cer nocturn de deasupra. Fluturii de noapte lopătau, cafenii, prin aerul spectralizat de lumina electrică și se așezau pe varul zgrunțuros, formînd tri-

unghiuri mozaicate. Silvia s-a suit pe tronul înalt, s-a așezat pe vasul de metal, iar eu am rămas în picioare, cu capul dat pe spate, privind-o în ochi, privindu-i corpul sticlos, alburiu, în mirosul de gărgărițe și făină de moară. Privindu-mă-n ochi și zîmbind, fata a-nceput deodată să urineze un șuvoi galben scînteietor, care sărea-n stropi de diamant pe asfalt, la picioarele mele. Încremenită în enigma ei, părea o fîntînă barocă, de o ambiguă frumusețe.

Erau zile în care nu-ntîlneam pe străzi decît orbi. Cum îl vedeam pe primul, aveam deodată un presentiment. Și-ntr-adevăr, începeau apoi să curgă din toate părțile. Alteori îmi săreau în ochi doar cerșetorii estropiați, ce-și desfăceau cămășile ca să-și exhibe cîte-o tumoare cît un cap de copil ieșindu-le din stomac, o trahectomie zîmbăreață, un antrax întins pe gît și clavicule, mîini și picioare retezate grosolan și cioturile legate cu sfoară ca niște cîrnați. Parcă întreaga populație a Bucureștiului ar fi fost mutilată. După fiecare astfel de ieșire mă-ntorceam aici, în mansarda mea, în vîrful blocului stacojiu de pe Uranus, bloc pe care-l știam încă din adolescență, căruia-i dădusem tîrcoale pe cînd nici nu bănuiam că-ntr-o zi am să las totul baltă ca să-mi realizez visul dintotdeauna: mansarda cu un scaun, o masă și-un pat, în care să trăiesc, aureolat de singurătate, o viață nepămîntească. În care să încerc (cum fac de trei luni încontinuu) să mă-ntorc acolo unde *nimeni* nu s-a-ntors, să-mi amintesc ce *nimeni* nu-și amintește, să-nțeleg ceea ce nici un om nu poate să înțeleagă: cine sînt, *ce* sînt. Toamna trecută am închiriat garsoniera, în care m-am mutat progresiv, mai întîi cîteva ore dimineața, doar pentru scris, apoi pentru somnul de după-amiază, în fine pentru zvîrcolirile și coșmarele nocturne. E o cameră mică, avînd tavanul în pantă accentuată dinspre peretele cu ușa spre cel cu fereastra. O ciudățenie e că fereastra e ovală — are pe dinafară o ghirlandă de ipsos susținută de doi amorași —, așa că-n cadrul ei, ca într-o ramă de tablou cam pretențios, se vede Bucureștiul, conglomerat de clădiri și vegetație sub un cer mereu schimbător. Masa e chiar în fața ferestrei și se scaldă-n lumina ei, pe cînd patul e sfios și umbrit, în colțul întunecat. Patul e adîncul adîncului cuibului meu de păianjen. Masa de scris e doar o proiecție a patului meu. Textul ăsta, care mănîncă tot mai mult, ca un mucegai sau ca o rugină, paginile albe, e sudoarea, sperma și lacrimile ce mînjesc cearceaful unui bărbat singur. Întins ca o

bucată de pergament jilav, abia jupuit, pe o ramă de lemn, cearceaful ar putea fi o hartă a vieții noastre secrete, cu mari zone albe și zone îngălbenite, zone-ncrețite și zone arse, nimic altceva decît țări și dominioane cu nume alegorice, delte și fluvii și deșerturi: Țara Dragostei și Țara Atrocității, Laguna Fricii, Fiordul Amețelii... Suprafețe mînjite de toate dejecțiile lumii, cortexul înghesuit sub țeastă ca o boarfă soioasă într-o mașină de spălat, cearceaful boțit în pat și foile din caiet, opacizate de dîrele de pix, cele trei texte se-nfășoară și se-ntrepătrund în nebunia mea. Dacă mi-aș întinde scoarța cerebrală pe pat, l-ar acoperi-n întregime, ca un pled din șase foițe cenușii, străbătute de vinișoare. Dacă aș tăia-o-n bucăți și le-aș lipi între două coperți, ar ieși textul ăsta îngălat de acid lisergic, țesătura asta în care asud de frică și de concupiscență. Sculîndu-mă din pat, mă așez la masa de scris. Apoi mă trîntesc la loc în pat, tîrînd după mine, în mintea mea pulverizată, dantelăria literelor formate cu pixul, ca niște pînze de păianjen, care se topesc în rețeaua mai vastă a visului.

Cine sînt? *Cine* am fost? Cum este posibil? De ce am văzut lumea? Ce-nseamnă toată nebunia asta, tot circul ăsta, toată scamatoria asta? De ce am apărut dintr-un uter de femeie pe un punct dintr-un praf constelat? Și de ce pot să-nțeleg demența asta? Pe lîngă banalitatea gîndului nocturn că vei dispărea în curînd pentru totdeauna, cînd te ridici brusc în capul oaselor și spui „Nu, Doamne, nu vreau, te rog, te *rog*, Doamne...", și știi foarte bine că nu vei mai gîndi și nu vei mai simți nimic niciodată, pe lîngă hidoșenia asta banală, am trăit de-atîtea ori o alta, care m-a tulburat poate și mai mult: aș fi putut să mă nasc rîmă sau acarian sau ploșniță sau doar o bacterie, aș fi simțit existența și-apoi aș fi dispărut fără să iau nimic din ea cu mine, afundîndu-mă-n noroiul meu de pe fundul lacului, înaintînd cu mișcări peristaltice, fluturîndu-mi cilii vibratili într-un strop de apă, săpînd cu mandibulele canale printr-un boț împuțit de brînză care-ar fi fost universul meu pentru-ntreaga viață. Aș fi putut fi o ciupercă provocînd o candidoză bucală vreunui cîine vagabond, sau naiba mai știe ce, orice. Nu numai fără conștiință, dar și fără conștiență, pînă și fără senzații. Doamne, cît de oribil o fi să trăiești fără senzații? Să ai șansa dumnezeiască să apari în lume și să nu poți fi-n lume decît o bucată de iască pe un trunchi de brad, sau un oxiur mîzgălit de fecale într-un rect care

pentru tine este *tot* universul. Și aici mă apucă nebunia, aici sar cu totul din pat și umblu prin casă cu capu-n palme, mormăind repede ceva, doar ca să nu mă mai aud gîndind. Pentru că mintea mea limpezită brusc și perversă îmi spune continuu că asta și sînt, că sînt cu adevărat un oxiur și că lumea e cu adevărat un anus scîrbos și că n-o să știu niciodată cum e adevăratul univers, adevărata conștiință, adevărata lumină, față de care ce e aici e o cloacă. Mintea mea-mi spune că nu-s decît o mocirlă de carne, vene și artere, zgîrciuri și mucus, și că ea însăși nu-i decît o mizerabilă conștiență, abia capabilă să-nțeleagă propria ei mizerie.

Acum, cînd scriu frazele astea, abia le mai pot vedea în paginile tot mai crepusculare. E un amurg pe care rar îl poți vedea primăvara. Cerul s-a-ngălbenit deodată și amenință, lăsîndu-și în scobiturile blocurilor drojdiile de aur. E un galben-verde cum ar putea fi veninul cobrelor. Bolta se-ntunecă tot mai mult, pe cînd lumina persistă încă pe case și ferestre, încălzindu-le pielea palidă, dîndu-le culoarea răvășitoare a amintirii. Eu însumi sînt galben ca un stîlp de sare în camera tot mai întunecată. Mă ridic în picioare și privesc, de la masa de scris, Bucureștiul, orașul meu, alter ego-ul meu. Blocul ciudat de pe strada Uranus, în care m-am decis să locuiesc, mi s-a părut întotdeauna penisul erect, stacojiu, cu vene și cabluri străbătîndu-l pe sub piele, al orașului. Cu craniul meu străveziu în amurg, cu trupul meu subțire și fluturător, ros de strălucirea ferestrei, sînt doar o spermie gata să țîșnească spre cer. Pînă în depărtare, unde se vede Interul, orașul își ridică volumele amestecate cu crengi, acoperișurile amestecate cu nori. Fereastra mea cea ovală e însă prea micuță ca să mai pot avea senzația de lipsă de margini a priveliștii, cum o aveam în adolescență, în Ștefan cel Mare, înainte să se construiască blocul de vizavi. Acum sînt de partea cealaltă a blocului, într-un chakra simetric și-ndepărtat. Sînt matur, adică imbecil, adică obosit, cu viața mea terminată definitiv, făcînd însă singurul lucru care-mi rămîne de făcut, adică strecurînd priviri lubrice și febrile prin blocul-cortină, prin diafragma corpului meu, ca un voyeur al propriei vieți, de parcă, asemenea moluștelor, aș fi fost pînă la jumătatea vieții femelă și apoi mascul, de parcă m-aș putea fecunda pe mine însumi prin blocul perineal. Voyeur al copilăriei și adolescenței mele, încercînd să ghicesc ce se-ntîmplă după jaluzele, fugind de la o fereastră la

alta, interpretînd greșit ceea ce zăresc în penumbră, luînd un cot drept un sîn, o rochie aruncată pe spătarul scaunului drept niște fese goale, crengile negre bătînd în geam drept zbaterea pe pat a amanților. Nu mai pot fi acolo, nu voi mai fi niciodată acolo, dar *trebuie* să ajung acolo totuși, *trebuie* să încerc să-nțeleg.

Blocurile de la orizont s-au făcut negre ca smoala, mînjite pe margini cu un portocaliu posomorît. Nu vreau să aprind lumina, deși tot ce mai disting acum e ovalul ferestrei și portocaliul mai închis al paginii. Și o dîră din aceeași culoare murdară pe muchea pixului. În sfertul de oră (poate) de vizibilitate care a rămas, mă întorc la cuvîntul decupat în alamă. PÎNCOTA. „Pîntec", mi-am spus imediat, mergînd mai departe prin lumina stridentă și fierbinte, dar cotind-o pe o stradă perpendiculară. De-o parte și de alta a străzii se-nșirau clădiri pătrate, galbene, cu tencuiala fărîmițată, ca niște morminte etrusce. Un fel de case-vagon, cu etaj, cu toate ferestrele sparte, răsăreau direct din cîte-o grămadă de closete sparte, bidoane turtite și hîrtii. Mutre de țigănci bătrîne se arătau la ferestre. Totul mi se părea cunoscut și mă durea ca o rană, de parcă tot cartierul ar fi fost doar o crustă de sînge-nchegat pe genunchii unui copil și eu, copilul, aș fi tras de coajă pînă la ivirea boabelor de sînge. Dar nu puteam localiza nimic cu precizie, totuși. Nu știu de cîte ori am dat colțul, de cîte ori am ajuns în ciudate piațete triunghiulare, cu statuia cîte unui soldat înconjurat de bălțoace verzi ca fierea și pline de mormoloci. De cîte ori m-am întors pe aceleași drumuri, de cîte ori am întîlnit casa (sau castelul) ridicată de un bătrîn maniac și decorată cu turnulețe, nișe ogivale pline de statui, embleme misterioase... În curte, înfipte în pari, mari globuri de sticlă roză, bleu, liliachie, șofranie, pembé adunau ca niște ornamente de Crăciun peisajul curții, cu pitici de ipsos și araci încărcați de roșii. Pîncota. Știam că trebuie să fie un nume de stradă, și că n-avea cum să fie-n altă parte decît în cartierul acesta întortocheat. Pîncota. Pîntec. Privind ruinele — căci ruine erau de fapt mai toate casele, ruine mirosind a săpun de rufe și a lături — îmi venea limpede-n minte poemul pe care-l scrisesem cu cîțiva ani în urmă, cînd *văzusem* în vis (cum aveam s-o văd apoi de-atîtea ori) casa nașterii mele. Îl spuneam în gura mare gardurilor sparte de beton, florilor minuscule care ieșeau printre pietrele din

caldarîm, norilor clădiți deasupra ca un alt cartier labirintic, de o tristețe copleșitoare:

îmi amintesc: sudoarea ieșea în boabe printre pietrele
caldarîmului
țin minte: alimentara de mahala prăbușită pe nori
și norii fugind spre burta mamei, ciocănind acolo cu un miliard
de coarne de melc
înghesuindu-se acolo în miliardul de pori.
știu: grădinițele, creșele, drumurile de gaz lampant
înțeleg: noaptea, noaptea cu gușă endemică
stelele, umplutura de crizanteme tocate,
de artere tocate, de heleștee...

revăd: te revăd îngenuncheată, țîțe căzute, părul clocotitor
brațul alb întins, degetele boțindu-mi fața
uriașă, terifică, bombă explodînd cu încetinitorul
muscă neagră și mare bîzîind în plasa nervilor mei.
draga mea mamă ce nu m-ai născut niciodată!
îți scriu aceste rînduri ce nu vor trăi niciodată.

mai știu strada de diamant și casa de la numărul zero
în care îmi împleteai venele ca să îi faci tatii pulovăr
mai știu, știu norii aceia legați cu lanț ca jigodiile
repezindu-se spre burta ta, sfîrtecînd-o —, scoțîndu-mă de acolo
scoțîndu-mă de acolo, îmi amintesc, mamă,
și înfășîndu-mă în plăpumioara părului tău.

ce urlete scoteai, ce vînătă erai pe cînd norii, bărbații tăi
și mamoșii tăi te fecundau, mă nășteau,
cînd eu, curat ca laptele și cuminte
îmi lăsam umbra degetelor pe fața ta.

Deja ferestrele de pe-o parte a străzilor începuseră să scînteieze-n amurg cînd am găsit strada. „PÎNCOTA (fostă Silistra)" scria pe o plăcuță albastră bătută-ntr-un gard uns cu gaz. De ce or fi schimbat denumirea străzii mi se pare și azi de neînțeles. Dar știu că am intrat în acel tunel de case neliniștitoare mergînd cu pași

mici, încercînd din răsputeri să recunosc, să reconstitui, să retrăiesc. În cele mai adînci vise mai întrezărisem ceva din porțiunea asta complet zidită a vieții mele. Și atunci ambiguu, neverosimil, colat cu alte obiecte disparate, din alte straturi ale minții. Mergeam cu sentimentul că-naintez prin propriul meu creier, că nimic nu era real, sau că peste realitate se suprapunea, ca o proteză dentară peste niște cioturi pilite de dinți, un decor fabulos, psihic, vrăjit. Am văzut balconul cu oleandri, proptit pe spinările de humă roz ale celor doi atlași cu pubisuri păroase. În balcon, atît de mîncat de cari încît găurile se zăreau din stradă, un scaun-balansoar de nuiele se legăna ușor în fața unei uși cu geamuri dreptunghiulare. Am trecut pe lîngă vechea alimentară, cu intrarea ei scundă pe sub o boltă de piatră. Am intrat o clipă în hruba unde, purtat în brațe de mama, trebuie să fi privit în jur cu ochi rotunzi și nătîngi, să-mi fi-ntins degețelele spre mușcata roșie ca focul din vitrină (încă acolo după douăzeci și opt de ani), spre mașina de calculat primitivă, cu suluri de hîrtie pentru bonuri, de la casierie, spre rafturile cu conserve și macaroane abia lucind în penumbră. Vînzătoarea încă se afla acolo, mumificată, cu nasul mîncat, cu dinții rînjiți, înfășurată în halatul ei numai zdrențe. Pretutindeni foiau păianjenii, în pînzele lor atît de dese, încît păreau, prinse între străvechi pungi de făină viermănoasă și de zahăr pietrificat, niște bucăți de pîslă sau vatelină. Pe mîinile negre și uscate ale vînzătoarei (care mai avea o fundă veștejită în păr) se plimbau gîndaci uleioși, atingîndu-și antenele într-un alfabet abstrus. Totul era putred, totul duhnea, totul colcăia în vechea alimentară. Am ieșit cu pînze de păianjen în păr, de parcă aș fi încărunțit de tristețe, și mi-am continuat drumul prin tunelul neural pînă cînd am zărit înainte de a vedea, am intuit, am localizat sau poate am construit, săpînd în săpunul zilei cu propriile mele priviri, Casa. Casa cea veche și dragă, uitată și reamintită atît de des, casa din mijlocul minții mele.

Cînd am văzut cu adevărat, dincolo de grilajul strîmb de fier forjat, curtea în formă de U, mi s-a părut neașteptat de strîmtă. În amintiri, în vis și-n amintirile din vis era altfel, vastă și forfotitoare de lume. De fapt, n-avea mai mult de șase–șapte metri lărgime. Jumătate din suprafața ei netedă și-nsorită era ocupată de un Mercedes albastru, de prin anii '70, lovit și reparat, arătînd jalnic. Tremuram de emoție privind ce nu crezusem că aveam să revăd

vreodată. Clădirea care mărginea curtea era neunitară, de parcă cele trei construcții cu etaj ar fi fost înălțate în epoci diferite. Partea din dreapta, unde locuise Ma'am Catana și bătrînul, era un fel de casă de țară, spoită albastru, cu geamuri cu cercevele de lemn, cea din fund o casă negustorească, gălbuie, leproasă, cu galerie de lemn la etaj (acolo era vaporul, tot acolo stătuseră Elvira și Nenea Nicu Bă), galerie care, vopsită alb-murdar, se prelungea și pe latura stîngă a clădirii, sprijinind acoperișul cu niște stîlpi de lemn. Între stîlpi se zăreau ferestrele cu obloane de scînduri ultramarin. Obloanele erau acum smulse din balamale, geamurile sparte, unele zidite, altele acoperite cu ziare galbene de vreme. Jos, se deschidea în peretele spoit în alb o ușă grena, ușa stacojie din coșmarele mele, prezentă ca un sigiliu de sînge în tot ce am scris și în tot ce mintea mea a schițat în după-amiezele fără somn.

Cutremurat, cu toată pielea înfiorată, am deschis poarta de fier forjat și am intrat în curte. Nu era nimeni. Norii strălucitori încremeniseră pe cer. Într-un colț, un oleandru roz, singurul viu din curtea vidă, răspîndea un miros nebunesc. M-am oprit în fața ușii stacojii. Mi-am sprijinit o clipă fruntea de ea. Am simțit că mă scurg pe dalele curții ca o umbră. Ușa nu era încuiată, așa că am deschis-o pe jumătate și am intrat. Nu mă mai aflam în realitate. Știam, recunoșteam acum totul. Cunoșteam scărița, de asemenea stacojie, mirosind a petrosin, care ducea la etaj. Urcam încet, gata la orice pas să-mi pierd cunoștința. Emoția mă anula ca o durere copleșitoare, atît de vastă, încît devenea un fel de fericire. Am ajuns sus, în galeria cu podele de scîndură tocită, mîncată de vreme. Am deschis încă o ușă dintre două geamuri țăndărite. Am pătruns în vestibulul cunoscut, reamintit cu un nou val de adrenalină eliberată în artere. Trei uși se aflau aici, într-o lumină grea, verzuie, în care roiau musculițe. N-am ezitat nici o clipă, pentru că era ușa din față, de asemenea stacojie, era tapetul cu coșuri cu flori, mucezit și smuls de pe pereți, dar încă ușor de recunoscut. Am deschis ușa și am intrat în odaie. M-am oprit în prag, cu ochii strînși de atîta strălucire.

Un soare orbitor, de dimineață, se revărsa în cameră, și în lumina insuportabilă, în miezul ei, am zărit-o pe mama, tînără și goală, așezată pe pat, cu pata de lupus pe șold, cu părul răsfirat pe umeri, privindu-mă și zîmbindu-mi de bun-venit.

Partea a II-a

Păunul și păunița înghițeau ca de frica morții boabele de arpacaș din mîna Mariei, spre indignarea lui Marinache, curcanul, care, uitîndu-se cu un ochi, își tot învinețea mărgelele ce-i atîrnau peste cioc. Din timp în timp se holba, tot cu un singur ochi, spre cerul de vară, încărcat de norișori albi, și atunci ochiul roșu, tembel, îi scînteia ca o boabă de apă. Cele trei păsări conviețuiau de nevoie în cîțiva metri de teren acoperit cu găinațuri din curtea de mahala în formă de U. Și, dacă perechea de păuni, împlătoșați în verde metalic și albastru adînc, erau favoriții tuturor locatarilor, mîndria curții, curcanul, dimpotrivă, era huiduit și batjocorit pentru ifosele și arțagul lui. Cu o cununiță cochetă de pene în creștet, Pompilia pășea delicat pe picioare de mărgean, pîndindu-l parcă permanent pe Păunaș, așteptînd să mai contemple, iar și iar, spectacolul cosmogonic al cozii înfoiate, pline de ochi albaștri. Imaginația locatarilor curții era limitată în privința botezării orătăniilor imperiale. Pompilia era o curvuliță dintr-o curte vecină, care ieșea zilnic, pe înserat, cu poșeta pe umăr, la vînătoare de bărbați; cît despre Păunaș, cam toți aveau în bucătărie, deasupra mașinii de gătit, ștergare cusute parcă de chiori, cu ciobani cîntînd din caval sau țărăncuțe torcînd la gura sobei, în jurul cărora scria cu litere strîmbe și fără ortografie: „Unde este pace și lui D-zeu îi place“ sau „Păunașul codrilor spunemi de cine mie dor“. Curcanul era burduhănos și plin de jeg ca acordeonistul țigan Marinache, care făcea pe orbul în tramvaie, asurzindu-i pe călători cu aceleași valsuri dulcege de la rîul Colentina la Dristor. Ținea ochii dați peste cap, așa-ncît între pleoapele îngroșate de

conjunctivită se zăreau două dungi gălbui, ca de fildeș, și nu-i deschidea pînă nu dădea colțul străzii din stația unde cobora.

Doi ochi de smarald (ai păuniței), doi de safir și doi de rubin se-ațintеau acum asupra Mariei, care rîdea și-i chema sau scăpa cîte un „fire-ai a dracu" cînd vreo pasăre îi ciugulea degetele grăsuțe, de domnișoară. Cu părul făcut permanent și cu ochii îndrăzneți, îmbrăcată în bluziță albă cu guler mic de dantelă, fără decolteu, rochie plisată pînă la genunchi, ciorapi grosolani de ață și pantofi pauperi, cu o gentuță ovală, stacojie, ținută la șold de o curea care-i trecea printre sîni în diagonală, fata avea ceva virginal și decent, ca un personaj din filmele anilor '50 — și ne aflăm de fapt în anul de grație 1955 —, o fată alb-negru evoluînd pe un ecran deșirat de zgîrieturi într-o sală de cinema puțind a semințe și petrosin. Și totuși luminînd cu un zîmbet și cu candoarea ochilor fermi sala cu scaune rupte, mîrlani nerași, șobolani și damf de urină de la closetele de lîngă ecran.

Tocmai pleca în oraș. Duminica, urletul țesătoriei „Donca Simo", care o-nsoțea zi și noapte în zilele lucrătoare, se mai estompa. Maria se trezea ceva mai tîrziu, în cămăruța ei de la etaj, unde dormea, gătea, se spăla, toate în aceeași unică odaie, privea cerul prin perdeaua cu flori roșii brodate din loc în loc și, dacă soarele pătrundea cu putere în cameră, se ridica în capul oaselor, se-ntindea și rîdea, amețită de vise și singurătate. Asculta o vreme zgomotele din curte, lătratul lui Gioni, țipetele păunilor, ocărelile țiganilor, certurile mitocanilor și scîrțîitul pompei de apă, iar apoi se pregătea de ieșire. Își spăla în lighean fața, subțiorile și sînii, își punea singura bluziță mai bună și scotocea o grămadă în geantă după rujul ieftin, mizer, înfășurat în carton de papiote și cu o culoare de cutie de bomboane. Se dădea pe buze cu el, dînd gurii o formă de inimioară și apoi și-l întindea bine frecîndu-și buzele una de alta. Pudra arăta și mai jalnic, mirosea și mai accentuat a urină de pisică, dar Mariei îi plăcea, căci toate muncitoarele din hala ei își dădeau tot cu praful ăsta popular cînd ieșeau în oraș, și așa credeau că e firesc. Puțină apă de toaletă dintr-o sticlă în formă de mașinuță, și fata putea ieși pe ușă în splendoarea verii. Dar trebuia să fie cine știe ce întîlnire sau să meargă la vreun film pentru ca fata să se-ndure să-și dea cu colonie. Cînd ieșea să facă piața sau mergea la fabrică, respecta zicala Victoriței, hoața de buzunare, care, cînd

își mai arăta în odaia Mariei obrazul scobit, strîmba din nas la vederea mașinuței pe jumătate plină cu colonie de pe pervaz: „Ce Doamne iartă-mă îți dai mereu cu toate porcăriile? Ascultă la mine: cel mai bun parfum este apa cu săpun. Știi de ce se dădeau cu parfumuri toate contesele alea? Că nu se spălau. Că erau niște împuțite. Ca să acopere mirosul de transpirație". Victorița avea un obraz teafăr și bucălat, dar celălalt era doar piele întinsă pe oasele fălcilor și pe măsele, uscat de cine știe ce boală. Ți se făcea rău cînd o priveai. Stătea cîțiva ani afară, iar o prindeau prin tramvaie cu mîna în vreun buzunar, iar o băgau la pușcărie. Fără bărbat, fără copii, dar veselă nevoie mare. Prin peretele de paiantă, Maria o auzea toată ziua cîntînd la concurență cu difuzorul cîntecele Angelei Moldovan:

Mi-am făcut bundiță nouă, măi frunzuliță,
Dacă ninge, dacă plouă, eu am bundiță...

Pe atunci nu avea oricine difuzor. Erau doar două în curtea de pe Silistra, de la numărul 67. Unul urla de dimineață pînă seara cîntece muncitorești la etaj, în casa din fund, din odaia celui care avea să devină Nenea Nicu Bă, dar care deocamdată era doar nea Nicu, maistrul tîmplar, hîtru și bețiv, cu basca pe ochi. Celălalt era al Victoriței și cînta mai discret, bine temperat de hoață cu un băț de chibrit.

Imediat cum ieșea pe ușă (locuia atunci la parter), fata nimerea într-o lume pestriță și certăreață, de parcă întreaga casă ar fi fost o mare colivie de papagali. Dorel se bărbierea afară, cu oglinjoara sprijinită de gardul de plasă al orătăniilor. Era gol pînă la brîu și păros pe umeri, iar nădragii de trening îi cădeau în falduri, scoțîndu-i în evidență pulpele groase și sexul vîrît pe un crac. Dar Maria nu dădea atenție ținutei lui, ci, veselă, îi arunca o privire și-i spunea „Neața, Dorel!", ferindu-se apoi de el și chicotind, fiindcă electricianul încerca mereu s-o ia în brațe și s-o umple pe față de spumă. Cînd era săpunit pe față, gura lui părea roșie ca de sînge. „Săru-mîna, tanti Angela", zîmbea apoi Maria unei femei care stătea la etaj, aplecată peste balustrada albastră. „Ce face Ionel?" „Dă-l la năbădaia, se cacă și se pișe pe el toată ziua, ce să facă? Abia i-am schimbat scutecu' și îmi și trage un căcățel în ăsta nou', de parcă special

l-a ținut. Numai copii să nu faci." Angela are și ea-n cap sărmăluțele de rigoare și poartă un capot care risipește peste curte miros de chiftele. „Te duci la film? E vreun film frumos?" „Nu, mă duc prin oraș, tanti. Nu e păcat de soarele ăsta?" „Du-te, Marioaro. Mă duc și io să văd ce-i cu ăsta mic."

Leandrul din lădița putredă, cu frunzele lui ascuțite, pline de păduchi, și cu inflorescențele roz-viermănoase, își amesteca damful greu cu duhorile de bucătărie și de lături ale mahalalei. Stratul cu lalele ardea sub cerurile dumnezeiești cu flăcări galbene și roșii. Cum sufla o briză caldă, dar răvășitoare pentru păr, Maria își scoase baticul din poșetă și și-l legă sub bărbie. Fire castanii, încrețite cu drotul, fluturau totuși în urma ei, scăpate de sub pînza de mătase artificială, imprimată cu imagini de la Sinaia. Maria zîmbea — și Nea Gigi, strungarul cu păr bălțat și un ochi beteag de la un fir de șpan, se uita după șoldurile ei și trăgea în piept mirosul de colonie. „Nu e frumoasă, da-i încă tînără", își spunea el. „O avea vreun gagic în oraș de s-a dichisit așa." Maria zîmbea de fapt pentru că-și amintise o scenă din filmul „Răsună valea", cînd băiatul de bani gata, îmbrăcat caraghios în costum alb, se duce și el pe șantierul Bumbești-Livezeni, unde tinerii munceau vesel, și se leagă de fetele din popor zicîndu-le — ce caraghioslîc — „domnișoară", dar ele-i dau peste nas burjuiului și-l dau la gazeta de perete și joacă și un teatru despre el, în care feciorul de bani gata vine ușor în spatele unei muncitoare cu șorț, cu sînii mari, așa, voinică și zîmbăreață, și-i spune

Domnișoară, domnișoară
Nu ne-am cunoscut la băi noi astă-vară?

De fapt, nu spune, ci cîntă, fiindcă e un fel de operetă, iar ea, cu o voce răsunătoare, îi răspunde, făcînd băieții și fetele din sală să se prăpădească de rîs:

Care baie,
Măi potaie?
Stai așa că îți arăt eu ție baie!

Și-i pocnește cîteva cu mătura. Și burjuiul cel adevărat e și el în sală, și-i dau lacrimile, și-ncepe să se smiorcăie așa caraghios...

Maria nu se mai poate stăpîni și-ncepe să rîdă-n gura mare. Două țigănci de la poartă, Lina și Săftica, se uită spre ea cu gurile căscate. Sînt chiar țigănci-țigănci, cu fuste creț și părul cu cozi, împletite cu bănuți. Cei de aur, cocoșeii, luaseră de mult drumul miliției. Le mai rămăseseră bănuții de aramă. Erau mici de statură, negre și foarte tinere, de vreo 15 ani, dar aveau deja bărbați, niște țîngăi ceva mai mari ca ele, și Săftica avea și doi danci după fusta ei. Toată ziua scuipau semințe și vorbeau de țiganii lor, care „umblau din pizdă-n pizdă" și pe-acasă nu mai ajungeau. Trei sferturi din limbajul lor era făcut din „mînca-mi-ai" și „băga-ți-aș", încît te mirai cum nu se mai satură de aceleași și aceleași porcării. Cu Maria n-aveau nimic, dar pe altele le bălăcăreau, pe Coca de pildă (curva curții) nu o uitau niciodată în pomelnicele lor. Coca nu purta niciodată batic sau basma pe cap, ci o beretă roz, exact de culoarea florilor leandrului, și asta le aținea pe țigănci pînă la turbare. Dar măcar Coca nu aducea niciodată bărbați în cămăruța ei, la fel de curată și de modestă ca a Mariei, ci făcea trotuarul la șosea și se ducea ea acasă la ei. Venea în zori, cînd locatarii, cu lădițele cu salam și ouă fierte, plecau la serviciu. Scandaluri și păruieli se petreceau zi și noapte în curte, dar nu legate de Coca. Cel mai adesea însăși proprietăreasa, Ma'am Catana, începea cearta. Anormal de grasă, mustăcioasă, cu ochi răi de orientală, cu varice înspăimîntătoare, ca niște viermi vineți și chirciți, pe picioarele de bărbat, se proptea în fața cîte unui chiriaș și-ncepea să zbiere ca o descreierată, ba că l-a văzut că fuma în pat și-o să-i dea foc la case, ba că nu i-a dat bună ziua, ba că nu-i place mutra lui... Toți erau pentru ea „mitocani", iar femeile „destrăbălate", „dezmățate", tîrîturi. Avea obiceiul să iasă-n curte ca să mănînce cîte o farfurie de ciorbă, și-atunci trebuia să fie liniște, pentru că, înfulecînd sub cerul liber, Ma'am Catana se gîndea la socotelile casei. Curtea fiind însă plină de puradei jegoși, doar în chiloți tetra, negri de atîta tăvăleală, ea se scula de zece ori de pe taburet și se repezea la ei blestemîndu-i „cu ta-su și cu mă-sa". Pe cît era Ma'am Catana de cățea, pe atît era bărbată-su de blajin, un bătrînel cu figura bunului Dumnezeu, lălăind-o toată ziua prin curte și fumînd țigări proaste, așezat pe pragul ușii. În spatele lui, prin ușa întredeschisă, se zăreau minunile din odaia proprietarilor, despre care vorbea toată curtea cu admirație și timiditate, ca-n fața unui tărîm vrăjit. Maria

fusese și ea o dată în camera miracolelor, și rămăsese năucită de atîtea frumuseți. Se vede că bătrînul Catana fusese cineva la vremea lui, negustor cu cheag. Camera era plină cu mobile vechi, împodobite cu ghirlande, trandafiri și amorași de lemn. Pe acoperămîntul de pat, de pluș pestriț, stătea o mare păpușă cu cap de ipsos, îmbrăcată într-o rochiță de voal roz. Alte păpuși, mai mici, cu rochii largi de burete roz și albăstrui, erau înșirate pe noptieră și pe lada patului, alături de chinezi de ipsos și dintr-o piatră verzuie străvezie. O mare carpetă acoperea tot peretele de care era lipit patul. Mariei i se tăia respirația cînd o vedea. Carpeta înfățișa un lac albastru cu nuferi, iar pe malul lui era un cîmp mare de flori. În mijlocul florilor și boschetelor de lămîiță se înălța un pavilion auriu, plin de spanioli și spanioloaice. Doi dintre ei dansau, ea cu fuste înspumate și ridicîndu-și brațele cu castaniete, el țeapăn, cu vestă foarte scurtă, pantaloni pînă la genunchi și ciorapi albi, păr buclat, prins în codiță și pălărie de torero. Ceilalți stăteau în jur, pe scaune, băieții făcînd curte fetelor, cîțiva cîntînd din chitări... O mulțime de porumbei se-ncurcau printre picioarele lor. Pe alți pereți erau tablouri cu rame înflorate, grele, mîncate de cari. Cel mai mult îi plăcuse fetei cel reprezentînd un pisoi cenușiu, dar și cel cu lebedele și cu muntele conic, de lînă creață. În vazele de pe masa încărcată de macramé-uri pluteau un fel de spice pufoase, fiecare vopsit în altă culoare. Fața de masă avea ciucuri grei de mătase. Aerul era cafeniu și mirosea a vișinată. Din tavan coborau sute de țurțuri de tencuială, încît gîndeai că te afli într-o peșteră a comorilor, ca și un policandru vechi, cu abajururi de hîrtie creponată. Seara, lumina care se filtra prin ferestile proprietarilor era roză și pîlpîitoare, ca-n vis.

Dar Catana nu părea să dea cine știe ce importanță camerei pe care o-mpărțea, de voie, de nevoie, cu paceaura. El își dura, de o viață, altă odaie, care avea să-l poarte în veșnicie, ca o arcă de marmură. Despre nebunia lui aflaseră toți chiriașii chiar de la cucoană, care, în bețiile ei feroce, după ce-l acoperea de zoaie pe bătrîn, răcnea ca o descreierată că i-a mîncat tinerețele și i-a prădat averea de la părinți. „Cavou îi trebuie lui! Cavou, cînd abia ne ducem zilele! Umblai cu boarfele Dămăroaiei, ai, și strîngeai bani pentru cavou! Măsluiai cîntarul la prăvălie și te gîndeai la lumea de apoi! Haoleu, cînd te-or apuca dracii-ăia și ți-or turna ulei încins în cur,

mînca-te-ar viermii să te mănînce, cu cavoul tău cu tot! Păcătosule! Știți, oameni buni, ce-a făcut criminalu-ăsta la viața lui? Ăsta, așa oaie blîndă cum îl vedeți! A omorît-o pe una cu care trăia, cînd avea negustoria la Buzău, a ars-o-n foc și i-a strîns cenușa și-o mînca dimineața cu linguriță dintr-o oală mare, uite-așa, și după ce-a mîncat-o toată lepra asta s-a dus la poliție și l-au bătut ăia o săptămînă de l-au tîmpit, cu toate că mărturisise singur, și-a făcut doișpe ani de pușcărie, uite, nemernicu-ăsta, de-l vedeți pe prag, că ziceți că io sînt nebună, da-ntrebați-mă ce mi-a făcut omu-ăsta la viața mea, de mă mir că nu m-a băgat și pe mine-n mormînt. Și-ți trebuie cavou? De marmoră trandafirie? Cu îngeri de piatră? Oameni buni, mai bine era beți, mai bine bea banii, știam o treabă, da el de patruzeci de ani strînge pentru cavou. De douăzeci de ani pietrarii îi mănîncă paralele. Știți ce are porcu-ăsta la Bellu? Palat, oameni buni, nu cavou. Te plimbi cu căruța prin el. Și ce statui! și ce bibiluri! și cîte odăi! cîte morminte goale! Un neam întreg poate să stea acolo pîn-la sfînta judecată. Păi nu puteai, mă, să faci niște case, colo, la șosea, să trăim și noi ca oamenii, să-ți îmbraci copiii, că mi-ai făcut o liotă, asta ai știut să-mi faci, tu cu foloasele, eu cu ponoasele. Nu puteai? Ce te-ncălzește cavoul dacă crăpi? Ori te-aruncă în stradă să te-ntinză cîinii, ori în cavou de marmoră, nu ți-e totuna? Mai știi tu ceva? Ai murit, ești mort, omule, așa să știi. Sapa și lopata! Slavă Domnului că-s mai tînără ca tine. Mîine-poimîine o să te-ntind pe masă, țeapăn și rece, și ce-o să mai rîd! Ce geamparale o să joc în jurul tău, uite-așa! Hiiiii! Și-o să te-apuc de nas, și-o să-ți scot puța afară, în văzul lumii, așa să știi. Spînzuratule! Nebunule! Să crezi tu că o să ai parte de cavoul tău de marmoră. Cînd mi-oi vedea ceafa. Să zici mersi dac-o să te-ngrop într-un colțișor de cimitir năpădit de bozii. Că mi-ai otrăvit sufletul o viață-ntreagă, nemernicule!" Chiriașii se uitau la ei ca la bîlci și se stricau de rîs, iar venerabilul bătrîn dădea din cînd în cînd din cap cu ochii stinși și zicea cu blîndețe: „Așa-i, așa-i cum zice ea, oameni buni. Iertați-mă, oameni buni", însă vorbele lui erau imediat acoperite de alte ocări ale consoartei.

Abia peste ani Maria avea să-și dea seama că bătrîna nu mințise în delirul ei, ba dimpotrivă, că mintea ei obtuză nu fusese în stare să intuiască pînă la capăt realitatea, cînd redusese cavoul lui Catana la un palat. Căci bătrînul își dăduse sufletul în 1962, creștinește, cu

popă și lumînare la căpătîi, jelit de toată curtea și avînd faimă de sfînt în cartier. Nu lăsase în urma lui decît casele și o monedă de 50 de bani în cutia traforată de pe masa cu franjuri fabuloși. În ciuda promisiunilor feroce, proprietăreasa făcuse înmormîntarea cu toată pompa, după cele mai simandicoase obiceiuri de mahala. Șase țigani cu alămuri cojite și strîmbe și cu o tobă mare urmau, cîntînd marșuri mortuare, dricul de lemn sculptat, cu vitrine subțiate de atîta lustruit, tras de cai mascați, cu panașe negre. Cîțiva țigănuși purtau prapure grele, decolorate de intemperii. Unul era agățat și la intrarea în curte. Ținîndu-se de marginea din spate a dricului și bocind, în haine negre, grosolane, veneau Ma'am Catana și rubedeniile, iar în urmă toată liota din curte și de pe stradă, mîncînd semințe și pălăvrăgind. Maria auzise de la Leana Nebuna, care-o călca din cînd în cînd în noua casă de pe Ștefan cel Mare, că murise Catana, și sosise și ea să-l vadă pe bătrîn dus pe ultimul drum și să-și mai vadă și foștii vecini. Era deja slabă și acrită de viață. Îl zărise pe Catana în sicriul căptușit cu satin alb, printre coroanele cu trandafiri de hîrtie creponată: părea că în coșciugul fără capac odihnește însuși bunul Dumnezeu. Convoiul o luase pe Colentina pînă la Obor, pe Moșilor, străbătuse centrul orașului și în cinci ore ajunse pe aleile încărcate de locuri de veci ale cimitirului Bellu. Aici casele de piatră cu decorații de marmură și bronz înnegrit, cu statui și poze ovale, cu uși și geamuri zăbrelite, dădeau impresia unui oraș locuit de o altă specie, cu alte nevoi și altă anatomie. Chiparoși triști se desfoiau spre cer. Întortochindu-se printre morminte și cavouri, dricul ajunse în fața unei construcții stranii.

Era o casă roz, care lucea nostalgic în înserare. Căci în acel noiembrie umed seara se lăsase repede ajutată de norii galbeni posomorîți. Cavoul avea un fronton triunghiular, sever, cu o fereastră rotundă în centru. Ușa era încadrată de două firide, cu două statui de bronz lustruit. Ce fel de ființe omenești erau reprezentate de acele bronzuri? Ce fel de plecăciune în fața misterului morții era aceea? Căci statuile urlau mut, înnebunite de groază sau de o sfîșiere cumplită a măruntaielor. Li se zăreau cerul gurii și măselele pînă-n fundul gîtului, iar acolo, dincolo de omușor, culoarea devenea roșiatică (poate și din reflectarea amurgului), ca și cînd beregata și înghițitoarea ar fi fost de carne, de parcă în

cumplita coajă de bronz ar fi fost închise trupuri omenești încă vii, cu organele moi palpitînd și sîngele zvîcnind prin furtunurile venelor și mintea lor simțind în toți neuronii acea agonie fără sfîrșit. Statuile de bronz încremeniseră în gesturi de apărare și respingere, cu degetele rășchirate, cu coastele la vedere, cu pîntecul supt, într-o încercare disperată de a se rupe de pe piedestalul lor și a o lua la fugă prin cimitirul nesfîrșit. Abia după ce preotul a stropit totul cu agheazmă, ciudata clădire și-a pierdut puterea de fascinare. Frecîndu-se la ochi, oamenii au văzut că, de fapt, cei doi efebi de bronz erau îngeri, și că gurile lor deschise cîntau, și că ochii le erau înălțați către văzduhuri. Slujba a fost lungă și plicticoasă, după care (căci se lăsase bine întunericul, în adîncul căruia iradia numai templul, ca un cristal trandafiriu) sicriul a fost coborît pe treptele cavoului. Ușa de fier înnegrit, foarte grea, bine unsă, lăsa să se vadă o încăpere goală și un șir de trepte de piatră ducînd spre un subsol. Groparii duceau cu grijă coșciugul pe umeri, și în urma lor coborau rudele. Maria crezu că nu va mai fi loc și pentru ceilalți. Ea, oricum, nu vroia să intre. Nu-i plăcuseră niciodată înmormîntările și nici preoții. Nu credea în viața de apoi, sau mai bine zis, nu-și punea problema. „Parcă s-a mai întors cineva de-acolo, să spună ce-o mai fi? Dacă te simți cinstit în sufletul tău, n-are de ce să-ți fie frică. Ce-o fi, o fi." Dar, cu încetul, lumea începu să se rărească în jurul ei, toți coborau, și părea să fie încă loc. Curînd, rămase singură, înfiorată de întunecime și răcoare. Arhitectura neregulată, acum neagră ca smoala, a cavourilor din jur, zimța cerul ca dinții unui ferăstrău. Cîte-o statuie (înger cu trompeta și cu aripile-ntinse) se profila cafenie pe zațul încă gălbui de la orizont. Chiparoșii erau și ei dați cu păcură și se clătinau sinistru. Maria, înghețată de spaimă, coborî.

Foarte adînc, înaintea ei, zărea două–trei siluete avansînd în întunericul verde, contopindu-se cu el. Treptele păreau să nu se mai sfîrșească. Maria cobora de ore-n șir, și aproape că uitase unde se afla, cînd zări, la capătul ultraîndepărtat al diagonalei scării, un dreptunghi minuscul de lumină. Nu mai înalți decît niște insecte, cei din urmă oameni din convoiul mortuar sclipiră o clipă în acea lumină, care se apropia cu încetul, și dispărură pe poarta cea limpede. Maria îi urmă, și se pomeni într-o hală enormă, înaintînd minusculă pe un mozaic lustruit și măreț. Sala părea rotundă, dar

marginea ei extremă era atît de îndepărtată, încît aproape că dispărea într-o ceață sidefie. Sprijinită pe colosale coloane de porfir, o cupolă aurie se înălța prea sus ca să existe cuvinte pentru a-i descrie înălțimea, mai sus decît bolta cerească pentru un truditor al pămîntului și mai sus decît sfera de cuarț a constelațiilor. Sculpturi monstruoase erau orînduite-n nișe, de jur-împrejurul sălii, alternînd cu coloanele roșu-brune. Reprezentau bărbați și femei nude, vopsite-n culoarea pielii, femeile mai roze, bărbații măslinii, toți cu aceiași ochi de azur și aceeași teroare pe chipuri. Grosimea unghiilor lor de la picioare era cam cît un stat de om, iar din fețele pierdute-n ceața bolții de aur se zăreau doar luminile ochilor dilatați. Fiecare gigant își exhiba tragic cîte o infirmitate: o femeie avea sînul stîng atins de elefantiazis, atîrnîndu-i ca un sac hidos pînă la pubis; alta avea capul înfundat în torace și sternul ieșit în față ca al păsărilor. Bărbatul cel mai apropiat avea un picior poliomielitic, lipsit de pulpă și coapsă, doar cu femurul, tibia și peroneul în teci de piele zbîrcită. Hernia următorului îi umpluse testiculul, lăbărțîndu-i-l pînă la pămînt. Ciungi, șchiopi, pitici, cașexici, coxalgici, cu spina bifida, cu obezitate monstruoasă, ciclopi, cu buză de iepure, cu unsprezece degete la mîini și la picioare, cu pielea vînătă de la o malformație cardiacă, leproși, atinși de antrax, de scrofuloză, de vitiligo, șirul curb de statui gigantice îmbrățișa cu un inel al estropierii sala rotundă, pe nesfîrșita căreia suprafață înainta către centru, ca o procesiune de acarieni, convoiul mortuar.

Maria străbătea, privind cu gura căscată în jur, vaste suprafețe colorate, închipuind, desigur, pe podeaua dulce de piatră semiprețioasă (malachită? obsidian?) un vast desen, geometric sau figurativ, dar care scăpa cu totul din vedere. De foarte sus, din apropierea apexului bolții, s-ar fi putut zări, doar, fabulosul mozaic, cu întreaga lui semnificație. Pantofii ieftini ai gospodinei erau însă ca degetele neexperte ale unui orb de puțină vreme sau ale unui adolescent mîngîindu-și prima femeie. Încet, cei ce purtau sicriul se apropiau de mijlocul sălii. Li se desfăceau, înaintînd, mereu alte perspective. Puteră zări, astfel, deschideri simetrice în peretele curb, între nișe și coloane, ca niște portaluri cu inscripții de bronz și înfloriturî complicate, care dădeau în nesfîrșite galerii. Lumina dulce și colorată, ca de catedrală, umplea mausoleul cu un

jeleu diafan, venit de nicăieri. În tăcerea veștedă, doar țocănitul blacheurilor se percepea, micuț și armonios ca o muzică de carillon.

Maria pășea între rubedeniile cernite ale bătrînului. Nu-și putea lua ochii de la sicriu, care era acum o coajă de sticlă fumurie, prismatică, pe care cei șase gropari o cărau poticnit. Cît de mult se schimbase și mortul! Trăsăturile feței i se estompaseră, ochii se mai vedeau ca două bile imense sub pielea groasă a feței, de parcă globii s-ar fi contopit cu emisferele cerebrale, nasul și gura se contopiseră într-o trompă care-i cobora pînă-n piept. Mîinile și picioarele se resorbiseră în pîntec și torace, care se umflară în forme respingătoare. Hainele plezniseră, barba și părul zăceau împrejur ca puful unei păpădii scuturate, și larva albicioasă, palpitînd ușor, zăcea acum, pasivă dar vie, în elitrele sicriului. Maria apucă și ea coaja tare de chitină translucidă, cu ochii dilatați și pielea de găină pe brațe.

În centrul sălii, atît de departe de peretele circular încît statuile și coloanele abia se străvedeau prin ceața albăstruie, nu mai impozante decît o pădure aflată la orizont, se afla un mormînt de cristal, cu capacul dat la o parte. Groparii își lăsară jos povara, lumea se adună-n cerc, și popa începu să cădălnițeze și să cînte. Toți își făceau cruci largi din cînd în cînd și răspundeau popii cu cîte un „Amin". Ciudate ecouri veneau înapoi de pretutindeni, cu minute întîrziere, interferînd într-un trandafir sonor, aproape vizibil în văzduhul halei. Pupa umedă de secreții gelatinoase fu așezată în casa de cristal, și capacul, acoperit de o inscripție măruntă și ilizibilă, fu pecetluit deasupra. Dacă n-ar fi fost fulgerele curcubeene ale prismelor de cuarț, ai fi zis că larva plutește deasupra podelei, atît de limpede și transparentă era substanța casei de veci. Tînăra femeie se pierdu în contemplarea lentelor, întortochiatelor mișcări peristaltice de sub pielea crisalidei, ce semănau atît de bine cu alunecarea globilor oculari sub pleoapele adormiților...

Cînd, într-un tîrziu, își desprinse privirile de pe coconul uriaș, Maria se descoperi singură. Rubedeniile îndoliate, țigănușii cu prapuri, muzicanții și preotul pieriseră de parcă s-ar fi dizolvat în aerul acela coroziv. Ca să ajungă la cea mai apropiată ieșire le-ar fi trebuit zile-ntregi. Se resorbiseră în luciul mozaicului nesfîrșit al podelei? Coborîseră și mai adînc prin vreo trapă

inobservabilă? Maria nu-nțelegea și nici nu voia să-nțeleagă. Căci nu poți gîndi sub bolți mai vaste ca bolta de os a țestei tale. Încremenită în centrul vidului, lîngă mormîntul săpat în cristal, femeia simți deodată o năruire a întregii ei ființe, de parcă ar fi putrezit în cîteva secunde, înainte ca mintea ei să fi apucat să moară. Teroarea șiroi pe ea ca o transpirație înghețată. Știu că dacă nu se va smulge chiar în acel moment din fascinația și irealul cavernei-cavou avea să rămînă acolo pentru totdeauna, ca o omidă paralizată, pradă vie pentru monstrul ce zvîcnește alături, în oul său. Făcu efortul vieții ei ca să se-ndepărteze, încet, de mormînt și apoi s-o ia la fugă, țipînd fără să-și audă țipetele, pe dalele multicolore.

Fugi la întîmplare, ore și ore, oprindu-se din cînd în cînd să-și tragă sufletul, dar pereții sălii păreau să nu se apropie deloc, sau s-o facă atît de încet, încît coloanele și statuile betege păreau niște ghețari încremeniți la marginea universului. Totuși ele ieșeau încetul cu încetul din ceața albastră a depărtării, și femeia își dădu curînd seama că se apropia de monstruosul bărbat acromegalic, cu toracele înconjurat de nori, cu lăboaie atît de mari la picioare, încît între degete avea intrări boltite de galerii ce-și pierdeau perspectivele în depărtare. Maria pătrunse astfel în tunelul boltit dintre degetul mic și următorul de la piciorul drept al statuii, și se trezi într-un fantastic viaduct de cărămidă. Din loc în loc, pe pereții păienjeniți, își întindeau coarnele gălbui vechi trofee de vînătoare. Tablouri în rame greoaie, înflorate, de bronz erau prea înnegrite de vreme ca să-ți mai poți da seama ce reprezintă. Cămine de marmură, reci, grătare și vătraie de alamă alternau cu scuipătoare din același metal alunecos. Galeria era luminată de torțe înfipte în suporturi de metal negru, sus în pereții plini de păianjeni și molii ale zidurilor. Tăcerea era țiuitoare și lumina părea că se stingă pe măsură ce Maria, care brusc își amintise că-l lăsase pe Mircișor pentru prima dată singur în casă, înainta tot mai repede între liniile ce se uneau în zare. Maria începu să fugă, îngrozită că nu va mai scăpa niciodată din fabulosul cavou, își rupse un toc și alergă mai departe șchiopătînd, pînă cînd corpul ei mai degrabă decît ea însăși percepu o imperceptibilă schimbare. Aerul devenea tot mai roșiatic, dar atît de-ncet, încît părea că la fiecare metru de galerie străbătută o singură moleculă vira în acel roz dureros de crepuscul. La

fel de lent, podeaua căpăta elasticitate, și carourile dalelor, cîndva la fel de bine delimitate ca pe o tablă de șah, începeau să-și întingă culorile una-ntr-alta, să-și dizolve contururile, asemenea tablourilor, căminelor și trofeelor de pe pereți, ce-și pierdeau încet formele, tinzînd să se resoarbă în sideful trandafiriu al pereților, tot mai neted și mai monoton. Curînd, Maria înainta printr-o trompă de carne umedă care se curba la marginea vederii într-o spirală tot mai amplă. Pereții, pe care curgea un lichid gălbui și mișunau ființe cleioase, vibrau necontenit, țesînd în aerul magic sunete catifelate, împletite cu voci și clinchetiri, din ce în ce mai puternice, pînă cînd femeia avu impresia că merge printre zgomote solidificate. Simțea în ficat amețeala rotirii, deși raza marii curburi exterioare, a noua sau a zecea pornind din mijloc, nu putea fi mai mică decît a Bucureștiului. După ce străbătu tot melcul, călcînd strîmb pe podeaua la fel de vîscoasă ca pereții, ea se pomeni în fața unei sculpturi sau unei mașinării colosale, ocupînd o grotă osoasă, neregulată, pe măsura monstruoasei construcții. Era alcătuită din trei bucăți care atîrnau deasupra creștetului Mariei ca trei nori de vară, încîrligați ciudat pe cer. Articulate prin zgîrciuri gelatinoase, piesele de os vibrau într-un urlet continuu, ca al războaielor de țesut, de care femeia își aminti cu oroare. Prima — care amintea ciudat de o scară de șa —, ca și ultima își sprijineau extremitățile de două enorme ferestre rotunjite, obturate de membrane străvezii tremurătoare, pe cînd cea din mijloc, asemenea unui fronton de templu, se arcuia între ele făcînd ca ansamblul să cîștige în profunzime și grandoare. Maria, strivită de dimensiunile neomenești ale construcției calcaroase, se apropie de fereastra de la extremitatea cealaltă a sălii, urcă pe ciocuri și excrescențe de calciu, strivi sub tălpi aceleași ființe amoebale, pînă ajunse la membrana de culoarea lunii, dincolo de grosimea căreia luceau luminile și fluturau umbrele altei lumi. Își lipi fruntea de tendonul călduț, își lipi palmele de tîmple și de membrană, ca niște paravane, și-ncercă să zărească ceva prin substanța tulbure, hialină. Urletul lumii exterioare devenise chinuitor, insuportabil ca al unei cascade uriașe. Cînd o formă indescriptibilă, ieșită brusc ca dintr-un abis, se ridică deodată, verde și galbenă și cenușie, apropiindu-și — ce? fața? cefalotoracele? ghimpele din coadă? — de geamul de carne, Maria începu să țipe și o luă la fugă înapoi, fără să-și audă țipătul, simțindu-și doar gîtul

rănit, pierzîndu-și amîndoi pantofii, înapoi prin sala sculpturii enigmatice, prin melcul umed și prin viaductul care, la capătul multor ore, își recăpătă dalele dulci de coral, zidurile de cărămidă, șemineele și scuipătorile de alamă, trofeele de vînătoare și tablourile înnegrite, pătrunzînd în cele din urmă din nou în uriașa și cețoasa sală a statuilor. O străbătu iarăși diametral, oprindu-se de mai multe ori ca să înnopteze, lungită pe podeaua lustruită, trecu pe lîngă mormîntul de cuarț din centru, unde larva se înfășurase deja într-o gogoașă de fire multicolore și se văzu pe treptele nenumărate care duceau spre ieșire. Cînd zări iarăși lumina zilei izbucnind printre chiparoșii melancolici din cimitirul Bellu, Maria își făcu cruce. În tramvai trebui să înfrunte privirile gloatei care se holba la picioarele ei goale. Schimbă la Buzești și îl luă pe 24 pînă la Circ. Traversă în dreptul florăriei și ajunse în holul blocului cu mobilă, unde locuiau de peste un an. Încă de la intrare auzi urletele lui Mircișor. Găsi la ușa apartamentului de la cinci o adunare de vecini care încercau să-l potolească pe băiețelul care răcnea cît îl țineau puterile dincolo de ușă: „Mă-mi-ca-mea! Ce mă fac eu fără mă-mi-ca-mea!“ Se repezise-ntr-un suflet, descuiase și-l luase-n brațe pe copilașul care acum rîdea printre lacrimi, leoarcă de transpirație și îmbujorat de efort.

Cînd ieși din curtea în formă de U, Maria pătrunse în toamnă. Deasupra curții, cerul continua să fie de un azur intens, cu nori de lapte încremeniți în forme bucălate. Oleandrul verde și roz își picta încă umbra albăstruie pe peretele văruit al casei din stînga, și populația semi-țigănită transpira mai departe în mirosul de rîntaș ca niște excrescențe cărnoase pe un recif de corali. Odată poarta curții închisă, însă, încetară brusc și fierbințeala, și parfumul, parcă și zgomotele, și Maria se pomeni pe Silistra, înaintînd printre frunze moarte și băltoace care reflectau un cer cu nori de furtună. Sufla un vînt ud și rece, care parcă ștergea contururile caselor și trecătorilor. Dar tinerei femei nu-i era frig. Pășea mai departe în rochiță de vară printre oamenii cu umbrele și fulgarine. O bătrînă cu un sac gol peste cap și umeri (căci stropi răi de burniță începuseră să se cearnă, reci ca gheața, pe caldarîm) o privi ciudat și intră într-o curte alăturată. La o altă poartă oprise un geamgiu, lăsîndu-și jos povara verzuie care răsfrîngea tristețea și dezolarea zilei.

Cît de ciudat, de luminos era rujul acela ieftin, cu gust de bomboane, pe buzele domnișoarei cu ochi căprui! Sub cerul care gonea ca un fum negru, destrămat, deasupra, era singurul lucru colorat și viu. Doi ochi nerimelați și o gură în formă de inimioară. Cîțiva zulufi încrețiți cu drotul fluturînd dintr-un batic. Maria zîmbea. Un zîmbet bun și cinstit ca un guleraș alb la o rochie de vară, singura pe care tînăra muncitoare și-o poate permite. Cunoscuta rochiță cu buline și pliseuri. Pentru că nu vroia să se gîndească încă la Costel, se gîndea (și zîmbea) la sora ei, Vasilica, la nașa bătrînă, cum într-o zi nașa, care nu mai vedea bine, pusese praf de curățat

peste prăjituri în loc de zahăr pudră (făcuse niște „tanti Mimi", mîndria ei, cu o cremă delicioasă, mirosind a lămîie), și Vasilica mușcase dintr-un romb parfumat și tixul îi scrîșnise-n dinți, dar ea nu-ndrăznise să spună nimic, pînă cînd a mușcat și nașa și-a zis: „Aaaaoleo, Vasilico, o făcui lată, am pus tix în loc de zahăr pudră pe ele!" — și au rîs amîndouă de s-au prăpădit. Maria pufni și ea în rîs în mijlocul străzii. Ce nebună și nașa bătrînă! Dar tot neamul lor era așa. Nașul, nenea Butunoiu, fusese negustor în tinerețe, avusese magazin de haine bărbătești la Bucureștii Noi; acum repara acordeoane și spumega contra rușilor, desigur numai în familie și-n șoaptă. Cît despre nașa tînără și fiică-sa Aura, Maria nu le putea suferi. Niciodată nu-ntîlnise ființe mai scîrboase, uitături mai perfide ca acelea ale ochilor verzi-tulburi, la fel la mamă și la fiică, două mahalagioaice împopoțonate ca niște alte alea. Marian, băiețelul Vasilicăi, era mereu zgîriat sub ochi după vizitele nași-sii cu Aura. O poză din casa soră-sii îi arăta pe cei doi copii în picioare, ținîndu-se de mînă într-un mod ciudat (mîna dreaptă a lui Marian și mîna stîngă a Aurei, împreunate în diagonală între ei), Marian zîmbind prostește, iar Aura încruntată, cu o mutră de nespusă răutate pentru o fetiță de numai cinci ani. Fata ținea în cealaltă mînă un cerc și avea în păr un pompon caraghios, iar băiețelul strîngea țeapăn la piept o minge vărgată de cauciuc.

De unde se procopsise cu viermuiala asta de rubedenii? Cînd avusese timp să se-nconjoare cu oamenii-ăștia care trăiseră în București cu mult înainte de venirea ei aici? Căci Maria sosise-n oraș, părăsindu-și Tîntava natală, în timpul războiului, cînd se angajase, o dată cu Vasilica, ucenică la croitoria „Verona", care se afla în spatele blocului ARO, lipită de casa albă, cu verandă și marchiză multicoloră, a vestitei actrițe de varieteu Mioara Mironescu. Cele două țărăncuțe de cincisprezece și șaptesprezece ani (Vasilica era sora mai mare) dormeau împreună la etaj, într-un pat, frînte de ore și ore de tras la mașină, și visau toată noaptea mașini Singer și tineri eleganți, funcționari cu canotiere albe și bastoane de trestie. Se trezeau îmbrățișate, obraz lîngă obraz, dornice să intre iar în agitația marelui oraș. Duminicile aveau liber și ieșeau la plimbare pe străzi, printre blocurile pătrate de pe bulevardele străbătute de automobile și trăsuri, uitîndu-se uimite și-ncîntate la firme, la vitrinele de mobile și bijuterii, la înălțimea amețitoare a

Palatului telefoanelor (cît ar fi vrut să se facă telefoniste! — în filmele americane telefonista întîlnea mereu cîte un tînăr milionar), la birourile în care juni prăfuiți tot băteau la mașinile de scris Yost scrisori și acte de tot felul, la cucoanele elegante, cu vulpi în jurul gîturilor și arătînd ca vampele din filme. Serile, ghirlande de becuri împodobeau intrarea în grădinile de vară, în cinematografe și teatre. Fetele treceau cu ochii mari pe lîngă minunile astea, care nu erau din lumea lor și pe care nu le invidiau, căci ele se duceau la cinema-urile ieftine de cartier, pline de muncitori care scuipau semințe pe jos și fluierau cînd băiatu' și fata se sărutau pe ecran, și care uneori așezau, ca din întîmplare, cîte o palmă grea, mirosind a unsoare de strung, pe pulpa fetei de lîngă ei. De multe ori, din cauza „nebunilor", surorile trebuiau să se mute dintr-un loc în altul în sala întunecată, făcînd să troznească dușumeaua dată cu petrosin. Se mai duceau pe la bîlciuri, la periferie, traversînd șine ruginite de cale ferată și cîmpuri de mușețel, ca să se înghesuie într-o mare de oameni, în fața panoramelor pictate ca de copii, cu animale sălbatice și înghițitori de șerpi, cu femei-păianjen, pitici și nerușinate care apăreau în fața bărbaților cu țîțele albe și goale, pline de aluniță... Copiii purtau pe capete fesuri de hîrtie lucioasă și hîrtie creponată și sunau din trîmbițe multicolore. Surorile-și cumpărau cîte un cornet de floricele sau un șirag de zahăr candel și se bucurau copilărește de ziua pestriță, de tinerețea lor proprie, de prospețimea lumii. Ce au din toate minunile astea cei de la țară? Nimic. Nu știu toată viața decît muncă și iar muncă. Nu trecuse nici un an de cînd erau bucureștence, și deja îi disprețuiau pe țărani, pe cei „cu capu-n traistă", și le era milă de sora lor, Anica, măritată-n Tîntava și silită să rămînă acolo toată viața, cu vaca și porcul ei, cu munca la roșii și gogoșari. După ce se săturau de rătăcit prin bîlci, fetele se dădeau în lanțuri, chiuind cît le ținea gura, învîrtindu-se o dată cu lumea din jur pînă la leșin. Cîte un băiat de pe un scaun alăturat le apuca în zbor și le răsucea scaunul, dîndu-le apoi drumul să se rotească nebunește, rîzînd cu lacrimi și mai zărind din tot ce e-n jur doar un vîrtej de culori învălmășite. Serile se duceau la cîte-o grădină ieftină, cu lume amestecată și veselă, și mîncau mititei sfîrîitori în zvonul adus de vînt al vreunui acordeon îndepărtat. Ajungeau acasă de braț, suiau chicotind scara-n spirală și își regăseau pătuțul cu tăblii de

fier și ligheanul din colț, în odaia goală dar intimă, pe fereastra căreia intra luna. Fetele mai stăteau mult de vorbă sub cearceaf, în aerul albastru de lumină de lună, care le făcea fețele ciudate, palide, ca la cinema. Maria nu era frumoasă, dar era mai frumoasă decît Vasilica. Sora ei avea o mutriță vicleană și ageră de veveriță, care oricît s-ar fi străduit n-ar fi putut semăna cu imaginea-idol a femeii anilor '40, cum o vedeau cele două zilnic, pe marile afișe de deasupra cinema-urilor și în paginile de reclame ale ziarelor. Mai mult decît o croitoreasă în stare să-și încînte clientele din lumea bună, Vasilica n-avea să ajungă niciodată, decisese în secret Maria.

Acum ea privea prin fereastra din spate de la remorca tramvaiului 4, care străbătea clopotind intersecția înecată în fum de la Obor. Un ceferist ducînd niște burlane de sobă legate cu sfoară o înghesuia, presat și el de ceilalți, și-i sufla-n față o duhoare de cîrnați. Fiindcă vagonul era atît de-ncărcat, lumea se certa și se ocăra ca la ușa cortului, dar Maria, privind absentă spre tavernele pline de țărani cu paporniște și funii de usturoi și spre magazinele de „geamuri-oglinzi", chei, fierărie, țesături, nu-i lua-n seamă, suporta stoic marginea de fier gofrat a burlanului înfipt în umăr și, în urletul camioanelor trase de cai și al tramvaielor care se-ncrucișau și se opreau bot în bot uneori, aruncînd scîntei palide în aerul întunecat, sărea de la un gînd la altul, înfiorată de stropii de ploaie care izbeau fereastra.

Ea și Vasilica încă purtau cozi lungi pînă la brîu, cu cîte un fir roșu împletit în ele, cînd veniseră la București. Le adusese „tătica" în căruță și le lăsase în grija lui „nenea", fratele mai mare, care însă curînd trecuse Nistrul și se pierduse pe undeva pe malul Donului. Avea să se-ntoarcă abia în '51. Fetele lucrau în atelier de dimineață pînă seara. Cînd intrau în zori, șirurile de mașini de cusut Singer, cu roată și pedală, negru-lucioase, li se păreau fetelor un fel de gîngănii cu ace veninoase, gata să își ia fiecare-n primire prada: cîte o fată tînără și vie. Patroana era severă, cu ochi răi și fălci pe care jucau mușchii în permanență. Nu le dădea drumul fetelor din atelier nici măcar pentru nevoile firești. În ciuda botului rujat gros și a genelor date cu mascara, rămînea pe fața ei ceva bărbătesc. Ucenicele mai vechi transmiteau novicelor ce aflaseră și ele de la cele de dinaintea lor: că madam Georgescu nu era femeie în toată puterea cuvîntului, avînd ea pe sub fuste ce au bărbații. Unele mai

spuneau că muieroiul s-ar rade pe bărbie, pe gît și între sîni, ca să nu-i crească părul ca la haiduci. O pudră groasă acoperea însă totul, dac-o fi fost adevărat. În orice caz, nu se măritase niciodată și împărțea odaia, pe undeva prin Rahova, cu o domnișoară învățătoare, micuță și leșinată, cu ochi încercuiți de o piele roză și cu dinți mărunți de pisică. Fiindcă nu rîdea niciodată, madam Georgescu le speria pe ucenice și le ținea sub o ascultare fără crîcneală. Surorile, care nu se-mprieteniseră cu celelalte fete, multe dintre ele niște curvițtine care vorbeau cum fetele venite de la țară nu mai auziseră vreodată, s-ar fi simțit de-a dreptul nenorocite și și-ar fi plîns soarta în fiecare noapte în patul cu tăblii de fier, una-n brațele alteia, dacă nu ar fi fost minunata doamnă Mioara Mironescu, care pentru ele devenise totul și mai mult decît totul, o zînă din povești, un model și o zeiță, al cărei interes pentru micile țărăncuțe li se părea o minune dumnezeiască. Cine le-o scosese-n cale pe faimoasa actriță? De ce, încă de cînd le văzuse la fereastra casei învecinate, rîzînd obraz lîngă obraz și strîmbîndu-se, aruncînd frimituri la porumbeii de pe caldarîm, actrița, tocmai coborîtă dintr-un Packard masiv, se oprise, dîndu-și pe spate capul cu pălăriuță și voaletă, și rămăsese așa, siluetă în taior, decupată parcă dintr-o revistă de modă, cu palmele în mănuși șofranii strîngînd la piept un buchet de violete? Soarele îi picta fața în culori intense și pastelate, incendiind mătasea rară a voaletei și punînd o stea arzătoare pe gămălia mare, de onix, a acului de păr. Le privise pe ucenicele de la etaj cîteva minute, ca fascinată, pentru ca apoi să intre în gangul întunecat al casei de-alături, pierzîndu-și treptat culorile în umbra tot mai densă. Automobilul negru plecase și el, lăsînd străduța goală și melancolică, însuflețită doar de cîteva minuscule plăntuțe ruginii crescute printre pietrele caldarîmului.

Făcură cunoștință după cîteva zile și urmă un vîrtej de încîntare fără margini. Doamna cu păr negru-albastru, tuns scurt și cu colțișori încadrîndu-i obrajii, cu cearcăne sub ochii mai mereu pe jumătate închiși, cu „zdrăngănele" de alamă pe brațe și chiar la o glezną, le duse-ntr-o seară la cabaretul „Gorgonzola", în spatele Șelarilor, unde cîntau niște negri îmbrăcați în haine vărgate și cu pălării tari. Le lăsă pe fete la o măsuță, să se holbeze la negrii cei buzați ce suflau în trompete și saxofoane sclipitoare și la lumea din jur, și dispăru pe o scăriță după o draperie roșie de catifea. Un

chelner le aduse celor două ceva de mîncare și cîte un pahar de șampanie, pe cînd cei din jur se sculau de la măsuțe și se-nghesuiau pe ringul de dans. „Foxtrot!" strigă negrul de la contrabas, și toți începură un dans caraghios și-ndrăcit, de care surorile, cît de intimidate erau, nu se putură stăpîni să nu rîdă pînă la lacrimi. Cînd cei care dansaseră se întoarseră la mese, urmă o cîntăreață blondă, grăsuță, într-o rochie roșie, care începu, cu o voce ciudat de adîncă, un cîntec trist și tărăgănat, despre o iubire nebună, „cum nu s-a mai văzut pe-acest pămînt", și o părăsire lașă și crudă a tinerei „vergine" de către „domnul cu dinți sclipitori", pe care totuși vergina avea să-l iubească

Pînă-n mormîntul de marmură rece,
Pînă în sânul lui Dumnezeu.

Amețite de șampanie, fetele lăcrămau și ele prin fumul verzui, tot mai des, al trabucurilor. Vasilica tocmai își ștergea cu dosul palmei lacrimile, cînd, cu gura căscată, observă că negrul de la tobe îi zîmbea și-i făcea cu ochiul. Se mai uită o dată. Negrul zîmbea tot mai larg, arătîndu-și dinții de cal între buzele parcă rujate. Vasilica se uită înapoi, dar în spatele lor era doar o coloană vopsită în cafeniu. De-atunci, nici în ruptul capului nu mai privi spre estrada celor șase cîntăreți de jazz.

Li se mai aduse cîte un pahar cu lichid palid, sfîrîitor. Sala se-ntunecă pe încetul și o lumină albastră, ca de lună plină, o umplu, făcînd să scînteieze brusc și să se stingă, pe rînd, steluțele de poleială atîrnate deasupra capetelor. Începu o muzică dulce, de viori, și un spectacol răpitor li se înfățișă tinerelor țărăncuțe pe scena înnoptată. Un reflector mătură faldurile din spate, șovăitor, părînd a căuta ceva care ar fi putut veni de oriunde. Viorile răbufniră într-un vîrtej pasionat, după care șovăiră și ele, lin și dulce, o dată cu descoperirea, în colțul de sus al scenei, a unui pantofior de damă care cobora încetișor, încît curînd apăru, în ciorap lila, o pulpă minunat strunjită, urmată de o spumă de dantele. O femeie de vis, într-o rochie ce-i lăsa umerii goi și pudrați, rochie albă de satin, cu dantelărie bogată la poale și cu voal alb, fluturător, o femeie cu obrajii roz și verzi, sclipind de praf de aur, cobora lin din noapte, așezată grațios pe cornul unei lune galbene, cu ochi,

gură și bărbie, zîmbind îndrăgostiților din tot universul. Luna clipea ușor, cu gene lungi și încurcate, iar feea, în care surorile o recunoscură tîrziu pe vecina lor, căci acum purta o perucă buclată, platinată, care-și trimitea șuvițele răsucite pînă mai jos de șale, începu un cîntec despre Bucureștiul înnoptat, presărat cu stele, în care îndrăgostiții ascultă, mînă-n mînă, tînguirile lăutarilor-țigani prin cîrciumioare, iar apoi ies sub covorul de stele ca să se-mbrățișeze sub felinarele pîlpîitoare, în piațete cu statui. Coborîseră și niște decoruri, cu Ateneul, Arcul de Triumf, Mihai Viteazul călare, toate pictate ciudat, numai din bucle și volute, ca împletite din fier forjat. Niște siluete de tineri cu frac și țilindru și domnișoare cu fuste deasupra genunchilor, cu funduri rotunde și mijlocele înguste, dansau o pantomimă lentă între clădirile de carton, în semiîntuneric, căci singura luminată arzător era languroasa femeie lungită pe cornul lunii.

Cînd termină una dintre strofele cîntecului, lăsînd doar viorile să preia tema într-un nou acces de suferință și langoare, artista coborî o dată cu luna pînă pe podea, se ridică și, cu un mers care-i scotea-n evidență șoldurile minunate, descinse cele cîteva trepte care despărțeau scena de sală. Restul cuvintelor le cîntă apropiindu-se de măsuțe, punînd mîna cu mănușă de satin pe umărul cîte unui bărbat și privindu-l lung în ochi, apropiindu-și gura de-a lui pînă cînd inima tuturor se oprea, apoi împingîndu-l brusc și trecînd la altul, de la altă masă. Unul dintre negri (dar nu era cel care-i zîmbise Vasilichii?) se apropie de Mioara, îi sărută mîna întinsă grațios, și, o dată cu ultimele acorduri ale muzicii, o conduse la braț către scenă, lăsînd-o să se așeze iar pe cornul lunii și să se ridice, trasă de fire nevăzute, ca să dispară dincolo de bolta înstelată.

Packardul le duse acasă atît de ametite, încît abia dacă-și luară rămas-bun de la cîntăreață, chicotind și bîțîindu-se pe tocurile cu care nu erau obișnuite. Urcară scara împleticindu-se și se culcară-mbrăcate, cu mărgelele de doi bani de la gîturi încurcîndu-se unele cu altele, așa încît a doua zi în zori Maria avu nițel de lucru să se desprindă de sora sa încă adormită buștean. „Lelică, hei, lelică!", o zgîlțîi ea, dar Vasilica se-ntoarse, cu brațele albe și grăsuțe, pe partea cealaltă.

Fata coborî prima-n atelier, unde șirurile de mașini negre își sclipeau ácele ca niște complicate piese bucale, în lumina murdară. Pe fiecare corp lucios frunzulițe de aur desenau un filigran complicat. Maria se așeză, puse piciorul pe pedală și învîrti ușor roata cu bielă, pînă ce acul unsuros prinse a se mișca. Ce fin era, ce vîrf ascuțit! De multe ori își închipuise, în nopți fără somn, că e străpunsă de ace, că un vîrf lung și ușor curbat îi pătrunde în inimă, și atunci se ridica în genunchi și, punîndu-și un braț peste față, făcea cu celălalt gesturi de îndepărtare, strîngînd din ochi și din buze. Dar acul pervers trecea prin podul palmei așezat în dreptul inimii, îi pătrundea troznind ușor sub sînul stîng, îi străbătea inima, făcînd-o să sîngereze, înroșind plămînii ca pe două bucăți mari de vată, și ieșea prin lamela omoplatului, țintuind-o de tăblia de la pat. Era prinsă, martirizată, fără putință de scăpare, flutura din brațul rămas liber fără nici o putere, ca o libelulă țintuită cu un bold în insectar. Fantasma asta apăruse-n viața ei de cînd începuse să tragă la mașina de cusut și-o chinuia neîncetat. În fiecare dimineață se apropia cu tot mai multă repulsie de gîngania neagră și veninoasă lîngă care trebuia să supraviețuiască pînă la căderea serii. În zorii aceia, Maria apucă un guler de cămașă și-l strecură sub talpa nichelată, apoi încercă să pună acul în mișcare. Pedala însă se înțepeni și acul nu vru să coboare ca să înțepe materialul. Fata învîrti și de roata de mînă, dar își dădu repede seama că mecanismul din corpul mașinii era blocat. De obicei, cînd se întîmpla așa ceva, trimiteau după nenea Titi, mecanicul, care începea să umble printre tijele, discurile, arcușoarele și alte piese bizare de metal unse din gros cu vaselină, de care era plin corpul suplu al mașinii de cusut. Acum însă Maria, amețită încă de șampania și feeria spectacolului din ajun, deschise prima dată ușița din piciorul mașinii. Avea lîngă ea pompița de tablă cu ulei și o șurubelniță și spera să hîțîne ceva înăuntru, să mai ungă un pic, așa încît să rezolve singură încurcătura. Cînd însă micul perete curb, lăcuit cu negru, se deschise cu un declic, fata rămase încremenită. Și acum, în tramvai, încercînd să vadă ceva din prăvăliile înșirate pe bulevard prin geamul brăzdat de dîre de ploaie, prinzînd cu coada ochiului o imagine tulbure a templului grec care avea să-nsemne atît de mult în viața ei, Maria se cutremură cînd își aduse aminte. Căci în fereastra metalică a mașinii de cusut zvîc-

neau viscere. Un fel de rinichi, un fel de glande endocrine, carne și zgîrciuri, vene, artere și canale limfatice, ganglioni dilatîndu-se și contractîndu-se lent sub o rouă de sînge. Nervi ramificați în teci filiforme de mielină. Zone hialine și zone întunecate ca niște cheaguri. Totul zvîcnind și tremurînd sub bătăile puternice, audibile, ale unei inimi nevăzute. Maria trînti ușița la loc și ieși în fugă, țipînd, pe ușa atelierului. Niciodată de atunci nu mai trase la mașină și păstră toată viața o oroare puternică față de croitorie. Vasilica avea să-i croiască rochiile, puține cîte aveau să fie, ani de zile de atunci încolo, și mereu, la probe, stînd în genunchi în fața ei și măsurînd cu centimetrul, avea să-i reproșeze că n-a învățat croitoria la madam Georgescu (unde-o mai fi acum, dac-o mai trăi), ca să aibă și ea o meserie.

În zilele următoare Mioara le scoase pe fete în Cișmigiu, la o plimbare cu barca (șoferul automobilului negru lopăta cu mînecile suflecate, zîmbind damelor pe sub mustața cu vîrfurile răsucite), le duse la o prăvălie de pe Cavafii Vechi și le cumpără rochii și pălăriuțe la modă, le despleti cu mîna ei cozile, dîndu-le pe mîna maestrului coafor, care le făcu bucle și buclișoare cu drotul, încît arătau ca doi pudeli nătîngi în oglinzile salonului, și în fine le rezervă o măsuță permanentă la „Gorgonzola", mai aproape de scenă decît în prima seară, așa că, mai multe nopți la rînd, ucenicele se bucurară de șampanie — din care sorbiră mai cumpătat — și de mirificele numere de pe scenă. Negrul de la tobe, Cedric, veni cu Mioara la braț la măsuța lor, ridicîndu-și politicos pălăria tare în fața domnișoarelor. Fetele se uitau la el cu ochi mari, amuțite de parcă l-ar fi văzut pe Satana însuși, dar curînd, rotindu-și ochii-n cap, rîzînd cu gura lui roșie ca o rană și făcînd o mulțime de caraghioslîcuri, Cedric reuși să le amuze atît de tare, încît din seara aceea fetele abia așteptau ca orchestra să facă o pauză pentru ca tînărul să poată veni un sfert de ceas la măsuța lor. Elegant, fermecător, cu un lanț de aur la încheietura mîinii stîngi și cu pantofi cu cioc ascuțit, Cedric le povestea cum era în New Orleansul natal, în cartierul franțuzesc, le vorbea de palmieri și agave, de saxofoanele care ardeau și țipau în mii de taverne, de Bourbon Street, pe unde trecea în fiecare primăvară procesiunea carnavalului Mardi Gras, și mai ales de sinistrele ritualuri Voo-Doo ale negrilor adunați în apropierea orașului și făcîndu-și vrăjile

sîngeroase sub lună, împodobiți cu măști din pene de papagal. O luă la dans pe Vasilica, încercînd s-o învețe pașii de foxtrot. Negrul dansa dumnezeiește, dezarticulîndu-se și adunîndu-se ca o marionetă în jurul fetei care rîdea ca o proastă în mijlocul ringului, neîndrăznind să facă un pas. În acest timp Mioara prindea mîna Mariei, cu un zîmbet ciudat pe buze, și-i mîngîia degetele așezate cuminte pe fața de masă cu degetele ei lungi și uscate, cu unghiile lungi, lăcuite purpuriu. Pe arătător cîntăreața avea un inel ciudat, la care Maria, puțin stînjenită, privea cu încăpățînare. Veriga inelului nu era de metal, ci părea o răsucire de fire de păr groase și unsuroase în jurul cărora se înfășura în spire rare, ținîndu-le la un loc, o sîrmuliță de argint. Era păr de mamut, îi explicase Mioara. Cunoscuse cu cîțiva ani în urmă un austriac care fusese în insulele Franz Josef, în nordul înghețat, și acolo era să crape de foame, cu ceilalți tovarăși care plecaseră să cerceteze șamanismul siberian, dacă n-ar fi găsit, într-un bloc de gheață, un mamut întreg, din carnea căruia trăiseră pînă-n primăvară. Din blana lui, în fantastica noapte polară, împletiseră, în cortul lor mizerabil, pulovere, pături și podoabe. Inelul Mioarei avea și o piatră din fildeșul aceluiași mamut, pe care austriacul zgîriase cu un ac imaginea unui fluture cu aripile-ntinse și antenele răsucite în două spirale simetrice. Ciudat era că, dacă te uitai mai bine, aripa dreaptă a fluturelui era trasă cu o linie fermă, pe cînd cealaltă era conturată din puncte înnegrite de trecerea anilor. Cum Vasilica și Cedric păreau să fi dispărut pe undeva (era mult trecut de miezul nopții, perechile stăteau în umbră deasă, la măsuțe, îmbrățișate, fără să-i mai pese cuiva de iluzionistul care rotea în mîini un evantai de cărți de joc), Mioara o luă de braț, abia atingînd-o, pe Maria, o ridică de la masă și ieșiră în noaptea bucureșteană, smălțată din loc în loc de petele de aur stins ale felinarelor Sécession. Cîntăreața dădu drumul șoferului, și cele două o luară pe jos, pe stradele pustii și sonore, animate doar de vreo pisică furișată pe sub o poartă.

Ieșiră-n Lipscani, apoi, prin strada Carada, pătrunseră în pasajul Villacrosse. Trecură în galeria Macca. Luminatoarele cu geamuri galbene de deasupra, care o făceau atît de transparentizată de soare ziua, răsfrîngeau acum palid razele cîtorva becuri electrice așezate în felinare de fier forjat. Pașii celor două răsunau puternic

prin tunelul de clădiri albe, spectrale, avînd la parter prăvălii cu obloanele trase. Ornamentații bogate de stuc, măști, gorgone, ghirlande și amorași, chenare și ciubucuri încadrau ferestrele de la etaj. Mioara se opri deodată sub un felinar și se întoarse spre Maria. În iluminația artificială fața cîntăreței își recăpăta aparența lunatică, sticloasă, desprinsă de lume, pe care o avea în spotul reflectorului, pe scenă. Pete de violet, dungi de verde și galben citron îi pictau arlechinesc fața tînjitoare, pe care ochii scînteiau umed. Gura rujată părea acum aproape neagră, moale și senzuală ca o floare. Îi cuprinse Mariei capul în palme, o privi în ochi și, zîmbind, îi spuse că are o garsonieră chiar deasupra, la etaj. N-ar vrea s-o vadă, în drum spre casă? Maria primi cu bucurie. Intrară printr-o poartă neagră, lustruită și cu un număr de alamă la-nălțimea ochilor. Mioara trecu înainte și, mișcîndu-și grațios fundul de o rotunjime delicioasă, urcă pe scara cu balustradă metalică, urmată de tînăra ucenică. Un hol foarte strîmt, doar cu o canapea și o măsuță pe care se afla o tavă de aramă bătută, avea în capătul opus scării o singură ușă, încuiată și ea, cu un geam oval avînd de partea cealaltă perdeluță roză. Mioara descuie și pătrunseră într-un alcov care-o lăsă pe Maria fără suflare.

Era ca o cabină de vapor de lux, cu fereastră mică, închisă cu zăvor nichelat, licărind după perdeaua brodată cu păsări alburii. Mireasma de parfum ofilea catifeaua dulce a draperiilor și a acoperămîntului de pat pînă la nuanța cireșei amare. Cîntăreața avansă în aerul acela de consistența jeleului și trase draperiile peste imaginea gălbuie a caselor de vizavi. În penumbră se auzi declicul unei lămpi și întunericul se făcu roșu. Mici vaze chinezești și ceșcuțele de cafea dintr-o casetă de cristal încrustată în nucul unei mobile cu intarsii înfățișînd crini căpătară o sclipire caldă. Mioara ridică ușor capacul unui patefon și așeză pe tambur o placă. Brațul cromat, cu ac, hîrîi pe discul negru-roșu pînă ce se auzi un tango pe care Maria-l recunoscu imediat:

Cînd de ochii tăi adînci mi-e dor și-n noapte
Sorb o rază din seninul lor de vis
Stele mici spre tine cînd mă cheamă-n șoapte
Și-s flămînd de al iubirii paradis...

În odaie nu era nici un scaun, așa că, după ce Mioara își scoase pantofii și se lungi pe pat, de-a curmezișul, cu un braț gol sub cap, Maria se așeză și ea pe marginea patului. „Ce frumos e la tine!" șopti ea fermecată. Pe perete, o mască de catifea neagră o privea concentrat, cu ură în ochii decupați oblic. Cîntăreața își aprinse o țigară și, privind în tavan, unde o lampă cochetă de majolică abia se deslușea, suflă ușurel fumul, care se amestecă în ghirlande transparente cu brațele lămpii. Apoi se ridică într-un cot și o privi pe Maria iarăși, lung, în ochi, cu pleoapele pe jumătate închise, ca mai înainte sub felinar. Fata avu impresia că nu mai există nimic în lume în afara acestei odăi în care ele două se pîndeau. Inima îi deveni deodată grea, fără să știe de ce, și, cînd Mioara întinse mîna spre ea ca un șarpe palid, se feri ușor și palma, apucată de degetele femeii, îi asudă brusc.

Rămaseră tăcute pînă la sfîrșitul cîntecului. Cînd acul hîrîi iarăși pe ebonita lucioasă, cîntăreața se ridică vioi și închise patefonul. Apoi dezvălui (căci fusese acoperită cu o eșarfă de cașmir înflorat) oglinda toaletei în întunecimea verzuie a căreia cele două se văzură alburiu-cafenii, cu ochi scînteietori. „Ajută-mă să-mi scot rochia", zise Mioara, și Maria, ascultătoare ca o slujnicuță, veni în spatele ei și începu să descheie copcile rochiei, dezvelind ceafa și spatele artistei, pe cînd aceasta își desprindea cerceii și-și scotea brățările, care îi lăsară urme roșii deasupra cotului. Mioara își trase rochia peste cap și rămase doar în furou, portjartier și ciorapi de mătase, toate sclipitor de negre, ca și părul ei tăiat scurt. „Așa e mult mai bine", șopti și se-ntinse iarăși pe pat. Deși uscată, artista avea sînii mari și rotunzi și fundul greu, așa încît părea mai femeie, mai dulce pe măsură ce se dezbrăca. Maria privi timid pielea umedă a pulpelor ocrotitoarei ei, între marginea cu franjuri a furoului și ciorapul prins cu jartieră. Toate fetele pe care ea le văzuse dezbrăcate, la gîrlă, la Tîntava, ca și ea, ca și sora ei, aveau picioarele pline de firișoare de păr, dar pulpele Mioarei erau ca sideful. Iar cînd cîntăreața își scoase ciorapii, rulîndu-i, fumurii ca sticla, înspre vîrful degetelor, fata văzu că tot piciorul era alb și curat, cu unghii făcute cu ojă. „Scoate-ți și tu rochia", îi spuse cealaltă în treacăt, pe cînd își dădea jos și celelalte dessous-uri. Spaima și tulburarea creșteau în Maria. De ce se dezbrăcase artista? De ce nu se rușina să-și arate chiar totul, totul? Acolo avea și ea păr, era singurul loc

de pe corp unde era și ea ca toate fetele, ca toate femeile. Maria nu mai văzuse o femeie atît de frumoasă. Luminá în odaie, și parcă și părțile ei întunecate, bănuții vișinii ai sfîrcurilor și triunghiul negru dintre pulpe, ardeau ciudat în aerul gros ca siropul. Stînjenită, neștiind ce să creadă, ce să simtă și ce să facă, zise: „Dar nu mi-e cald, nu e așa cald". „Nu, dar așa o să te simți mai în largul tău." Cum Maria ezita, cîntăreața se ridică, făcu cîțiva pași pînă la o mică servantă de nuc sculptat și scoase o sticlă și două pahare cu picior. Turnă o licoare aproape neagră și întinse un pahar fetei. Întoarse placa patefonului și ascultară „Zaraza":

Cînd apari, señorita, în parc, pe-nserat
Cu, în juru-ți, petale de crin,
Ai în ochi patimi dulci și luciri de păcat
Și ai trupul de șarpe felin...

Gustul băuturii era înșelător, dulce și parfumat, camuflînd flacăra alcoolului, care se furișă neștiut, în scurtă vreme, prin venele Mariei, schimbîndu-i starea de spirit, domolindu-i neliniștea și sporindu-i încîntarea de a fi acolo, în alcovul impregnat de parfumuri, lîngă diva aceea de necrezut. Cînd se aplecase după sticlă, Mioara făcuse două cute adînci în pielea moale a pîntecului, vertebrele șirei spinării se iviseră ca niște insule de piele luminoasă iar vulva, sub fesele grele, era neagră ca a iepelor în păienjenișul de păr cîrlionțat. Fata începuse să simtă că se destramă în aerul stătut al încăperii, cînd o văzu pe Mioara apropiindu-se, îmbrățișînd-o și sărutîndu-i gîtul cu patimă, afundîndu-și gura și bărbia în scobitura claviculei ei, așa cum văzuse doar la cinematograf că fac bărbații cu fetele pe care le iubesc. „Nu-ți fie frică, micuțo, ah, mi-e dor, mi-e dor de tine", suspina actrița, lungită toată deasupra ei și mîngîindu-i cu o mînă fesele. Fata o respinse doar cînd încercă s-o sărute pe gură. Atunci cîntăreața sări gîfîind în genunchi și începu să smulgă hainele de pe corpul fetei, scoțîndu-i afară sînișorii aproape fără sfîrcuri, trăgînd de bluză pînă nasturii zburară prin cameră, dîndu-i jos fusta mototolită și-ngrămădind-o spre picioare. Se-ntoarse cu fața spre șoldurile fetei și se-aruncă asupra lor cu sălbăticie. Maria nu se mai apăra. Ceva dulce și grav îi iriga corpul, ca atunci cînd o auzea pe vreo ucenică mai îndrăzneață povestind despre dragoste, despre cum e cînd te lași dezbrăcată. E

drept, cel care dezbrăca era întotdeauna un bărbat. După ce te dezbrăca, îți desfăcea picioarele și-ți băga acolo ce au bărbații unde tu nu ai nimic. Ce avea să se întîmple însă acum? Era cu putință și cu o femeie? (Dar *cine* gîndea lucrurile astea în locul Mariei, căci ea parcă le privea de undeva de deasupra pe cele două femei răsturnate pe patul larg.) Strîngîndu-i șoldurile-n palme, Mioara privea, cu fața contractată de dorință, pubisul fetei, rotunjit între pulpe, în chiloții banali și cuminți. Îl mușcă ușor, apoi trase în jos chiloții pînă cînd linia părului începu să se zărească.

Abandonată și amețită de băutură, Maria simți deodată cum actrița se crispează, cum i se taie respirația. Gîfîiturile excitate de pînă atunci încetară, și cîteva clipe doar scîrțîitul în gol al acului pe placă se mai auzi dintr-un colț de odaie. Fața desfigurată de groază a actriței se-ntoarse spre ea, cu ochi nebunești, cu părul zbîrlit deasupra urechilor. Mioara sări în picioare și se lipi de peretele pe care era prinsă masca de catifea neagră, care rînjea acum, sinistru, lîngă obrazul ei. „Iartă-mă", strigă brusc. „Iartă-mă! Iartă-mă!" Nu striga, de fapt, erau scurte răcnete înnebunite de frică, împinse pînă la sfîrtecarea coardelor vocale, de parcă în locul tinerei ucenice ar fi apărut deodată în patul răvășit un păianjen mare cît un om. Speriată, fata se ridică și ea în capul oaselor. „Nu!", țipă iar Mioara. „Nu veni! Iartă-mă!" Se ghemuise într-un colț, ca un copil, și-și apăra fața cu brațele îndoite. Apoi se prăbuși pe-o parte și rămase trîntită pe covor. Clătinîndu-se, Maria se apropie, se aplecă deasupra ei și-ncercă s-o trezească din leșin. Dar mușchii celei căzute erau încordați ca piatra, fața cenușie, ochii deschiși ca ai unei moarte. Doar jugularele îi zvîcneau moale sub pielea gîtului.

Fata se trezi brusc din amețeală și se descoperi doar în chiloți, într-o odaie străină. Abia atunci înțelese ce se-ntîmpla, și o frică, și o repulsie, și o ură de sine, împletite de neînțeles în coșul pieptului ei, ținînd loc de gîndire și luciditate, o-mpinseră să fugă. Hainele ei erau într-o stare jalnică, totuși le îmbrăcă, într-un fel de frenezie, și deschise dulapul ca să caute un șal sau altceva care să acopere nasturii rupți ai bluziței. Dar dulapul nu adăpostea decît uniforme! Erau uniforme negre, de ofițeri SS, din cei pe care-i vedea zilnic prin cafenelele Bucureștiului, sau străbătînd străzile în automobile negre. Deasupra erau aranjate 5–6 șepci înalte, cu emblema înfățișînd un craniu rînjit, iar sub uniforme luceau perechi

de cizme lăcuite. Doar în spatele cizmelor se aflau îngrămădite cîteva boarfe de damă, un fel de dominouri de carnaval și măști. Maria se-nfășură cu un soi de mantie șofranie care ar fi putut trece, în orașul înnoptat, drept șal. Mai aruncă o privire spre femeia ghemuită pe covor și ieși, lăsînd acul patefonului să scrîșnească mai departe pe placa rotitoare.

Străbătu repede pasajul cu pași sonori și se afundă în străduțele neluminate, oribile, sub stelele dinspre care venea curent înghețat. Lătrată de cîini vagabonzi, smulsă de bețivi, confundată cu femeile ușoare care propteau din loc în loc, în preajma cîrciumilor, ziduri și felinarele, fata, a cărei minte zvîcnea îmbîcsită de o drojdie murdară de gînduri, ajunse după vreo oră acasă. Vasilica nu se întorsese încă. Își puse cămașa de noapte și se întinse sub cearceaf. Se forță să adoarmă, dar căzu într-un fel de amorțire chinuitoare. Eterul din licoarea pe care o băuse se evaporase cu totul, și acum stomacul îi era greu de o duhoare chimică, descompusă. Transpiră, dădu cearceaful la o parte, se suci și se-nvîrti, făcu așternutul fleașcă.

Din zacerea aceea o trezi Vasilica, pe cînd mijea de ziuă. Era și ea amețită și chicotea ca o nebună. Împletindu-și degetele, în camera tot mai luminată, pe cînd afară vrăbiile începuseră să ciripească și se auzea cîte un oltean strigîndu-și marfa pe vreo stradă din apropiere, surorile își povestiră ciudatele, tulburătoarele experiențe din acea noapte. Tăvălindu-se sub cearceaf de rîs, Vasilica îi șopti în urechi Mariei că fusese cu Cedric, negrul, în vreo două locante, unde dansaseră și negrul aruncase cu banii în dreapta și-n stînga, că mîncaseră raci mari de tot cu gheață pisată împrejur și băuseră o licoare în flăcări. Negrul sorbise din ea și deodată suflase o limbă de foc spre tavan, ca un balaur, de afumase prismele de cuarț ale policandrului. Și apoi ieșiseră pe stradă și Cedric dansase și cîntase pe tot drumul, făcînd pe macadam zgomote răpăitoare cu pantofii de lac, „știi, Marioara, cum toacă popa la biserică", iar ea rîdea cînd, făcînd piruete, negrul cădea deodată în genunchi, la picioarele ei, cu brațele întinse ca pe scenă, cu fața întoarsă spre ea și rînjind cu dantura lui de ivoriu, ca să se ridice brusc și să-și reia țopăitul și cîntatul pe englezește. Făcea din gură ca trompeta, ca saxofonul, ca măturicile de la tobe, bătea cu palmele lui caraghios de albe-n burlane..., încît fata nici nu știuse cînd ajunseseră la

Cedric acasă, într-o odaie din piața Lahovari. Dar ce odaie! Pe pereți, un fel de rogojini pe care erau presărate măști „ca ale noastre, de la capră, dar mai slute, diavoli adevărați de-ai negrilor lui", iar într-un colț un idol stacojiu „cu aia atîrnîndu-i pînă la genunchi". Într-o vitrină cu nenumărate cești de cafea și pahare se zărea ceva întunecat și hidos. Văzînd că Vasilica privește speriată într-acolo, Cedric rîsese, deschisese ușa de sticlă și scosese de păr afară un cap de om mic cît un pumn, smochinit, dar cu trăsături vii și expresive. „Omul ăsta a trăit", îi explicase negrul, „dar acum puterea lui e a mea." Era un cap adevărat de om, și Cedric se juca cu el cum ar fi răsucit pe deget o minge. Tot în acea vitrină mai erau niște fălci livide de crocodil, căscate larg, pline de dinți ascuțiți ca ácele. Vasilica știuse de cînd primise să intre în odaie că se va culca în noaptea aceea cu Cedric. Spre deosebire de sora ei mai mică, ea nu mai era fată: avusese chiar în sat un „drăguț", iar de cînd veniseră la București se dusese, ca o fată veselă și sănătoasă, cu încă doi, un funcționar la Regia Acoolurilor și un student la medicină, pe care nu-i mai numea însă drăguți, ca la țară, ci „șanticleri", cum se zicea la mahala în acea vreme. Nu-i displăcea să aibă o aventură, pentru plăcerea ei, și cu un șanticler negru atît de simpatic ca Cedric. Dar, Dumnezeule, ce ieșise! Vasilica dădu drumul altor hohote de rîs, și ochii începură să-i lăcrimeze. Totul fusese atît de caraghios! Negrul turnase o băutură în pahare și începuse să îngîne niște litanii pe o limbă drăcească. Nici nu se uita la ea. Pocnea din palme și boscorodea. Începuse să-i curgă sudoarea pe frunte și pe fălci. Cămașa i se udase aproape deodată, și prin pînza umedă ieșiseră la iveală mușchii puternici, bine delimitați. Își smulsese deodată cămașa, apoi își trăsese pantalonii vărgați, gata să-i rupă, și rămăsese gol ca o fiară, mirosind cum miros leii în arenele circului. Ochii i se făcuseră rotunzi, cu corneea galbenă ca șofranul. Cînd sărise în picioare, Vasilica se speriase, crezuse că se va repezi la ea, dar Cedric deschisese doar ușa unui dulap și scosese de-acolo o uniformă nemțească „de hiclerist", pe care-o aruncase pe pat. Privind-o sălbatic, îi spusese s-o îmbrace. „Și mi-am tras pe mine pantalonii-ăia strîmți și mi-am încheiat pînă la gît vestonul cu cruci de fier, după-aia mi-am tras cizmele și mi-am pus șapca. M-am încins cu centura de piele și m-am uitat în oglindă. Știi că-mi venea bine? Da' cam atîrnau toate pe mine,

erau făcute pe măsura unui bărbat..." Apoi Cedric îi dăduse un bici de piele groasă, rotundă, cu care-i poruncise să-i tragă pe spinare fără milă și să-i zică-n toate felurile: negru împuțit, cocotă bărbătească, fiu de curvă... Îl bătuse toată noaptea de făcuse scurtă la mînă, și asta fusese tot. Cedric își vărsase de cîteva ori sămînța în cearceafuri, dar de ea nu se atinsese.

Maria ridicase brațul și privea umbra lui pe perete. Îi povesti și ea surorii despre cîntăreață. O vreme își bătură capul să înțeleagă ce anume o-nspăimîntase atît pe Mioara. Hotărîră că nu putea fi altceva decît fluturul de piele roșiatică de pe șoldul Mariei, pe care femeia îl văzuse abia cînd îi trăsese chiloții în jos. Dar de ce se-ntîmplase astfel, ce-nsemna pata asta pentru cîntăreață? Își aduseră aminte că ea avea în deget un inel cu un fluture săpat în fildeș. Surorile se gîndiră să facă-ntr-un fel ca să afle ce se petrecea cu adevărat, dar în ziua următoare veni peste București marele bombardament, și acea noapte vrăjitorească intră în uitare.

Dimineața, după ce tremuraseră o noapte-ntreagă în adăpost, țipînd la fiecare zguduire a pămîntului și explozie asurzitoare, surorile găsiră cartierul în ruine. Deasupra, pe cerul albastru, transparent, fără realitate, americanii scriseseră cu fumul colorat al avioanelor VICTORY, și literele se destrămaseră, rămînînd doar un șir de norișori împrăștiați de vînt. Din nenumărate case mai rămăseseră-n picioare doar cîteva ziduri, ca niște bucăți de măsele cariate. Acoperișuri făcute praf iveau cîte un om luptîndu-se cu bucăți de burlan și cabluri, încercînd să mai salveze cîte ceva. Vitrinele prăvăliilor erau țăndări, și copii vagabonzi jefuiau manechinele. Un tramvai se așezase de-a curmezișul străzii, răsturnat pe-o parte, iar o șină ridicată la verticală, pînă la primul etaj, arăta parcă spre cer. Soldați prăfuiți alergau în dezordine, în brațe cu scaune, vaze, covoare făcute sul. Un cap de gorgonă de ipsos, de deasupra unei intrări, avea înfiptă direct între ochi o schijă triunghiulară de oțel vînăt, care-și ascuțea umbra, ca un ceas solar, pe obrazul, pe urechea și pe doi șerpi ridicoli din capelura încîlcită a furiei.

Cu cît se apropiau mai mult de strada lor, dezastrul părea mai mare, ruinele mai hidoase și mai vechi, ca și cînd acolo bombardamentul s-ar fi petrecut cu zeci de ani în urmă. Cărămida zidurilor era galbenă și fărîmicioasă, și dincolo de fațadele prăbușite se căscau odăile în care trupuri moarte zăceau printre vitrine cu paharele intacte și nuduri atîrnate pe pereți. Fetele depășiră un tocilar cu mecanismul lui primitiv în spinare, escaladară mormane de moloz amestecat cu lucrușoare și rufe și se opriră la colț, îmbrățișate, cu aceeași spaimă în ochi. Nu îndrăzneau să intre pe stradă,

acolo unde se afla — dar se mai afla oare? — miezul vieții lor bucureștene, croitoria cu odăițele ucenicelor la etaj, vizavi de care alte case negustorești, putrede și greoaie, se ridicau, încărcate de ornamente prostești, avînd la parter cooperativa „Tovalul", ce fabrica ghete ortopedice, fotograful de lux Leon Gavrilescu și cunoștința lor apropiată, nea Titi, care avea în vitrină, ca și pe firma de tablă, marea și ferocea mașină de cusut Singer, ornamentată cu desene florale aurii. Și, desigur, lipită de croitoria „Verona", clădirea văruită-n alb, cu o mezelărie la parter, unde, la al treilea cat, locuia cîntăreața de pe cornul lunii.

Cu inima zbătîndu-se în pieptul lor dublu, căci frica și presimțirea le schimbaseră în siameze, fetele intrară pe strada morții. Nicicînd nu văzuseră atîta carnagiu. Sîngele forma bălți în care ardea soarele. Mîini, maxilare și oase țăndărite ieșeau din moloz și din crăpăturile clădirilor. Un creier uman, intact, umed, cu circumvoluțiile desenate minuțios și cu vinișoarele albăstrui zvîcnind sub pieliță înflorea pe caldarîm, lîngă o țeastă deschisă larg. Nici o casă nu mai era întreagă. Rămăseseră-n picioare uși, cu cadru cu tot, pe cînd zidurile erau grămezi de cărămidă. Rămăsese casa liftului, de plasă neagră de sîrmă, a clădirii Societății petroliere româno-germană, în jurul căreia construcția se topise ca zahărul. Înălțată pe patru nivele, casa liftului, cu marea roată în vîrf și cutia elegantă, cu uși de cristal, oprită între etaje, domina toată strada ca un turn sinistru. Înăuntru se mai afla, poate, stînd pe scaunul ei, resemnată, liftiera, pe care alarma și-ntreruperea curentului din seara trecută o prinseseră în cușca eternelor ei chinuri cotidiene. Poate că se zbătuse și țipase toată dimineața, ca o pasăre-n colivie, și nimănui nu-i păsase s-o elibereze, așa că acum privea probabil, de la cincisprezece metri înălțime, dezastrul cartierului negustoresc, bucuroasă că, în definitiv, rămăsese în viață.

Surorile, cu degetele umede împletite, păși pe podele de vitrine sfărîmate, peste ghete ortopedice împrăștiate peste tot — o schijă spărsese talpa uneia, de o palmă lățime, lăsînd să se vadă înăuntru, pe un așternut încrețit de satin, un minunat revolver de damă, cu șase țevi și minuscul mîner de sidef; în altul se afla un lingou mic de aur; în al treilea, un pion de șah, din cristal strălucitor —, peste pălării cu voaletă și plăci fotografice din sticlă mată, unse din belșug cu nitrat de argint. Parcă toate secretele unei

lumi aparent lenevoase ieșiseră deodată la iveală, și lumea aceasta devenise acum transparentă și pasionantă ca un motor de demonstrație dintr-un muzeu tehnic, în care poți vedea prin secțiuni în metalul gros mișcarea pistoanelor și a supapelor. Cine-ar fi crezut că fotograful Gavrilescu, pîntecos și cam tembel, mereu cu halba de bere la-ndemînă, și care acum zăcea însîngerat pe un morman de poze sepia înfățișînd fetițe goale, fusese un spion, viclean și competent? Maria și Vasilica, trecînd prin fața fostului atelier fotografic, călcau peste neprețuite fotografii à vol d'oiseau ale amplasamentelor germane, pline de litere și săgeți zgîriate pe plăcile de sticlă. Sau nea Titi: mereu plin de ulei de la mașinile lui de cusut, mereu mohorît și cu obrajii supți de parcă-ar fi mîncat doar miercurea și vinerea, se dovedea acum, cînd cochilii răsucite nebunește, sidefate în roz și violet și antracit, pătate ca blana de leopard, pictate ca de Chagall, cu spini și dantele zdrențuite, mari cît roțile de automobil sau mărunte ca nisipul, își împrăștiaseră țăndările peste tot, unul dintre marii colecționari de ghiocuri de gasteropode, nu mai mulți de o sută în întreaga lume. Acum nea Titi zăcea pe spate spintecat în așa fel, încît părea un preparat anatomic, un șoarice palid într-un borcan cu spirt, desfășurîndu-și în lichidul limpede ficatul, inima și plămînii, intestinul gros și cel subțire, rinichii și vezica. Ochii deschiși către cer păreau două bile de sticlă verzuie.

Pe stînga străzii se mai afla doar cerul albastru și gol, sprijinit de cîțiva piloni de zidire sfărîmată. Se vedeau, peste un maidan cu gropi conice și grămezi de deșeuri, casele, multe întregi, de pe strada cealaltă. „Doamne, Marioară", șopti Vasilica, încremenită în mijlocul străzii, „n-a mai rămas nimic... nimic..." Toată viața lor trebuia luată de la capăt, în cine știe ce alt atelier, la cine știe ce altă patroană. Chiar pe locul croitoriei căzuse bomba, de parcă yankeul de pe „Spitfire", mestecîndu-și guma și gîndindu-se, poate, la vreo Ginger Rogers de provincie, ar fi simțit deodată parfumul moscat al celor treizeci de fetișcane cu subțiori tufoase — sau delicatul Chanel al Mioarei Mironescu? — și ar fi apăsat pe butonul mansei ca să elibereze ovalul de oțel, cu ampenajul vopsit în galben, așa cum în altă situație ar fi comandat, prin nervul rușinos, deschiderea supapelor de la corpii cavernoși și umplerea lor cu sînge pînă la tumescență. Să cufunzi treizeci de fete deodată în orgasmul

răvășitor al morții! Noroc că numai una sau două dintre ele fuseseră prinse acasă, cele care, ca mulți alți bucureșteni, se blazaseră de prea multele alarme aeriene și se mulțumiseră, în loc de orice altă reacție, să-și facă cruce cu limba-n gură murmurînd a suta oară, distrați: „Du-i, Doamne, la Ploiești!"

Fetele, acum depărtate una de alta și cu ochii-n lacrimi, înaintară, de-a lungul fostei fațade a croitoriei „Verona", pînă în fața măcelăriei. Jumătatea jupuită de vacă, mereu atîrnînd în cîrligele de oțel, era acum amestecată cu pietre cubice din caldarîm, și mutilată a doua oară. Capete tembele de miel, însîngerate, holbau ochii către azur cu aceeași groază halucinată din ochii omenești ai lui nea Titi. Cîrnați cabanoși, tobă cu șorici și gelatină, salamuri uscate și ghiudemuri în formă de potcoavă zăceau peste tot, năpădite de muște, ca organele unui mare animal arcimboldesc. O mînă delicată, ca pictată de un renascentist, odihnea, retezată din încheietură, pe o bucată de slănină legată cu sfoară. Din retezătură, ca niște filamente de meduză, ieșeau capete de vine și nervi. Pe deget, un inel lucea o piatră albă. Mariei i se opri inima. Alergă înspre mînă, agățîndu-și rochia într-un ghem de sîrme. Se aplecă, fără s-o atingă, simțind că se înăbușă de emoție. Era fluturele! Era inelul din păr de mamut pe degetul uscățiv, cu unghie lăcuită grena, al cîntăreței. Maria țipă cît putu, și Vasilica se apropie în fugă. „Lelică, lelică, e mîna doamnei Mioara!" Isteria urcă în tînăra fată pînă la paroxism, făcînd-o să urle animalic, încolăcită de umeri de Vasilica. Sora ei încerca s-o tîrască de-acolo, să nu mai vadă, să uite... Dar deodată, cu o crispare a mușchilor, Maria se opri din zbucium. Cu figura răvășită, cu ceva dement în priviri, apucă mîna palidă, o ridică și o duse la buze. Apoi scoase inelul de pe arătător și îl strecură în sîn. Pe stradă trecea un oltean în fustanelă și itari, cu pălăria pe ceafă, părînd a căuta ceva. O funcționară cu poșetă albă le privi un moment și trecu mai departe. Fetele, cu capul în pămînt, prinse iarăși de mînă, dădură ocol caselor ruinate, încercînd să mai zărească, prin mormanele de cărămidă și mobilă sfărîmată, vreun vestigiu al fostei lor vieți. Cînd ajunseră în spate, la intrarea de serviciu, pe unde ucenicele intrau de obicei în clădire, o priveliște înduioșătoare li se înfățișă. Maria n-avea s-o uite niciodată, și avea s-o povestească de nenumărate ori, în pacea bucătăriei invadate de fulgi de la plopi și de viespi, pregătind cartofii cu rîntaș pentru

Mircea și răsfrîngînd în priviri crenelurile prăfoase ale morii. Și acum, în tramvai, pe cînd brusc începuse să ningă cu fulgi leneși și pufoși, Maria își aduse aminte de acea dimineață de după bombardament și zîmbi mișcată. Tramvaiul intrase pe bulevard și înainta, clopotind, din stație-n stație, către Universitate. Toată lumea era în paltoane grosolane. Bărbații purtau pe cap căciuli rusești, cu clapele lăsate-n jos, sau căciuli crețe de oaie. Numai doi–trei aveau pălării. Femeile se strîngeau una-n alta ca să se-ncălzească, rîzînd și glumind, arătîndu-și dinții lipsă între buzele rujate grețos. Numai Maria purta aceeași rochiță de vară și același batic cu suvenire de la Sinaia, celelalte femei erau încotoșmănate bine și cu galoși de cauciuc peste ghete, cum o cerea moda lui '55. Prin stații, oamenii înghețau în zăpadă, așteptînd să vină tramvaiul. Cîteva mașini, Pobede și Warszawe, se încumetaseră să-și care carcasele greoaie, de cărăbuși, pe suprafața deja albă a bulevardului. Pe lîngă ele, Volgile negre păreau adevărate limuzine. Alungîndu-și, mai departe, gîndurile despre Costel, cu care avea întîlnire la cinematograful „Înfrățirea-ntre popoare", Maria se scufundă din nou în trecut, pe cînd tramvaiul luase viteză, troznind din toate încheieturile, pe lîngă statuia lui C.A. Rosetti, care trona, pe jilțul său de bronz, în mijlocul părcușorului cu arbori desfrunziți și nînși.

Doar cadrul ușii de la intrarea de serviciu rămăsese-n picioare. În spatele lui, grămada de moloz era mai înaltă de un stat de om. Iar între tocurile de lemn, așezat pe prag, cu capul gol și cărunt în palme, în costumul lui țărănesc și cu bocancii din primul război în picioare, stătea Tătica. Badislav Dumitru, poreclit Babuc, care credea că-și pierduse două fete-ntr-o singură noapte. „Stătea săracu' acolo, pe prag, și plîngea", avea să povestească de zeci de ori Maria. „Bietul tătica! Așa rău cum îl știi, zgîrcit și cum o mai fi, n-are totuși inima rea. Doar că a fost prea muncit și chinuit din copilărie. Rămas fără părinți de mic, în grija unui frate mai mare care-l bătea cu gîrbaciul pentru orice. Luat apoi în război, rănit și decorat, întors în sat cu gradul de sergent. Dup-aia s-a însurat cu mămica, a luat-o din Dîrvari, săraci lipiți amîndoi. Au făcut opt copii din care am trăit noi patru, Anica, Vasilica și cu mine, și nenea, unchiu' Florea. Ceilalți au murit de tuberculoză, cum era pe vremea aia. Dar cît erau ei de oameni simpli, de la țară, îmi aduc aminte cum se sfătuiau, tătica și mămica, pentru orice lucru. Mă

trezeam noaptea, cum dormeam la picioarele lor, și-i auzeam vorbind: « Mario, uite, mîine trebuie să săpăm în deal. O fi prea devreme? Sau s-o mai lăsăm două–trei zile? » Și tătica ținea seama de ce-i zicea mămica și nu făcea nimic fără să fie amîndoi de acord. Și n-a înjurat-o și n-a bătut-o măcar o dată, cum făceau toți pe la țară. Și uite că nu s-a mai însurat de cînd a murit biata mama, la 54 de ani, și nu s-a mai uitat după altă femeie. În schimb s-a asprit și s-a făcut cărpănos. Doamne, ce-am mai plîns cînd a trecut, odată, erai tu mic, cu papornița de piață pe la noi și ți-a dat și ție un covrig de 25 de bani, mic cît un inel și tare ca piatra, de n-ai putut să-l mănînci, și dup-aia am căutat o căpățînă de usturoi în coșul lui și am dat de un covrig mare și pufos, cu sare și mac... P-ăla mic îl primise rest la un leu și-l dăduse la nepot, că și aveai dinți să-l rozi. Și orice-i ceri: « Tătică, dă-mi și mie un pumn de nuci » « N-am, taică, de unde să am? » Și la nuntă nu ne-a dat măcar o lingură... De, așa e el, da' uite că ne-a crescut pe toți, de bine, de rău, și nu ne-a lipsit nimic. Pe tine nu te-a bătut cît erai mic și te jucai prin curte la Tîntava. Doar o dată ți-a dat o palmă, cînd i-ai pus pisica-n cap și l-a zgîriat pe frunte, ții minte? Altfel, doar gura de el: « Haoleu, să fie el al meu, ce i-aș mai pune pielea-n băț! » Atunci, după bombardament, l-am văzut prima dată plîngînd. Nu mai avea nici o speranță. Credea că murisem, dacă a văzut casa dărîmată. Auzise încă de la miezul nopții de bombardament. Pînă-atunci avioanele se duceau mai mult pe la Ploiești, la rafinării. Treceau chiar peste sat, peste Tîntava, le vedeai ca niște fluturași de argint... De multe ori aruncau grămezi de beteală pe care le adunau copiii de pe cîmp. Dar vecinul nostru de peste drum, care-a murit, Fănel a lu' Ochișor, avea radio, era chiabur, și mai erau și alții care aveau, și așa a aflat tot satul de nenorocire. Mai toți aveau copii, rude pe la București. Îți dai seama ce jale-a fost. Tătica s-a-mbrăcat și a plecat noaptea, la drum, să vadă ce-i cu noi. A făcut 25 de kilometri pe jos pînă-n București. A ajuns cam pe la șase dimineața. Stătea deja de vreo două ore cînd l-am găsit noi, cu capu-n palme și cu coșul de papură lîngă el. Multe i-am iertat io pentru ziua aia."

Fetele au alergat țipînd spre el, țopăind pe tocurile înalte care le îndoiau gleznele. Tătica, ridicîndu-și ochii înroșiți de plîns, nu le-a recunoscut. Vasilica și Marioara lui, codane sfioase în fote și ii cusute cu arnici de mîna lor, după ce tot cu mîna lor țeseau pînza

la război, se transformaseră în două demoazele cu păru-ncreţit, în rochii drepte şi strînse pe şolduri, şi cu şiraguri de mărgele la gît... Cînd le-mbrăţişă, mulţumind lui Dumnezeu, pe cînd ele plîngeau, frecîndu-se de bărbia lui ţepoasă, copleşite de dragoste şi duioşie, bătrînul simţi în nări miros de parfum. Un gînd trecător şi absurd îi întunecă o clipă bucuria: nu cumva fetele lui apucaseră pe căi greşite? Mai erau în sat trei surori care trăiau la Crucea de Piatră şi veneau din cînd în cînd acasă boite cu alifii şi duhnind a odicolon. Toţi flăcăii din sat, cîţi rămăseseră neîncorporaţi (căci pînă la sfîrşitul războiului aveau să primească vestea morţii băiatului lor, de pe front, 187 de mame în Tîntava), fluierau după ele şi le strigau necuviinţe. Dar nu, Anica fusese la Bucureşti cu doar vreo zece zile-n urmă şi le găsise robotind în atelier, la maşinile de cusut. Ruşinîndu-se de acel gînd, Tătica le strînse mai tare pe fete la piept. Îşi luă paporniţa şi toţi trei se întoarseră pe stradă, silindu-se să nu mai privească nenorocirea din jur. Bătrînul scăpase de grijă şi se-nveselise de-a binelea. Mergea, ca întotdeauna, cum avea să meargă pînă la 87 de ani, pînă cu cîteva zile înainte să moară, cu paşi uriaşi, pe cînd fetele fugeau în dreapta şi-n stînga lui, abia reuşind să nu rămînă-n urmă. Un om cu căruţa opri-n dreptul lor, după ce ieşiseră bine din cartierul bombardat. Era din Bolintin şi-l ştia pe Tătica cine ştie de unde. Suiră-n căruţă şi străbătură, hurducîndu-se, străzi pe unde nu mai fuseseră niciodată, pînă cînd priveliştea pitorească şi familiară a Oborului, furnicar de ţărani, ţigani şi mitocănime, li se deschise-nainte. Um fum albăstrui, cu miros de mititei prăjiţi pe cărbuni, umplea toată piaţa. Pe Moşilor şi pe la Oborul Nou treceau de-a valma căruţe şi automobile, înaintînd ca melcul printr-o mare de lume. Case negustoreşti şi mizerabile chilii de chirpici erau mai toate transformate-n crîşme. Printre nenumăratele cîrciumi pline de ţărani se zăreau şi firmele unor magazine şi ateliere mizere, în care, în grămezi informe, zăceau coase, cozi de lopată, lanţuri şi funii... Un ungurean cu străchini smălţuite ocupa vreo zece metri de-a lungul unei locante, iar dincolo de el nişte babe vindeau linguri de lemn. Un ţigan stătea-n fund pe-un petic de iarbă şi făcea inele din bani de argint. Cîţiva copii vagabonzi, puţind a hoit, stăteau roată-n jurul lui, privind cum ţiganul suflă-n foc cu o ţeavă de aramă.

Intrară-ntr-o cîrciumă și se-nghesuiră pe o bancă lungă, la o masă de brad mînjită de sus pînă jos cu zeamă și sîmburi de roșii. După o luptă de jumătate de oră cu gloata de la tejghea, Tătica se-ntoarse cu două halbe de bere și un țoi de rachiu. Mirosea a sudoare, a untură rîncedă, a usturoi și mai cu seamă a oaie — mirosul țăranilor, impregnat în pielea și-n hainele lor, în coșurile de papură purtate veșnic în mîini. Bătrînul scoase dintr-al lui niște brînză, niște roșii și-o bucată de cîrnat afumat, din care dădu cîteva felii unui vecin de la masă și căpătă un colț de pîine. Fetele erau flămînde, și mîncară cu toții aproape fără să scoată o vorbă. Omul din Bolintin se pierduse undeva în mulțime. „Ce face mămica?", întrebase într-un tîrziu Vasilica, privind distrată în jur, prin fumul albastru de „Plugar" și de „Naționale", și încă mestecînd cu gura plină. Avea chiar o figură de rozătoare, de veveriță isteață, neobosită, mereu în mișcare. Ar fi trebuit poate s-o cheme Marta, în contrast cu visătoarea Maria, dar Marta era un nume cu totul necunoscut tîntăvenilor. „E... ce să facă și mă-ta? Bine..." Babuc vorbea gîjîit, de parcă vocea nu i-ar fi venit din gît, ci de sub pămînt, de undeva. „Cînd am plecat mulgea vaca și « aoleo inima, aoleu inima ». Că auzise de bombardament. Mai las-o la năbădaia de inimă, că de-atîta cît te vaieți îmi vine să-mi iau cîmpii, i-am zis și io, da' știi cum e mă-ta. Că « le-am visat pe fete că trecea o apă neagră, și Marioara n-avea mîini, și Vasilica era cu un snop de gherghine-n brațe și rîdea, uite-așa, la lună... Ce-o fi? » Și cruci peste cruci, și-și scuipa-n sîn, și iar aoleo inima, aoleo inima..." Rîseră toți trei, fiindcă la fel ca frigurile, trînjii sau gălbinarea, bătăile de inimă nu erau o boală luată-n seamă la țară. Boală însemna să zaci, să te usuci și să nu te mai scoli. Boli erau holera și oftica, tifosul și pelagra. Restul le duceau pe picioare. Maria avea să și-o amintească-ntotdeauna pe Mămica, numită tot Maria, pe care-o veghease cîteva zile și nopți înainte să-și dea sfîrșitul, la 57 de ani, în 1960. Pe patul de moarte din casa părintească, vegheată de arhanghelii de pe pereți și de însuși atotputernicul Dumnezeu, cu cartea lui roșie deschisă pe genunchi, Maria Badislav fusese o sfîntă. Nu se mai văita de nimic. Ochii, cu vinișoare albastre, îi străluceau în găvanele de sub sprîncenele rare. Fața îngustă și blîndă avea să fie trecută Marioarei și apoi băiatului ei. Împreună cu fermecata putere a visului. Toată viața ei Maria visase în culori

tari și învăpăiate de icoană. Își visase bărbatul înainte de a-l cunoaște (și-l recunoscuse pe loc în dimineața cînd intrase cu căruța în curtea tatălui ei, dogar din Dîrvari, ca să-i repare butucul unei roți); își visase toți cei opt copii, șase fete și doi băieți, înainte de a se naște, și știuse dinainte care vor trăi și care nu. „Săraca mămica", își spuneau copiii-ntre ei, mereu, cînd vorbeau despre ea. Vegheată de o lumînare care strălucea ca aurul în bezna lutoasă a casei, Maria era la fel de străvezie și se stingea la fel de repede. Mircișor era și el în odaie, jucîndu-se de-a sonda pe un scaun întors cu picioarele-n sus, pe care-l hîțîna într-o parte și-n alta. Bătrînul ceasornic cu o locomotivă desenată pe cadran și cu două sonerii uriașe deasupra ticăia tare în liniștea odăii. Deodată bătrîna icni, Maria-ncepu să țipe, și Babuc veni și el în goană din tindă, unde pusese niște mîncare la-ncălzit. Îi apucară mîinile, priviră cu groază ochii sticloși care nu mai priveau pe nimeni, Tătica mai zise gîjîit „Mario, Mario..." și brusc, cum se ridicase pe jumătate în capul oaselor, bătrîna oftă din plămîni și în coșul pieptului, străveziu de suferință, prin inul subțire al cămeșii, cei trei văzură cum inima Mariei se desface ca un boboc de floare, cum petalele cleioase i se desfășoară în tot coșul pieptului, cum în cele din urmă, pe o vînă groasă ce-i servea drept codiță, o minunată, roșie, luminoasă floare îi înflori sub piele și oase. „Pleznirea inimii", avea să fie scris la rubrica „motivul morții" în certificatul ei de deces. Doctorul, venit tocmai de la Domnești, nu mai văzuse niciodată așa ceva. „E ca o radiografie, uitați-vă, se văd bine plămînii, cu trei lobi în dreapta și doi în stînga, iată claviculele, în spate omoplații... și fiecare coastă mai albă la extremități și cenușie la mijloc... Și inima făcută pur și simplu fîșii pe artera aortă..." Țăranii care umpluseră odaia se-nchinau cu smerenie. Popa, un tinerel cu doar cîteva tuleie de barbă, privea încruntat, neștiind ce-ar trebui să facă. Minuni, firește, nu mai erau posibile în republica muncitorilor și țăranilor. Au îngropat-o repede pe Maria, pe o zi ploioasă, cu tot satul adunat la cimitir. Cele trei fete plîngeau de li se rupea sufletul, Florea și Tătica, proaspăt rași, îmbrăcați în negru, tăceau cu capu-n pămînt, iar copiii, Marian, Mircișor și Doru al lui Florea și al Rădiței se jucau cu pietricele undeva în mulțime, cu hăinuțe transparente de ploaie peste veșmintele lor sărace. Atît avea să rămînă din Mămica: o amintire ștearsă și o poză și mai

ștearsă, cu o țărancă îmbrobodită într-o broboadă neagră. Fața ei acolo aproape că n-avea trăsături, era atît de albă și tulbure încît Mircișor, cînd a găsit poza într-o „Munca de partid" (avea vreo cinci–șase ani și familia se mutase deja la blocul din Ștefan cel Mare, încă nefinisat și cu schele pe toată fațada), a desenat cu pixul, în ovalul înfășurat de broboadă, o oribilă față cu nasul strîmb, dinții rînjiți și ochi ca de craniu. Pe spate scria cu creion chimic, cu felul acela înflorat de a face literele de mînă pe care puii de țăran îl învățau păziți cu nuiaua de Doamna, înainte de război: „Mămica la Nunta noastră 1955 Agust 4".

Vremea trecea repede în forfota bodegii de la Obor. Toată lumea vorbea doar despre bombardament, așa cum cu cîțiva ani în urmă se vorbise luni de zile numai despre cutremur și prăbușirea blocului Carlton, care căpătase proporțiile melodramatice ale scufundării Titanicului din ridicolul vals cîntat de toate flașnetele. Încetul cu încetul, licoarea din țoiuri căpăta o nuanță roză, care se strecură și în albul ochilor celor de pe băncile de lemn înnegrite de fum. Prin începutul de înserare, tramvaiele se-ncrucișau în piață clopotind asurzitor. Tătica și fetele ieșiră din cîrciumă la cinci după-masă și-o luară pe jos, pe Mihai Bravu, se-ncîlciră în mahalale singuratice, cu cîrduri de copii jucînd poarca pe caldarîm sau căutînd prin noroaie, pînă ajunseră la casa Rădiței, unde-au înnoptat. Nenea, Florea, era pe frontul rusesc și Rădița, mică negustorească cu o prăvălie în care nu intra nimeni, în ciuda frumoasei vitrine pline cu păpuși cu capete de porțelan, rămăsese singură, înfricoșată, plîngînd nopți după nopți, și ziua așteptînd de dimineață pînă seara să primească de pe front vestea morții bărbatului ei. Ascultară o vreme împreună radioul, dar nu-nțeleseră nimic din emisiunile de propagandă. Țara era sub ocupație germană, sau cel puțin asta era realitatea din spatele unor cuvinte mai frumoase. Se culcară îngrămădiți în cele două paturi, fără să se dezbrace, iar a doua zi se-ntoarseră la Tîntava, unde fetele aveau să rămînă pînă la sfîrșitul războiului.

Prin martie anul următor ningea cu fulgi uzi și neobișnuit de mari peste cele vreo trei sute de case ale satului, „ninsoarea mieilor", cum se spunea. Oamenii erau morocănoși, căci trebuiau să-și ia din nou la purtare hainele groase și căciulile de oaie, cînd crezuseră că pot trece la pălării și cojocele. Le era și teamă să nu

degere mugurii pomilor, și să rămînă fără fructe peste vară. Maria era în cuptor, amestecînd în ceaunul de pe pirostrii. Cuptorul era de lut, ca o mare pară gălbuie, cu ușă de lemn și fereastră cît palma, veșnic murdară. În spate era căptușit cu trestie, pe care vara albinele sălbatice le umpleau cu o miere neagră. Deasupra se ridica hornul, prin care ieșea fumul de la nuielele mai mereu umede, pline de omizi și păianjeni. În cuptor, cu fața arzîndu-i de la foc și privind arabescurile fumului în dungile de lumină, Maria se simțea ca într-un pîntec rotunjit, tandru, în jurul ei. Mirosea a mămăligă și-a tocăniță de-ți lăsa gura apă. Tocmai mesteca-n mămăligă cînd auzi cîinele, pe Roșu, lătrînd ca un apucat. Era un cîine cu blana de culoarea focului, care-avea o poveste a lui, ciudată și mișcătoare. Nemții erau nelipsiți de la o vreme din sat. Veneau, mereu, cu motocicletele lor, opreau să bea bere la crîșma din mijlocul satului, de lîngă podețul dincolo de care începea cătunul Băcanu... Oamenii nu-i iubeau și nu-i urau, se obișnuiseră cu ei. Abia anii următori, cînd soldații nemți au fost înlocuiți de ruși, sătenii începură să le ducă dorul și să-i laude. Germanii se purtaseră frumos cu localnicii, plăteau tot ce beau și mîncau, pînă la ultimul ban, se jucau cu copiii și le dădeau ciocolată. Farmecul ochilor lor albaștri avea să-i urmărească pe tîntăveni, în comparație cu rusnacii care se purtaseră ca fiarele sălbatice. Violurile și jafurile se ținuseră lanț sub ruși, și nici filmele în care nemții erau proști și răi, nici propaganda despre eroii sovietici, nici lozincile cu

Stalin și poporul rus
Libertate ne-au adus

sau noul imn al țării cu

Înfrățit va fi veșnic al nostru popor
Cu poporul sovietic eliberator

nu le schimbaseră convingerea, și o spuneau mereu, chiar dacă uneori cu fereală: „Nemții, dom'le, cum era ei, era oameni de treabă. Da' să te ferească Dumnezeu de urgia rusului..."

Un ofițer german (Maria-și amintea că-l chema Klaus) fusese încartiruit o vreme în gospodăria Badislavilor. Stătea în odaia de dincolo de tindă, întins pe pat mai toată ziua și citind, sub dulamele și șubele atîrnate în grindă. Într-o zi ieșise în tindă cu o că-

ciulă de miel de-a lui Babuc pe cap, de copiii se tăvăliseră pe jos de rîs. Și acest Klaus, cînd ieșea în curte, prinsese obiceiul să se joace mereu cu Roșu, unul din cei doi cîini — celălalt era cățeaua bătrînă, al cărei pui era Roșu —, îl învățase să aducă un băț pe care-l arunca pînă la șopron, să dea laba și alte cîteva caraghioslîcuri. Cînd plecase în Bavaria lui, neamțul se rugase de Tătica să-i dea lui cîinele. Fiindcă-i era îndatorat, Tătica i-l dăduse, și Klaus îl luase în atașul motocicletei. Și uite că Roșu venise acasă după un an, tîrînd după el, legat de o zgardă cu o inscripție în nemțește, o bucată de lanț fin, mult admirat de sătenii care se strînseseră ca la urs. Cînd l-a văzut pe Tătica, înnebunise de bucurie, țopăia și scîncea, deși era slab de i se vedeau coastele și-și arunca pe pămînt, zupăind, labele țepene. Întîmplarea asta a rămas multă vreme de pomină-n sat.

Iar acum cîinele lătra înecîndu-se, cum Maria nu-l mai auzise niciodată. Ieși pe ușa cuptorului, și fulgii de zăpadă îi înghețară-ntr-o clipă fața înroșită de la foc. La poartă era un milog nenorocit, ieșit din cine știe ce spital, căci avea capul și mîinile în întregime bandajate în fețe murdare, aproape negre. Doar ochii i se vedeau, și nici aceia bine, șterși cum erau de neîncetata fulguială. Îmbrăcămintea nu i se deosebea de a oricărui cerșetor dintre cei care mai treceau uneori prin sat. Cu toate acestea, silueta lui deșelată, cîtă se vedea prin gardul cu căciuli de zăpadă pe ostrețe, avea ceva șui, de om care nu era de prin partea locului, sau poate (Maria-și făcu cruce în gură cu limba) nici măcar de om: semăna trupul lui decupat pe casa dărăpănată de peste drum cu unul dintre diavolii zugrăviți în biserica satului, acolo unde arăta Judecata cea înfricoșată: frînt de șale, cu mai multe vertebre ale gîtului decît era firesc, cu proporțiile corpului pervertite bizar. Și bîțîind ca în bătaia viforului. Fata își strînse mai bine cojocelul peste piept și străbătu curtea pe poteca bătătorită. Trecînd pe lîngă gutuii pitici, îi scuturâ din nebăgare de seamă și se umplu de puf înghețat, cu minusculele cristale înstelate vizibile unul cîte unul și scînteind ca paietele.

Stăteau acum față-n față, cu gardul între ei, ajungîndu-le aproape pînă la bărbie. Maria îi șuieră repede cuvintele obișnuite cu care scăpai de cerșetori: „N-am. De unde să-ți dau? Pleacă, du-te la alții, hai, du-te!" Dar bandajatul începu să chicotească și să se gudure: „Maria, nu mă mai cunoști?" Și deodată-și puse mîinile la gură închipuind o trompetă, se lăsă pe spate și, mișcînd degetele

rapid pe clapete nevăzute, dădu drumul unui solo țicnit, imitînd așa de bine swingul scremut al instrumentului de alamă, încît pentru fată a fost imediat limpede pe cine are-n față. Mumia, clipind din ochii cu corneea gălbuie, se lansă apoi într-o demonstrație de baterie, bubuind și țîstîind din gură, făcînd ca toba mare și cele mici, ca măturicile și tam-tamul și maracasele, tot mai accelerat, tot mai gîfîit, pînă cînd lovi din toate puterile cinelele scînteietoare, aproape materializate în aerul cristalin și-nghețat, și se frînse brusc de mijloc într-o plecăciune. „Cedric, nebunule", începu să rîdă Maria, „ce Dumnezeu cauți aici? Ce-i cu tine în halu-ăsta?" Vasilica se arătase și ea din staul, mirosind deloc neplăcut a viței și a balegă caldă. „Uf, Cedric..." Își ridică ochii spre cer ca o martiră, dar în aceeași clipă îi veni-n minte scena în care îl biciuise fără milă în duhoarea de mosc a camerei încinse. Ar fi vrut s-o mai facă din cînd în cînd, aproape că recunoscu în sinea ei, cum și-o spusese în destule nopți înainte de-a adormi, înfășurată într-o excitație umedă. Îi plăcuse să poarte uniforma aceea neagră și zveltă, iar puterea deplină pe care-o avea asupra masculului care-i săruta cizmele, care se zvîrcolea și urla la fiecare șfichiuire, o îmbăta acum, în amintire, pe cît o contrariase în realitate.

Intrară în tindă și apoi în odaia cea mare din dreapta. Cedric, bucuros ca un cățel și la fel de prăpădit, se lăsă desfășurat de fîșiile de tifon, și curînd rînjetul lui larg sclipi din nou ca la „Gorgonzola". Fetele aduseră țuică și nuci. Negrului îi fugeau ochii pe icoanele de pe pereți, pline de balauri și îngeri militari, de poze îngălbenite în rame de sticlă pisată, de ștergare de borangic: Tătica și Mămica erau în dimineața aceea plecați la Bolintin, și-aveau să se-ntoarcă noaptea tîrziu sau a doua zi. Pe-atunci încă aveau căruță cu doi cai suri, grași și frumoși, ajunși destul de bătrîni, cînd, peste ani, aveau să fie luați de colectiv și împușcați pe rîpă. Fetele și Cedric aveau tot timpul să stea la palavre, deci, cît era ziua de lungă. Numai Maria dădea fuga din cînd în cînd la cuptor, să vadă ce mai face mămăliga, sau dacă s-a fiert tocana.

Puseră pe podeaua de lut măsuța rotundă și se așezară pe scăunașe. Maria turnă mămăliga pe masă, în mijloc, și umplu străchinile. În timp ce mîncau în taina odăii întunecate, pe geamurile căreia ningea egal și trist, Cedric le spuse o poveste fantastică.

Maria coborî la Universitate într-un decor de iarnă adîncă. Nu se mai cunoștea bulevardul, nici străzile laterale, sub stratul gros de zăpadă din care statuile atît de familiare, Mihai Viteazul, Heliade, Gheorghe Lazăr și Spiru Haret se ridicau asemenea turelelor unor submarine monstruoase. Clădirea cenușie a Universității, întinsă pe o lungime uriașă, părea o faleză de bazalt de-a lungul unei mări înghețate. O faleză sculptată iregular, pe fațada căreia statuile alegorice, Științele, Artele, Agricultura, Comerțul ar fi putut fi tot atît de bine mostre de fantastic natural, bizare stalactite în care intemperiile ar fi săpat gryli și troli și alte nenumărate știme. Arborii cu crăci negre, pline de ciori izbeau uscat ochiurile de geam ale clădirii. Fiecare nuia era îmbrăcată într-o delicată coajă de gheață.

Din oraș dispăruseră cu desăvîrșire culorile. Te simțeai într-un film alb-negru desfășurat de pe o bobină uzată. Celuloidul vechi, ținut în umezeală, copie a copiei unei copii, era plin de pete și zgîrieturi, vizibile pretutindeni, la proiecție, ca niște lungi picături și șuvoaie de ploaie. Singura prezență vie, carnală, colorată ca o floare, era Maria, care, în fustița ei de vară și cu pantofii cu toc, țopăia repede spre cinematograf, scoțîndu-și delicat ca o mîță gleznele ușoare din zăpadă. Înhăinurați, cu capetele înfundate-ntre umeri de frig, trecătorii păreau atît de cufundați în necazurile lor, încît nu-și permiteau să irosească o privire pentru domnișoara rujată și dichisită (din păcate atît de sărăcuț îmbrăcată) care, neatinsă de prăpădul din jur, își sucea șoldurile grăsuțe pe lîngă ei. Crivățul, sosit din stepele ruse, izbea dintr-o parte atît de tare, încît părea de mirare cum tramvaiele și rarele automobile nu se răsturnau. La

fiecare rafală, oamenii se-ntorceau cu spatele, blestemînd în fularele lor.

Un GAZ opri lîngă trotuar, în dreptul ei. Un tînăr în pufoaică și cu căciulă cu clape, kaki, înfundată pîn-la sprîncene (căciulă militară, căreia i se smulsese cucul din frunte), o strigă din cabină: „Mario! Maria!" Fetei îi sări inima, cufundată cum era în lumina intensă, sferică, a poveștii lui Cedric, dar zîmbi cînd îl recunoscu pe băiat. „Ionel, Ionelule, nu mai bea, băiatule...", îi cîntă apropiindu-se de mașina albastră de teren. „Las' să mă rîdă fetele, să fiu eu sănătos. Auzi? Un-te duci? Ai întîlnire? Azi am în-tîlniii-re... Pri-lej de feee-ri-ciii-reee"... „Nu, mă. Merg și io la film." „Ce joacă?" „Nu știu cum îi zice, da' e ceva cu băiatu-ăla care-mi place mie, cu Gérard Philipe." Ionel se strîmbă ironic. De unde naiba știa și Maria asta numele actorilor? El dacă ducea vreo fată, vreo ucenică, la film, intrau la-ntîmplare și, dacă filmul li se păruse frumos, le ziceau și altora, să-l vadă și ei. Era vecin cu fata, stătea și el pe Silistra, dar acuma se gîndea să se mute, fiindcă un șofer pe o mașină de stat, a ziarului „Scînteia", nu prea mai are ce căuta în țigănie, între mahalagii. Se dăduse și el într-o vreme la Maria, ca băieții, dar fără mare succes. O luase o dată cu mașina și-o dusese la Casa Scînteii, nou construită, palat marmorean care-i tăiase fetei respirația. O dusese în interior, pe vastele culoare și pe scările monumentale, de dimensiuni supraumane. Nenumăratele uși de lemn ale birourilor și redacțiilor, cu plăcuțele lor roșii, i se părură însă meschine, cum urîți, gălbejiți, cu mutre de conțopiști, prost îmbrăcați în costume ieftine erau locuitorii castelului de piatră albă. Era ca și cum adevărații, legitimii locuitori, stirpe nobilă și olimpiană, ar fi fost izgoniți de un neam de pigmei mizerabili. Fata se mai lăsase tratată uneori cu o prăjitură și un suc, dar nu vroise în ruptul capului să meargă mai departe. Atîta pagubă. Era și cam trecuțică la cei douăzeci și cinci de ani ai ei, și dacă nu se grăbea, avea să-mpletească în curînd cosiță albă, ca toate cele care țin nasul pe sus, mai ales cînd nu e nimic de capul lor. Ionel o lăsase în plata Domnului pe Maria și umbla acum cu o studentă, Estera Hirsch, care, în întunericul unei scări de bloc, îi și vîrîse limba-n gură imediat cum o sărutase, cu toate că, ochelaristă și înțepată, pătrunsă de sarcinile pe linie de UTM, n-ai fi crezut-o cine știe ce focoasă. Dar era, și încă bine de tot! Cîte-ar fi putut spune gar-

soniera ei de pe Predoleanu, sus, la cucurigu, între nori, dacă-ar fi putut vorbi... Între două ședințe de zguduit nebunește patul cu tăblii de fier, Estera se scula liniștită și se așeza iar la birou, ca să studieze articolele lui Engels, goală cum o făcuse maică-sa, cu pieptul pistruiat pînă la sfîrcuri și cu părul de pe pubis roșu asemeni coperților operelor lui Lenin, din care un vraf zăcea veșnic lîngă pat. Il învăța și pe el, vroia să-l ridice, îl sfătuia să se-nscrie la liceul seral... Asta da fată, cu așa sprijin putea s-ajungă și el cineva, un ștab, un propagandist, om cu casă și mașina instituției la poartă. Pentru un țărănuș devenit șofer ar fi ceva. „Bine, Mario, să fii iubită!" mai zise în timp ce învîrtea cheia mașinii-n contact.

Maria se strîmbă disprețuitor în urma lui. Ionel era din Teleorman, ai lui primiseră pămînt după Războiul de reîntregire, și de cîțiva ani se-mpotriveau să-l dea la colectiv. Dintre toți frații lui, doar el plecase la oraș, unde muncise o vreme la pietruirea străzilor, la săparea șanțurilor pentru conducte și la alte lucrări publice în Raionul 1 Mai, pînă cînd, într-un local familial de pe Lizeanu, unde intrase să se mai încălzească, dădu de-un consătean de-al lui pe care abia-l mai recunoscu în haina de piele neagră și șapca de stofă bună pe care le purta cu destulă naturalețe. Era nea Zambilă din cătunul Iliasca, al cărui tată, jumate țigan, jumate sîrb, dăduse odată foc satului și apoi își retezase beregata cu o seceră. Băură un păhăruț împreună, o secărică din cea care se făcea tot mai rară, înlocuită mai peste tot de țuica „Doi ochi albaștri", și nea Zambilă — care acum era tovarășul Ciocan de la raion, îi oferi o slujbă mai bună. Prin toate parcurile Capitalei sculptorii care se înrolaseră în lupta pentru pace și socialism, care lepădaseră aberațiile artei burgheze, formalismul și intimismul, presăraseră sute și mii de busturi ale oamenilor de cultură și artă din toate timpurile și de pe tot globul care, deși nu putuseră înțelege corect raporturile dintre clase și lupta proletariatului pentru o viață mai bună, avuseseră totuși o viziune realist-critică a societății în care au trăit și creat. Nenumărați Gorki, Șolohovi, Lermontovi (căci în primul rînd trebuiau evidențiate tradițiile de luptă ale poporului rus, astăzi marele nostru frate de la răsărit), Neculuți, Vlahuți, Coșbuci, Eminești — poetul care, deși nu înțelesese..., scrisese totuși „Împărat și proletar" ca și „Ai noștri tineri" —, Shakespeari, Voltairi, Victori Hugo răsăreau spectrali, pe socluri năpădite de vegetație și licheni,

pe aleile întunecoase, certînd de la-nălțimea geniului lor perechile neprincipiale care veneau să se sărute sub lună. Între toți, Bălcescu părea cel mai prolific, ca și cînd s-ar fi înmulțit prin clonare: de pe hîrtiile de o sută de lei, efigia sa înfrigurată se răspîndise pretutindeni, de parcă întreaga tînără republică populară ar fi fost o bancnotă pe care o populație de acarieni s-ar fi mișcat după liniile și punctele încîlcite ale filigranelor albastre, concentrîndu-se în barba, sprîncenele și ochii înfundați în orbite ai căuzașului de la '48. Urmau statuile de ilegaliști care luptaseră împotriva regimului burghezo-moșieresc, care lipiseră manifeste pe pereții luminați palid de vreun bec bacovian, pe cînd o fată gingașă, în bluză albă, ținea de șase, care aruncau în aer o mină germană lovind-o cu cangea, salvînd cu sacrificiul vieții podul din aval, care trăgeau sirena fabricii ca să se adune muncitorii la grevă, care erau torturați în celulele H din Doftana și niciodată nu-și trădau tovarășii, așa cum se vedea în toate filmele românești: Olga Bancic, Eftimie Croitoru, Vasile Roaită, Ilie Pintilie, ca și alții despre care nu se știa bine ce făcuseră... Ca să nu mai vorbim de marii corifei ai orînduirii socialiste și comuniste, Marx, Engels, Lenin și Stalin, cu statui de bronz sau marmură roșie pe uriașe piedestaluri (dar astea n-aveau să intre în atribuțiile lui). Firește, nea Zambilă, tov. Ciocan-de-la-raion, nu-i înșirase atunci toate aceste nume, ci îi spusese simplu că are nevoie de cineva care să curețe periodic busturile din parcurile raionale de zgura, funinginea, praful și (pardon) găinațurile de porumbei care le mînjeau capul și umerii. Tot ce-avea Ionel de făcut era să ia o scară, o găleată cu apă și-o perie aspră și să colinde sistematic aleile parcurilor, oprindu-se la cetățenii de granit și de piatră albă și făcîndu-i să lucească de curățenie și bunăstare.

Tînărul se îmbătă criță în după-amiaza aceea, abia se tîrî în odaia lui de la mahala, lătrat și chiar mușcat de o tîrlă de cîini, căzut prin băltoace... Dimineața, după coșmaruri cu statui care vorbeau sau care-l strîngeau, troznindu-i oasele cu brațe de piatră, și după ce-și aminti și mai îngrețoșat că-i pupase de mai multe ori mîna lui nea Zambilă în tavernă, de față cu toată lumea, se bărbieri în oglinjoara ciobită și o porni spre noua slujbă. Îi dădură de la Sfat tot ce-i trebuia și urmaseră zile și săptămîni de pieptănat șuvițele de piatră ale bărbaților iluștri, de lustruit cu piatră ponce

marile și bombatele ovaluri ale ochilor orbi, de aruncat chiștoacele pe care derbedeii le înfigeau între buzele lor senzuale de granit. De adunat spîrcîielile proaspete, jumătate negru-verzui, jumătate albe ale păsărilor care le-ncununau creștetele. De strivit pe masivii umeri ai obrajilor vreun păianjen mozaicat care țesuse o pînză deasă pînă la sprînceană. Era primăvară și tufele de forsythia îi puneau pe retină pete de galben orbitor, care rămîneau acolo chiar cînd își muta privirea, de parcă s-ar fi uitat în soare. Serile mergea acasă prin fluidul de ambră care inunda cartierele sărace, cu fetițe jucîndu-se cu cercul și femei grase la porți, sau, o dată la cîteva zile, trecea pe la Estera, pe care-o despuia brutal, aproape imediat cum închidea ușa garsonierei de pe terasa blocului vechi și fărîmicios, o trîntea pe pat cu fața-n jos și-o pătrundea pe la spate pînă cînd fata, pierzîndu-și mințile de excitație, cu fața udă leoarcă în părul de liță, începea deodată, pervers și răgușit, să șuiere printre gemete tot mai întețite: „Marx e un căcănar... spune... spune după mine... Gheorghiu-Dej e un cretin... ah!... aaah... Lenin... și-a regulat mama... Stalin... aaah, aaaaah..." La numele lui Stalin avea întotdeauna un orgasm răvășitor, care scula probabil tot blocul în picioare, după care mai zăcea, piele albă ca smîntîna constelată pînă și pe fese, pînă și pe labii de pistrui, cîteva minute și apoi se apuca iar de studiul documentelor de partid, pe cînd Ionel, ușor ca aerul, cu penisul zăcîndu-i moale și lucios pe burtă, își punea o mînă sub cap și-nchidea ochii. Vedea sub pleoape, cu o precizie a detaliilor mai mare chiar decît în realitate, statui, numai statui, populații întregi de busturi cu numele scrise dedesubt cu litere negre, capete și umeri ieșind unele din altele, suprapunîndu-se, intersectîndu-se... Trăsăturile li se combinau, Caragiale purta pletele lui Eminescu, Olga Bancic barba lui Tolstoi, sub Alecsandri scria Makarenko... Adormea așa, întins pe spate, și visa fragmente de vise în care se vedea la el în Teleorman, mai deschidea ochii ca s-o vadă pe Estera, în adîncul nopții, tot la birou, cu claviculele și sînii reliefați de conul de lumină al lămpii și cu buclele arămii întunecate, în afară de o șuviță arzînd ca flacăra în preajma veiozei.

Într-o seară de aprilie, cățărat pe scara lui în formă de A, luptîndu-se cu cărăbușii care țineau neapărat să se izbească de tîmplele încrustate cu licheni ca niște firișoare de tutun ale lui Pușkin, Ionel observă o fisură neagră ca smoala chiar la baza bustului,

acolo unde se îmbina cu piedestalul. Se distrase toată după-amiaza să recunoască fețele cetățenilor de piatră doar pe pipăite: cum zărea de departe o lucire albă într-un boschet de liliac, mijea ochii și se-ndrepta-ntr-acolo silindu-se să nu vadă sculptura. Cu ochii-n pămînt și, urcat pe scară, cu ochii-nchiși, lua în palme obrajii modelați cu dalta, își trecea mîinile peste fruntea ridată și urmărea cu degetul buclele aspre, iar apoi spunea cu siguranță: „A, Beethoven, tăicuțule, mata erai? Tot așa urît te uiți?" Îi știa *absolut* pe toți, erau deja colegii lui, îi bătea protector peste obraz sau pe chelii, apuca sînii, mai tari ca ai oricărei femei, ce e-al lor e-al lor, ai vreunei ilegaliste... dacă erau prea murdari îi trăgea de urechi... Cu acest Pușkin din parcul Ghica Tei, ascuns bine pe o alee pe unde nu trecea nimeni niciodată, era ceva în neregulă. Față de alte busturi, bine cimentate pe soclurile văruite vulgar, cel care acum îl privea ochi în ochi pe Ionel ca altădată pe Dantès, în timpul duelului fatal, se clătina abia perceptibil la fiecare mișcare a periei aspre de scîndură cu care i se frecau favoriții. Fisura se lățea și ea, tremurînd, neagră ca o dîră de tuș. Fie ce-o fi, își spuse Ionel după ce privi în toate părțile, convingîndu-se că aleea rămăsese pustie. Adunîndu-și puterile, cum stătea în vîrful scării cu cîte un picior pe fiecare versant al ei, împinse violent în umărul stîng, cu epolet, al junelui scriitor, fără să-și poată da seama dacă bucurie sau spaimă era ceea ce simțea văzînd că bustul glisează ca pe un pivot înfipt în umărul drept, și că în postament se cască un puț adînc, cu trepte din bare de metal pe o parte.

Un cărăbuș îl lovi ca un glonte greu de aramă în buză. Mireasma de liliac devenea tot mai intensă pe măsură ce cădea noaptea. Deja o jumătate de cer devenise de un albastru adînc, încărcat de luna în crai nou și de cîteva stele scînteietoare, pe cînd un dulce roz sidefat, cu nori sîngerii, contura arbuștii ornamentali în partea cealaltă, îmbrăcîndu-le fiecare creangă într-o ceață cafeniu-trandafirie. Aerul se întunecase pînă la sepia, ca într-o poză veche. Ionel ezitase o clipă, apoi cele mai bizare ipoteze îi veniră în minte. Ar fi putut fi, prin urmare, un canal din cele prin care cobori în rețeaua apelor reziduale, ramificată pe sub întregul oraș, și care ducea spre aval, spre Dunăre și apoi către mare, turpitudinea fermentată a Bucureștiului: fecale dizolvate, ziare folosite ca hîrtie igienică — pe prima pagină Conducătorii iubiți zîmbind din hîrtia

boțită în formă de stea, mînjiți de rahat — bucăți de vată însîngerate, prezervative cenușii făcute la „Vulcan" și care se spărgeau întotdeauna în timpul folosirii, răsucindu-se ca niște inele dureroase la baza sulelor viguroase de ciocănari ce sperau să nu mai toarne nevestelor și al șaselea plod, șobolani putrezi, pisici cu mațele afară, colorate delicat cu albăstrui și oranj... Sau un depozit secret al Securității Statului, instituție care se ocupa cu prinderea spionilor ce fotografiau obiectivele naționale cu ingenioase aparate de fotografiat ascunse în rama unor ochelari. Ofițerii de securitate erau bărbați zîmbitori și energici, care apărau cuceririle revoluționare, care aveau toți acasă cîte o soție delicată, minunată gospodină, care lucrau mai ales prin deducții logice subtile... Maiorul Frunză și căpitanul Lucian erau pentru Ionel niște modele morale, cum le citea aventurile, volum după volum, în colecția „Enigma", apărută de vreun an de zile. Sau putea fi intrarea în vreun buncăr nazist... dar atunci cum nu-l semnalase nimeni cînd înălțaseră statuia? Și deodată tînărul țăran își aminti povestea Amnarului fermecat în care averi fantastice, nestemate și scule prețioase, încrustate în aur, înconjurate cu perle fuseseră răsplata îndrăznețului care coborîse în scorbură. „O comoară", șopti Ionel cu ochii lărgiți. Uneori, săpîndu-și bordeiele în pămînt, sau cîte-o fîntînă, consătenii lui găsiseră o căldare ruginită, plină de galbeni. Sau un pui de aur bătut în smaragde... Ionel mai privi o dată în susul și-n josul aleii deja scufundate în umbră, apoi se dădu jos, strînse scara și o ascunse într-un tufiș de tuia. Dintr-un salt fu sus pe postament, ținîndu-se bine de gîtul poetului rus, care acum se uita într-o parte, ca și cînd n-ar fi vrut să fie părtaș faptelor mizerei, pieritoarei făpturi de carne, pielițe, nervi și sînge care-i macula eternitatea. Proptindu-se-n mîini pe ghizdurile puțului, tînărul se cufundă pîn-la brîu în bezna de smoală din interior, unde-n lumina oblică a lunii luceau stins doar primele două trepte. Ionel coborî cu grijă încă o treaptă și trase cu greutate bustul lui Pușkin peste deschizătură, obliterînd astfel parfumul cerului de primăvară și rămînînd în noaptea absolută.

Mai tîrziu, cam la vreo săptămînă după acea seară luminată ca de o năzărire tulbure, băiatul avea să-i povestească Mariei, cu care încă se mai vedea, el dintr-un resentiment pentru „jidanca" afurisită care în toiul plăcerilor îi ponegrea pe dascălii omenirii, ea din

singurătate și ca să poată merge la un film — tot ce-i plăcea mai mult pe lume — aventura sa în pîntecul întunericului. Timpul topindu-se o dată cu lumina, singura măsură pentru coborîrea sa, scoabă după scoabă de metal, rămăsese frica. Ochii orbind, urechile urlînd, pietricelele de calcar din cohlee rotindu-se înnebunite, în miezul neființei se deschidea atunci analizatorul mare al spaimei. Băiatul nu mai știa de mult dacă urcă sau coboară, sau dacă nu cumva merge în patru labe pe o nesfîrșită șină de cale ferată, agățîndu-se de traverse, interiorul palmelor și al degetelor simțind la intervale ritmice forma și gheața drugilor de metal, *singurele* obiecte din spațiu. Dar nu erau cumva și acestea doar senzații subiective, nu cumva stătea culcat într-un așternut și nervii din pielea palmelor, proiectați în creier în zonele senzorio-motorii *construiau* senzația de mici cilindri reci, exact atît de lungi cît îi puteau simți papilele palmei și buricele degetelor? În miezul întunericului, în care trupul se dizolvase cu desăvîrșire, era imposibil să spui dacă pancreasul mai era în interiorul săculețului somatic sau atîrna în afară ca o limbă de spînzurat, dacă scheletul nu devenise cumva exterior ca al crustaceelor, dacă neuronii nu se îndepărtaseră deodată de ghemul originar de sub țeastă, risipindu-se, desfăcuți ca o dantelă obscenă pînă la capătul nopții. Organul de perceput frica nu avea formă limpede, ca o papilă gustativă sau ca un glob ocular, căci era permanent devorat de ceea ce percepea. Organul fricii înnebunea în fiecare clipă de frică, se chircea și se zvîrcolea în lichidul coroziv, în acizii neiertători ai fricii. Tînărul care cobora nu mai știa de mult cine este, nici spre ce zonă a lumii se-ndreaptă, dar *vedea frica,* o vedea lărgindu-se tot mai mult, devenind un peisaj fabulos, pictat cu nuanțele groazei, cu disperare, cu neliniște, cu angoasă, cu teroare, cu panică... Erau munți de tresăriri și orașe de încremenire și arbori de sudoare-nghețată. Monumente ale groazei dominau piețe largi și cețoase. Sculpturi în adrenalină, verzui-fosforescente, închipuiau siluiri cumplite, sfîrtecări și rezecții, escorieri, ablații, zdrobiri...

Deja nu mai cobora, ci levita ca un nor în lumea aceea spectrală, prin grosimea colosală a fricii, peste copacii ca niște gheme de mațe și peste turle de gheare. Verdele stins, veninul opalescent devenea tot mai dens, urletul împietrit tot mai universal... Luneca deasupra unei mari și înfiorate planete, prin imperii de disperare

ce fulguiau ca o ceață, cînd compactă, cînd rarefiată în jurul lui. Imense turnuri cu gemulețe sticlind în amurgul verde aveau pe cupolele din vîrf statui cu fețele-n palme, femei copleșite de rușine, bătrîni chemînd moartea... Printr-o fereastră ovală, o fată cu o-nfățișare nespus de romantică, gene lungi și-ncurcate, dinți de perle între buze de mărgean, corsajul de dantelă albă și malacov de satin bleu, cu sute de fundițe, de sub care ieșea vîrful pantofiorului din piele de șopîrlă, se zărea așezată la spineta ce scotea sunete ca la atingerea ușoară a unor andrele. Ar fi fost o fermecătoare imagine a iubirii, dacă sub cocul de abanos, prins în piepteni dulci de baga, pe ceafa delicată, cu zulufi cîrlionțați, nu i-ar fi crescut o hidoasă tumoare, cît un cap de nou-născut, buboasă și jupuită, supurînd un must gălbui dintre pielițele roze... Mai jos, într-o hală largă ca o gară de cornier și de sticlă, de-a lungul pereților căreia tînărul dizolvat în teroare plutea ca aburul unei respirații fierbinți, se zărea o procesiune înaintînd spre un mormînt de cristal. Pătrunse în sală printr-un oberliht deschis, cu margini prăfoase, ținut ridicat cu un cîrlig de sîrmă neagră, și se găsi deodată gol, pășind laolaltă cu ceilalți pe dalele ca o tablă de șah, alternînd pătrate sîngerii, cu filigrane marmorate, și pătrate albe, cristaline ca zahărul. Fiecare ființă din lunga procesiune era însemnată printr-o infirmitate monstruoasă: limbi de bou, zdrelite, ieșindu-le printre dinții strîmbi, vulve cu prelungiri ca mustățile de crap, cranii uriașe, translucide, umplute cu un lichid vioriu... El singur, cum se văzu deodată în fațeta pură, curcubeană, a mormîntului, era întreg și frumos ca un zeu, mai ales că... avea aripi... aripi largi, multicolore, de fluture tropical, cu pete de un albastru electric, apoi tivuri liliachii, vîrfuri în formă de capete de cobră din purpura cea mai caldă, mai catifelată... Se privea încă-n oglinda lustruită a mormîntului gol, cînd simți intrîndu-i în carne șase gheare ascuțite ca ácele, și știu atunci că imensele aripi nu-i crescuseră, bizarerie anatomică, dintre omoplați, ci că în spinare i se suise un mare fluture, bine ancorat de coastele lui, cît el însuși de lung și privindu-l cu ochii bulbucați, arzători, în mii de fațete hexagonale. Își imagină momentul inevitabil cînd trompa răsucită-n spirală se va desface ca un ac curb și i se va-nfige în occiput, troznind ușor prin epidermă, sfredelind cu vîrful lui retezat oblic, tare ca diamantul, straturile osoase ale țestei, troznind iar în duramater și piamater, înaintînd ușor, uns, ca-n

gelatină, prin lobul occipital și oprindu-se în centrul creierului, în mijlocul inelului limbic, la egală distanță de fornix, corpii mamilari, hipocamp și amigdală. Sugînd ca o pompă de vid un centimetru cub de substanță ca o cremă de zahăr ars și-nlocuind-o cu un ou... Sidefat, bătînd ușor în roz, cu coaja moale și pulsîndă, coborît de-a lungul trompei-ovipozitoare și încastrat acolo, între fulgii de zăpadă ai corpului axonilor și labirintele nebunești ale sinapselor. Apoi trompa se retrage la fel de ușor, însîngerată, și se-ncolăcește la loc, iar fluturele zboară deodată-n zig-zag prin aerul stins, pînă la gemulețul deschis în acoperiș. Purtat pe brațe de estropiați, tînărul zeu însămînțat e așezat ușor în scobitura mormîntului, și un capac greu, prismatic, se închide peste el.

Se trezise amețit ca după o sincopă, frecînd cu o cîrpă ochiul drept, orb, al lui Pușkin și privind cum zdreanța se înnegrește de funingine. Își pipăi ceafa, cu privirea-n gol, trăgînd în piept atomii roz ai amurgului, așa cum o făcea și la măsuța cu pătrate albe și roșii din grădinița de vară unde o invitasē pe Maria la o bere și niște mici după ce, timp de o săptămînă, hoinărise de colo-colo cu scara pe umăr și găleata-ntr-o mînă prin Herăstrău, nemaiîndrăznind să se apropie de vreo personalitate de piatră ce răsărea din tufe de liliac. Cum zărea vreun Ostrovski sau vreun Șolohov, parc-ar fi zărit unul dintre strigoii cu care, în satul lui, bătrînii-i înspăimîntau pe copii. Îi sărea inima din piept și i se muiau picioarele. Maria rîsese de el ca de unul ce povestește ziua ce visează noaptea, dar peste ani, la înmormîntarea bătrînului Catana, rătăcind prin imensitatea cavoului de marmură, avea să-și aducă bine aminte povestea lui Ionel. O ciudată asemănare era între ele, ca și cînd ar fi fost, de fapt, o repetare a unei vechi legende, în alt ținut și de către alt rapsod, care uitase unele amănunte, pusese de la el altele, încît ar fi trebuit să compari sute de astfel de variante, să le suprapui și să observi asemănările și diferențele ca să poți înțelege *ce* anume s-a petrecut undeva, cîndva, ce nucleu de obiecte tari și ființe-ncîlcite, consumate de flacăra furioasă a timpului, a-nălțat în aer fumul transparent, mergînd pe mii de poteci deodată, al poveștilor ramificate la nesfîrșit. Oricum, nici să fi fost o Mafaldă cu ochiul pineal ieșit între sprîncene, abia acoperit de un strat translucid de pieliță și holbîndu-se albastru la figurile cartoanelor de taroc, Maria n-ar fi putut ghici în cîte moduri se va-ntrețese

viața familiei ei cu cea a lui „tanti Hirsch" și a soțului ei Ionel, țărănuș sosit la oraș ca să facă o carieră de necrezut. O fotografie de la începutul anilor '70, în alb-negru și dantelată pe margini, îi arăta pe Costel și Ionel împreună, rîzînd, pe fundalul unor clădiri moderne și al unor brăduți ornamentali. Costel e îmbrăcat în haină de ofițer, dar cu pantaloni negri civili, pe cînd Ionel, aproape de nerecunoscut, gras și roșu la față, poartă haină neagră de costum și pantaloni de uniformă.

După ce GAZ-ul demarase și se-nscrisese între mașinile încărcate de ninsoare care treceau, cu ștergătoarele de parbriz în funcțiune, pe cîmpul dintre Universitate și impunătoarele construcții cu coloane de vizavi, prin prăpădul viscolului, Maria cea primăvăratică depăși intersecția de la Romarta Copiilor și înaintă pe bulevard, pe lîngă Casa Armatei. Vulturii de ipsos de pe acoperișul ei erau acum niște momîi troienite, din care doar ciocurile încovoiate mai ieșeau ca ghearele din pernițele unor pisici albe. De-aici încolo se-nșirau cinematografe cu nume amintind tuturor de democrația populară, de pace, de muncă, de înfrățire. Din toate vitrinele te priveau ochii oțeliți ai cîte unui soldat sovietic, cu stea roșie-n frunte și cu automatul ațintit către nevinovatul trecător. În spatele său un tanc cu același pentagon stelat pe turelă și cu un tanchist ieșit pe jumătate din cămărița sa de oțel. Are pe cap cască neagră, cu urechi ieșite-n relief și poartă în mîini un drapel roșu ce se desfășoară maiestuos în urmă. Oricît de mult ar flutura drapelul în vînt, tot se zăresc, în colțul din stînga, sus, secera și ciocanul încrucișate savant. Un alchimist ca Fulcanelli (dar vai, ocultul autor al „Misterului catedralelor" era mort de douăzeci și trei de ani în acel an de grație 1955 cînd Maria l-a reîntîlnit pe Costel după scurta lor idilă de la Govora, așa încît nu-și putea reflecta figura bondoacă și mustățile imense, pleoștite, în vitrina nici unui cinematograf muncitoresc din Bucureștiul iubit) ar fi deslușit în cele două simboluri o *unio mystica* între sulf și hydrargir, sub omnipotentul semn al Pentagramei. Doar la unul sau două dintre cinema-uri se dădeau și filme „de dragoste", la care se făceau, chiar de la matineu, cozi nesfîrșite, căci tinerele strungărițe și țesătoare ieșeau din schimbul de noapte și se repezeau direct în sălile mizerabile, duhnind a otravă de șobolani, ca să-i vadă pe Sara Montiel sau pe Vico Torriani.

Cel mai mult, cel mai mult îi plăcea și Mariei să vadă filme. Pînă tîrziu, cînd ajunsese o gospodină împovărată de viață, avea să-și delimiteze ciudata ei lume triunghiulară din inima Bucureștiului prin trei cinematografe așezate la distanță egală de blocul din Ștefan cel Mare: *Volga*, *Melodia* și *Floreasca*. Rareori ieșea din acest teritoriu în care se simțea în siguranță, și atunci drumurile prin oraș (dacă nu erau „la Vasilica" sau „la nașa") deveneau niște aventuri extenuante în ținuturi încărcate de pericole, barate de spaime onirice. Era ca și cînd cele trei cinema-uri din vîrfurile triunghiului ar fi protejat, cu secrețiile lor halucinatorii, singurul teritoriu real din univers, în care se aflau casa, piața, alimentara și autoservirea, chioșcul de ziare, vecinii, pe cînd în afara acestui ochi înțelept deschis spre cosmos lumea se destrăma, se umplea de demoni palizi și de fum... Maria intra la film cum alții intră-n biserică, gata de trăirile cele mai puternice, pregătită pentru lacrimi, șuvoaie de lacrimi scînteietoare în bezna sălii, pentru hohote de rîs, pentru ură și pentru dragoste. Ura filmele cu război, nu intra decît la cele în care „toată lumea rîde, cîntă și dansează", sau în care vreo inimă de mamă era sfîșiată cu cruzime. Dacă un film era „frumos", îl vedea și de zece ori cu tot mai multă plăcere. Dar, oricît de ispititor ar fi fost filmul, Maria avea să aștepte răbdător, săptămîni întregi, „să-l aducă mai lîngă noi", pretextînd că biletul era mai ieftin la cinematografele din cartier decît în centru, dar de fapt avînd o repulsie, tot mai accentuată cu vîrsta, de a ieși din zona ei. I se părea, poate, că nu-i destul de bine îmbrăcată ca să iasă în centru, oamenii îi păreau ostili și străini, și mai era ceva, o rezistență interioară, ceva care-i interzicea să se confunde cu imaginea ei din tinerețe, de parcă viața îi fusese retezată într-un anumit moment și remodelată din temelie... De parcă o enigmă sinistră (sau extatică) s-ar fi rotunjit în pîntecul minții ei ca o perlă, adăugînd straturi peste straturi de inhibiție sidefie în jurul unui gînd dureros.

Acum însă, pe cînd își consuma ultimele rezerve de tinerețe, Maria, singura strălucitoare într-un oraș mohorît, siberian, se-ndrepta fără urmă de neliniște, trecînd grațios printre vagabonzii ce-și molfăiau covrigii în fața sălilor de spectacol, spre cinema „Înfrățirea-ntre popoare", unde juca filmul cu Gérard Philipe. Victorița hoața îl văzuse și-i împuiase atîta capul cu el, cu „ce făcea

băiatu' și cum scăpase el fata", că Maria aproape că nu mai știa cu cine are de fapt întîlnire, cu Costel sau cu însuși Gérard, așa cum uneori, cînd se termina vreun film și ieșea afară, pe ușa din spate, sub cerul înțesat de stele, deși cînd intrase fusese lumină de zi, fetei i se părea că și ea trăiește într-un film, un film lung cît însăși viața ei, la care cine știe cine (dar multă lume, în orice caz) se uită într-o sală obscură. Și ăia trăiau și ei într-un film la care se uitau alții, și așa mai departe.

Îl zări pe Costel și pufni în rîs: tot în treningul lui prăpădit, tot cu bocancii-ăia cu ținte-n picioare, tot prost bărbierit... Cu ochii aceia care puteau fi și blînzi dar și grozav de severi, ochii lui negri și frumoși de bănățean. Și părul negru pana corbului, cu firul gros ca din coadă de cal, pieptănat lins pe spate. Acum se uita năuc în toate părțile după ea, cu mîinile-n buzunare, ca de obicei („las' că-l dezvăț io de asta") și în cap și pe umeri era nins ca naiba. Dar nu stătea zgribulit în rafalele crivățului, ca toți ceilalți din jur, dimpotrivă, era cu fermoarul treningului pe jumătate descheiat, încît i se zăreau maieul și pieptul alb, fără fir de păr — căci tînărul lăcătuș de la Atelierele ITB era, fără s-o știe, de stirpe nobilă —, ca și cînd ar fi fost un început blînd de toamnă. Nici măcar veșnica lui bască pătată de ulei, pe seama căreia Maria făcuse atîtea glume la Govora, nu și-o mai luase. Acum, din plictiseală, scosese din buzunarele adînci ale pantalonilor niște mărunțiș și se apucase să și-l numere, sprijinit de vitrina în care Gérard Philipe, în costum de epocă, cu coleretă la gît, proptește vîrful sabiei în pieptul unui bărbos uriaș. Zîmbind larg, fata se-ndreptase direct spre el și-l apucase de braț, pe cînd Costel, furios pe sine că n-o văzuse de departe, îndesă repede mărunțișul la loc în buzunar și-i zise atît de oficial „bună ziua", încît fata se-nveseli și mai tare. Bănățenii ăștia tăntălăi. La Govora Costel era-ntr-un grup de ucenici de la o școală profesională din Lugoj, toți o apă și-un pămînt, înceți la minte și molîi, încît muntencele afurisite, Maria și încă două, care-și luaseră bilet prin sindicat, o țineau într-o distracție pe seama lor. Le dădeau întîlnire și nu se duceau, îi trimiteau să le aducă cine știe ce, și ei se păcăleau, și a doua, și a treia oară, cu același zîmbet nătîng... Mergeau cu ei sîmbătă, la bal (prinseseră două sîmbete în seria lor), și acolo preferau să danseze două cîte două, cum făceau majoritatea fetelor, pe cînd bănățenii, lipiți unul de altul ca o hidră

cu mai multe capete, își beau borvizul și mai scoteau cîte-o vorbă pe limba lor caraghioasă. Totuși, chiar din prima seară de bal, cînd își purtase prima dată rochița cu cordon de paiete pe care, din păcate, și-o atinsese nițel de godinul înroșit în timp ce se rotea, cu Ștefania în brațe, prin sala sărăcăcioasă — sala lor de mese —, Maria începuse să tragă cu coada ochiului spre Costel. Poate pentru că puștiul îi plăcea cu adevărat, deși era cu aproape patru ani mai tînăr decît ea, poate și fiindcă se afla în acea perioadă de eclipsă care în viața unei femei urmează pierderii unui iubit. În vis simțea adesea o singurătate pustiitoare, ca o otravă tristă și dulce, iar ca să străbată după-amiezele uriașe dintre masa de prînz și cea de seară trebuia să recurgă la subterfugii pe care doar oamenii copleșiți de urît și nostalgie le cunosc. Întinsă pe patul cu tăblii de fier, cu ochii-nchiși, număra pînă la cinci mii în gînd, apoi deschidea ochii și-ncerca să-și dea seama cît de mult a-naintat seara de iarnă după lumina cenușie, apoi roz-întunecată, apoi cafenie din fereastră, privea încă un timp cum ninge egal și tăcut peste silueta de cărămidă fărîmicioasă a vechii fabrici de acid sulfuric, apoi închidea iar ochii și număra pînă la cinci mii, încercînd să evite ceea ce, pînă la urmă, cînd seara cădea prematur și camera se-ntuneca, și numai fulgii continuau să cadă, scînteind în lumina vreunui bec galben atîrnat de-un stîlp, nu mai putea evita: gîndul la Pavel, la Pablo al ei, studentul pe care-l cunoscuse cu doi ani în urmă la petrecerea de la uzinele I.O.R., unde o dusese Vasilica, deja prietenă cu Ștefan, cu care în cele din urmă se măritase și-l făcuse pe Marian, nepoțelul drag al Mariei. Cu capul întors spre perete, lipit de pernă, cu corpul fierbinte sub pătura subțire, în carouri, de cămin muncitoresc, fata își aluneca ușor palma dreaptă peste sîni, mîngîindu-și sfîrcurile întărite, o cobora pe burtă și pătrundea cu degetele sub dunga de elastic a chiloților, înfundîndu-le în părul des și sîrmos de pe pubis. Își mîngîia transpirată, excitată și tristă în același timp, o excitație disperată, perversă, bucuroasă de suferință și pîngărire și distrugere, micul cilindru rotunjit, urma linia umedă a buzelor, își prelungea vîrful arătătorului pînă la anus, adică repeta, scufundată în chinul dragostei și-n nefericirea sexului, mișcările unei mîini dragi de bărbat delicat și puternic, bărbatul sub care, pătrunsă și îmbătată de dragoste, ținîndu-l strîns după gît, mișcase prima dată ca o amantă, ca o femeie. Singurul ei iubit

de pînă atunci, și care dispăruse de peste cinci luni. Așa era pe atunci: tinerii își dădeau întîlnire în oraș și mergeau la un hotel sau la vreo femeie care ținea camere special pentru amor. Acasă la unul sau la altul era cu neputință, căci mai toți locuiau pe la gazde, cîte doi și trei într-o odăiță. Dacă ratai o întîlnire, puteai să nu-l mai revezi niciodată pe celălalt, așa cum se-ntîmplase cu Maria și Pablito, țesătoarea și studentul la filozofie, care nu reușiseră să se găsească într-o seară de iunie, cînd, dintr-o neînțelegere stupidă (așa crezuse fata), ea așteptase într-un loc, timp de trei ore, plimbîndu-se tot mai înfricoșată pe sub castanii înfloriți de la șosea, cu frunzele luminos-transparente în lumina becurilor, pe cînd el, probabil, stătea cu buchetul de flori — nelipsit de la nici o întîlnire — sub cine știe ce ceas municipal. Mult mai tîrziu aflase Maria că Pablito își găsise, de fapt, „o partidă mai potrivită", și că-i fusese tot timpul rușine de fata de mahala cu care se vedea ca să se iubească prin locuri sordide și să se plimbe apoi, nopțile, pe aleile pustii, ocolind cîte un bețiv prăbușit și dînd o țigară cîte unui milițian pe jumătate adormit.

Intrară în sala murdară ca un urinoar, plină de semințe și hîrtii de eugenii pe podelele date cu petrosin. Pe scaune, dintre care destule erau inutilizabile, stătea o mulțime de tineri, parcă toți făcuți de-o mamă și de-un tată, cu fețe nerase, cu fruntea joasă, cu părul dat pe spate, lipit cu zahăr și uns cu ulei de nucă, ținînd pe după umeri fete năsoase, cu părul rar și buclat cu fierul. Pe tot parcursul jurnalului șmecherii au vociferat, au guițat, și-au strigat peste rînduri prietenii, fără să dea cea mai mică atenție figurilor de conducători înțelepți ai Partidului și Republicii Populare, așa cum se desprindeau, îngălbenite, de pe pelicula proastă și se așterneau pe ecran. Lucrurile de neînțeles ce se petreceau între persoanele grave ce-și tot strîngeau mîinile sau umblau de colo-colo prin holde și prin oțelării erau comentate de o voce însuflețită, bărbătească, atît de dogită însă, de parcă și-ar fi strigat cuvintele într-o pîlnie de tablă. Pe fondul, mereu același, al unui fel de muzică pe jumătate populară, pe jumătate simfonică, defilau treierătoare, urcau electricienii pe stîlpii de înaltă tensiune, ieșeau din șuturi minerii rînjind ca niște negri, murdari peste tot de cărbune și aplaudau niște oameni în haine de oraș (dar printre ei și cîțiva îmbrăcați ca la țară) într-o sală ca de cinema. Maria, pe care Costel îndrăznise

în fine s-o ia de mînă fără să se uite la ea, aștepta răbdătoare să se termine o dată prostia de jurnal ca să-nceapă filmul. Recunoștea cîteodată figura de unchiaș a lui Dej, parcă și pe Ion Gheorghe Maurer, dar ceilalți îi erau cu totul necunoscuți. Un potop de nume și fețe. Se amuză puțin cînd apărură chinezii. Construiau și ei socialismul, cu ochii lor oblici și rîsul lor larg, obligatoriu pe toate fețele. Rușii în schimb erau mereu încruntați și hotărîți. Filmele sovietice începeau mereu cu o statuie: un bărbat și o femeie de bronz, el cu un ciocan, ea cu o seceră în mînă. Unde se năpusteau așa? Și de ce ea trebuia să fie așa de micuță pe lîngă el? Că doar rusoaicele sînt voinice și muncesc cot la cot cu bărbații. Rusoaica de bronz era delicată ca o balerină.

Pîlpîirea violentă a ecranului îi obosea ochii. Mirosea a blană udă de oaie, căci toți își scoseseră șubele și paltoanele și le țineau pe genunchi. Defilau acum pe ecran niște armate. Se vedeau tancuri alergînd pe întinderi înzăpezite. Se filma dintr-un avion cum cad bombele prin trapa deschisă. Jos, într-un sepia-gălbui, înfloreau norișori ca niște ciuperci. Costel, tot fără s-o privească, începuse să-i mîngîie ușor degetele. Îi simțea tăieturile înnegrite de pe palmele lui de lăcătuș trecînd peste încheieturile degetelor ei, făcînd un zgomot slab la atingerea unghiilor sau a inelului cu fluture, inelul Mioarei Mironescu. În semiîntuneric, efectul Kirilian își dezvăluia frumusețea suprafirească: mîinile lor erau înconjurate de o dantelărie de steluțe albastre, de flăcărui, de țesături pufoase ca fulgii de zăpadă, de fulgere șerpuitoare și descărcări de raze verzui. Fluturele de pe inel se colorase delicat în nuanțe de oranj și magenta. Mîinile lor ce se atingeau tandru erau singurele lucruri colorate din sala în care umbra se lupta cu lumina, murdare amîndouă și triste.

Însăilare de ceață colorată și de paiete, the French Quarter, în povestea lui Cedric, își foia în vînt palmierii și agavele și își sorea mulatrele pe balcoane de fier forjat, protejate de penajul de fildeș al evantaielor. În osul gălbui al lamelelor flexibile negrii din Africa săpaseră, cu generații în urmă, scene halucinante și pitorești: cranii de crocodil, uscate, așezate în stive, un bărbat sodomizînd un berbec, un idol cu labe de homar devorînd un soi de gîndac uriaș. Perla din urechea sclavului care aducea tăvița cu cești de cafea celor două negrese în veșminte de mătase, o perlă cenușie, mare cît o cireașă, aduna în sfera ei cartierul de clădiri de lemn înțesate de steaguri multicolore, fluviul Mississippi ce făcea o curbă largă-mprejur ca să se piardă spre Caraibe în mlaștini strălucitoare, norii învolburați ai primăverii, fețele lunatice, pe gîturi nesfîrșite, ale Ceciliei și Melaniei, ce discutau domol, la o prăjitură cu miere, despre viitorul Mardi Gras, ce avea să înceapă în cîteva zile... Franceza lor Cajun semăna mai curînd cu cîntecul de țiteră al instrumentului plin de insecte și balanțiere de ceas al lui Roussel decît cu limba în care, cam pe aceeași vreme, generalul de Gaulle le vorbea francezilor la radio, îmbărbătîndu-i, amintindu-le de dragostea de patrie și de datoria de a-i urî pe boșii invadatori, sau cu limba în care, concomitent, aceiași parizieni, prinzînd astfel inimă, scriau un milion de denunțuri adresate autorităților colaboraționiste.

Cecilia purta un turban albastru de Prusia. Buzele groase, cafeniu-întunecate, erau tatuate cu grijă. Nasul de fiară contrasta ciudat cu ochii mari și fantaști, cu o sclipire aurie, dintre pleoapele terminate cu codițe de rimel. Un strat gros de mascara îi îngreuna

genele, atît de lungi că nu puteau fi naturale. Pe pleoape, praful de aur pulverizat la-ntîmplare de suflarea ușoară din palmă, a sclavului, se ordonase totuși (căci nimic nu este hazard în lumea aceasta de paranoia și vis) ca să configureze imaginea exactă a constelațiilor, pe pleoapa dreaptă cele din emisfera boreală, banalizate de zodiac, iar pe cea stîngă straniile arătări australe, între care Mașina Pneumatică și Crucea Sudului ardeau cu flacără vie, întrecută doar de grăunțul stelei Canopus ce călăuzește navigatorii prin întortochierile Strîmtorii lui Magellan. Cînd rîdea, mica negresă, de cel mult treisprezece ani, își arăta printre dinții perfecți vîrful limbii, găurit din pruncie și străbătut de un ineluș de sticlă albastră, care făcea, în timp ce fata-și rostea silabele ciripite, același zgomot clinchetit al cubulețelor de gheață-ntr-un pahar de Martini.

Melanie era bătrînă și cu șoldul elefantin, dar claviculele și gîtul i se iveau deasupra decolteului la fel de suple ca ale Ceciliei. Ascundea cu grijă rușinea vieții ei, țeasta cheală ca-n palmă, sub o perucă din pene de struț, sub care, la mijlocul frunții, legat cu un lănțișor, spînzura Leon, cristalul cel viu de beriliu, cu metabolism și sexualitate, primit de ea din mîna preotului din French Quarter. Cum erau puțini oameni ai lui Dumnezeu în regiune, fratele Arando era silit să fie și vrăjitor Voo-Doo două zile pe săptămînă. Iară o zi slujea ca imam într-o mică dar activă comunitate musulmană, alta ca oficiant în templul ebraic, dar celelalte trei zile erau cu totul dedicate Mîntuitorului cel răstignit pe lemn. Cristalul Leon creștea, în fiecare an i se adăuga cîte o corniță prismatică, ace fragile, mai lungi sau mai scurte, mai groase sau mai subțiri, mai colorate sau mai limpezi, după cum fusese anul respectiv pentru viața Melaniei. Cînd bătrîna și-a pierdut al doilea bărbat, singurul din cei patru pe care-l iubise, cristalului îi dăduse un ciot negricios ca o măsea putredă, și pe care stăpîna îl smulsese cu cleștele, înciudată, așa cum își smulsese din suflet și amintirea lui Desiré. Noaptea, după ce-i punea înainte o farfurioară cu grîu încolțit și o banană prăjită, Melanie scufunda cristalul în paharul cu apă în care-și ținea și proteza. În fantasmele ei, obiectul hidos în formă de U, dintr-o substanță ceroasă și roză ca voma, cu sîrmulițe și dinți egali, inumani, era amanta secretă a lui Leon, cu care cristalul viril se deda la copulări monstruoase. Diminețile, negresa bea apa din pahar, ca să se pătrundă astfel de sămînța cristalului și să

trăiască tot atîta vreme cît aşteptase el în fundul pămîntului, între petalele damnate la beznă şi uitare ale florilor de mină.

Stăteau în şezlonguri de bambus, pe balconul de fier înflorit, privind distrate cum pe oglinda cerului New Orleansul se reflectă în chipul unui înger cu aripi stufoase, destrămate la fiecare adiere de vînt. Sclavul Cedric (oh, desigur era un joc, Cedric era doar vărul Ceciliei şi cînta din wash-board la „Monsú", dar îi plăcea, în astfel de după-amieze, să-mbrace livreaua şi să-şi servească umil verişoara şi strămătuşa, aducînd astfel, o dată cu mireasma cafelei, aroma unui alt veac) le lăsă o vreme să sporovăiască, privind cum, încinse de soare şi de cafea, cele două „stăpîne" asudau în boabe mari şi galbene. Le ştergea din cînd în cînd feţele lucioase cu o batistă, le scutura din poală grăunţele de prăjitură cu fistic, le arăta cîte un automobil galben ce trecea cu greu pe ulita dreaptă şi-ngustă. Peste drum se afla un alt şir de case identice, cu un singur etaj şi cu aceleaşi balcoane de fier negru, răsucite în cele mai fantastice forme, în care alte negrese, dar şi prostituate cu părul roşu, turişti îmbrăcaţi pretenţios şi marinari cu tichiuţe ridicole ieşiseră să privească minunea-nserării. Le păsui şi să-ntoarcă largile cești miniate cu fundu-n sus pe farfurioarele subţiri ca foaia de hîrtie şi să-şi ghicească apoi, în literele şi semnele filigranate de zaţul rămas, trecutul, viitorul sau Dumnezeu ştie ce. Fiecare cu mica ei cupă-ntre degete, păreau două plante ce-şi poartă potirul unei flori de porţelan, răsucindu-l după soarele ce stătea să coboare. Apoi Cedric le făcu semnul de mult aşteptat, şi cele două negrese se sculară leneşe din şezlonguri. Proptită cu mîinile-n şoldurile enorme, Melanie îşi dezmorţi oasele lăsîndu-se mult pe spate. Fiecare vertebră, începînd cu osul sacru şi terminînd cu axisul pe care craniul ei cu prognatism exagerat se rotea lent, trozni separat şi distinct, ca vergelele unui clavicord de cristal. Intrară în hruba-ntunecată a odăii de zi, pe care o străbătură grăbite. Pe mileuri grele şi bogate, trîntite peste mobile cu intarsii, — cranii palide de aligator; pe pereţi — măşti Voo-Doo, delicate ca de clown alb. Covoare groase cu desene de neînţeles. Deschiseră şi trîntiră-n urma lor uşi de placaj subţire, pătrunseră-n alte odăi, tot mai răcoroase, în care luceau stins carafe de sticlă şi tablouri aşezate oblic faţă de lumină, aşa că păreau albe ca laptele. Aceste case dreptunghiulare de lemn erau mult mai voluminoase decît ai

fi crezut. Vreo doi–trei copilași (ai cui?) stăteau ghemuiți prin unghere, cu ochii mari și cafenii goi de orice expresie. O negresucă își împletea o panglică în părul creț și rebel.

Ieșiră. Umbreluța de dantelă roșie a Ceciliei bătea acum aproape în vișiniu. Așteptară să treacă pe caldarîmul trandafiriu un taxi. Negri zvelți, îmbrăcați în zoot-suits de ultimă modă, aruncau cîte o ocheadă Ceciliei, care privea doar înainte, abia clipind din genele exagerat de lungi. „Cît timp mai avem?" întrebă bătrîna, care în toată acea după-amiază încercase să-și stăpînească neliniștea, căci fata nu trebuia să aibă nici o bănuială. Cedric își scoase ceasul de buzunar, prins cu lănțișor de cheutoare, îi ridică pleoapa de aur, subțire ca o frunză și văzu că ăcele arătau deja ora șapte fără cîteva minute. „Mai puțin de o oră, Madame." În vitrina de peste drum se zăreau instrumente medicale: seringi atît de mari încît trebuie să fi fost pentru veterinari, clești ciudați, vase în formă de boabă de fasole. Furtunuri respingătoare de cauciuc și brîuri ale lui Iov.Un manechin de ipsos, gol ca o statuie străveche, dar fără urmă de sex, purta una din acele burtiere cu balene flexibile care deveniseră aproape obligatorii pentru femeile de peste patruzeci de ani, grase ca hipopotamii, ale Cartierului francuzesc. Melanie își apăsă degetele pe brațul lui Cedric, arătîndu-i din ochi vitrina, și tînărul negru încuviință. Bătrîna traversă, pe cînd cei doi rămaseră în înserarea labirintică, tot mai stacojie (dar cu un ciudat cer galben-murdar deasupra, mult mai luminos decît aerul dintre case, cer străbătut în sus și-n jos de lilieci), și cum stăteau unul lîngă altul, ferchezuiți și-nfășurați în mătase, deasupra cu luna de sînge închegat a umbreluței, cu umbrele lor negre și ascuțite prelingîndu-se pe zidul din spate, plin de cherubini și ghirlande de stuc, Cecilia și Cedric păreau decupați din cine știe ce revistă veche, cretată, cu imagini de music-hall.

Cecilia fusese pregătită întreaga zi pentru solemnitatea ce avea să urmeze în noaptea aceea de primăvară. De cînd se trezise, Albinosul răsărise în fața ochilor ei ca una dintre acele imagini de vis care mai persistă uneori cîteva clipe pe retină. Un negru alb ca laptele, cu un neg mare, zmeuriu, lîngă nara dreaptă și cu ochii galbeni ca de cîine. Cum se aplecase asupra ei, zîmbind ciudat, capul lui mare umplea aproape tot spațiul de sub baldachinul de stofă aurită. Doar un triunghi subțire de aer fumuriu se mai zărea

din încăpere, în care se ițea mutrița caraghioasă a lui Vevé, mica negresă. Albinosul era proprietarul clubului de jazz „Monsú", unde cînta Cedric. Venise în oraș cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, într-un ciudat automobil de epocă avînd, pe bancheta din spate și cu gîtul scos prin geam un gigantic, pîntecos contrabas, ce fusese cîndva acaju, dar acum era negru și plin de jeg, așa că oricine putea zări abanosul sucit, mîncat de cari și corzile groase, înfășurate la margine în ațe roșii și verzi. Tot pe bancheta din spate se mai afla ceva, un mare dreptunghi învelit în hîrtie grosolană de împachetat. Vederea unei atare ființe de alt tărîm, avînd toate trăsăturile unui negru, păr lînos, bîțîiala deșelată a tuturor, dar pielea albă ca a oricărui descendent al franțujilor de altădată, miros înțepător de negru, dar smoking à la Humphrey Bogart și mereu o havană în bot, îi făcu și pe albi — marinari și lepădături —, și pe negri — saxofoniști și curve — să-l urască din prima clipă, să-ncerce să-l gonească sau să-l suprime. Cel care dădu foc mașinii din fața localului închiriat de Monsieur Monsú (cum i se spuse, în mod grotesc, dintr-o întîmplare), muri însă în aceeași săptămînă, înțepat de un scorpion. După cîteva luni, ucigașul plătit care-l pîndi zadarnic la ieșirea din spate, pe unde Albinosul părăsea în zori localul de cînd automobilul îi devenise o împletitură barocă de fier ars, îl împușcă din greșeală pe inspectorul de poliție din cartier și sfîrși pe scaunul electric. Femeia care îi fu strecurată în pat ca să-i iscodească secretele, una dintre acele mulatre nemiloase ca moartea însăși, străbătute de la șapte ani în tunelele lor secrete de cohorte de bărbați, se lăsase iubită o noapte-ntreagă, legată cu mîinile la spate, iar dimineața, răvășită și-ndrăgostită ca ultima mironosiță, fusese dată afară brutal și niciodată nu i se mai îngădui să intre în patul lui Monsieur Monsú. Mulatra se topise de dragoste ca de un cancer înspăimîntător. Înfășurată în dantelă neagră, zăcea toată ziua în biserică, în fața icoanei Sfintei Născătoare. Pe patul de moarte delira între trandafiri: „Are testicule de diamant... luminează prin pielea străvezie a pungii lui... luminează în noapte..." De la moartea mulatrei, locuitorii cartierului franțuzesc îl acceptară pe bărbatul cel enigmatic, care avea atîta putere și care aducea (de unde?) rituri și obiceiuri noi, despre care nu prea se vorbea, dar care trăiau în culori vii în fantasmele tuturor. Localul lui, căptușit ca un bordel cu valuri de mătase vișinie, a fost primul

care, pe Bourbon Street, a deschis gustul pentru spectacole ce-n acea vreme nici nu aveau nume și în care, tîrziu, după două noaptea, în fața unei clientele ce trăgea opiu pe nări din tabachere filigranate sau se abrutiza cu absint azuriu, pe o scenă centrală, rotundă ca un divan, bărbați și femei, goi, se acuplau în încolăciri de șerpi umani, folosind accesorii ce puteau fi cumpărate, pentru continuarea acasă a orgiei, dintr-o mică prăvălie a aceluiași Albinos: falusuri de fildeș sculptate vinișoară cu vinișoară încît să fie aidoma unei virilități de zeu al abundenței, măști de catifea neagră, lenjerie de dantelă, hamuri și zgărzi complicate, bice din piele de hipopotam... Cu timpul, un lanț de asemenea prăvălii scandalizã cartierul, făcînd concurență și dublînd într-un mod ciudat boutique-urile tradiționale cu măști de Mardi Gras și accesorii Voo-Doo.

Marele tablou ce abia încăpuse în automobil domina acum sala circulară, fiind singurul ce împodobea peretele din spate, deschis ca o fereastră către un peisaj fantastic. Pictura, peste care trecuseră secole, căpătase o lucire stinsă, iradiind singurătate și melancolie. Înfățișa palate gigantice, de marmură trandafirie, cu fațadele încărcate de colonade și statui, ridicîndu-se, lucind ca oglinda, din evanescența orbitoare a unei mări verzi și limpezi scînteind sub un soare abstract de amiază perfectă. Corăbii încărcate cu butoaie, ancorate la țărm, păreau alcătuite din aceeași coajă de sticlă fumurie ca și clădirile ornamentate dement, și cu sculpturile cele mai patetic de expresive pe care fierea neagră le-ar putea vreodată închipui: ură, extaz, viclenie, imbecilitate, iluminare, pietate creștinească, dispreț... agresivitate endogenă, declanșată grotesc, ca a maimuței cu electrozi pe țeastă, cînd i se stimulează hipocampul... Palate ale nebuniei și ale înțelepciunii ieșind, verticale, fragile, din oceanul verde, fără limite. Și nicăieri vreo ființă omenească... În colțul din dreapta, jos, o semnătură cu tuș negru: *Desiderio Monsú*. Viziunea spectrală părea să se-ntindă și dincolo de rama tabloului, și metișii gușați, cu ghiuluri pe degete, transpirați la subțiori pînă la brîu, puteau crede, uneori, că localul în care priveau fundurile acelea roze de femei tăvălindu-se, obscene, în fața lor, lăsîndu-se încălecate de inși părоși, cu boașe de tauri, nu era decît un pavilion de plăcere sau de suferință, o grotă de iad sau de rai înconjurată de peisajul acela nepămîntean, întins cît ține imaginarul.

O greață bruscă le amesteca atunci toate organele interne, și, înnebuniți de tristețea de a nu fi decît oameni, și nu zei sau demoni de coșmar, goleau fără să răsufle paharele cu whisky, tequila sau absint, întindeau mîinile și-și umezeau degetele între pulpele negreselor și roșcatelor, se prăbușeau cu capul pe mesele din împletitură de bambus...

Timp de zece ani, Albinosul cumpără străzi întregi din French Quarter: pub-uri, saloane de jazz, restaurante în care homarii erau preparați în optzeci de feluri, cu zece sorturi de maioneză, bordeluri și magazine de suveniruri de la Mardi Gras, tutungerii și case de locuit, umbrite de palmieri... Magazine de modă și șlepuri din port și prostituate înfierate pe fesă purtau acum semnul lui: un M caligrafiat cu un rafinament de cancelarie imperială, abia distins într-un păienjeniș de volute. Același M somptuos, parcă bătut în pietre scumpe, era gravat și pe portiera Packardului său negru, cu șofer indonezian, care-l ducea și-l aducea la intrarea localului „Monsú".

Cînd Albinosul intră într-o după-amiază pe ușa batantă, de cristal, a localului, apărat de ploaia care cădea-n valuri spulberate pe caldarîm de către șoferul cu umbrelă neagră, el însuși muiat într-o clipă de ruperea de nori de peste New Orleans, portarul, un negru încărunțit prematur, în livrea de catifea purpurie, rămase cu ochii pe fața stăpînului, uitînd și de cuvintele de bineție, și de plecăciune. Asta-l costă slujba și, pe înserat, îmbogăți hrana aligatorilor din swampul Louisianei. Cum ar fi putut însă bietul om să nu holbeze ochii, văzînd cum, lîngă nările turtite, de african, ale stăpînului, negul, dintotdeauna cafeniu-întunecat, mare cît un bob de mazăre, devenise deodată, peste noapte, zmeuriu, limpede și strălucitor de parcă ar fi fost o icră gigantică de sturion. Firișoare roșii și sidefii, ca niște rădăcinițe, porneau din boaba sticloasă (în care parcă zvîcnea ceva ca un mic embrion ghemuit), se-ntindeau peste șaua nasului și pe sub pielea întinsă a pometului, și continuară să se extindă zilele și săptămînile următoare, acoperind fața negrului cel alb cu o rețea de capilare întinse pînă și-n pupilele ochilor, pînă și-n gingii și pe toată-ntinderea mucoasei linguale. În globii oculari, doctorul cu farfurioara argintată prinsă de frunte zărise, atîrnînd de pedunculi filamentoși, un fel de crustacei mișcînd lent antene penate și un

ciudat aparat masticator în lichidul vitros. Dureri de o atrocitate dincolo de orice închipuire însoțeau această expansiune a bizarului parazit în corpul lui Monsieur Monsú. Orb și cuprins de spasme ca de tetanos, proprietarul unui sfert din Cartierul franțuzesc fusese abandonat de medici la capătul unei luni de tortură și lăsat să urle ca un jupuit de viu, gol, pe patul său din casa acoperită de iederă din nordul select al orașului, vegheat doar de două maici speriate de la Misiunea Catolică. Perla de lîngă nară crescuse cît o boabă de strugure, și în hialinul ei difuzau pînze vagi, sîngerii. Fire sîrmoase, flexibile, absorbante, i se insinuaseră pe sub toată pielea, pînă în testicule și-n degetele mîinilor și picioarelor, înfășurîndu-le în rețele încîlcite ca niște fire de păr.

Așa îl găsi fratele Armando cînd sosi cu cabrioleta lui binecunoscută ca să-i dea ultima-mpărtășanie. Călugărițele socotiseră să-și facă datoria pînă la capăt, deși nimeni în tot orașul n-ar fi putut spune cum arăta zeul la care Albinosul s-ar fi putut, eventual, închina. Preotul, chemat în asemenea grabă că încă mai ținea la falcă, între măselele lui cu coroană de aur și peretele fleșcăit al obrazului, un mic ghemotoc însîngerat, urcă în fugă scările clădirii coloniale. Pe palier, scuipă ghemotocul într-o scuipătoare lustruită, care aduna în curbura ei scara interioară de lemn sculptat, lambriurile din patru esențe de lemn prețios și marele tablou, imitație după Degas, cu dansatoarea încheindu-și șireturile pantofiorului. Dimineața, fratele luase parte la o ceremonie șamanică în care vindecase un muribund sugîndu-i boala din trup și arătîndu-i-o apoi sub forma ghemotocului plin de sînge. Tocmai își pusese iar respingătoarea mască din coajă de arțar și pregătea la falcă un al doilea mănunchi de pene, cînd îl chemase la telefon maica Fevronia. Acum, fratele, care în mod misterios reușise să nu-l întîlnească niciodată pe negrul cel alb, era cuprins de o neliniște iluminată. Cîmpul credințelor din New Orleans, pe care adesea îl vizualiza, în penumbra tristă a odăii sale, sub forma unei mirifice orhidee cu petale multicolore, divergente dar unite totuși în globul ovarului sacru, se închircise, suferise arsuri și mutații, regresii și dezvoltări metastatice de la sosirea lui Monsieur Monsú. Erezii și crime, convertiri și bruște lepădări de credință, aparent răspîndite după banale legi statistice, spuneau altceva celui ce simțea clocotul religios al comunității prin toți porii. La marginea

cîmpului de forțe curcubeene apăruse deodată un mare continent glacial. Un aisberg negru, străin și ireductibil deasupra căruia, ca-n vedenia lui Iezechiel, trona Albinosul, șiroind o văpaie neagră și învăluit pîn-la brîu într-un metal asemenea crisolitului.

Cînd intră în odaie, părintele zări mai întîi marile pînze albe ca laptele, scrobite, ce acopereau capetele maicilor surori. Fevronia era frumoasă ca o sculptură de porțelan și la fel de fragilă. Ochii căprui păreau două coji de sticlă, foarte depărtate-ntre ele și privind mereu în gol. Caterina era mai înaltă și mai spălăcită, cu ochi de azur. Cînd o zăreai venind pe o potecă, printre agave și cactuși uriași, profilată pe cerul Louisianei, aveai impresia că fața ei albă ca varul e doar o mască și că același cer triumfător care-i înconjoară chipul i se zărește și prin fantele ochilor. Acum însă ochii lor erau întunecați, căci Monsieur Monsú murise. „Prea tîrziu", suspină Caterina, „ați sosit prea tîrziu, Părinte." Dar senzația de putere, ca un răsărit de soare, creștea în preot, o dată cu neastîmpărul sufletului. Fratele Armando simți deodată că un zeu sălășluiește în el. „Ieșiți", le spuse liniștit călugărițelor, care alunecară afară și lipiră ușa în cadrul ei de mahon. Pe ușă erau sculptați Îngeri cîntînd, cu guri rotunde și ochi pioși îndreptați spre cer.

O liniște vuitoare făcu să vibreze timp de peste o oră candelabrul de cristal de deasupra casei scării. Călugărițele, așezate una lîngă alta pe o banchetă de pluș de lîngă ușă, priveau prin fereastră calcanul casei de alături, îngreunat de ciorchinii liliachii ai unui salcîm japonez. Era o liniște tensionată, psihică, erau curenți de liniște înghețînd aerul de pe coridoare, aidoma celor emiși uneori de ocean, cu frecvența de opt cicli pe secundă, înnebunitoare pentru hipotalamus, și care făceau echipajele să se azvîrle în mare, lăsînd cîte o corabie buretoasă, cu pînzele sfîrtecate de vînturi, să navigheze-n derivă, cu puntea și duneta străbătute-n sus și-n jos numai de pescărușii... În cele din urmă, maica Fevronia îndrăzni să deschidă ușa de vreo două degete, după ce bătuse de cîteva ori în van. Privi în dormitorul cel vast și se trase speriată înapoi. O cuprinse un nestăpînit tremur al șoldurilor și se lăsă moale peste sora ei, care-o strînse în brațe. Maica Fevronia nu povesti niciodată ce zărise atunci, dar în vise îi revăzu mereu și mereu, timp de luni de zile, pe cei doi bărbați din marele pat cu baldachin de cașmir: Monsieur Monsú culcat pe spate, cu brațele-n cruce și ochii dați

peste cap, iar deasupra, cu corpul pe corpul lui, cu brațele pe brațele lui, cu picioarele pe picioarele lui, cu ochii-n ochii lui, cu gura apăsată pe gura lui, fratele Armando scoțînd un sunet continuu, neomenesc, pe nări, și luminînd slab, cu ace de raze, în penumbră.

În New Orleans amurgurile sînt violente și străvezii, sfîșiind în zdrențe de flacără norii de peste construcțiile de lemn mîncate de termite. Deasupra norilor, într-un Deisis de raze, într-o fală și o minune care copleșeau sufletele, se puteau zări nu de puține ori înfățișările Sfintei Treimi înconjurate de vietățile înaripate, heruvimi, serafimi, cherubini, ale credinței, sau indescifrabile scene alegorice, de parcă întreaga boltă incendiată de amurg ar fi fost plafonul pictat al unui dom colosal, ce-și primește lumina de crepuscul prin fereastra rotundă a soarelui. Un astfel de cataclism vesperal se curbase deasupra orașului, transformînd în sînge apa fluviului, cînd, după ore și ore de tăcere încordată, fratele Armando ieși din odaia de moarte sau somn a Albinosului. Călugărițele tresăriră violent și săriră-n picioare (căci uitaseră cu totul unde se aflau și ce așteptau), privindu-l cu ochi rotunzi pe bărbatul în sutană violetă, cenușiu la față și cu pleoapele înroșite. De oboseală, carnea feței îi devenise aproape străvezie, ivind scheletul rînjit, iar țeasta cheală din mijlocul tonsurii vădea circumvoluțiile ușor pulsînde ale creierului. Fratele se trînti pe banchetă, sprijinindu-se cu spatele de lambriuri. „Va trăi", zise ca pentru sine, cu glas stins. „I-am mai dat zece ani." Apoi continuă, și mai încet: „Cîți am pierdut eu, numai Dumnezeu știe".

Pe cînd surorile intrară în camera de culcare, preotul se ridică și se îndreptă clătinîndu-se spre scară. Coborî și se văzu în strada pustie. Merse automat pe caldarîmul sonor, cu sutana agățîndu-i-se mereu în marile, cărnoasele plante ornamentale, lătrat de dobermanii cenușii din curți, pînă ajunse pe Canal Street și văzu, printre clădirile înalte, de piatră, ale cartierului comercial, apele fluviului Mississippi încărcate de ambarcațiuni. Pretutindeni se aprinseseră felinare străvechi, în care gazul de altădată încă nu fusese peste tot înlocuit cu becurile electrice. Izbindu-se cu umărul de negri și de turma funcționarilor ieșiți la promenadă, fratele o luă către chei și deodată avu în față lățimea de necrezut a fluviului, pe al cărui mal îndepărtat abia dacă se zăreau căsuțe liliputane, scînteind nebunește din zeci de ferestre. Sprijinit cu coatele de o

balustradă de lemn, trase cu sete în piept aerul răcoros și sălciu. I-au trebuit cîteva minute bune fratelui Armando pînă să observe cît de ciudate erau apele ce se grăbeau către sud. Căci fluviul nu era doar sîngeriu în lumina amurgului, ci era chiar sînge! Fratele urmărea goana amețitoare a globulelor roșii, lenticulare, mari cît niște pîinișoare, alunecarea de amibă a globulelor albe, prin transparența cărora se zărea nucleul întunecat, șerpuirea unor viermi spiralați ce trebuie să fi fost germenii malariei, fluorescența deosebită de a limfei a curenților de glucoză și proteine. Fascinat și cuprins de o oboseală de moarte, părintele simți deodată că totul e viu, că totul trăiește, că universul nu este nicidecum un mecanism de ceasornic, ci o arhitectură moale ca a corpului omenesc, un templu de pielițe, o bazilică de zgîrciuri, un cenotaf de mucilagii, fără unghiuri drepte și fără materiale durabile, în care omul își produce visele, gîndurile și iluziile sale, timpul și limbajul său ca o celulă ce secretă un fir de păr sau cristalul cornos al unghiei. Și totuși cea mai neînsemnată celulă din corpul universal primea, prin îngeri-hormoni și viziuni neurale, poruncile imperioase ale Dumnezeirii...

În mai puțin de-o săptămînă, Monsieur Monsú se arătă din nou în localul său de pe Fuck Street, cum încă de atunci începuse să fie numită strada Bourbon. Filamentele meduzei care-i invadase corpul se resorbiseră, lăsîndu-i pe piele filigrane aproape neobservate, ca florile și lujerii art nouveau care-mpodobeau piatra clădirilor din uptown, în schimb negul de lîngă nară îi rămase pentru totdeauna limpede și zmeuriu, cu ceva ca un embrion de pește-ntr-o icră plutind în el, fluturînd uneori dintr-o coadă virtuală. Nopțile, însă, Packardul îl ducea acum la marginea orașului, la coliba lacustră a fratelui Armando, din mijlocul nesfîrșitului swamp. Imensa limuzină cu spițele roților cromate și cu șofer împietrit pe locul său de la volan zăcea întreaga noapte în mijlocul ochiurilor de apă reflectînd mormanul de stele de deasupra, printre plante carnivore cu boabe lipicioase și limbi ca de om, pînă cînd ferestrele îi deveneau roze ca o bomboană și ziua, cu marginea ei cenușiu-gălbuie, se revărsa peste Louisiana. În colibă lumina nu se stingea nici o clipă. Cîte o siluetă în sutană sau una în costum și lavalieră se arătau uneori la fereastra dinspre podeț. Oameni ciudați, negri și asiatici, cocoșați și schilozi, se

strecurau o dată la cîteva nopți pe singura cărare spre casa pe piloni, asediată de sus și de jos de stele. Cîte unul dintre ei urina îndelung, profilat, negru ca smoala, pe galbenul zorilor, de pe mica platformă de nuiele, împrăștiind peste noroiul de mătasea-broaștei stropi scînteietori, ca de chihlimbar. Duhoarea de urină plutea mereu deasupra colibei, amestecată ciudat cu efluvii de smirnă și tămîie.

Cam în acea vreme, în oraș, mai întîi printre negresele ce vindeau mango și avocados în piețe, apoi pătrunzînd, prin mijlocirea servitoarelor și spălătoreselor, în toate cartierele și în toate mediile, se răspîndi zvonul unei conspirații diavolești, cu mult mai stranie și mai înspăimîntătoare decît ritualurile Voo-Doo, un complot pus la cale de Învățătorul Dreptății și de Preotul cel Rău și în stare să clatine puterile cerești. Alegorii complicate ca niște șotroane, aluzii copilăresc de transparente, împachetate în frică și isterie, fabulații de neverificat, mereu îmbogățite, se conturau ca un miraj răsturnat pe oglinda cerului, deasupra orașului colonial. Nimeni nu îndrăznea să urmărească desenele încîlcite ale fanteziei cu degetul pînă la originea lor mundană, dar toți știau despre cloaca fetidă (dacă spiritul ar avea fosete nazale) a colibei lacustre, toți vorbeau despre reunirea perversă a celor două jumătăți ale lumii, Lumina și Întunericul, într-un glob gnostic ce depășea cu mult masa critică, toți urlau de pe-acum la gîndul nimicitoarei explozii care avea să urmeze. Pe un maidan de gunoaie fusese găsit, șopteau croitoresele la urechea doamnelor în jupon, un schelet de om cu fiecare os de altă culoare. O cățea vagaboandă, plină de purici, ar fi fătat doi căței, apoi o bilă de sticlă albastră, apoi alți doi căței. O micuță mulatră s-ar fi trezit într-o dimineață cu unghiile de la mîini și de la picioare crescute de un cot și curbate ca secerile, așa încît ieșise din culcuș goală-goluță, mergînd în patru labe ca o fiară, pînă ce maică-sa o sugrumase cu șorțul de bucătărie. Timp de zece ani aproape, pe cîmpurile de bumbac din nord și în basements umplute cu aburi de whisky (din '33 alambicurile erau în legalitate și epoca gangsterilor intra în declin), oamenii se adunaseră, stînd pe vine și fumînd sau pilind, în jurul unuia care mai aducea o poveste despre Știutori, membrii sectei celei noi care începea să se-ntindă, urmînd nodurile rețelei de restaurante, bordeluri și magazine obscene ale Albinosului, în tot orașul. Știutorii puteau fi orice, curve sau hamali din port, profesori de high-school sau

mecanici de locomotivă, așa încît puteai să sodomizezi fundul gras al unei prostituate și să nu știi ce cumplit sacrilegiu comiți, sau să asculți pălăvrăgeala vreunui Figaro mic și chel, ce-ți plimbă briciul peste obrazul săpunit și să nu-ți dai seama ce putere fantastică se concentrează sub țeasta lui roșcovană. Știutorii nu puteau fi recunoscuți după nici un semn exterior, și asta sporea teroarea și enigma, suspiciunea fiecăruia față de cel de lîngă sine. Cumplit era că, după cum mergeau vorbele, vechiul refugiu al celor asediați de rău: divinitatea, binele și viața morală, se aliase pentru întîia oară cu tenebrele, pentru a-nfășura lumea în inextricabila pînză de păianjen a nici binelui, nici răului, nici extazului, nici groazei, nici a tuturor laolaltă, nici a vidurilor, ci a Altceva, ceva inuman, nediavolesc și nedivin, de neperceput cu mintea și de neatins cu degetele. Se vorbea de un complot pentru Schimbare. De vomarea, ejacularea, sîngerarea, rostirea, urinarea, suflarea pe nări între degete, salivarea, defecarea, supurarea sau gîndirea sau imaginarea, oricum *transpirarea* unei noi lumi, sau a unei Antilumi, sau mai curînd a ceva fără existență și fără nume. O vibrație nouă, dintr-un instrument nou, se propaga din coliba pe piloni în care preotul tuturor cultelor și monstrul tuturor siluirilor se întîlneau nopți după nopți. Miracole care nu semănau cu miracolele și nu aveau nici o noimă și nici o ordine, urmînd un Antiplan care ar fi putut fi gîndit cu lobii frontali ai cosmosului, oricum nu cu miejii de nucă din țeastă, înmugureau, dacă nu cu totul în realitate, cel puțin în efluviile zvonurilor și fabulațiilor. Păpușile copilelor dintr-o casă de raport de pe malul fluviului ar fi căpătat, toate, pe sub rochiile de pînză ordinară, vulve păroase, *vii*, de carne și pielițe, anus și buric. Inelul unei matroane onorabile, ce-și făcea vînt cu evantaiul pe balconul casei sale, se strînsese brusc, ca un sfincter, retezînd cu totul degetul și se rostogolise apoi într-un ghiveci cu begonii. În zorii zilei de 4 februarie 1932 sute de oameni ar fi văzut vechea fabrică de ciment din est, dărîmată de trei decenii, tronînd deasupra orașului, pe fundațiile evanescente ale unui nor. O bătrînă indiancă ar fi eliminat o tenie cu ochi de libelulă și sute de picioruțe articulate, care-o zbughise în pădure tîrîndu-și săculețele cu ouă.

Poliția descinsese de mai multe ori în coliba preotului, o-ntorsese cu susu-n jos și îi interogase, înfășurați în complicatele chingi ale detectorului de minciuni, pe cei doi coabitanți. Nu găsiseră

nimic suspect, dar cine ar fi băgat mîna-n foc pentru inspectorii de poliție? Știutorii, cu simțul lor strategic infailibil, se infiltraseră în mod sigur și în brigăzile de forensics. Dosarul afacerii „Schimbarea", cu miile lui de pagini, se conforma punct cu punct cu manifestul suprarealist al lui Breton, apărut cu zece ani în urmă: *„L'homme, ce rêveur définitif..."* Doi ofițeri tineri, ce conduceau alternativ cercul literar al poliției și scriau ei înșiși versuri, unul în maniera lui Auden, iar celălalt a lui e. e. cummings, au fost puși la dispoziția lui W. W. Schrinke, cunoscutul psihanalist, și împreună au studiat timp de peste șase luni zvonurile, reclamațiile și mărturiile culese din tot orașul, avînd impresia, cum unul dintre ei spunea mai tîrziu, că pescuiesc în rețeaua de canalizare, printre șobolani putrezi, bandaje însîngerate, ziare murdărite de fecale... Conținutul latent al enormului vis colectiv, schema săracă și simetrică asemenea unui schelet de pește, începu să transpară prin operculele și solzii halucinației către a cincea lună: în noaptea de cinci spre șase aprilie 1936 urma să se petreacă un ritual de conciliere între Lumină și Întuneric, puterile ce-și disputaseră victoria prin labirintul nebunesc al istoriei și al trupului ființei omenești. În cursul ritualului aveau să se-ntîmple o moarte și o renaștere. Ființa nou născută va fi dincolo de bine și de rău, putînd pătrunde astfel în necunoscutul de dincolo de tegumentul lumii noastre, dar energia enormă cerută pentru depășirea iluziei avea să fie captată printr-o abominabilă crimă. Iată, deci, ce trebuia să-mpiedice poliția, pe care metafizica și religia n-o impresionau nici cît negru sub unghie. Aveau pentru asta cîțiva ani la dispoziție, în care aveau să supravegheze zi și noapte locuința lacustră, să-l șicaneze pe Albinos în afacerile lui clandestine și mai ales să-ncerce să detecteze din vreme victima, despre care în raportul profesorului Schrinke se spunea („se ghicea" ar fi o mai bună expresie) că trebuia să fie foarte tînără și cu pielea de culoare neagră.

La trezire, în patul cu baldachin pe al cărui brocart aurit deschidea ochii în fiecare dimineață ca să vadă iar licorna odihnind cu capul în poala fecioarei, Cecilia îi zîmbise leneș „unchiului Monsú", cum o făcea în fiecare zi de miercuri, de cînd se știa. De ce asista albul cu trăsături negroide și păr lînos o dată pe săptămînă la trezirea fetei? De ce Melanie și apoi Vevé îi arătau mereu o ciudată deferență și-i făceau toate chefurile? Sau caraghiosul de Cedric,

care răbda ca fata să-l împungă-n fese cu ace subțiri de aur și făcea pe clovnul zi de zi, prostindu-se, jonglînd cu farfurioare și ananași, împleticindu-se ca un bețiv, scoțînd dintr-un saxofon strîmb mieunături ca de pisică pînă cînd îi smulgea fetei un zîmbet, după care, fericit, pleca din nou la slujba lui? Ce relații de rudenie erau cu adevărat între ei, în lumea aceea de mătuși, unchi și verișori, dar fără părinți și fără nici o urmă de trecut? Fusese o prințesă a acestei mici lumi de cînd se știa: Albinosul, Melanie, Cedric, foarte rar fratele Armando (dar atunci Cecilia se simțea ciudat, ca și cînd ea n-ar fi avut privire s-o întoarcă prelatului care-o privea cu marii lui ochi cenușii, așa cum un exponat de muzeu sau un pește dintr-un acvariu nu te studiază și el la rîndul lui cînd tu îl studiezi), apoi, de cîțiva ani, mica ei cameristă Vevé... Cecilia era prea obișnuită cu ei (și cu aproape nimeni altcineva, dacă nu-i socotea drept ființe omenești pe copiii negri care — niciodată n-ar fi putut spune cîți sau ai cui erau — se hîrjoneau în umbră, prin colțuri sau apăreau spectral, lipăind spre bucătărie) ca să o obsedeze aceste enigme, dar, în momentele ei de singurătate, în fața oglinzii de cristal, privindu-și în aerul albăstriu fabuloasa frumusețe exotică, se pomenea atingîndu-și cu degetele buzele pline și tatuate și întrebîndu-se cu voce tare: „Cine sînt eu?" La sunetul vocii ei, dublat de clinchetul inelușului de sticlă pe dinții cristalini, apărea însă imediat Vevé, ițindu-și în oglindă căpșorul plin de panglici și mai prinzîndu-i în păr un pieptene sculptat în os. Trista întrebare se disipa atunci în golul opalin al lădoiului colonial pînă căpăta aerul frivol al unui capriciu.

Întreaga dimineață Melanie și Vevé trudiseră la pregătirea ei pentru „ceremonie". Marea ceremonie despre care toți îi vorbiseră de cînd era micuță, mai întîi sub forma unor basme care o-ncîntau și o îngrozeau, apoi în parabole și aluzii cărora nu izbutea să le dea de capăt. Cînd, cu cîteva zile-nainte, primii stropi de sînge se scurseseră, alunecînd ca niște lacrimi pe coapsele ei de abanos, mătușa Melanie, cuprinsă de un tremur bizar, îi spusese, clănțănind din dinți, că se apropie Ceremonia. Un pui de pisică, subțire și cu urechi caraghios de mari, cu care Cecilia tocmai se juca, dîndu-i degetele de la picioare să i le roadă și să le scarmene cu labele din spate, își întinsese botul și linchise din roua menstruală înainte ca fata să se fi putut ridica. Melanie sărise atunci ca un demon, cu nările de

leoaică dilatate și ochii injectați, apucase pisicuța de cap și o sfîșiase în două, azvîrlind bucățile de carne și blană în zbatere pe rafinatul covor persan cu desen de păunițe. Priveliștea îi făcuse rău și plăcere Ceciliei, care simțise atunci, prima oară, spasmul dorinței de bărbat în scoica ei sigilată. Acum era-mbrăcată în dessous-uri de mătase, unsă pe față și pe sîni cu uleiuri mirositoare, fardată rafinat și înfășurată în cea mai splendidă rochie, cu focuri de lamé, cu licăriri de piele de anacondă și cu ape de albastru electric, la care se asorta de minune turbanul de mătase cu model floral. Monsieur Monsú asistase, fără să se plictisească, la complicatele operații cosmetice și vestimentare care duraseră aproape opt ore. Înfundat într-un fotoliu de răchită, o privea pe Cecilia ca pe-o logodnică mistică sau ca pe-o zeiță.

Iar acum, lîngă Cedric, privind fascinată vitrina medicală de vizavi, ocultată din cînd în cînd de trăsurele trase de catîri ce-și scoteau prin pălăriile de fetru urechi lungi și neliniștite, de limuzine de culoarea lămîii și chiar, o dată, de un dric gol, cu ferestre strălucitoare și sculpturi flamboyante în abanos, Cecilia o aștepta răbdător pe mătușa ei, care nu mai ieșea pe ușa de sticlă. În cele din urmă, monstruoasa negresă apăru, pășind important și cărînd în brațe un fel de sacoșă uriașă de hîrtie cu emblema magazinului desenată pe ea cu cerneală stacojie, un cap de dragon sub care — acum observă și fata — se desena, caligrafiat cu volute fastidioase, același *M* de pe toate firmele lui Monsieur Monsú. Din pungă, deasupra colțișorilor hîrtiei cafenii, ieșeau tije ciudate, ca niște șuruburi foarte lungi, pe elicea cărora lunecau fluturași de metal, apoi margini fine de eprubetă, dispozitive nichelate ca niște clești sofisticați... Negresa traversă repede, țocănind pe tocurile pantofilor ei de piele de hatterie, peste care se revărsa laba lată, vînătă, a piciorului. „Acum putem merge, avem tot ce ne trebuie. Da' blestematu-ăla de vînzător m-a luat la-ntrebări, așa că l-am pus să-și sune patronu'" — îi șopti negresa lui Cedric, pe care îl copleșise o melancolie fără sfîrșit. „Uite un taxi! Cheamă-l mai repede!"

„Încă nu-mi dădeam seama ce avea să se petreacă, și n-am înțeles nimic pînă n-am văzut, acolo, în catacombă, fluturii ăia gălbui, pufoși și-nsîngerați spărgînd limbile fetelor și ieșind să-și usuce aripile la flacăra făcliilor. Abia atunci am știut din ce urzeală fac parte, și-am mai știut că nu mă pot smulge din ea fiindcă și

carnea și mintea mea sînt țesute din aceeași urzeală. Mai degrabă o pasăre țesută în modelul unei tapiserii ar reuși să-și ia zborul, lăsînd o gaură-n țesătură." Pe cînd Maria și Vasilica se opriseră din mîncat, în odaia de lut a casei părintești din Tîntava, iar mămăliga se sleise pe măsuța de lemn, Cedric, cu ochii lui de negru, acum plini de fantomele colorate ale icoanelor reflectate-n ei, își ducea mai departe, tot mai greu, tot mai chinuit, povestea. Luna rustică, galbenă, lătrată de toți cîinii satului, își făcuse apariția într-un colț al ferestrei, pe cînd ninsoarea-ncetase. Lumina unicei candele scînteia cu fire de raze subțiri ca niște sîrmulițe de alamă peste fețele în clarobscur ale surorilor. Negrul aproape că pierise în beznă, lăsîndu-și doar ochii rotunzi și dinții să mai lucească în aerul tot mai stins al odăii. Fecioara și Sf. Gheorghe, arhanghelii și pozele cu tătica în primul război, ștergarele de borangic consunau ciudat cu substanța poveștii, căci toate credințele pămîntului adăposteau ochiuri fierbinți de magie, cum și orice grozăvie vrăjitorească își găsea pînă la urmă calea în unicul și înfricoșatul zeu, olarul, țesătorul sau inginerul genetic sau savantul nebun sau rabinul ce ne-a dat viață.

„Taxiul ne-a dus pînă la marginea marelui swamp. Am coborît direct în noroiul pînă la glezne, și dacă n-am fi avut galoși speciali, cu talpa mult lățită, ne-am fi-nfundat în mîlul plin de viermi pînă la genunchi. Femeile și-au ridicat fustele și s-au cuprins peste ele cu cordoane de piele, așa cum prinzi faldurile unei umbrele închise. Albinosul, care plecase brusc din casa lor cu cîteva ore în urmă, îi aștepta pe o ridicătură de pămînt ca un mușuroi. Pe cizmă i se tîra leneș o lipitoare prin al cărei tegument grăsos se zăreau pungile cu sînge. Cu o făclie în mînă (căci se-nnoptase, ieșiseră miliarde de stele și doar spre vest cerul mai era colorat de o geană de purpură intensă), voinic și dominator în hainele lui coloniale de pînză bej, el coborî încet și oferi brațul tinerei negrese. Melanie păși în urma lor, gîfîind, iar Cedric, după ce dăduse drumul taxiului, plătind șoferului de cinci ori prețul cursei, se grăbi, bîțîind din umeri și îngînînd distrat o temă de dixie, să-i ajungă. Se pierdură pe o cărare cu nenumărate cotituri, ușor ridicată față de nivelul mlaștinii. Duhoarea acesteia era copleșitoare și nu se simțea cu nările, ci cu întreaga piele. Orăcăiturile grotești ale broaștelor se ridicau ca niște liane pe stîlpii groși ai împuțiciunii, deschizînd pe

bolta îndoită a nopții inflorescențe cacofonice. Frigul devenise pătrunzător. De pe toate frunzele irișilor sălbatici, papurei și plantelor carnivore, larve de libelule gigante își repezeau înainte teribilele măști faciale, maxilarele acelea mobile și oarbe, și înșfăcau șuvițe de îmbrăcăminte de pe șoldurile celor ce înfruntau nesfîrșitul swamp, apărîndu-se disperați de țînțari.

Luna ieșise enormă, rotundă, și se afla acum exact în centrul bolții. Deodată scoase atîta foc înghețat, încît făclia lui Monsieur Monsú deveni inutilă. Sub lumina cea galbenă, miliarde de ochiuri de apă ardeau furios ca benzina. Și ruine ciudate, acoperite de filigrane, se arătară. Dar sînt palatele din tablou, m-am gîndit imediat ce le-am văzut, simțind cum toată pielea mi se-nfioară. Eu nu cîntam decît o dată pe săptămînă la Monsú, în rest la « Tequila » și la « Red Fox » , dar de cîte ori stăteam pe estradă în salonul rotund și vișiniu, în lumina de peșteră a vrăjitoarelor, mă închipuiam rătăcind printre clădirile acelea spectrale, lucioase și încărcate de statui. Aici, în swamp, în miezul drumurilor cu sute de cotituri, se înălțau — prima dată aflam de existența lor — construcții identice cu cea din tablou, palide, cu statui ca de carne lividă, probabil colorate intens la lumina zilei, dar acum deposedate deodată, parcă, de culori și de viață. Știți, Derry Fawcet, prietenul meu de la contrabas, avea o țicneală, se suia în nopțile fără nori pe o terasă și fotografia stelele printr-o lunetă. Și stelele erau în pozele lui nu galbene sau albe, ca pe cerul nopții, ci sclipeau în mii de culori: violete, roze, verzi ca jadul, ciclam, acaju... Îmi zicea că așa sînt ele-n realitate, dar noaptea ochiul nostru nu mai distinge culorile, așa că le vedem anemice, jalnice, despuiate de frumusețe. Așa mi-am explicat atunci paloarea tristă-a ruinelor ce ne-au ieșit în față. Era ca și cînd secole trecuseră peste clădirile din tablou. Nici un perete al lor, subțire și fragil ca hîrtia, nu mai era-ntreg. Ferestrele deveniseră găuri albe în pereții din blocuri de marmură dislocată. Pe muchea zidurilor sfărîmate creșteau copăcei profilați, negri ca smoala, pe lună. Crini de mlaștină, transparenți, își deschideau receptaculele ca de meduză, fixați pe șoldul vreunei statui doborîte. Himerele de pe ziduri urlau fără sunet către stelele la fel de mute. Din loc în loc, o coloană de porfir mai sprijinea un colț de fronton, pe care un picior de erou, sculptat în altorelief, mai pășea spre vid încălțat în sanda de piatră. Și totul, totul, fețele

disperate ale statuilor, coloanele și capitelurile, șarpantele și ambrazurile și contraforții — erau străbătute de același model filigranat, părînd la fiecare pas că se organizează în nuclee de imagine și-n noduri de sens, dar care se despletea mereu în eschivare și evanescență, ca un scris aluziv, ca scrierile din vis. Am încercat și eu, mijind ochii, să-l descifrez, și mi s-a părut că, între sînii unei femei de marmură, filigranul desena un fluture cu aripile-ntinse, și pe un fronton greoi o palmă lipsită de degetul arătător. Statui mutilate prin căderea din nișele lor de pe ziduri zăceau împrăștiate peste tot, și m-am împiedicat de una ce plutea, fără brațe, cu fața-n noroi. Am gonit uriașa broască rîioasă de pe ceafa ei înghețată și-am întors-o spre lună. Deși mînjită de mocirlă, aș putea să jur, Maria, aș putea să jur că avea chipul tău! De-asta m-a și atras figura ta în local, la « Gorgonzola »!...

Într-un cuvînt, ruinele ce ni s-au arătat atunci erau ca resturile jalnice, cariate și rupte, ale unei foste superbe danturi, din care doar dinți strîmbi și-nnegriți se mai iveau într-un zîmbet duhnind respingător. Un imens portic de piatră, în ogivă, rămăsese ca prin miracol în picioare, la intrarea în zona dărîmăturilor și mai înalt decît ele. Și pe creasta lui, cu nenumărate blocuri căzute, creștea o vegetație hirsută. Am trecut cu toții pe sub portic, conduși de Albinos, și, printr-o deschizătură dreptunghiulară în peretele de marmură palidă și dulce la pipăit, ne-am înfundat în pîntecul mucegăit al ruinelor. Înainte de a ne pierde în tenebre am mai aruncat o privire în urmă. Luna, declinînd pe boltă (o avusesem cînd la dreapta, cînd la stînga, după cum ne dusese cărarea întortocheată), se așezase drept în apexul porticului, alcătuind împreună cu el un simbol ciudat, pe care măduva spinării mele și nervii stomacului meu l-au înțeles mai bine decît mine.

Și am intrat, în fine, în pîntecul întunericului. Printre labiile de porfir și nymfele de obsidian ale nopții. Stelele au dispărut, dar, la lumina făcliei reaprinse, feerice flori de mină, jur-împrejurul vaginului de granit prin care înaintam, își aprindeau și-și stingeau fațadele cristaline. Coboram din ce în ce mai mult, cu grijă să nu strivim mînuțele translucide ale tritonilor din bălțile prin care păseam, să nu ni se agațe în păr oribilii păianjeni orbi ai cavernelor. Am trecut printr-o sală ca o cisternă, plină pe jumătate cu o apă verde, printr-o sală cu pereții îmblăniți în întregime, ca un con-

gelator, de cristale subțiri și albe, printr-o sală dreptunghiulară de faianță cu urinoare sparte pe un perete și țevi cu vestigii de robinete încrustate în calcar. Albinosul spunea uneori cîte ceva cu voce tare, și, în tăcerea picurătoare, glasul lui suna atît de brutal și obscen, încît ne înjunghia cu un șuvoi acru de adrenalină-n stomac de fiecare dată cînd îl auzeam. Pielea lui decolorată, ochii palizi și părul ca bumbacul te făceau să vezi în el nimic altceva decît una dintre ființele depigmentate ale străfundurilor pămîntului, de aceeași spiță cu insectele fără aripi, cu crustaceii răsfirîndu-și organele de pipăit pe piatra udă, cu liliecii zdrențuiți și famelici...

Am știut că ne apropiem de mijlocul țintei cînd, deodată, în fața noastră, pe unul dintre culoarele înguste ca niște trompe, a apărut, în largi odăjdii de preot catolic, fratele Armando. Cînd lumina făcliei l-a scos din întunecime era atît de nemișcat, ocupînd și gîtuind tot coridorul, încît părea că ne așteaptă de secole. Pe creștet purta, acoperindu-i tonsura, o mitră ciudată de oțel, cum desigur nici un preot n-a purtat vreodată. Din această nedeslușită mașinărie ieșeau două țevi curbe, nichelate, ca niște ace de seringă, care-i pătrundeau în țeastă, perforîndu-i stîncile din spatele pavilioanelor urechii, cum aveam să vedem cînd Fra Armando avea să ne-ntoarcă spatele. Deocamdată însă, fără să-i dea nici o atenție lui Monsieur Monsú, părintele se apropie de foarte tînăra femeie cu ochi mari și catifelați sub pleoapele aurite, îi atinse cu vîrful degetelor buzele tatuate și-i făcu semnul crucii deasupra frunții. Negresa zîmbi timid și vru să spună ceva, dar preotul o opri. « Veniți », murmură el, « Știutorii vă așteaptă ».“

Foaaaarte frumos film! Băiatu', care era Jerarfilip, vine la început pe un cal alb și frumos pe un drum pîn pădure și departe, pe un deal, se vede un castel. Pe urmă îl vezi cum intră în castel pe o poartă de fier și merge undeva, într-o piață de acolo, din castel. Și-acolo băiatu' se ia la bătaie cu un burtos, un jandarm care nu-i lăsa pe țărani să vîndă ce-aveau și ei p-acolo. Maamă ce l-a mai bătut, ce i-a făcut! Ha-ha-ha! I-a pus un coș de papură-n cap, a tăiat o sfoară cu sabia și i-a căzut în cap o scîndură, i-a dat brînci într-un țarc cu porci... A venit și gărzile, da' băiatu' se lupta cu trei și cu patru deodată și odată se opintea în sabie și-i dădea pe toți de-a berbeleacu' în mocirlă. Mamă, ce bătaie! Și fata, care era fata contelui din castelu' ăla, venise și ea acolo și era tot pe un cal, și mai era și slujnica cu ea. Și se uita la încăierare și de cîte ori băiatu' mai dădea la unu' cu șutu-n fund de-l arunca p-ăla la... la cinci metri, fata zîmbea... Era blondă și frumoasă, a naibii prințesă, și cu sprîncenele smulse: se vede că și pe-atunci (aiurea! așa e filmu') se fandoseau fetele ca acuma. Și cînd a venit mulți-mulți soldați și-a tăbărît pe el, de băiatu' n-a mai avut ce face, fata s-a-ncruntat, a-ntors calu' și-a plecat...

Doamne, cît îi plăcea! Uitase cu totul unde se află, nu mai simțea de mult mîna lui Costel peste a ei, întregul ei corp și lumea din jur dispăruseră ca niște halucinații, ca niște universuri în care nu s-ar fi născut nimeni, pe care nu le-ar fi perceput nimeni, niciodată... Ea era în film, mușchii feței ei oglindeau emoțiile celor ce luptau și iubeau (dar niciodată nu făceau dragoste, nu-și suflau nasul, nu trăgeau vînturi, nu sughițau, nu rîgîiau, nu-și uitau prohabul dezbumbat) acolo, dincolo de fereastra dintre realitate și vis. Paralizată, inconștientă, trăia filmul atît de intens, de parcă ar fi

fost proiectat nu pe ecranul sălii (un cearceaf murdar și sfîșiat), ci pe osul neted al țestei ei, în fața lobilor frontali, în carnea albă a cărora ariile asociative se-aprindeau și se stingeau ca niște reclame fluorescente. Ființa ei, acum fluidificată ca laptele, curgea în coaja de sticlă, gri-murdară, a trupului prințesei cu cozi blonde și ochi sclipitori, umplea sticla pînă în cele mai fine contururi și-ncrețituri, și, din armura fermecătoare a malacoavelor și crinolinelor, începea să performeze scenele știute pe dinafară. Nimeni nu știa, nimeni n-avea să bănuiască adevărul, că acum Ivon de Numai-știucum era de fapt Maria, care o invadase ca un Horla, sau așa cum posedații sînt invadați de demonii lor. Cu fața aprinsă și întunecată alternativ, cu ochii reflectînd dreptunghiul ecranului, Maria șoptea cuvintele știute pe dinafară: „O, Șarl, Șarl, credeam că n-ai să mai vii...", forțînd-o pe Ivon să le spună și ea, în același timp. Prin sticla subțire a Ivonei, Maria simțea pieptul puternic al lui Gérard Philipe de cîte ori el și prințesa se-mbrățișau. Și, cînd băiatu' căzuse-n mîinile la oamenii contelui, care contele, tatăl fetei, nu știa că el nu e spion, că spion era de fapt urîtu'ăla, Marmandac sau cum îi zicea, care vrusese s-o răpească pe fată, deodată spectatorii o auziră spunînd „Pablo! ta-ta-ta-ta" (adică pe limba din film), da' scrisu' spunea „Șarl, oare n-am să te revăd niciodată?" Da' ea a spus *Pablo*, am auzit cu urechile mele. Și io am înțeles tot așa. Și fata a rămas dup-aia cu gura căscată, zăpăcită de tot, și dup-aia a zis Șarl. Da, Șarl a zis după-aia, am auzit-o și io. Da' a zis și Pablo.

Era pentru prima dată cînd Maria reușea să umple atît de bine forma unui personaj încît să-i modifice rolul de pe ecran. Rămăsese cutremurată, pierdută, cînd își dăduse și ea seama că, suflîndu-i Ivonei replicile, schimbase numele iubitului ei. Mai tîrziu, în alte filme, reușise să schimbe scene întregi, să modifice intrigile, să elimine personajele antipatice, să-i căsătorească pe favoriții ei în ciuda oricărei logici, în văzul întregului public, consternat, din sălișoarele mizere pe care le frecventa, prin care-și delimita teritoriul: „Volga", „Florească" și „Melodia". Stînd serile la televizor și holbîndu-se din plictiseală la cine știe ce melodramă, Mircea avea s-o vadă pe mama lui, ghemuită în fotoliu, cu o pătură decolorată peste picioare, izbucnind în lacrimi la scenele de despărțire, la pierderea vreunui copil (în filmele indiene), la nefericirea vreunei

fete minunate dar fără noroc. Plîngea pe-nfundate, căci Costel, tolănit pe sofa, doar în maieu și chiloți, o ironiza crunt dacă o auzea, o imita pîn-o făcea să fugă în camera cealaltă, ca să suspine în voie. „Minte de muiere, gata mereu să pișorcească ochii"... De multe ori, însă, cînd Maria se stăpînea, strîngînd din pumni, și cînd doar lacrimile se zăreau, dîre lucioase, de la lumina televizorului, pe obrajii ei, Mircea vedea cum brusc soarta eroilor din film se schimbă, cum lucrurile se întorc în bine și filmele, tragedii la origine, sfîrșesc prin nunți vesele și botezuri, prin împăcări între dușmani înrăiți, prin convertirea ateilor blasfematori. Atunci lacrimile Mariei se uscau și pe fața ei se reîntorcea expresia de hipnoză și încîntare pe care-o dau visele fericite.

După ce pe ecran a apărut cuvîntul FIN și luminile, galbene și mizere, s-au aprins, Maria și Costel s-au ridicat fără să se privească, ea zîmbind, el încruntat de lumină și s-au îndreptat, pășind încet și mecanic, ca niște sclavi în lanțuri, în urma zecilor de puștani cu figuri grosolane și fete care doar prin tinerețe erau atrăgătoare — către ușa deasupra căreia scria cu alb pe un dreptunghi albastru: EȘIRE. Cu același pas împiedicat, atenți să nu calce pe picioare pe cineva și mai ales să nu fie călcați, s-au tîrît pe culoarul îngust care dădea afară, ofiliți de mirosul de usturoi al cîte unuia, de salam al altuia și de blană de oaie al tuturor. Chiar înainte să vadă lumina de-afară, Maria, cu o tresărire fericită a inimii, știu că venise primăvara. Căci un fluture purpuriu stătea, cu aripile lipite, pe o țeavă de pe perete, mișcîndu-și din cînd în cînd piciorușele filiforme. Maria l-a privit mult timp, cu aviditate, păstrînd doar pentru ea descoperirea asta. Nu i-l arătă nici măcar lui Costel, de al cărui braț se agățase ca să nu-i despartă mulțimea. Părea că nimeni altcineva nu mai vedea minunea catifelată, pată sîngerie pe vernilul jegos al țevii, de parcă el n-ar fi fost acolo, ci pe retinele fetei, de unde, răsucindu-se în vîltoarea chiasmului optic, și-ar fi întins aripile în ambele emisfere cerebrale din craniul ei. Și, într-adevăr, numai la trecerea Mariei fluturele s-a desprins, fîlfîind ca o jucărie automată din aripioarele țepene pe deasupra capetelor turmei înghesuite-n tunel și a evadat în lumina învîrtejită de-afară.

Căci Bucureștiul era învelit acum într-o primăvară fierbinte și parfumată, cu bălți reflectînd cerul azuriu, cu muguri pe crengile negre ale arborilor înșirați de-a lungul bulevardelor și cu ferestre

scînteietoare de o lumină albă, egală și intensă, răscolind pulsiuni și amintiri. Răbufniri de vînt cald agitau părul și balonzaidele trecătorilor la intersecții, trozneau steagurile roșii arborate pe fațade (căci se apropia ziua de 1 Mai), zburau pălăria cîte unei femei mai elegante în rîsetele grupurilor de ucenici. Strîngînd din ochi și zgîrcind buza de sus de atîta soare, troglodiții ce ieșeau din grota sumbră a cinematografelor se răspîndeau pe trotuare sau o luau de-a dreptul peste bulevardul mai curînd pustiu, pe unde rar trecea cîte-o Volgă sau cîte-un tramvai huruitor. Milițienii, care încă nu trecuseră la ținuta de timp frumos, se agitau fără eficacitate, încotoșmănați în mantale și cu căciuli rusești pe cap, ciondănindu-se cu vreun țigan cu căruța, al cărui cal se bălegase în miezul Capitalei. Unde erau troienele de zăpadă care se-nșiraseră de-a lungul trotuarelor? Sau cerul lăptos, coborît de să-l atingi cu mîna? Acum azurul se înalța fără limite, decupînd precis contururile statuilor de la Universitate, ale blocurilor cubiste, cu zeci de terase și terăsuțe, lucind roz în aerul luminos, ale crengilor ramificate, desfrunzite, negre ca smoala, de plopi și de carpeni. În jurul acestor contururi tăioase azurul se dilua pînă aproape de culoarea pură a luminii, pentru ca imediat mai sus să devină adînc și intens, pe alocuri de un ultramarin-violet spre care nu puteai privi fără un sentiment de leșin și exaltare, de parcă ai fi putut să-l vezi, prin pielea translucidă a frunții, cu marele și pierdutul ochi pineal dintre sprîncene, acum retras la baza țestei, în șaua lui turcească, atent doar la lumina de fiară a lumii interioare.

Degajați, în fine, din strîmtoarea colcăitoare, Maria și Costel o luară și ei în jos, către Universitate, fericiți și gîndindu-se aiurea, amestecați cu peisajul, scufundați în vîrtejuri și fractali de istorie, nedistingînd între ei și lumea lor și ne-nțelegînd că trăiesc pe un grăunte de nisip dintr-o plajă mai întinsă ca universul, răsfirată și prefirată, cu melancolie, de o minte care i-a ales și i-a predestinat. Nepăsători că există doar pentru că sînt izolați și vizualizați în cele mai halucinante detalii de o monstruoasă cabală de neuroni. Că numai pentru această sectă ei sînt semnificativi, vii și cu ochii strălucitori, așa cum merg la brat, într-un „acum" dintr-o lume lipsită de timp, pe trotuarul dinspre Casa Armatei a Bulevardului cu cinematografe, într-un București în care fiecare edificiu e doar fațadă de scîndură și hîrtie, proptită în spate cu bîrne negeluite.Oraș construit cu penseta într-o sticlă verzuie și pîntecoasă.

Dar cît de reali par norii, suflați de-a lungul cerului de vîntul întunecat și pătimaș, răsfrînți în tabla caldă a tramvaielor și-n bovindourile din acoperișul Universității! Cît de mîngîietoare e lumina cea albă alunecînd de-a lungul obrajilor și cum înfrunzește, în aerul fierbinte al cărnii tinere, sistemul arterial, mustind de dorință, vis și adrenalină! În exaltarea primăverii, Maria, fata simplă de la periferie, aproape trecută de vîrsta măritișului, simte că l-ar putea iubi pe puștiul stîngaci de lîngă ea, al cărui braț îl strînge ușor. Îl privește uneori cu coada ochiului cum pășește alături de ea prin mierea fluidă a soarelui: e foarte, foarte copil. Slab ca un țîr, cu ochi negri ca smoala și bolnăvicios de palid. Părul lins, dat pe spate și lipit de pielea capului, gras de ulei de nucă, e o oglindă neagră cu ape mișcătoare, și ar fi total ridicol dacă nu asta ar fi fost pieptănătura tuturor tinerilor de prin fabrici și ateliere, cărora, cînd se aplecau asupra pilei sau a strungului, li se mai dezlipea cîte-o șuviță, care le venea-n ochi și pe care-o dădeau, din minut în minut, nervoși, pe spate. Costel nu era nici prea înalt, nici prea frumos, nu era „bine", cum ziceau fetele de la fabrica de covoare, dar era măcar blînd și serios și ochii lui (deși Maria avea să se plîngă tot timpul mai tîrziu că bărbatul ei e „sucit", „ciudat", că nu poate niciodată să știe ce e-n capul lui) aveau uneori o expresie caldă și meditativă, ca și cînd, din timp în timp, altcineva, cu mult superior, ar fi venit să locuiască în edificiul minții ucenicului de la atelierele ITB, din care acesta ar fi plecat undeva, nu se știe unde. Privirea aceasta, contemplația nobilă, melancolia adîncă și adevărată care i se așternea uneori, serile mai ales, peste chip, chiar dacă era atunci doar într-o pijama ruptă și fuma niște „Mărășești" duhnitoare, părea a nu fi a lui, și chiar nu era, căci în clipele acelea Costel era complet vidat de sine însuși și nu se gîndea la nimic, așa cum actorul care joacă pe scenă un personaj nobil poate fi, în viața lui obișnuită, un mediocru cu cap statuar. Fără să țină prea mult la bănățean, Maria iubea, chiar iubea, încă de pe atunci, tristețea înșelătoare de pe fața lui, pe care o căpăta atunci cînd marele poet polonez din veacul al XVIII-lea, strămoșul său ignorat, se ridica din viscerele lui întortocheate, cum pîlpîie aburul deasupra cești de cafea, ca să mai privească o dată lumea prin ochii negri, identici cu ai săi, ai lui Costel.

Extaziați, respirînd amfetamina dulce a primăverii, cei doi tineri înaintau la braț prin aerul galben și rece ca sticla, vorbind

nimicuri și rîzînd, Maria minunîndu-se cum reușește el să rămînă încruntat chiar și cînd rîde, el simțind că e în întregime clădit din aer parfumat și încercînd din răsputeri să afle algoritmul fetei, să intuiască (la fel ca în acele probleme din almanahuri în care, știind sensul de rotație al primei roți dințate dintr-un angrenaj complicat, încerci să afli cum se va roti ultima) funcționarea inefabilă a minții ei, să smulgă secretul producerii acelor zîmbete vesele, echivoce, amare, ezitante, acelor mici grimase de nemulțumire, de care se temea atît, acelor încuviințări vagi ale ochilor și sprîncenelor, acelor inflexiuni evanescente ale glasului, acelor mici înfiorări ale aripioarelor nasului ei. Așa își imagina tînărul ucenic psihologia fetei pe care-o iubea: proiecții și epure de desen tehnic, cicloide și hiperbole, o geometrie de cauciuc, extensibilă și totuși precisă, de la care, dacă-i cunoști legile și-i stăpînești tehnologia, poți obține fiecare din miile de efecte și combinații cu putință. Și dacă, spunînd uneori o vorbă sau apăsîndu-i brațul ceva mai tare, Costel vedea că fata reacționează cu totul altfel decît se așteptase, explicațiile pe care le găsea nu erau mistice sau poetice, și nici nu atribuia inefabilul rezultat capriciilor feminine, ci imperfecțiunii tehnicii lui, neurmăririi destul de atente a tuturor rotițelor dințate, bolțurilor, pinioanelor, cremalierelor și crucilor de Malta. Privind uneori, visător, stelele, de la micul și ruginitul balcon al casei unde stătea în gazdă, doar în maieu și fredonînd un cîntecel din Banat:

Păi m-aș duce cătană eu
Hai tri-li-li-li-li
De-ar fi pușca de tuleu
Hai tri-li-li-li-li,

Costel se gîndea că și constelațiile sînt tot mașinării și încerca să observe pe suprafețele lor lucioase urme de unsoare și emulsie de strung. Lumea întreagă era un angrenaj în care rotirea celei mai minuscule grăunțe de nisip din fundul oceanului producea, la celălalt capăt, un cutremur devastator, fluturarea unei aripi de fluture în Antile provoca o tornadă în Kansas și un mic gînd concupiscent al unui vagabond de pe Rahovei atrăgea mînia lui Dumnezeu asupra unui miliard de lumi locuite. În mintea lui visător-paranoică și sub ochii lui cu gene femeiești totul corespundea totului într-o vastă și cristalină conspirație.

Ieșind de pe bulevard, se afundară pe străduțele spectrale și sonore din spatele hotelului Ambasador. Maria își scoase baticul de pe cap și-și lăsă buclele, încrețite cu drotul, să-i fluture pe spate. Ziua începea să coboare spre seară, dar aerul era la fel de cald și vîntos, izbind muchiile de sticlă ale clădirilor, eviscerate de pustietate și tăcere. Pașii îi duseră, ciudat și oarecum inevitabil, spre strada unde locuise cîndva Maria, deasupra atelierului de croitorie. Mai bine de zece ani trecuseră de la cumplitul bombardament din '43, și cartierul era complet reconstruit. Pe locul unde fusese croitoria „Verona" era acum o clădire pătrată, anonimă, verzulie, cu o placă de sticlă albastră la intrare: „Laborator de ftiziologie, Raionul 23 August". Mai toate clădirile aveau astfel de plăcuțe roșii sau albastre. Steagurile roșii nu lipseau din suporturile de deasupra intrărilor, iar pe steaguri pîlpîiau, cusute pe deasupra cu pînză galbenă, o seceră și-un ciocan încrucișate, într-o cunună de spice.

Maria se încruntă și pe fața ei, sub piele, nenumărate fibre musculare contribuiră, contractîndu-se la comanda unui fin sistem de pîrghii și ațișoare de sub țeastă (așa credea Costel), la conturarea unei expresii pline de o emoție greu de definit. Umbra adolescenței trecute scotea acum un relief ciudat din colinele pometilor și bărbiei, șanțul de pe buza de sus și ușoarele depresiuni din obrajii femeii, așa cum norii, curgînd peste dealuri, sting brusc soarele scînteietor și aduc frig și mohoreală — practic alt anotimp. Maria își amintea, sau mai curînd ceva răsărea din memoria ei printr-un proces pasiv și dureros: Mioara. Cedric. Tătica stînd pe piatră în cadrul ușii rămase în picioare, și ținîndu-și capul cărunt în palme. Adolescența ei neagră și splendidă, ce nu se va întoarce niciodată. Un minuscul tub gradat, scoțîndu-și capătul de jos din colțul ochiului ei, secretă un bob de lacrimă. Trecură de locul fostului atelier fără ca fata să-i spună lui Costel că locuise odată acolo. Își lăsase doar, spre capătul străzii, capul pe umărul lui și mergea așa, cu fața oblică și ochi modiglianești, umpluți de un tuș apos.

Nu făcură însă nici zece pași prin aurul transparent al după-amiezii, care tremura sonor la fiecare mișcare, cînd Maria ridică din nou capul, uimită și contrariată: ridicîndu-se deasupra caselor reconstruite în același negustoresc stil fără stil, răsărind neagră ca smoala pe cerul încă limpede, printre vîrfurile plopilor, se-nălța

încă, așa cum o văzuse Maria cu doisprezece ani în urmă, după bombardament, casa liftului, de plasă de sîrmă dată cu păcură, rămasă-n picioare după ce blocul care o-mbrăcase devenise o grămadă de moloz... O mare roată, în vîrful paralelipipedului negru, susținea un cablu gros și unsuros, împletit din mii de fire de oțel, de care era prinsă, sus, la ultimul etaj, cușca liftului, și jos (ascunsă acum de case și frunziș), contragreutatea masivă, dreptunghiulară. Fata nu-și credea ochilor: cum era cu putință ca himera asta să fi rămas întreagă, cînd totul, totul împrejur fusese demolat și reconstruit? Maria n-avea pe-atunci știință de domul nuclear din centrul Hiroshimei sau de biserica amintirii din Berlin, ruine păstrate cu grijă ca pe niște oseminte de strămoși sau cranii de martiri sanctificați în centrul postindustrial, oțel și sticlă, al marilor orașe. Și chiar dacă-ar fi știut, n-ar fi făcut vreo legătură, căci un fapt incredibil ștergea orice analogie și-i întărea Mariei impresia de halucinație, sentimentul jenant, dar tot mai puternic pe măsură ce devenea femeie matură, că mintea ei nu-i aparținea pe de-a-ntregul, ci era teatrul unui joc care o depășea cu totul, dar care îi dădea și o importanță fără egal pe lume.

Aproape că îl tîrî pe Costel prin două-trei străduțe încîlcite, traversară o piațetă cu statuie agorafobă și se găsiră deodată la picioarele marelui monument, în fața ușii verzi-închis a liftului. O felie de geam mat, înnegrit de trecerea anilor, era prinsă în blatul masiv de metal. Pe dreapta ușii, o placă de alamă slinoasă păstra, înțepenit de un fel de lichen verde, un străvechi și mîncat buton de ebonită. Deasupra butonului se deslușea, scris cu bucle și înfloriturî, un nume: MARIA. Șanțurile buclelor erau umplute de jeg și abia se deslușeau. Oricît de stranie ar fi părut, nu placa asta, prinsă-n buloane lîngă ușa liftului, făcea să i se zbată inima fetei și să piară sîngele din obrajii lui Costel (care vedea și el casa liftului, era și el contrariat, dar pasiunea pentru desenul tehnic era mai puternică, așa încît el mai curînd admira precizia mecanică a lucrurilor de pe vremuri, din „regimul burghezo-moșieresc". Asemenea lifturi nu se mai făceau în fabricile din ziua aceea), ci ceea ce văzuseră de departe și ce acum, strîmbîndu-și gîturile-n sus, percepeau ca pe o indistinctă agitație în vîrful turnului, în cușca de lemn și sticlă suspendată la vreo douăzeci de metri de pămînt. Era cineva acolo, era o lucire și o zbatere de fulger, în mijlocul și

deasupra cartierului pustiu, arhitectură însingurată, spectrală. Era o lumină albastră pîlpîitoare, care-i amintea Mariei pieptul cu ape de azur al lui Păunaș, păunul din curtea de pe Silistra.

Dădea colțul ierbii în jurul turnului uns cu păcură. Costel îi dădu un ocol, lăsînd-o pe tînăra țesătoare încremenită, cu ochii mari, în fața ușii. Îndărătul construcției de plasă și bare de fier era un maidan cu cauciucuri de mașini stivuite, iar în fund calcanul galben al unei case, cu o fereastră în mijloc, aproape de muchia de sus. În fereastră — un cap de bătrînă, cu ochii duși în fundul orbitelor, molfăind o suzetă de sugar, rotundă și cu un inel de plastic roz. Bîțîind veselă din cap, îi făcu un semn cu mîna tînărului, care-i întoarse spatele cu scîrbă. Îndepărtîndu-se puțin, pe maidan, de piciorul casei liftului, Costel putu să vadă ceva mai bine interiorul cabinei din vîrf. Nu se mai îndoi că era acolo o ființă omenească, dar și ceva ca o pasăre, ceva înaripat. Se-ntoarse lîngă Maria, îi puse o mînă pe după umeri (femeia se strînse caldă și înspăimîntată lîngă el), o-ntrebă din ochi și apoi, ea încuviințînd, întinse mîna cealaltă și apăsă butonul liftului. Cilindrul de ebonită se afundă scîrțîind în locașul lui, dar, ca și cînd — lucru foarte posibil — curentul nu ar fi circulat în carcasa aceea străveche, nu se-ntîmplă nimic. Tăcerea era mai departe completă și țiuitoare. Nici măcar vîntul, năpustindu-se spre ei în rafale calde și-nmiresmate, fluturîndu-le hainele pe corp și dezvelind pulpele fetei, ce păreau acum făcute din miere străvezie sau ambră fluidă, nu producea vreun foșnet în frunzișul moale al arborilor dimprejur, de parcă ar fi fost doar o schimbare a luminii în cartierul încremenit. Maria, cu fața aproape roșie în lumina serii, știuse dinainte că liftul nu va porni. Pe placa mirosind a cocleală scria numele *ei*. Degetul *ei* trebuia să apese butonul, lăsîndu-l filigranat cu o rețea fină de creste papilare. Întinse atunci spre el cu atîta grație mîna, încît ea păru că se scurge din corpul fetei, ca un pseudopod plin de corpusculi fluorescenți, șuvoi lent, șerpuit, vărsîndu-se către placa de alamă prin delta licărindă a celor cinci degete (peste unul dintre canalele pline de ambarcațiuni, șlepuri și pitorești case pe apă, inelul din păr de mamut se arcuia ca un pod). Arătătorul, în unghia lăcuită a căruia se oglindi o clipă cerul uriaș, portocaliu, cu clădirile adunate de jur-împrejur și, în mijloc, cu fața subțire a lui Mircea aplecată adînc peste această filă din carte, ca peste volumul auriu

al unui acvariu, atinse delicat fața concavă a butonului, împingîndu-l pînă la nivelul plăcii gălbui. Cine-ar fi avut o privire de înger (sau de diavol laplacian), un ochi în stare să perceapă nu refracția corpusculilor sau undelor fotonice pe suprafața obiectelor, ci obiectele însele, așa cum sînt ele, date deodată în toate detaliile lor, la toate nivelele pe care mintea noastră le separă artificial: matematică, fizică, chimie, biologie, filozofie, poezie, de parcă întregul creier ar deveni un ochi, unul dintre bilioanele de ochi ai lui Dumnezeu, cine s-ar fi apropiat atît de mult de imaginea degetului cu piele sticloasă, brăzdată de desenul amprentelor, pînă cînd s-ar fi confundat practic cu el (dar și cu fiecare moleculă a ebonitei butonului), acela ar fi asistat la spectacolul straniu și neașteptat al întîlnirii a două universuri. Ar fi văzut că între cele două suprafețe, una de carne, alta de fostă carne, rămîne, oricît de puternică ar fi apăsarea, un minuscul spațiu, și că acolo, în *no man's land*, ca între sinapsele unor neuroni, se poartă tratative, se-ncheie tîrguri, se face schimb de prizonieri și se spun parole sofisticate, formate nu din cuvinte, ci din vîrtejuri și torsiuni spațiale. Neuro-transmițătorii sînt eliberați în jeturi subțiri, verzi-gălbui ca veninul sau albăstrui-fluorescente, care se-ndreaptă chemotactic spre receptorii din buton. Acolo se potrivesc ca niște chei în broaște, dislocuiesc sau blochează alte substanțe, pălăvrăgesc la nesfîrșit în codul catecolaminergic și-n cele din urmă sînt resorbiți, demantelați, transformați în alte și alte substanțe, preluați mai tîrziu de rinichii cosmosului și eliminați din existență. Între timp, însă, bavardajul lor oriental s-a insinuat, prin lungi canale neurale, în rețeaua nervoasă a liftului, transmis din axon în axon prin releele demielinizate, inelare, aflate din loc în loc, ajungînd la aria motorie după un număr incalculabil de intermedieri, reconvertiri, distorsionări și retardări, ca să pună-n funcțiune, prima dată după ani de-nțepenire, organismul pietrificat al motorului electric.

Maria tresări și retrase degetul de pe buton ca și cînd ar fi fript-o, văzînd cum brusc roata din vîrf se urnește și-ncepe o rotație huruitoare, ce făcea să tremure tot turnul de plasă neagră. Alunecînd pe șine unse cu vaselină și trăgînd în sus marea contragreutate dreptunghiulară, liftul începu, cu o lentoare maiestuoasă, să se apropie de parter. Partea de jos a cutiei purta o buclă de cablu îndoit ca un intestin și prins într-un mecanism prăfuit. Trecînd

prin dreptul fiecăruia dintre cele trei plafoane, liftul scotea un zgomot de tren la capăt de șină, ca apoi să măsoare lent, glisînd aproape silențios, spațiul pînă la următorul plafon. Cei doi tineri se dădură cu un pas înapoi, strîns îmbrățișați și temători cînd, la capătul unei coborîri nesfîrșite, de ore sau de milenii, ascensorul opri, în cele din urmă, în dreptul ușii masive de la parter. Prin geamul mat nu se putea zări, în cabină, decît o foarte vagă pîlpîire. Ce se afla înăuntru nu vroia sau nu era în stare să iasă prin propriile puteri. Cu părul deodată spulberat peste față de un val de lumină oranj, Maria se desprinse de lăcătuș, se apropie iarăși de lift și apucă mînerul nichelat, odată strălucitor, în formă de T. Îl răsuci spre stînga și deschise, cu un scîrțîit înspăimîntător, ușa înțepenită în balamalele ei. Nevrînd încă să-nțeleagă imaginea fabuloasă care i se arătă deodată în fața ochilor, secționată de romburile grilajului ruginit, fata-l plie și pe acesta-ntr-o parte și abia atunci privi cu adevărat, cu ochii lărgiți de uimire.

În cabina cu lambriuri de lemn de nuc, între geamuri de cristal ce aruncau împrejur prisme și irizații curcubeene, stătea pe un scăunel o rubicondă femeie goală, orbitoare în maturitatea lăptoasă a pielii ei, ținînd în brațe, ca pe-o lebădă, și la fel de greu, un imens fluture cu corpul gros și plușat, cu șase picioruțe nervoase terminate cu gheare proptite în sînii și pîntecele femeii, cu un cap rotund cu ochi enigmatici și o trompă răsucită ca un arcușor de ceas. Aripile, ce nu se puteau desfășura cu totul în spațiul strîmt, tapetau cabina cu un albastru electric la care nu puteai privi fără să-ți vatămi ochii, cum nu te poți uita în flacăra de sudură. Femeia era trecută de patruzeci de ani. O arătau cearcănele de sub ochii sticloși și înțelepți, sînii cu boturile ușor lăsate spre pămînt și cu pocalul alburiu brăzdat de vinișoare albastre, pîntecul brăzdat de cîteva cute adînci. Păru-i crescuse pînă la podeaua jerpelită a liftului și-și împrăștia pe jos ultimii cîrcei, după ce-i înfășurase pulpa dreaptă în bucle și șuvițe despletite. Un parfum subțire, repede dizolvat în vertijul dulce al primăverii, adia dinspre icoana femeii cu fluturele-n brațe. Un mare Omega melancolic era săpat între sprîncenele ei.

Multă vreme, ea rămase aproape nemișcată, privindu-i pe cei doi tineri înconjurați de crepuscul. Cînd se ridică în picioare, ei îi putură simți forța șoldurilor de femelă deplină și delicatețea

rețelei de păr uscat și creț ce nu reușea să acopere albeața bombată a pubisului, brăzdat în josul lui de o crăpătură verticală catifelată. Eliberat din strînsoarea pereților, pe care lăsase puf albăstrui ca un fard de pleoape, fluturele zvîcni de cîteva ori din aripi. Desfășurate, aveau acum mai bine de trei metri anvergură. Deși femeia îl ținea din toate puterile, petrecîndu-și brațele în jurul corpului inelat, el reuși totuși să se smulgă, se roti ca o pasăre de pradă peste maidan și se așeză în cele din urmă pe calcanul călduț al casei din fund. Cîteva clipe se sori, cu aripile întinse care cuprindeau aproape tot peretele gălbui, la razele soarelui deja rubiniu, iar apoi lipi aripile și rămase-așa, ca lama unui gnomon, aruncînd o umbră ascuțită spre păpădia și mușețelul crescut sub zidul coșcovit. Partea de dedesubt a aripilor lui își reliefa în lumina razantă vinele și nervurile, pe fondul unui bleu mult mai pal decît cel de deasupra. Peste acoperișul ascuțit, cu hornuri, al casei, pe cerul încă de după-amiază, se arătă, alburie, abia vizibilă, unghia subțire a lunii.

„Ești Maria", spuse femeia pășind afară din cutia în care așteptase doisprezece ani, alăptîndu-și ciudatul prunc și, poate, visînd, sau privindu-se hipnotic în oglinda de pe peretele din spate al liftului. Fiindcă glandele mamare sînt, ca și glandele lacrimale, modificări ale pielii datorate aceluiași hormon, ea-și hrănise fluturele, alternativ, cu lacrimi și cu lapte. Acum pășea cu grație pe caldarîmul cald, înfășurată în primăvară. Costel și Maria mergeau de-o parte și de alta a ei, foarte încet, de-a lungul străzii pustii. „Charlie mi-a vorbit de tine. Ne-am întîlnit doar o clipă, dar a apucat să-mi spună, în clipa aceea, totul. Anii ăștia, pînă cînd aveam să te-ntîlnesc, au trecut atît de repede, de parcă-aș fi fost într-o carte, iar autoru-ar fi scris « și au trecut doisprezece ani »... Atît, durata unei fraze, a unei fraze nesfîrșite, ce ne-a-nchis, pe mine și pe copilul meu, în fiola asta de timp lichefiat. Cînd eram mică și citeam basmul cu efritul închis pentru milenii în sticla lui, mă cutremuram întrebîndu-mă cum se poate trăi așa ceva, tăcerea și încremenirea fără sfîrșit, mintea convulsionată devorîndu-se pe ea însăși, unghiile crescînd, înfipte în podul palmelor, pînă ies pe partea cealaltă, dinții înfigîndu-se sălbatic în limbă doar ca să *simți ceva*, și din cînd în cînd isteria urcînd în tine cu o forță uriașă, dizolvîndu-te cu totul în acizii ei otrăviți... Cît sînt de preferat tortúrile fără nume ale unui infern adevărat, cinstit, cu obiecte concrete care-ți

sfîșie gura și-ți crapă ochii și-ți rup rotula din carnea genunchiului! Chiar urlînd, chiar zvîrcolindu-te, știi atunci că exiști, că ești într-o istorie care vine de undeva și duce undeva, chiar și la altă suferință abominabilă.

Cu mine-a fost însă altfel, cu femeile e altfel. Eu am zăcut în crisalida mea ca o femelă de păduche țestos, degenerată, numai pîntec plin de grăsime și ouă, fără ochi, fără sistem nervos, fără speranță și așteptare. Nu ca o conștiință care gîndește pînă-și termină gîndurile și rămîne goală pînă la sfîrșitul timpurilor, ci ca un gînd, al cuiva mult mai mare, ca o literă într-o carte, ca o pată de culoare într-un tablou. N-am suferit, pentru că eu însămi sînt țesută în suferință, n-am gîndit, pentru că fac parte dintr-o altă gîndire, din cugetarea fantastică de la rădăcinile lumii. Mesajul meu este încifrat în mine, sînt chiar eu, așa cum ostia este chiar Mîntuitorul, iar cuvintele acestui mesaj, adresat numai ție, sînt degetele mele, buzele mele, șalele mele, splina și vertebrele și intestinul meu gros. Ce ciudat, să trăiești în istoria altcuiva, de parcă ai fi una dintre acele ființe visate, produse în întregime de creier și totuși complete, cu personalitate și dorințe, și ochi căprui cu irizații verzi, dar care n-au totuși nici o interioritate, nu gîndesc, nu văd, nu aud și nu știu că există. Să fii personaj secundar în romanul altuia și să apari nu în toată complexitatea ta de planetă enormă, ci doar ca să aduci o tavă cu o scrisoare. La naiba cu inima și vulva și credința ta! Ai dat mesajul? Nu vei mai apărea de acum niciodată, nici în cartea asta și nici în alta. Și totuși, ce alinare să duci un mesaj de bunăvestire... Să poți fi Îngerul, îngenuncheat și cu aripile înfoiate, rostind, cu un aparat vocal diferit de al oamenilor, sunete de trianglu și carillon:« Bucură-te, Marie! » Și apoi dizolvîndu-te nu ca să dispari pentru totdeauna, ci ca să te confunzi din nou cu Inteligența a cărei cută ai fost, ca și cum cuta s-ar netezi sau un zîmbet s-ar stinge, lăsînd fața gravă, surîzînd doar cu ochii cerești...

Eu, această boțire-a cearceafului, acest pliu al Dumnezeirii. Această imperfecțiune, această ciobitură. Această negativitate care, cu cît e mai orbitor de frumoasă, cu atît monstruozitatea ei depășește carnea și mintea. Năpîrcile, scorpionii cu coada translucidă, caracatițele și peștii abisali numai dinți, păianjenii și sarcoptii, cocoșații, leproșii, cretinii și nou-născuții cu numai un ochi în

frunte sînt mult mai puțin hidoși decît o femeie frumoasă, în splendoarea tinereții ei. Căci ea este o bucată smulsă din Dumnezeu, o biopsie a organelor lui de lumină, o puncție lombară chinuitoare din care-a țîșnit un strop de lichid. Ea lasă o cavernă în perfecțiune, de care se-ndepărtează mai mult decît toți monștrii și toate coșmarurile. E cumplit să posezi frumusețe. În doisprezece ani m-am privit atît de mult în oglindă, încît păcatul meu, cel mai mare și mai neiertat — căci trufia e doar un alt nume pentru frumusețe — mi-a devenit limpede și insuportabil. Cu cîtă bucurie descopeream din cînd în cînd cîte-un rid sau un cearcăn! Ce ușurare cînd fruntea mi se păta de pistrui! Iar cînd un herpes îmi ieșea pe buză eram fericită zile-ntregi, căci era ca și cînd o supernovă ar fi explodat în abisurile constelate, distrugînd materia obraznică, umplînd de sînge parseci întregi. Îmbătrînind, jigneam tot mai puțin Văpaia, scînteia mea căpătă tot mai mult textura delicată-a cenușii. Atît, atît vreau să ajung: o literă într-o carte, un fulg de zăpadă făcut din cenușă... Binecuvîntate fie, deci, și binevenite bărbia mea dublă, sînii lăsați, pîntecul cu vergeturi, picioarele cu varice. Simt frumusețea scurgîndu-se din mine ca o plasmă, iluminîndu-mi conturul și-adăugîndu-se din nou Frumosului celui nelimitat..."

Ajunși la capătul străzii, avînd între ei marea odaliscă ale cărei sfîrcuri deveniseră stacojii ca vinul în lumina ce declina, Costel și Maria se opriră contemplînd perspectiva ascuțită a bulevardului, și el aproape pustiu. Totuși, treceau uneori grupuri de tineri, liceeni cu șepci pe cap și serviete, studenți cu părul pieptănat lins pe spate, fete cu părul numai bucle și cu sprîncenele pensate ciudat, „cu sprîncenele-n deplasare", cum glumea Tomazian la radio; mai vedeai și cîte-un domn cu lavalieră, cu baston de trestie-n mînă, într-un costum croit atît de elegant, încît te-ntrebai dacă nu cumva timpul se dăduse-napoi și „foștii", atît de batjocoriți în reviste și romane, nu erau din nou „actuali". Deși priveau distrați către cei trei, opriți la colț, în dreptul unei prăvălii de servicii funerare, cu un capac de sicriu sprijinit de perete, trecătorii nu păreau a observa nimic deosebit. Înălțată pe vîrfuri, așa cum umbla de obicei, cu părul coborînd pînă în spatele genunchilor, iritîndu-i cu ultimii cîrlionți pielița dulce de acolo, ovalul acela ca un ochi închis, femeia din lift părea alcătuită din aer de culoarea mierii. Tînăra

țesătoare bănui că, totuși, trecătorii o puteau vedea la fel de bine ca și ei, dar că o găseau atît de potrivită cu colțul acela nostalgic și ciudat de București și cu înserarea, încît mintea lor n-o înregistra, icoana ei coborîndu-le direct în adîncul obscur al emoției și-al visării.

Se-ntoarseră, trecînd din nou pe lîngă casele încremenite. După draperii și geamuri acoperite cu hîrtie albastră se aprinsese, din loc în loc, cîte o lumină. Maria-și aminti, fermecată, de minunile din odaia proprietarilor ei de pe Silistra: păpușile cu rochii de burete roz sau albastru, vazele cu fulgi vopsiți, tablourile cu pisoi de lînă... Cîte astfel de frumuseți nu s-or afla și-n fiecare odaie din spatele acelor draperii! Fata avea să păstreze-ntotdeauna gustul pentru bibelouri, mileuri de macramé, poze-nrămate: și peste zece–cincisprezece ani, în Ștefan cel Mare, avea să umple casa cu îngerași, veverițe sau boboci de rață de caolin, de doi–trei lei bucata, înfruntînd resemnată sarcasmele bărbatului ei: „Iar ai cumpărat o *găină*? Dacă nu ți le-oi arunca o dată eu pe toate, numai să vezi!"

„Eu nu am avut copilărie și nici tinerețe. Scormonesc degeaba după ele în memoria mea, așa cum degeaba încerci să-ți amintești eternitatea de dinaintea nașterii. Este totuși acolo o lumină gri, o nuanță ceva mai deschisă a negrului prin care ne reprezentăm nimicul, și care, fără să reprezinte, fără să *arate* ceva, e doar semnul că există aparatul prin care ceva s-ar putea arăta. Există orbi care știu că ar putea vedea, dar că, printr-un accident al destinului lor, nu văd, și există alți orbi care n-au conștiința că le lipsește ceva, și pentru care este de neimaginat să vezi, cum nu ne-nchipuim ce-am putea să simțim dacă ni s-ar deschide deodată în frunte un organ de simț ca o floare, sau ne-ar crește antene stufoase de molie. Am știut tot timpul că sînt făcută să exist, că am un corp și-o minte depline, ca ochii mari și limpezi ai orbilor sau ai morților, dar că totuși nu percepeam existența. Ce trăiește un miriapod răsucit în spirală sub frunza lui putredă? Cît poate simți din spectacolul lumii un parameci zbătîndu-se într-o infuzie? Atît am trăit și-am simțit și eu timp de mai bine de douăzeci de ani, ca și cînd aș fi trăit în visul șters și mediocru al unui impiegat de cale ferată. Probabil că am orăcăit și eu nopțile, strîns înfășată în scutece ude, luptîndu-mă să-mi scot mînuțele afară, cred că-am mers mai tîr-

ziu la școală și m-am îmbrîncit în recreații cu colegele, și m-am mînjit de cerneală pe degete, pe obraji și pînă și pe limbă... Oi fi fost și-o fetișcană moale și lălîie de treisprezece ani, din care oricine putea face orice, jenată și revoltată de creșterea dureroasă a sînilor... punîndu-mi în chiloți prima bucată de vată și suportînd cu tot mai multă iritare jilăveala de-acolo... Poate că mi-a făcut curte vreun ucenic cu fața plină de furuncule și m-a condus pînă-acasă ducîndu-mi servieta și făcînd pe clovnul... Habar n-am. Toate astea n-au nici măcar consistența unui film pe care-l amesteci în minte cu toate celelalte cînd ieși din bezna sălii, strîngînd ochii de lumina de august de-afară, de parbrizele scînteietoare și vitrinele pline de inscripții colorate. Știu doar atît, că pînă la bombardament am fost, vreme de vreun an, liftieră în blocu-ăsta de birouri ale unei societăți petroliere româno-germane. Un an de zile, timp de opt ore pe zi, am zăcut pe scăunelul meu, deschizînd și închizînd ușa liftului, dînd la o parte grilajul de fier, apăsînd pe butoane, cărînd în sus și-n jos domnii funcționari și secretarele lor parfumate, fără altă perspectivă decît a face lucru-ăsta toată viața, și a ieși la pensie din cutia asta de nici doi metri pătrați. Zi după zi între cei patru pereți, gîndindu-mă că totuși aș fi putut fi muncitoare la vreo fabrică de îngrășăminte, scuipîndu-mi plămînii după doar cîteva luni, chelneriță ducînd cîte zece farfurii sau cîte opt halbe deodată și cu fundul învinețit de ciupituri, curvă suportînd toți porcii și bețivii pămîntului... Așa, măcar stăteam pe un scaun, măcar îmi zîmbeau uneori domni politicoși (deși încercau și ei, aproape zilnic, să mă pipăie cînd, spre spaima mea, intra cîte unul singur în lift și trebuia să-l duc pînă sus; ba am văzut uneori ceea ce e un lucru obișnuit pentru orice liftieră: un domn arătîndu-ți ceva și tu neavînd vreme să-ți ferești ochii la timp, și rămînînd — tu, încă o fecioară cu vise romanțioase — pe retine cu tija aceea roză, neputînd să ți-o scoți din minte și plîngînd apoi ő noapte-ntreagă pe patul tău singuratic), măcar aerul mirosea a odicolon și-a havană... Aveam și micile mele orgolii și satisfacții: mi se părea că toată lumea mă admiră cînd, cu un gest rapid și decis, reușeam să opresc liftul exact în dreptul palierului, nici un milimetru mai sus sau mai jos... Serile, după ce societatea se închidea, mergeam și eu, cu spinarea înțepenită, prin cenușa străzilor, ca să ajung, la capătul unei ore de înaintare ca în vis, în

cămăruța mea, unde mă ghemuiam în pat ca o cățelușă. Nu vedeam niciodată pe nimeni, nu ieșeam nicăieri. Duminicile ploua întotdeauna, și singura mea ocupație era să stau lîngă geamul ud și să mă uit afară, în curtea din spate a casei, ca să văd singurul pomișor de acolo zgribulindu-se sub rafalele de ploaie. Dar nu mă pierdeam în reverii sau lamentații ca alte fete rămase nemăritate. *Prea* nu trăisem nimic niciodată, *prea* învederat tot ce atingeam devenea cenușă. Îmi era tot mai limpede că, tocmai pentru că nu mă alegea nimeni, eram o aleasă. Nu Aleasa, căci mă simțeam prea măruntă și slabă pentru asta; totuși ceva avea să se-ntîmple, aveau să urmeze cîteva clipe sau ceasuri adevărate. Aveam să exist într-o istorie, chiar dacă nu a mea, avea să mi se dea coerență și demnitate într-o lume, fie ea și cea mai iluzorie dintre lumi. Căci realitatea ți-o dă povestea, nu substanța. Poți fi cioplit în piatră și să nu exiști, pierdut undeva între nesfîrșite dune, dar dacă ești o fantomă-ntr-un vis, tocmai lumina mare a visului te justifică, te clădește. Și acolo, în povestea-ncîlcită din mintea vreunui adormit, ești mai adevărat decît un miliard de lumi locuite.

Și cînd, într-o seară de primăvară-vară-toamnă-iarnă (pierdusem, dacă-l avusesem vreodată, șirul zilelor și-al anotimpurilor) m-am găsit blocată la ultimul etaj al liftului, cu lumina brusc întreruptă și cu un miros de frică plutind difuz împrejur ca arabescul unui fum de țigară, am știut deodată că ora mea astrală sosise. Sirenele urlau afară asurzitor, părea că puteai s-auzi, printr-un simț metafizic, motoarele bombardierelor ce se apropiau, și curînd începură cutremurele și exploziile, ca într-o furtună de vară, cînd trăznește înspăimîntător și simți un gust coclit pe limbă, și copiii țipă cu capul vîrît sub cearceafuri. Un astfel de trăznet orbitor a dezagregat dintr-o lovitură carnea de cărămidă și var a construcției, și a rămas în picioare numai scheletul de bare și plasă neagră. Cu mine la ultimul etaj, în cușca mea de lemn și cristal, și-avînd împrejur Bucureștiul nocturn, iluminat violent, din cînd în cînd, de tirurile antiaerienelor și de răvășitoarele explozii ale covorului de bombe. În contrast cu dezastrul de dedesubt, o lună ca de cristal masiv, în primul pătrar, își țesuse-mprejur o nemișcată pînză de păianjen.

M-am dezbrăcat atunci de veșminte și, complet goală, l-am așteptat în picioare pe mirele înaripat, acolo, în strîmta odaie nupțială. El m-a știut aici, înainte de-a mă vedea din carlinga lui, a

simțit feromonii emanînd din josul pîntecului meu (i-a simțit cu creierul și nu cu nările, căci creierul mare nu-i decît înfoiarea monstruoasă a bulbului olfactiv), și-a coborît în picaj peste zigguratul meu de păcură și metal. Și deodată-a fost în cabina mea, blond și gol, cu aripi de fluture între omoplați, cu sexul erect, puternic și auriu, și cu plăcuța de înmatriculare la gît, pe un lănțișor de argint. M-am atîrnat de el, și totul devenise luminos, colorat feeric, de parcă am fi pătruns în aureola mistică a unui chakra cu zeci de petale. Cînd m-a despecetluit a introdus în centrul burții mele nu doar lichid sidefiu, ci deplină cunoaștere, ca și cînd canula lui de carne suplă ar fi devenit un cordon de comunicație între două minți, prin care-ntr-o clipă ne-am spus totul, am știut totul despre fiecare, de la chimismul metabolismului nostru pînă la complexele noastre, preferințele noastre, experiența noastră, fantasmele noastre. Era Charlie Klosowsky din Baton Rouge, Louisiana. Însoțea bombardierele grele ce decolau aproape zilnic de la o bază aeriană din Malta. Era locotenent și avea deja aproape o mie de ore de zbor pe suplul Spitfire ce, printr-un mecanism ingenios, mitralia printre palele elicelor, în timp ce acestea se roteau pînă la a deveni invizibile. Zburase de multe ori deasupra Balcanilor și României. Privise cum sar în aer cilindrii de oțel ai rafinăriilor, lîngă Ploiești, cum se desfac în bucăți sondele de la Cîmpina, de parc-ar fi fost făcute din bețe de chibrit, se alergase prin cer, ca într-un joc de-a prinselea, cu IAR-uri și Stukas-uri; văzuse globurile de foc și fum negru ale vreunui bombardier lovit în pîntec de un obuz, dar și ciupercile prăfoase crescînd, la trei mii de metri dedesubt, pe zgîrieturile abstracte ca o hartă ale pămîntului. Parcă o viață-ntreagă făcuse doar atît: ținuse mansa, apăsase butoanele mitralierelor, privise cadranele bordului, singur în carlinga lui, ore și ore, așa cum și eu, în cabina ascensorului, apăsam butoane și priveam perindarea etajelor. Amîndoi suiam și coboram, nici unul nu aveam amintiri și nici viață personală. Veniserăm pe lume (dar pe *care* lume?) doar pentru clipa aceea în care ne copulam, ca două insecte, într-o aură de cercuri concentrice de lumină. Și-așa aveam să rămînem mereu: în picioare, lipiți unul de altul, uniți în partea de sus prin priviri și-n partea de jos prin cablul acela seminal, prin care simțeam cum mă invadează miliarde de biți de informație. Am continuat să rămînem așa, în circuitul acela închis,

în roata aceea prin care bărbatul curgea-n femeie prin sex și femeia-n bărbat prin ochi, chiar și cînd ne-am desprins, cînd s-a dat cu un pas înapoi și a rămas încă o clipă să-mi privească burta și sînii umezi de transpirație. I-am mai privit și eu o dată pieptul cu păr cîrlionțat, umed și el, și sexul moale, iar apoi a fost din nou în carlinga lui cenușie, și el întru totul cenușiu, ca într-un film alb-negru din vremea războiului, continuînd să alerge pe ceruri senine sau întunecate cu avioanele de vînătoare dușmane, fiind doborît chiar în aceeași zi sau supraviețuind pînă la adînci bătrîneți, jucîndu-și nepoții pe genunchi și povestindu-le cum luptase el în război. Cui îi mai pasă?

Cît despre mine, am rămas în cabină timp de doisprezece ani, îmbătrînind și crescîndu-mi copilul. L-am simțit chiar de la-nceput în uterul meu, mai întîi ca pe-o larvă oribilă, oarbă, cu cängi bucale din fericire moi, dar înfricoșătoare la vedere. Căci îl vedeam de parcă burta mi-ar fi devenit de cristal. Îmi rodea placenta ca o omidă de pe-o frunză de varză. Apoi i-au dat picioruşe și i-au înmugurit aripi la subțiori. Și a fost de pe-o zi pe alta fluture, răstignit pe trompele mele uterine ca-ntr-un insectar, și sugînd cu trompa dopul de gelatină care-l despărțea de lumea noastră. Cînd s-a născut s-a-nfășurat cu totul în aripi, și-a ieșit murdar de sînge și lichid placentar și fecale proprii, încît a trebuit să-l curăț zile-n șir cu salivă, cu lacrimi, cu lapte. După doar o săptămînă era pufos și proaspăt, cu ochi scînteietori, și-și desfășurase aripile, care aveau pe-atunci loc să lopăteze-n voie prin spațiul dintre oglindă și grilaj. La-nceput n-avea mai mult de două palme între vîrfurile aripilor, iar albastrul lor nu fulgera ca acum. Este o femelă care, din zi în zi, trebuie să ajungă la maturitate. Îi pieptăn zilnic cu degetele penetul moale al pîntecelui și simt, către ultimele inele, cum cresc tubușoarele ce vor umple văzduhul, pe sute de kilometri, cu parfumurile pe care doar antenele lor le percep. Feromoni: ajunge o moleculă la un kilometru cub de aer. Da, în curînd o să am pețitori pentru copila mea..."

Pețitorii se și iviseră, însă cît de nevolnici! Trecînd de ultimul bloc cu patru etaje de pînă la maidan, cei trei zăriră uimiți, în spatele turnului de plasă neagră, o pictură fantastică. Întreg calcanul casei din fund era acoperit de fluturi. În centru, cu aripile iarăși întinse, fulgerătoare, încremenise marele fluture al femeii din

lift. Antenele lui cu măciulii la capete încadrau simetric ferestruica unde bătrîna cu suzeta-n bot se arătase din nou. În jurul imenselor aripi, așezați ordonat și simetric, veniseră nenumărați alți fluturi, nici unul la fel cu altul, de toate formele, mărimile și culorile, alcătuind un covor de o răpitoare frumusețe. Chiar și în lumina distilată-a amurgului, culorile abureau sticlos, catifelat totuși, în nuanțe moi care se contopeau și se despărțeau, făcînd ape, virînd spre un unanim cafeniu și sclipind deodată în cîte-un verde, azur, galben citron, acaju, garanță, atît de pure, că le-ai fi crezut flăcările unei prisme de cuarț, sau lumina ca un vîrf de ac a boabelor de rouă în zori, pe o brîndușă viorie. Luna, deasupra, își arăta coarnele puternice și tăioase.

Femeia cea aurie și goală deschise gura larg, încît vîrful arcuit al limbii deveni vizibil, ținut dedesubt de un frîu de pielița, și scoase un sunet ascuțit. Marele fluture se desprinse brusc de pe zid, risipindu-i pe ceilalți cu suflul aripilor de azur, se roti iarăși deasupra terenului viran și se aruncă, asemenea unui uliu pe un șoarice de cîmp, la pieptul mamei sale. Corpul catifelat îi era aproape la fel de lung ca al acesteia. Femeia-l strînse-n brațe și se-ntoarse către Maria: „Va fi în curînd", îi zise zîmbind așa de trist și ciudat, că, peste ani, zîmbetul ăsta avea să-i apară Mariei în oribile coșmaruri. Și, înainte ca tinerii să se dezmeticească, femeia împinse fluturele-n lift, îngenunche, mare și grea, înfășurată în părul fibros, în fața fetei și-i sărută mîna dreaptă. Buzele apăsate pe dosul palmei eliberară parcă-o substanță volatilă, care urcă spre creierul Mariei și-l făcu să scînteieze o clipă. Costel văzu deslușit (dar curînd o uită) o coroană de raze în jurul tîmplelor iubitei lui. Femeia se ridică, se-ntoarse, arătîndu-și fesele imperiale, cu vulva întunecată, aproape animalică, dedesubtul lor, și intră în cabina liftului, așezîndu-se pe scaun și luînd iar fluturele în brațe. În tot acest timp, aerul era atît de dens de alte mii de lepidoptere, încît cei doi pur și simplu îi respirau, trăgîndu-i, prin nări, în plămîni, simțindu-i cum se zbat în alveole și expirîndu-i din nou în amurg. Dar pînă la urmă, o dată cu întunecarea aproape deplină și cu apariția primelor stele pe cerul de vară (căci se făcuse, fără-ndoială, vară, și noaptea era fierbinte și-nmiresmată), toți fluturii pătrunseră-n ascensor, ca-ntr-o capcană luminoasă, încît umplură cu totul spațiul său îngust. După gratiile grilajului, femeia și marele

fluture nu se mai zăreau. Maria închise ușa de metal, și liftul o porni încetișor în sus, făcînd să tremure turnul de smoală. Se opri în vîrf, sub roata cea mare, și ar fi devenit cu totul invizibil dacă luna n-ar fi bătut, albăstrui, în geamurile de cristal.

Maria îl luă de mînă pe tînărul cel brun și, copleșită de tristețe, o porni, de-a lungul străzilor spectrale, către casă. Străbătură orașul în mai bine de-o oră, aproape fără să vorbească. Costel se concentrase cu totul asupra palmei mici și moi a fetei, care răspundea uneori cu tresăriri ale degetelor la mîngîierile degetelor lui. Se făcuse zăpușeală și arborii de pe marginea șoselelor miroseau a frunze cărnoase și-a sevă. Cîte-un tramvai se retrăgea spre depou, la Vatra Luminoasă, huruind și clătinîndu-se pe șine. Gunoierii-și împingeau tomberoanele pe lîngă borduri, iar măturătoarele stăteau cîte două–trei, proptite-n tîrnuri și fumînd. Cîte-o uzină avea ferestrele atelierelor luminate și se vedeau înăuntru utilaje mișcîndu-se sacadat: se lucra în schimbul de noapte. Intrară, în fine, pe Colentina. Dinspre fabrica de săpun venea un miros insuportabil de grăsime rîncedă. Trebuiră să mai meargă două stații de tramvai pe lîngă căsuțe scunde și dărăpănate, acoperite cu carton gudronat ca niște magazii. Costel, pe care după-amiaza nesfîrșită îl înglobase aproape fără știința lui într-un ou de chihlimbar translucid și totuși impenetrabil — căci pentru intuirea miracolului e nevoie de o altă împletitură sinaptică decît macramé-ul cu fibre scurte, din aproape-n aproape, al emisferei stîngi, iar Costel era un pur sectant de emisferă stîngă, logician al melancoliei — fredona în gînd un cîntecel ce era atunci pe toate buzele:

> Și una, și două, și nouă, și nouăzeci și nouă,
> Zi, Garofițo, zi,

și se-ntreba iar ce resort sau ce pîrghie să acționeze pentru ca mușchii cervicali ai fetei să se contracte și ea să-ntoarcă privirile spre el, pentru ca el apoi, prin altă manevră abilă, ca la raboteza la care lucra în atelierele ITB, să provoace măcar un mic zîmbet, măcar o ușoară înălțare a pomeților, sau acea complexă și inefabilă coordonare a sfincterelor peri-bucale și peri-orbiculare într-o expresie ce s-ar putea numi „înseninare". În mintea puștiului încă virgin și cu patru ani mai tînăr decît Maria se contura un mare tabel, asemenea celor cu logaritmi, sinusuri și cosinusuri din căr-

ticica jegoasă pe care-o avea în odaie, un tabel în care miilor de gesturi, cuvinte, atitudini corporale, expresii faciale, pieptănături, haine purtate, pantofi, țigări, forme ale norilor, intemperii, poziții ale constelațiilor, evenimente politice, pietricele de pe caldarîm, amintiri de o clipă — le corespundeau tot atîtea reacții ale tinerei fete, într-o relație directă, univocă și imuabilă. Doar că era nevoie de sute de piese ale acestui angrenaj, care să fie activate deodată și să acționeze sincronizat, pentru ca fata să-i mîngîie în treacăt obrazul prost ras, de sute de mii de îmbucări de rotițe dințate și curele de transmisie ca ea să-l îmbrățișeze, și (iar aici Costel n-avea nici urmă de îndoială că toate calitățile lui mecanice nu mai servesc la nimic) de un angrenaj mai vast și mai complex decît universul, cu componente mai numeroase decît numărul fotonilor care aleargă prin spațiu, pentru ca Maria să ajungă să-i spună cîndva „Te iubesc". Tabelul cuprindea deocamdată foarte puțină certitudine, multe ipoteze, o mulțime de ștersături și modificări. Se-ntindea, din aproape-n aproape, în direcții imprevizibile și eteroclite.

Intrară, pătrunzînd în bezna mirosind a lături, într-o încîlceală de străduțe de pe dreapta șoselei. Greierii țîrîiau, cîinii lătrau, și din cînd în cînd vreun unchiaș cu basc pe cap scotea capul pe poartă, se uita în susul drumului și mormăia ceva. Închidea apoi poarta și dispărea sub bolta de viță de vie. În altă curte, cîțiva oameni cinau afară, în jurul unei mese acoperite cu mușama, sub un bec atîrnat de-o creangă de copac. Mii de musculițe și țînțari se roteau fulgerător în jurul becului. Dar cele mai multe case erau deja tăcute și-ntunecate, acoperite de-un praf de stele.

O piațetă triunghiulară, luminată palid de un felinar, avea în mijloc un rond cu flori și o statuie meschină, un soldat de ghips mai mic decît în mărime naturală, cu o pușcă întinsă în față. O mînă îi căzuse de mult, lăsînd vederii doar un ciot de fier ruginit, din acelea cu care se armează betoanele. Era un loc nespus de trist. Pătrunzînd în el, deveneai la fel de palid și imaterial ca tot ce te-nconjura. Dar tocmai acolo Maria se opri, se-ntoarse spre Costel și-i spuse serioasă, aproape severă: „Sărută-mă." Bănățeanul simți că mintea-i plesnește și că ordinea lumii se clatină. Efectul se producea înaintea cauzei și timpul curgea invers. Într-o clipă aruncă-n foc tabelul cel nesfîrșit și care nu prevestise nimic, și se abandonă, pradă vie, celeilalte emisfere, unde contradicțiile dispar

într-o lumină tandră, într-un solvent universal. O prinse stîngaci de talie pe fată, cum văzuse-n filme, și încercă să-i deschidă gura cu buzele și cu limba, dar fata rezistă, și sărutarea lor fu una tipică pentru deceniul cinci, romantică și aproape castă, așa cum fiecare-și imaginează că s-au sărutat mama și tatăl lui, înainte ca el să vină pe lume. Chiar așa fusese: o sărutare de Hollywood, cu o pasiune mimată și fără strop de erotism. Pînă și lumina de pe fața Mariei, cînd s-au desprins și Costel a putut să-i vadă chipul îndreptat în sus către el, părea studiată, părea un ecleraj făcut să scoată în evidență ochii scînteietori și dinții perfecți ai divelor de altădată. Maria nu-și încolăcise brațele în jurul gîtului lui Costel, ci îl ținuse ușor de umeri ca la dans. Nici ea nu știa de ce-i spusese s-o sărute. Poate că de frică. Îi venea-n minte mereu și mereu mesajul teribil al femeii cu fluturele. Era o aleasă, nu se mai îndoia — dar pentru *ce*? Și de ce tocmai ea? Doamne, se gîndea, dar este înfricoșător să fii ales, să simți degetul îngerului îndreptat ca un pumnal către tine. Să simți că ai părăsit obscuritatea libertății tale, că ești în lumină, că ești privit în fiecare clipă a vieții tale și că nimic nu-ți mai aparține, nici propriul tău suflet. Este năpraznic să se oprească pe tine privirea Cuiva atît de puternic și de neînțeles, încît nu mai contează dacă ești ales pentru beatitudine sau tortură. Ar trebui să ne rugăm zilnic, cu speranță și disperare: „Doamne, *nu* mă alege, Doamne, fă să *nu* te cunosc niciodată, să *nu* fiu în cartea ta..." Maria tremura de fascinație și oroare, căci de-acum nu mai putea să scape. Da, de *frică* îl sărutase pe ucenic, de frică avea să-l iubească și să se mărite cu el și să rămînă cu el toată viața. Îi era atît de limpede lucrul ăsta atunci! Îl privi și ea cu atenție pe tînăr, de parcă-l vedea prima dată: oare merita să fie iubit? El să fie bărbatul vieții ei? Văzu niște ochi negri și un obraz palid și niște buze triste. Îi fu deodată complet indiferent totul. De ce tocmai ea? De ce tocmai ea?

Se despărțiră, după ce mai stătură puțin de vorbă, ținîndu-se de amîndouă mîinile, la poarta casei de pe Silistra. Păreau că se află adînc pe fundul unui ocean, și că stelele sînt doar reflexele valurilor sub o lună din altă lume. Leandrul din curte mirosea dulceag și amețitor. Se mai sărutară o dată, abia atingîndu-și buzele, și fata intră în curte. În cușca lor de sîrmă, păunul și păunița picoteau pe cîte-un ciot de lemn. Marinache se înfoie în somn simțind trecerea

fetei, dar gîlgîitul i se opri în gît, iar moțul îi rămase palid și moale, atîrnînd peste cioc. Cîteva geamuri acoperite cu hîrtie albastră erau luminate, și se auzeau voci de bărbați și de femei vorbind liniștit sau certîndu-se. Fata urcă la etaj pe scărița îngustă, într-o beznă aproape totală, străbătu galeria de lemn ce scîrțîia groaznic la fiecare pas și descuie ușa odăiței sale.

Intră luna pe fereastră,
Intră-n odăița noastră,

murmură ea, căci, într-adevăr, secera lunii albăstrea podelele și o parte din pat. Se simți dintr-o dată cumplit de singură. Se ghemui în pat, cu cearceaful tras peste cap, și adormi după ce multă vreme plînse ca un copil.

Costel rămase un timp în fața porții, respirînd aerul sufocant al mahalalei, în care mirosul pipărat al stelelor se amesteca bizar, nostalgic, cu al lătrăturilor îndepărtate. Cu mîinile-n buzunare, răsucea inconștient cîțiva bănuți, tăvălindu-i prin scame și frimituri. Maria. Pentru el, *Maria* fusese femeia cu fluturele, chiar buzele ei erau fluturele mistic așteptat de orice bărbat, și pe care el îl sorbise acolo, sub becul chior din piațetă. Ca printr-un alambic scînteietor, imaginea iubitei lui, întru totul psihică (pentru că, deși o ținuse în brațe, Costel n-ar fi îndrăznit niciodată să-și imagineze că va fi cîndva stăpînul unui imperiu de țesuturi, glande și amintiri care să poarte numele de Maria, și-n porturile căruia să-și trimită galioanele încărcate pîn-la catarge ale speranțelor, privirilor, mîngîierilor, spermiilor, amurgurilor, flotilă disperată a unei imposibile comunicări), i se scurgea, strop cu strop, în sistemul venos, îi pătrundea în inimă, înconjurată acum de raze de lună, din auricule clipocea în ventricule, era zvîrlită apoi printr-o contracție puternică în arterele jugulare, se despărțea în mii de filamente și eprubete ce-și împingeau degețelele în creier, rătăcea prin țevile axonilor, miliarde de Marii identice în tunici de glucoză, ce parazitau fiecare celulă stelată și fiecare nevroglie ca niște spirochete fermecătoare, se-ntîlneau în săli și pe coridoare și se contopeau unele cu altele, ca boabele de mercur, în Marii mai mari și mai hieratice, pînă ce, în sala supremă, pe tronul suprem din craniu, încadrat de grifoni, o singură, imensă Marie tremura din nou reflectînd reliefurile dulci ale țestei sub care abia încăpea, adorată,

la picioare, de un defunct poet polonez de acum două veacuri. După ce lumina se stinse la fereastra fetei, Costel își aprinse o țigară și-o luă încet înapoi prin labirintul fierbinte, tresărind speriat la apropierea oricărei siluete. La fiecare pas simțea cum femeia din țeasta lui se clatină ușor, ca un giroscop.

Curînd, noaptea îi deveni suspectă. Străduțele mocirloase se multiplicau, iar stelele, deasupra, nu mai erau aceleași: stinse și apropiate ca un decor naiv. Gardurile, de-a lungul cărora își trecea degetele, distrat, căpătară un luciu de carton. Casele își rotunjeau contururile abia vizibile, devenind niște movilițe informe, iar lătratul cîinilor se purificase și se-ntindea pe cîteva game în glissandouri tot mai lente. „Ce dracu", își spuse tînărul, trecîndu-și o mînă prin păr. Părul îi era acum compact ca o bucată de cauciuc. Cînd mîna-i coborî peste față, simți trăsăturile tocite, înmuiate, ca modelate în porțelan. Spațiul vizual însuși se-mpăienjeni. Costel își privi, ca un somnambul, mîna stîngă: degetele se resorbeau ușor în lățitura palmei. Într-o străfulgerare, își dădu seama că iese din Poveste, că a ajuns în ariile laterale, unde totul se hașurează, într-o lume care abia se formează, cu spațiul și timpul ei abia înmugurite. Înaintă totuși, pînă cînd din el nu mai rămase decît înaintarea. Lumea era acum murdară și diformă ca plastilina în care-ai amestecat toate culorile, toți omuleții, toți pomișorii. Curînd, orice însușire se resorbi în matca ultimă: noaptea. Ce se disipă și ea în negîndit, nescris, neexistent. În pagina albă deasupra căreia stau aplecat și pe care n-am s-o mai pîngăresc cu sămînța obscenă a pixului meu.

Partea a III-a

Îmi privesc mîinile în această după-amiază tăcută de sfîrșit de vară, în care stau în maieu în fața caietului cu copertă cafenie de plastic. Mîinile mi se profilează astfel, palide, dar cu contururile întunecate, pe aurul roșu al ferestrei. Privesc pielea care le acoperă, zbîrcită și semitransparentă ca o sticlă moale, întărită doar în vîrful degetelor, acolo unde, ieșind ogivale din pielițele zdrențuite, pe care mi le tot rod pînă la sînge, unghiile mi-au crescut ca niște elitre rigide peste pîntecul unor insecte. Sub piele, tensionate și fragede, se conturează tendoanele care acționează levierele degetelor. Iar degetele se mișcă, pentru că nu ne îndoim. Pentru că între granițele pielii noastre nu curge doar sînge, doar limfă, doar hormoni și doar zahăr: curge mai cu seamă *credință*. „Dac-ați avea credință cît un bob de muștar, ați spune muntelui să se arunce în mare și el s-ar arunca": noi spunem degetelor să pipăie, ochilor să vadă și picioarelor să umble, iar aceste bucăți de materie se supun, căci se află-n imperiul nostru și, în clipa în care le comandăm, știm sigur că se vor supune, căci într-un fel tocmai această siguranță este comanda. Există în corpul nostru, împletit cu artere și vene, înnodat în nervi și în plăci motorii, umezit de lichide osmotice, un sistem circulator al credinței fără de îndoială, al certitudinii naturii noastre angelice. Căci asta am numit întotdeauna înger: intermediarul care, înveșmîntat în credință, pornește din spirit și mișcă materia, o modelează și o supune. Există în creier o pompă de vid metafizică, o inimă neurală care, prin lungi furtunuri de lumină de aur, trimite în toate provinciile, departamentele și cantoanele corpului nostru vestitori grațioși, înotînd în serul credinței. Și ei, androginii, cu testicule de zirconiu și sînii de ametist, se reped spre grămezile de fibre striate, le

contractă și le relaxează, le-ndreaptă către ce vrea ființa noastră adîncă, și degetul se mișcă, și muntele se aruncă în mare. Oh, Doamne, de n-ar fi pielea noastră atît de cornoasă, atît de opacă, de n-ar fi atît de lustruită-n interior încît credința, ajunsă la frontieră, să fie silită să se întoarcă asemenea luminii într-o oglindă concavă! Dacă lumina nădejdii noastre ne-ar înconjura corpul cu o aură de azur și de sodiu! Dacă raze filigranate ne-ar țîșni dintre sprîncene ca niște poduri de foc, și atingînd un chibrit de pe masă i-ar porunci să se miște! De cîte ori n-am stat ore-n șir, pînă la nebunie, la dizolvare în frică și transpirație, cu privirea ațintită spre un fir de nisip, abia vizibil pe scîndura mesei, repetînd în minte, cu toată forța de care mă simțeam în stare: „Mișcă-te! mișcă-te!", închipuindu-mi că deja s-a mișcat, că miracolul s-a produs... Îmi așezam degetul chiar lîngă el, pentru ca spectrul său astral să-l ajungă, acolo, în singurătatea ființei lui. Mă încordam, inima începea să-mi bată cu forță, venele mi se umflau pe tîmple, ochii-mi ieșeau din orbite de parcă-aș fi-ncercat să ridic un bolovan de o greutate imensă, dar nu, îngerii pipăiau derma pe dinăuntru, încercau să iasă o dată cu sudoarea, și recădeau spre inimă ca atrași de o forță dumnezeiască. Nu aveam destulă credință, iar cîtă secretam abia reușea să îmi umple sacul de oase și mațe al corpului meu.

Mă imaginam uneori extins prin credință măcar pînă la periferiile Bucureștiului, pînă la căile ferate și șoselele de centură care-i dau ocol ca o membrană tare în jurul unei celule. Cu circulația lui dementă și haotică, platformele lui industriale în care fiecare piesă a fiecărei mașini e de mult uzată fizic și moral, cu universitățile și bibliotecile lui pe care-nfloresc licheni de o mie de culori și de specii, cu statuile (ah, statuile!) lui încremenitoare, cu Dîmbovița și Colentina ca niște capilare tricotate din colesterol, cu blocurile cubiste din centru cristalizate în jurul locatarilor îmbibați de melancolie, cu femeile lui cu fese tatuate rătăcind randomizat pe străzi umbrite de tei înfloriți, — orașul ar deveni propriul meu corp artificial, l-aș putea numi cu numele meu și l-aș putea umezi cu dorințele mele. Aș controla fojgăiala scorpionilor și vampirilor prin pivnițele lui de piatră de rîu, aș calcula traiectoria fiecărui strop de urină țîșnit din meatul bețivului care udă un zid, cu capul sprijinit de cărămida lui înghețată, m-aș juca pasionat cu forma norilor sfîșiați de antenele parabolice de pe Palatul Telefoanelor,

i-aș modela în formă de brichete, de păianjeni, de Iehova, de pioneze, aș scrie cu pufoșenia lor înjurături teribile de-a lungul cerului înserat... aș prohibi subit producția hormonilor estrogeni în toate aparatele genitale, ale oamenilor, șobolanilor, mușteloi și tuturor celorlalte ființe și aș urmări de-a lungul anilor destructurarea lumii vii prin angelizare... aș transforma toate bisericile ortodoxe în meduze semitransparente, prin carnea cărora s-ar vedea icoanele din pereți ca niște granule difuze de auriu și azur, preoții în odăjdii ar fi vacuole și organite pulsînd lent în jurul altarului, iar enoriașii, filiformi ca-n El Greco — franjuri zdrențuite, palide, purtînd pe veșmintele albe baterii de celule ucigătoare. Și sutele de biserici s-ar ridica lent de pe fundul oceanului, dintre blocuri, zvîcnind din cupole, fluturîndu-și dantelele curcubeene, tot mai sus în aerul pur, lăsînd pe pielea orașului pete rotunde de carne vie, pînă ce, cu palmele nevăzute ale credinței, aș aduna la un loc pîlcul pîlpîitor de clopotnițe, le-aș confunda ciupercăria una în alta, le-aș strivi ușor, ca pe niște boabe de strugure, pînă ce în căușul palmelor mele ar rămîne un mare clopot de gelatină albastră, mirosind a smirnă, tămîie și nard, cu care mi-aș spăla ochii scînteietori.

Oh, Doamne, singurătatea este doar un alt nume pentru nebunie. Știu bine că nu voi putea niciodată să modific prin voință proprie nici măcar procesul de cariere a dinților mei. Știu că nu pot dicta nici unei zecimi din propriul meu corp. Cît despre ce e-n afară — dar *ce* e-n afară? Fără fotonii care cad pe obiecte și ricoșează-n cristalinul ochilor mei — niște sfere oribile înfipte în osul craniului — lumea ar fi un noroi obscur de reverberații, ca lumea păianjenilor pentru care există doar ce face să vibreze plasa lor derizorie. Imaginea înfricoșătoare a morții nu-i pentru mine neființa, ci ființarea fără ființare, viața terifică a larvei de țînțar, a rîmei, a scoicilor pe fundul abisului, carnea vie și inconștientă din care cu toții sîntem bricolați. Vedem lumina cu niște ouă cornoase pline de jeleu, o transformăm în impulsuri electrice și-o transferăm unei grămezi de mucilagii umede dintr-o cochilie de calcar. N-o să știm niciodată cum o lungime de undă devine o senzație subiectivă, cum vedem (Doamne, dar *cum* vedem?) o petală de gura-leului. N-o să putem înțelege niciodată cum poate exista ceea ce, de-a lungul vieții noastre, n-am văzut, auzit, gustat, mirosit și pipăit niciodată. Viața noastră — limitată la universul nostru,

înfășurat pe hoitul nostru ca un linţoliu, ca bandajul înstelat al mumiilor. Lumea noastră — cîmpul senzaţiilor noastre. Mucegaiul pufos de lumină care ne-acoperă pupilele, pîsla sonoră care ne creşte pe timpane. Sfîrcurile de femeie pe care şi le amintesc buricele degetelor noastre. Limba noastră ca un peduncul de orhidee, limba noastră care nu-i roşie, ci pictată în dulce, acru, amar şi sărat. Şi copăceii ca de madrepor, bălăciţi în mucus, ce-şi desfac corolele în fosele nazale. Şi bolovanii de calcar din carcera urechii interne. Şi pedunculii care ştiu ce-nseamnă recele şi fierbintele. Toate presărate ca nişte stropi transparenţi de clei pe plasa nervilor noştri. Îmi imaginez uneori că am fost cufundat într-o baie de lichid coroziv, care mi-ar dizolva carnea, scheletul şi organele interne, lăsîndu-mi neatins doar sistemul nervos. Aş fi apoi scos şi-ntins pe o lamelă de sticlă, cu fiecare firişor de nerv întins bine, cu miliardele de ramificaţii desfăşurate roată-mprejur, ca un mileu de aţă albă, subţire, imposibil de rupt. Ce-aş fi altceva decît un neuron, cu creierul drept corp celular, măduva spinală drept axon şi nervii ca dendrite nenumărate? O pînză de păianjen care simte doar ce-o atinge. Da, fiecare avem în noi un singur neuron, umanitatea e un creier disipat, care-ncearcă disperat să-şi regăsească unitatea. Şi mă-ntreb cutremurat dacă nu asta înseamnă Judecata de Apoi şi învierea morţilor: extragerea neuronului din fiecare om care-a trăit vreodată, selectarea lor şi aruncarea celor neviabili „acolo unde-i plînsul şi scrîşnitul dinţilor", iar din cei perfecţi construirea unui fantastic creier, nou, universal, orbitor, prin care am păşi, inconştienţi şi fericiţi, pe o treaptă mai sus a fractalului Fiinţei eterne. Dar cei „neviabili"? Dar minţile, sufletele şi senzaţiile criminalilor şi păcătoşilor? N-ar forma şi ele, în Gheena, un creier infinit de pervers, un monstru faţă de care cel al lui Leonardo, compus din părţile cele mai hidoase ale fiinţelor întunericului, ar fi frumos ca un arhanghel? Şi n-ar continua astfel, şi-n lumea superioară, dihonia de demult, dihonia dintotdeauna? Căci tortura eternă, chinul nesfîrşit care e răutatea, plînsul şi scrîşnirea dinţilor datorate neputinţei de a fi bun, nu sînt tot existenţă, şi fiind existenţă nu sînt nesfîrşit de frumoase? Separate prin centrifugare, în marile turbine ale lui Dante, sau prin distilare fracţionată în Deisis-urile icoanelor bizantine, infernul şi paradisul, strat de ulei parfumat peste strat de păcură împuţită, sînt în cele din urmă tot

înțelepciune. Paradisul — înțelepciune de mîna dreaptă, de emisferă dreaptă, feminină, blîndă și pufoasă, ape nesfîrșite și nemișcate, iluminate-n adînc de fosforescența îngrozitorilor pești abisali... Infernul — înțelepciune de mîna stîngă, emisferă stîngă, năprasnic foc paraclet, mascul ce-ascunde în miezul destrucției un suflet de porumbiță. Binele și răul, doi Buddha enormi ieșiți ca doi vulcani deasupra vieților noastre, principii opuse și totuși afine ca polii unui magnet, se acuplează-n cele din urmă, printr-o punte de fibre nervoase, ca să formeze emisferele-ncrețite și complicate ale marelui, neasemuitului Creier ce ne visează.

Vom ajunge o dată acolo. *Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc autem faciem ad faciem...* Și vom ajunge acolo pentru că *sîntem* deja acolo, pentru că am pus acolo un picior, pentru că sîntem amfibii, pentru că, paradoxal și miraculos, deja *facem parte* din mașinăria ce ne inventează moment cu moment, așa că participăm clipă de clipă la pictarea, sculptarea, zămislirea, brodarea noastră. Dacă n-ar fi așa, n-am putea mișca nici un deget, căci degetul de carne, zgîrciuri și os nu s-ar simți dator să ne asculte. Pentru că participăm deja la Dumnezeire, emanăm cu toții, din tufele subțiorilor, din grăsimea șoldurilor și mai cu seamă din cochilia de pe umeri o lumină înmiresmată ce ne-nvelește ca o suveică. E mandorla ce ne va sui cîndva către ceruri, coaja seminței ce conține un embrion viu. Da, sîntem embrioni neurali, mormoloci încurcați în organe atavice, ținînd de două medii, de două zone ale ființei. Ce stranii vom fi cînd, asemenea cetaceelor, vom părăsi cu totul pămîntul ferm al cărnii inerte și ne vom adapta noii împărății, cînd vom înota în fluidul mental al unei cunoașteri enorme, în întregime parte din ea, pierduți în ea ca animaliculii străvezii din plancton, sau ca un singur animalicul umplînd tot oceanul, indiscernabil de el, purice marin pe spinarea căruia navighează traulere și pescadoare...

E aproape șase seara, vară tîrzie și sufocantă... Acum o mie nouă sute optzeci și șase de ani un profet a ieșit din Iudeea. După treizeci și trei de ani a fost crucificat, însă după încă trei zile a înviat și s-a înălțat la cer. Nu înainte de a promite că se va reîntoarce. Pînă acuma nu s-a întors. Acestei amînări îi datorez faptul că, iată, am încă mîini pe care mi le privesc cu perplexitate. Încă n-am fost schimbat, într-o clipită, și încă n-am văzut un pămînt nou și un cer nou...

Stau mai departe pe scaunul meu, în mansarda mea cu fereastră ovală, la marginea unei galaxii. A fost o liniște tot mai roșiatică pe măsură ce a căzut seara, întreținută cu zgomote versatile și benigne: cîntecul necontenit al turturelelor (care de multe ori se opresc pe pervaz și privesc cu un ochi rotund peștera de dincoace de geamul meu), zgomotul apei trase la closet în alte apartamente, țipetele limpezi ale băieților ce joacă fotbal între mașinile parcate în fața blocului... Scriu acum în inima nopții. Lămpița de pe masa mea nu dă mai multă lumină ca un opaiț, așa că ungherele camerei sînt întunecate, iar patul dispare într-un triunghi de smoală. Un abur de alcool umple odaia, alcool și transpirație. Fiindcă în casa mea, în patul meu se află, prima dată după luni de zile, cineva, complet obliterat de întunecime. Doar dacă-mi scot capul și umerii din sfera de lumină galbenă de peste masă și-mi las ochii să se obișnuiască, lent, cu tenebrele, mi se pare că pot distinge acolo o structură boțită, un păienjeniș de ac de gravură, de placă aproape deloc atacată de acizi. Foarte tîrziu deslușesc alburiul fantomatic al unui cearceaf boțit, învăluind și totodată dezvăluind o formă umană. Totul pare un mulaj de ghips trîntit, greu, în patul de scîndură, o statuie făcînd să se curbeze și să troznească șipcile. Dar Herman e ușor, un schelet abiă ținut la un loc de învelișul lui de piele, lipit pe țeastă și flenduros în toate celelalte locuri, căci metabolismul lui este o ardere de alcooluri. „Săracu' de el", spunea mama cu douăzeci de ani în urmă, „așa tînăr și politicos, că-mi zice și de zece ori pe zi « Săru' mîna, doamnă » cînd ne-ntîlnim la lift sau pe scări — săracu' băiat, uite ce-a ajuns, uite ce face băutura din om..." Iar eu, ținînd-o de mînă, fără să bănuiesc că o dată aveam să-l cunosc pe Herman ca pe mine în-

sumi, mă uitam speriat peste umăr, spre holul de la intrare, unde-l puteam încă vedea, neverosimil cocîrjat, pe beţiv, cu silueta luminată slab în întuneric de beculeţul galben şi roşu al liftului. Gîtul lui făcea unghi drept cu corpul, de parcă una dintre vertebrele cervicale i s-ar fi întors, curbînd cordonul spinal pînă la orizontală, iar capul, privind mereu spre pămînt, era imaginea unei umilinţe orientale. Cînd ne-ntîlneam cu el mi se făcea frică, pentru că mă speriau beţivii ca nişte animale stranii, — îi auzeam uneori răcnind şi-njurînd în spatele blocului — şi, deşi Herman era blîndeţea însăşi, cînd îşi aşeza palma pe creştetul meu tresăream, iar mama mă trăgea înspre ea. El însă nu-şi lua mîna de pe părul meu tuns scurt, cu breton, şi, dacă liftul era tocmai la şapte, putea rămîne aşa mai bine de un minut. Între timp ne privea, în umbra scării, arătîndu-şi pe sub sprîncene ochii foarte, foarte albaştri, cu fruntea-ncreţită de efortul de a privi drept. Faţa-i era frumoasă şi tînără, inteligentă, dar respiraţia încărcată de un damf de vodcă ne făcea să ne-o ţinem pe-a noastră, pe toată durata cît, înghesuiţi în lift, urcam pînă la cinci. Cînd închideam în urma noastră uşa de metal, cu o fîşie de geam mat, şi ne pomeneam pe palierul nostru liniştitor, în faţa apartamentului 20, inspiram adînc de cîteva ori, aşteptînd ca mama să descuie, în timp ce liftul urca încă două etaje cu Herman.

În afară de obişnuitul „săru' mîna, doamnă", tînărul nu deschidea gura, dar mă privea zîmbind şi mîngîindu-mi distrat creştetul. Purta mereu acelaşi costum de haine, închis la culoare şi corect, cu cămaşă albă descheiată la gît, lăsînd să i se vadă puţin din pielea moale şi roşcată a pieptului. Deşi era mereu băut şi, cînd mergeam cu mama la cumpărături, pe Lizeanu, îl vedeam mai mereu la bodegă pierzîndu-şi vremea cu beţivi ordinari, Herman nu se clătina, nu vorbea fără şir şi nu avea hainele descusute şi murdare. Cîtă diferenţă faţă de tatăl lui Mimi şi Lumpă, ţigan porcin, care se-ntorcea acasă cu lăutarii după el, cîntîndu-i din vioară şi acordeon, pe cînd el răcnea cît putea cîntecul lui preferat:

Să moară mama, să moară
De nu te-oi fura diseară
În papuci şi-n pielea goală
Să bag mahalaua-n boală,

cu nădragii lăsați în vine și scărpinîndu-se pe balonul burții părăroase! Sau față de cel de la scara 3, bătrînel în palton cenușiu, care-și scotea afară viermele negricios și urina cu un jet gros, ca de cal, pe stîlpii gangului, printre copiii care se jucau cu cartoanele de la magazinul de mobilă.

Tînărul locuia cu o mamă țărănoasă, vîrstnică, în garsoniera de la ultimul etaj al blocului din Ștefan cel Mare. Liftul mergea doar pînă la 7, apoi trebuia să urci încă un etaj pe scări pînă ajungeai pe palierul lui, minuscul, împărțit între ușa garsonierei, poarta de metal mereu închisă cu lacăt a camerei unde se afla motorul liftului și ușa cu geam transparent a spălătoriei. A patra ușă, de departe cea mai misterioasă pentru mine, era cea care dădea spre terasă. De fapt, de palierul acesta, și nu doar de el, se legau mistere concentrice, tot mai tulburi, tot mai adînci... Mă mutasem în blocul din Ștefan cel Mare la vîrsta de cinci ani, și imensitatea scărilor, gangurilor și etajelor lui îmi dăduse cîțiva ani un vast și straniu teren de explorare. M-am întors de multe ori acolo, în realitate și-n vise, sau mai curînd într-un continuum realitate–halucinație–vis, fără să știu vreodată de ce viziunea acelui bloc lung, cu opt scări, cu fațada mozaicată de ferestre panoramice, cu magazinele magice de la parter: mobila, electro-casnicele, atelierul de reparat televizoare — m-a umplut mereu de emoție. Niciodată nu pot vedea zona aceea a șoselei cu un ochi liniștit. Dacă i-aș face o fotografie, sînt sigur că poza ar arăta cu totul altceva: între castelul enorm, stacojiu, al morii Dîmbovița, cu frontoane și creneluri azvîrlite spre cer, și marea de acoperișuri și clădiri cubice, gălbui, roze sau în calcio-vecchio a Bucureștiului de dincolo de șosea s-ar fi văzut doar un maidan, poate plin de mormane de șine ruginite de tramvai, sau de prefabricate din beton, sau pur și simplu o mocirlă galbenă, răsfrîngînd norii galbeni revărsați peste ea... Blocul, foișorul Miliției, lipit de el, aleea Circului și ciuperca lui albastră înconjurate toate de plopi cu crengile sucite în entre-lacs renascentiste (și care au crescut enorm de-a lungul anilor: vara, de la balconul apartamentului alor mei, prin ninsoarea pufului de plop, nu mai poți vedea acum din cauza frunzișului nimic din alee, ci doar marele fronton prăfuit al morii) par a trăi cu adevărat doar în mintea mea, ivite palide, spectrale dintr-un abis emoțional. Totul e straniu, fiindcă totul e de demult. Și fiindcă totul e-n locul acela unde nu

poți distinge visul de amintire, căci aceste mari zone ale lumii nu erau pe atunci încă dezlipite-ntre ele. Și a trăi straniul, a simți o emoție, a rămîne-mpietrit în fața unei imagini fantastice înseamnă mereu unul și-același lucru: a regresa, a te întoarce, a coborî în miezul arhaic al minții tale, a privi cu ochii unei larve umane, a gîndi ceva ce nu e gîndire cu un creier care nu e încă un creier, și care contopește într-un miez de plăcere sfîșietoare ceea ce noi, crescînd, despărțim. În nenumărate vise intram în scara 4 a blocului din Ștefan cel Mare, așa cum era ea în primele luni cînd ne-am mutat acolo: holul plin de moloz, panoul de metal cu ușițele cutiilor de scrisori așezat pe un alt perete decît este el azi, o chiliuță misterioasă, plină de ziare și pachete, care acum nu mai există — sau poate n-a existat niciodată — și treptele monumentale ducînd pînă la ușa liftului. Totul e vast ca-ntr-o bazilică, solemn și înfricoșător. Mai teribilă încă este marea poartă albă a casei liftului, înainte de instalarea lui. Nu există nici o ușă, e doar o deschizătură dreptunghiulară într-un perete. Urc, cuprins de un fel de farmec, treptele pline de sfărîmături și var închegat, mă opresc în portalul imens și privesc în sus enormul puț huitor, cu niște mațe de cabluri cățărîndu-se pe pereți. Mi se face greață de acea înălțime infinită, mă las pe vine și cineva mă trage brusc înapoi. Este mama, care mă ia de mînuță și-ncepem urcușul pe scările pline de același moloz, uneori atît de abundent, că trebuie să escaladăm pur și simplu grămezile cenușii. Între palierele cu uși de apartamente sînt altele, goale, sinistre, cu gemulețe prin care se vede moara și cu o singură ușă, a crematoriului. Deja la crematorii pute dezgustător, căci multe familii s-au și mutat în blocul încă departe de a fi gata. Îmi e mai frică de palierele goale decît de cele cu apartamente. Deși acolo fiecare ușă e altfel, deși au apărut deja mari lăzi cu cîte un cactus sau un leandru, și cîte-o poză jegoasă lipită pe perete. Dacă n-aș fi cu mama, n-aș mai ajunge niciodată acasă, căci în mod sigur etajele se-ntind în sus și-n jos la nesfîrșit. Pierdut pe paliere pustii, aș urla cu disperare, pînă n-aș mai avea voce, sălbăticit de groază și străinătate. Ajungem în fine acasă. Mama descuie, înșurubînd în gaura cheii filetul cheii de siguranță, care face ca aripioarele micii piese rămase-năuntru să se retragă încetișor. Abia apoi descuie cu cheia adevărată. Pătrundem în vaste camere goale, apoi mergem în camera din față. E o seară întunecată.

Pe tripla fereastră se vede un nor de sînge deasupra orașului. Reclame luminoase, foarte departe, se-aprind și se sting. În odaie e doar un pat și-un scaun. Pereții-s nevăruiți și în tavan se chircesc două sîrme negre ca două picioare de păianjen. Nu avem încă lumină electrică. Mama, tînără și frumoasă, aprinde o lumînare și-o lipește pe o farfuriuță. N-avem perdele, geamul e stropit cu var. Stăm pe pat, îmbrățișați, și mă topesc de dragoste și magie. De-a lungul geamului numai dunga de sînge-nchegat mai stăruie o vreme, restul e noapte. Și se vede lumina rotundă, slabă, de ace irizate, a lumînării, răsfrîntă în fereastră. E o liniște frumoasă și tristă. Ghemuit lîngă corpul mamei, privim amîndoi cum, încet, dispare și dunga de sînge...

Apoi, la lumina tremurătoare, sferică, a lumînării, mama se ridică proiectîndu-și umbra colosală pe tavan și perete, ca un balet ciudat în care femeia de carne întunecată, doar cu ochii căprui limpezi ca două lacuri în crepuscul, face schimb de trăsături, haine și organe interne, cu propria ei umbră diformă, anamorfotică, pîlpîitoare. Desface palma și, în podul palmei ei, ca-n miezul unei flori cafenii, se află un elefant de plastic alb, subțire, semitransparent în lumina galben-întunecată. Îl așază pe scaun și lasă să atîrne peste marginea scaunului bănuțul auriu, legat cu un fir de ață de gîtul elefantului. Bănuțul se rotește ușor și sclipește, clipocește ușor, aruncînd vagi scîntei pe podea. Greutatea lui pune-n mișcare elefantul, care pornește clătinîndu-se, lăsîndu-se-ntîi pe picioarele din dreapta, apoi pe cele din stînga, pe cînd bănuțul coboară încet spre podea. Îngenuncheați, de o parte și de alta a scaunului, îl privim amîndoi, zîmbind fericiți, topiți în noaptea luminoasă a odăii pe jumătate străine. Și în încremenirea din jur, luminat din spate, prelungindu-și trompa strălucitoare cu o umbră diformă pe lemnul scaunului, elefantul înaintează, minute-n șir, cu un mic zgomot sacadat, înaintează milimetru cu milimetru, eternitate după eternitate pînă la rama din margine, unde se oprește aplecîndu-se ușor către abis. Bănuțul e doar la un deget de podea și-și arată, pe rînd, fețele, schimbîndu-le ca pe fazele lunii...

Cîteodată, la două-trei luni după ce ne mutasem în Ștefan cel Mare, mama apăsa din greșeală pe butonul de la șase sau de la patru al liftului deja instalat. Urcam pe întuneric, becul cabinei fiind mereu furat, pînă cînd nici nu s-a mai pus, și, cînd cabina se

oprea cu zgomot de fierărie, deschideam ușa și ne pomeneam într-o lume necunoscută și înfricoșătoare. Dacă opream la patru, șocul nu era așa mare, căci cunoșteam palierul din perioada cînd încă mai urcam pe scări, dar ajungînd la etajele superioare celui unde stăteam simțeam cum ochii îmi ies din orbite de frică. În acele lumi era mereu tăcere și pustietate. Aerul era verzui, și prin ceața lui solemnă deslușeam imagini ale teroarei: deodată, peste formele familiare pe care le așteptam — ușile apartamentelor de la cinci, cu fiecare detaliu cunoscut, cu plăcuța albastră de pe ușa domnului Manu, cu vizorul de alamă în formă de pîlnie al milițianului, cu preșul cafeniu al mamei lui Săndel, se suprapuneau monstruoase, amenințătoare desene mentale: alte uși, alte zugrăveli, altă vopsea pe marginile panoului electric, altă configurație a mozaicului de pe jos. Era un palier identic cu al nostru și totuși complet diferit, cu cît mai asemănător în mare cu atît mai diferit în detalii, era alt univers care urla amenințător, glacial, în care eram cu totul pierdut. Odată chiar am nimerit în alt gang, cu două scări de bloc aparent asemănătoare cu cele din gangul nostru, doar că erau scările 6 și 7, nu 3 și 4, și ne-am lăsat păcăliți pînă am ajuns în lift și am oprit la 5 și am deschis ușa de metal verde pe altă lume, și-am coborît pe scări, și fiecare palier, unele luminate și pline de o tăcere țiuitoare, altele scufundate în cea mai adîncă beznă, era straniu și înfricoșător de parcă-am fi coborît în infern... Urlam ca un animal și mă smuceam din mîna mamei, care țipa și ea încercînd să mă potolească, dar pulsam întreg, ca o inimă de pasăre și nu m-am potolit decît cînd m-am văzut afară, în șosea, și-am privit stîlpii electrici dintre șinele de tramvai, purtîndu-și globurile cu lumină trandafirie. Treceau prin seara roșie tramvaie și mașini, iar vitrinele aprinse ale magazinului de mobilă arătau obiectele știute, liniștitoare: fotolii și canapele, birouri, lămpi cu abajur...

Etajul opt al scării noastre era incomparabil mai misterios decît celelalte. L-am și descoperit tîrziu: cînd am urcat prima dată acolo, cu Luci și Jean, ca să ieșim pe terasă, trecuse mai bine de un an de cînd ne mutasem în bloc. Aveam șase ani împliniți și cunoșteam bine, din colosul de beton, doar scara noastră și holul celei de vizavi, din același gang. În spatele blocului ieșeam aproape în fiecare după-amiază ca să mă joc cu copiii prin șanțurile de canalizare în care țevile și cablurile electrice nu fuseseră instalate încă.

Auzisem de șcara 1 ca de un continent îndepărtat, pe care n-aveam, poate, să-l explorez niciodată. Oriunde m-aș fi aflat, trebuia să pot fi văzut de părinții mei de pe balconul nostru de la cinci, așa că privirile lor, cum stăteau acolo sus cap lîngă cap, delimitau lumea sigură și civilizată, dincolo de care m-ar fi înghițit neantul. Adevărul este că universul se compunea atunci din cele trei camere ale casei noastre și cîteva anexe, prelungite ca niște picioare de păianjen, de o ambiguitate cu atît mai mare cu cît erau mai îndepărtate. Era o primă zonă, semi-reală, în care mă puteam mișca singur într-o oarecare siguranță, după care urmau traseele din oraș, care erau create de părinți pe măsură ce înaintam prin locuri rele și străine. Doar mama și tata, între care înaintam printre fortărețe și bazilici, depouri și castele de apă sfîșiind norii ca flacăra de pe cerurile galbene, doar prietenii și stăpînii mei gigantici, comprimîndu-mi degetele în palmele lor mari și fierbinți, vorbind liniștit peste capul meu și trăgîndu-mă prin piețe rotunde cu statui fabuloase în centru, doar ei puteau pacifica domeniile haosului fără sfîrșit. Ca un arc reflex, ca o engramă în memorie, ca tocirea treptelor de marmură la trecerea milioanelor de pași, unele trasee, pe care le băteam mai des, se „întăreau", căpătau consistență, se colorau în nuanțe familiare, desprinzîndu-se din cenușa ireală ce le-nconjura. Tramvaiul ce ducea către Dudești-Cioplea, unde locuia Tanti Sica (Vasilica, sora mamei), era singurul vopsit în roșu, iar deasupra avea singura fîșie de cer albastru din București. Suind în el, îmi plăcea să stau lîngă scaunul vatmanului, să văd cum clănțăne maneta cu bilă de metal și să privesc cerul prin sticla groasă, violetă, a apărătoarei de soare. Bila manetei era de alamă lustruită de-atîta frecat în palma aspră a vatmanului, și-n curbura ei se aduna, în culori concentrate, de zece ori mai intense ca-n aerul subțire de-afară, tot peisajul cartierelor prin care treceam și tot interiorul de lemn al vagonului, cu scaune de lemn și mînere de lemn ce se tot izbeau de acoperișul tapițat cu vinilin. Vedeam acolo și fața vatmanului și, dacă mă apropiam, fețișoara mea proprie, numai ochii și nasul de ea, zîmbind nătîng și uimit. La fel, „întărit" și mai puțin straniu — deși atît de ciudat! — era drumul către nașii mei, la Maica Domnului, unde ne ducea tot un tramvai, dar numai cîteva stații, după care trebuia să intrăm într-o stradă de mahala, mereu plină de noroaie, cu garduri vopsite dement în roz și azur

și verde, ca să-ajungem, la capătul unui drum nesfîrșit, la casa în formă de vapor. Deasupra acestui nou traseu neural cerul avea o cu totul altă înfățișare: era o pătură de lichid înmiresmat, cu vaste recife de corali, cu crini de mare legănîndu-se-n curenți primăvăratici, filtrînd aerul înghețat prin bronhiile ca niște pene, cu bancuri de peștișori sclipind în soare și schimbîndu-și brusc direcția, toți odată, la cine știe ce înfoiere a norilor...

Etajul opt era însă o zonă abstractă, neprielnică vieții. Acolo, pe creasta blocului, aerul trebuie să fi fost atît de rarefiat, încît nici o ființă omenească normală n-ar fi putut supraviețui. Deja era o aventură să pășești pe trepte-n sus pînă la șase. Al șaptelea etaj era aproape inaccesibil, dar liftul, sufletul viu și mișcător al blocului, se-ncumeta totuși pînă acolo, ca un avanpost pătrunzînd adînc în junglă, în Matto Grosso. Palierele erau încă, dacă nu identice, măcar „de același fel" cu cele cunoscute. La opt — și cîte zvonuri, legende și mituri nu vorbeau, printre noi, copiii, despre acea țară îndepărtată! — totul se schimba. Acolo era mai întîi ieșirea pe terasă. De cîte sute de ori nu ne avertizaseră părinții: „Să nu ieșiți niciodată pe terasă! Nu aveți voie pe terasă!", încă înainte de a avea cea mai mică idee despre ce însemna terasa asta. Nici măcar nu ne-o imaginam, în loc de orice reprezentare cuvîntu-ăsta ne aprindea în minte lumina verde a fricii. Copiii mai mari fuseseră pe terasă, și asta le dădea prestigiu și încredere-n sine. Ei povesteau despre ușa îngustă, cu geam zăbrelit, care dădea în afară, despre balustrada de beton dincolo de care vedeai tot orașul și, dacă te aplecai, mai vedeai și șoseaua ca-n fundul unui puț, cu tramvaie și mașini minuscule... La opt era și casa liftului, și se vorbea despre zgomotul ca de tunet al motorului, cînd pornea și cînd se oprea. În spălătorie se-ntîmplau „porcării" (și nu puteai scoate nimic altceva de la cei ce spuneau asta). În fine, la opt stătea, ca un paznic la granița cu altă lume, Herman.

În ziua cînd am urcat prima dată pînă la opt mi se-ntîmplaseră două lucruri destul de neobișnuite, așa că pun curajul meu din momentele alea pe seama zăpăcelii din mintea mea. Ieșisem afară, în spatele blocului, pe la ora nouă dimineața, cînd, deși soarele ardea cu putere, aerul era încă rece ca apa de la robinet. Eram singur, deocamdată, în tot talmeș-balmeșul de materiale de construcție, noroaie și șanțuri care era terenul nostru de joacă. După gardul

de beton cu poartă metalică pe care fetele, jucîndu-se de-a școala, o umpleau de litere strîmbe făcute cu cretă colorată, se-nălța uriașul palat de cărămidă al morii, iar lîngă el, ca niște dependințe, clădirea turtită, cu pereți din care ieșeau țevi curbe ca să reintre la alt etaj, a fabricii de pîine „Pionierul", cu geamurile mate din cauza făinii, și mereu învelită într-un miros de pîine caldă. Coșul de cărămidă al fabricii era la fel de înalt ca și blocul nostru, iar în vîrful lui, pierdut în nori, flutura cîteodată un steag roșu. După ce am hîțînat o vreme manetele unui compresor uitat de cine știe cînd în curtea blocului, m-am dat jos din cabină și am început să-mi fac de lucru pe o movilă de nisip plină de urmele copiilor ce o călăreau toată ziua. Am săpat o gaură în nisipul umed și roșcat, mirosind a scoică și contrastînd puternic cu stratul uscat, prăfos, de la suprafață, pînă cînd mi-am vîrît mîna pînă la cot. Unghiile mă usturau de umezeală și deodată le-am simțit dureroase de-a dreptul: lovisem, săpînd, ceva tare. Am scos cu greutate obiectul așezat cruciș pe tunelul meu, și, cînd l-am șters de noroiul nisipos, mi s-a tăiat respirația: era un mare, greu și strălucitor pistol de cow-boy, cu butoiaș, cu mînerul curbat care abia îmi intra în pumn, cu țeava nichelată ca oglinda. Nici prin cap nu mi-a trecut să mă-ntreb al cui era, cine l-o fi pierdut acolo. Eu avusesem pînă atunci vreo două ordinare pistoale cu apă, de doi lei, de plastic moale și roz, din care tot sugeam apă ce căpăta gust de cauciuc. Văzusem foarte rar, la copiii cu părinți bogați, pistoale de cow-boy, nici ele comparabile cu neasemuitul meu revolver. Căci era doar al meu, eu îl găsisem și de-acum îmi aparținea. M-am urcat iar pe scaunul moale de vinilin din cabina compresorului și am început să-mpușc în toate direcțiile în aerul înghețat. Pielea-mi era de găină, de-atîta frig, dar soarele și fulgii de plop, vegetația încîlcită și luxuriantă împletită-n gardul de beton îmi induceau totuși o senzație de vară toridă. Abia cînd am luat-o la fugă de-a lungul șanțurilor de canalizare, luînd-o la țintă pe prima fetiță care ieșise să-și aranjeze păpușile și mașina de gătit pe un preș, la soare, mi-am dat seama de al doilea fapt aiuritor al dimineții: eram gol de la brîu în jos. Aveam pe mine doar maieul tetra, care-mi flutura peste șale, abia acoperindu-mi fundul și „cocoșelul", dar lăsîndu-le la vedere cînd mă zbănțuiam și trăgeam cu pistolul. Pentru că maieul era lunguț, mama nu observase că uitasem să-mi trag chiloții pe mine, cum mă lăsa, de puțină vreme, să mă-mbrac singur.

Simțeam că-mi arde toată pielea de rușine. Mi-am tras maieul în jos cît am putut de mult și am luat-o ușor, abia pășind, către scara noastră. Am intrat în hol fără să mă vadă nimeni și m-am furișat pe scări în sus. Treptele de mozaic erau reci ca niște blocuri de gheață cum lipăiam pe ele cu tălpile goale. Primele etaje erau sinistre și-ntunecate. Misteriosul unu, unde nu cunoșteam pe nimeni și unde pe pereți alergau țevi subțiri și se lățeau panouri electrice, apoi doi, trei și patru tot mai familiare... Știam unde stăteau cîțiva vecini care aveau copii: mama lui Romică, mama lui Virgil, mama lui Cristi și-a Chinezului... Ofițerul de la patru, cu un nume așa de caraghios: Corcodel, își făcuse o ușă monumentală, vopsită în negru ca o intrare de cavou. De la domnul Kulineac se-auzea mereu lătratul Lolei. Popa, fotbalistul de la Dinamo, avea o fetiță cu niște jucării fantastice, aduse din străinătate: o păpușă care mergea, împingînd un cărucior cu un bebeluș în el... Am găsit ușa apartamentului nostru deschisă pe jumătate, cum probabil o lăsasem. Mama spăla, la baie, și cînd am deschis ușa avea spumă pe mîini, pînă la coate, și spumă îi sărise și-n păr. Un mare săpun de rufe, verde și strîmb, abia se ținea pe marginea chiuvetei. Am țintit-o cu pistolul, țipînd, și mama a tresărit și-a-nceput să mă certe. Și-a șters mîinile pe prosop. Era enormă. Mă durea gîtul, uitîndu-mă-n sus spre fața ei, proiectată undeva pe tavan. Mi-a zis să duc pistolul imediat de unde l-am luat și, cînd a văzut că sînt și-n fundul gol, mi-a tras cîteva și mi-a căutat niște pantalonași scurți. Abia mi-i săltase pe pulpe-n sus, că m-am și smuls din mîinile ei și-am șters-o din nou pe-afară.

M-am întîlnit cu Luci, și apoi și cu Jean, pe marele rezervor de lîngă zidul de beton, vizavi de scara 5, o scară lugubră, deosebită de toate celelalte și aproape la fel de misterioasă ca scara 1, pentru că nu era așezată într-un gang, ci chiar în spatele blocului, lîngă intrarea depozitului de mobilă. Așa că gura ei căscată, mai neagră decît toate celelalte, era mai mereu ascunsă de sufragerii, garnituri de hol, fotolii, cofraje cu geamuri și carton de împachetat, așezate direct pe asfalt și ridicate uneori, cu efort, de hamalii înarmați cu chingi de cînepă și cîrlige, care le suiau în camioane trase de cai. Jean apuca uneori un cal de dîrlogi și-i spunea în ureche: „țuric", la care calul dădea înapoi, răsturnînd scaune și mese.

Pe marele rezervor, tropăind cît puteam ca s-auzim bubuiturile metalice amplificate de golul de dedesubt, am sporovăit o vreme aproape liniștiți. Jean de la șapte ne spunea că la italieni mămăliga se numește „pulicika", „așa că poți să fugi pe stradă și să strigi în gura mare « pulicika! pulicika! », și nu-ți face nimeni nimic", iar Luci, grăsuț și cîrlionțat, cocoțat pe gard, striga și el, rîzînd în hohote, cuvîntul caraghios. După ce ne-am săturat să-l spunem în toate felurile, am plecat în explorare, căci eram prea puțini deocamdată ca să jucăm ceva. M-am opus din toate puterile să intru-n scara 5, mai sinistră pentru mine decît o vizuină de balaur. Cînd m-au apucat de mîini și-au vrut să mă tîrască cu forța, m-am trîntit peste un maldăr de lemne pline de cuie, și m-am zgîriat puțin la un picior. Pînă la urmă, înfiorat, am spus că merg și eu pe terasă, dacă urcăm pe la scara noastră, a mea și a lui Jean, căci Luci stătea la scara 3. Jean era golan, vorbea urît și spunea cîntecéle și bancuri rușinoase, „cu prostii". Stătea la șapte, era mereu foarte sărăcăcios îmbrăcat, iar mama lui arăta ca o cerșetoare. Taică-su era tractorist la Circ, trăgea în anumite locuri casele pe roate și cuștile cu animale. Dar eram prieteni buni, pentru că rîdeam mereu cu el și nu era bătăuș. Pentru prima oară în acea zi am urcat în lift fără nici un om mare. Jean s-a întins, ridicat pe vîrfuri, și-a ajuns pînă la 7. „Pot și mai mult", a mai zis, și-a apăsat pe butonul roșu, stîrnind un țîrîit așa puternic, că am început să țipăm. Nu se astîmpăra. Sărea-n sus ca să se vadă, cu limba scoasă-n oglindă, și-n cele din urmă a apăsat și pe ultimul buton, cel însemnat cu „O", făcînd liftul să se oprească-ntre etaje. „Te spun! Te spun lu' maică-ta!" striga Luci înnebunit de frică, pe cînd Jean deschidea ușile ca să vedem mai bine planșeul de beton dintre două etaje. „Aici ați rămas, bă! Ați belit-o!" Și chiar simțeam că vom rămîne în cabina aceea îngrozitoare, pictată în verde, pentru totdeauna, despărțiți de părinții noștri și de lumea adevărată, săpată de ei, pentru noi, cei mici, într-un infinit bloc de gheață, în frica fără sfîrșit. Îmi dăduseră deja lacrimile, cînd Jean a apăsat iar la 7 și liftul s-a pus în mișcare, croindu-și încetișor drum prin universul de beton al blocului. Încă vreo două uși metalice au apărut și-au dispărut, lent, în geamurile liftului, pînă cînd s-a oprit și-am năvălit pe un palier străin, atît de nefamiliar că puteam fi oriunde, la mii de kilometri depărtare, sus sau jos, într-o parte sau alta. Pentru Jean însă era cel mai obișnuit loc cu putință, pentru că acolo stătea el. Aveam

pistolul înfipt cu țeava-n chiloți și bine acoperit cu maieul, căci nu-l arătasem băieților de frică să nu știe al cui era și să mă pîrască. Acum, mai mult mort decît viu de frică, îl simțeam fierbinte de parcă-ar fi făcut parte chiar din corpul meu.

Îngrămădiți unu-n altul, ne-am furișat pe scări în sus. Chiar de la-nceput ne-a izbit o lumină de un fel nou, tot mai puternică pe măsură ce urcam. Era o lumină albă, intensă, ireală, cu totul diferită de melancolicul aer vernil al celorlalte etaje. Dacă prima scară cu balustradă era cam la fel cu cele dintre etaje, pe care le știam, palierul dintre 7 și 8 ne apăru nou și fantastic: nu se aflau pe el nici ușa crematoriului, nici vreun calorifer, ci era complet gol, alb și pur, ca o cutie văruită, inundată de lumină de la niște ferestre aflate foarte sus. De acolo, lumina cădea oblic, în felii groase, vibrînd ca un cristal. Am mai urcat o scară mult mai scurtă decît cele obișnuite. Aș fi dat orice să mă-ntorc din drum, frica îmi devenise aproape insuportabilă, dar Jean și Luci, cu contururile erodate de lumină, cu părul plin de raze, urcau mai departe, lipiți de pereți, umplîndu-și hainele de var. Încă o rotire în casa scării, și ne-am pomenit pe palierul de la 8, într-o lumină suprafirească. Venea de pe fereastra zăbrelită de la ușa terasei, încuiată cu un mare lacăt ruginit. Era greu să vezi ceva în strălucirea aceea. Încet, strînși unu-n altul și privind în toate părțile, am început să deslușim cîte ceva: o bicicletă veche sprijinită de un perete, o ladă de lemn putred cu un oleandru, cîteva uși abia desprinzîndu-și contururile din pereți. Palierul era atît de-ngust față de celelalte, încît parcă ne strîngea, împingîndu-și ușile-n noi, încercînd să ne zdrobească oasele și carnea. Dinspre casa liftului venea un continuu mormăit amenințător. Am rămas acolo cîteva minute. Jean înjura încetișor că găsisem ușa terasei încuiată. Prin fereastra ei era imposibil să vezi ceva, era ca și cînd ai fi privit în gura unui cuptor în care metalul e încălzit la alb. Acea lumină nebunească se amplifica în pereții imaculați. Contururile bătrînei biciclete erau parcă în flăcări. Iar noi ne-am văzut deodată, prin hainele devenite transparente ca de celofan, interiorul corpurilor, scheletele fragile, întunecate, și organele interne ca niște umbre pe o radiografie. Cînd cineva a chemat liftul, la parter sau la vreun etaj, din casa motorului a venit un troznet care ne-a paralizat cu desăvîrșire. Încremeniți și cu ochii rotunzi, așteptam năruirea blocului și sfîrșitul lumii.

Atunci ușa singurului locatar de pe palier s-a deschis și-n pragul ei a apărut Herman. Dar era schimbat. Fața lui nu era o față de om. Mîinile lui, care țineau un ghioc cu spini, mare cît un ceainic de porțelan, nu erau mîini de om. Și purta doar un halat, desfăcut la piept, făcut din mătase și ornat cu cele mai fantastice, mai vii și mai alunecoase desene, trecînd unele-n altele, privindu-se unele pe altele, jucîndu-se unele cu altele, acuplîndu-se și mușcîndu-se și sfîșiindu-se unele pe altele. Era ca o oglindă de cristal moale, o prismă cu falduri, ce reflecta spațiul din jur, cu noi, cei trei copii, cu bicicleta ruginită, cu ușa de la terasă, dar deforma anamorfotic fiecare chip, îl umplea de scîntei colorate cu cel mai tandru violet și cel mai voluptuos roșu, și cel mai de neuitat verde, și cel mai copilăros galben, și azur ceresc și oranj, așa încît din chipul clăpăug al lui Jean, lăbărțat pe o cută-a halatului, se ivea o rădașcă de fildeș și aur, și din mandibulele rădaștei se formau două statuare femei goale, străjuind, cu cornuri ale abundenței în mîini, o intrare de iad, și fiecare corn al abundenței, la o nouă mișcare-a mătăsii, devenea o aglomerare de cranii de viperă. Luci devenise o herghelie de cai cu șeile de cașmir înflorat, iar în mijlocul florilor aspide și unicorni își disputau o gemă fără de preț, iar gema era o planetă acoperită de nori, prin spărturile cărora se zăreau iazuri și cratere, și-n fiecare iaz se reflecta fața neomenească-a lui Herman. M-am zărit și eu, într-o singură clipă fără sfîrșit (și, într-un fel, de asemenea, fără-nceput), dar imediat fețișoara mea ascuțită și palidă, numai ochi, se întinse, în miezul unor irizații pulsatile, pe tot veșmîntul, îl acoperi cu totul, așa-ncît Herman era acum învești mîntat în pielea jupuită a feței mele, înfășurat în genele lungi ale ochilor mei, iluminat de frezul timid al buzelor mele, punctat de soarele negru al aluniței de lîngă ureche, franjurat de vițele de păr de la ceafă. Viziunea a durat o clipită, ca să se spargă apoi în spirale de spirale de spirale, verde de galben de roșu, plante de gușteri de stele, lumi de lumi, goluri de goluri, lune-corăbii, mașini-scorpioni, creieri-viespi, îngeri-vulve, insule-nori... Herman plutea. Levita în cadrul ușii, frînt de gît și cu un chip indescriptibil, iar pe fețele noastre jucau culorile oribilului, fermecătorului său veșmînt. N-am fi ieșit niciodată din fascinația asta dacă liftul n-ar fi pornit iar, cu troznet apocaliptic. Am tresărit brusc și-am luat-o la fugă pe scări în jos, răcnind cît ne ținea gura, etaj după etaj, pe cînd în

urma noastră se deschideau ușile vecinilor alarmați. Nici nu știu cum am ajuns la parter, cum am ieșit pe ușa de sticlă a scării... Nu ne-am oprit decît la marea poartă de tablă a gardului morii, pe care Silvia și Marcela desenau prințese cu cretă colorată. Gîfîind, ne-am proptit de gard, uitîndu-ne-n sus spre terasa blocului. Dacă Herman ne urmărise? Dar nu se-ntîmplă nimic. Doar că se făcuse ora prînzului și mamele noastre, sprijinite de balustradele balcoanelor, ne strigau să venim sus. Au plecat întîi fetele, apoi Luci. Jean s-a dus pe alee, iar eu am rămas singur, proptind mai departe gardul zgrunțuros de beton. Ce zi ciudată! Și, mai ales, cît de... neobișnuit, cît de *diferit* mă simțeam. Alergînd pe scări în jos, auzisem un zdrăngănit puternic în urma mea și-mi închipuisem că am pierdut pistolul, dar îi simțeam mai departe țeava caldă lipită de burta mea. Cînd, în fine, am auzit și vocea subțire a mamei, m-am întors acasă și, ducîndu-mă la baie să mă spăl pe mîini, am vrut să-mi mai admir pistolul o dată. Dar pistolul nu mai era, iar țeava tare și fierbinte era de carne și ieșea din trupul meu. Era chiar micul meu ciucuraș, cu care făceam pipi, și care-acum era, într-un mod ciudat, erect și dureros. Totul a mai durat cîteva minute, așa încît nici n-am avut timp să mă alarmez pînă ce lucrurile au reintrat în normal, și încă pentru ani de zile...

Herman doarme acum, greu de alcool, în patul meu hașurat de-ntuneric. Abia l-am cărat pîn-aici. Fiindcă acum cîteva ore am ieșit să iau puțin aer prin amurgul gros ca păcura. Am traversat încet maidanul plin de carcase de frigidere și arcuri de tapițerie, și sîrme de la cofraje, de care m-am tot împiedicat, am privit desenul precis al nuielelor din copaci pe nuanțele catifelate-ale cerului, galben ca urina la orizont, apoi roz și, în partea opusă, de un albastru adînc, un indigo pe care alburește luna... O uriașă construcție de metal, ca o sondă fără sfîrșit, purtînd în vîrf antene, un releu radio probabil, mi-a stîrnit o ciudată dorință de a urca pe scara verticală și-ngustă de metal, prin inelul protector, pînă sus, în miezu-nserării. Am străbătut cartiere-ncîlcite, cu case vechi, masive ca niște galioane, plutind în crepuscul, purtîndu-și în balcoane poporul de bărbați doar în cămăși și femei în sutiene, fumînd, vorbind încetișor și ascultînd greierii. Am coborît alei pustii, cu cizmării și ceasornicării cu obloanele trase, m-am scurs pe lîngă ciclopicul șantier al Casei Poporului, evitînd patrulele milițienilor

ce discutau despre fotbal, și-am ieșit într-un tîrziu în bulevardul cu cinematografe, scufundat deja-n întuneric. Becuri galbene, aprinse din trei în trei, transformau clădirile în cristale palide, fără urmă de realitate. Arborii-și întindeau umbra crengilor pe cîte-un zid cu ferestre oarbe. Umblam încet, cu mîinile-n buzunare, gîndindu-mă la Cedric și la Vasili, la Albinos și la Herman, la manuscrisul meu fără sens și sfîrșit, această carte ilizibilă, această carte... Am traversat în dreptul Romartei, privind, ca-ntotdeauna, spre mansardele cubiste, suprapuse, retrăgîndu-se unele din altele, ale blocului de vizavi de Casa Armatei, și dorindu-mi cu putere să locuiesc acolo, sus de tot, în ultimul cub, sub marea reclamă albastră a C.E.C.-ului, să pot ieși serile pe micul palier din față și, sprijinit de ultimul C, nevăzut de nimeni, ca un Ferragus sfidînd metropola, să contemplu orașul, orașul meu drag și misterios întins sub covorul persan al constelațiilor. Pe străzile aproape pustii venea uneori un val de aer fierbinte mirosind a tei. Troleibuzele treceau triste ca niște care mortuare prin intersecția de la Universitate. Ajunsesem cu firul gîndurilor la ciudata, fermecătoarea poveste a lui Paul și-a piticei rusoaice de la circ, Katarina, mereu cu puiul ei de panteră albă în brațe, și în minte începuseră să mi se-nvîrtească iarăși obsedantele silabe NO-TO-KO... TO-KO-NO... NO-KO-TO..., cînd am ajuns în piața Rosetti, cu statuia pașoptistului adîncit în fotoliul său de bronz înnegrit. Un Maxi-taxi cu luminile aprinse staționa, fără șofer și călători, în apropiere, acostat lîngă piedestalul statuii ca o șalupă la țărmul stîncos al unei mici insule. Prăbușit în șezut lîngă statuie, cu spatele sprijinit de placa de bronz fixată pe postament, zăcea un cerșetor sau un bețiv din cei ce se-nmulțiseră în București în ultimii ani. Nu știu de ce am trecut bulevardul și-am pătruns în părculșorul statuii. Noaptea coborîse ca de smoală, ca la mahala, statuia de bronz era aproape invizibilă, iar cerșetorul era o pată caldă, un lichid vîscos nămolind marmura spectrală. O umbră ca de fetus, cu capul împins neverosimil în piept, ca într-o perpetuă plecăciune, ca într-o umilință fără sfîrșit. Sînt ani de cînd nu l-am mai văzut pe Herman, dar de fiecare dată cînd l-am regăsit mi s-a părut că el e de fapt mereu cu mine, uneori ghemuit în mine ca un embrion într-un uter, alteori apărînd ca un strigoi din cutele și ascunzișurile orașului.

M-am ghemuit în fața lui, i-am luat fața-n palme, înțepîndu-mă în barba nerasă de cîteva zile, și stomacul mi s-a-ntors pe dos de

damful greţos, de băutură proastă al gurii lui. La aproape cincizeci de ani, Herman chelise, fire albe, smulse-n toate părţile, îi înconjurau craniul, iar faţa îi era a omului suferinţei, făcut pentru suferinţă. Ochii alungiţi, urduroşi, cu sprîncenele pleoştite peste ei, i-a deschis doar o clipă, fără să fixeze nimic, ca într-un leşin, coborîndu-şi din nou pleoapele şi lăsînd la vedere doar două dungi de cornee, gălbui ca fildeşul. Din cauza nopţii şi lunii triste, azurul de altădată al irişilor lui avea acum tulbureala comei şi-a agoniei. Abia l-am cărat pînă-n staţia lui 343, unde-a trebuit să-l las jos jumătate de oră, pînă-a venit maşina, care ne-a dus aproape de casă. L-am tîrît în liftul obosit, ce ne-a dus la ultimul etaj al blocului vechi şi stacojiu; şi iată-l acum pe bătrîn, pe vîj, pe marele păcătos în patul meu, năclăit de sudoare şi tremurînd. Acum cîteva minute m-am întrerupt din scris ca să-i desfac pumnul stîng, în care-am văzut, printre degete, o hîrtiuţă boţită. Pe hîrtia de proastă calitate, din care s-au luat scame după scame, şi care trebuie să fi stat într-un buzunar jegos plin de nimicuri, scrie cu pixul ceva ce, la prima vedere, mi-a părut a fi un număr de telefon, ca apoi să-mi dau seama că-i o formulă matematică. O notez aici aşa cum o desluşesc, sperînd că n-o să greşesc vreun semn:

$$W(k) = \sum_{n=0}^{\infty} a^{-n} \cos(b^n k),\ b>a$$

Îmi aminteam acea primă și singură erecție din anii copilăriei cu perplexitatea pe care-am avut-o întotdeauna pentru vechile picturi depozitate-n pinacoteca gri a memoriei mele, claie peste grămadă, cu licheni supli înflorind pe straturi mai groase de vopsea închegată și cu scorpioni orbi rozînd buretele ramelor. În cornul lui Amon și-n fascicolul mamilotalamic, în nucleul habenulei și-n fornix, sub cupola de cuarț a encefalului sînt mii de tuburi străvezii prin care curg vopsele și oxizi și mii de ateliere în care pictori cu cincizeci de mîini copiază, restaurează, decupează, confundă și separă, pictează pastișe și replici și duplicate, falsifică date și semnături, proiectează pe pereții dezolanți de os galben ai țestei diapozitive și retroproiecții, deformate după curburile frenologice ale frunții și tîmplelor, după bosele imaginației și vicleniei, ale milei și suspiciunii... Sînt și muzee, luminoase și snoabe, cu dale cadrilate împărțind podelele sălilor în vaste table de șah, cu luminatoare festive lîngă bolțile pictate cu încîlcite alegorii, unde din ombilicul Trufiei se scurge tija unui greu policandru, sînt picturi oficiale înecate-ntr-un asfalt unanim, sînt etichete limpezi, sub lamélе de sticlă, lîngă fiecare imensă pînză lățită pe pereții imaculați... Dar sînt muzee-capcană, mieroase asemenea florilor carnivore, în care pînă și publicul vizitator e pictat iluzionist pe pereți și chiar peste pînzele dezolate. Acolo totul, totul e fals, fabricat de la un capăt la altul, atîrnînd de strie și pedunculi ca niște fructe putregăite. Unde să te uiți și-n cine să crezi, cînd în vise-ți amintești alte vise și-n acele vise-ți amintești lucruri niciodată-ntîmplate, iar alte priveliști care-ți apar brusc în minte pe cînd mănînci sau citești neatent o carte le iei drept bizare capricii ale vreunui demon interior, cînd sînt de fapt engrame fidele ale unor fapte petrecute pe

cînd vedeai cu niște ochi mai mari și gîndeai cu un creier mai mic și mai rudimentar? Cînd, la masa ta de scris, unde-mpletești dîre de zgură lăsate de-o bilă murdară pe-o-mpletitură de fibre vegetale, privești desenul filigranat al cești de cafea, și deodată desenul pare că plutește-n aer, se dedublează, se deformează ciudat, devenind un peisaj matinal, cu o mare scînteietoare, evanescentă, străvăzîndu-se printre coloanele roze ale unor temple și palate geometrice, și cînd desenul plutește minute-n șir, străveziu, peste biroul tău, ca să se topească apoi ca zahărul în apă — e cu neputință să discerni atunci *unde*, pe harta ca o plasă de păianjen, tridimensională și nesfîrșită, a situației tale în lume, te găsești cu spaima și fascinația ta: în fundătura Iluziei, în șoseaua Reveriei, în parcul Memoriei, în gara Halucinației, în cartierul Realității... Mai curînd îți poți imagina c-ai înțepat c-un ac harta pliată, unind zone incompatibile și-ndepărtate într-un traiect de neînțeles, perpendicular pe foaie, ocult, străpungînd existența dinspre nimic spre nimic, așa cum noi înșine unim, cu traseul paradoxal al vieților noastre, incongruențe patetice: nașterea și dragostea, arta și nebunia, fericirea și moartea...

Mai tîrziu, cînd, așezat pe lada de la studio și cu picioarele pe calorifer, priveam după-amieze-ntregi cum dispare Bucureștiul, etaj după etaj, după schelăriile și cofrajele blocului de peste șosea, îmi aminteam acea primă tumefiere inexplicabilă a neînsemnatului apendice cu care făceam pipi nu ca pe un fapt în sine, ci ca pe-o piesă a unei întregi constelații în care mai intrau, cu grade diverse de probabilitate sau ficțiune, și alte bizarerii fiziologice, psihice sau doar visătoare — structuri de slăbiciune dublînd ca o vatelină zdrențuită fermitatea melancolică a minții mele. Zăpada care cădea greu peste șoseaua Ștefan cel Mare (pe atunci pietruită și de două ori mai îngustă ca azi) hașura imensa panoramă a orașului, reflecta culorile cerului pe pămînt și trimitea pe cer fantasmele verzului ale melanjului de case și arbori, ce-mi rămîneau pe retină după ce le fixasem ore-n șir, cu ochii dilatați, clipind cît de rar puteam. Uneori îmi ațintem privirea pe un singur fulg, imediat cum apărea în colțul de sus al geamului, și-l urmam în coborîrea lui oblică și rapidă, așa-ncît în secundele acelea îi puteam vedea toate detaliile lui cristaline și evanescente și-i percepeam metamorfoza culorii, de la cenușiul murdar care-l învelea cînd se profila pe cerul lăptos pînă

la albul feeric, cu o mică aureolă de puf, pe care-l căpăta cînd se contura pe acoperișurile, ferestrele și ușile caselor și pe troienele murdare de la marginea șoselei. Spre amiază cerul se înroșea și continua să ningă apocaliptic, siluetele oamenilor înfofoliți în paltoane care traversau șoseaua cu bidoane-n mîini, ca să ia apă din curțile de vizavi (în bloc țevile înghețaseră de mult) se estompau, șterse de miile de fulgi, iar cînd priveam în sus, spre scamele gri de pe întinderea crepusculară, aveam senzația că zbor oblic către înălțimi, cu cameră cu tot, de parcă apartamentul meu ar fi fost o navă spațială desprinsă cu viteză de sol. Caloriferu-mi frigea tălpile goale, iar camera se-nfășura în întuneric și singurătate. Îmi terminasem de mult lecțiile și era atît gol și atîta melancolie în viața mea, atîta neputință de a-mi imagina nu numai viitorul, dar și clipele prezente, încît mintea mea, ca o pompă de vid, sugea o măduvă stranie din oasele subțiri ale amintirii. Și fluidul acesta ce urca rotindu-se-n craniul meu ca-ntr-un bazin colector, interferonul acesta metafizic secretat de fiecare celulă, glandă și zgîrci din imperiul corpului meu, îmi umplea-ncetișor forma de miez de nucă a minții, se impregna de amăreala taninului ei, îmi dizolva conștiința și, astfel înnobilat, se retrăgea iar în canaliculii amintirii. Mergeam înapoi, mergeam către interior, coboram în inima inimii mele, mă micșoram și mă subțiam în jurul coloanei mele vertebrale, lăsînd în jur corpul meu de adolescent să se bălăngăne ca o haină prea largă, mă retrăgeam către formele mele anterioare, către inelele de creștere tot mai fragede pe măsura apropierii de miez, umpleam forma mea de la cincisprezece ani, o părăseam ca pe-o aură virtuală pentru cea de la unsprezece ani, apoi de la nouă, apoi de la cinci, pînă cînd mă ghemuiam în propria mea burtă ca un făt cu trăsăturile mele și ochii mei. Atunci, pe ecranul depresiv și cărnos al cerului de iarnă, ca în propriul meu cîmp vizual, se-ncolăceau halucinații atît de străine și de minuțioase, încît nu puteau fi decît amintiri pompate prin cordonul ombilical dinspre fetus spre mamă, căci în lumea de film inversat a memoriei copilul își naște și-și hrănește mama clipă de clipă cu o substanță care, în loc să scadă, o secretează tot mai abundent. Eu cel de azi îl înglobez pe mine cel de ieri, care-l cuprinde pe cel de-alaltăieri și tot astfel îndărăt, încît nu sînt decît un șir imens de păpuși rusești înmormîntate una-ntr-alta, fiecare gravidă cu cea dinaintea ei, dar născîndu-se totuși din ea, emanînd din

ea ca o aură, așa-ncît miezul e tot mai întunecat și suprafețele mai diafane, iar pe suprafața sticloasă a corpului meu din exact clipa asta licărește deja lumina blîndă a celui ce voi fi peste-o oră, căci nimic altceva nu e corpul nostru astral decît lumina clarvăzătoare a viitorului. Dinspre beznă spre lumină, dinspre plumb spre cristal, dinspre turtire spre levitație, dinspre tot spre nimic se efilează traiectul absurd al vieţuirii noastre, pînă sfîrșește într-o scămoșare de vid. Iar eul fiecărui moment e legat de cel dinainte printr-un viguros cablu ombilical, cu două artere și-o venă, vehiculînd hematiile inefabile ale cauzalității. Pe lîngă el, o vascularizare subtilă și complicată, o-mpletire de vinișoare albăstrui și violete leagă-ntr-un mod inextricabil păpușile rusești una de alta într-un cocon stufos, așa încît clipa de-acum poate trimite-o ramificație peste un interval de cinci ani și alta peste unul de șapte, pipăind cu sinapse flexibile pleoapele grele și zîmbetul de Buddha ale unuia dintre milioanele de copii și adolescenți ce-mi seamănă, sugîndu-le din minte, din glandele gîtului sau din capsulele suprarenale emoții, chimicale, peisaje, idei, sau altceva, ce nu pot să-mi imaginez și nu-ndrăznesc să-mi explic. Cu unii dintre frații aceștia ai mei (ciudați frați, purtîndu-mi toți numele și codul genetic așa cum în familiile numeroase copiii cei mici poartă hainele celor mai mari) am pierdut orice legătură directă, pe cînd din alții mă hrănesc cu zeci de mii de tentacule. La rîndul lor, ei se hrănesc unii din alții, se aliază unii cu alții, complotează unii contra celorlalți, întinzîndu-și mîna peste vîrste într-o atît de densă încrengătură de relații, încît înnegresc împreună un cîmp cu patru dimensiuni, ființa mea cea adevărată, din care eu cel din clipa asta sînt doar un spot, o ipostază, un izotop dintr-o serie infinită, o întîlnire a virtualului cu minunea realității, care, iată, a și trecut. Căci, așa cum niște ființe care ar trăi într-o lume bidimensională ar vedea o minge ce le traversează planul ca pe un punct ce apare din nimic, devine un disc tot mai larg și scade iarăși pînă la un punct care dispare și el, anatomia barocă a corpului meu dezvăluie și ascunde-n același timp a patra dimensiune, care e timpul. Secționează-mi măduva spinală și vei găsi, pe un disc alb, desenul unui fluture cenușiu; secționează-mi ființa adevărată, așa cum ai tăia un copac, și ai găsi, inele concentrice, pe Mircea în Mircea în Mircea în Mircea în Mircea în Mircea...

Nu aprindeam lumina nici după ce se-ntuneca și din tot tripticul orașului nu mai rămînea decît albăstruiul fosforescent al zăpezii de pe-acoperișuri și cerul roșiatic, neașteptat de luminos încă, așa încît bezna se concentra în cameră, înfășurîndu-mă în tristețe. În camera cealaltă mergea televizorul, și părinții mei comentau și chicoteau stupid. Bocănituri înfundate veneau din odaia de-alături, din alt apartament. În nopți de excitație și febră, zăcînd între cearceafuri ca o statuie fierbinte, auzeam uneori de dincolo de perete șoapte, scîrțîituri și suspine, sau mi se părea că le-aud, și, ridicîndu-mă în genunchi, mă lipeam tot de peretele rece, îmi apăsam urechea pe el și-ncercam, oprindu-mi respirația, să intuiesc ce se-ntîmpla dincolo, cum se luptau în pat, într-o devălmășie de organe umede și zvîcnitoare, un bărbat și-o femeie, dîndu-și plăcere unul altuia, simțindu-și cu palmele pielea zonelor erogene și cîrlionții pubieni, mîncîndu-și sfîrcurile și lobii urechilor. Urechea-mi înghețа și-ncepea să mă-njunghie, inima-mi bătea atît de tare că ambiguiza orice zgomot, mă zvîrcoleam ca un ars de viu într-un incendiu, mă întindeam pe perete pînă tot varul mi se lua pe pijama și pe piele, și stăteam așa ore-n șir, ca un basorelief al frustrării. Abia după ce pierdeam orice speranță să aud ceva real și după ce-ncepeam să am palpitații de oboseală, mă trînteam la loc în pat și adormeam ca să visez că o trapă lungă și-ngustă se deschide-n perete, chiar deasupra patului meu, și că mă rostogolesc în odaia vecinilor, unde-o femeie lubrică și albastră se lipește de mine și-mi dă păianjenul ametitor dintre pulpe, un păianjen adevărat, amazonian, mare și musculos ca un crab, pe care-l apuc de torace cu toată palma și-l smulg de pe pubisul femeii, ce rămîne netedă-ntre picioare ca o păpușă. Cînd îl întorc, păianjenu-și arată, pe burtă, între labele fremătătoare, o rană îngustă și roșie, aceeași (îmi amintesc chiar în vis) cu a fetițelor din salonul spitalului „Emilia Irza", unde fusesem internat la vîrsta de cinci ani, chiar înainte să ne mutăm în blocul din Ștefan cel Mare. Am aruncat cît colo păianjenul și m-am încleștat cu Silvia, încercînd din răsputeri s-o străpung între pulpe, pînă ce stropii mei i-au vîrstat pîntecul în jeturi subțiri și sidefii. M-am ridicat și, privind în jur, mi-am dat seama că odaia ei era îngustă și rotundă ca o alveolă, cu pereții căptușiți cu catifea neagră. O scară de metal, în spirală, m-a condus afară, după ce am urcat trei sau patru etaje. Eram iar pe Ștefan

cel Mare, în dreptul vitrinelor de la Electrice, luminate feeric în noapte.

Abia împlinisem cinci ani cînd mama, nici acum nu știu de ce, se internase-n spital, la „Emilia Irza", și, pentru că nu avea cu cine să mă lase acasă, mă internase și pe mine la o secție de copii. Cel puțin așa mi-a spus întotdeauna. Încercasem s-o descos mai tîrziu, în verile fierbinți petrecute la bucătărie, privind viespile care intrau și ieșeau prin aerisirea de deasupra aragazului, dar rezistase cu încăpățînare, la fel ca atunci cînd mă interesam de alte lucruri, imagini și fapte care persistau în memoria mea, dar care, inexplicabil, dispăruseră dintr-a mamei. Bunăoară, mă văd într-o sală de baie întunecată, cu un mare și palid cilindru de boiler chiar în capătul căzii. Prin ușița lui se văd flăcările-ncremenite, albăstrii, ale arzătorului, singurele care, de fapt, luminează-ncăperea. Susurul lor continuu, liniștitor și trist e și singurul zgomot pe care-l percep. Apoi, un clipocit. Mi-am scos mîna din apă și stropi violeți, ca niște boabe de strugure, picură pe suprafața ciudat de-ntunecată a apei prin care-mi văd corpușorul, ca al unui pește livid. Stau pîn-la gît în apa violetă, puternic mirositoare, din cada de tablă. „Hipermanganat", aud distinct în minte. Și știu că mama turnase-n cadă, dintr-o sticlă, lichidul acela care mirosea nu neplăcut, și-apoi mă lăsase (de ce?) în umbra densă, să mă macerez în apa de flori putrede. Duhnea a mlaștină, a violete, a creion chimic, a uter. Mă dizolvam în lichidul nemișcat pînă cînd nu-mi mai discerneam membrele, tot mai încleștate în cristal. Orice strop care-mi pica de pe degete făcea pe suprafața apei celei mov un zgomot genetic, neașteptat, de parcă atunci, în clipa aceea, mi s-ar fi schițat conductul auditiv, cu structura lui labirintică, și-apoi s-ar fi dizolvat iar în stînca osului temporal. Fiecare strop îmi reinventa cohleea. În fine, mama intra și, delicat, îmi afunda și capul în apa cu hipermanganat, udîndu-mi părul și masîndu-mi ușor ceafa. Cu ochii strînși, cu apa lărgindu-mi și îngustîndu-mi masca facială, mă lăsam în voia femeii uriașe ce mă-mbăia, stropindu-mă cu zdrențele viorii smulse oglinzii apei, frecîndu-mi membrele lucioase... Mama transpira, și sînii ei, încă de pe-atunci căzuți, cu ovale enorme, stacojii, în vîrf, începeau să șiroiască în cadă stropi violeți, de parcă hipermanganatul ar fi fost însăși sudoarea mamei, de parcă ea toată ar fi fost plină pe dinăuntru de hipermanganat. Niciodată

însă, mai tîrziu, mama nu-mi confirmase amintirea aceasta, deși sînt sigur că nu o dată, ci o lungă perioadă de timp, ritualul acestor băi chimice și mirositoare se petrecuse în acea sală de baie pe care nu știu dacă s-o localizez la vila de pe Puccini sau în blocul de lîngă garaj. La fel, n-am aflat niciodată la ce servea formidabila baterie de fiole, groase cît degetul mare și pline cu un lichid galben, peste care am dat pe la 14 ani în servanta părinților mei. Era o cutie de carton alb, lungă și relativ îngustă, pe capacul căreia scria — și, ca și termenul aproape mistic „hipermanganat", numele incredibilului medicament mi se ridică din memorie scînteietor ca bătut în pietre scumpe — QUILIBREX, cu litere albastre și drepte. În interior se aflau zeci de fiole, cilindri subțiați identic la capete, terminați cu un țumburuș ascuțit de sticlă, înșirați pe un rastel de carton. Pe fiecare fiolă, al cărei lichid strălucea în lumină ca aurul, scria ceva minuscul, ilizibil, iar în interior se aflau niște *ființe*: viermișori dantelați delicat, cu nuanțe de roz și firișoare negre în coadă, alții marmorați pe pielea umedă în degradeuri de vitiligo, vagi reptile cu lăbuțele abia înmugurite, o sibilă cît un gîndăcel, sculptată parcă în plumb, citind de zor într-o carte, un spermatozoid de cinci centimetri lungime, un embrion transparent, prin pielea căruia se zărea creierul ca o pungă cu venin... Îmi mai aduc aminte, în fine, că într-una dintre fiole se afla o corăbioară cu pînze, pe duneta căreia se plimba în sus și-n jos, cu mîinile la spate, un amiral cu epoleți de mătase. Hotărît, mama nu-și aducea, sau nu vroia să-și aducă aminte de cutia de „Quilibrex". Pentru ce făcusem, luni la rînd, acele băi cu hipermanganat? Avusesem cumva vreo oribilă sau doar neplăcută boală de piele? Mișunau sub pielea mea sarcopți orbi, cu firișoare lungi ieșind din ciotul labelor? Sau, prin jungla cu arbori supli a părului meu, foiau păduchii? Cît despre fiole, aș putea să jur că nu fuseseră pentru mine. La Voila îmi ciuruiseră de nenumărate ori fundul cu penicilină sau streptomicină pentru orice fleac de răceală, dar de fiecare dată putusem să văd bine, trezit în miez de noapte de infirmieră ca de un călău fără suflet, cum acul străpunge dopul de cauciuc al sticluțelor și cum extrage de-acolo substanța alburie cu miros atît de agonizant, că mai tîrziu mi-am spus întotdeauna că mucegaiul miroase-a penicilină, și nu invers. Strîngeam ochii resemnat și-ngrozit totuși, o mînă de băiețel cu pantalonii de pijama trași în vine, suportam

ușoarele și rapidele izbituri cu palma pe fesa deja udă de spirt și-nduram supliciul acului pătrunzînd în piele și carne și lăsîndu-și acolo, pungă de durere vie, apa mucegăită. Dar din fiolele groase și aurii nu mi se făcuseră niciodată injecții. Nu puteau fi decît pentru unul dintre părinți. M-am jucat cu ele vreo săptămînă, după care-au dispărut fără urmă.

Într-o dimineață de la sfîrșitul lui august am lăsat în urmă pentru ultima oară, ca pe-un aisberg, vila galbenă din Florească, unde locuisem timp de trei ani, și-am luat-o, de mînă cu mama, pe stradelele liniștite-ale cartierului, trecînd pe lîngă alimentara din capătul străzii noastre, unde mă trimiteau să cumpăr cîte ceva cu bani potriviți, prin fața frizeriei unde mă rătăcisem cîndva și urlasem pînă la-nvinețire, am luat niște mașini și, răscolind zone de neînțeles ale orașului, am ajuns în fața unei enorme zidiri. Nu știam că aveam să petrec o săptămînă în spatele fațadei cu mii de ferestre, după care nu mă voi mai reîntoarce niciodată-n apartamentul nostru din vilă, ci voi umple o nouă spiră, cu mult mai mare, într-un alt bloc, în care-aveam să locuiesc aproape douăzeci și cinci de ani de-atunci încolo. Și mi-e atît de limpede acum că fațada cețoasă-a spitalului „Emilia Irza", la fel ca a blocului de vizavi de șoseaua Ștefan cel Mare, ridicată la cincisprezece ani după mutarea noastră, n-au fost altceva decît opercule, membrane impermeabile despărțind compartimentele, tot mai vaste, ale melcului în spirală secretat, structurat și locuit de carnea moale a minții mele (aici, în caiet) și de meditația moale a cărnii mele (în viața reală), dacă exista separat viața și gîndirea despre viață, ceea ce se întîmplă în afara conștiinței întîmplării, și pe de altă parte cîmpul gestual în care, intervenind gestul, toate celelalte creode se veștejesc, se prefac în praf și dispar. Prin filtrul tulbure al spitalului, celelalte vieți anterioare-ale larvei sifonofore care am fost de la naștere la doi ani și jumătate (în Silistra), de-atunci pînă la trei ani (în blocul de lîngă garajul Florească) și-apoi în vila de pe Puccini, ființe cu un creier dezvoltat altfel, cu conexiuni altfel încrucișate, în care imaginile erau mai curînd emoții și pofte, și fiecare întîmplare se configura ca o surpriză debusolantă, celelalte vieți foetale, doar un pic mai evoluate ca ale foetusului real, visînd cu mișcări oculare rapide în burta genitală a mamei, apăreau ca niște magice, succesive reîncarnări, la fel de străine ființei de după zidul plin de ferestre ca ani-

malele din bestiarii sau ca umanoizii care, se zice, ar trăi în alte lumi, în suspensia coloidală a stelelor.

Îmi amintesc o dimineață înghețată, consunînd cu străvechile, legendarele, pierdutele în *illo tempore* zori purpurii ce ne-ntîmpinau, pe mine și pe mama, în drumul nostru spre creșă, și a căror engramă a pătruns atît de neașteptat în poemele mele:

ah, mamă, cît de des te visez!
merg cu tine de mînă în dimineți uriașe
ajung cu tine în curți de fabrici pline de damigene pentru acizi
intrăm în atelierele pline de scame de la covoarele mecanice
sau, la orele negre-ale dimineții
mergem de mînă pe cîte-o străduță cu mici dughene particulare
și stingem gazul de la godine-nroșite...

Dar, dacă e absurd și fantastic să folosesc cuvîntul „amintire" pentru acele ilocalizabile și atemporale imagini cu asfalturi înroșite, pînă-n zare, de răsărituri ce încălzeau fețele și hainele, spălîndu-le-ntr-o apă subțire de purpură și lungind îndărăt umbre fine și nesfîrșite de ambră, în schimb pot decupa secvență cu secvență — cît de ciudat — acea inexplicabilă ședere de-o săptămînă în spital, prima mea despărțire completă de părinți și de casă.

M-au dus amîndoi. Țin minte cît de frig îmi era, de parc-aș privi un set de fotografii care-ar fi fixat în stratul gros de azotat de argint nu numai imagini, ci și senzații, emoții, sunete și mirosuri. Purtam salopeta de catifea bleumarin, reiată, cu două ciupercuțe de satin brodate-n piept, aceeași cu care apar într-una dintre pozele alb-negru din aceeași perioadă: sînt în curtea academiei Ștefan Gheorghiu, într-un grup de copii, trei fete cu baticuri pe cap, toate mai mari decît mine, și, în picioare, lîngă noi, cu tanti Estera, colega lui tata, într-un fel de raglan foarte purtat în anii '60. Tanti Estera are acolo părul ca sîrma și o țigară între degetele mîinii stîngi. Eu am pieptișorul scos în afară, sînt relativ plinuț la față, smead și pieptănat cu cărare-ntr-o parte. Imediat după ce-am intrat pe poarta spitalului ne-am înfundat pe coridoare verzui ce nu se mai sfîrșeau. Ne însoțea o soră în alb, care tot deschidea uși cu geamuri mate, alburii, în fața noastră, și le-nchidea după ce treceam. De-a lungul pereților, între ușile numerotate, cu scuipători nichelate lîngă ele, se aflau vitrine cu scîrboase și fascinante

preparate anatomice: felii de inimă, bucăți de colon, fetuși în diverse stadii de dezvoltare, la care mă zgîiam în trecere fără să-ndrăznesc să cer vreo explicație. M-a cutremurat doar borcanul gros de jumătate de metru în care pluteau doi prunci siamezi, contopiți la nivelul bazinului, așa încît două trunchiuri ieșeau oblic dintr-un singur trup de la brîu în jos, cu doar două picioare cu degetele încrețite de umezeală. N-ai fi putut spune, privindu-le țestele golașe și ochii dați peste cap, ce sex aveau cele două făpturi, dar pubisul lor comun era de fetiță. Pe culoarele ce se imbricau tot mai mult, suind și coborînd uneori cîte-o scară cu balustradă, adăstau din loc în loc și bolnavi bătrîni, în halate de un stacojiu decolorat. Mama a intrat cu sora într-o cameră, iar eu și tata am rămas pe sălița din față, așezați pe banchete de vinilin. N-am stat locului mai mult de două minute; m-am fîțîit apoi vreun sfert de oră prin sălița înghețată, privind cu ochii mari toate acele vitrine, ca și planșele cu oameni jupuiți de pe pereți. Pe un postament se afla un mulaj de ghips, tot un om jupuit pe jumătate, căruia pe o parte i se vedeau o față, un piept și un braț încă umane, iar pe cealaltă rînjeau dezgoliți dinții înfipți în maxilare și sticlea globul ocular ca o mingică de sticlă. Fiecare organ, diferit colorat, putea fi desprins pe partea jupuită, ca să se vadă și cele mai din interior, așa că am rămas repede cu un volet costal în mînuțe, ținîndu-l ca pe un nai. Tata, care n-avea încă nici un fir alb în părul pieptănat lins pe spate — era mult mai tînăr decît sînt eu acum — s-a sculat, înroșindu-se de furie, să mă atingă („Ia vezi, că eu nu știu multe și acum le iei! Pune oasele-alea la loc!"), dar chiar atunci a ieșit mama. Abia dac-am mai recunoscut-o în mizerul halat subțire, de finet, albastru cu buline ce fuseseră odată albe, dar în care ieșise culoarea fondului, și cu o basma din același material pe cap. M-a luat în brațe și, spre disperarea mea și enervarea lui tata, a-nceput să mă pupe cu o înduioșare de mahala, spunîndu-mi mereu, ca o litanie cu un fel de accent țigănesc: „Mînca-l-ar mama pe el să-l mănînce! Puișoru' mamii! Ce te faci tu fără mama atîtea zile?", și iarăși pupături, așa-ncît am fost ușurat cînd m-a lăsat jos și m-a dat în grija surorii. Tata m-a pupat și el (senzația bărbii nerase pe obrajii mei și mirosul lui vag de odicolon și ulei de nucă) și-a rămas să mai șușotească ceva cu mama. Mi-i amintesc acolo, pe sălița strîmtă și-naltă, față-n față, vorbindu-și serios, fără să-și zîmbească, fără să se țină de mînă.

Nu m-am temut deloc să-i părăsesc, tîrît ușurel pe alte culoare de femeia în alb (figură de nemțoaică, blondă, tunsă scurt, pensată „cu sprîncenele-n deplasare"). E de neînțeles pentru mine încrederea asta, intrarea în marea aventură a detașării de părinți și a explorării spitalului cu un fel de încîntare uimită. Acea primă săptămînă independentă, sustrasă vieții normale, avea să fie, poate, modelul trăirii ulterioare a unor lumi închise, izolate, sferice asemenea perlelor și la fel de prețioase, încrustate în edificiul asimetric, capricios și imposibil de cuprins în totalitate al vieții mele obișnuite. Cînd mă trimiteau mai tîrziu în tabere și excursii, sau cu cine știe ce alte ocazii de îndepărtare de casă, ai mei nu mai știau cum să-și arate indignarea în fața indiferenței mele față de ei. „Ți-a fost dor de noi?", mă tot întrebau, la care răspundeam întotdeauna, sincer și naiv, „Nu". „O să pierzi în viață cu purtarea asta a ta", repeta obidită mama, adăugînd: „N-am pomenit așa copil respingător", înțelegînd prin asta că, după vîrsta de șase ani, n-o mai lăsam să mă pupe și să mă giugiulească, o respingeam, deci, proptindu-i mîinile în piept și-ntorcînd capul. Niciodată, în adolescență, nu le scriam și nu le dădeam telefon din tabere. Tata făcea și el la fel din deplasările lui pe teren, așa încît, părăsită și-ntr-un fel jignită de toată lumea, mama se căina adesea că trăiește lîngă doi sălbatici. Dragostea și chiar pasiunea care apar în aproape fiecare rînd pe care l-am scris despre mama (și n-am scris aproape decît despre ea) m-au luat întotdeauna pe nepregătite și m-au făcut să mă-ntreb dacă nu-i vorba decît de mizerabile efecte livrești sau dacă a existat cîndva o epocă în care *într-adevăr* am iubit-o pe mama mai mult decît orice pe lume, și-atunci *ce* conflict, ce frustrare, ce trădare din partea ei a transformat adorația în răceală și poate, subteran, în dușmănie? Da, de multe ori mi-a spus că mă port „dușmănos" cu ea, și-mi amintesc cum plîngea cînd, de ziua mea, îmi cumpăra cîte-o haină și eu îi spuneam în față că „nu port eu așa ceva", sau cînd lăsam neatinse bietele ei feluri de mîncare spunînd invariabil și impersonal: „nu-mi place". „Parc-ai fi taică-tu. Abia ne însurasem și noi, și-l așteptam cînd venea de la serviciu cu mîncarea gata, caldă. Așteptam și io un cuvînt de laudă, o vorbă bună... El mînca și nu zicea nimic. Și dacă-l întrebam, cînd nu mai răbdam, cum e ciorba, cum e friptura sau ce mai găteam și io, el, cu nasu-n farfurie, nu zicea decît atît: « Cum să fie? Mîncare! ». Muream de necaz cînd îl auzeam așa..."

Am rămas, în fine, singur cu asistenta medicală, umblînd de mînă cu ea pe alte coridoare vernil, cu podeaua de mozaic roșu cu alb, ca o tablă de șah. Am trecut prin holuri reci și vaste, am suit alte scări de marmură și-n cele din urmă am ajuns într-o aripă a clădirii total diferită de celelalte. Pe ambele părți ale culoarului se aflau aici uși neînchipuit de mari, ajungînd pînă aproape de tavanul cu mari globuri albe atîrnînd de tije de metal. Multe uși erau deschise, și în pragul lor se aflau copii, unii scoțînd doar capul, curioși, alții ieșiți cu totul pe culoar, fetițe și băieți de vîrsta mea, unii ceva mai mărișori, toți îmbrăcați în pijamale cum nu mai văzusem niciodată: în loc de nasturi aveau șirete albe înnodate cu fundă din loc în loc. Pijamalele erau șterse de atîta spălat, dar se vede că fuseseră odată viu colorate, și erau împodobite cu figuri de animale: girafe, zebre, elefanți, maimuțe... Am străbătut tot culoarul, privind în camere, cele mai mari pe care le văzusem vreodată (cu excepția palatelor năucitoare din visele mele), și aproape goale, pe podeaua cărora erau înșirate jucării, i-am lăsat pe copii să mă atingă din mers cu mînuțele și să mă-ntrebe cum mă cheamă, și am ajuns în fața ușilor, de data aceasta în întregime de lemn (celelalte aveau geamuri mate), din capătul culoarului. Sora a deschis larg cele două uși albe și un miros de rufe proaspăt spălate a ieșit ca un abur din cămara avînd rafturi de sus pînă jos. Sute, mii de pijamale palide, frumos împăturite și perfect alineate, umpleau rafturile. Pe muchie li se vedeau desenele, numai și numai animale și păsări, schițate destul de aproximativ și repetate pe tot materialul. Sora a ezitat un pic, m-a privit, a scotocit printre pijamalele din josul rafturilor și a scos una dintre ele, bleu cu elefanți albi, a despăturit bluza și mi-a arătat-o zîmbindu-mi ispititor. Nu știu de ce, cîrpa aceea de finet, uzată la coate încît se vedea prin țesătură, mi s-a părut extrem de frumoasă. Abia așteptam să mă-mbrac cu ea. De fapt totul mi se părea, în acea zi, neobișnuit și magic, de parcă s-ar fi schimbat brusc lumina, și-un fel de puf emoțional ar fi-mbrăcat tot ce vedeam.

Sora mi-a pus pijamaua în brațe și m-a condus, împingîndu-mă ușor de ceafă, către una dintre ușile cu geam, pe la mijlocul coridorului, unde o fetiță stătea în prag. Din prima clipă am văzut pe fața ei atîta răutate și ostilitate, încît nu m-am putut gîndi decît la Aura, nepoata nașei bătrîne, care mă zgîria pe față de cîte ori pă-

rinții ne puneau, pe mine, pe Marian și pe ea, să ne jucăm. Am intrat pe lîngă ea și am mai văzut, în mijlocul camerei, stînd în fund și pieptănînd o păpușă delabrată, altă fetiță, semănînd izbitor cu prima, și care m-a privit și ea destul de nemulțumită. Sora nu mi-a mai spus nici o vorbă. M-a dezbrăcat, mi-a tras pantalonii și bluza de pijama pe mine și mi-a arătat pătuțul meu, căci în cameră se aflau doar trei pătuțuri de fier alb, cu tăblii de jur-împrejur (una din ele se lăsa-n jos ca să te poți sui în pat), o masă și trei scaune, ca și două chiuvete cu oglindă și etajeră pe un perete. Pe peretele opus ușii erau ferestre imense dincolo de care, de la-nălțimea noastră — creștetul ne venea sub pervaze — se vedea numai cerul. Cînd femeia în alb a ieșit din cameră spunîndu-ne doar „Să fiți cuminți!", toată atenția mea s-a-ndreptat spre cele două mici colocatare ale odăii mele.

Cea pe care o văzusem prima, în ușă, se numea Carla. Era puțin mai mare ca mine, trebuie să fi avut deja șase ani. Pe fața ei răutatea, pură, geometrică, abstrasă complet din relele pe care le făcea zilnic, era atît de pronunțată, încît părea o trăsătură fizică, o pieliță pe ochi, un neg sau un al doilea nas. Te gîndeai că i-ar fi putut fi extirpată printr-o operație simplă, locală, pentru ca apoi fața fetiței să rămînă una obișnuită. Carla avea ochii oblici și întunecați ca ai pisicilor, cu ceva zbanghiu în ei, și un rîs de femeie coaptă care-i lipea pe față, ca-ntr-un colaj artistic, buzele ei viitoare de la treizeci de ani, încălecate, vinovate și fățarnice, translucide ca pielea cu fire de sînge a rîmelor. Ea era șefa între cele două fetițe, ea inventase „tichitana" și, de-a lungul săptămînii, cele mai multe vînătăi, înțepături și zgîrieturi le-am căpătat de la ea. Chiar din primele clipe cînd am rămas singur cu fetele, Carla a tras un scaun lîngă chiuvetă, s-a suit pe el și a înșfăcat periuța mea de dinți pe care sora o pusese-n pahar, alături de celelalte două. A azvîrlit-o pe covor cu o ură care m-a încremenit, căci n-o mai întîlnisem niciodată la nimeni. Mereu fusesem cel mai mic și mai răsfățat oriunde locuisem, trecut din brațe-n brațe, îndopat cu bomboane, biscuiți și rahat, furate de Victorița de la creșa unde lucra, iar copiii făcuseră întotdeauna roată în jurul meu, la vilă și la bloc, ca să le spun poezii, pe „Unchiul Stiopa Milițianul" și pe „Olenka s-a făcut mare", admirîndu-mă cît de curat eram și cum îmi sticleau codițele aurii... Nu cunoșteam ostilitatea, și nici măcar cînd tata mă apuca pe

neașteptate, mă imobiliza și mă ținea de nas, iar mama îmi vîra-n gură o lingură cu doctorie, silindu-mă să-nghit fierea din ea și plezninDu-mă peste cap dac-o lăsam să-mi curgă pe la colțurile gurii în timp ce zbieram și mă zbăteam, nu mă îngrozea decît brutalitatea situației, căci știam că părinții mă iubesc și vor să-mi facă bine. Dar ce avusese Carla cu biata mea periuță de dinți? Și de ce cu mine nu vorbea, ci doar țipa să plec de unde se jucau ele? De ce, mai tîrziu, îmi dărîma cuburile și-mi rupea jucăriile? Îmi venea să plîng cînd mă gîndeam la asta, așa cum mai tîrziu plîngeam mereu după ce mă băteam cu alți băieți, indiferent dacă-i răzbeam eu sau mîncam bătaie.

Bambina, în afara ochilor ei cenușii și mați ca de beton, semăna la față cu Carla. Doar că răutatea crescută cărnos pe fața primeia devenea aici o pieliță subțire ca o bășică de pește, învelindu-i egal, lucios, toată fața. Bambina nu era impulsivă ca prietena ei, ci perversă și calculată. Membrele, ca și trunchiul, le avea filiforme, brune ca de țigăncușă. Niciodată nu privea pe cineva drept în ochi, iar cînd apărea sora se transforma brusc în cea mai cuminte fetiță: de oriunde-ar fi fost, cînd se-auzeau pașii atît de ușor de recunoscut după țocăitul tocurilor înalte, ea se repezea la masă, se-așeza și începea să se joace cu păpușa, în liniște, cu picioarele lipite, cu coatele pe lîngă corp, încît căpăta mereu laude. Sora-i zicea numai „îngeraș", dar eu îmi dădusem seama de la-nceput cu cine am de-a face, tot datorită periuței mele, pe care o luasem de pe jos și, după ce o spălasem, o pusesem deocamdată pe cearceaful scrobit al pătuțului meu. Ieșind pe culoar ca să-i văd pe ceilalți copii, m-am legănat cu ușa cîtva timp și-apoi am intrat iar în marea grotă albă. Am surprins-o atunci pe Bambina muindu-mi peria de dinți în olița plină de pipi. Nici atunci nu m-am gîndit să le pîrăsc pe fetițe la sora care ne-ngrijea, atît de uluitoare mi se părea purtarea lor.

Amîndouă aveau părul zbîrlit ca niște furii și-și petreceau ziua bătînd ore-n șir cu tocul papucilor în zidul care ne despărțea de camera vecină, trăgînd de panglica lată de pînză tare, ieșită dintr-o fantă din perete, cu care se ridicau și se lăsau în jos jaluzelele la ferestre și mai ales jucîndu-se cu niște păpuși hidoase, de cîrpă, cu capul de ipsos, cum erau pe atunci, pe care le băteau cap în cap pînă le ciobiseră întreaga față, zicînd că sînt soldați sau boxeri. Seara își făceau frică, spunîndu-și una alteia că peste noapte păpu-

șile vor veni să se răzbune, așa că, înainte de culcare, le legau înfășurîndu-le în șnururi și sfori și făcîndu-le noduri grotesc de mari. Eu stăteam mai mult pe hol sau la fereastră. Pînă-n ultima zi n-am avut jucăriile mele, iar cele două-ncepeau să urle numai dacă mă vedeau privind spre jegoasele lor păpuși. Îmi mai plăcea să ridic și să cobor tăblia de metal a pătuțului meu, să umblu pe hol ca să-i privesc pe ceilalți copii din saloanele de lîngă noi (deși nu aveam voie de fapt să ieșim pe hol) sau să privesc minute-n șir faianța cu flori bleumarin de sub chiuvete, pînă ce începeam să văd dublu și florile vecine se contopeau — erau irișii — ca să capete un ciudat relief. Eu însumi aveam atunci senzația că dispar din realitate ca să pătrund în acel nespus de adînc cîmp de irișii, să mă plimb printre ei fără corp și fără mișcare, să fiu eu însumi acea lume-n care nu mai existau decît florile intens albastre, plutind în aer la distanțe egale, în sus și-n jos, înainte și-napoi, la nesfîrșit. Uitam cu totul de mine, pînă ce cine știe ce papuc aruncat în cap sau brînci care mă făcea să mă izbesc cu obrazul de sifonul chiuvetei mă readucea în salon.

Izolarea mea de fetele în pijamale decolorate era totală, de parc-am fi fost din lumi diferite, mai ales datorită neputinței mele de a le-nțelege. Cea mai mare parte a timpului ele vorbeau pe o limbă necunoscută, care nu era compusă doar din sunete, ci și din gesturi, din atingeri și chiar din mirosuri (cînd vreuna din ele, în momente ale discuției pe care ajunsesem să le prevăd, strica deodată aerul), și pe care o performau cu o viteză și-o precizie de necrezut. Mult mai tîrziu, citind despre vollapük și esperanto, mi-am adus aminte cum vorbeau Carla și Bambina, și mi-a trecut prin minte să numesc limba lor, în care se-amestecau sunete obișnuite cu bizare glotale, cu semne ca ale surdomuților și cu atitudini ca ale schizofrenilor catatoni, „tichitană", pentru că practic cel mai frecvent „cuvînt" ce se făcea auzit era „tichítan" sau „tikitan", însoțit de o holbare a ochilor și un gest de smulgere a ceva din piept cu niște gheare imaginare.

Mesele de seară erau aproape magice. Sora stătea cu noi, pe un scaun pliant, și pe măsuță era aprinsă o veioză cu lumină foarte slabă, așa-ncît nu scotea din întuneric decît farfuriile și fețișoarele noastre apropiate. Pînă și figura surorii, al cărei piept alb și masiv răsărea ca un aisberg în lumină, rămînea în penumbră. Pe farfurii

am avut în fiecare seară același unic fel: semăna cu o meduză tremurătoare, aproape complet translucidă, prin pielea căreia se desluşeau mai întunecate, de culoarea ambrei, organe interne. Cînd înfigeai în ea linguriţa, meduza zvîcnea şi se strîngea de durere. Eram siliţi s-o mîncăm toată, în ciuda gustului ei fad, de cremă de zahăr ars prea puţin îndulcită. Dacă nu cumva piftia aceea tremurătoare era vreun soi de medicament, înseamnă că întreaga săptămînă n-am primit nici un fel de medicaţie. Dar se poate să fi fost, căci erau singurele momente cînd sora stătea cu noi pînă la sfîrşit, pînă la ultima-nghiţitură. De multe ori una dintre fetiţe, mai ales Bambina, vărsa aplecîndu-se, umplînd covorul cu o pastă-mbrînzită, dar sora chema imediat, fără o vorbă, femeia de serviciu, care aducea altă meduză pe farfurioară şi curăţa pe jos. Ca mai tîrziu, în infirmeria de la Voila, a cărei nebunie a fost prevestită parcă de cea din „Emilia Irza", copilul nu scăpa pînă cînd nu golea farfuria, chiar dacă pentru asta ar fi trebuit să stea toată noaptea la masă.

Trăgîndu-le de limbă, pe neobservate, despre ciudatul lor fel de a vorbi, sora află o poveste mai curînd mimată decît spusă în cuvinte. Carla visa din cînd în cînd același vis, în care, goală şi cu părul cîrlionţat atîrnîndu-i pînă-n josul feselor („şi aveam şi ţîţe de femeie mare", arătase ea rotindu-şi degetele în dreptul pieptului), umbla printr-un vast palat de marmură albă, cu portic, galerii şi statui, cu mozaic lucios întinzîndu-se pe podele şi conturînd un desen de neînţeles, şi deodată palatul plin de perspective nesfîrşite, lipsit de orice mobilier sau picturi, translucid ca săpat în sare, se umplea de fluturi multicolori şi leneşi. Carla rătăcea prin sălile încremenite pînă cînd, în centrul uneia dintre ele, descoperea un monument funerar din cristal, care scînteia în toate culorile curcubeului. Înăuntru se afla o fiinţă moale, cu o anatomie complexă şi delicată, cu orificii umede pe marginile pîntecului cenuşiu, cu o faţă schiţată vag, avînd în mijloc o trompă scurtă, la capătul căreia creştea şi scădea o mare boabă de lapte. Pielite încreţite, ca un scrot, se ridicau încetişor, şi fiinţa aceea deschidea ochi de om (Carla închidea aici pleoapele şi-apoi le descleia cu o încetineală nefirească, pînă ce ochii-i deveneau două globuri holbate parcă de o groază paralizantă; în acelaşi timp făcea, cu ghearele mîinii stîngi, gestul de a-şi smulge inima, cu tot cu vene, din piept). Atunci statuile se însufleţeau, coborau de pe socluri, se adunau în jurul

mormîntului și-ncepeau să vorbească-ntre ele în limba aceea neobișnuită, pe care Carla o deprinsese la capătul a foarte multe vise identice și pe care, ca să aibă cu cine exersa-n timpul zilei, i-o transmisese și Bambinei. În ciuda tuturor vicleniilor asistentei medicale, Carla nu suflă o vorbă despre ce vorbeau statuile între ele.

Tot acest vis fetița ni-l proiectase într-un fel direct în creiere, de parcă noi înșine l-am fi visat, căci vorbele și gesturile ei erau doar ca niște sclipiri vesperale pe crestele negre ale valurilor: eliptice, incolore, dizolvate curînd în atmosfera de rugăciune de la masa de seară. După ce terminam de mîncat, ne duceam fiecare-n pătuțul lui, ca-n fiecare noapte, și ne ghemuiam sub cearceafuri. Camerele erau în spital mult mai înalte decît cele din casele în care locuisem pînă atunci, iar sus de tot aveau globuri albe, uriașe, agățate-n tavan prin tije lungi de metal. Înainte să adorm, ațintem privirile pe unul dintre ele, care plutea ca o lună cețoasă în întunericul cafeniu. Mă uitam țintă la el pînă cînd aveam impresia că-ncepe să oscileze... la dreapta... la stînga... din ce în ce mai amplu... cu tot cu imaginea minusculă a pătuțului meu răsfrîntă-n curbura lui... într-o parte... în alta... pînă ce mă cufundam, oftînd, în somn, ca să visez fețele rele ale fetițelor, mîinile lor dărîmîndu-mi construcțiile din cuburi...

Asemenea decorurilor, zilele erau și ele pe-atunci incomparabil mai vaste decît cele de azi. Treceau eternități de lumină proaspătă, glacială, între scularea din somn, diminețile, și masa de prînz, cu schimbări fluturătoare de aur și umbră, după cum norii curgători acopereau și dezveleau soarele în marile ferestre cu canaturi albe. Trăsăturile fetițelor, barele de metal ale pătuțurilor, albastrul intens al irișilor de sub chiuvetă, fiecare detaliu al hidoaselor păpuși: cojițele de carton lucios, impregnat cu ipsos, pe care le era desenat nasul sau ochii, străluceau viu, se detașau viguros, tridimensional, unele pe fondul altora, de parcă nu ochii mei le vedeau, ci o impersonală *camera lucida*, tăioasă și necruțătoare, incendiind cu un fel de conștiență abstractă cele mai neînsemnate amănunte. Totul ardea și se rotea în culori și desene de început de lume. Din locușorul meu de la fereastră le priveam pe Carla și Bambina performîndu-și baletul de mici zeități ale distrugerii. Priveam cum degetele lor sticloase sfîșie panglici lungi din cearceafurile pătuțurilor, cum își leagă cu ele la ochi păpușile și cum le execută apoi

înfigîndu-le o aşchie de placaj în piept. Mă făceam cît mai mic cînd începeau să ţopăie, dizgraţios ca sălbaticele, aruncînd în mijlocul odăii toate lucrurile pe care puneau mîna. Încercam să intervin cînd se duceau „după pradă" prin celelalte camere şi se-ntorceau tîrînd după ele vreun băieţel mai mic, pe care-l trînteau pe jos, strîmbîndu-se la el, ciupindu-l, smulgîndu-i fire de păr şi trăgîndu-i călcîie-n coaste. Atunci puneau mîna şi pe mine şi mă zgîriau ca pisicile pe obraz şi pe umeri. Urmau, monoton, ore-n şir de bătut cu papucii-n perete, una lîngă alta, trăncănind în tichitană şi zbuciumîndu-se, pînă cînd intra sora şi le lua de ciuf pe amîndouă. Atunci se porneau să ţipe şi dădeau vina pe mine: eu eram vinovat de harababura din cameră, de gălăgie, de tot. *Eu* nu le lăsam în pace şi le luam jucăriile.

După-amiezele erau parcă şi mai înalte, ca nişte bolţi ale arhitecturii cotidiene. După masa de prînz trebuia să dormim două ore, dar nimeni nu dormea. Cele două se sculau în picioare în pătuţurile lor alăturate şi se trăgeau de mîini şi de poalele pijamalelor, încercînd să se dea jos una pe alta, iar eu priveam fix pe fereastră contururile strălucitoare ale norilor, modificarea lor, avansul lor lent către unul dintre canaturile geamului. Priveam cum progresează înserarea de septembrie, glanda pineală de la baza creierului meu detecta schimbarea luminii o dată cu anotimpul, pupilele mi se lărgeau şi o tristeţe atavică, blîndă îmi învelea pieptul pe măsură ce se lăsa de seară. Puţin înainte să se-ntunece de tot atmosfera devenea fermecată. Pe pereţi se-ntindeau fîşii de roşu lichid, fluorescent, şi aerul din salon căpăta o nuanţă cafenie. Din albastru deschis, dreptunghiurile lungi ale ferestrelor deveneau galbene, apoi se stingeau într-un portocaliu nenatural, posomorît, care mînjea totul în cameră. Atunci tăcerea şi plictisul deveneau insuportabile, şi din fiecare lucru (abia atunci) începea să emane o duhoare de doctorii, de spital.

Era momentul, aşteptat de mine întreaga zi, cînd Carla şi Bambina îşi dezbrăcau pijamalele şi, ca nişte păpuşi mari şi neaşteptat de gracile, se dădeau jos din pătuţuri şi-ncepeau să danseze prin salon. Mă ridicam în genunchi şi, cu gura căscată, le priveam corpuşoarele goale, cafenii-închis în lumina serii, rotindu-se ca doi peştişori într-un bol de sticlă. Din cînd în cînd, prinzînd lumina ferestrelor, ochii le scînteiau, ca să se stingă în clipa următoare.

Se-ntindeau pe jos și se rostogoleau pe covorul tocit, făceau podul, încercau să meargă în mîini, se-apucau de brațe și se roteau... Știam că la ora aceea nu venea niciodată sora (de care ne era grozav de frică), așa încît coboram și eu din pătuț, temător, privindu-le jocul cu un fel de-ncîntare prudentă. Mă uitam curios la piepturile lor subțiri și la linia fină a păsăricilor pe pubisurile lucioase. La vilă mă mai jucasem de-a doctorul cu Anișoara și, la subsol, în cămăruța vopsită-n vernil, ne dădusem de multe ori chiloții jos, dar acum mi se părea altceva, pentru că fetițele care dansau acum prin camera întunecată nu păreau să încurajeze acea complicitate în pericol și rușine a întîlnirilor mele cu Anișoara. Fata vulgară și proastă de la vilă, care mă-nvățase să mă joc „de-a injecția cu chiloții jos", mă contemplase dezbrăcat cu un fel de admirație visătoare, pe cînd eu am fost probabil atît de indiferent, încît nici nu-mi amintesc imaginea Anișoarei fără chiloți, ci doar frica de a nu fi prins de părinți.

Ce se-ntîmpla acum însă era magie. Nici Carla, nici Bambina nu mai erau ele însele, de parcă acizii serii le dizolvaseră crusta de răutate de pe fețișoare, care le rămăseseră curate și inexpresive ca niște măști benigne. Abia dacă le mai recunoșteam. Cînd se-ntunecase atît de mult încît dansul lor mai era vizibil doar pe fondul ferestrelor: siluete negre și suple ca statuetele africane, cele două se apropiau de mine, la geam, cu ochii sticlind, și-mi scoteau și mie pijamaua. Se lăsau pe spate și-mi arătau triumfătoare micile fante purpurii dintre pulpe, de parcă în asta ar fi fost ceva glorios și trufaș. Își zîmbeau una alteia confirmîndu-și puterea exorbitantă, jubilau privindu-mă cum le privesc, dar micul meu sex, dimpotrivă, le readucea în priviri maliția obișnuită. Mă trăgeau de el, se prefăceau că mi-l taie, și pîn-la urmă îmi întorceau spatele de parcă nici n-aș fi existat. Apoi ne reîmbrăcam, repede, căci se auzeau deja pașii sorei celei blonde, care ne aducea la masa de seară molusca obișnuită, acoperită cu sirop de zahăr ars, și pe care trebuia s-o mîncăm toată, pînă la ultima linguriță. În ultima seară am simțit în gură, în timp ce mestecam cărnița aceea fadă, ceva ca un tub de cauciuc: am scos cu degetele o vînă albicioasă, cu un capăt mai verzui, pe care-am așezat-o pe marginea farfuriei și apoi am vărsat. Sora mi-a adus imediat o porție nouă.

Copiii din celelalte saloane nu erau întregi cum, măcar în aparență, eram noi. Cam fiecare avea cîte-o ciudățenie care mi-a ră-

mas puternic întipărită în minte. Unul avea degetele mîinilor răşchirate în toate părţile, ca nişte labe de crustaceu. Din camera altuia puţea mereu, înţepător, a urină şi a arţar. O fiinţă subţire şi retrasă, cu trăsături şterse, ţipa ca din gură de şarpe cînd Carla şi Bambina, după o pîndă îndelungată, o apucau şi-o tîrau în camera noastră. Se luptau cîte-o jumătate de oră cu copilul ce se zvîrcolea ca o lipitoare, pînă ce reuşeau să-i tragă-n vine pantalonii de la pijama, ca să-i mai privească o dată, ca pe o floare rară, mugurele complicat, despre care n-ai fi putut spune dacă-i de băiat sau de fată. Era acolo şi o fetiţă, dulce şi vioaie, rîzînd fericită şi intrînd în vorbă cu toată lumea, ale cărei palme ieşeau direct din umeri, ca nişte aripioare, fără mijlocirea braţelor. Toată lumea îi admira părul lung pînă la brîu, ca de păpuşă blondă, şi strălucirea ochilor albaştri. Încă vreo doi copii aveau sechele cumplite de poliomielită. Toţi purtau aceleaşi pijamale decolorate, cu animale, legate cu şireturi de cîrpă ca dosarele.

Venirea părinţilor mei, cu o zi înainte să ies din spital, într-o dimineaţă lăptoasă care deja anunţa schimbarea anotimpului, a fost singurul eveniment adevărat al acelor zile în care nu putusem să vorbesc şi să mă joc cu nimeni. Au apărut deodată-n salon, în balonzaide, la braţ, tineri şi bruneţi, înalţi aproape pînă la tavan, şi s-au lăsat asupra mea cu o dragoste înfricoşătoare. În cîteva minute eram înconjurat de jucării noi şi mirosind puternic a vopsea: cuburi de carton cu imagini din basme, tot mai mici, intrînd unele-n altele, alte cuburi de lemn din care alcătuiai tablouri pătrate: curcanul, purcelul, vaca, şi din care puteai face castele, şi mai ales un căluţ de cîrpă albă, cu ochi de sticlă şi cu o şa roşie lăcuită. Atît de dragă mi-a fost jucăria asta, încît pe la paisprezece ani încă o mai aveam, pe undeva prin servantă, sub forma unui fel de vierme diform, aproape cafeniu de murdărie, scris peste tot cu pixul, fără ochi şi cu tăieturi prin care se vedea rugozitatea fragilă a talaşului. Mama şi tata n-au stat mult. După ce mi-au promis că a doua zi mă iau acasă, „într-o casă nouă, mai mare, o să vezi", au ieşit la fel de străini, de schimbaţi. Mi-am dat seama atunci că plecarea din spital mi-era complet indiferentă: aş fi putut rămîne toată viaţa acolo, privind cum pereţii se-ntunecă şi se luminează de soare, cufundîndu-mă-n cîmpul stereoscopic de irişi sau ascultînd distrat inflexiunile demente ale tichitanei. Şi întotdeauna, oricînd, m-am

lăsat mai tîrziu în voia lumilor punctuale, sferice, lumile-perlă pe care le-am tot înșirat, ca niște vertebre, pe firul măduvei mele spinale, și-am rămas acolo, metamorfozat, adaptat texturii aerului de acolo, sclipirii norilor de acolo, pînă cînd ceva din exterior a grăbit avortarea mea din acele pîntece succesive, cu alte constelații placentare și alte ape amniotice, alte raiuri și alți zei... Părinții mei o dată plecați, am rămas în fund, pe covor, înălțînd pentru căluț turnuri și piramide din cuburi. După un timp însă, întors de la pipi, am găsit turnul meu, înalt cît mine, pe care-l echilibrasem cu atîta trudă, dărîmat și împrăștiat, iar șaua de lac purpuriu smulsă de pe trupul plin al căluțului. Abia atunci am început să plîng disperat, cum ar fi trebuit s-o fac la plecarea părinților. Cînd a venit sora, mironosițele erau în paturile lor, jucîndu-se cu păpușile.

A doua zi mi-au fost aduse hăinuțele, iar pijamaua, mototolită, mirosind acru a rămas lățită pe podea, ca un preparat anatomic pe o lamelă. Sora m-a luat de mînă, sub privirile ostile ale Carlei și Bambinei, care n-au vrut să-și ia la revedere, cum le ceruse marea femeie blondă, și am străbătut iarăși, împreună, sinuozitățile coridoarelor și scărilor înghețate pîn-am ajuns în sălița cu mulajul de ghips al omului jupuit. Părinții mei au intrat iarăși în camera alăturată, ca să stea poate de vorbă cu vreun doctor nevăzut, așa că am rămas singur în aerul oliv, ascultînd cum sună pașii mei pe dalele pătrate ale podelei. M-am apropiat, ca acum o săptămînă, de statuia fără brațe și fără picioare, jumătate om cu pielea de vopsea gălbuie, cu părul ca o cască neagră și bănuțul sfîrcului cafeniu, și jumătate monstru de coșmar, colcăială de fibre musculare roșii ca sîngele, vene noduroase, albăstrii și capete de oase asemenea fildeșului. Printr-un volet practicat în cutia craniană, deasupra scheletului feței, i se vedea creierul. Niciodată un martir nu suferise atît, nu fusese atît de sălbatic și științific supus torturii. Pe fiecare organ detașabil, prins în cuișoare de celelalte, fuseseră scrise, cu o caligrafie învechită, mici cifre, înșirate și pe o tăbliță prinsă de postament și însoțite de explicații savante, care pentru mine nu erau decît niște ornamente ghimpoase. Am încremenit în fața tragicei sculpturi, cu privirea pierdută în ochiul ei sferic, susținut de mușchii orbiculari ca de niște mînuțe care-ar înălța o ofrandă. Ochiul albăstrui, de porțelan, avea irisul de sticlă căpruie, în care sclipea o țandără de lumină. Cu capul mult dat pe spate, căci nu-i veneam

jupuitului de viu decît pîn-la buric, contemplam racursiul sinistru tot așa cum privisem cîmpul de flori de culoarea cernelii, pînă la un fel de auto-hipnoză, la uitare de sine, la stingere treptată a ființei din jurul statuii, devenită brusc pregnantă și luminoasă, cu contururile irizate de dungi șovăitoare de aur. Și-atunci, abia atunci, mi-am dat seama că omul *urla*. Răgușit, neîncetat, în glissandouri sălbatice, expectorînd bucăți de laringe, fîșii însîngerate din mucoasa traheii. Urla ca o hienă, ca un cîine vagabond omorît cu lovituri de bîtă, ca un fiert de viu în ulei, ca o femeie care ar naște un liliac. Trupul îi era cuprins de convulsii de necrezut, cioturile însîngerate le întindea către tavanul sălii, mînjit de stropii care țîșneau din artere. Am început să țip de groază, o dată cu el, țipam împreună, ne zvîrcoleam împreună, în micul meu craniu cu oasele moi urletul se colora într-un galben orbitor, apocaliptic, pulsatil, de neîndurat. Urlam cu mîinile la urechi și toată ființa mea, prin tunelul strîmt al gîtului și cavității bucale, trecea în urlet, îmbrăca un corp de urlet cu o anatomie de urlet, așa încît nu mai urlam eu, ci urletul mă urla pe mine, eu eram cel ce se strecurase printre coardele vocale ale urletului meu, rănindu-se-n glotă și epiglotă, prelingîndu-i-se pe limbă, subțiindu-se ca să poată trece printre buzele lui de urlet.

Așa m-au găsit părinții, ghemuit pe dalele pătrate, la picioarele mulajului de ghips și țipînd din toate puterile. Am continuat să strig, congestionat și cu lacrimile udîndu-mi fața și gîtul, pînă cînd am ieșit pe poarta spitalului, printre frunze îngălbenite și funigei. Am așteptat mult tramvaiul într-o stație singuratică. Suspinam încă și genele nu mi se uscaseră de tot cînd l-am văzut venind, roșu, clătinîndu-se pe șine, ca un gîndac obosit.

Poate că în miezul miezului acestei cărți nu se află altceva decît un urlet galben, orbitor, apocaliptic... Azi-noapte, secat de orice puteri, am adormit între cearceafurile fleșcăite și am zăcut ca un hoit înghețat pe un cîmp, într-o lipsă de ființă față de care moartea e o forfotă aiuritoare, pînă cînd am avut iarăși, după trei sau patru ani, starea mea nocturnă de „revelație" (de fapt, n-am găsit niciodată un nume potrivit pentru ea, iar cel pe care-l folosesc aici mi se pare convenabil doar întrucît e slab, nemarcat, căci, de altfel, în nebunia fără limite a visului meu „esențial" — dar aici mai ales cuvîntul „meu" ar trebui pus între ghilimele — nu mi se revelează nimic, decît, poate, însăși revelația: mi se revelează faptul că în această lume opacă, densă, omorîtoare ca o pernă pe care cineva ți-ar apăsa-o peste față ca să te sufoce, pe cînd stă cu genunchii pe pieptul tău și-ți stăpînește nemilos zvîrcolirile, revelația e posibilă. Ca un por accidental în fildeșul tare care-ți înconjoară cisterna interioară de lumină vie, un por întortocheat ca o galerie de cari, se poate deschide deodată privirii tale un tunel luminat de focul nemuritor dinăuntru, pe cînd te rotești neliniștit, în vise și viziuni, dînd roată și roată Enigmei. Dar ce poți cuprinde din ea dacă, alunecînd prin tunel cu o viteză teribilă, îți simți ochii carbonizați și urechile zgîrcite în flacără, limba lichefiată și clocotitoare, pielea scorțoșată ca pielea arborilor, mucoasa nazală digerată de arșiță? În vălătucul de foi de cenușă, în trandafirul carbonic, *ce* mai rămîne din tine la întîlnirea cu tine cel viu, ca să poți avea revelația, ca să poată urma contopirea? E miezul trandafirului morții noastre, fiindcă acolo,-n centrul corpului nostru carbonizat, între petalele de scrum ale ficatului și creierului și bojocilor noștri, înfășurate strîns, ca un boboc abominabil, acolo-ntre granulele

scuturate ale măselelor noastre, între beţele de chibrit arse pînă la alb ale oaselor noastre, se mai află ceva, şi-n acel ceva este totul. Cînd tunelul intră în linie dreaptă şi gura cuptorului îl linge cu vîlvătăi, topind pereţii sticloşi, cînd te repezi cu o viteză fantastică direct spre orbirea de dincolo de orbire, spre surzenia faţă de care surzenia e un zbieret de abator, cînd protuberanţe de foc care ard focul ca pe vreascuri uscate izbesc trandafirul negru, foile lui (rinichi şi vertebre, amintiri şi dorinţe, teoreme şi zei) se desprind şi iau foc înc-o dată, rostogolindu-se înapoi, iar în miezul miezului miezului cupei de trandafir apare sfera de cuarţ, indestructibilă, ce poate pătrunde-n arhitectura văpăilor, în ierarhiile pustiirii. În centrul cisternei de foc, reflectînd focul, ea devine atunci însuşi generatorul puterii vii, şi aşa a fost de la-nceputuri, căci nu poţi trăi nicicînd o enigmă dacă nu ai construit-o tu însuţi).

E acel „vis" pe care-am încercat să-l descriu în atîtea pagini şi pe care l-am avut prima dată la vîrsta de şaisprezece ani, imediat sau aproape imediat ce am ieşit din spitalul Colentina. De atunci el s-a reluat, în diverse variante, cu detalii adăugate şi cu elemente lipsă, de, poate, douăzeci de ori în aceşti paisprezece ani. La început înspăimîntător de des, cam o dată pe lună (e perioada cînd căutam febril prin tratate de neurologie ca să-mi pun singur diagnosticul); cu timpul, intervalele s-au lungit şi totul a părut că merge spre „vindecare". Visul de azi-noapte, urmare, poate, a paginilor scrise ieri (căci, pe cînd descriam în detaliu viziunea mulajului de ipsos urlînd şi împroşcînd sînge, simţisem ceva foarte aproape de nebunie) a respectat schema tuturor celor precedente şi n-a fost cu nimic mai puţin răvăşitor, deşi au trecut vreo doi ani de la ultimul dinaintea lui. De obicei, în preajma erupţiei visului re-velator — dar ce văl e dat deoparte? dimpotrivă, parcă vălurile se suprapun, se îndesesc, se înghioacă, pînă ce grosimea lor în jurul oului fragil al duramaterului tău, turban celest cu diamantul lui Shiva în frunte, devine enormă, umple întregul cosmos (finit, dar fără limite, în care timpul imaginar însoţeşte spaţiul pe toate direcţiile lui) cu o vatelină impenetrabilă — activitatea onirică îmi creştea considerabil, ca şi stările de estompare a eului din timpul veghei. O forfotă de monştri mi se ivea sub pleoape de cum mă ghemuiam în pat şi-nchideam ochii. Cranii putrezite, feţe indescriptibile, şoapte teribile în urechi mă chinuiau pînă dimineaţa, cînd, de-atîtea ori, mă trezeam com-

plet paralizat și nu puteam face nici cea mai mică mișcare timp de minute-ntregi, deși mintea mea încerca disperat să comande ferm, să aibă credință, să nu se-ndoiască. Parcă ordonam muntelui să se azvîrle în mare.

Și venea noaptea în care, după ce, în fine, puteam adormi, mi se părea că mă trezesc și mă ridicam în capul oaselor, încă înfășurat ca o mumie-n cearceafuri. Nu-mi trezea nici o suspiciune faptul că mă vedeam de sus, din preajma plafonului, ca și cînd două entități gemene din conștiința mea s-ar fi dezbrățișat și s-ar fi depărtat la cîțiva metri distanță, una dintre ele traversînd (prin ce osmoză? prin ce efect-tunel?) pielea metafizică din jurul encefalului meu, ce desparte înăuntrul de înafară. Odaia era scăldată-ntr-o lumină oliv, ușor rotitoare. Deși toate lucrurile erau la locul lor (iată, pe masă rămăsese deschis caietul de engleză, cum îl lăsasem în seara precedentă, iar pantalonii, așezați de seara pe spătarul scaunului, erau în visul meu căzuți pe covor, așa cum aveam să-i găsesc în realitate a doua zi), plutea în cameră un abur lunatic, de parcă m-aș fi trezit rău, sau aș fi făcut-o într-o lume identică în detalii cu a noastră, dar reconstruită, *prea* fidel, *prea* nuanțat, pe o planetă străină, pentru scopuri incomprehensibile. Și deodată începeam să percep sunetul. Mi se părea că el existase dintotdeauna, dar că evoluase timp de milenii mult sub pragul percepției mele, se tot amplificase, pornind de la o liniște aproape absolută, îmi căutase urechile (sau poate zona din lobii temporali aflată la interfața dintre vibrație și senzații) ca o săgeată care-și caută ținta, și în sfîrșit, amplificîndu-se de bilioane de ori de la punctul de pornire, se furișase prin marea poartă auditivă a minții. Zgomotul, la-nceput mic și inofensiv ca zbîrnîitul unei musculițe, aproape inaudibil, oscila asemenea unei sirene, dar cu o frecvență numai a lui și cu un anume glissando care-i dădea o catifelare aproape tactilă, ca și cînd ai freca ușor între degete petalele ușor fibroase ale unei petunii.

În doar cîteva secunde, zgomotul căpăta trup și devenea *galben*. Se-nșuruba ca un tirbușon în craniul meu, tot mai puternic, oscilînd sus–jos, sus–jos tot mai rapid, urcînd asimptotic de la „audibil" la „tare", depășind pragul acceptabilului, apoi al tolerabilului, pînă ce se transforma într-un urlet de aur. Simțeam că amplificarea nu va avea sfîrșit, și o isterie distrugătoare, o teroare sincronizată cu creșterea nebunească a sunetului mă cuprindeau, puneau stăpînire

pe mine, mi se substituiau, cu toate încercările mele de a-mi păstra identitatea. Sunetul depășise urechea, poate o dizolvase și devenea flacără, cînd a doua parte a visului se declanșa. Eram brusc înșfăcat de picioare de niște mîini invizibile și tîrît cu brutalitate jos din pat, cu tot cu cearceafuri, ca să fiu izbit de mobilele de pe peretele opus. În alte vise tîrîrea asta nu se oprea aici. Eram cărat, cu o viteză din ce în ce mai mare, prin camere stranii, pe drumuri acoperite de arbori ca niște tunele, pînă cînd viteza devenea infinită, o dată cu limbile de flăcări ale fostului zgomot, și care acum îmi arseseră corpul, îmi spărseseră țeasta-n țăndări și se lățeau triumfător în tot spațiul, în toate vremurile, în întreaga ființă, pînă ce însăși ființa era carbonizată și focul clocotitor i se substituia, îndesindu-se, ațîțîndu-se, concentrîndu-se, amplificîndu-se în nesfîrșire. Urlet de foc, coborînd și urcînd de miliarde de ori pe secundă, urlet al meu și al Dumnezeirii, teroare a mea și triumf, groază dincolo de groază, fericire depășind de miliarde de ori fericirea...

Mă regăseam în patul meu și mi se părea că mă trezisem. Verzuiul odăii rotea aceeași lumină lunatică, sucită în sine. Parcă niște lacrimi mi se uscaseră pe obraji. Mă ridicam și mergeam s-o caut pe mama. Părea a se-ngîna ziua cu noaptea. Înaintam pe holurile și prin odăile casei noastre, încă pierdute-n crepuscul. Ușile mi se deschideau singure înainte, lăsîndu-mă să-naintez, încet și egal, prin cele trei camere. Cînd ușa sufrageriei se deschidea, vedeam pe fereastră soarele zorilor, mic și roșu, fără strălucire, ridicîndu-se deasupra morii Dîmboviței. Pe sofaua răvășită dormeau părinții mei, mama cu tot capul vîrît sub cearceaf, ghemuită, așa-ncît părea ciudat de mică, iar tata pe spate, cu nasturii descheiați la pijamaua șifonată și cu un fes pe cap, făcut dintr-un ciorap de damă înnodat, ca să-i țină părul lipit pe spate. Mă apropiam și-o priveam pe mama cu o ciudată intensitate. Aproape imediat mă trezeam într-adevăr, și, ca azi-noapte, rămîneam o vreme într-o stare de confuzie desăvîrșită. Făceam apoi cîteva mici gesturi absurde. Mergeam la baie și, după ce mă priveam o vreme-n oglindă, fără nici un gînd, începeam să-mi tai unghiile de la o mînă. Sau înșurubam și desșurubam de cîteva ori capacul sticlei de spirt.Toată pielea capului îmi frigea de parcă o rețea de metal incandescent mi-ar fi acoperit-o. Reveneam automat în patul meu, unde readormeam imediat și vegetam cîteva ore fără vise, pînă se făcea dimineață.

Într-una dintre rătăcirile mele, în vis, prin încăperile crepusculare, pătrunzînd în sufragerie, am fost surprins de lipsa mamei din așternutul de pe sofa. Era doar tata, cu fața la perete, doar în maieu și respirînd egal. Frustrarea și neliniștea m-au trezit imediat. Cînd s-a făcut dimineață și mama s-a-ntors de la lapte, mi-a spus, neagră de supărare, că „taică-tu ăsta" iar se luase după colegii lui de la ziar și merseseră la bar ca să-l sărbătorească pe nu-știu cine. Mama-și făcuse atît sînge rău pentru cheltuială, că se culcase în camera mică, lăsîndu-l în acea noapte pe tata să doarmă singur... Visul, deci, cuprinsese un soi de bizară clarviziune, de parcă, într-un fel, bîntuisem în realitate, chiar dacă afară din corp, prin camerele întunecate.

Totul a-nceput în toamna tîrzie a lui 1973, cînd am fost prins de o ploaie rea și înghețată, pe cînd mă-ntorceam de la orele de atelier. Într-un minut, uniforma mi se făcuse fleașcă și apa îmi șiroia prin păr, intrîndu-mi pe sub guler, zigzagînd pe pielea goală a spinării și lățindu-se deasupra curelei. Pe linia lui 5 peisajul era oricum dezolant, dar sub ploaia mocănească toate casele păreau, ca și cerul, din lut și din smoală. Frunzele se lipeau, moarte, de ziduri și de parbrizul tramvaielor, putrezeau prin bălți, se opreau pe umerii cocîrjați ai vreunei babe nebune care, depărtînd picioarele, urina-n ploaie sprijinită de-un gard. Ajuns acasă, am făcut o baie fierbinte în care-am zăcut, cu capul în apă pînă peste urechi, ascultînd zgomotele curios de clare venite de la vecini — glasuri, lătrături, huruitul unei mașini de spălat — pînă cînd aproape că mi s-a făcut rău de căldură. Toată seara, apoi, am recitat cu emfază, în fața oglinzii, din poeții pe care-i descopeream, unii după alții, ultimul părîndu-mi-se întotdeauna cel mai mare, cel atins de geniu, singurul. Patetismul declamărilor mele — cu voce joasă, totuși, căci mi-era teamă de ironiile părinților, deși ei, de cele mai multe ori, stăteau ca morții în aura albastră a televizorului, în sufragerie — întrecea orice măsură. Așezat pe marginea patului, cu cartea-n mînă, șuieram, gunguream și lătram versurile, contorsionîndu-mi mușchii feței ca intrat în transă pînă începeau să mă doară și, ca sfincterul peribucal al trompetiștilor, îmi amorțeau pentru o vreme. Fiecare vers trebuia trăit cu o intensitate absolută, căci fiecare aducea o dumirire, o luminare interioară în viața mea jalnică, în camera mea cu becuri chioare și mobilă învechită. Cînd le recitam, privindu-mă-n ochi în oglindă și făcînd grimase „disperate", „profetice",

„pure", „pasionate", parcă și chimismul interior mi se modifica: părul mi se zbîrlea, nu doar pe cap și pe brațe, ci pînă și cel de pe pulpe, ochii mi se lărgeau, acneea care-mi acoperea fruntea se aprindea pe pielea palidă... Transpiram, muiam pijamaua mea mereu ruptă la nasturi. Nu mai puteam să rămîn locului, ci, cuprins de exaltare, mergeam la fereastră ca să recit panoramei bucureștene peste care cădea, țîrîit, ploaia:

Fată ca șopîrlele,
Scoală-te de pe lespezi,
Du-te unde curg gîrlele
Viața să-ți lepezi.

Vizavi, cîinele lui Nenea Cățelu stătea ghemuit, ca o cîrpă neagră, în ploaie, iar crucificații de pe stîlpii de neon dintre șinele tramvaielor, fiecare cu cununa lui de spini pe cap, ridicau spre cer fețele însîngerate, ca să lipăie ploaia de noiembrie. Pe șine circulau aproape numai vagoane de serviciu, avînd pe platforma dinapoi un fel de spînzurători galbene, de metal, cu scripete. Mă așezam pe capacul lăzii de la studio și-mi propteam tălpile goale pe elementii fierbinți ai caloriferului, căruia deja i se dăduse drumul „de probă". Stăteam așa pînă se făcea complet întuneric și orașul, ca într-o ilustrație din vechi cărți pentru copii, se estompa delicat sub norii de argint și sub lună. Doar reclamele de neon, aprinzîndu-se și stingîndu-se-n depărtare, ca niște fosforescenți pești abisali, contraziceau înserarea cu literele lor indistincte verzi, azurii, purpurii. Ca în copilărie, cînd se stingea o reclamă închideam ochii, număram pînă la șapte sau pînă la unsprezece și, cînd îi redeschideam, vedeam iarăși reclama aprinsă. Puteam astfel s-o țin aprinsă la nesfîrșit, sărind peste golurile-mbeznate, căci spațiul întunecat care rămînea după stingerea dreptunghiului sau cercului de lumină din vîrful blocurilor turn din centru devenea deodată mult mai negru decît restul panoramei nocturne. Nu mai aprindeam lumina în cameră, și rămîneam așa, pînă spre două noaptea, privind întunericul prin geamul albastru scînteietor și simțindu-mă un animal de peșteră, cu carnea transparentă și fără ochi, pipăind pereții cu mănunchiuri subțiri de organe tactile.

Și-n noaptea aceea am adormit simțindu-mi masca facială grea ca de bronz de la atîta sforțare și contorsionare. A doua zi m-am

trezit palid și buimac. Cînd m-am spălat pe dinți mi-am dat seama, fără să înțeleg încă, de fapt, cu adevărat, că se-ntîmpla un lucru neobișnuit: apa rece cu care mă clăteam curgea liber din gura mea, deși strîngeam buzele: buza de sus, în partea ei stîngă, avea mușchiul moale, neputincios și un pic zvîcnitor. Era ciudat și aproape amuzant. „Ce dracu", îmi ziceam, și luam iar apă-n gură, încercînd din răsputeri s-o reții. Dar cu cît îmi încordam mai tare buzele și obrajii, cu atît șuvoiul sucit, turbulent, țîșnea mai puternic prin breșa laxă a buzei de sus. Am ieșit din baie și, timp de vreo oră, mi-am făcut de lucru, încercînd să nu mă mai gîndesc la ciudățenia aceea, care, speram, avea să-nceteze o dată și o dată, ca un cîrcel sau ca o bătaie a pleoapei. Dar anomalia a persistat cu încăpățînare. Mi-am dat seama că nu mai puteam nici să fluier, iar buza mea, pe acea porțiune de vreun centimetru, acoperită de firave tuleie, era moale asemenea cărniței scoicilor. Nici atunci nu m-am speriat, dar i-am arătat și mamei (tocmai venise de la piață, trasă-n jos de plasele ei enorme) ce mi se-ntîmplase, zîmbind nătîng, ca și cînd ar fi trebuit să mă laud cu vreo dexteritate dobîndită de curînd. Mama s-a speriat, și-a dus mîna țărănește la gură și-a scos un „aaoleo!" mai mult aspirat. Am plecat repede cu ea la Spitalul de Urgență. Era sîmbătă și la camera de gardă nu era nimeni. Mirosea doar a mușama și a antibiotice. În cele din urmă a venit o doctoriță între două vîrste care m-a examinat și mi-a pus imediat un diagnostic care s-a dovedit corect: pareză facială, probabil periferică, stîngă, supranumită „a frigore", căci nervul care inervează musculatura unei jumătăți de față era secționat, la nivelul urechii, din cauza frigului excesiv. Ploaia înghețată care-mi bătuse-n creștet cu o zi în urmă mă dăduse gata. Trebuia neapărat să fiu spitalizat la o secție de neurologie, ca să-ncep cît mai curînd tratamentul, așa că doctorița, după ce a mai glumit puțin cu mine, mi-a făcut trimiterea la Spitalul Colentina, unde am ajuns în după-masa aceleiași zile.

În marele salon de neurologie din corpul IV de clădiri al spitalului de pe Ștefan cel Mare — clădiri gălbui și fărîmițate, cu prora și pupa ascuțite de verande cu geamuri, încît cu nimic nu aduceau mai bine decît cu niște galioane spaniole ancorate unul lîngă altul în rada scînteietoare — puteau fi treizeci de paturi. Populația lor, deși omogenizată de halatele stacojii, pline de rărituri, rosături și urme de fier de călcat, se diversificase rapid pentru mine, pe mă-

sură ce începeam să-i cunosc mai bine pe pacienți, fiecare cu boala și personalitatea și poveștile lui. Cum pînă luni dimineața nu am fost examinat de nimeni, am avut destul timp să urmăresc, pe de-o parte, extinderea progresivă a paraliziei feței mele, înglobarea lentă ca mersul unui minutar de ceas a comisurii gurii, a mușchiului bărbiei, a pometelui stîng, a pleoapei (pe care apoi n-am mai reușit s-o închid, timp de luni întregi, decît cu degetul), pînă ce fața mea — și asta se vedea mai ales cînd rîdeam — devenise cea a unui sinistru arlechin, iar pe de altă parte să intru într-un mic grup de oameni mai tineri, „grădinița", cum aveau să ne zică doctorița Zlătescu și asistentele, băieți cu care apoi, întreaga lună, aveam să jucăm, la măsuța de pe verandă, nesfîrșite partide de 21 pe chibrituri. Pe ceilalți i-am cunoscut mai vag: îmi amintesc un fost doctor atins de scleroză în plăci, care stătea mereu visător în vîrful patului său și, dacă te apropiai de el, scotea de la piept o poză alb-negru înfățișînd un grup eteroclit de persoane, ale căror nume, relații de rudenie și alte detalii erau mereu diferite; un ins care fusese lovit cu o rangă-n cap în timpul unor „incidente cu ungurii", la frontieră, într-un moment istoric pe care nu l-am putut situa nicăieri; un parkinsonian îndopat pînă la refuz cu L-dopa; un barman de la Intercontinental care purta chiloți de damă, cu fundițe de satin; un ins antipatic, extrem de gras, puțind mereu a nădușeală și suferind (cumplit) de sindrom Reiter: avea senzația că propriii lui dinți conspiră împotriva lui, și-ntr-adevăr nu-și putea stăpîni impulsul de a-și mușca limba și obrajii pe dinăuntru. Mai țin minte un bătrîn de cel puțin optzeci de ani, complet decrepit, „domnul Ionescu", care se lăuda că „înainte de comuniști" scrisese în „Universul" reportaje despre mizeria socială din România: „Îi biciuiam, dom'le, îi biciuiam fără milă! Eram spaima gazetăriei politice, dom'le! Veneau la mine și Bucșescu, și Vosganian, și Lacheris, pînă și Samurcaș a venit o dată la mine la birou, și-mi căzeau în genunchi, dom'le, și-mi dădeau milioane, numai să nu scriu despre afacerile lor veroase! Căpușe, lichele, păianjeni ai regimului corupției, așa le ziceam, dom'le! Și le aruncam milioanele în față!" Moșul, complet chel, cu vine ca niște varice ieșite pe țeastă, cu ochii holbați fioros și fălcile edentate în veșnic freamăt, își trăgea o clipă sufletul și relua cu aceeași vehemență senilă, scuipîndu-ne în timp ce perora: „Îmi trimeteau femei să mă corupă, curtezane, cocote de lux...

Au trecut pe la mine, pe la ziar, cine cu gîndul nu gîndești: uite-aici, pe genunchii mei, au stat și Debora Zilberștain, și Angelica Ducote (aia de la grădina Oteteleșanu), și Mioara Mironescu de la « Bisquit » (ba nu, de la « Gorgonzola »), și Vetuța aia de se ducea la ea Eftimiu să-i facă *le carnaval de Venice*... Toate, dom'le, pe toate le-am avut, da' pamfletele tot le-am scris, mama lor de șnapani! Cînd auzeau de Ionescu parcă auzeau de Satana, dom'le!" Bătrînu-i cunoscuse „ca pe buzunarele mele" pe Camil Petrescu, pe Homer Patrulius („ăsta a fost singuru' care-a avut geniu, dom'le; zicea Lovinescu: « Ai geniu, dom'le Patrulius, ai geniu! »", pe Minulescu, pe Corduneanu... Din cînd în cînd îl întrerupea sora ca să-i înfigă-n fesă un ac de seringă cu nepăsarea cu care l-ar fi băgat într-un cal mort, sau să-i apuce delicat glandul între degete și să-i introducă șerpișorul roz al sondei, singurul mod în care domnul Ionescu mai putea să urineze... În fine, de undeva, din încrețiturile amintirii, îmi apare și un lungan fragil și palid, un soi de langustă verzuie, stînd mereu la fereastră și privind în zare. Suferea, am impresia, de o neobișnuită acromegalie. Nu l-am remarcat decît atunci cînd a făcut-o toată lumea, într-o zi de vizită, cînd la cineva a venit o femeie însoțită de-o fetiță de vreo zece–doisprezece ani. Insul nesfîrșit de înalt s-a însuflețit deodată, s-a apropiat de fetiță ca o fantasmă, a luat-o deoparte, și, cu gesturi de necromant, i-a vorbit vreo jumătate de oră. „Nu uita să visezi", i-a strigat cu vocea lui stinsă și croncănitoare cînd mama și fata au părăsit salonul.

Dar cu inșii-ăștia am avut prea puțin de-a face. Noaptea cîțiva gemeau și se tînguiau supărător, iar unul scrîșnea din măsele de te-apuca groaza. Apropiații mei (la propriu, de altfel, căci „grădinița" noastră era grupată pat lîngă pat în preajma ușii de la intrare) erau alții. Vizavi de patul meu, despărțit de el printr-o noptieră, se afla patul de suferință al unui biet ghebos, un cizmar la vreo 55 de ani, al cărui craniu cu pielea de culoarea fecalelor ieșea direct dintr-un torace diform. Un cap de copil în spate și unul în față păreau a-și forța drum prin pijamaua de finet. Pe lîngă toate nenorocirile, cocoșatul fusese lovit de hemiplegie chiar în minusculul său atelier de cizmar. Așa că era singurul din salon complet neputincios, incapabil să se ridice din pat, și ținta dușmăniei tuturor, căci împuțea îngrozitor camera, cel puțin o dată pe zi, cînd una

dintre surori strecura „țucalul" sub el și, după o vreme, îl ducea, acoperit cu hîrtii murdare. Bietului om îi venea să intre-n pămînt de rușine. Stăteam de multe ori de vorbă cu acest Leopardi chinuit de melancolie. Serile îi scoteam de la mînă ceasul bătrînesc, cu cadranul calcifiat și cu curea de pînză kaki, i-l puneam în „saltar", iar diminețile i-l prindeam iarăși la încheietură. Sprîncenele acestui om al durerii aveau între ele cute adînci. Nu se mai însenina nițel decît cînd îi venea familia: o femeie oligofrenă, operată la cap, chiar în frunte, unde o cicatrice albăstrie, intersectată de suturi, se arcuia pînă intra în păr, și o fetiță *normală*, mîndria cea mare a cizmarului. Trei sferturi din timp vorbea numai despre ea, cît de bine învață, cum se joacă...

Într-o dimineață, la vizita medicală, domnul Paul, cizmarul, s-a pomenit că nu mai putea vorbi: se bîlbîia, nu-și mai găsea cuvintele, și fața i se împurpurase cum se congestionează de sînge organele rușinoase. O spaimă teribilă coborîse asupra lui. Doctorița încercase să-l liniștească, dar cocoșatul căscă deodată gura spre tavan (ce-aveau dinții lui de păreau atît de neobișnuiți? o amplasare vicioasă? depuneri de tartru închipuind, pe fiecare dinte, profiluri de camee, scene religioase, grădini cu poteci ce se bifurcă?) și slobozi urlete ascuțite, caraghioase, de vulpe prinsă-n capcană. Țipă așa și se zvîrcoli cît îi îngăduia hemipareza, cu fața sîngerie și lacrimile curgîndu-i pe tîmple, pînă i-au făcut tranchilizante. Spre seară se-nsenină și rîdea fericit. Crezuse că, pe lîngă cocoașă, pe lîngă paralizie, Dumnezeu îl mai bătuse și cu bîlbîiala. Asta-l scosese din minți: „Ce-ar fi zis dracii de copii din Smîrdan dacă m-aș fi-ntors din spital și bîlbîit?" Dar nu fusese decît o spaimă ne-ntemeiată. În dreapta mea stătea un puțoi coșos, cu mutră de oltean cobilițar, pirpiriu și complet cretin, jucător de fotbal. Venise doar cu o zi înaintea mea. După o căzătură pe teren, începuse să-i curgă sînge dintr-o ureche. Se trezise noaptea cu perna roșie. Bretonul, ochii mici și rotunzi, gura fără buze și acneea ubicuă îi dădeau mina clasică a „netrebnicului" din vechile filme cu cruciați și centuri de castitate. Era în investigații, la fel ca tînărul drăguț și bine crescut de lîngă el care, pe un fond de deplină normalitate, se culcase-ntr-o seară ca să nu mai poată fi trezit timp de opt zile, cînd deschise ochii vesel și cu poftă de mîncare. Trecuse de-atunci mai bine de-o lună, creieru-i fusese explorat în nu știu cîte rînduri,

EEG-ul ieșindu-i de fiecare dată normal. „Nimeni nu știe ce am", spunea el tuturor cu mîndrie. Discutam cu el literatură, îi recitam entuziast din Tzara și Voronca, iar el îmi vorbea de Mandiargues și Beckett. Se amuza să mă facă să rîd, căci atunci (cum boala mea progresase) jumătatea dreaptă a feței mi se-nsufletea, colțul gurii se ridica vesel spre ureche, ochiul se îngusta și sclipea, pe cînd, ca fața nevăzută a lunii, partea stîngă rămînea de piatră, hieratică și misterioasă. „Parc-ai fi Riga Crypto și lapona Enigel!" Tot cam de 17–18 ani era și singurul epileptic din salon, un băiat de la țară, mare, cu urechi clăpăuge și ochii injectați. Cît am stat în spital n-a făcut decît o singură criză, dar violentă, năpraznică: a căzut brusc, cu un urlet de tras în țeapă, în spațiul dintre șirurile de paturi, și mișcările clonice au început imediat. Un doctor a sosit repede și i-a apăsat cu forță palmele peste gură și nas pînă convulsiile au scăzut din intensitate și marele corp în pijama albastră a rămas inert pe podea. Dar pînă atunci nu speriase pe nimeni, dimpotrivă, ne distrase cu niște povești dezlînate, copilărești, pierdute în amănunte, despre strigoi care ies din bălți și copii născuți cu căiță, care cunosc viitorul limpede ca-n palmă. Fotbalistul, hipersomniacul (pe care cred că-l chema George), epilepticul și cu mine eram „grădinița" și ne petreceam vremea împreună, mai ales jucînd cărți, în vîrful patului sau pe verandă, spunînd bancuri și spionîndu-le pe surori. În ultima săptămînă a șederii mele ni se adăugase un pușți de vreo zece ani, ce dorea arzător să fie operat de te miri ce: după apendice îi scoseseră amigdalele și polipii, iar acum simula (credea doctorița) probleme acute cu stomacul. Dacă venea numai vorba de-o operație, micul lui ciucure se întărea instantaneu, lucru care-l făcea pe fotbalist să se tăvălească în pat de rîs. Bineînțeles că măgarul avea grijă să „i-o scoale" micului pacient și de douăzeci de ori pe zi, descriindu-i cu o mulțime de amănunte prostești disecții, rezecții și trepanări și prefăcîndu-se că salivează de plăcere. Dar băiețelul se salva de toate ironiile prin darul lui neobișnuit de jucător de cărți. Ne desființa, pur și simplu, la 21. Ne lua zeci de cutii de chibrite. Intuiția lui desigur miraculoasă îi spunea să se oprească la 14 sau la 15, sau, dimpotrivă, să mai ceară o carte cînd cele din mîna lui însumau 19 și chiar 20.

Medicația mea era pe bază de cortizon. De aceea n-aveam voie să mănînc sărat, dacă nu cumva mi-ar fi plăcut jalnicul substituent

al sării de pe fiecare măsuță din verandă, clorura de potasiu. Mi se mai dădeau și niște vitamine, dar, slavă Domnului, nici unele injectabile. Tratamentul mi-l stabilise doctorița chiar din prima zi de consultație, după ce surorile mă examinaseră pe toate părțile (nu și în pantalonii de pijama, cum speram și mă temeam, căci, văzusem dinainte, una dintre rubricile foii de diagnostic privea „aspectul organelor genitale" — dar surorile scriseseră acolo, din oficiu, „normal"), mă rîcîiseră cu o cheie yale în talpă, îmi vîrîseră niște vată în ochi și îmi verificaseră și celelalte reflexe cu ciocănelul de cauciuc. Examinarea asta mă excitase neașteptat de tare. Surorile, una blondă, durdulie, și cealaltă roșcată, purtau halate albe prin care se zăreau cu ușurință, mai ales cînd stăteau aplecate, chiloții și, cînd purtau, sutienele. Știam în fiecare zi (și comentam împreună cu prietenii mei) culoarea și chiar desenele — buline și floricele — lenjeriei lor intime. Între nasturi, halatele, călcate ca hîrtia, făceau uneori căscături prin care puteai zări rotunzimea sînilor și, cînd aveai noroc, chiar cîte un sfîrc cu o roată împrejur. Cum aveam 16 ani și hormonii își făceau de cap în sîngele care-mi iriga creierul, n-aveam nici o dificultate să-mi închipui că aveam să le posed pe amîndouă, că vor veni una după alta în patul meu în cîte-o noapte vîrstată de gemete și scrîșnituri de măsele. Mai era și a treia soră, „o sfîntă", cum îi tot spunea cocoșatul, o fată cu fața subțire și palidă, aproape fără corp, în orice caz fără atribute feminine, care plutea tăcută printre bolnavi, făcînd muncile cele mai respingătoare (vîrîrea sondelor în uretra unor bolnavi, reducerea cîte unui prolaps rectal, cărarea țucalelor) fără ca pe fața ei să apară acea grimasă de scîrbă și dispreț de pe figurile celorlalte două. După acest prim examen, doctorița mi-a stabilit diagnosticul, tratamentul și chiar un pronostic destul de ambiguu, spus, chipurile, pe un ton de glumă: „Acuma să nu te-aștepți să te facem din babă știrbă fată de măritat..."

Vremea, afară, era mizerabilă, ploua mai departe țîrîit și stupid, puținii arbori care se vedeau prin geamurile verandei mai păstrau pe crengi doar cîteva frunze galbene, iar aleile erau negre, ude, cețoase. Serile citeam, mare parte din timp, mai ales după cină. De două ori pe săptămînă mă duceam la „raze" și de două ori, în alte zile, la masaj. Făceau parte din tratament. Între timp, paralizia feței mele devenise totală. Fiind un caz „frumos" și tipic, eram adesea

vizitat de studenții de la medicină care-și făceau veacul prin salonul nostru, în grupe de 7–8, înconjurînd cîte un pat și străduindu-se să pună cîte-un diagnostic. „Priviți-i fața", le zicea profesorul după ce se strînseseră în jurul meu. Erau fete drăguțe și tipi în bluze de doctori, cu mîneci scurte. „E simetrică sau asimetrică?" „Asimetrică!", strigau mai mulți, dar, la figura dezaprobatoare a bărbosului, ceilalți strigau și mai tare: „Simetrică!" Simetrică!" „Acuma rîzi, băiețaș!", adăuga profesorul, iar eu mă conformam, ca o maimuță dresată. „Asimetrică!", urlau toți triumfător. Îmi vîrau apoi vată-n ochi, străduindu-se să detecteze nu știu ce reflexe. Cum pleca profesorul, știam că pot avea liniște. Băieții le ciupeau pe fete de fund, se duceau pe verandă și fumau, glumeau și chicoteau fără să mai dea nici o atenție bolnavilor în halate vișinii sau în pijamale cu dungi spălăcite, cu textura aspră ca a zeghelor.

Cînd mergeam la raze, coboram două etaje, străbătînd vaste și reci holuri, sinistre ca de morgă. Fiecare avea două–trei bănci de vinilin pe care nu stătea de obicei nimeni și cîte un telefon public agățat în perete, la care vorbea cîte-o bolnavă sfrijită, în halat cu buline ca un kimono. Pătrundeam pe un culoar întunecos, avînd pe margine cilindri albaștri de oxigen, prindeam cu coada ochiului, prin crăpătura unei draperii de mușama, imagini stinse din infernul sălii de reanimare și ajungeam, în fine, în cabinetul îngust încărcat de aparatură electrică. Pînă și eu îmi puteam da seama de bizareria și ridicolul acestor cutioaie cu butoane de ebonită și cadrane prinse-n șuruburi zdravene, ca de tanc. În cadrane se mișcau ace în formă de săgeată, avînd pînă și ampenaj, iar literele și simbolurile erau scrise de mînă, cu tuș, cu o grafie învechită. Era ca un depozit al cine știe cărui magazin de depanat televizoare, unde te încurcai în cabluri și fire, unde nenumărate mufe de tablă își așteptau bananele cu capușoane de plastic ordinar, unde panouri cu potențiometre și voltmetre semănau cu cele ale manipulanților de tramvai. În fața unuia dintre ele mă așezam pe un scaun, iar doctorul, de obicei scufundat în „Sportul", venea, cu figura unui magician sceptic, să-mi așeze pe tîmple doi electrozi muiați în vaselină, pe care mi-i lipea de piele cu leucoplast. Rotea apoi pînă la o anumită gradație butonul de ebonită și se retrăgea în colțul lui, pierind în spatele paginilor cu clasamente și comentarii sportive. Îmi

rămînea o oră de așteptare și neliniște. Vaselina de pe conductori troznea ușor la trecerea curentului electric, ca și cînd, fierbînd, ar fi făcut băsicuțe. Cu ochii închiși, urmăream în imaginație cum fluidul de electroni îmi străbate scalpul, forează osul țestei și sfredelește foile de pergament gros și botit care înfașă creierul. Se-afundă apoi în măduva complicată și analgică, tatonează circuite și structuri, favorizează emisii de neurotransmițători, stimulează nevrogliile, trezește prințesele adormite în alcovuri de taină, proliferează cîngile de crabi și sarcopți fojgăind prin pivnițe, face să vibreze globuri de cuarț din săli de caolin, mai vaste ca mintea. Violat, umilit, dar în același timp uns cu un mir straniu, creierul meu își desfăcea încetișor labiile întortocheate, irigate de vene, înflorea ca o țară în care curge lapte și miere, udată de un Iordan carnivor. Coboram și eu în peisajul carstic săpat de pîrîul curentului violet. Exploram structuri tragice și mărețe, propulsate spre înălțime, palate abstruse arzînd în soare ivindu-și vîrfurile cu giruete dintr-o masă de neuroni, săli cadrilate, cu dale pe care fojgăiau animale transparente și umede, vîrtejuri de informație colorată, gheme de șerpi împletindu-se pe mosoare de jad. Traversam mocirla axonilor cu nave ușoare de iridiu, retezam dendrite și tentacule cu macheta, înfruntam coșmaruri ca niște uragane năpraznice, îndrăzneam să privesc în ochii unor dumnezeiești emisari, pînă ce, în sfîrșit, deslușeam în cețurile albastre limanul mult așteptat, cohleea urechii opuse ridicîndu-se din stînca temporală ca roata mare a unui parc de distracții. Deschideam atunci, buimac, pleoapele: ora trecuse. Medicul îmi dezlipea brutal leucoplastul și-mi lua electrozii, lăsîndu-mă cu tîmplele lucioase. După fiecare ședință de raze rămîneam după-amiezele cu ochii-n gol, visător fără să visez la nimic, meditativ fără nici un gînd, dar simțindu-mi viața extinsă și pură ca un enorm cer de vară. Răspundeam prietenilor cînd mă-ntrebau cîte ceva, mîncam dacă venea ora mesei, dar nu eram acolo, și mai ales simțeam că nu sînt *de* acolo, că formele colorate din jurul meu, ca și feroneria vocilor, și felonia norilor de toamnă, deși identice cu cele din lumea mea (și, tocmai *pentru că* identice) nu erau decît o mare și derizorie înscenare. Priveam totul fără să-mi ațintesc nicăieri privirea, globii ochilor mei divergeau, fantoma dreaptă și cea stîngă se desprindeau încet una de alta, lumea se dedubla și se topea într-un fel de abur fin, cafeniu-roșcat și apoi

auriu... Pînă cînd rămînea doar auriul, ca de icoană, tremurînd în răcoare și vid... Reveneau apoi imaginile din salon, dar fără relief și fără-nțeles, ca o împletitură barocă, la care mă uitam așa cum, pe cînd eram copil, în după-amiezele cînd mă sileau să dorm, priveam, cu fața la perete, spătarul canapelei, stofa lui cu desene-nflorate: le vedeam ca sub o lupă, le urmăream toate întortocherile și bifurcațiile, observam fiecare diferență de nuanță a culorilor, încît ajungeam să *știu* materialul cum poate numai cel ce-l fabricase îl mai știa, dar fără să știu *de ce* îl știu, de ce mintea mea a recreat bucata aia de stofă, care-mi strălucea acum, tridimensională, în centrul cîmpului vizual, cu fiecare ațișoară și fiecare milimetru colorat vizibile ca-ntr-o lumină razantă. Oribile sînt imaginile din care tu nu exiști, pe care le-ar fi putut vedea oricine, și le-ar grefa apoi în mintea, în *carnea* ta... În fine, după ore și ore de vid, reveneam în propriile mele senzații, îmi regăseam glandele endocrine și pielea, istoria și valorile, pijamaua și cărțile de joc. Rîdeam din nou, cu jumătate de față, la bancurile lui George, iar noaptea, înainte de a adormi, rechemam în memorie fesele celor două surori și le posedam pe la spate, iar și iar, în cearceaful umed și cald. Dimineții îi legam iar ghebosului ceasul la mînă, veneau apoi doctorul și asistenții, timpul se autoreproducea cu placiditatea unui nevertebrat inferior, pe trei sferturi umplut cu ouă...

Ultima componentă a tratamentului meu era masajul. Mult timp după ce am ieșit din spital am continuat să mi-l fac singur, în fața oglinzii, ca o femeie care simte că-mbătrînește. Cu puțină pudră de talc pe degete, începeam cu fruntea, întinzîndu-mi pielea către tîmple și urmărind, zi de zi, cum, dacă ridicam sprîncenele ca un om care se miră, dungile din partea stîngă a frunții se conturau tot mai mult (în spital deveniseră inexistente), continuam cu sprîncenele și umerii obrajilor, apoi, prin mișcări speciale pe care le-nvățasem de la maseurul orb, coboram spre pomeți și obraji, unde insistam minute-n șir. Cortizonul și tratamentul electric îmi stimulaseră regenerarea nervului, însă masele musculare ale feței se dezvoltaseră de la un timp oarecum haotic, așa că simetria feței se alterase, și acesta fusese prețul recuperării mișcărilor esențiale. Mult mai mult îmi masam buzele și bărbia, ca să termin cu gîtul, mirîndu-mă de fiecare dată cît era de subțire și cît de ușor se-nroșea sub degetele mele. Mă priveam apoi mult timp în oglindă, simțind o tensiune benignă în toți mușchii feței. Un cap de adolescent, palid ca moartea și cu ochii încercănați, mă privea înapoi din închisoarea oglinzii. Mă trînteam apoi în pat cu o carte, și seara mă prindea, ca de obicei, citind și înnebunind de singurătate.

Dar, cît am stat în spital, ședințele de masaj facial aveau loc în cabinetul maseurului orb, de două ori pe săptămînă, și doar mîinile lui late și moi îmi modelau, ca ale unui sculptor, lutul ceros al feței. Orbul emana frig ca un aisberg. Tot timpul mi-a fost teamă de el, deși, cînd am coborît în vizuina lui pentru prima ședință, mi-am dat seama că nu-mi era complet necunoscut. Îl întîlnisem de mai multe ori pe Ștefan cel Mare, plimbîndu-se la braț cu o femeie roșcată, fardată și rujată violent, înfășurată în blănuri de vulpe.

Voinic din cale-afară, cu o față neobișnuit de largă, orbul înainta dislocînd aerul din fața lui, cu acel mers caracteristic, de parcă ar opune rezistență cuiva care l-ar fi împins de la spate. În cabinet, printre mobilele și etajerele mărunte, îmbrăcat în bluza albă care-i lăsa descoperite brațele păroase, maseurul era și mai impresionant. Umplea cabinetul așa cum statuia enormă a unui idol adună grota în jurul lui. În interior, orbul renunța la ochelarii negri, așa că-i puteai vedea pleoapele-nchise, cu gene frumoase, bombate de globii ochilor morți. Erau ochii unui om care doarme sau care încearcă să gîndească la o problemă întortocheată și fără soluție.

Nu eram niciodată la largul meu cînd mergeam la ședințele de masaj. Oricînd aș fi preferat să fac raze. Cabinetul era în primul rînd foarte îndepărtat de salonul meu. Mi se părea că trebuie să cobor zeci de etaje și să străbat sute de culoare pustii. La-nceput mă rătăceam tot timpul și nimeream în saloane de femei, în cabinete de radiologie sau în laboratoare, ori pur și simplu în hale verzui și reci, aparent fără altă ieșire. Mi-aduc aminte cît de surprins am fost cînd, deschizînd una dintre ușile albe și anonime din capătul unui culoar, am nimerit într-un dormitor, mai curînd un budoar, cu măsuță de toaletă înțesată de parfumuri și cu un mare pat în așternutul căruia o adolescentă, ghemuită, citea o carte cu coperți vișinii. Auzind ușa, fata s-a ridicat înspăimîntată și-a-nceput să țipe privindu-mă cu ochii largi. Mi-am văzut o clipă silueta în oglinda limpede a toaletei: un puști șleampăt, în halat și pijama, rămas în ușa întredeschisă, la fel de speriat ca și fata. Căci lăsînd la o parte ciudățenia apariției acestui alcov intim într-un spital și puternica frumusețe brunetă care-l ocupa, pe fereastra cu perdele spumoase trase-n părți se vedea o piață înconjurată de clădiri vechi, înnegrite, și-avînd în mijloc un monument ecvestru pe care-l știam bine din enciclopedia pe care-o citeam — chiar o citeam, nu o răsfoiam — și-o răsciteam încă de la șapte ani: era statuia lui Simón Bolívar din centrul orașului Montevideo...

Ajungeam pînă la urmă și în cabinetul de masaj, care, alb și funcțional, semăna bine cu oricare alt cabinet de consultație. Maseurul mă recunoștea după voce și mă poftea să-mi scot halatul și bluza de pijama și să mă așez pe un scaun de lemn furniruit, în mijlocul încăperii. El trecea în spatele meu, în picioare, ca un frizer sau ca un dentist, și deodată îmi simțeam capul prins de palme neobișnuit

de mari și presat cu putere de pîntecul orbului, ca de un zid alb și moale. Masajul n-ar fi putut dura mai mult de douăzeci de minute dac-ar fi fost făcut continuu, și atît și dura în zilele cînd așteptau la rînd mai mulți pacienți, ale căror pași, voci șoptite și dregeri de voce bărbatul masiv le percepea cu ușurință prin ușă. Cînd însă eram singurul „client", mîinile lui mi se plimbau pe față și cîte-o oră-ntreagă, uneori concentrate, apăsînd, vibrînd și tremolînd pe anumite grupe de mușchi ca degetele unui violonist, alteori distrate cu totul, atingîndu-mi doar, extrem de ușor, globii ochilor, comisurile buzelor, arterele jugulare ce-mi zvîcneau încet în carnea caldă a gîtului. În timpul primelor ședințe, orbul îmi masase fața în tăcere, aruncînd cel mult cîte-o remarcă la care nu prea știam ce să răspund: „Ai oase fragile ca grisinele. Să nu te faci niciodată boxer". După care tăcea din nou, și-n urechi nu-mi mai suna decît fîșîitul făinos al degetelor pline de pudră de talc care-mi frămîntau carnea pînă ce, îmi închipuiam eu, devenea translucidă ca pălăria meduzelor și prin ea se vedea, curat și alb, fildeșul craniului meu, lustruit ca un pietroi din albia unui rîu. Veșnica repetiție a acelorași apăsări și trageri și tremurări de degete, căldura ciudată a pîntecului în care aproape că mi se-ngropa capul cu totul, ca și lumina mistică a orbirii care plutea în cabinet mă transpuneau într-o stare tensionată și neplăcută, de spaimă adîncă, atît de adîncă încît nu o puteam recunoaște drept spaimă, ci mai curînd drept tristețe, drept deznădejde. Orbii. Orbirea. Încă de mic mă chinuiseră niște gînduri pe care degeaba încercam să le comunic celor mari. Și nu doar marea dilemă, cu care toți băieții și toate fetițele își bat capul: cum vin pe lume copiii. Aici cel puțin știam că nu pot afla deocamdată răspunsul, sau *tot* răspunsul, pentru că adulții, reuniți într-o conspirație impenetrabilă (de parcă ei ar fi fost inițiații unui mister eleusin, iar noi, cei mici, profanii; și-ntr-adevăr, nu au toate misterele, și poate toate religiile, drept model această primă excludere? Nu este sexul un fel de nemurire la care capeți acces prin maturizare? Nu-mparte ea viața în două stadii, unul larvar, iar altul arzînd în lumina eternă a conștiinței? Nu este copilul față de adult ceea ce adultul e față de îngerul ce va deveni, prin schimbare la față și-mbrăcare în slava corpului duhovnicesc? „Cînd eram copil, vorbeam ca un copil, simțeam ca un copil, gîndeam ca un copil; cînd am devenit matur, am terminat cu ceea ce este copilăresc. Acum vedem

ca-ntr-o oglindă în chip întunecos, dar atunci vom vedea față în față"...), nu lăsau să răzbată nimic către mințișoarele noastre însetate de adevăr. Gîndeam atunci la copiii care apar din burta mamei pe fund, sau prin tăierea burții, așa cum gîndim acum (greșit și nebunesc) la modul în care vom vedea fără ochi și vom auzi fără urechi și vom cînta fără buze în viața promisă nouă după travaliul obstetric al morții. Mai mult decît întrebarea „cum se fac — și se nasc — copiii", la care cei mari se-nchideau într-o mutenie aspră și supărată (geloasă cumva), spunînd doar printre dinți: „Altceva nu te-ai mai găsit să întrebi?", mă frămîntau altele, la care știam că părinții nu îmi răspund, nu pentru că nu trebuie să știu răspunsul, nici doar pentru că ei înșiși nu-l știu, ci pentru că nu pot înțelege ce vreau, pentru că nu pot să ajung să le comunic *ce* mă neliniștește. De cîte ori n-am izbucnit în plîns, stînd pe pat în spatele mamei care, goală pînă la brîu, bătea cu furculița printre ițele covorului persan la care lucra. Aș fi vrut s-o întreb cum ar fi lumea dacă în ea n-ar trăi nici o ființă, adică dacă n-ar vedea-o nimeni, dar nu eram în stare nici măcar să-mi transform frica subită în gînd, darmite în întrebare. Aveam, de fapt, din cînd în cînd o străfulgerare oribilă: lumea ar putea exista chiar dacă n-ar vedea-o nimeni. Dar atunci *cum* ar fi ea? N-ar avea nici culoare, nici gust, nici tărie, nici miros... Și totuși *ar fi*, la fel de mult ca și cea văzută și simțită de noi. Mă uitam în jur, în cameră, și-ncercam să-mi închipui că ghergheful, scaunul, patul, zidurile, pînă și mama, cu părul ei căzîndu-i creț între omoplați, cu sînii moi atîrnîndu-i pe piept, se golesc de culoare și de orice, dar într-un fel își păstrează forma, și-ncercam să „văd" acel cenușiu zgrunțuros și disperat care-ar rămîne, și care-ar fi camera noastră cînd n-o vede nimeni, un fel de cazemată de ciment în care-abia se disting scaunul de ciment, ghergheful de ciment cu covorul de ciment pe jumătate țesut, și mama de ciment împietrită pe marginea patului. Știam însă că pînă și această viziune e o imagine, că și ea era „văzută" cu mintea pe jumătate închisă, cum ai miji ochii ca să vezi doar esențialul dintr-un peisaj. Dar dacă mintea se-nchidea cu totul, dacă, mai mult, n-ar fi existat niciodată nici ochi și nici minte? Cum arătau locurile necălcate de picior de om? Cum puteau ele *exista*, fără forme și fără culori? Atunci îmi imaginam lumea, lumea întreagă, tot ce există, ca o mare întunecime, cu zone mai dense, mai

gloduroase, unde erau obiectele. O mocirlă fără limite, cu cocoloașe ce se dizolvau și ele pe-ncetul. Nicăieri nici o lumină, nici o nuanță, nici un zgomot, doar întuneric cu gloduri mai mari sau mai mici, aruncate claie peste grămadă ca mobilele vechi într-o debara complet îmbeznată.

De aici, poate, și tulburarea mea-n fața orbilor. Cînd eram mic, îmi imaginam că ei toți trăiesc în mlaștina aceea, ca niște mormoloci siniștri, ca niște amfibii care și-ar proiecta imaginea stîngace și prudentă, cu gîtul țeapăn, pe un mal al lumilor, cel plin de soare și multicolor, dar în interior, în noaptea de sub piele, ar proiecta tentacule și bizare organe de simț prin care-ar comunica, tăcuți ca peștii abisali, cu alte lumi, ale fricii, poate, și ale depresiunii. Ei știau cum este ființa cînd n-o vede nimeni. Erau, mai mult, agenții ei, spionii ei, avanposturile ei în lumea cea albă. Prin ochii lor adesea întredeschiși, prin care zăreai o cornee supurîndă, erai pîndit de moarte și agonie, sau doar de ataraxia măreață-a nimicului. Nu știam atunci că orbii, aparent frați de-o mamă și-un tată, sînt de fapt de multe feluri, și că orbirea este obiectul unei taxinomii dezvoltate. Am văzut mai tîrziu, închiși în mari cilindri cu spirt, nou-născuți fără globi oculari, fără pleoape și gene, a căror frunte netedă ca un coif de fildeș se prelungea pînă la buze. Am auzit despre cei născuți orbi și care-au rămas orbi toată viața în ciuda ochilor și a nervilor optici intacți, virtual funcționali; despre cei care, dimpotrivă, avînd zonele vederii din scoarța occipitală normal dezvoltate, totuși nu pot vedea din cauza cine știe cărei atrofii sau disfuncții din chiasmul optic sau din retină; despre cei cu cataractă la ambii ochi sau cu invadarea vitrosului de sînge; despre cei ce n-au noțiunea văzului, așa cum nu putem avea noțiunea a ce simt peștii cu linia laterală sau a ce simte ovulul cînd primul spermatozoid îl atinge și capsula chimică din vîrful lui se sparge, opacizînd instantaneu enormul soare al reproducerii; despre cei ce au noțiunea văzului pentru partea stîngă, dar n-o au pentru cea dreaptă, fără ca vreun ochi să fie mai vătămat decît celălalt; despre cei care văd imaginile normal, însă nu sînt capabili să înțeleagă ce văd; despre cei ce au sentimentul că sînt înconjurați de o noapte adîncă și despre cei ce percep totuși o vagă luminiscență venită de pretutindeni; despre cei a căror orbire e doar convertirea-n carnal a unor teribile psihodrame (căci între ochi și testicule, globii de sus

și cei de jos, între jugănire și smulgerea ochilor a existat mereu un traiect sadic și-n același timp redemptional); despre cei care văd ca prin sită și despre cei care văd ca prin vis... Orbirea e scămoșată și graduală, și nimeni nu vede deplin, și nimeni nu e orb adînc. Și-așa cum toată materia lumilor s-a desfăcut dintr-un punct spațial infinit de dens și fierbinte, cum toată viața s-a ramificat din primul coacervat din oceanul în clocot, la fel și văzul a urcat și s-a limpezit prin carnea animalelor, izvorînd din primul punct de cromatină din trupul primului parameci. Pata lui roșie vedea doar lumina, intensă și pură, nediferențiată în forme și culori. Este lumina care a suit în țevile generațiilor, depărtîndu-se mereu de ea însăși și umflîndu-se de atribute, cum firul negru al ochiului de melc suie-n cornița solzoasă și apare în vîrf. Și poate că-n finalul creșterii văzului, ca în parabola zen a muntelui, vom ajunge să contemplăm iarăși, dar altfel, lumina pură, cu corpul preschimbat brusc în creier, și creierul devenit numai ochi, și ochiul dezagregat deodată-n lumină... Și doar atunci se va petrece marea unificare, nu a celor patru forțe într-una singură, ci a ochiului care vede cu lumea văzută de el, într-un continuum ochi-lume sau lume-ochi care se va putea numi Totul...

Cu timpul, maseurul devenise mai vorbăreț, pentru ca, spre sfîrșitul tratamentului din spital, mișcările tot mai oculte, mai labirintice ale degetelor lui pe fața mea să fie dublate de povești bizare, în doi peri, spuse ca pentru el însuși, șovăitor și insinuant, ca și cînd ar fi așteptat de la mine un răspuns: o completare la cîte-o frază rămasă-n suspensie, o tresărire la vreo aluzie pentru mine cu totul obscură... Cînd intram în cabinet și-mi recunoștea vocea (ajunsese apoi să-mi recunoască probabil și pașii, sau alte zgomote: cine știe, foșnitul hainelor, felul de a apăsa pe clanță sau de a bate la ușă) se schimba ceva pe fața lui încremenită, în zîmbetul lui de Buddha enorm. Între sprîncene-i apărea o ciudată cută, ca și cînd acolo s-ar fi chinuit să-i iasă un mugure ocular, un neg văzător. Trecea în spatele meu și, executîndu-și ritualul, îl împodobea cu excentricele mituri care mi-au rămas așa vii în memorie. Totuși, primele lui istorisiri nu aveau un aer cu totul neobișnuit, deși era puțin jenant că orbul împărtășea deodată unui puști necunoscut lucruri intime și, desigur, dureroase pentru el. O făcea însă cu detașare și cu un interes pe jumătate științific și pe jumătate auto-

ironic, care făcea destăinuirile suportabile, așa cum storci cîțiva stropi de lămîie pe spinarea grasă a peștelui de pe platou.

Înainte să orbească lucrase „la băieții cu ochii albaștri". Nu știam pe-atunci expresia, așa că l-am întrebat „Unde?", la care mi-a răspuns chicotind: „Ei, la flăcăii cu luceferi pe umeri", și a continuat să-și descrie viața profesională numai în astfel de perifraze, încît în cele din urmă s-a format în mintea mea atît de ingenuă pe atunci, de copil de muncitori ce nu discutau în casă politică, o imagine feerică și amestecată, în care-l vedeam pe maseur în mijlocul unui fel de lojă angelică de supraoameni, toți înalți și blonzi, cu strălucitori ochi azurii... Îi închipuiam goi, statuari, într-adevăr albi ca marmura, încît ochii deveneau neliniștitori și obsedanți pe fețele lor elene. Umerii îi aveau împodobiți cu constelații arzînde, formînd zodii limpezi ca pe abțibildurile de pe pahare. „Băieții veseli", cum îi mai numea orbul, puteau fi Raci, Scorpioni, Capricorni sau Fecioare, depinde de cît de înalt era rangul lor în ierarhie. Ei se mișcau printre noi și totuși erau nevăzuți, auzeau tot ce spunem, chiar în intimitatea caselor noastre, și totuși nimeni nu bănuia unde își țin misterioasele întruniri, prin ce rețea de canale subterane hălăduiesc... Dac-aveau cu toții ochi de azur, era pentru că însuși sîngele lor era azuriu, ca al zeilor și-al păianjenilor. Incoruptibili și distanți, rasă de stăpîni venită din alte zone ale Cosmosului, acești „băieți" (semn al virginității lor rituale) de o n-tulburată și enigmatică veselie, interferaseră cumva, în vremuri imemoriale (care coborau, după unele rumori, pînă la bătrînul rege Burebista: căci era cert că Dekeneu, marele său preot, datorită înălțimii la care trăia, pe muntele sacru, avea în vene un fluid albastru, mirosind puternic a acid cianhidric, sînge mult mai apt să absoarbă puținul oxigen al înălțimilor și să-l transporte către sistemele și aparatele corpului său astral), cu structurile politice ale neamului, dar mai cu seamă în ultimele decenii dominația lor devenise deplină, triumfătoare. De un rang mai înalt decît îngerii, acești supra-veghetori își ațintea din palatele lor aeriene privirile de acvilă asupra mușuroaielor de furnici pe care truditorii pămîntului, în neghiobia lor, le-nălțau, și se prăvăleau din cînd în cînd asupra gloatelor înspăimîntate, răpind la ceruri cîte-un muritor. Nimeni nu le putea pătrunde căile și-nțelege gîndurile. Doi oameni dormeau într-un pat: unul era luat și altul lăsat; două femei săpau la cîmp: una era luată și alta lăsată. Unde era cadavrul, acolo năvăleau vulturii.

Aveam această viziune pe cînd maseurul, vorbind în doi peri, insista cu degetele pline de talc peste pleoapele mele, de parc-ar fi vrut să-mi deschidă ochii. „Accidentul" în urma căruia orbise, cu cinci ani în urmă, îl scosese definitiv din secta glorioasă. Firește, în rîndul acesteia nu putea fi admisă nici o ființă cu vreun beteșug, care i-ar fi știrbit perfecțiunea. Maseurul orbise pentru că văzuse prea multe, de unde eu trăgeam concluzia că acestor ființe privilegiate destinul le rezervase și cîteva neplăceri: cantitatea de informație pe care-o puteau primi era limitată și, dacă-și consumau rația înainte de moarte, rămîneau orbi sau surzi sau insensibili pentru restul anilor pe care-i mai aveau de trăit. Îngeri căzuți în mocirla concretă a străzilor, a metroului și halelor de pește, tîrau cu ei în mormînt secretul sîngelui lor albastru.

Dacă n-ar fi fost unul dintre ierarhii „mănăstirii Secu", aula lor enigmatică, al cărei nume trimitea către uscăciunea și asceza spiritului, orbul ar fi ajuns să facă perii, asemenea imensei majorități a celor atinși de cecitate. Așa, se crease anume pentru el postul de maseur la Colentina, bine plătit și aproape de casă. Nevasta lui superbă, îmbrăcată mereu ca o divă, îl ducea și-l aducea în fiecare zi, înfruntînd mîndră privirea celor cu care se-ncrucișa pe trotuar, pe lîngă gardul spitalului împletit cu rochița-rîndunicii. El, cu pieptul scos înainte, părea să i se împotrivească din răsputeri, de parcă ar fi fost tîrît spre eșafod de un gardian nemilos. O frază a lui, din cele pe care, într-un destrămat bavardaj, le lăsa să ningă ușor și continuu peste creștetul meu, m-a făcut pentru o clipă atent: „Și nu știu dacă am ajuns în cabinetu-ăsta pentru că am orbit, sau am orbit tocmai fiindcă trebuia să ajung aici"... S-a oprit o clipă, tăcut, din pasele pe care le făcea pe pielea făinoasă a feței mele, după care a continuat sporovăiala, descriindu-mi procesul funest al orbirii. Începutul poveștii lui ar fi fost atroce și șocant, dacă același ton din vîrful buzelor, ușor amuzat, de parcă ar fi fost povestea altuia, nu ar fi golit cu totul de sevă vorbele lui, lăsîndu-le aeriene ca un palat de hîrtie.

Intrase pe înserate, după o zi de ascultare (probabil ascultarea pe care-o fac călugării în schiturile lor, traduceam eu) în holul blocului unde locuia. Becul din hol, ca toate becurile tuturor scărilor de bloc, fusese furat, așa încît felii groase de beznă catifelată se depuseseră în partea dinspre lift. De-acolo săriseră în spatele lui

niște inși, care-l narcotizaseră și-l transportaseră, probabil, cu o mașină, în altă zonă a orașului. Se trezise în centrul unei săli enorme, sub o boltă măreață de bazilică, aflată poate la mii de metri deasupra pardoselii. Era legat pe un scaun de cristal, în centrul podelei cadrilate care se-ntindea cît vedeai cu ochii, ca un cîmp deschis, îngrămădindu-și tot mai mult, spre margine, pătratele albe și roșii, pînă cînd se confundau într-o singură linie de ceață. Aerul era înăuntru gelatinos și-nghețat, străbătut de coloane oblice de lumină, căci luminatoare rotunde perforau din loc în loc semi-sfera gigantescă a bolții. Stătea poate de zile-ntregi acolo, urmărind înfiorat deplasarea pe podeaua dulce, lustruită ca oglinda, a petelor de lumină, întunecarea lor pînă la stacojiu, învăpăierea aerului din sala nemărginită și căderea beznei, iar apoi, iarăși și iarăși, revărsarea zorilor, cînd, la marginea vederii, drept în fața lui, i se păru că niște puncte se mișcă abia sesizabil. Timp de cîteva zile punctele avansară, crescînd cu încetul, străbătînd ore-n șir cîte o pată de lumină, intrînd iarăși, ore-n șir, în penumbră, pînă cînd, într-una din dimineți, cel închingat pe scaunul scînteietor percepu la numai vreo sută de metri o coloană dezordonată de bărbați în odăjdii albe, scorțoase, care cădeau pe corpurile lor nu în cute grațioase, ci în unghiuri țepene ca niște elitre.

„Curînd, povestea orbul, cei vreo patruzeci de oficianți ai vreunor Mistere formară un semicerc de sutane foșnitoare în jurul meu. Aveau în mîini instrumente incomprehensibile și atroce, la simpla vedere a cărora transpirația îmi făcea vîrtejuri pe piele. Doar unul dintre ei avea mîinile goale; în schimb, pe efodul prins pe umeri cu lănțișoare de platină îi strălucea o lăcriță de cuarț prin care se străvedea un dinte de om, cu tot cu lungile lui rădăcini, emanînd o aură palidă. Posomorîtul preot purta pe cap o mitră de oțel ale cărei ramificații tubulare îi perforau craniul.

Rechizitoriul — căci, după expresia solemnă și amenințătoare a fețelor lor de insecte, asta trebuie să fi fost — durase ore-n șir, pînă cînd în uriașa sferă căzuse noaptea. Mai luminau acum, ca de fosfor, doar cleștii, șuruburile și lanțetele complicate din mîinile preoților, și dintele din cutiuța de cristal. Cuvintele pe care, cînd ierarhul lor singur, cînd toți în cor, cînd cîte unul cuprins parcă de o bruscă revelație, mi le urlau în față, împroșcîndu-mă de salivă, erau semnele zgîriate pe timpan ale unei limbi necunoscute.

Într-un tîrziu s-au îngrămădit spre mine și și-au așezat palmele pe creștetul și pe umerii mei. Hainele lor brodate cu sîrmă de aur miroseau iute și viermănos. Ierarhul mi-a fixat pe cap un cerc de fier cu șurub, avînd în dreptul ochilor mei doi pedunculi mecanici. În acele mici menghine mi-au fost prinse pleoapele și, prin fine ajustări de șurub, mi-au fost îndepărtate una de alta pînă cînd au început să mă doară și, sfîșiate, să sîngereze. Globii ochilor mi-au rămas holbați, lipsiți de apărare și începusem deja să presimt monstruosul supliciu. Scoabe de aramă, înroșite-n foc, aveau să-mi crape ouăle fragile din găvanele frunții.

N-a fost însă așa. Preoții s-au dat la o parte din fața mea, trecînd poate înapoia tronului de cristal. O voce singură, subțire ca un fir de ață, mai țesea o broderie sonoră în gelatina rece a sălii, cînd o enormă pleoapă a prins încetișor să se descleieze pe jumătate din orizont și să lase, ca o lamă de secure de aur, să pătrundă în hală o unghie de lumină orbitoare. Am zbierat ca o fiară, căci lumina aceea nu era lumină, ci lumina unei lumi de lumină, nu era foc alb și năucitor, ci focul unei lumi de foc și de calcinare. Pe cînd ochii mei, transparenți ca opalele, mureau în chinuri și voluptate de negrăit, pielea corpului meu gol începea să vadă. Vedeam cu pieptul și cu brațele, dincolo de cuptorul ce-și deschidea încet pleoapa, forme și stihii, alunecări și contracții ce nu erau din acest univers. Știam, pe cînd urlam încercînd să-mi rup chingile, că sînt într-un glob ocular, că trăiesc ca un infim fir de praf în vitrosul unui ochi — al cărui zeu? al cărui atlant uriaș? — și că ochiul se deschidea acum către o lume de un grad mai înalt. Din structurile cerebrale generînd visul ale acestei ființe ce plămădea în somn lumea noastră fusesem răpit și cărat prin chiasmul și nervul optic, strecurat prin covorul policrom al retinei și silit să privesc, din miezul globului cristalin, către o lume orbitoare, orbitoare... Pleoapa se ridica tot mai mult, lumina de dincolo de lumină mă izbea ca o coloană monstruoasă coborînd din pupilă, sala se umpluse de culoarea insuportabilă a orbirii, și în toiul acelor chinuri față de care simpla crăpare a ochilor mi s-ar fi părut un balsam ceresc, un fel de voce, sau un fel de desen caligrafic pe pielea mea văzătoare îmi povestea ciudatul mit al Știutorilor, conspirația lor mondială, întinsă la fel de mult în spațiu ca și în timp (și despre care, ca unul dintre șefii serviciilor secrete, aveam o vagă cunoștință — căci *toate*

aceste servicii, secte și cabale sînt legate-ntre ele ca niște rețele de neuroni), ruperea lor către ceruri și iaduri în efortul neomenesc de a străpunge realitatea.

Iar eu eram orbit ca să se-arate în mine căile Domnului. Aveam să fiu, de-acum înainte, ales pentru atrocitate — dar și pentru prevestire — de către o forță necunoscută față de care puterea întunecată a băieților cu ochii albaștri e o caricatură degenerată și o metaforă strîmbă. Aveam să aștept aici, în cabinetul meu, ca un păianjen în miezul capcanei lui scînteietoare de salivă-ntărită, pe cel în stare să mă recunoască, pe cel ce va-ntinde degetul către pleoapele mele, le va atinge cu unghia lui tămăduitoare, va plezni pleznitura și va orbi orbirea ochilor mei. Avea să fie — mi se spusese prin acel tatuaj de lumină grăitoare pe cînd zbieram răstignit pe jilțul de cristal —un adolescent cu oase subțiri ca ale păsărilor. De cîțiva ani îl aștept, nu atît ca să-mi redea vederea, căci ce mai poate fi vederea după ce am văzut indepingibilele imagini, cît ca să-l văd pe El, pe cel trimis, pe cel ce va fi trimis, pe Trimisul care, fiind deja acolo, e și aici totodată. Între timp, am trecut prin toate bolgiile orbirii: stingerea treptată a spațialității; lățirea, ca la lilieci, a unui dominion sonor, cu peisaje de zgomote; halucinații cu fețele inventate ale celor cu care vorbeam văzute în cele mai vii culori fluorescente și electrice, dar fețe de acromegalici, de ciclopi, de scalpați, de satiri, de omizi, de cranii și de cameleoni; spaime înmărmuritoare, cînd simți că se apropie cineva de tine *din toate părțile deodată*; voci care-ți poruncesc, spunîndu-ți pe nume, să-ți retezi beregata... Și, la sfîrșitul sfîrșitului, groapa fără fund a cîrtiței, orbirea adîncă..."

Maseurul îmi împingea tot mai mult capul în pîntecul lui pufos, de parcă ar fi vrut să mă încorporeze cumva acolo, într-un imposibil uter oval. Toată fața îmi ardea ca jupuită, și-ntr-adevăr, cînd m-am uitat în acea zi în oglindă, imediat ce m-am întors de la masaj, mi-am văzut fața roșie și sleită cu totul, de parcă aș fi slăbit brusc cîteva kilograme. E drept că din ziua aceea am observat și un mic reviriment al mușchilor peribucali și orbiculari, ce reintrau, insesizabil, sub puterea voinței mele. Dar nu-mi mai ardea în acea clipă nici de pielea escoriată a feței mele, nici de semnele de însănătoșire, căci în cabinetul de masaj, după ce degetele mari și pîlpîitoare ca niște aripi de fluture de noapte mi se zbă-

tuseră pentru ultima oară peste față, se întîmplase ceva minunat și teribil. Îmi trăsesem bluza de pijama din nou peste umeri și mă-ntorceam spre maseur ca să-i mulțumesc, ca de obicei, înainte de a ieși. L-am văzut umplînd cabinetul, aisberg orb și alb ca zăpada, balenă albă și oarbă mirosind a tăcere. În fața lui, cum stăteam acum față-n față, mă simțeam ca un adorator anonim, smochinit de posturi, cutremurat de monstrul criselefantin. „Ești Mircea", șopti el atunci, abia auzit. Deschise apoi doi ochi mari, căprui, luminoși, nespus de umani în țeasta aceea de gheață.

La cîteva luni de la intrarea tancurilor Tratatului de la Varșovia în Cehoslovacia, Direcția a V-a a Securității statului român primise o serie de noi misiuni, unele dintre ele contrariante și inedite, situate pe treptele cele mai de sus ale scalei secretului de stat. S-au efectuat în acea perioadă răpiri de copii (atît băieți, cît și fetițe) de la populație, s-au făcut transporturi de sînge în anvelopele unor vehicule militare, s-a lucrat la instalații subpămîntene (centrale nucleare? buncăre? adăposturi antiatomice?), au apărut tipografii ultramoderne protejate de ziduri duble în case aparent părăsite sau locuite de țigani. La Fundeni, o clinică asemănătoare unui laborator spațial a efectuat complexe operații plastice asupra unor cetățeni depistați ca avînd o oarecare asemănare fizică, staturală și vocală cu șeful statului. Acești cetățeni, care după operație deveniseră identici cu eroul național, fuseseră declarați morți în urma unor accidente și li se organizaseră înmormîntări.

Extravaganța și misterul de roman-foileton ale acestor misiuni, puterea absolută pe care o dobîndeau asupra celor care executau concret ororile: doctori, milițieni, muncitori și preoți, ca și faptul că erau tot mai onorați de aparatul de partid și de stat (la ședințele lor de partid asistau din cînd în cînd chiar membri din Biroul Politic Executiv) provocară modificări profunde în psihologia ofițerilor de securitate. Majoritatea aparținea unei generații noi, care copilărise în timpul războiului și ajunsese la maturitate după ce valul atrocităților din anii '50 trecuse. Deseori îi auzeai vorbind despre „bătrîni" ca despre niște mocofani abrutizați, zbiri vulgari care își călcau victimele în picioare asudînd dezgustător, în odăi ce puteau a grajd. Colegii vechi în meserie, tot mai marginalizați, arătau încă a țărani pe care uniforma nu vroia să stea nicidecum.

Aproape că nu știau nici să se iscălească, iar cînd deschideau gurile „la una mică", îi plictiseau pe junii „papițoi" (cum cu năduf și ură îi numeau la rîndul lor pe noii sosiți) cu aceleași povești de mult știute despre cum vînaseră ei dușmanii poporului prin Făgărași. Țiganul Belate Alexandru, devenit erou al trupelor de Securitate și omagiat cu poezii scrise de tovarășii scriitori era înjurat mai abitir în toate basmele astea: „Belate? Păi să vă spui io cum a fost cu Belate. Ăsta a murit de prost ce-a fost, că a somat din picioare, și banditii n-a avut decît să-l dea jos ca pe-o cioară ce era. Tovarășu' poiet n-a cunoscut situația cînd a scris poiezia aia de la drapel:

Ucis cu mișelie pe la spate
Ostașul țării a căzut inert,
Eroul nostru cel mai drag: Belate!
...Și i-a rămas țigara fumată doar pe sfert."

Cînd auzeau de Belate și de dușmanii de la Canal, care, firește, „ajunsese să-și bea pișatu' propiu", tinerii ofițeri simțeau că turbează. Niciodată ei nu și-ar fi mînjit mîinile cu asemenea crime. În costume impecabile, mirosind a lavandă, ei cutreierau librăriile în căutarea cărților la modă, se vizitau, cu soțiile, servindu-se doar cu cîte-o cafeluță și un coniac (nu punîndu-și musafirii la masă și îndopîndu-i cu ciorbe), serile se mai adunau la „Select" sau la „Boema"... Cu toții visaseră întreaga adolescență să devină ceea ce acuma, iată, se împlinise. Toți citiseră cu pasiune „La miezul nopții va cădea o stea" și „Sfîrșitul spionului-fantomă", identificîndu-se cu ofițerii în civil, fără pată și prihană, maiorul Frunză și căpitanul Lucian bunăoară, care, chintesență de Hercule Poirot și de mitologic Heracle, ajungeau să rezolve cazuri enigmatice și să prindă spioni imperialiști, foști criminali de război, întorși în țară cu identitate falsă. „Cine ești dumneata, *domnule* Pietraru?" visau să întrebe într-un sfîrșit, cînd, dezarmat, spionul cu ochelari negri rămînea prăbușit în fotoliu. „Nu cumva sub acest nume de împrumut se ascunde Horst Müller, fost ofițer SS?" La care, înainte să poată interveni cineva, acesta spărgea cu dinții o fiolă de cianură ascunsă în gulerul cămășii...

Nu, Securitatea statului nu mai era nici Siguranța din timpul regimului burghezo-moșieresc, cu comisarii ei satirizați în atîtea filme, dar nici vechea Securitate a lui Dej și Drăghici, a lagărelor

și cîinilor lupi. Devenea o instituție modernă, un corp de tehnicieni ieșiți de pe băncile facultăților și avînd un rol social excepțional, aproape mesianic. Țara se industrializa, miracolul românesc era pe toate buzele în Occident, rata anuală de creștere a P.N.B. era printre cele mai mari din lume. Noul lider al Partidului era tînăr, nonconformist și de un curaj admirabil în fața rușilor. Bancurile îl prezentau ca pe un automobilist care semnalizează la stînga și-o ia la dreapta. Semne ale prosperității: țigări și băuturi străine, autoserviri încărcate, frigidere și televizoare pentru toată lumea, posibilitatea ca, mîncînd iaurt cu pîine timp de cinci ani, să-ți epatezi vecinii cu un automobil „Dacia" și chiar „Skoda" sau „Wartburg" pentru cei mai norocoși (de ce nu un „Fiat 600" la urma urmei?) — se vădeau pretutindeni la orașe și sate. Arestările politice încetaseră și cîțiva lideri comuniști fuseseră reabilitați. Părea că, într-adevăr, singurul debușeu pentru corpul de elită al ofițerilor de securitate în civil nu mai putea fi decît spionajul industrial. Căci oricînd, în ciuda creșterii conștiinței sociale și patriotice a populației, te puteai aștepta ca vreun nenorocit contactat pe litoral de vreun străin să vîndă rezultatele cercetării românești pentru un pumn de bani verzi.

Că lucrurile nu stăteau chiar așa avea să devină limpede foarte curînd după evenimentele din '68. E drept că o parte din colegii locotenentului-major Ion Stănilă, care medita la toate acestea într-un fel de reverie somnoroasă în biroul lui din Dristor, de la etajul 1 al unei case negustorești, fără nici o firmă, se ocupau mai departe de supravegherea laboratoarelor de cercetare: armamentul la Tohan și Sibiu, chimicele la Turnu-Severin, ceva neclar dar strict secret în Apuseni, plus rutina pe platformele industriale din jurul Bucureștiului. Zilnic îmbrăcau halate albe și făceau pe cercetătorii, pe baza unor cunoștințe minime de specialitate obținute la cursuri scurte de chimie, fizică sau metalurgie. Unii dintre ei, lucrînd de ani de zile în cercetare, ajunseseră să se priceapă binișor și să-și facă un nume științific. Mai invidiați erau cei trimiși în Occident, rețeaua noastră diplomatico-securistică împînzind ambasadele și reprezentanțele. Dumnezeule, ce perspectivă: să trăiești în Occident ani de zile, uneori decenii întregi, și să strîngi valută în bancă! Unii, cei mai buni, erau infiltrați, cu identitate falsă și acte-n regulă, în puncte strategice din cele mai diverse domenii, și trăiau acolo,

se căsătoreau și aveau copii, și nimeni, niciodată, nu ajungea să le pătrundă adevărata identitate. Cum o fi, se gîndea speriat și fascinat locotenentul-major, să stai înfipt în coasta unei lumi ostile, să te confunzi cu ea pînă aproape de uitarea propriului nume și a propriei misiuni, să-ți faci meseria și să-ți crești copiii conform stilului de viață al locului, să-ți faci prieteni și să mergi la meciuri și la băutură, și-n tot timpul cît ești cu ei să fii totuși extrem de departe, un pseudopod, un peduncul al unei alte lumi, vorace și nemiloase? Cum o fi să fii reactivat, după ani de lîncezeală, parazitare, mimetism? Să primești deodată semnul codificat și să se ridice deodată în tine, sub fața ta botită de inginer mediocru, în ochii tăi plictisiți de o nevastă obeză, demonul unui alt imperiu? Cum o fi să fii posedat, să nu-ți aparții ție însuți, să fii o mănușă în care, din cînd în cînd, pătrunde o mînă de fier?

Privindu-și distrat chipul reflectat palid în portretul de pe birou al Tovarășului, Ion Stănilă recunoscu în sinea lui că n-ar fi în stare de-așa ceva. Agenții secreți erau eroii lui, pe care-i ridica la înălțimea unor supraoameni. Cît despre el... era destul că ajunsese și-aici. Ai lui erau încă la țară cu toții. Frati-su mîncase atîta bătaie în '58, cînd cu colectivizarea, că rămăsese strîmb de-un șold și cu-o mînă zgîrcită, și ar fi cerșit la ușa bisericii dacă nu i-ar fi găsit el slujba asta la ei la garaj. Spală și Luca pe jos cu furtunul, mai ia țigări și chifle mecanicilor, ce să facă... Ai lui, de cînd au dat caii și le-a rămas căruța-n hambar (fusese la Măgureni vara trecută și se-ntristase la vederea scorojirii frumoaselor panouri pictate cu sirene albastre și flori roșii ale căruței cu pneuri de cauciuc), parcă s-au sclerozat, au dat în mintea copiilor. Mereu trebuie să intervină la primărie, la Sfatul Popular, să nu le ia via... Pe cînd el, iată-l ofițer de Securitate, cu leafă mare, cu sporuri de tot felul, cu locuință la vilă zugrăvită în calcio-vecchio și cu scară interioară, și mai cu seamă cu o femeie spre care se uită toți curgîndu-le balele cînd se-ntîlnesc la restaurant. „Păi cînd intră jidoavca mea afurisită, pistruiată pînă-n fund, în deux-pièces-ul ăla roșu și-n pantofi cui tot roșii, pînă și chelnerii rămîn cu gurile căscate. Ce i-ar mai face ei, cum pășește țîțoasă și futeșă, cu poșetuța-n mînă, pe covorul de la Athenée, din Salonul cu oglinzi..." Da, fusese mult mai băftos ca alții. Mulți își frînseseră gîturile pe-o treaptă sau alta, fără să știe nici ei de ce, și mai mult ca sigur că și l-ar fi frînt și el dacă secretara cu

propaganda pe Universitate („aaah, o să fug din țară... au! dă-mi-o! dă-mi-o mai tare!... o să vorbesc la Europa... uuuh! trage-mi-o, iubitule... dă-mi-o și-n fund... aoleu! au! jos comuniștiiii...!"), draga lui soțioară, nu ar fi vegheat, cu principialitatea ei temută, asupra lui. Bunăoară Dunăreanu: căzuse dintr-o tîmpenie. Zisese ceva cotoios la un chef... ceva de Dubcek... sau dracu știe ce, doar ca un banc, dar se găsiseră colegi binevoitori care să-l toarne. Acum, cine știe pe la ce școală comunală predă istoria patriei. Cu Costică a lu' Mărioara fusese altceva: tovarășii îi luaseră pe amîndoi deodată, pe unul de la frecat statui, pe celălalt de la freză, din atelierul ITB de pe Grozovici. „Tovarășe, ai dori să urmezi o școală de ofițeri de securitate?" Dosare fără pată: fii de țărani săraci, care nu făcuseră politică. Nema rude pe nicăieri, doar pe la Ficătari și Rîmnicu Sărat. Băieți isteți, cu șapte clase și școala de ucenici. Asta era-n '59. Pe el îl aleseseră și-l trimiseseră imediat la Băneasa. Costică — bîrlu, bîrlu, bîrlu, bîrlu (ofițerul își gîdilă repetat buza de jos cu degetul: a rămas bătînd din buze). Îi găsiseră la vizita medicală un nodul pe-un rinichi. Nefiind bun de securitate, îl trimiseseră apoi la Ștefan Gheorghiu să se facă ziarist. Cică fi-su, mucosul de Mircișor, — să fi avut vreo... aproape trei ani pe-atunci... (stăteau deci încă-n Silistra) — cînd îi spusese deșteapta de Marioara: „Puișor, ai vrea să se facă tăticu ziarist?", el începuse să plîngă: ziarist însemna pentru el un bețiv jerpelit care vinde ziare. Pe-atunci (ba chiar și acum mai vezi cîte unul) umblau pe străzi, cu un top de ziare în cîte-o matriță de carton roz prinsă cu o chingă de umăr: „Informația! Informația!" Ziarist sau măturător era totuna pentru lumea de rînd. Doar acum vreo doi ani, la Moși, unde, îmbrăcat în vînzător de fesuri și gorniță de hîrtie creponată, trepăda cu misiunea să surprindă contactele superioare ale femeii-păianjen, văzuse chiar lîngă baracă un astfel de nenorocit: se holba, beat cui, la țîțele dresoarei de maimuțe pictată pe panouri, și ziarele îi curgeau din geantă-n noroi...

De cînd începuseră să-i cam înlăture pe jidani (cică șefu' e mare antisemit), pe Estera o chema Emilia. Doar apropiații îi mai ziceau pe numele vechi. Tovarășa Stănilă Emilia, cea care an de an îi chema în aula de la Drept pe secretarii de facultăți și pe șefii de an — tineri frumușei, tunși precum chinezii sau coreenii, și fete cu fuste mult sub genunchi — ca să le spună că dragostea de patrie și

partid e mult mai importantă decît cea pentru „persoana iubită", fusese grozavă în iarna lui '56, cînd cîțiva destrăbălați de studenți începuseră să facă prostii. Imediat luase măsuri, în primul rînd întocmirea unei liste complete cu toți zavragiii, care intraseră pe mîna cui trebuia. Ofițerul zîmbi cînd își aduse aminte: țăcănita! În nopțile alea cu flori de gheață pînă sus pe geamuri, luată viguros pe la spate, Estera fantaza leșinată de excitație: era în closetul facultății, îngenuncheată lîngă urinoare, și studenții revoltați îi făceau tot ce se putea închipui, unul după altul și mai mulți deodată... Atunci urcase ea pînă-n vîrful ierarhiei de partid pe universitate, iar acum avea să urce din nou, o chemaseră la Capitală. O văzuse și el de cîteva ori luînd cuvîntul pe la ședințe: avea un papagal nemaipomenit: fraza și citatul. Se adaptase perfect schimbării de gardă la Palat, din rusofilă devenise naționalistă, numele lui Ceaușescu îl înlocuise pe-al lui Dej în economia orgasmelor nocturne, care însă, de la uitarea lui Stalin și încetarea terorii (sau datorită înaintării ei în vîrstă?) diminuaseră puțin în dramatism, devenind însă mai lungi și mai atent puse-n scenă.

Locotenentul-major Ion Stănilă nu prea se remarcase prin inteligență la Direcția Securității Statului. În schimb, o viclenie țărănească îl făcuse să evite capcanele, răutățile colegilor, treburile prea murdare și cele în care ajungeai să știi prea multe. Munca lui fusese pîn-atunci de rutină: recrutase informatori în cîteva întreprinderi, așa că avea mereu pe masă agramate și plicticoase rapoarte, din care oricît te-ai fi străduit n-ai fi putut scoate ceva: ce-a făcut unul, ce-a zis altul... „Ieri 26 V '967 iera zi de leafă și Maistru Boțan Ilie a zis la bere bancu cu Șefu în iad în cazanu cu căcat. Și a mai zis că comunismu e socetatea leneșilor, că la nemți nu se trage chiulu ca pe la noi. Zice că la iei ingineri stă cu curu pe scaun și ochi la producție și la noi e invers că stă cu ochi la scaun și cu curu la producție"... Cele mai multe delațiuni erau pentru bancuri politice. Cum dracu să arestezi un om pentru așa ceva, mai ales cînd știi că bancurile sînt fabricate și lansate, o dată cu zvonurile de pe la cozi, de echipa specială de pe Buzești, colegi de-ai tăi, care le iau și ei din culegeri franțuzești și le adaptează... Și le pasează unii altora la cehi, la bulgari, la ruși, la polonezi, așa că nu-i de mirare că tot lagărul rîde de-aceleași bancuri, schimbîndu-i doar pe Kadar cu Brejnev și pe Walter Ulbricht cu Ceaușescu. Mai bine să

rîdă decît să iasă în stradă. Sau că ascultă „Europa liberă". Mai întîi că nu ascultă multă lume, și-apoi, pînă și cei care ascultă spun că sînt minciuni și provocări. Tineretul e cu muzica. Trebuie să aibă și ei o supapă, altfel se-apucă de prostii și e mai rău.

Acum doi ani fusese surprins să fie scos din rutina întîlnirilor cu ciripitorii lui în casele conspirative (de fapt, locuințele jegoase ale vreunor ciocănari care-i lăsaseră o cheie și permisia să le folosească maghernița cît timp erau la fabrică: mulți colegi ai lui foloseau casele-astea, de fapt, mai mult ca „futelnițe", aduceau acolo femei) și să primească o primă misiune mai deosebită. Existau informații că în tot estul Europei apăruseră trupe ambulante de liber-profesioniști, circari nomazi care se produceau pe la bîlciuri și pe maidanele din marginea cartierelor de locuințe, trupe recalcitrante la încercarea legitimă de centralizare a fenomenului artistic al lumii circului și de punerea sa sub controlul statului, după modelul celebrului Circ Mare din Moscova. Desigur, dansatori pe funii, înghițitori de flăcări și de săbii, forțoși, pitici și panarame existaseră dintotdeauna, dar ce se petrecea acum părea cu totul altceva. Itinerariile celor vreo douăzeci de astfel de trupe, din Gdansk pînă la Groznîi, urmau trasee absurde, în aparență nelegate de surse imediate de cîștig. Soseau de multe ori pe locul tîrgurilor și iarmaroacelor în alt anotimp decît cel al bîlciului tradițional. Unele căruțe cu coviltir sau GAZ-uri cu tablele zdrăngănind se-nvîrteau în cerc, altele, după un imens traseu drept, luînd-o cîteodată prin lanurile de rapiță și floarea-soarelui, făceau deodată o mare buclă la stînga. Ca la o comandă, toate trupele își dădeau reprezentațiile simultan, în aceeași zi și la aceeași oră, ceea ce-i făcuse pe ofițerii KGB, primii sesizați (prin ce întîmplare?) despre ciudatele manevre ale circarilor, să presupună fie existența unui plan inițial, cunoscut și respectat ca un orar de tren de toate trupele, fie o permanentă comunicare între convoaie. A doua ipoteză căzuse de la-nceput. Nici un contact fizic nu părea să se producă, prin radio, porumbei călători sau emisari umani. Ideea unei conspirații inițiale, probabil împotriva ordinii de stat (existau dovezi în acest sens), deveni ipoteză de lucru pentru serviciile secrete socialiste, deși nu era exclusă nici posibilitatea unei rețele de spionaj, politic, militar sau chiar industrial (unii circari posedau și foloseau aparate fotografice, e drept, străvechi, adevărate dagherotipuri, din cele care formau

imaginea inversată direct pe plăci opace de sticlă). Fusese atunci întocmit un plan general de contracarare a fenomenului, expediat de la Moscova către țările-satelit. Atunci, în 1966, și nu cu doi ani mai tîrziu se produsese de fapt, la noi, prima rebeliune contra rușilor, prima zvîcnire de mîndrie națională: după ce-și asigurase spatele la „șefu' cel mare", conducerea Securității respinsese, cu multe menajamente, planul sovietic, arătînd că, în condițiile noastre specifice, se impune o strategie la nivel local. Planul național purta numele conspirativ „Operațiunea Paltinul", nu pentru cine știe ce motiv ocult, ci pur și simplu fiindcă ofițerul răspunzător pentru ea se numea maiorul Paltin Bădescu. Fiind o leacă de fiziognomonist — maiorul își făcuse doctoratul în criminalistică pe operele lui Gall și Lombroso, în conexiune cu cercetări recente în privința „cromozomului crimei" —, ofițerul își pusese problema alegerii, pentru operațiune, a unor oameni cu mutre cît mai „populare", care să se integreze perfect în atmosfera Moșilor. Tîmpi, gușați, bețivi cu cuperoză, țărănoi cu ochii apoși, brahicefali cu un dinte de tinichea în față, muieri cu sarmale-n cap și fața făinoasă, adolescenți cu buze umede și priviri piezișe de onaniști — așa ar fi trebuit să arate agenții ideali pentru misiunea de față în viziunea felliniană a maiorului Bădescu. Cum toate aceste trăsături presupuneau și o oligofrenie subsidiară, se ivea un paradox: ca orice artist, maiorul trebui pînă la urmă să accepte că idealul nu era cu putință în lumea sensibilă. Nu zicea însuși Leonardo da Vinci că mîna nu-i poate urma mintea? „La polizia e una cosa mentale", își spuse, zîmbind amar, Paltin Bădescu, și folosi ce avea la-ndemînă.

Așa ajunse locotenentul (pe atunci) Ion Stănilă să vîndă fesuri de poleială și hîrtie creponată, goarne cu paiete și ochelari de carton în îmbulzeala fetidă a tîrgului Moșilor, în toamna cu mustării și mititei a lui '66. Între hala de pește cu duhoarea-ei de putred, de sare și de femeie, și hala Obor, caldarîmul vastei piețe nu se mai vedea sub noroaie. Lanțurile se-nvîrteau nebunește în fundul panoramei. Motorul le era ascuns de panouri mînjite cu arăboaice dansînd și cămile cu fețe de om. O mare de lume se-nghesuia sub sfîrleaza cu trupuri încremenite, la capete, de forța centrifugă. Deși părea că n-ai avea loc nici să scoți mîna din buzunar, gloata totuși avansa în șuvoaie groase spre piață, spre mustării, spre colțul brînzarilor cu putinele lor tulburi și spre stivele de lăzi unde se

vindea sucul popular, de 75 de bani, în sticlele rotunjite și mate. Îmbrăcat în haine de postav gros, mototolite, parcă scoase dintr-o recuzită de teatru, cu un fes pe cap și suflînd dintr-o goarnă în formă de trompă de fluture care se lungea brusc cînd se umplea cu aer, ofițerul își găsise și el un colțișor lîngă baraca în care se dădeau spectacole de circ. Pe măsuța din fața lui mai avea de vînzare mingi de hîrtie colorată umplute cu rumeguș și atîrnînd de un elastic, păsări de lut vopsite-n frez și-n indigo, cu fulgi colorați în coadă, hopa-mitici de celuloid cu baza de plumb și ochelari de soare cu lentilele din celofan roșu. Copiii din jur, rufoși și plini de muci din cauza vremii rele, întindeau mereu mîinile după furat sau cerșeau un fes sau o mingică, așa că locotenentul, cu ochii-n patru, abia dacă mai putea supraveghea și intrarea circului. Din cînd în cînd îi mai punea cîte unui puști pe cap un fes de hîrtie creponată, să se plimbe prin piață ca o reclamă vie. Ciudat cît îl prinsese negustoria asta. Marfa o primise de la DSS pe inventar, dar acum îl mîncau degetele să facă și un profit, cît de mic, pentru el, așa că începu să ceară mai întîi 50 de bani peste prețul fixat de superiorii lui, apoi chiar un leu. Se tîrguia cu mușteriii, de, ca la tîrg, și încerca să-i înșele la număratul banilor. Chiar din prima zi se surprinsese brusc, pe la prînz, în deplină uitare a misiunii sale. Sute de suspecți ar fi putut trece pe lîngă el pe cînd își lăuda, roșu la față de atîta agitație, marfa. Noaptea, sucindu-se și răsucindu-se în așternut lîngă nevastă-sa, ai cărei pistrui luminau slab în întuneric ca o pudră de scorțișoară pe o figurină de turtă dulce, locotenentul Stănilă vedea limpede pe retină mormane de cesulețe de tablă cu curelușe de plastic multicolor, fluierașe ca de arbitru, mingi cu gumilastic, șoricei ce alergau pe-un mosor și elefanți trași de greutatea unui bănuț auriu.

De-abia de-a doua zi, însă, ofițerul intră în aventura tulbure pe care acum, în odaia de pe Dristor, așteptîndu-și superiorul, o retrăia în amintire, în pofida voinței lui, așa cum o retrăise de sute și mii de ori de-atunci. Întors în colțul lui de bîlci, lîngă baraca spoită cu imagini de clovni, femei diforme în costume de baie și un hidos păianjen cu cap și piept de fată — fata avînd însă colți de vampiriță pe buza de jos pictată sîngeriu — ,ofițerul de securitate sufla din răsputeri în gornițele ce se lungeau, cînd văzu deodată în mulțimea ce căsca gura la un prezentator de pe estrada barăcii o

figură teribil de cunoscută. Un flux de adrenalină rece ca gheața îi copleși arterele. Dumnezeule, seara aceea de mai, cărăbușii zbîrnîind greoi prin trandafiriul întunecat al parcului Ghica Tei, mireasma amețitoare de liliac. Coborîrea, prin postamentul statuii lui Pușkin, în imperiile verzi ale fricii... Levitația peste palatele și halele unui iad transparent... Și chipul de sfinx al prințesei din fereastra ovală, al feei în malacov de satin albastru, așezată în fața spinetei cu capacul decorat cu intarsii de sidef... Langoarea din ochi și oribila, jupuita tumoare de pe ceafă... Ea era, deși acum într-un fulgarin jerpelit, deși cu buzele palide, însemnate de un herpes cețos, deși în ghete bărbătești cu galoși de cauciuc pe deasupra. Prezentatorul urla ceva în microfon și din boxele butucănoase nu ieșea mai mult decît un huruit ca de camion greu. Lîngă el, o damă bătrînă, vopsită blond, lată și fleșcăită, jongla cu un fel de popice. Rochia de lamé o făcea să semene cu o sirenă decrepită. „Poftiți la bilete, spectacolul începe imediat!", spuse-n cele din urmă, renunțînd la microfon, insul în negru, și unii dintre cei ce căscaseră gura, dar nu mulți, mai ales cei cu copii, urcară treptele pe estradă și-ncepură să cumpere bilete. O mulțime de lucrușoare se volatilizară de pe taraba improvizată a ofițerului Stănilă, căruia îi era cu neputință să-și mai ia ochii de pe ființa văzută odată într-o inexplicabilă transă și care, iată, invadase deodată realitatea ca o duhoare de canal adusă brusc de o pală de vînt. Era acolo, concretă și stropită de noroaiele Oborului, amestecată cu gloata țărănească și mahalagie, în care pînă și gîlma cît o gutuie din ceafă părea la locul ei între fețe strîmbe, guri știrbe, ochi urduroși și degete cu umflături de gută. Fata urcă și ea pe scîndurile estradei și-și luă bilet. Pentru a doua oară, dar dintr-un motiv diferit, ofițerul își uită cu desăvîrșire misiunea. Închise sec geamantanul cu zdrăngănele colorate și fesuri de poleială, dădu capra de lemn într-o parte și, cu geamantan cu tot, se văzu în fața blondei în rochie de lamé, transformată acum în casieră. Cu biletul în mînă, pătrunse în baracă, pășind automat în urma celorlalți și uitîndu-se zăpăcit după fată.

Hala părea pe dinăuntru mult mai largă decît ai fi crezut văzînd baraca pictată bălțat din afară. În fund se zărea o scenă avînd ca fundal o pînză albastră pe care erau lipite steluțe aurii de poleială. Nici un fel de alt decor nu mai era nicăieri. Pereții își vădeau scîn-

durile negeluite, podeaua era din aceleași scînduri, iar cele vreo cincisprezece rînduri de scaune erau ca de cinematograf: speteze lipite în șir, numerotate, și locul de așezat pivotînd în sus și-n jos în șuruburi. Puțea grețos a petrosin, ca toate sălile de spectacol din acea vreme, iar pe jos, nemăturate niciodată, cojile de semințe și frimiturile de covrigi

cu sare și cu mac,
face bine la stomac

înotau în scuipați. Cineva, poate la spectacolul anterior, scăpase pe jos o sticlă de țuică și acum mirosea de te trăznea, te îmbătai numai de aburii groși ai băuturii. Cu un fes pe cap, uitat din cauza emoției, și cu ochelari de carnaval la ochi, ofițerul se așeză pe unul dintre ultimele rînduri și se mută de cîteva ori mai la dreapta sau mai la stînga, căci țărani voinici, în cojoace și cu căciuli de oaie, i se așezau mereu în față. Tot pieptul îi zvîcnea atît de puternic, de parcă nu numai inima, ci și plămînii, beregata, măduva din canalul vertebrelor și ganglionii nervoși i-ar fi pulsat fierbinte, sincron, sufocant. Tînăra femeie în fulgarin cărămiziu, cu buboiul holbat sub cocul prins cu agrafe ieftine, stătea liniștită la vreo trei rînduri de scaune negre mai în față.

Apăru mai întîi pe scenă o muiere zdravănă, în costum de baie cu franjuri, cu un bot roșu buzat, ca de negresă, și care sucea și răsucea în mîini, trecîndu-l pe după gît, un șarpe nu prea mare, cu mișcări ceroase, inelat cu dungi alternative coralii, negre și aurii. Femeia dansa cu el pe o muzică spartă, hîrîită, dintr-un difuzor geamăn cu cel de afară, și-l încolăcea pe un braț, și-l trecea peste sîni, pentru ca, în cele din urmă, să-l apuce strîns de lîngă cap și să-l privească direct în ochii lui de piatră prețioasă. Din cînd în cînd șarpele scotea o limbă subțire și bifurcată, cilindrică și umedă ca un viermișor. Privind fix, femeia deschise deodată gura și încorporă capul șarpelui între buzele groase, sorbindu-l către interior. Centimetru cu centimetru, reptila pătrundea pe gîtul femeii, dilatat acum și cu venele umflate ca la cîntărețele de operă. Inelul rujat al gurii dansatoarei se lărgea tot mai mult, pe măsura îngroșării corpului lunecos, iar ochii îi deveniseră sticloși și tulburi, de parcă femeia însăși s-ar fi preschimbat în ofiuridă. Înghițirea cilindrului musculos și viu dură minute bune, pînă cînd șarpele dispăru în

întregime pe beregata și în stomacul femeii celei fardate din greu. Ea își reluă atunci dansul legănat, din buric, întorcîndu-se uneori ca să-și miște bucile albe sub nasul celor din primele rînduri, pînă ce-și recăpătă privirea parșivă de muiere. Rămasă apoi din nou încremenită, pîntecul îi mișcă de cîteva ori ca de sughiț, gîtul i se dilată iarăși și capul sticlos al reptilei i se ivi între buze ca o limbă tumefiată. Apucîndu-l imediat, femeia trase ușurel afară rîma uriașă, care păstra pe corp dîre carmine de ruj. Fu adusă o cușcă și din ea fu scos de urechi un iepuraș negru. Lăsat pe podea, șarpele ridică prima treime a corpului, o-nclină către iepurele ce sălta dezorientat pe podea și țîșni brusc, înțepîndu-i o ureche. Iepurele încremeni, zvîcni din tot corpul și se prăbuși în aceeași clipă pe-o parte, cu lăbuțele tremurînd fin. Cadavrul lui, înșfăcat iar de urechi, fu arătat triumfător de femeie, care-și sărută dulce șarpele-n bot și ieși, în firave aplauze.

Doi țigani în șalvari, cu piepturile goale, jonglară apoi cu făclii, în răcnetele unui cimpanzeu îmbrăcat, care, observă locotenentul, avea o rană urîtă la cot. Și-l ferea mereu, strîmbîndu-se, în timp ce făcea tumbe, rostogolindu-se pe brațele lungi și păroase, cu genunchii chirciți. Era legat de gît cu un lanț ciudat de gros, ținut în mînă, la celălalt capăt, de prezentatorul care-și scosese costumul negru și, în cămașă și pantaloni scurți, făcea acum pe dresorul. Maimuța avea ochii atît de triști, încît nu-i puteai privi dacă erai trecut de vîrsta copilăriei. Cu ea se terminau „numeroasele animale sălbatice" anunțate la intrare. Urmă femeia cataleptică, dormind pe vîrfuri de săbii, nimeni alta decît muieroiul blond în rochie aurie sclipind metalic.

Ofițerul se lăsă iarăși furat de farmecul iarmaroacelor, minunîndu-se cu ochii mari de tot ce se-ntîmpla pe scenă. Țărănușul din el se-nveli într-o fericire fierbinte, căci niciodată cînd fusese mic nu se dăduse-n scrînciob, nu trăsese la țintă și nu intrase la panaramă, deși și-ar fi dat pielea de pe el pentru asta. Se mulțumise doar cu ce arătau pe estradă, înainte de spectacol, cînd se promitea de zece ori mai mult pentru cei ce intră. Acum intrase, era înăuntru, și aștepta nerăbdător să vadă femeia-păianjen, atracția numărul unu a spectacolului. Și la ei, în Teleorman, fusese, cu ani în urmă, femeia-păianjen, dar își încetase curînd aparițiile pentru că — umbla zvonul — se măritase cu omul cu limbă de bou și rămăsese în-

sărcinată. Cea de-acum fie că era aceeași, și-atunci trebuia să fie deja bătrînă, fie era alta, poate fiică-sa. În orice caz, Stănilă recunoscuse în zugrăveala barăcii, la intrare, coama neagră și ochii verzi ca fierea, țîțele globulare, oarbe și hidoasa fojgăială de labe negre din care ieșea bustul monstrului: erau aidoma celor de pe panourile din amintirea sa, de parcă pictorii de bîlci ar fi avut canoanele lor, asemenea zugravilor de biserici.

În fine, după ce pe fundalul de cîrpă-nstelată al scenei se mai desfășură un număr destul de curios (pe o măsuță, dintr-o carafă de sticlă plină cu apă, ieșeau crengile uscate și ramificate fin ale unui arbust de culoarea scorțișoarei. La capătul multor crenguțe, sugînd din ele apă sau sevă, fluturau din voaluri multicolori pești exotici. Uneori dădeau drumul din gură crenguței și planau rapid prin sala de bîlci, ca niște libelule scînteietoare, ca să se reîntoarcă la încrengătura din carafă și să apuce cu buzele lor cartilaginoase capătul altei crenguțe), se lăsă liniștea și-ntunericul. Se-auzi apoi un țipăt sfîșietor, un țipăt *invers*, născut nu dintr-o sursă exterioară de vibrații, cum ar fi laringele unui om tăiat de viu în bucăți, ci în adîncul cortexului auditiv al fiecărui spectator, în neuronii complecși ce detectează volumul, înălțimea și timbrul sunetelor, și care acum le creau din nimic, ghemuiți acolo, lîngă fisura lui Sylvian. Zbieretul de păianjen și de femeie aprindea sinapsele și axonii nucleului medial geniculat și curgea-n jos, pe căile eferente, spre coliculusul inferior, codificat în frecvența unui curent electric sărind prin tuburile suple din nod în nod al lui Ranvier, coborînd în nucleul ventral cohlear și, filtrat prin complexele olivare superioare din trunchiul cerebral, umplînd apeductul nervului cohlear. Țipătul electric străbătea stînca masivă a craniului, umplea grote și fisuri stranii, înspăimînta madone cu prunci tronînd între stalactite și pătrundea în cele din urmă în scoica răsucită-a urechii interne. Se desfăcea în mii de pîrîiașe sclipitoare, irigînd fiecare, la capăt, cîte-o străvezie celulă cu perișori, adăpostite de-a lungul spiralei, între membrana tectorială și cea basilară, într-o limfă gălbuie, gelatinoasă. Urletul inuman, de fiert în ulei, de jupuit de viu, de canceros cu metastază generalizată devenea aici o vibrație a endolimfei ce umple membrana lui Reissner, transmisă apoi perilimfei tălăzuită brusc în fereastra ovală. Ca niște organe de mașini, scărița, nicovala și ciocanul preluară vibrația mecanică și o trans-

miseră timpanului care, prin conductul auditiv plin de ceară, făcu aerul să vibreze. Și zecile de pavilioane ale urechii externe amplificară țipătul ca niște portavoce, comprimînd și rarefiind aerul alternativ, direcționînd teroarea spre scenă, concentrînd-o într-o margine a acesteia, unde se-aprinse brusc spotul stacojiu al unui reflector și toți o văzură pe femeia-păianjen țipînd. Răcnetele de agonie născute-n mintea celor ce o priveau îi pătrundeau în gură, îi dilatau traheea, îi spărgeau bronhiile plămînilor, îi umflau vene groase pe tîmple. Cu toții pompau în ea teroarea ce-i străbătea toracele, îi învenina sînii și-i lățea pe podele arcurile labelor negre, păroase, terminate cu gheare teribile, pîntecul rotund și fragil, plin de ouă și mațe, filierele crescute la capătul lui, și din care se scurgea o mătase străvezie. Și-așa cum, în vocea unei femei care țipă-n orgasm sub bărbatul care-o izbește ritmic între pulpe, ținînd-o strîns, fără putință de scăpare, deslușești limpede două glasuri, al frumosului cap cu păr buclat și ten subțire ca al copiilor pe de-o parte, și al animalului pelvian pe de alta: uter, ovare și trompe, vagin și labii, ambele suprapunîndu-se și tocmai din amestecu-ăsta rezultînd geamătul excitat și dulce, nu al oricărei femei, ci al iubitei tale, și nu al iubitei tale, ci al oricărei tîrfe care-a țipat vreodată sub un bărbat — în urletul teribil al Sfinxei de iarmaroc puteai auzi limpede vocea femeii și cea a păianjenului, una stîrnindu-ți o milă amniotică, iar cealaltă înghețîndu-ți sîngele în vine și răpindu-ți mințile de oroare.

Femeia-păianjen stătea acolo, în colțul de scenă muiat în sînge și țipa, rotindu-și într-o parte și-ntr-alta capul pe gîtul mult prea lung pentru-o ființă omenească, mai curînd un lujer străveziu, scrutînd întunecimea sălii cu ochii verzi, de animal sălbatic, ca și cînd ar fi așteptat ceva. Spotul reflectorului venea din peretele din spate, ca la cinematograf, și cilindrul de lumină purpurie scotea din beznă capetele și spetezele din drumul său. Fumul de țigări proaste se sucea și se răsucea în raza groasă, desenînd inflorescențe de cenușă vie. Deși ofițerul, cu părul ridicat în creștet și cu ochii holbați — Ionică din Teleorman, feciorul lui Ilie Apetrachei, care nu intrase niciodată la panaramă — era cu totul subjugat de imaginea păianjenului cu bust de femeie, o mișcare vie, umedă și mărunță, într-un plan mult mai apropiat, îi atrase deodată atenția și-i făcu globii ochilor să conveargă către unul dintre capetele din fața lui, pro-

filate pe raza de culoarea vinului. Tresări violent și-și aduse aminte de sine, de misiunea sa, de realitate. Dînd să se scarpine-n cap, nimeri marginea de carton poleit a fesului. Și-l smulse furios și-l aruncă pe podea. Pentru că acel cap, înconjurat de aburul unor zulufi sclipitori era, firește, al Suspectei, al prințesei cu ceafa tumefiată, frumoasă ca nimeni alta și respingătoare ca o vedenie de coșmar. Acum, din tumoarea cît un craniu de nou-născut, exfoliată și picurînd, ieșea, zbătîndu-se ușor, o ființă sticloasă. Ofițerul, aplecat înainte și-ncordat tot, văzu acel viermișor cum se proptește în piciorușe să se prelingă din gogoașă, cu antene ca două ace cu gămălie și ochi negri și mați, cum, complet eclozat, se cățără-n creștetul fetei, scuturîndu-se de lichid și cu pîntecul umflîndu-se și subțiindu-se alternativ, și cum această pompare despăturește încetul cu încetul o pereche de aripi mototolite, le-ntinde tot mai mult, le netezește și le usucă, pînă ce peste părul lucitor al prințesei proletare, ca o diademă, își desfăcu aripile un fluture superb, mai mare decît oricare altul văzut de ofițer vreodată, ca să-și ia zborul prin sală, ca un liliac multicolor, intrînd și ieșind din raza reflectorului. Cercurile lui, urmînd cascada horociclică a lui Lobacevski (ah, Herman!), se-apropiau tot mai mult de Sfinxa care, modulîndu-și deodată altfel, țiuitor, în glissandouri dulci ca un miorlăit, urletul, urmărea cu ochi verzi ca fierea zborul lepidopterei. Cînd, într-un ultim rotocol, acesta lopătă pe lîngă botul de muiere pătimașă al Himerei, o limbă lungă și cleioasă îl apucă, spărgîndu-i fragilitatea, înfășurîndu-i trupul inelat și trăgîndu-l în gura rujată, care-l mestecă avid. Multă vreme, la colțurile gurii, se mai văzură capete de aripă uscată, ce-aveau s-alunece și ele mai tîrziu pe gîtul femeii-păianjen...

„Opriți! Opriți! Faceți lumină!", răcni deodată Stănilă sărind în picioare. „Securitatea!" Spotul se stinse și-o-nvălmășeală îngrozitoare se produse. Oamenii fugeau în toate părțile, poticnindu-se și călcîndu-se-n picioare. „Faceți lumină-n pastele măsii!", urlă iar ofițerul, încercînd s-ajungă la scenă și lovindu-se de trupuri în cojoace de blană. Știa acum: contactul avusese loc! *Fluturele* era mesajul! „Bandă de tîlhari!", zbieră ca scos din minți cînd ajunse-n sfîrșit în culisele mizere, o baracă de fapt, plină cu recuzită roasă de molii. Îl apucă de guler pe crainicul care-anunțase spectacolul, și care, în lumina de zi cenușie ce venea de pe geam, era

un biet omuleț cu figură de funcționar. Femeia-păianjen, nimic altceva decît o pițipoancă plină de coșuri pe bărbie, tocmai își dădea jos din jurul șoldurilor labele negre și păroase de cîrpă umplută cu cîlți. Înghițitoarea de șerpi era în capot și căuta în cap, de păduchi, cimpanzeul, ținîndu-l în poală ca pe-un copil. Năvăli înspăimîntată, cu o bucată de ziar vechi în mînă, și baba-n lamé-uri, care lăsă deschisă, de uimire, ușa barăcii. „Aha! Uite dovada! Voi singuri v-ați trădat!" Stănilă smulse ziarul cu care femeia se-ntorsese de la privată, îl despături și...

Doi ani mai tîrziu, ofițerul vedea încă în fața ochilor un enorm articol cețos, ilizibil, cu un titlu de două șchioape pe care-ncercase-n zadar să-l deslușească, articol care avea-n mijloc o hartă a Europei de Est, lagărul socialist, peste care, într-un mare arc de cerc, începînd din Germania de Est, coborînd prin Cehoslovacia, Ungaria și România, urcînd iarăși spre miezul stepei ruse, scria, cu enorme litere de tipar

ORBITOR

Locotenentul știu că avea-n mîini un document de importanță istorică. Literele nu figurau altceva decît traseele caravanelor ambulante, care tăiau prin păduri, treceau cursuri de apă, o luau pieptiș peste munți și se-afundau în mlaștini sulfuroase ca să deseneze (pentru care ochi?) cu invizibile urme un cuvînt pe curbura planetei. El singur, securistul Stănilă Ion, prin excepționalele lui calități, demascase o conspirație (fascistă? americană? a extratereștrilor despre care citea în revista „Știință și tehnică"?) împotriva puterii de stat din țările Tratatului de la Varșovia. Firește, ce găsise el nu era decît o piesă din domino-ul politico-diplomatic, dar una esențială. Superiorii lui abia puteau să-și dea seama de importanța ei. Cît despre el, nu-și putea imagina un mai mare triumf decît să meargă într-o bună zi acasă și să-și îmbrățișeze ovreicuța șoptindu-i în ureche: „Nevastă, iată-mă-s maior!" „Tare-s curioasă cum face dragoste un maior", i-ar fi șoptit ea, și s-ar fi lăsat amîndoi pe covorul din holul somptuos al vilei...

Din păcate, nu se-ntîmplă (aproape) nimic din toate acestea, și Stănilă nu primi, abia după doi ani, decît tot o steluță din care mai avea două pe epolet. Avansare banală, nu după merit, ci după vechime. Căci, după un moment de panică, circarii îi cerură să se

legitimeze, iar el constată că nu are asupra lui nici un act. În înghesuială fusese jefuit pînă și de insigna de sub rever. Atunci începură să-l huiduiască și să-l pocnească cu tot ce le venea la-ndemînă, strigîndu-i „Nebunule! Cară-te, cară-te de-aici!" Maimuța îi sărise și ea-n spinare și-l păruise îngrozitor. Zgîriat și bătut de țigani, uns cu sulimanuri de saltimbanci, orbit de chinoroz, fusese trimis cu un șut formidabil al femeii-păianjen direct în balta puturoasă din spatele barăcii pe roate, unde zăcu inconștient pînă spre seară. Cînd se ridică, pe-ntinsul cerului nu se mai vedea decît o dungă sîngerie. Casa pe roate dispăruse, nu mai rămăsese decît baraca de lemn a panaramei în mijlocul pieței pustii. În fundal, lanțurile încremenite se profilau ca o ciupercă tristă pe cer. Un bec chior pe un stîlp, foarte departe, mărea dezolarea locurilor. Valiza cu obiecte de bîlci, firește, dispăruse și ea. Ofițerul ajunse acasă cu chiu, cu vai, după ce se certase-n tramvai cu taxatoarea pentru că nu avea la el nici cinci bani pentru bilet. Ultima surpriză a acelei zile nenorocite îl aștepta tocmai în cuibușorul lui de nebunii, unde-o găsi pe nevastă-sa aflînd cu delicii cum face dragoste un maior... însuși șeful lui direct, Paltin Bădescu, al cărui fund roșcovan, împodobit cu două mari fudulii, pompa viguros între cracii albi, în ciorapi de satin, ai Esterei. Îi fu dat nefericitului locotenent să audă iarăși, proptit, plin de noroi, de canatul ușii de la dormitor, necuviințe pătimașe la adresa călăuzitorilor omenirii...

Ajuns în acest punct dezolant al rememorării, locotenentul-major, așezat la biroul său din anonima clădire bucureșteană, își propti capu-n palme, presîndu-și globii ochilor cu vîrful degetelor înghețate. Apăsă pînă ce fosfenele verzi-albăstrii desenară în cîmpul lui vizual un covor echivoc, care-i amintea petele de cerneală din planșele Rorschach în care, atunci, văzuse numai și numai... dar ofițerul refuză să-și aducă aminte ceea ce urmase, și alungă, cu gesturi disperate, imaginile fulgurante, încărcate de ură și oroare, care-i asaltau conștiința: țesătura aspră a cămășii de forță, doctorul bărbos, tranchilizantele, încăierarea cu celălalt bolnav, încercarea de evadare și alergarea către casă, noaptea, doar în pijama, pe linia pustie de tramvai. Capturat din nou și ținut șase luni în salonul cu siguranță sporită, din care două săptămîni în chingi... Și-apoi dimineața în care s-a trezit limpede la minte și ușor, complet stăpîn pe el însuși, și-n care a cerut să fie contactat de superiorii lui pentru o ches-

tiune de maximă importanță... Securitatea se interesase de el, însă, abia după încă o săptămînă, în care fusese supus la nenumărate teste, care mai de care mai deconcertante, amestecînd întrebări și imagini, încît Stănilă ajunsese să se creadă un animal de experiență, obiect pur de cercetare, cu mintea-n pielea goală, arătîndu-și obscenitatea și turpitudinea-n fața unor supraoameni de nescrutat. I se aplică „Inventarul de personalitate multifazic Minnesota" care, prin cele 550 de întrebări, îl răstignire pe patru scale de validare („?", „L", „F" și „K") și pe nouă scale clinice (hipocondrie, depresie, isterie, deviație psihopatică, masculinitate–feminitate, paranoia, psihastenie, schizofrenie, hipomanie), urmă tehnica asociativ-verbală a lui Galton în varianta Jung, tehnica apercepției tematice și tehnica Rosenzweig, cu cele 24 de planșe înfățișînd Frustrarea și tehnica Szondi cu cele 48 de fotografii de bolnavi mintal... În fine, teribilii, teribilii fluturi de cărbune, cerneală și sînge din planșele Rorschach (*Herman* Rorschach — nu e bizar?), în care el nu putuse să vadă decît... De la messer Sandro di Mariano, zis și Botticelli, Leonardo da Vinci învățase să-și stimuleze imaginația prin petele fortuite lăsate pe-un zid de un buret îmbibat de vopsea. Puteai vedea-n ele peisaje și bătălii, și galbene torsuri umane răsucite-n poziții ciudate, dar mai cu seamă te vedeai în ele pe tine însuți, căci *ogni pintore depinge se*... Tehnica arborelui a lui Koch și cea a figurii umane a lui Machower încheiaseră avalanșa grafico-lingvistică la care o minte normală și demnă ar avea un singur răspuns: afazia, și probabil că acesta și e întotdeauna răspunsul.

Locotenentul în pijama era încă zăpăcit de teste și para-teste cînd primi vizita unui bărbat neobișnuit de masiv, cu un cap taurin și cu ochi căprui, care rămase-n picioare lîngă patul lui, cu mîinile-n buzunare, uitîndu-se la el fără mult interes. „Neam de slugă ce sînt!", își zisese mai tîrziu, de-atîtea ori, și nu doar legat de-ntîmplarea asta, Stănilă Ion. „Chiar sîntem noi, ăștia de la țară, neam de slugi blestemate, gata să-și adune căciula la piept cînd trece boierul." Fapt e că atunci, în camera de spital, se ridicase din pat într-un fel de caraghioasă poziție de drepți chiar înainte ca străinul să se legitimeze. Și adevărul e că nici nu se obosise s-o facă. Medicul care-l însoțea era atît de pierit, încît nu mai era nevoie de altă legitimație. La un singur gest, doctorul dispăru, și urmă o discuție scurtă și frustrantă. Străinul nu credea o iotă din fantasmagoria

cu femeia-păianjen. E drept că nici nu-l bănuia pe junele locotenent de minciună. Credea mai degrabă că acolo, în baraca panaramei, se petrecuse altceva; că ofițerul aflase un lucru atît de teribil, încît mintea sa se-nchisese în fața revelației, o vomase ca pe-o otravă, ca pe un corp pe care nu-l putea digera, și țesuse în locul ei scenariul subțire pe care Stănilă și-l amintea. Urme ale adevărului ar fi putut persista în subconștient, așa încît ofițerul superior (securist român? KGB-ist? amîndouă la un loc?) recomanda — și era, de fapt, un ordin — interogatoriul în stare de dezinhibare a conștiinței. Resemnat, Stănilă acceptase. Știa despre ce e vorba: dezinhibarea Jagodka, pe care-o foloseau și ei cîteodată. Cum naiba, se-ntrebase el întotdeauna, erau antrenați spionii de clasă să reziste interviului cu amital? În orice caz, metoda asta se dovedise mai eficientă decît orice tortură și revoluționase tehnica interogatoriului. Numai cretinii din America de Sud (își închipuia încă, pe-atunci, Stănilă) mai foloseau cleștele electric. Animale însetate de sînge.

Chiar în acea seară i se administră subcutanat o fiolă de cafeină. Efectul, față de cel al unei cești de cafea, fu, bineînțeles, mai rapid și mai ales „mai pur". Mintea îi strălucea ca un cristal. Deveni mai inteligent și mai comunicativ. Se strădui să-l convingă pe ofițerul superior care-i stătea alături de pat, pe un taburet, că viziunea sa de la Moși fusese reală în fiecare detaliu. Descrise cu o precizie de decupaj desenele și nuanțele de pe aripile fluturelui. Arătă pe ce se baza cînd afirma că *fluturele fusese mesajul.* Reproduse din memorie, verbal, traseele trupelor ambulante pe harta Europei de Est, cu cele mai neînsemnate localități străbătute. De fapt, harta întreagă, ca sub o lumină puternică, îi strălucea eidetic în fața ochilor. Încercă să citească și titlul articolului care plutea-mprejur ca o ceață, dar îi fu din nou imposibil. După vreun sfert de oră i se injectă, intravenos de data aceasta, foarte lent, o soluție de amital sodic, 10 g la 100 ml de apă sterilă. Într-o strălucire își văzu — își simți, își cunoscu, își trăi — încrengătura interioară a vaselor de sînge, ca și cînd ar fi fost marcate cu o culoare fluorescentă, îndrăgostită. Jugularele, ca două mîini cu degete delicate, înălțau și hrăneau mandarina cerească a creierului, care acum scînteia toată de fericire. Și la flacăra vuitoare a dragostei întreaga carne sublimă în cuvinte. Harta trupului deveni harta evanescentă a limbajului,

răsucindu-se ca aburii de cafea. Pielea și sistemul nervos formară structura sintactică, relațiile ramificate de regente, coordonate și subordonate, grupuri verbale și nominale, structuri de profunzime și de suprafață, corpul funcțional, descărnat, al limbii; din sistemul osteo-muscular decurse morfologia, grupele de mușchi și oasele juxtapuse ale părților de vorbire, contractîndu-se și relaxîndu-se în declinări, conjugări, desinențe; pîntecele colcăitor de materii și glande produse vocabularul, în care epitelii și mucus și mușchi netezi și bacterii și borîtură și salivă și sucuri gastrice și fecale fermentate și insulină, buze și anus și esofag și rect, și mațe și duoden, și fiere și foame, și sațietate se contopeau, generau cîmpuri semantice, se stratificau în grecisme și turcisme, argouri și jargoane de nedezghiocat; fonetica sublimă din aparatul respirator, zeu și zefir adiind cu degete dulci pe harpa vocală; iar imaginarul, corpul cel mistic din grădina cu trandafiri, luna aplecată tandru peste umărul soarelui (incestul etern al soarelui și lunii în corpul nostru astral) izvora din glandele sexuale, din grotescul monstru dintre picioare, din ouăle holbate în punga lor unsuroasă și din glandul vînăt, ca de cauciuc, camuflat în pielea lui moale, din corpii cavernoși ai viermelui ce aruncă pe rînd, în lume, la fel de fierbinți, materia cea mai pură și cea mai abjectă, sideful vieții și apa reziduală. Nicicînd o mai fantastică floare nu s-a desfăcut dintr-o rădăcină mai hîdă.

Evaporat celulă cu celulă și organ cu organ, devenit un abur complicat de cuvinte, ofițerul spuse și laptele supt de la maică-sa.

Bărbatul enorm plătise prin orbire cele aflate atunci. Acum, însă, mirosind a zăpadă proaspătă, mă privea cu ochii din nou descleiați. Scana cu pupile strălucitoare cotele de înălțime și reliefurile feței, pieptului, mîinilor mele, de parcă ar fi trebuit o dată să le descrie în infime detalii, și ar fi depins viața lui de asta. „Ești Mircea", repetă și făcu un pas spre mine, încă un pas de orb, ca și cum, deși cu ochii largi și căprui, încă n-ar fi putut să mă vadă decît ca pe, cel mult, o iradiere de puternică lumină albastră. Cînd a întins spre mine brațele de sugrumător ritual am luat-o la fugă din cabinet, lăsînd ușa dată de pămînt, și m-am adîncit, încă auzind un „Mircea!" vibrînd în aerul înghețat, pe culoarele oliv ale aripei de spital. Fugeam nebunește pe sub becurile murdare, dădeam colțuri și împingeam cu umărul uși batante, după care se deschideau aceleași perspective triste și reci: coridoare înaintînd la nesfîrșit, cu uși de-o parte și de alta, scări largi, cu scuipătoare pe paliere, care duceau la alte etaje identice... Frica, urcînd în mine irezistibil, mă împiedica să-mi dau seama ce fac: sudoarea îmi năclăise pieptul pijamalei în ciuda frigului ce venea din ziduri. Prin unele uși, deschise, am văzut din nou scene coșmarești: paturi albe, acoperite pe jumătate cu mușama, pe care zăceau bătrîni cu canule ciudate înfipte în burtă, alții defecînd prin anusuri artificiale, cu robinet nichelat... copii cu poliomielită, cu osul femural înfășurat direct în piele, fără nici un fel de pulpă-mprejur, pedalînd din greu pe biciclete medicinale... grase dezvelite, masturbîndu-se cu ochii dați peste cap... Nu m-am oprit pînă-n salonul nostru, luminat prin toate geamurile de un amurg mistic, dovadă că rătăcisem pe coridoare mai bine de jumătate de zi. Abia atunci m-am liniștit, privindu-i pe bolnavi jucînd țintar pe verandă, scăldați în

chindie ca niște sfinți, sau zăcînd în paturi cu mîinile sub cap. M-am dus în patul meu și m-am ghemuit pe-o parte în așternut, cu fața spre ghebosul care dormea horcăind, cu gura căscată spre tavan. Mîna beteagă îi atîrna în golul dintre paturile noastre, cu degetele desfăcute și palide. Omul era în somn. Sufletul îi hălăduia departe. Dacă mi-aș fi întins atunci mîna și i-aș fi atins cu degetul meu unghiile lui înnegrite de cizmar? Dacă m-aș fi transferat în trupul lui de martir? Aș fi rămas să zac acolo, pentru totdeauna, un cifotic paralizat, murdar de excremente, pe jumătate putred, privind tavanul cu ochi înspăimîntați, pe cînd el, în trupul meu de adolescent, ar fi alergat către lumea tomnatică, aurie în soare, de dincolo de ferestre. Am zîmbit, căci, în definitiv, nu mi-ar fi displăcut schimbu-ăsta de piei și de cărnuri. Eram atît de chinuit, de inconștient și de trist, încît susurătoarea viață de spital mi-ar fi convenit pentru totdeauna. Mă imaginam pacientul cel mai vechi din salon, aureolat de oribilele lui simptome, iubit de surori, privit cu venerație și îngîndurare de ceilalți bolnavi. Ei ar fi mereu alții, mereu gata să se-arunce iar în jungla crepusculară a vieții, cum ar simți cea mai ușoară ameliorare, pe cînd eu, în centrul universului meu imobil, aș fi fost Bolnavul perpetuu, peste care diminețile, serile și nopțile, verile și iernile s-ar fi depus încet, ca tot atîtea emailuri străvezii pe o casetă chinezească. Treizeci... patruzeci de ani în același pat din același salon, ținînd pe loc aceeași zi blîndă și albă, în care nu te așteaptă nici o surpriză: așa îmi imaginam pe atunci fericirea. Aș fi avut, firește, dureri, aș fi-nghițit doctoriile amare ca fierea, nopțile m-ar fi trezit pentru injecții, dar n-aș fi avut dorințe, amintiri și planuri de viitor. N-aș fi avut acte și identitate. N-ar fi depins de un cuvînt al meu soarta nimănui. N-ar fi trebuit să-ndur niciodată tortura de a fi rău, remușcarea de a fi bun. O viață pură, o contemplare uscată și călduță, în spațiu închis, la adăpost: asta aș fi vrut atunci, și aș vrea poate și acum...

După masa de seară am mai stat vreo oră la sporovăială, ne-am mai uitat pe ziare... Un mușchi din colțul gurii se contracta vag cînd încercam să zîmbesc, pentru prima dată după trei săptămîni. Mă gîndeam la bucuria mamei cînd o să i-l arăt a doua zi. Mama venise de trei ori pe săptămînă la mine, de cîte ori erau zile de vizită, cu plasele ei pline de borcane cu supă de pui și pilaf. Venea cu ochii umflați de plîns, bocea înainte, ca să se țină tare la spital,

să nu mă descurajeze. Avea să fie prima dată cînd puteam să-i arăt un semn de vindecare. Am adormit cu gîndu-ăsta, după ce s-a dat stingerea, și-am dormit prost, cu treziri acre, cu vise-ncîlcite, mereu reluate, de parcă aparatul de proiecție din craniul meu ar fi avut de rulat o peliculă înnodată ca un ghem de șerpi. Ceva în mine știa, poate, că mama avea să mă găsească a doua zi la subsol, cu muribunzii.

În miez de noapte m-am trezit brusc, lucid de parcă n-aș fi dormit deloc, nu numai în noaptea aceea, ci niciodată în viața mea, de parcă noțiunea somnului mi-ar fi fost necunoscută. Lucid ca o sculptură într-un bob de cafea, ca un imn închinat luciditătii. Deschizînd pleoapele, am văzut o față omenească la cîțiva centimetri de-a mea. Lumina de lună tomnatică, de o neasemuită transparență, scotea în relief pomeții și bărbia măștii celei palide și lăsa-n scînteiere și obscuritate ochii. Îngenuncheată la căpătîiul meu, privindu-mi fața cu expresia nebunească a celor fără expresie, stătea tăcută, înmărmurită, sora a treia, „sfînta", cea fără șolduri și fără sîni, cea pe care n-o dezbrăca nimeni din priviri. M-am ridicat într-un cot, deloc surprins, i-am zîmbit și i-am pus mîna pe braț. Deși subțire ca un lujer, brațul ei, în apropierea umărului, avea materialitate și căldură. Ca și cînd doar atît ar fi așteptat, sora îmi înconjură deodată gîtul cu brațele și-și făcu loc, cu o energie neașteptată, sub pătura mea. Sexul mi se-ntări într-o clipă și prin mintea deodată copleșită de-un val seismic de chimie erotică îmi trecu gîndul că, în sfîrșit, voi face dragoste prima dată, voi intra prima dată în tunelul fierbinte dintre picioarele unei femei. Nopțile de chin și de umedă frustrare, cînd, ore-n șir, pîndeam vreo mișcare în casele de vizavi de șosea, cînd îmi înghețau urechile strivite de perete în speranța auzirii vreunui geamăt de muiere pătrunsă în odaia de-alături aveau să fie recuperate și, poate, date uitării ca niște haine rămase prea mici. Acum sora încerca să mă posede, era deasupra mea, îmi săruta gîtul și bărbia și-și strecurase o mînă în pantalonii mei de pijama, mîngîindu-mi întîi josul pîntecului, pe sub bara de carne rigidă, pe care apoi mi-o cuprinse în palma rece și strînse cu putere. Am răsturnat-o și i-am întors și eu mîngîierile. I-am simțit sînii abia proeminenți, dar cu sfîrcuri negre ca smoala în penumbră și neașteptat de mari și-am coborît palma pînă în zona blănii ei cîrlionțate, zona aceea care se adîncește în țeasta

oricărui bărbat, pădurea obscură, dumbrava sacră unde se află Intrarea spre nebănuit și neînțeles, spre Enigmă, spre Grădină, spre Glorie, spre Oroare, spre cisterna de foc a nebuniei fără limite a ființei noastre. Căci, așa cum în mandala chinezească a lui Yin și-a lui Yang în miezul luminii se află bezna, la fel în creierul bărbatului se-ascunde un uter, o cavernă, o floare carnivoră cu adîncul cărnos și fumegînd, spre care el se străduiește să coboare întreaga viață, să facă dragoste cu sine însuși ca să se găsească pe sine însuși dincolo de sex și destin, în regatul pur din care toți am venit.

Dac-aș fi devenit bărbat atunci, totul ar fi fost pierdut, iar eu aș fi fost, poate, salvat. Dar sora, dacă avea un soare interior, acolo, *inter urinas et faeces*, n-avea, oricum, nici o cale de acces către el. Palatul ei uterin era ascuns și inexpugnabil ca fortăreața hașișinilor. Între picioare, femeia subțire ca un lujer avea o schiță vulvară mai pudică decît a manechinelor din vitrine. Nimic de pătruns, nimic de cucerit. Timp de cîteva ore, poate, ne-am zbătut, goi sub pătură, pînă cînd am ejaculat dureros și fierbinte peste degetele și pe burta ei. Am adormit alături, lipiți pîntec în pîntec, împăcați și triști ca doi gemeni plutind în același lichid placentar. Pînă m-am scufundat cu totul în somn mi-au mai sunat în urechi cuvintele pe care fata mi le șoptise mereu pe cînd ne zbăteam ca peștii pe uscat: „Mergi pînă la capăt! *Pînă la capăt* !"

Dimineața m-am trezit singur în pat de parcă totul n-ar fi fost decît o halucinație. Doar fotbalistul, stînd lîngă mine în capul oaselor, îmi făcu cu ochiul, vesel. Simțise ceva? Era și greu să nu fi simțit. Abia acum îmi dădeam seama cît de tare trebuie să fi scîrțîit patul. Totuși nu-mi spuse nimic. Așteptam cu toții, sporovăind, ora vizitei. Toamna glisa încetișor înspre iarnă, și-n dimineața aceea zărirăm pe ferestre primii fulgi. În cîteva zile curtea spitalului, din care puteam vedea cîteva alei de la geamurile salonului (iar-dacă treceam pe verandă mi se deschidea și o perspectivă, îngustă, e drept, spre șoseaua Ștefan cel Mare, cu chioșcul rotund de tutungerie de la care bolnavii-și cumpărau țigări și cu gardurile putrezite ale caselor de peste drum, întrerupte din cînd în cînd de trecerea cîte unui tramvai) avea să se acopere cu o zăpadă timpurie de numai un deget grosime, așa încît pavilioanele de stuc învechit, altădată părînd niște galioane legănîndu-se pe-o mare verde, aveau să fie atunci aidoma navelor unei expediții arctice, prinse în ghe-

țurile nesfîrșite, colorate roz de un crepuscul trist, etern. Dar în salon era cald și locuitorii săi, care-și lăsaseră la intrare identitatea și funcțiile, ba chiar, într-un fel ciudat, pînă și memoria, devenind un fel de preparate anatomice vii, ilustrînd boala lui Pick și nevralgia de trigemen și pareza facială și narcolepsia, trăiau împreună într-un Qumran delicat, o frăție nu a suferinței, ci a iresponsabilității și copilăririi, în pijamalele lor albastre, ghemuiți în vîrful paturilor și pălăvrăgind... Avea atîta farmec viața de spital, în spațiu închis și călduț, pe cînd pe marile ferestre fulguia...

În timpul vizitei, domnu' Ionescu găsise iarăși cu cale să facă scandal. Se lega acum de surorile care, chipurile, îl neglijau sistematic. Amuzant era că nu-l deranja deloc sadismul cu care cele două iepe-i înfigeau în fesele zbîrcite, literalmente ca într-un cal bătrîn, ácele seringilor, vîrîndu-i brusc în carne cîțiva centimetri cubi de ser, cu un fel de ură care ne indigna; nici nu-l deranja că trebuia să zbiere zvîrcolindu-se și făcînd spume la gură cîte o jumătate de zi, cu vezica gata să-i crape, pînă se-ndura una din ele să-i vîre sonda în uretră; nici că-i dăduseră, în bătaie de joc, un halat cu buzunarele descusute și atîrnîndu-i, cu o gaură mare-ntre omoplați și cu pîsla peste tot destrămată. Intolerabil pentru el era doar că fetele se-mbrăcau indecent. „Tîrîturilor! Vi se văd chiloții prin halat! Uite, tu n-ai nici sutien pe tine, se vede de la o poștă! Păi pe vremea mea să fi umblat o femeie așa printre bărbați? Nici la Crucea de Piatră nu se pomenea, domnule, că le lua poliția imediat! Se strică moravurile, putrezește lumea ca un măr, domnule! Vine-Apocalipsa! Așa femei erau pe vremea mea? Așa curve se pomeneau la șosea? Erau și curve, e drept, da' ce femei! Care era mai bogată-și punea mai multe jupoane, și cînd i-l scoteai pe ultimul, domnule, cît era ea de cocotă și aventurieră, roșea ca o porumbiță și-și îngropa fața-n cearceaf. Nu se fîțîiau, dom'le, cu țîțele scoase-afară în nasul bărbaților, mai ales al unor bolnavi prăpădiți ca noi. Rușine! Rușine să vă fie!" Pe cînd moșului îi ieșeau ochii din cap de indignare, fetele se topeau de rîs, meșterind în compartimentele măsuței lor cu medicamente. Treceau pe la fiecare pat și lăsau pe noptieră, într-o scobitură specială, cîteva pastile sau cașete viu colorate, care, cînd se ciocneau, clincheteau vesel și dulce. Într-o zi, dintr-o astfel de cașetă lunguiață, jumătate verde, jumătate portocalie, uitată pe măsuța bătrînului cu bruxism nocturn,

care ne trezea mereu cu scrîșnete atroce, ieșise un fel de larvă transparentă, ușor violacee, cu o complicată structură interioară și cu patru picioare negre, articulate, care se tîrîse pe noptieră pînă pierise undeva, dedesubt. De-atunci deschideam cu toții, grijuliu, cașetele și-nghițeam doar praful amar dinăuntru. Cu toții prindeam momentul cînd vreuna dintre surori era la patul nostru, cu spatele spre noi, și ne prefăceam c-o luăm în brațe, c-o mîngîiem pe fesele imperiale cu imprimeul chiloților într-adevăr vizibil ca prin sticlă în spatele halatelor lipite de fund, că-i înfigem degetul mijlociu în tenebrele umede dintre pulpe... Apoi, însă, ne potoleam, ne luam medicamentele cu un pahar de apă și așteptam masa de dimineață: pîine cu unt (fără sare) și ceai în căni de fier.

La unsprezece, ca de obicei în acea zi a săptămînii, am luat-o iar pe culoarele spitalului pînă la cabinetul unde făceam „raze". De data aceea mi s-a părut că ajung acolo extrem de ușor, într-o clipă. Labirintul vast al culoarelor verzui se redusese (cel puțin în amintirea mea) la un singur coridor, în capăt cu-o ușă care mi s-a părut, poate din cauza semiumbrei, stacojie și misterioasă. Cînd am intrat, însă, am găsit banalul și demnul de milă cabinet de electroterapie, cu grămada de aparate de pe vremea lui Volta, aduse parcă de la muzeul tehnic. În clasa a șasea încercasem și eu să construiesc un voltmetru din carton, liță și o cutie în care fusese gem: toate instrumentele de-aici păreau făcute de școlari, la atelier, din aceleași materiale. Miraculos era că totuși funcționau, deși singura dovadă era mișcarea ácelor de tablă în ferestruici gradate, cu geamul verzui și gros. Din doctor nu se afla în cabinet decît „Sportul", uitat pe scaun, cu paginile răsfirate. Ce nevoie aveam însă de doctor? M-am așezat în fața monstrului de tablă galvanizată unde stătusem întotdeauna și mi-am uns tîmplele cu puțină vaselină dintr-un borcan de iaurt. Mi-am așezat apoi electrozii pe tîmple, i-am prins cu leucoplast și-am vîrît banana de la capătul firelor în mufa ei de ebonită. Apoi am rotit ușor spre dreapta potențiometrul, urmărind cum acul prinde viață și se deplasează încet pe ecranul său. În același timp, cumva liniștitor, am început să aud micile troznete ale vaselinei încălzite. Am rămas apoi nemișcat, cu ochii-nchiși, însoțind iarăși, în imaginație, fabulosul traiect al razelor prin imperiul minții mele. Erau acolo orașe nelocuite, conace cu coloane de cristal, săli de tortură cu instrumente de aur. Erau crematorii pe hornurile cărora ieșea un fum violet. Erau case flamande înșirate

de-a lungul unor canale prin care curgea leneș lichidul cefalo-rahidian. Erau cameleoni cu maxilarele de iridiu. Pe cînd urmăream misteriosul flux cavernicol, orbit din cînd în cînd de luciul multicolor al florilor de mină, înduioșat de cîte-o fetiță goală înfășurată-n pînză de păianjen, de cîte-o gravidă a cărei burtă bombată pîn-la refuz crăpa ca o rodie ca să răspîndească în noapte dumnezei de lumină și sînge, de cîte-o bătrînă prinsă-ntr-o crustă de zahăr, îmi sunară deodată-n minte, cu ecouri de sală-nghețată, cuvintele „sfintei", mai limpezi decît le-ar fi putut rosti vreodată pielițele și cartilajele ei vocale: „Mergi pînă la capăt! pînă la capăt!" Apoi, o altă voce, indescriptibilă, copleșitoare, distrugătoare, atît de intensă și închisă-n sine încît nu putea fi compusă din sunete, ci din foneme, șopti liniștit și puternic în creierul meu: „Mircea". O clipă, enormul univers purtă acest nume. „Aici sînt, Doamne", am șoptit și eu, deschizînd ochii. Știam deja ce mi se cere. Și era ca și cînd totul s-ar fi-ntîmplat deja demult, așa încît, cum stăteam înfiorat în fața-ncîlcelii de cadrane și fire, cu vaselina prelingîndu-mi-se pe obraji și pe gît, multă vreme n-am făcut nici o mișcare. În cele din urmă am întins mîna și-am prins butonul potențiometrului între degete. Îi simt și acum canelurile tari de ebonită. Nu mai eram în corpul meu. Percepeam totul ca pe o sculptură într-un bloc de substanță galbenă, figurînd o legendă uitată, o alegorie de neînțeles. „Pînă la capăt!", îmi ordona, fără glotă, fără osul hioid, fără limbă, amigdale și văl palatin, sora cea liniștită, cea impenetrabilă. În sculptura patetică un detaliu începu să se miște. Niște degete roteau tot mai mult, către dreapta, un buton de ebonită. Un ac de tablă glisa și el spre dreapta într-o fereastră gradată, privit de doi ochi căprui, inexpresivi. Încuiat ermetic, ca o sibilă, în fiola de sticlă a corpului meu priveam neputincios cum făceam gestul cel mai nebunesc al vieții mele, cel care-a declanșat, poate, totul. După ce, o vreme, am rotit potențiometrul foarte încet, urmărind cum lunaticele mele construcții interioare încep să se clatine, cum himerele și garguii de piatră se desprind și se fac țăndări pe caldarîm, cum arhitravele de cuarț ale templelor se fisurează-n zig-zag și cum o populație de miriapozi giganți și termite se-mprăștie în crepuscul, *am întors brusc butonul pînă la capăt*!

Întors de la WC, doctorul mă găsise căzut pe podea, zguduit de mișcări clonice, cu o spumă roșie pe buze (îmi spărsesem o măsea și-mi mușcasem peretele obrazului) și cu pantalonii de pijama uzi

fleașcă. Tîmplele îmi miroseau a ars. M-au dus la subsol, la reanimare, unde am rămas în comă mai bine de o săptămînă, hrănit mai întîi intravenos cu glucoză, apoi și printr-un tub vîrît printr-o nară, timp în care atacurile epileptice s-au repetat zilnic. Cînd am redeschis ochii era seară, și în salonul plin de agonici, scufundat la mii de kilometri sub pămînt — acolo unde e toată istoria și toate formele și toate veacurile — plutea o tristețe uscată. Bolnavii zăceau pe mesele lor înfășurați în cearceafuri de ipsos. O soră în alb, cu fața ceroasă, încremenise lîngă-un stativ. Vitrine de nichel cu cutii de seringi vibrau ușor în aerul cafeniu. Încă o săptămînă am stat în limburile acelea. Percepeam contururi fără să fiu acolo. Distingeam sunete — gemete, pași, un clinchet — fără ureche și fără auz. *Cineva* defeca uneori. *Cineva* urina. Eram într-un duplicat, într-o copie, o poză, un manechin, vedeam ce vede, simțeam ce simte, gîndeam ce gîndește un personaj dintr-un film, care se mișcă și vorbește, dar e doar o pată de emulsie pe-o peliculă. Cîtă disperare și cîtă groază ascunde sub înfățișarea arogantă și mustățile răsucite un bunic mort de mult, din care-a rămas numai poza? Eram și eu mort de mult. Păstrau și din mine doar simulacrul. Suprafețe glazurate, seară eternă, statui de ipsos pe sarcofage... Recăderi în somn, înfășurat pîn-la gît în ficatul și fierea și nervii și mațele mele... Ghemuit în propria mea burtă, parazitînd ca o trichină mușchii striați ai homunculului meu... Suflînd un abur viu pe oglinda mea...

Într-una din seri, pe cînd salonul de reanimare *se* privea de cîteva minute, am simțit deodată că *eu* priveam. M-am ridicat în capul oaselor proaspăt și nonșalant, fără nici o fisură a conștiinței, înțelegînd perfect ce se-ntîmplase și unde eram. Mi-am scos singur, încet, ca pe un parazit exotic, tubul transparent din nară și-apoi mi-am pipăit fața. Încercînd să zîmbesc, am constatat — cum deja bănuiam — elasticitatea și docilitatea mușchilor ce-mi ridicau colțul gurii. Făcusem un mare progres. Puteam clipi și cu ochiul stîng — e drept, mai încet decît cu ochiul drept, și incomplet — și puteam ridica din sprîncene. Cîteva luni zîmbetul avea să-mi rămînă strîmb, și-aveam să păstrez întotdeauna o ușoară asimetrie a feței. Lumea ochiului meu stîng, veștejit de atîta privare de umiditate, avea să fie crepusculară, întunecată, cu stranii tonuri de oliv, dar, combinată cu strălucirea culorilor din cel drept, n-avea să mă

deranjeze prea mult. Dimpotrivă, lumea mea are astfel un relief special, pe care nu-l sesizam înainte de boală, și care-mi apare așa cum în vis orice contur e iluminat poros de-o emoție.

Doctorița Zlătescu, care se ocupa de salonul nostru, parcă atît așteptase, să-mi vin în fire. Nu eram eu însumi de mai mult de-o oră cînd s-a repezit spre patul meu ca o furie, roșie de indignare și cu dinții strînși. M-a făcut în toate felurile, sinucigaș nenorocit, inconștient, puști idiot, m-a-ntrebat retoric (căci nu era-n stare să mai asculte pe cineva de enervare) ce-a fost în mintea mea cînd am făcut gestul acela dement. Nu-mi dădeam seama că puteam să crăp dracului? Nu mă gîndisem ce-aveau să se facă părinții mei? Dar că aveam s-o nenorocesc pe ea, care, cît eram în spital, răspundea de mine? O ascultam speriat, jenat de zgomotul pe care-l făcea, indecent în crepusculul etern al subsolului. Nici n-aș fi știut ce să-i răspund, oricum. După un timp s-a potolit, epuizată, s-a așezat pe marginea patului meu și, după o lungă tăcere, s-a uitat spre mine și mi-a zîmbit. Ca un sugar care vede o mască zîmbitoare, mi-am ridicat și eu, reflex, colțul buzelor. „Ești pe calea cea bună, băbuțo", mi-a mai zis, m-a ciufulit un pic și-a ieșit. Aveam s-o revăd pe doctorița Zlătescu după vreo șapte–opt ani, într-o zi însorită, pe Magheru. Eram cu o colegă de facultate și-l bîrfeam pe asistentul de folclor cînd am văzut-o: deși era în miezul verii și asfaltul se topea pe jos, ea purta o căciulă grotească de lînă, din care viețe de păr cu mătreață-i ieșeau în toate părțile. Pe pieptul rochiei de supraelastic, verde-fosforescentă, avea insigne și medalii de pionier. Șnururi galbene, de comandant de detașament, îi ieșeau dintr-o poșetă de mușama albă, tăiată, găsită în cine știe ce gunoaie. Pe față cu masca atroce a nebuniei, fosta doctoriță vorbea neîncetat, arătînd către un indicator de parcare... Am fost tulburat toată ziua. Seara am stat la geam, cîteva ore, în amurgul galben ca flacăra de sodiu, repetînd mereu fraza centrală a vieții mele: „Dumnezeule, *ce* se-ntîmplă? Ce *dracu* se-ntîmplă?", la care orașul îmi răspundea prin freamăt și spectralitate.

Mama venise zilnic să bocească la căpătîiul meu, să-mi dea la o parte părul năclăit de sudoare de pe frunte și să-ndrepte recipientele cu glucoză de pe stativ. Nici ea nu putuse-nțelege ce mă făcuse să bag sute de volți în țeasta mea fragilă, care se descuama straturi-straturi de calcar vechi. Cînd m-au mutat din nou în salon

își mai veni-n fire, mai ales că acum îi puteam zîmbi fără efort. Tot căuta să-și ascundă mîinile înnegrite și înțepate, ca de mecanic auto, pe care le văzusem de la-nceput și despre starea groaznică a cărora nu vroia să-mi spună nimic: curățase chiuveta sau desfundase sifonul de sub ea, nu mai știa prea bine... Doar cînd m-am întors acasă, după vreo zece zile (timp în care mi-au făcut de cîteva ori EEG-ul fără să-mi găsească nimic), mi-am dat seama ce se-ntîmplase: mama se certase îngrozitor cu taică-miu și încerca disperată să-și găsească o slujbă, să facă și ea rost de bani, ca să n-o mai întrețină el, cum îi aruncase-n față de-atîtea ori. Cine știe ce anunț din ziar o procopsise cu mizeria aceea. Fapt e că-ntr-o zi venise acasă cu un colac de sîrmă de oțel și cu un fel de bormașină bizară, cu menghină, de fapt o mașină de făcut arcuri. „Nu e pentru dumneavoastră, doamnă, treaba asta", îi spusese sfios mecanicul de la atelierul care dăduse anunțul, dar mama insistase și acum încerca să lucreze acasă, în bucătărie, încurcată în spirele de sîrmă înnegrită, plîngînd și văitîndu-se de mîini, pe cînd arcurile ieșeau strîmbe și-ncălecate, sau deșirate, oricum recalcitrante, lovind-o peste degete și sfîșiindu-i dosul palmelor. Pornită, bormașina urla de scula blocul în picioare. Dintr-un fel de martiraj amestecat cu durere și ură, și cu dorința de a victimiza întreaga lume, mama persistă în prostia asta cîteva luni, timp în care nu produse nici un singur arc întreg. Părul-i mirosea a pilitură de fier încinsă, mîinile-i erau doar o rană, dar se-ntorcea seară de seară la tortura ei cu o orbire nebunească, fără să asculte de nimeni, cu ochii ficși și roșii, iar cînd o prindeam de mîini și-ncercam să-i vorbesc rațional, se zbătea și urla ca scoasă din minți: „Lasă-mă-n pace! Nu te băga, mucosule! Lasă-mă-n pace!" Așa înțelegea ea să-l pedepsească pe tata.

Fusese o iarnă grea, nămeții de zăpadă cafenie înșirați de-a lungul șoselei Ștefan cel Mare depășeau cu mult înălțimea unui om. Plugurile, înșirate unele după altele, încremeniseră lîngă trotuar, iar șoferii lor, în pufoaice și cu căciuli rusești pe cap, stăteau în cerc la o țuiculiță. Dimineața, geamurile erau înghețate pînă sus: în partea de jos pufoasele flori de gheață erau perfect mate și se-ncolăceau în ritmuri Art Nouveau, pe cînd la o palmă de panerul de sus delușoarele de gheață deveneau translucide, umede și vălurite, și prin ele, urcat în picioare pe lada de la studio, îmi plăcea să privesc orașul înzăpezit. Aerul era atunci atît de lăptos, ceața

atît de compactă, încît fulgii rapizi abia dacă se mai vedeau. Bucureștiul apărea ca-ntr-un desen de copil, cu acoperișuri îngropate-n zăpadă și hornuri fumegătoare. Toate șoselele, în ciuda plugurilor și a sării, se acopereau imediat cu noi straturi imaculate, care se jegoșeau în băltoace de cafea cu lapte pînă spre amurg. Și amurgul venea repede, la patru după-masa, cînd se-aprindeau luminile pe șosea și cerul plin de zăpadă se-ntuneca spre trandafiriu, ca să rămînă roșu toată noaptea. Cîte nopți n-am pierdut atunci la geam, privind cum ninge furios în lumina neoanelor și numărînd mașinile și tramvaiele... Odată, într-o iarnă pe care n-o puteam localiza (în copilărie? în vis? într-o altă viață?), se-ntîmplase ceva tulbure și fermecător, din care doar o țandără-mi rămăsese în minte, ca să fulgere din cînd în cînd fără speranța elucidării: violetul dureros al imaginarului... un deal înzăpezit... o fereastră verde... Nimic altceva, dar în acest nimic o întortochere de ființe și stări inexprimabile, un fel de prevestire, o aură, o bucurie cu inima strînsă...

Și-n primăvară, tîrziu în aprilie, noaptea, am avut primul „vis" cu acel teribil, teribil zgomot amplificat pînă la flacără. În aerul de aur transparent al minții mele treze, sau ultra-treze, deschisă ca o corolă triumfătoare din corpul meu adormit, mi se năzărise atunci o spirală. Un arc lung și fin, din spire alăturate mărunt, se răsucea la rîndul său, rotindu-se spiră lîngă spiră în jurul unei axe longitudinale, alcătuind un tub mult mai gros și de o lungime enormă. Acest nou arc se răsucea și el, spiră lîngă spiră, formînd unul nou, de sute de ori mai mare, care se rotea la rîndul lui în jurul unei alte axe, descriind cercuri strîns alăturate, flexibile. Din noul tub se forma apoi altul și din acesta altul, la nesfîrșit în sus și-n jos, așa încît puteai urca și coborî din spiră-n spiră, de la un nivel existențial la altul, fără limite, puteai cuprinde toată spirala simultan în fiecare spiră a ei, puteai ajunge simultan stăpînul universului și nimicul nimicului... Grandoarea tuburilor gofrate ce-ncepeau de la al treilea și-al patrulea nivel în sus abia mai putea fi imaginată, iar celelalte creșteau exponențial atît de mult, încît spărgeau seiful de cristal al oricărei minți, evadînd în sfîșiere și-n nebunie. Și totuși le-am urmat și pe-acelea, pe cînd zgomotul de aur și vid creștea la fiecare nou nivel, pînă ce spiralele și zgomotul au fost una și fața mi s-a spulberat ca un pumn de praf la suflul Dumnezeirii. Am țipat atunci, carbonizat de beatitudine și tortură,

fraze pe care nu le mai știu, deși le pot pipăi ca pe niște lame tari de cuțit. Volumul de vid non-spațial și bezna de lumină pe care *le eram* au căpătat, după un timp fără succesiune, o asimetrie, și, cum peștii abisali mătură întunericul și frigul etern cu trena lor bioelectrică, am simțit și eu apropierea unei Ființe. Era o ființă alcătuită din cosmosuri. Și fiecare cosmos avea lumi locuite. Și fiecare dintre ele avea o negură de locuitori. Și materia lor era focul. Și puterea lor de gîndire scînteia ca supernovele. Urlam cuvinte către acea ființă și ea-mi răspundea.

Miezul visului, poarta, vulva — nu mai pot fi descrise. M-am trezit în alt vis, colindînd ca într-o levitație noroasă camerele atît de știute ale apartamentului nostru. Cinci dimineața, soarele ca o bilă stacojie deasupra Morii Dîmbovița, părinții mei dormind transpirați sub păturile vraiște, un val de dragoste pentru mama, apropierea de silueta ei înfășurată complet în cearceaf ca o mumie, apoi întoarcerea-n patul meu din camera de la stradă, automată, fără nici un gînd... Și trezirea cu totul debusolată, mersul la baie, micile gesturi absurde, tremurul din tot corpul, de animal încolțit... De zeci de ori avea să se repete totul, aproape identic, pînă azi (da, aproape pînă *azi*), timp de paisprezece ani. Și de fiecare dată după aceea, uneori și cîte o săptămînă, am lăsat totul baltă, scufundîndu-mă cu totul în sentimentul pătrunzător al predestinării. Eram chemat către ceva, se arătau semne, coincidențele se înmulțeau, în minte mi se arătau imagini imperioase și ciudate, dar eram ținut mai departe în antecamera înțelegerii. Aș fi preferat tortura eternă, dacă eram predestinat torturii. Trecutul meu era cheia, semne tulburi îl arătau ca *lizibil*, trebuia să-ncep o dată marea lectură, dar nici o stelă nu se arăta ca să-mi lumineze deodată înțelegerea. Nu știam dacă șirurile vieții mele (voci și atingeri, nori și orașe, rîsete și pămînt plin de rîme) se citesc vertical sau orizontal, de la stînga sau de la dreapta, sau dacă nu cumva trebuia să merg înainte și înapoi în boustrophedon-ul copilăriei mele, dacă e o scriere pictografică sau fonetică, dacă *este* o scriere. Poze și înluminuri, viniete și frize cu labirinturi de lujeri împodobeau bătrînul ceaslov cu pagini de pielițe. În filigranul fiecărei file vedeai o țesătură de vinișoare albastre și roșii, zvîcnind la un singur puls, irigînd paragrafele. Nervi arborescenți făceau fiecare literă sensibilă ca un dinte. Greșelile erau atacate de anticorpii din limfă. Căci per-

gamentul era viu ca pielea abia smulsă a unui martir și mustea de cerneală și sînge. *Ce* scria însă pe pielea mea, sau *ce* era tatuat acolo, între sfîrcurile pieptului meu, era deocamdată complet obscur pentru mine. Gîndirea și frămîntarea nu-mi serveau la nimic, cum nu servește vederea bună analfabetului. După săptămîni de reverie neputincioasă, abandonam căutarea și mă-ntorceam la trista mea viață de zi cu zi.

« QUILIBREX!, » strigă Fra Armando pe coridorul subpămîntean tapetat cu flori palid-lucitoare de cuarț, și gardianul, înfășurat cu totul într-un costum antichimic de cauciuc și cu o mască de gaze pe figură, ne lăsă să trecem, după ce ne strecură-n palmă, la fiecare, cîte un cilindru gros și cald de sticlă, ascuțit la capete, pe care le scotea, ca pe niște bomboane scumpe, dintr-o cutie de carton alb. Fiola mea am băgat-o-n buzunarul de la pantalon și multă vreme nu mi-am mai adus aminte de ea. Pe cînd înaintam, coborînd mereu, pe traseul tot mai neregulat, traversînd lacuri negre ca smoala, ferindu-ne de roatele liliecilor depigmentați, prin carnea cărora se vedea ramificația venelor, mușcați de crustaceii cu antene hilar de lungi ce ne picau din tavan pe umeri, lăsînd în urmă formațiuni carstice de o frumusețe care-ți oprea inima, îi priveam cu coada ochiului pe hierofanții abisului: înaintea noastră, luminîndu-ne drumul cu o torță de metal, mergea ca-ntotdeauna preotul. Pe aliatul său albinos nu-l puteam vedea decît sucindu-mi gîtul și uitîndu-mă mult înapoi, ceea ce părea să fie cumva nepotrivit sau interzis, căci Monsieur Monsú, de cîte ori îmi întîlnea privirea, îmi făcea un semn furios să privesc în fața mea. Sau poate doar mă făcea atent la fisurile tot mai dese din podeaua mlăștinoasă: puțuri cărora nu li se zărea fundul, dar care emanau o luminiscență verzuie. Albinosul, cu boaba lui zmeurie, acum moartă, plutind peste fața lui ca un minuscul satelit ce-și lasă umbra pe o planetă lăptoasă, era ultimul din grup. Pe capul și umerii lui crustaceii transparenți fojgăiau cu miile, înconjurîndu-l, ca pe un zeu speologic, cu milioanele de raze ale antenelor în

continuă mișcare. Ochii lui, palizi ca de șarpe la lumină de zi, erau acum doar două ovale, ușor bombate, ochi de statuie, fără urmă de iris sau de pupilă. Între cei doi pășeam noi, Negrii, mai sclavi, mai neputincioși, mai umili, mai fascinați decît a fost cineva din neamul nostru vreodată. Hamiți, cușiți, etiopi. Zombies. Legați în lanțuri, torturați, biciuiți de mîini albe ca aripile de molie. Părăsind Coasta de Fildeș pe galioanele împuțiciunii. Umplînd minele, bordelurile și gropile comune din cincizeci de regate. Și totuși regi noi înșine, suverani ai dinților noștri, mai albi ca oasele albilor, stăpîni pe confederația pigmenților noștri, pe totemul dintre picioarele noastre... În mina ciudată a sufletelor, însă, nu mai eram stăpîni pe nimic. Melanie asuda cu o duhoare de subțioară de vulpe, din tot volumul crupei ei de hipopotam, cu care freca pereții, rupînd țurțurii fragili ai florilor de mină. O tîra de mînă pe Cecilia, a cărei sulemeneală fantastică se însufleția și mai tare la lumina de acvariu a faclelor: constelațiile de aur de pe pleoapele ei se reflectau pe pereți și tavan ca-ntr-un planetariu. « Privește, sîntem înconjurați de cosmos! », îmi șopti, zîmbind, Fra Armando, pe care îl urmam îndeaproape, urmărind cum două firișoare de sînge îi izvorau din locul unde țevile subțiri ale mitrei îi spărgeau țeasta în spatele urechilor, ca să-i pătrundă cu o precizie stereotactică în creier. Sîngele-i năclăise deja gulerul odăjdiilor și, ca un fir de broderie, se-mpletea acolo cu firele de aur, desenînd îngeri și crizanteme.

Drumul cobora, și nu ar fi putut fi altfel, pentru că înseși fibrele spațiului fugeau în jos, ca deformate de o hîdă, grea suferință. Insectele transparente, cu mii de detalii anatomice sticlind sub coaja tegumentului lor, deveneau tot mai mari și mai agresive. Păianjenii aruncau, printr-o mișcare ciudată a labelor, jeturi de salivă către noi, încercînd să ne-atragă în vălătuci de pînză scînteietoare, unde se mai zăreau schelete uscate de lilieci, axoloți și copii. Mineralele care mozaicau pereții păreau să-și schimbe continuu culorile și, din îmbinările atît de neașteptate, de marmură, pirită, porfir și cristal de stîncă ni se năzăreau icoane bizare. Vasilica, am văzut pe un perete întreg cum sfîntul Gheorghe, împlătoșat și cu mantie de purpură, cum îl știm, dar acum prăvălit de pe cal, cu spaimă galbenă în priviri și făcînd un gest de apărare cu mîna dreaptă, e

străpuns de lancea balaurului verde ca fierea care, triumfător, vărsînd foc pe nări, își lățise aripile peste lume. Și-am văzut o femeie bătută pe cruce în cuie de zirconiu, și trei bărbați în straie cernite plîngînd la piciorul crucii și sărutîndu-i ultimele șuvițe din părul roșu ca sîrma de cupru. Și-am mai văzut un bărbat cu minunați ochi căprui, ținînd în poală o fetiță de cîțiva anișori, goală și durdulie, ce binecuvîntează cu două degete. Toate aceste năluci se topeau una-ntr-alta ca apele unui veșmînt de mătase...

După secole de mers prin măruntaiele nopții, lipăind pe oglinda dulce-a ghețarilor, cățărîndu-ne pe stalagmite groase cît elefanții, clătinîndu-ne pe poduri de sfoară aruncate peste crevase, ne-am trezit înaintînd prin *carne*. Nu ne dădusem seama cînd, treptat, șovăitor, cu multe reveniri și alte salturi subite înainte, pereții tunelului se-ncălziseră, se muiaseră și pulsau, așa încît mi se părea acum că-naintăm printr-o venă enormă. Călcam pe un țesut tot mai elastic, iar în peretele gros, hialin, se zăreau nenumărate celule minuscule, cu nucleele violet. Insectele străvezii rămăseseră, dar nu ne mai năpădeau: zăceau lipite de pereți, cu pîntecul zvîcnind de plăcere. Trompele lor lungi și tari erau înfipte în epiteliul grotei, și sugeau de-acolo un sînge negru, al cărui traiect pînă-n stomac se zărea ușor prin corpuri incolore. Le striveam cu sutele în coborîrea noastră lină, ce nu se mai sfîrșea. Cu timpul, conducta de carne și-a îngustat lumenul într-atît, că abia mai puteam înainta. Pereții prinseseră să se lipească înainte, cavitatea devenea virtuală, și Fra Armando ne făcea drum împingînd cu palmele, în lături, mușchii calzi, ascunși sub o mucoasă sidefie. Parcă înota în valuri de carne muierească, parfumată ambiguu, încreștită și băloasă ca piciorul melcilor. Și, pe neașteptate, la capătul ultimei mișcări, se ivi Lumina."

Cedric se-nfioră în sine și tăcu pentru cîteva clipe. „Noaptea era-n toi, și stele mici și-nghețate de iarnă înțepau ca ácele peste Tîntava. Dar în casa bătrînească, prin ferestrele mici și zăbrelite, nu pătrundea nici o geană din aerul de cleștar al nopții. Surorile ascultaseră povestea cu palmele peste gură și cu pupilele atît de dilatate, de parcă în țuica din cănițele de lut ar fi presărat, aidoma bunicelor lor, sămînța fatidică de țigan, iar urmarea ar fi fost (prin ce mutație a chimismului acestui leac veninos?) nu pofta bestială de-mpreunare, ci nevoia de ficțiune. Oglinda așezată oblic sub grindă, lîngă mănunchiul de busuioc uscat, dubla în apele ei

strîmbe lampa din perete, înconjurată de raze ascuțite și curcubeu, atît de slabă că la un pas de flacăra ei lumina devenea cafenie ca pămîntul. Numai mirosul de oaie și de sfințenie oglinda nu-l putea dedubla. El emana, ca o altfel de lumină, din cergile de pe patul cu picioarele de țărușI, din scăunașele cu trei picioare, din măsuța rotundă pe care rămăseseră firimituri de mămăligă, din pozele galbene din ramele de sticlă pisată de pe pereți. Maria privea, cu gîndurile aiurea, ștergarele de pe pereți: unele le țesuse chiar ea, înainte de război. Sub ele, bietele iconițe de hîrtie, litografiate în sineală și magenta, erau acum mandale încărcate de putere. Mai ciocniră cănițele de țuică, mai sparseră niște nuci... Peste ani, Mircișor avea să urce și el în pod, pe scara din tindă, ca să privească de aproape căprioriI negri ai acoperișului și ciudatele compartimente ale podelei podului, din care unul plin de nuci zornăitoare. Din luminator cobora un pilon oblic, de lumină de zi, pe cînd tot restul era ca smoala. Într-un colț, între niște grinzi proptitoare, strălucea mereu o mare roată de păianjen cu insecta grasă chiar în centru, încremenită, purtîndu-și crucea roșcovană pe dosul pîntecelui. Băiatul o bombarda cu boabe de porumb, și oribilul animal nu catadicsea să se miște din loc, făcîndu-se a nu băga de seamă găurile ce se căscau, tot mai dese, în plasa din jurul lui. Își mișca puțin labele doar cînd era el însuși nimerit, dar încremenea la loc după o clipă, ca și cînd i-ar fi fost teribil de greu să-și miște sfera burții obeze. Nepăsarea și forța păianjenului păreau nepotrivite cu mărimea lui, erau cele ale unui bivol, sau ale unui hipopotam. Dacă Mircea îl zgîndărea cu un băț, animalul lupta, și n-o lua la fugă decît în ultima clipă, alunecînd din ață-n ață și alergînd apoi prin țărîna podelei atît de repede, că băiatului i se făcea frică, scăpa bățul din mînă și nu mai nimerea chepengul deschis al podului. Fără-ndoială, păianjenul avea să-l ajungă, avea să-i intre pe cracul pantalonului, să i se tîrîie pe spinare, pe sub cămașă și să-i înfigă în ceafă caninii înveninați. A doua zi, urcînd iar pe scară, precaut și palid, băiețelul avea să se liniștească: fiara nu-l pîndea să-i sară pe față din cine știe ce cotlon: își refăcuse roata sfîșiată și zăcea din nou în centrul ei, greu ca o bilă de rulment, ghiftuit, emanînd putere și frig...

Miejii de nucă se iveau din mijlocul sfărîmăturilor cojii lemnoase. Surorile întingeau cu ei în sare și-i ronțăiau în tăcere, apoi spărgeau altele, cîte două, în podul palmelor. Cedric găsi într-o

nucă un creier mic, roz, tremurător, al cine știe cărui animal. Îl curăță de duramaterul întesat de vinișoare de sînge și-l strivi cu deliciu de cerul gurii. Trecuse de miezul nopții, și-n sobă rămăsese doar jarul.

„Pe urmele lui Fra Armando ne-am strecurat cu toții în enorma sală. Enormă? Sală? Dar era o lume, cu orizontul la fel de îndepărtat ca al lumii noastre. Bolta ei — căci părea a fi o jumătate de sferă cu apexul la zeci de kilometri distanță de intrarea noastră și la o înălțime la fel de greu de estimat ca a bolții cerești — începea chiar de la podea și părea alcătuită dintr-o caolină gălbuie, perfect netedă, fără nișe, lucarne, inscripții. Lumina de sub incalculabila emisferă venea din mijlocul ei: era o coloană de flacără pură, lichidă, coborînd din centrul cupolei pînă în centrul podelei. Sursa era atît de-ndepărtată, că niciodată focul de cuarț n-ar fi izbutit să umple hala cum o făcea, dacă podeaua nu ar fi fost în întregime o netedă, orbitoare oglindă, perfect circulară, curcubeană, fulgerînd cele mai delicate nuanțe de violet și frez și verde crud și oranj, colorîndu-ne fețele și-mbătîndu-ne de emoții confuze. Dumnezeiescul disc, cu fața dulce ca o gheață călduță, care scotea sub tălpile noastre un țocănit discret, cristalin, ca de dale de sticlă masivă, era vîrstat de miliarde de șănțulețe concentrice, impalpabile, iar din mijloc pînă la margini se deschideau triunghiuri simetrice, palide, de reflexie. Astfel era sala secretă a Știutorilor, care avea, cum am înțeles mai tîrziu, nu una, ci miliarde de intrări risipite pe tot pămîntul. Nu doar orice peșteră și orice ușă — pînă și una de la intrarea în vreun depozit nenorocit sau într-un cavou sinistru —, dar orice gaură de șarpe, orice vulvă dintre picioarele unei femei și orice obiectiv de aparat fotografic putea fi o Intrare. Orice carte putea fi o intrare, orice tablou, orice gînd. Căci ne aflam în miezul miezului lumii noastre, în ovulul pineal, în centrul florii, în ochiul inimii și-n inima ochiului, în flacăra flăcării flăcării flăcării flăcării... Ne aflam (pe noi înșine, de parcă, încorporali, ne-am fi descoperit abia atunci corpul, mocirla verticală de organe storcite, imbricate unele-n altele, mașinăria moale și apoasă care genera mereu cîmpul mistic al vieții fără a fi el însuși viața, voluptatea dragostei fără-a avea nimic de-a face cu dragostea, fabulosul gîndirii deși este tocmai opusul ei) foarte aproape de adevăr, de bine și de frumusețe, trei nume pentru cisterna de lumină din

miezul vieților noastre, acel fulger care, spintecîndu-ne trupul între creier și sex, le confundă într-un singur soare orbitor, orbitor...

Am pierdut ani din viața noastră avansînd către centru, timp în care n-am mîncat, n-am băut și n-am dormit, dar ne-am întins din cînd în cînd pe sticla caldă a podelei, lipind urechea de ea și ascultînd corul a miliarde de voci. Punîndu-ne palmele de-o parte și de alta a ochilor și uitîndu-ne adînc în oglindă, vedeam acolo popoare-ntregi de bărbați și femei, complet goi, întinzînd mîinile către noi și țipînd în tortură sau în extaz. Eram oare îngerii unei lumi scufundate? Uneori prindeam privirea cîte unei fecioare cu părul numai cîrlionți coborîndu-i mai jos de fese. Ea se lăsa atunci la pămînt — pămîntul zgrunțuros al acelor insule — lipea tîmpla și sînii de țărînă și ridica într-o dulce lordoză crupa, în mijlocul căreia îi scînteia rodia ca o nestemată. De ce avea însă acele cruste supurînde chiar între omoplați? Toate acele popoare erau bolnave și ciunte. Fiecare purta alt stigmat, sute de mii de boli își iveau sechelele sub noi, patetic dar și fascinant. Căci bărbatul acela tînăr, cu fața de grec atît de-ntoarsă-n sus încît tendoanele gîtului îi striveau mărul lui Adam, și-ar fi umplut *prea* bine forma, topindu-se-n ea, dacă un antrax veninos, chiar la subțioara stîngă, nu l-ar fi scos dintre soți, nu i-ar fi dat cu adevărat existență. Cu toții trăiau prin plăgile lor ce le serveau de nume, de însușiri și poate chiar de suflet. Buze de iepure, pielițe între degete, pîntecul umflat de ciroză, hernii ombilicale cît lubenițele, lepră și scabie înnobilau trupurile roze, altfel purtînd pecetea plicticoasei perfecțiuni. Îi priveam ore-n șir prin podeaua semipreționsă, ce le punea o umbră verzuie, sticloasă, pe fețele ce ne căutau veșnic ochii. Iar apoi mica noastră procesiune se urnea din nou, mereu în aceeași ordine, scrutînd flacăra lichidă din depărtări și strîngînd genele, între care ni se puneau fulgi de curcubeu. Și ce peisaj uriesesc se străvedea sub podeaua de agată lichidă! Ce continent scufundat! Munți albaștri, cu mii de creste învelite în ceață, fluvii mai late decît Amazoanele, cîmpuri cu o floră necunoscută, păscute de libelule cu ochi omenești... Lighioane de bestiar forfotind prin codri care, deși nesfîrșiți, aveau fiecare frunzuliță și fiecare nervură a frunzulițelor caligrafiată cu acribie de miniaturist... Ochiuri de apă cu insule-n centru, spre care duceau istmuri de madrepor... Iar noi treceam pe deasupra norișorilor de aur și purpură cu pasul unei zeități otioase, in-

capabile să mai dizolve grindina transparentă dintre noi și creația noastră, să intervină în mersul tragic al lumii...

La mari intervale de timp (decenii? ani? ore? clipe?) coloana de văpaie fulgera oblic, atingînd suprafața podelei în cîte-un loc și revenind apoi în centrul negru al discului. Din șanțurile circulare, cu diametru atît de mare încît liniile de metal păreau drepte, se iveau atunci obiecte și ființe, ca niște proiecții sofisticate pe-o planșă de desen. Aveau ființă reală? Erau simple fantome? N-aveam s-o aflu niciodată, căci n-am îndrăznit să le ating altfel decît cu privirea. Din sclipirea de-o nanosecundă a razei apăruse, astfel, deodată, orașul Amsterdam, cu fiecare din cele patru mii de case flamande ale sale, reflectîndu-și fațadele austere în canalele semicirculare ca ale urechii interne. Și apăru Badislav Dumitru, în pragul casei distruse de bombardament, plîngînd cu capul în palme, cu paporniță puțind a usturoi lîngă el. Și preotul din satul de pe Bîrzava, în odăjdii de sărbători și cu dintele mucenicului în piept, în lăcriță de cuarț. Și unul dintre instrumentele sinistre cu care Herman a tatuat craniul perfect sferic al Ancăi. Și imensul perete cu oase iliace al lui Victor, enigmaticul frate întunecat, marele și necesarul și imposibilul Victor. Și pitica strîngînd în brațe puiul de panteră albă. Și Dan Nebunul înălțîndu-se cu scripetele prin puțul curții interioare de la Scara Unu. Și ciuperca albastru-prăfoasă a Circului de Stat, cu ferestrele lui briliantine. Și trăsura lui Efraim Scopitul, și statuia lui C. A. Rosetti însuflețită deodată, perorînd în mijlocul a cinci sute de statui bucureștene, îndemnîndu-le la revoltă, și o formațiune noroasă (nimbus?) pe care Maria n-avusese timp s-o privească în ziua-n care-l întîlnise pe Costel la Govora, și pe Mircea (*care* Mircea?) scriind o carte dementă, nesfîrșită, în cămăruța lui de pe Uranus, și pe Fulcanelli urlînd în fundul infernului, gol în mijlocul limbilor de foc, și Voila, și Montevideo, și New Orleans și ghețurile Antarcticii, și mărgelele universurilor înșirate pe un string metafizic, și fractalii, și istoria națională cu eroi și morminte, și Witold Csartarowsky, poetul polonez din veacul al XVIII-lea care privea prin ochii lui Costel fără știrea și voia lui, și noi înșine, Monsieur Monsú, Fra Armando, eu, Cecilia și Melanie, și tu, Vasilica, și mai cu seamă tu, Maria (în sute de ipostaze); și nuca asta, și scăunașu-ăsta, și lampa asta cu sticlă, și Tîntava și tot, și toate... Încît de la o vreme nu ne mai simțeam deloc singuri: eram

acolo cu toții, solidari cu universul, atît cît ni se dăduse nouă să-l percepem și să-l trăim. Și-am înțeles atunci că *toți* eram Știutori, că-n tot spațiul și timpul, în toată ființa nu era loc pentru inocență, că toți știam că știm, fără să știm încă și *ce* știm. Că singurul neștiutor de pe fața pămîntului urma abia să se nască, pentru ca un singur gest al lui să opacizeze un univers transparent, să schimbe virtualul fluctuant și feeric ca aurora boreală în adevăr și realitate. Pe măsură ce avansam spre centrul lui, discul se preschimba în pămînt."

Curînd, mica procesiune abia mai avea loc să se strecoare printre atîtea ziduri, butoaie, parîme, popor din țări și epoci diferite, monștri de bîlci, lagune împuțite (pe care le-au trecut cu gondola), statui la tot pasul — Hitler și Kafka și Lombroso și Pușkin —, brațe de mare cu traulere și balene... Nu se mirară cînd trecură pe lîngă dealul Căpățînii cu trei răstigniți pe trei cruci de lemn smolit, în care îi recunoscură ușor pe Gaspar, Melchior și Balthazar, în bogatele lor costume orientale. Nici cînd Marconi, în fața ridicolului său aparat, receptă primul mesaj venit pe calea undelor: *from quiqui quinet to a michemiche chellet and from a jambebatist to a brulo brulo* ... Așa că, depășind țări și mări, ere și sfere, ajunseră în fine în miezul miezului, în enigma enigmei, în ombilic. Se aflau pe muchia tăioasă dincolo de care începea vidul. Gaura neagră din centrul discului să fi avut cîteva sute de metri diametru. Rîul de foc vertical, la care nu puteai nici gîndi, nici privi, cădea direct prin acest orificiu, formînd împreună cu el o mandală măreață și sfîntă: yin și yang, materia și spiritul, orizontalul și verticalul, femeia și bărbatul, vulva și penisul, în copulație eternă, pîlpîitoare, focul fără-nceput și fără sfîrșit... Vuietul coloanei lichide, ca de perle topite, era asemenea celui al unor ape mari. Se opriră acolo, pe jumătate luminați, pe jumătate arși de lumina acelei lumini. Umanitatea, *toată* umanitatea, se scursese în urma lor și-i înconjura, ca un amfiteatru de trupuri întins pe zeci de kilometri. Și, ciudat, oricît de departe ar fi fost vreo față, de bătrîn, de copil, de cerșetor, de împărat sau de cardinal, chiar dacă se topea cu mii de alte fețe într-o dungă de ocru la marginea vederii, ea era perfect desenată și-o puteai recunoaște chiar înainte s-o percepi cu adevărat. Toți se vedeau ca și cînd ar fi fost cu toții în primul rînd, la jumătate de metru de ochii care-i priveau. Cedric, bunăoară, își recunoscuse

vecinii de cartier din The Crest, sosiți pînă la unul în catacombele swamp-ului. Cu toții vorbeau între ei, și vocile li se-mpleteau ca niște tulpine de volbură la rădăcina unui arbore uriaș — marea voce a cascadei de aur și vînt. Concentrîndu-te doar asupra unui singur chip, îi auzeai în clipa aceea și vocea, oricît de departe ar fi fost prostituata sau pastorul, de parcă s-ar fi născut de-a dreptul în urechea ta, sau în zona auditivă a minții tale, ca vocile insinuante ale nebuniei.

Fra Armando așteptă pînă cînd orice mișcare se liniști. Vocile tăcură. Stejarul de flacără mugea și trepida în scurgerea lui monotonă, dar în curînd urletul său deveni definiția liniștii, și dacă el, pe care nimeni nu-l mai percepea, ar fi-ncetat deodată, adevărata tăcere ar fi șiroit sînge din timpanele tuturor. Așa că, atunci cînd arhontele pași cu pași rari către muchia de brici a discului, putură percepe țocănitul delicat, ca de tușeu chopinian, al tocurilor lui pe dulcea suprafață. Preotul tuturor religiilor se opri chiar pe marginea nimicului, cu fața spre scurgerea purpurie. Ridică mîinile. Mînecile largi ale odăjdiilor îi făcură cute groase pe umeri, dezvelindu-i brațele neașteptat de subțiri. În acea clipă coloana iradiantă, lată de zeci de metri, își stinse ardoarea, așa încît izvora acum din apexul bolții un lichid sidefiu, deodată obscen și profetic, căci semăna bine fie cu sperma procreatoare, fie cu un creier topit, dar cel mai mult cu mărgăritarele vechi și bolnave ce-mpodobesc nimburile Dumnezeilor bizantini. Atunci aerul de sub fantastica boltă se veșteji către un cafeniu cald și semitransparent, iar pereții, din galbenul de caolin de la început, deveniră pulsatili ca de pieliță și colorați într-un mozaic incert de vinișoare stacojii și albastre, pe fondul hialin al unei cărni diafane. Uitîndu-se împrejur, unora li se părea că sînt în pîntecul unei ființe ciclopice, distingînd, cu încăpățînarea astronomilor amatori, dincolo de pielița pereților, încrețiturile bogat irigate ale intestinului gros și punga urinară cu mușchi circulari. Alții se credeau în vreun vestibul al creierului și jurau că faldurile luate de primii drept intestine nu erau decît circumvoluțiuni cerebrale, iar așa-zisa vezică — epifiza mustind de hormoni neurali. Și, cum marele disc al podelei își reluase, la această lumină stinsă, virtuțile oglinditoare, pluteam acum într-o sferă unde susul și josul se substituiau de miliarde de

ori pe secundă, în identitatea lor desăvîrșită, mixînd feliuțe de real și de virtual pînă-ntr-acolo încît ființa devenea omogenă, și nici un personaj n-ar mai fi putut spune cine era el cu adevărat: cel ce stătea-n picioare pe fața oglinzii, sau cel care-i creștea din tălpi, înălțîndu-se spre Nadir. Era de fapt amîndoi, căci abia acum se vădea ceea ce toți presimțiseră într-un moment sau altul al vieții lor: că realitatea e doar un caz particular al irealului, și că sîntem cu toții, oricît de concreți ne-am simți, doar ficțiunea cine știe cărei alte lumi, ce ne creează și ne cuprinde...

Un mare mister, o pătrunzătoare melancolie se răsfrîngeau acum în miliardele de ochi dimprejur, care-n penumbra alunie luceau ca niște bile de sticlă atîrnînd de pedunculi subțiri, de parcă întreaga umanitate, topită sub cerul organic al grotei într-o singură ființă, n-ar fi fost altceva decît o plantă carnivoră, o roua-cerului deschisă în mlaștină, sclipindu-și diamantele lipicioase sub soarele zorilor. Toți așteptau semne și minuni, adaosuri de proteină angelică la săraca lor hrană terestră. Cum s-ar mai fi lipit acei ochi de cine știe ce înger rătăcit, adus de vînt peste mocirlele sulfuroase, cum l-ar mai fi atins, delicat, gînditor și rapace, pe șuvițele lui de aur curgîndu-i pe umeri, pe coastele lui sculptate-n morfil, pe sandalele lui din sîrmă de iridiu... Cum l-ar fi imobilizat într-o îmbrățișare atroce pe el, venit să aducă gunoiului lumilor Evanghelia. Cum l-ar fi digerat, organ după organ luminos, vocală după vocală, sorbindu-l din ochi, ca apoi să-și întoarcă fețele de la restul de pene și oase risipite de vînt, inseminate steril în ochiuri de apă sălcie, pline de larve de țînțari... Cum ar fi așteptat apoi, secole și milenii, acei ochi, redeveniți limpezi și inocenți (semn al foamei), un alt vestitor, o altă Bunăvestire...

Fra Armando se-ntoarse spre imensul auditoriu și începu să vorbească, profilat pe coloana fremătătoare, cu fața atît de-ntunecată, încît trăsăturile i se zăreau doar ca un model de liniuțe fine, ca pe masca impenetrabilă a insectelor. Pe măsură ce vorbea, ciudata lui mitră metalică își desfăcea una cîte una petalele mecanice, încît în cele din urmă, la sfîrșitul discursului, creierul trandafiriu al ierarhului avea să rămînă dezvelit și lipsit de apărare, în miezul unei flori de oțel. Țeava subțire ca un ac de seringă îi iriga, în emisfera stîngă, zona lui Wernike, lăsînd să pătrundă acolo un lapte galben, vezicant sau hrănitor, ambele poate...

„Există zei, spunea el, există Dumnezeirea. Nenumăratele, grotești și tragice și pestrițe și crude religii sînt doar organe senzoriale cu care lumea noastră pipăie ceea ce ne transcende și ne creează. Ele sînt antenele insectei, palpii omizii, ochii deschiși ai presimțirilor, prin care atingem? atragem? gonim? omorîm? iubim? divinitatea ce se apropie. Schizofrenia eternă-a religiilor. Încurcate în rituri și opreliști, mînjite de viziuni și de sînge, înverșunate-mpotriva conștiinței și fericirii, predicînd *altă* conștiință, *altă* fericire, ca un paricid ce-ar fi vrut ca tatăl său să fi fost rege, și care-l ucide ca să devină. Nebunia religiilor, și totuși singura cale, căci este singura ieșire din lumea noastră pe care mintea (organul cu care detectăm porți și ieșiri) o poate imagina, singurul mare scop pentru care universul trăiește. Căci o enormă conspirație s-a urzit în lume contra ființei noastre: totul, creionul pe care-l atingem și-l simțim *tare*, durerea care ne săgetează într-o măsea, zilele identice, faptul că-n fiece dimineață deschidem ochii-n aceeași cameră cu aceleași lucruri la locul lor, soarele care niciodată nu devine brusc verde — totul vrea să ne convingă, în contra oricărei evidențe, că existența chiar *există*, că lumea este reală, că trăim cu adevărat într-o lume adevărată. Că trebuie să stăm liniștiți, să ne naștem, să trăim și să murim confortabil. Dar *cum* poate să existe peretele din fața mea? O singură secundă să înceteze vocile din ureche, o pură clipă de meditație și toată propaganda dementă se năruie, și-ncepem să ne dezmorțim oasele minții, cu nebunia pe nebunie călcînd. Căci toți, toți, oricît de monstruoși, de distorsionați, de încremeniți în dansuri catatonice, rotindu-și retinele circulare, zornăindu-și la brîu craniile de șobolan, încoronați cu măsele de om, scuipați cu aur și smirnă, ei înșiși fantome produse de neuroni o dată cu acetylcholinesteraza, zeii și demonii spun, cu guri canibalice sau fără guri, același, mereu același lucru: *Tu nu ești de aici.* Aici nu e regatul tău. Tu trebuie să ieși, să găsești lumea ta, în care-ai mai fost și de care, fără să știi, îți e dor. Trebuie să cauți ieșirea, acesta e scopul vieții tale, regula jocului pe nivelul la care te afli. Totul conspiră în a te convinge că nu există nici o ieșire, și-ntr-adevăr ea nu există pînă cînd n-o cauți. Și-ntr-un fel însăși căutarea-i ieșirea, ca și cînd spațiul pe care-l parcurgi cu speranță și credință s-ar întări în urma ta și-ar *construi* tunelul prin care se iese, al tău personal, deschis numai ție, ca un por care se desface deodată în pielea de petală-a Dumnezeirii. Nici un cult, nici o biserică nu te pot duce de-a

dreptul acolo. Rugăciunile și posturile nu ajută. Asemenea viselor sînt bisericile: filonul de minereu e subțire în atîtea straturi de gresie inutilă. Arta de-a crede e arta de a lăsa deoparte. Dar tot ce e-n rit e un semn, un indiciu, pîlpîind încă sub pervertirea secolelor: o minune; o halucinație; o catastrofă; un chip bărbos într-un triunghi de raze — nu e nimic aici de găsit, dar de-aici poți începe să cauți. Minunile explodînd ca un covor de bombe deasupra Iudeei. Miliardul de fețe ale lui Krișna, permise o clipă unor globi oculari omenești. Giganții de turcoaz, zei-zeițe, din craniul celui care ascultă Bardo Thodöl. Koanurile și mandalele și vehicolul mare și vehicolul mic și lumina taborică și rugăciunea interioară. Toate tehnicile extatice, toți alcaloizii din plantele sacre și cei distilați (coca și pudra îngerului și viteza și călătoria și iarba și scara lui Iacob și pocnitoarea), toate visele, toate mantrele — *totul* duce aici, în sala aceasta, și voi toți ați ajuns aici căutînd, pe una din nesfîrșit de multele căi. Poate că toți vedeți în cisterna de flacără vie din adîncul ființei voastre o Mîntuire. Și-i adevărat, aici noi sîntem în miezul oricăruia dintre noi, pentru că, scufundîndu-ne-n sine ca și cînd am coborî dintr-un turn și ne-am prelungi coborîrea-n pămîntul pe care toate turnurile sînt zidite, ne-am întîlni toți în marea sală comună, care-i a tuturor și-a nici unuia deopotrivă. Dar revelația de-abia acuma începe.

Fiindcă bisericile sînt mașinării de călătorit în trecut, și sacrul e modul de a simți al primei copilării. Trecutul este totul, viitorul este nimic. De-aceea sînt strivitoare, de-aceea ne înspăimîntă și ne uimesc cu bolțile lor scînteietoare de cornalină, cu nișele lor locuite de statui de mercur. Ele sînt gigantice pentru că noi sîntem minusculi. Prin temple și bazilici, umblînd, acarieni umani, pe lespezi dulci, mozaicate, cu labirinturi circulare, privind cum pe nervurile ogivelor plafonul se-nalță nemăsurat de sus, scîncind de atîta lumină filtrată prin rozete maiestuoase, nu facem decît să ne reamintim, să re-vedem cu creierul de copil casa în care-am deschis ochii, încăperea fantastică în care am învățat să percepem culori și volume. Și mai ales să privim cum zeii — mama și tatăl nostru — modifică liniile, interferîndu-se între ochii noștri și ziduri, și mobile, și picturi — în spațiul ce abia prindea consistență. Da, Mama și Tatăl, cu *ei* ne-ntîlnim în biserică, despre *ei* vorbesc miturile. Emblemele *lor* împodobesc toate catapetesmele lumii, căci *ei* sînt amuletele, *ei* idolii, *ei* zeii, *ei* sînt cei care sînt... Rigiditatea cúlturilor,

monotonia vocilor, mireasma cădelniţărilor deschid în mintea (sau în buricul, sau în sexul, sau în inima) noastră, acolo unde sîntem mai fragezi, mai despuiaţi, o conductă către precambrianul vieţilor noastre, unde am fost subiecţii pasivi ai cotidienelor mîntuiri: suptul, înfăşarea, slobozirea reziduurilor, somnul cu o enormă încărcătură de vise. Apoi trezirea, zîmbetul zeilor, formele mereu aceleaşi: tavanul, pereţii, mobila şi picturile, apoi emoţii cu neputinţă de exprimat în limbaj, căci limbajul n-a apărut decît ca sublimare a emoţiilor, pe pămîntul fosilizat al fricii, dragostei şi urii *adevărate*, faţă de care ce numim noi astăzi aşa nu sînt doar umbre ale umbrelor, ci mult mai rău: trădări, strîmbări, etimologii siluite. Căci nu vom mai orăcăi niciodată din răsputeri, nici în tortúri, nici în disperarea lui Iov, cum am făcut-o-n pruncie, şi nu vom reuşi, nu ni se va da, orice-am face, harul de a-l iubi pe Dumnezeu cu pasiunea rătăcită, pustiitoare, cu care ne-am iubit o dată mama, cînd dragostea nu era numai dragoste şi noi nu eram numai noi, şi mama nu era numai mama. Esenţa esenţei sacrului: reamintirea. Memoria care precedă memoria. Transportul în lumea unui encefal în mare parte liber de mielină, ce vede, gîndeşte şi simte altfel, mai aproape de sămînţa din care-am ieşit, şi care este Ieşirea. Încă din stadiul embrionar începe maturizarea, trădarea. Chiar de atunci axonii bazali ai minţii ni se îmbracă în feşe de mielină, şi astfel, transformaţi în mumii, separaţi unii de alţii, devin simple cabluri logice, abia mai comunicînd prin butonii terminali, ce totuşi nu se-ating niciodată. Ce era unitate a minţii, contact intim, epidermic, al neuronilor, se distruge tot mai mult în prima copilărie. După circuitele vitale, e rîndul celor emoţionale să se mumifice. Substanţa albă se-ntinde ca rîia spre marginile creierului, înfăşurînd, scindînd, izolînd, înstrăinînd. Iar în adolescenţă oligodendroliile triumfă aproape deplin: gîndirea însăşi se mielinizează. Astfel uităm, *ne* uităm, şi rezervorul orbitor, canalul central de plasmă al vieţii noastre ne mai apare doar în vise, rituri, psihoze, *per speculum in aenigmate*... O, dacă o singură dată, un singur mistic, ar reuşi să topească, prin meditaţie sau prin har ticăloasa substanţă albă, punînd iar în contact întreaga substanţă neuronală din ţeastă, depăşind de un miliard de ori masa critică, refăcînd briliantul originar! Ce fuziune, ce scînteie magnifică şi ce topire totală a cosmosului şi a mayei! Ce trandafir de perle în nefiinţă! Sfinţi şi iluminaţi, dumnezei şi arhangheli ar pieri cu aripile carbonizate ca muşculiţele în

jurul acestui foc, incipient și final și neasemuit... Asemenea somonilor, acest mistic ar trebui să poată călători înapoi, zbătîndu-se în vuietul timpului, tăind cu fruntea curenții contrari, sărind peste pragul înalt al cataractelor și cascadelor, spre ape tot mai pure, mai dulci și mai înghețate, pînă unde izvorul se pierde în subteran, în regatul piritelor și agatelor. Simultan, el și-ar străbate, înapoi, întreaga structură, ce corespunde punct cu punct cu vîrstele teologiei, noologiei, biologiei, geologiei și nadalogiei sale, toate a-logice și etanșe: ar coborî sub piamater, prin cele șase straturi de neocortex, s-ar adînci în sistemul limbic, ar rătăci prin paleoencefal și prin zecile de arcuri de triumf ale vertebrelor, ar depăși cu enorme zbateri și eforturi bariera creier–sînge, care face din sistemul nervos central un străin, îngropat în sarcofagul trupului, nerecunoscut de anticorpi ca fiind carne din carnea lui, s-ar prăbuși în somatic, năclăindu-se-n umori și țesuturi, ar depăși apoi, cu ce chin, a doua barieră, trup–lume (căci sîntem păpuși rusești imbricate una într-alta) și-n fine-ar ajunge, depășind și tipsia de aur a lumii, la aceeași lumină a vidului fericit, căci timpul și spațiul și ființa sînt una...

Există zei, dar unde este Zeul? Pentru ce-ați venit aici, din turnurile voastre, din farurile voastre rotitoare? De ce-ați coborît pe scările în melc, în sinea voastră, pîn-ați ajuns aici, în sinea tuturor, în Sine? Ați intuit că orice scufundare (în gînduri, în vise, în cristelniță, în mare, în lectură) duce aici? Că oricînd ai coborît o treaptă pe scara vernil a blocului tău, sau în pivniță, sau într-o grotă din munți, te-ai apropiat de zonele astea? Vă privesc: sînteți aici cu toții: reali și virtuali și iluzorii. Persoane reale, personaje din cărți (bine sosiși, Dionis! și tu, Oliveira...) sau filme, sau jocuri pe calculator (Mario și Luigi, fiecare cu o koopa grăsuță în brațe), opaci ca Zoharul, semitransparenți ca agatul sau străvezii ca viermii abisurilor — toți sînteți aici pentru ce? Firește, pentru El. Pentru constructor. Pentru cel ce a plămădit. Pentru țesător. Pentru cizmarul Arepus ce ne ține pe toți pe genunchii lui tari ca stîncile. Pentru creierul ce ne visează și sexul din care am țîșnit, fierbinți și urlînd de plăcere. Pentru cel ce mîntuiește-ncepînd și care nu mai mîntuiește să tot înceapă. Ca o femelă de fluture el și-a-mprăștiat de-aici feromonii în lume, și voi roiți acum în jurul pîntecului mustind de sacralitate, tînjind adînc, oh, atît de adînc spre ființare, adică spre mîntuire!

Sosind aici, însă, n-ați zărit nici un zeu. Doar o cavernă cerebro-genitală și un Excalibur de lumină. Cupa și spada, mai mari ca mintea și mai eterne ca sexul — dar nu și un zeu. Și-atunci unul din voi poate să țipe iarăși, ca un păianjen: « Dumnezeu a murit! » și să ne aflăm dintr-o dată în cilindrul morții, agonizînd, agitîndu-ne, căutînd cu încăpățînare ieșiri, mutînd scările din loc în loc, găsind caverne oarbe și reîntorcîndu-ne în cilindru, încremenind de subite fulgere și de o îndoită vibrație și-n cele din urmă stingîndu-ne unul după altul, ca niște beculețe, și rămînînd din noi, pe fundul borcanului, carcase putrede, elitre uscate, ochi morți. Și chiar și așa triumful ar fi al nostru. Căci inventatorul cenușiu al borcanului nu l-a umplut, cum crezuse, cu deznădejde, ci cu pură și proaspătă bucurie. Căci *de unde* cilindrul? Și *cine*-a meșterit scările? Și din degetele *cui* scăpăra îndoita vibrație? Că el ne omoară e nimic pe lîngă marea lui milă, pe lîngă-ndurarea copleșitoare ce-a izvorît din inima lui cînd ne-a lăsat să trăim. Trăind, l-am cunoscut. Fiind, ne-am mîntuit, și mîntuiți vom fi în veac, chiar sfîșiați în bucăți, chiar zdrobiți oscior cu oscior. Nimeni, deschizînd ochii, nu vede altceva decît pe tine, Doamne! Nimeni, muncit în chinuri, nu urlă decît numele tău. Iar cel care, trăind, strigă « Dumnezeu a murit! » își pune-n mișcare laringele prin alizeele respirației tale.

Nu, Zeul nu a murit, el ne este clipă de clipă, sau mai bine zis *ne va fi*. Căci toți tînjim să ajungem cîndva organe, glande, sisteme și aparate în corpul său, neuroni în talamusul său, spermii în ouăle sale sau numai quarcuri în abisul materiei lui. Și toată lumea noastră e doar proiecție, aruncare de sine-nspre el. El nu este Cel-Care-Este, ci mult mai mult: Cel-Ce-Va-Fi. Zeul nu a murit, ci *nu s-a născut încă*. Noi toți, deja luminați de prestiința lui (căci carnea noastră e prevestire, bunăvestire), *fiind* doar bănuiala ființei lui viitoare, vom fi o dată el, el se va naște o dată din noi, ca să ne poată naște cîndva. Și cum poetul e precedat și format de forma fără vorbe-a poemelor sale, Dumnezeu însuși se naște din miezul creației lui ca s-o poată crea. Toate lumile există ca să fie existate. Toate sînt gravide cu propriii zei, monadele sînt femei îngrecate cu statui de lumină, arborele-nstelat e-nflorit și în ovarele florilor e vid și e bucurie. Toți creatorii sînt creaturile creaturilor lor și se nasc ca să le creeze, formînd o dualitate nefisurabilă.

Noi sîntem creație. Într-o lume superioară cineva ne va scrie, literă cu literă, sau va desena, trăsătură cu trăsătură, sublimul și

grotescul siluetelor noastre. Și orice gest putem face, îl putem face pentru că va fi descris cîndva într-o operă, și nimic din ce nu va fi scris nu putem gîndi sau trăi. Și vorbim ce ni se pune în gură, și vedem ce ni se dă de văzut, și ni se-ntîmplă ce ne e scris să se-ntîmple. Dar sîntem creație înainte de-a fi creată, căci a fi creat implică mereu a crea. Sîntem aici într-un limb, la marginea existenței, căci ce este centrul dacă nu o margine interioară? Coborînd în sine, ani și ani, cu încăpățînare, zbatere și nesomn, strîngînd din dinți pînă la ruperea-n țăndări a dinților, lăsînd în urmă o dîră băloasă de sînge, dejecții, procese logice, calciu și frică, ajungem aici, ca să ne găsim dintr-o dată, la sfîrșitul vieții noastre — *în fața* vieții noastre, ridicată-naintea ochilor noștri ca o scară monumentală, dar pe care nu putem urca nici o treaptă, nu pentru că slăbiciunea ne-ar împiedica — nu, voința nu ne lipsește —, ci pentru că sîntem aici la marginea de netrecut a nemărginirii, și oricîte trepte-am urca vom fi tot la margine, și chiar dacă lumina ființei noastre ar crește de o mie de ori cu fiecare treaptă urcată, în fața următoarei am fi la fel de profani, mărginiți și opaci ca în fața primei trepte suite vreodată. Astfel vom rătăci, pe scara lui Iacob, etern, la periferiile Dumnezeirii, pe maidanele revelației, privind tînjitor spre izvorul de flăcări din depărtare. Pentru că nu poți intra în etern gradual. Minunea nu se dă în pași succesivi. Dincolo de ziduri sînt alte ziduri, și dincolo de ziduri alte ziduri, și minunea e perspectiva nesfîrșitelor ziduri înfășurate strîns unu-n altul, cum trandafirul nu e miezul lui, ci înfășurarea înmiresmată de petale, de margini, de suprafețe. Și trandafirul de cristal îl vei rupe *deodată* de pe codița lui de iridiu, căci nu-i de nici un folos să-i rupi petală după petală.

Și, fiindcă sîntem creație înainte de-a fi creată, ne-am adunat aici *toți* cei care vor fi creați (căci *asta* știți, Știutorilor: că veți fi o dată creați, și că neștiutorii nu vor exista niciînd în această lume, așa cum într-o carte nu poate exista un miriapod sau un erou sau un zîmbet dacă autorul n-a scris: « miriapod », « erou », « zîmbet », și, de fapt, voi, știind, deja existați și, existînd, sînteți deja mîntuiți, fie și numai de mîntuială), de frica fără limite de-a nu rămîne mereu în acest limb. Îmi imaginez urletele de groază ale tuturor nenăscuților, neființa trebuie să fie numai groază și oroare de sine, numai răcnete de infern. *De frică* ne adîncim în noi înșine, strigîndu-ne

zeul așa cum copilașul, în camera-ntunecoasă, își strigă mama. Ce nu știm e că și zeul, în acest timp, scîncește de frică, fiindcă nici el încă nu-i zeu, așa cum o femeie nu-i mamă pînă ce n-a născut un copil. Așa orbecăiesc unul spre altul, prin frică, lumea și zeul ei, Lumea și Dumnezeu.

Sîntem aici ca să ne naștem mama. Ca să Îl naștem pe cel ce ne va naște. E drept că nouă ni se interzice Ieșirea și că nu ne vom naște în alte lumi. Nu vom ieși niciclnd din acest pîntec, dar toți sîntem pîntecul din care El se va naște, căci orice lume-i un pîntec în umflare și în contracție. Noi ne vom mîntui prin el, inventîndu-l, zămislindu-l pe el, care va crește în aparență în lumea noastră, dar cu adevărat într-o lume uriaș mai înaltă, căci el, nălțîndu-se din planul nostru ca o creastă de val, în a treia, de neimaginat, dimensiune, se va curba spre noi ca să ne vadă, să ne descrie, să ne creeze silabă cu silabă și rînd cu rînd, cum atîrnăm pe statuia de perlă a corpului său. Ce vom vedea din el vor fi doar secțiuni, căci el e perpendicular pe lumea noastră, cum se apleacă adînc asupra ei. Vom vedea corpurile lui succesive: la cîteva luni, la un an, la trei ani, la cinci ani și trei luni, la cinci ani, trei luni și o oră, la cinci ani, trei luni, o oră și patru secunde..., cum se taie-n felii uimitor de subțiri, la microtomul mecanic, preparatele microscopice fixate în lactofenolul Amann, colorate apoi cu verde de iod și fuxină (căci ele sînt străvezii-scînteietoare de fapt, și s-ar pierde cu totul în străvezia noastră iluzie), dar vom pierde cu totul ceea ce nu-i coplanar cu discul vieților noastre, așa cum personajele unui film nu vor vedea niciclnd raza groasă care le proiectează, nici sutele de ochi ce-i privesc din sala întunecată. Îl vom vedea crescînd printre noi, dar el nu va fi dintre noi, vom interveni discret, succesiv, în viața lui, în așa fel încît să-l facem să ajungă ce este, n-o să lăsăm nimic, nimic la voia-ntîmplării. Căci cel mai mic incident: un viermișor zbătîndu-se, atîrnat de un fir invizibil, un fulg de zăpadă ce-i va atinge neprevăzut bărbia, o inflexiune în vocea oricăruia dintre noi — va modifica o literă, un rînd sau un paragraf din cartea pe care el o va scrie, și care e singura noastră lume. Un strănut inoportun, și unul dintre noi va dispărea. Un tremurat din gene, și el nu va scrie nimic, niciodată. Vegheat de noi ca de zeci de mii de apostoli, slujit de noi ca de cohorte de îngeri, băiatul va crește în înțelepciune și în vigoare, dar *cît* va crește în slavă nu vom

putea vedea niciodată. Căci el va fi-n același timp între noi și-ntr-o lume mai mare, avînd în plus dimensiunea slavei, lume căreia-i sîntem doar o plată, ștearsă proiecție. Și acea lume a slavei nu este la rîndul ei decît plata, ștearsa epură a unei lumi de hiper-slavă, cu un alt zeu care o scrie în urletul de aur al inspirației, scris la rîndul său de un altul... Și tunelul de aur tot mai intens și mai greu se întinde la nesfîrșit, ca un șirag de perle în care firul ar fi doar un punct infinit de lumină, iar mărgelele ar fi îmbucate una într-alta, străpunse toate de orbitorul lor miez. Și e atît de bizar că fiecare din sferele de sidef se-ntemeiază pe celelalte, că se naște din cea de sub ea tocmai ca s-o poată, cîndva, naște, într-o nesfîrșită pîlpîire de virtual și ireal și real, într-un dans de transparențe și opacități, în jurul firului redus la cea mai extatică stea..."

Floarea de oțel era acum complet deschisă, lăsînd să zvîcnească în centrul ei creierul, turtit de propria lui greutate, al lui Fra Armando. Mulțimile înfometate de miracol îl priveau cu jind, ca pe-o pîine pufoasă, și așteptau poate să le fie împărțit tuturor, ca toți să se satur, și să mai rămînă încă multe coșuri cu firimituri. Undeva, în primele rînduri, o femeie costelivă ținea în brațe, cu un fel de mîndrie, un cilindru gros de sticlă în care plutea, puhav și lenevos, un fetus gălbui. Mi-am amintit de fiola din buzunar. Am băgat mîna după ea și-am apucat-o, fierbinte și dură. Dar ea nu putea fi trasă afară, căci era carne din carnea mea, era sexul meu erect, cu sămînța ajunsă pînă-n vîrf și gata să țîșnească. Oare toți bărbații din mulțime or fi fost în erecție? Pînă și băieții mici, pînă și bebelușii adormiți în basmalele înflorate din spatele mamelor? Am privit pe furiș în stînga mea, spre un pitic asudat, miop, cu o gură hidos de roșie: da, i se vedea membrul sculat prin pantalonii de doc. Nu m-am mai îndoit de acest efect ciudat al apropierii de sacru, cum am *știut* și că toate vulvele femeilor și fetițelor se umeziseră dulce. Căci de cîte ori visăm se petrece lucrul acesta, indiferent de conținutul visului nostru, de parcă lumina mare a visului ar fi de aceeași natură cu mireasma obrazului și catifelarea pielii și asprimea părului pubian al celuilalt, celeilalte, de parcă visul ar fi partenerul nostru interior, femeie dacă sîntem bărbați și bărbat dacă sîntem femei: el ne excită, ne stîrnește lichidele seminale, lubrifianții, ne-ncinge mințile cu fantasme și-ncolăciri... Să ejaculăm în uterul visului nostru, să ne fecundăm, ca melcii, pe noi înșine, să facem

dragoste cu noi înșine între pereții de caolin ai țestei noastre — asta dorim mereu, și ne-am dorit-o poate întotdeauna...

„El se va naște aici, continuă preotul, cum aici ne naștem cu toții, căci aici se întîlnesc toate mințile și toate sexele noastre. Aici se-ntretaie și devin unul singur toate uterele. Punctul central al lumii noastre e punctul central al ființei fiecăruia dintre noi. Toate femeile care-au fost însămînțate vreodată au fost însămînțate aici, cum toți oamenii, oricît de diferiți, se-ntîlnesc în ideea de om. Îl va naște undeva, cîndva, o femeie concretă și vie, dar noi trebuie să-l concepem aici mai întîi. Cum ar putea deveni cineva un profet fără să aibă un *model* de profet? Cum s-ar putea naște vreodată un zeu dacă n-am ști că *există* zei?"

Fra Armando se-ntoarse către coloana vuitoare de lapte și spermă, ale cărei vițe se suceau și se-ncolăceau în turbioane rapide. Vorbi către ea, cu brațele-ntinse spre ea, într-o limbă necunoscută. Uneori mi se părea că recunosc guturalele negrilor somalezi, sau glotalele arameilor. Plescăitul dogonilor, cvintele javanezilor. „Tikitan", striga foarte des, ca un tact obsesiv al discursului, și cînd rostea (lătra? blestema în tortúri? scrîșnea din măsele?) cuvîntu-ăsta, făcea și cu mîinile un gest, mascat pe jumătate de efodul aurit și de manipulumul ce-i dubla mînecile de serasir. Parcă-și afunda ghearele-n stern, își smulgea cu un efort dement coastele și rupea inima din rădăcinile ei ca s-o-ntindă, cu neasemuită teroare și devoțiune, Iordanului vertical. Acesta se aprindea din nou, pîlpîind, fluturînd, pînă la consistența și lumina aurului lichid, biciuit parcă de consoanele barbare, de sîsîiturile și glissandourile vocii marelui preot. Fascinat de invocația sa bizară, abia dac-am observat cum în gloata pîn-atunci încremenită se petrecea de la o vreme o agitație: cîte una, zeci de fete goale pînă la brîu, cu părul împletit în sute de cozi, cu pupilele dilatate de beladonă, ieșeau în față, împingînd cu umerii și cu șoldurile pe cei din preajmă. Sfîrcurile unora erau străpunse de sticloase inele de jadeită. Altele aveau o zvastică violetă tatuată-ntre ugere. Mai mult de o sută de fete umplură curînd spațiul dintre preot și gloate. Unde călcau, cu picioarele goale, pe dulcea podea de piatră străvezie, rămînea urma umedă a tălpilor, înconjurată de aburi, care se resorbea apoi cu încetul.

„Tikitan!", răcni pentru ultima oară sacerdotul, iar cele o sută de fecioare îngînară și ele, ca un ecou, silabele sfinte. Gurile lor cu

buze groase, tatuate grosolan pînă la gingii cu semne albastre, rămaseră deschise, iar limbile roșii și voluptuoase se arătară pe toată lungimea lor, sub arcul dinților strălucitori. Ciudată și înspăimîntătoare vedenie: cu ochii dilatați, cu limbile scoase la maximum, fetele tremurau. Grupe întregi de mușchi, pe pulpe și brațe, dar și de-a lungul coloanei, le zvîcneau cu o viață proprie, ca la epileptici sau ca în marea criză isterică. Pe limbile musculoase li se iviră mici umflături, mărind textura papilelor gustative. Ele crescură tot mai mult, pînă ce deveniră buboaie albicioase, de neprivit, care crăpară unele după altele, smulgînd țipete ca de naștere din gîtlejul martirelor. Cu aripile încă umede, cu o boabă de lichid scînteietor la capătul trompelor răsucite, ieșiră din băși sute și mii de fluturi. La început palizi ca embrionii, se colorară rapid în culori caleidoscopice, catifelate sau metalice, și-și luară zborul de pe limbile sfîrtecate. Curînd, întreaga cavernă roia de ei, dar cei mai mari și mai frumoși, cu ochi ca ai peștișorilor chinezești și cu cozi fluturîndu-le de-o palmă la capătul aripilor, se-nvîrteau leneș în jurul florii de oțel și creier de pe marginea abisului.

„Tikitan!", murmurară mulțimile, și m-am pomenit șoptind și eu, cu ele, cuvîntul barbar. Fecioarele se prăbușiseră pe pardoseală și zăceau acolo ca moarte. Doar cîte un fior le mai agita carnea gelatinoasă. Zeci de fluturi, plini pe aripi de ochi de păun sau de crenguțe de coral, mișunau acum pe creierul dezgolit al lui Fra Armando, ca un polen gros, de plușuri și catifele. Cu luni de zile în urmă, în nenumărate locuri de pe sfera pămîntească, fete tinere se plimbaseră pe cîmpuri cu flori. Un fluture mare și greu, venit de nicăieri, le dăduse roată, iar ele se trîntiseră acolo-ntre crăițe și cercelușii și, dintr-un impuls interior, de parc-ar fi vrut, iarna, să prindă un fulg de zăpadă, scoseseră limbuțele de mici jivine și lăsaseră fluturul să li se așeze acolo și să le mîngîie cu aripile palatul striat ca al pisicilor. O plăcere neașteptată se dovedi trepădarea măruntă a celor șase picioruțe pe mucoasa linguală, însă curînd o durere vie îi luă locul. Căci bestia înaripată își înfipsese ovipozitorul dințat în carnea stacojie, însămînțînd-o cu ouă mici ca semințele de mac. Apoi își luase iar zborul și pierise, lăsînd fata să boceească-ntre flori ca violată de-un zburător din povești.

Atunci scoarța cerebrală a preotului începu să radieze o aureolă de foc, care carboniză ca pe niște frunze uscate aripile lepido-

pterelor. Apoi, ca un balon umplut cu hidrogen, encefalul său roz și bălos începu să se ridice, cu tot cu cerebel și punte, trăgînd după el măduva spinală, eliberînd-o din canalul galben al vertebrelor. Trupul, golit de substanța cea nobilă, căzu la pămînt ca voalurile unei curtezane, lăsînd acest al doilea corp, mai adevărat, să plutească liber și strălucitor în aerul ca un jeleu gros al sălii. A rămas acolo, peste capetele noastre, imobil, cît timp a durat supliciul insuportabil al Ceciliei. Fiindcă-n curînd din grupul nostru ieși Albinosul, a cărui față de Pierrot alb își accentuase mai mult ca niciodată trăsăturile negroide. Își pleznea din cînd în cînd de cizmele militare gîrbaciul din vînă de bou cu care, cînd ajunse lîngă trupul mototolit al lui Fra Armando, îl împinse peste marginea abisului. Se-ntoarse apoi crunt către mulțimi, se repezi spre cei din primele rînduri și-i croi din toate puterile, icnind, pînă ce biciul azvîrli în aer stropi de sînge, bucăți de degete și de urechi sfîrtecate. Neamurile se-mbrînciră și se-mbulziră, zbierînd, pînă cînd un mare amfiteatru, plin de trupuri căzute, spintecate pînă la os de vîna de bou, se arcui în jurul Stăpînului, departe însă de acesta. Tăcerea era acum deplină, nici măcar răniții, unii cu beregata tăiată, alții cu ochii crăpați, neîndrăznind să mai geamă. Înspăimîntător, în această tăcere, era zgomotul blacheurilor de oțel ale cizmelor pe dalele hialine. Cît despre tăcerea cascadei din centrul lumilor, ea era o liniște mistică, negativă, alături de care lipsa oricărui zgomot ar fi fost o monstruoasă cacofonie. Era liniștea din afara auzului, din afara urechii, din afara conștiinței, din Afară. Monsieur Monsú își îndreptă, cu un gest reflex, uniforma colonială și se-ntoarse către curgerea sidefie. Cu coada biciului desenă în aer o împletitură complicată, indescifrabilă, care persistă o secundă, ca un macramé iluzoriu, în văzduh. Curgerea coloanei vîscoase se opri dintr-o dată, și tăcerea, de data aceasta una terestră și unsuroasă, ne năclăi ca o sudoare. Marginile coloanei se resorbiră lent către centru, pînă cînd doar o sferă, o perlă de sidef cît o catedrală, rămase în mijloc, plutind pe abisul negru. Perla colapsă rapid, sporind poate enorm în densitate, ca să rămînă pînă la urmă doar atît de spațioasă încît diametrul ei central să poată fi subîntins de un om cu brațele și picioarele desfăcute. Procese chimice stranii se declanșară în boaba lăptoasă, pînă cînd se schimbă într-o raclă de cristal orbitor, aruncînd fulgere curcubeene...

Fluturii de sub năpraznica boltă fîlfîiau tot mai încet din aripi, ca niște jucării cu cheiță în continuă destindere a arcușorului interior, pînă ce căzură pe podea, cu miile, ca să putrezească acolo aproape instantaneu. Și cînd cheratina zdrențuită li se înnegri și prinse mucegai, se văzu că insectele aveau schelet și craniu, doar că oscioarele fine ca niște ace păreau făcute din același cuarț orbitor ca și racla din buricul pămîntului. După risipirea în aer a cărnii lor de aspic, oscioarele se fărîmară și ele, fiecare în două bucăți, fiecare bucată în două fragmente, fiecare fragment în două granule, fiecare granulă în două scîntei de violet și oranj, fiecare scînteie în două pulberi albe ca zahărul pudră. În cîteva clipe eram înveliți pînă la glezne într-un nisip fin, vălurit, care mai ardea uneori din cîte-un minuscul cristal.

„Nimic, nimic nu există, rosti încet Albinosul în tăcerea asurzitoare. Sîntem pînze subțiri de păianjen umflate și sfîșiate de vînt. Sîntem franje de interferență pe un balon de săpun, multicolore, umede, disperate... Sarcopți în pielea balonului de săpun, lăsîndu-ne acolo ouăle și gunoiul... Lumea noastră e fără greutate și sens. Sîntem simulacre de ireal, la rîndul lui simulacru. Și numai privită-n grosime, din capătul de sus sau de jos, foițe peste foițe străvezii, această scară a irealului s-ar opaciza pîn-la realitate. Dar nu există un capăt de sus sau de jos, și nu există ochi care-ar putea privi de acolo. Foi peste foi peste foi, lumea noastră este o carte cu pagini de pielițe. Și pielițele au vase de sînge și nervi. Și glomerule de sudoare-mpuțită.

Cei vechi au știut-o și-au spus-o, căci fiecare lume e-o carte ce cuprinde o carte, și-n fiecare Evanghelie e-o Evanghelie. Odată soarele s-a oprit în loc o după-amiază întreagă și altădată umbra s-a dat cu zece trepte-napoi. Iar altădată totul a-ncremenit, și păstorii mîncau fără să mănînce și păsările cîntau fără să cînte... Și Iehova apărea-n stîlpul lui de nor și de foc, pe neașteptate, între două pagini de întîmplări păstorești, ca un semn de carte din cele făcute de școlărițe, împodobite cu cusături... Nu timpul se oprea și se dădea îndărăt, ci degete prelungi răsfoiau filele, întorcîndu-se la vreun pasaj îndrăgit.

Sîntem copii și cópii, dar ai cui, ale cui? Sîntem scriși caligrafic, cu aur și cu fecale, dar pentru cine? Cine citește-n definitiv povestea săracă a vieții noastre? Desigur că doar El, Scriitorul. Și o

citește o singură dată, în același timp în care o scrie. Căci e un proces de scriere-citire duplicarea lumilor, de parcă un tub ombilical le-ar lega între ele, iar prin cablu s-ar încrucișa, simultan, citirea și scrierea din ambele părți, căci dacă el suflă prin tub Duhul său, umflîndu-ne balonul de săpun, la rîndul nostru îi reflectăm în curbura lui fața și-i putem zări prin tub laringele de zirconiu. Iar cine-ar putea să înoate contra curentului teribil al binecuvîntării, urcînd asemeni somonilor către izvoare, ar ieși din balonul iluziei și-ar străbate cordonul ce ne leagă de gura Lui, de plămînii Lui. S-ar stabili acolo, în alveole, s-ar înmulți nebunește acolo, în sînul lui Avraam, s-ar risipi metastatic în ficat și în boașe, ar umple cu vîrtejuri anarhice Ierarhia. Zeul ar muri în inimaginabile chinuri, și urletele lui ar fi coroana eternă a deicidului. Căci toți, la soroace, ne omorîm și ne mîncăm Dumnezeul, altfel nu putem deveni el însuși, nu putem fi în el și el în noi. Devoțiunea, de aceea, e crimă. Rugăciunea e răstignire. Dragostea e tortură. Adorația e strangulare cu mîini late de heruvim. Chin fără limite e deisis-ul vieților noastre. De-aceea toți zeii au fost hăcuiți și ciuntiți și bătuți în piroane. Fra Armando v-a arătat calea unificării, eu pe a dezmembrării, și nimeni nu vă spune: Alegeți!

Vom inventa ființa ce-o să ne inventeze, dar nu va fi din lumină pură. Lumea noastră nu este un briliant. În pămînt mortăciuni și cristale strălucesc și duhnesc. În mațele noastre sînt viermi, în viermi sînt mațe, și-n mațele lor sînt viermi. Și divinul Dante urina fetid pe scoarța stejarului. Dar umila prostituată așază gingaș un stînjenel în vaza de pămînt. De aceea Creatorul va fi bărbat și lumină, dar și femeie, neagră și roabă. O minte de înger și-o inimă de cățea. Doar astfel emisferele, schizofrenia și paranoia vor fi lăsate în urmă, și sexele, bărbatul și femeia, se vor anula, și puterile, stăpînul și sclavul, vor deveni una, și, minune a minunilor, binele se va corupe prin rău ca să scînteieze mai tare, iar răul se va-nălța prin bine ca să cîștige în îmbeznare, iar la-ntîlnirea lor, și deasupra lor, unde se vor arcui ca să iasă din sine și să se-mpreune, ele s-or dovedi identice, lumină și beznă-ntr-un singur extatic cuvînt:

ORBITOR

« Orbitor! », strigară și mulțimile, așa cum strigaseră cu minute sau secole-n urmă: « Tikitan! ». Am strigat și eu cu ele, simțind

cum îmi amorțește cerul gurii de-nfiorare. Între timp, Albinosul se transforma. Pielea feței, palidă ca de mort dintotdeauna, devenise acum transparentă. Se zăreau prin ea, roșii și striate, grupele de mușchi faciali, prinși la extremități cu tendoane alburii. În jurul ochilor și gurii inele de carne se dilatau și se strîngeau. Apoi și carnea se făcu străvezie. Prin fantoma ei de abur și vînt apăru craniul, verde-fosforescent, cu suturile oaselor capului violete. Spre sfîrșitul discursului și osul deveni fumegos, apoi se limpezi ca o apă-nghețată, și creierul, irigat de un sînge negru, zvîcnea acum sub clopotul de sticlă asemenea unei imense broaște rîioase. La baza lui, pituitara ardea numai ca un grăunț de safir. Am urmărit migrarea ei spre suprafață, pe un peduncul ca o corniță de melc, lent și șovăitor, pînă ce a răzbit prin osul frunții, unde s-a deschis, ochi albastru-ntre sprîncene, într-un triunghi ce ar fi putut fi divin, dacă vîrful nu ar fi fost întors spre pămînt. Și gîtul, și brațele lui Monsieur Monsú deveniseră străvezii, acoperite c-un fel de solzi de cleștar. Un monstru fascinant rotea acum în fața noastră gîrbaciul din piele de hipopotam.

Melanie, înfășurată în fantasticele tergaluri și fluturîndu-și măreața perucă din pene de struț, vopsită-n culoarea morcovului, ieși în față cu punga de hîrtie în brațe. O răsturnă pe podea și începu să asambleze, cu dexteritatea stîngace a unui copil, bizara mașinărie în care se-mbinau tije, cruci de Malta, bolțuri, pinioane și cătușe dintr-un metal ce lucea stins ca aluminiul. Într-un obturator cu laméle-n spirală așeză cristalul Leon, veșted acum ca o bucată de iască. Tuburi gofrate, curele și conductori electrici îmbrăcați în plastic colorat uneau diversele părți ale mașinăriei între ele. Cum încăpuseră în pungă toate piesele, toate angrenajele? De unde scosese Melanie seringile, cuțitoaiele? Cilindrii albaștri de oxigen, cu manometrele ruginite, răsăriseră ca din pămînt.

« Acoperă-ți un ochi (continuă Albinosul) și privește numai cu celălalt: vei vedea lumea plată și veștedă ca un desen de pe o farfurie. Privește cu amîndoi ochii și dimensiunea ascunsă va exploda: apa va fi adîncă și limpede. E de ajuns o nepotrivire, o diferență de unghi a celor doi globi de sub creier ca anaglifa să se umfle în basorelief, în altorelief, în statuie, și, poate, dacă ochii ne-ar converge atît de mult încît ar putea privi unul într-altul, statuia s-ar umfla și ea în ceva cu mai multe dimensiuni, într-un obiect de

ne-nchipuit. Privește acuma acest covor de pete bălțate, această blană abstractă de leopard — și-ntr-adevăr, pe tot peretele îndepărtat al sălii, dincolo de prăpastia neagră, se zugrăvi cu safire, smaralde, heliodor și crisoberil un enorm dreptunghi sclipitor —, dar privește-l visător și distrat, percepîndu-l deodată, destrămîndu-te-n el. Globii ochilor tăi își vor accentua convergența. Imaginea stîngă și cea dreaptă, fantomatice, vor glisa una pe alta, se vor potrivi, imbrica, pînă ce hologramа va prinde viață, și himera minunată a Cărții ce ne cuprinde se va ivi în slavă nepieritoare. »

Un fluture colosal își întindea acum aripile-n fața noastră într-un cub de lumină albăstruie ca un acvariu. Pe toracele lui de catifea vișinie scînteia briliantul mormîntului suspendat între cer și pămînt, ocrotit parcă de picioruşele filiforme. Viziunea a durat numai cîteva minute, pînă cînd privirea ne-a obosit și petele incandescente au devenit iar informe. Unde pierise bivolul înaripat?

La fel, poți contempla spectacolul bălțat al lumii noastre, obiectele și faptele îngrămădite fără sens, mormane în jurul tău. Ia-le pe rînd și pipăie-le, miroase-le, gîndește asupra lor: degeaba. Haosul va crește continuu. Căci misterul e tatăl unui șir nesfîrșit de mistere, și soluțiile sînt mereu parțiale, autodevoratoare... Dar gîndește totul deodată, cu o gîndire distrată și visătoare, pînă ce emisferele cerebrale îți converg și cele două imagini ușor diferite, rațională și senzuală, analitică și sintetică, diabolică și divină, bărbătească și femeiască, glisează una pe alta. Deodată covorul de pete dispare și, limpede, în mii de dimensiuni, putem gîndi, pentru clipe sau pentru milenii, fața indepingibilă a Dumnezeirii. Vedem atunci, față în față, ce-am întrezărit mereu, parțial, în oglinzi și enigme. Față în față: pentru că fața noastră e încorporată în fața Lui. Ochi în ochi, pentru că globii ochilor noștri sînt în globii ochilor Lui...

Creierul lui Fra Armando pulsa ca un stîlp de foc deasupra neamurilor, scoțînd raze poligonale. Coada sa medulară unduia ușor, ca un flagel, în aerul gelatinos al imensei hale boltite. Un tatuaj fin, fluorescent, indica de-a lungul ei traseele complicate ale neuronilor catecolaminergici, noradrenergici și acetilcolinergici: firișoare roșii, negre și violete intersectate și împletite ciudat. Creierul începu să gliseze ușor, prin mișcările spiralate ale cozii, către instalația atroce pe care enorma negresă o construise cu migala și inconștiența unei mantis religiosa. Masă de operație? de

electroșocuri? de tortură? aparat de viol din vreo bolgie libertină? Biele și cremaliere licăreau într-o ferestruică încadrată de cilindri hidraulici. Într-o baie cu un lichid opalescent plutea, buhăit, un fetus cu înțelepți ochi orientali. Avea fixați pe țeastă, cu plastic dentar, electrozi filiformi, al căror cablaj intra în mașinărie. Sub un clopot de sticlă, conectat și el la întrerupătoarele angrenajului, o sibilă de plumb citea dintr-o carte groasă, urmărind păianjenii negri ai slovelor cu un deget nespus de uscat. O pisică ecorșată atroce, răstignită pe o planșă de lemn, între două bobine de inducție, era ultima componentă organică a mașinii. Cîțiva nervi sidefii îi fuseseră degajați cu abilitate din carne și întinși demonstrativ, de-o parte și de alta a trupului martirizat, într-o rețea fină, numerotată și inscripționată cu grosolane litere de tuș. Animalul rotea ochi limpezi, cu pupila verticală, și zvîcnea din cînd în cînd din mustață.

Terminîndu-și munca, acoperită de boabe galbene de sudoare, femeia din Magdalenian rămase nemișcată ca un idol de eben. Duhoarea ei de subțiori și de rodul-pămîntului atrăgea mii de muște cu torace verde-metalic sau albastru-cianură, care curînd o acoperiră cu o cămașă vie de zale forfotitoare.

Albinosul, sub noua sa întrupare de insectă cavernicolă, își pierduse ochii, rămași ca două vagi umflături atavice sub pielea din solzi de cristal. În schimb, ochiul din frunte i se aprinsese ca un mare safir, și trimitea înainte o impalpabilă lumină conică, așa încît pielea ciocolatie a Ceciliei căpătă o fermecătoare nuanță de bleu sub privirea lui. Nubila era deja goală, unsă cu aloe și nard, sulemenită negru pe buze, pe sfîrcuri și pe pliurile delicate de sub pubisul fără urmă de păr. Pleoapele coborîte, date cu kohl și presărate cu pulbere de aur, proiectau pe colosala boltă, mai nebunește ca oricînd, constelațiile, încît se făcuse noapte de vară, zăbușitoare și luminoasă. La gît, pe un fir de iridiu, avea înșirate șapte smaralde brute, neatinse de polizorul giuvaergiului. Pe fiecare era scrisă o literă întoarsă, evreiască. La urechi, în chip de cercei, atîrnau două cochilii mari și tigrate de murex. O gemă de cornalină îi acoperea, crem-gălbuie, scobitura buricului. Cu adevărat uimitoare îi erau însă unghiile.

Și la mîini, și la picioare ele erau de un albastru ultramarin intens, ireal și fluid ca văzut într-un vis. Și fiecare purta în adîncul ei o imagine, în relief, minusculă și totuși clară, ca acele fotografii de

monumente celebre (sau de femei nerușinate) din brelocurile optice. Oricît de departe te-ai fi aflat de prințesa neagră, privindu-i unghiile vedeai perfect pictura lor giottescă, iar dacă te concentrai doar asupra unui detaliu (denticulii de pe fața unui zid, kymele unei muchii, fleuronul din vîrful unei clopotnițe galbene, broderia cu flori și șopîrle a vreunui veșmînt) vedeai la fel de limpede și detaliile detaliului, pînă la al miilea ordin de mărime, încît, adîncindu-te-n vertijul unghiilor șlefuite, ajungeai în lumea subatomică a quarcurilor, a farmecelor și miresmelor... Pe unghiile de la mîini erau zugrăvite scene din Noul Testament, pe un fond naiv de palate medievale și sicomori: Sfînta Fecioară dormind în odaia ei cu pereți goi de piatră, zîmbind unui vis și acoperindu-și un umăr gol, pe cînd arhanghelul, în picioare lîngă patul ei, cu un crin cu trei cupe-ntre degete, se sfiește să o trezească; Isus copilaș cioplind cu cosorul o cruce de lemn, pe cînd toți ceilalți ieșiți cu caprele își ciopleau fluiere; tot el urcînd pentru întîia oară (să fi avut vreo șapte ani) într-o mandorlă ce-l va-nălța la ceruri, ca să fie prezentat îngerilor; adolescentul Isus în pustie, ghemuit în nisip, ținînd între palme capul triunghiular al unui șarpe și privindu-l în ochii străvezii; Isus și Ioan, așezați pe un colț de stîncă, privind Iordanul cum reflectă în apele sale amurgul; fetița lui Iair, a doua zi după trezirea din morți, împletindu-și o panglică-n codiță, la oglindă și cîntînd un cîntec fără vorbe; Petru, pe muntele Tabor, privind printre genele strînse astronava de cristal și-ntrebîndu-se de unde să taie destule crengi pentru trei colibe: una pentru Moise, alta pentru Ilie, alta pentru Isus; femeia adulteră, rămasă singură pe locul osîndei ei, încercînd să deslușească scrisul lui Isus din țărînă, pe cînd un strop alb de sămînță i se prelinge dintre picioare; Isus mîncînd, în casa lui Matei, cu vameșii și păcătoșii, uimiți de iradiația triunghiulară a tîmplelor nazarineanului; Dimas, cu brațele chinuitor strîmbate după lemnul crucii, cu fața verde de suferință, zîmbind totuși Mariilor îngenuncheate-n fața celor trei; și trilioanele de stele presărate peste Ierusalim, fiecare vestind o Mîntuire incredibilă, ininteligibilă, inimaginabilă, dar adevărată...

Unghiile de la picioarele Ceciliei purtau, în schimb, înluminuri din Vechiul Testament: Șefora așezîndu-și pe inelar prepușul copilului ei și rostind mîndră către bărbatul înaripat: « De-acum ești soțul meu de sînge! »; îngerul Domnului, lîngă aria lui Anavria

Iebusitul, armîndu-și unealta nimicitoare și împrăștiind ciumă peste popor, din Dan pînă la Beer-Șeba; țeasta, picioarele și palmele mîinilor Isabelei, într-o învălmășeală de țesături însîngerate, și o cățea cu ochi de om rozînd un deget cu inele groase; Maaseia îmbrățișîndu-și ultima oară soția, o filistină dulce, cu gene de mătase, și rămînînd cu inima frîntă-ntru Domnul; Iov, bătrîn și fericit, gras, cu pielea roză ca a pruncilor, ținînd pe deget o buburuză ce abia își desface aripile a zbor; mireasa de nici 12 ani, deja împodobită, strîngîndu-și cu groază, în palmă, locul dintre pulpele băiețești și gîndindu-se la noaptea care urmează; Domnul, pe tronul său de safir de peste cupola ca o întindere a cerului, privind cu ochi stranii, de o anatomie nepămînteană, peisajul arid al Iudeii perindîndu-se dedesubt; Iezechiel, în valea oaselor uscate, culegînd distrat crinii sălbatici crescuți deodată în tigvele și coșurile piepturilor pline de țărînă; Daniel, scos din groapa cu lei, mirosind încă, zile-n șir, a testicule de fiară; Ziua Urii, pogorîtă pe neașteptate, ca un fur, peste cătune, vii și livezi, pustiind totul într-o ambiguă slavă...

Matroana se apropie de negresa nubilă, o luă de mînă cu neașteptată gingășie și grație, și o conduse spre aparatul de la marginea golului. O-ntinse pe șasiul îngust și-i prinse încheieturile mîinilor și gleznelor în cătușe. Răstignită așa, pe o cruce a sfîntului Andrei de aluminiu, Cecilia își revelă ochilor noștri sexul ca o floare neagră cu petalele încrețite, sex de felină, vulvă de sfinx, nefăcută pentru copulări ca oricare. Încet, la o manevră iute a degetelor Melaniei, cilindrii hidraulici se puseră în mișcare, și cadrul metalic se ridică pînă la verticală. Tulburător de frumoasă, Cecilia zîmbea cu zîmbetul sălbatic al africanelor, dar și cu ceva de fetiță perversă, încîntată să-și arate tuturor floarea secretă. Lăsase capul pe-un umăr, și ochii i se acoperiră de-o ceață subțire. În acvariul lui, cocîrjat, avortonul desfăcu deodată ochi galbeni, și gura sa abia schițată începu să pronunțe cuvinte neauzite, căscîndu-se ca a unui pește exotic. Albinosul, a cărui uniformă se volatilizase ca un gaz în văzduh, se apropie încet de masa de operație. Sexul, semitransparent, cu scrotul ca o sticlă moale prin care se vedeau testicule de fildeș filigranat, îi era erect, așa încît toți am crezut că vom asista la violarea rituală a fecioarei de către oribilul sacerdot. Nu ne imaginam, în schimb, inimaginabilul. Și nu pot descrie indescriptibilul.

Timp de ore-n șir corpul de carne, sînge și nervi al tinerei femei a cunoscut întreaga suferință umană și i-a depășit limitele. Fericiți au fost luptătorii păgîni căzuți în mîinile dușmanilor, ținuți zeci de ani în oubliette și torturați zilnic sub ochii seniorului. Fericiți arșii de vii, jupuiții și canceroșii. Dar țipetele fetei păreau, totuși, de plăcere insuportabilă, iar pe fața ei buza zgîrcită și ochii strînși arătau un extaz distrugător. *Singurul* fapt pe care cuvintele îl pot înfățișa, deși atroce, a părut un gest de tandrețe față de ce fusese-nainte: cu o fulgerare expertă a unei lame, albinosul i-a despicat Ceciliei pîntecul, fără să curgă un strop de sînge, și-a scos de-acolo, curat ca un preparat anatomic, uterul, străjuit, ca de două aripi întinse, de trompele avînd la capete, între franjuri de pielițe moi, cele două ovare, ca două mici nestemate. Abia atunci, de parcă toată vitalitatea-i stătuse în organul cel delicat, corpul negresei muri, moale și cenușiu, și putrezi sub ochii noștri, pînă ce oasele risipite, galbene, se-mprăștiară pe podea. Doar radiusul mîinii stîngi mai rămase prins în cătușa metalică. Apoi și oasele se prefăcură în pulbere, iar pulberea se resorbi în podeaua sticloasă.

Monsieur Monsú ținea pe palma deschisă a mîinii drepte fluturul uterin, care lopăta ușor din voalurile de pielițe. În cele din urmă-și luă zborul, nu prin bătăi mecanice ca ale multor lepidoptere, ci prin unduiri într-un mediu gelatinos parcă, așa cum înaintează-n abisuri, ca-n vis, ființele străvezii de pe fundul oceanelor. Fluturînd peste gol, mica vietate se-ndreptă către chilia de briliant din centrul lumilor. O atinse după eoni de călătorie hipnotică. Se ghemui acolo, în lacra fulgerătoare, prinse rădăcini în pămîntul de cristal și desfăcu o corolă de prapure. În mijlocul ei se dezvoltă tot mai mult un ovul, filigranat, sidefiu, cu desene mereu schimbătoare și cu protuberanțe mirifice în ionosferă. În cele din urmă uterul însuși, cu trompele și zgîrciurile lui, rămase doar un detaliu aproape neobservabil al marii boabe, al oului cu coajă de cuarț.

Oul părea tatuat cu un labirint de linii colorate șters, întretăiate și mișcătoare, așa încît la început nu se putea distinge nimic, în afara unor iluzorii contururi, ghicite mai mult, ca într-o filigeană de cafea. Cum volumul lui continua să crească, suprafața i se lățea tot mai mult, și desenele cele mai stranii, mai eteroclite, începură să izvorască din împletitura de linii. Era fața unui bărbat tînăr, cu

trăsături în cărbune, cu părul răsucindu-se-n vițe negre de-a lungul obrajilor ascetici. Ochii severi și vizionari, ușor asimetrici, dreptul însuflețit de o scînteie de har, stîngul tragic și mat ca o oglindă acoperită, aveau sub ei cearcăne violete. Sub firele fibroase ale mustății, gura ar fi părut de femeie dacă senzualitatea ei nu ar fi fost negată, dizolvată, deturnată, reconvertită de cute ale comisurii, foarte amare. Și fiecare trăsătură a acestui portret era, dac-o priveai mai atent, formată de fapt din alte desene, la o scară mai mică, iar acelea din altele, toate strălucitor de clare, imediat cum ochiul le atingea, așa încît te puteai scufunda la nesfîrșit în spectacolul lumii adîncind perspectivele unui fir de sprînceană, și puteai explora ceruri cu alte stele, alte raiuri și alți zei explorînd un pixel din imensitatea obrazului. Era Totul, și totul curgea în inima totului, și mîna reală și cea virtuală se desenau una pe alta, schimbîndu-și densitatea și destinul de un miliard de ori pe secundă. Era Mandylionul, era Vera Icon, era imaginea feței umane, achiropoete, pe care-o căutăm întotdeauna, pe care-o vedem în toate alcătuirile lumii, pentru că lumea însăși pentru noi, și zeii, și Dumnezeirea — au față de om. De-asta, înfundați în tragedie și mirosind a sulful Gomorei, cultivînd pe ogorul corpului nostru zeci de mii de boli groaznice, nefiind siguri nicicînd de ziua de mîine și zbătîndu-ne să mai respirăm o clipă, totuși zîmbim, așa cum copilul de patruzeci de zile zîmbește pînă și unei foi albe pe care sînt desenați doi ochi...

Creierul lui Fra Armando, șerpuind din codița spinală, aruncînd raze ca o astronavă, migră și el peste miliardul de țeste ale mulțimii, îndreptîndu-se către marea sferă ce cuprinsese aproape tot spațiul din mijlocul discului pe care ne aflam. Oul se rotea greoi în jurul axei verticale, arătînd mereu alte canale, alte mări uscate și alte continente, aruncînd alte jerbe de foc și resorbindu-le în pîntecul de albuș și de gălbenuș. Navigator singuratic, creierul se apropia de soare, alunecînd parcă pe un pliu subliminal, pe un tub de ghidaj ascuns în altă dimensiune. Era acolo, neauzită, dar simțită cu tot corpul, o șoaptă, mai densă decît organul ce-o percepea, acea șoaptă din centrul nopții, la care nu poți decît să răspunzi, deodată treaz și înfricoșat: « Aici sînt, Doamne ». Pe șoaptă, pe chemare aluneca spermia solitară, șoapta de bilioane de decibeli, unda de șoc de miliarde de gigatone era tubul de ghidaj prin care

flutura masculul de aur. Sala întreagă, cu popoarele adăpostite în ea, trepida în cutremur, cutremurare. Ovulul șoptea, șoptea un nume. Liniștit, monoton, fără grabă, puternic ca un seraf, chipul din ou șoptea o șoaptă, șoptea un nume. Propriul lui nume. « Aici sînt, Doamne », răspundea creierul, spermia, iar răspunsul, fericit în teroare, înspăimîntat în extaz, era nu un sunet, ci însăși înaintarea.

Fruntea bombată, de coajă de sticlă, a mormolocului se opri în cele din urmă la doar o palmă de enormul pîntec filigranat. Membranele tari se oglindeau reciproc, turbioane colorate apăreau în punctele frontale ca să cuprindă, în cercuri tot mai largi, sferele tremurătoare. Un dialog se-nfiripa acolo, se comutau canale și frecvențe, se dădeau parole, mii de chei pătrundeau în tot atîtea broaște de aer și de vid, se răsuceau acolo, ridicau pinionii și camele, eliberau zăvoarele chimice. Și deodată nu pielițele, ci însuși spațiul dintre ele s-a deschis ca o poartă, deodată între membrane nu mai era spațiu, iar spermia și ovulul erau una, creierul și sexul erau una, spațiul și timpul una erau.

Și spațiu-timp-creier-sexul începu frămîntarea. Se petrecură monstruozități. Se întîmplară miracole. Se inventă o matematică de bordel, o defecare sublimă. O vomă conceptuală, o rîgîială angelică. Un vis real, o viață moartă. Era o hohotire, dar de rîs sau de plîns? Era o revelație: de profet, de nebun? Era totul, dar semăna atît de mult cu nimicul... Priveam încremeniți acea agonie, nu a morții, ci a plămădirii, acel orăcăit, nu al nașterii, ci al leșinului final. Vedeam zgomote de catastrofă și pustiire, auzeam culori de foc și de gheață. Explozia-implozia mirosea a rugozitate. Atomii erau sisteme solare și constelațiile erau fermioni. Oh, paradis infernal, lumină întunecată!

O cauză-efect încolți în miezul marginii acestei știme. Îi netezi carnea-aer, îi alină opacitățile străvezii. Îi organiză viitorul-trecut, îi ascultă cuvintele-lucruri. Din vînturile karmei, din înspăimîntătorul bardo al tărîmului de amurg avea să se-nfiripe un copilaș. Avea să fie pentru că deja era, deja-și vedea părinții copulînd ca niște lăcuste, deja vîrtejul de spațiu-timp-creier-sex desena cu degetul muiat în sînge o poartă caudină, un arc de triumf. Două seturi cromozomiale aveau să fuzioneze, *da* și *nu* aveau să se cunune în *poate*, și apoi oul, deja trecut de bariera ființei, avea să-și

începă giganticul rezumat, răsfoirea paginilor tot mai complicate-ale vieții, complicate nu prin sensul textului conținut, ci prin însăși structura paginilor, ca și cînd prima ar fi un punct, a doua o linie, a treia o suprafață, a patra un volum, a cincea un volum al lui Möbius, a șasea un cuib de rîndunică thomian, și tot astfel pînă la a miliarda pagină, unde Dumnezeirea este la puterea Dumnezeire. Mitoză și meioză, doi, patru, opt, șaisprezece, treizeci și doi, șaizeci și patru, morulă, blastrulă, gastrulă, și cele trei învelișuri embrionare scînteind ca o sticlă moale pe cînd se-ncrețesc, se înfășoară, se resorb, formează tuburi și muguri, se despart în puncte catastrofice, se reîntîlnesc ca să schițeze fețe și membre, organe și pieliță, sisteme și aparate. Pește, reptilă, batracian, mamifer, săptămîna a patra, a cincea, a șasea, a șaptea. Luna a șasea, a șaptea, tumba din luna a opta. Plutirea pe floarea de lotus, în mijlocul apelor negre, cu pleoape închise și fața zîmbitoare. Pleoape enorme, fără gene, sub care protuberanțele oculare alunecă liniștite ca marsuinii. Piele de perlă, strălucind de înțelepciune.

Ni se vestea, iată, tuturor, Evanghelia. Căci nu există altă bunăvestire decît a nașterii unui om. Și fiecare naștere creează o religie, *este* o bunăvestire. Și religia însăși nu are alt sens decît Nașterea. Ni se arăta Calea, ni se revelau Treptele. Ni se predicau Fericirile. Deja ochii noștri, ieșiți din orbite de atîta orbitoare orbire, urmau să vadă embrionul, copilul, minunea, răscumpărarea. Negri și albi, asiatici, femei, bărbați și copii așteptam, pe marginea abisului, bucuria. Aveam să luăm lumină din lumină și să nu mai murim niciodată...

Și atunci se petrecu infima catastrofă. Și cum odinioară, la-nceputurile-nceputului, o insesizabilă asimetrie în condițiile inițiale a făcut ca forța primordială să cliveze în două, apoi în patru, și din punctul infinit de fierbinte și dens să explodeze focul de artificii al lumii, și cum un tremur din aripi al unui fluture așezat pe-o frunză de guabe-n Antile declanșează un uragan în Colorado, și cum nu știi de unde vine Duhul și încotro se duce, — în miezul miezului zigotului înmiresmat, în ghemul cromozomial de șerpi serafici se răsuci un vîrtej, un vînt probabilistic, mai limitat ca spațiul unei molecule. Se inversă un semn într-o ortogramă, glisă ceva în stereochimia uleioasă a acelei substanțe. Poate că privirea unuia dintre noi (a femeii scheletice cu un număr tatuat pe antebraț? a hidro-

cefalului cu ochi bulbucați?) a fost de ajuns pentru minuscula tragedie, căci observația modifică întotdeauna experiența. Sau poate că însuși Răul, nedefinit și nepipăibil ca gravitația, și-a strecurat în inima zeului în geneză un deget turbionar, același ce zgîndăre lumile. La fel, în miezul bucuriei noastre a încolțit o camelie de chinină.

Pentru că oul își învîrtoșea acum un al doilea centru în jurul informației alogene. Și o membrană aburea ca o cortină de zgîrci între sine și sine. Ca o oglindă în care sinele s-ar vedea chiar pe sine, identic și totuși complet diferit, căci dreapta unuia e stînga celuilalt, și al doilea e un monstru pentru primul, căci are inima-n dreapta și vorbește cu emisfera dreaptă a creierului și îi e milă cu emisfera stîngă. Albul și negrul nu sînt mai diferite și mai străine. Lumea noastră devenea schizoidă, căci ce se năștea cu adevărat acolo era Duplicarea, Ruptura. Suprafața oglinzii între doi embrioni visători, față-n față, atingîndu-și aproape frunțile boltite enorm, privindu-se cu ochi fumurii. Aveau să vină pe lume gemeni monozigoți, dar Înstrăinarea avea de fapt să se nască. Priveam apocalipsa prin lentilele boabelor de lacrimi din ochi. Ce se-ntîmpla? *Care* era zeul nostru? Ce-avea să fie cu lumea acestei cărți ilizibile, acestei cărți?

Și-atunci, Maria, pe cînd contemplam proliferarea dublă-a celulelor (*două* morule, blastrule, gastrule, despărțite (sau unite) de acea pieliță oglinditoare, am fost spintecați deodată de un trăznet nimicitor: reapăruse coloana de flacără și rătăcea acum printre noi, făcîndu-ne una cu pardoseala discului sclipitor, integrîndu-ne-n el, digitalizînd sîngele și tendoanele și nervii noștri, transformîndu-le în memorie, memorie pură, holografică, indestructibilă. Eram din nou acasă, eram în Akasia, memoria universală care vede totul, care știe și înțelege și compătimește. Memoria-mamă care ocrotește, care dezmiardă. Și discul orbitor, orbitor se rupse cu troznet de ruinare a lumilor din temeliile lui, levită spre tavanul boltit al sălii, îl sparse în mii de așchii și țăndări poligonale și, Maria, ochilor noștri, întinși acum egal pe toată suprafața discului, le-a fost dat să vadă ce nu poți, ce nu trebuie să vezi niciodată, ce nu se poate spune nicicînd. Și discul se roti în jurul axei sale, tot mai rapid, pînă ce o sferă de slavă, scînteind în bilioane de culori, apăru, avînd în centru rezervorul viu de lumină. Și sfera se așeză

pe creștetul Lui, deasupra viețelor negre de păr, luminîndu-i ochii triști și căprui. Căci era El, într-o lume densă, într-o lumină densă, și de-a lungul coloanei Lui vertebrale, prin carnea străvezie, se desfăceau șase chakras ca șase flori carnivore.

Al șaptelea chakra, Shahasrara, sfera de diamant, îi ardea acuma pe creștet."

SFÎRȘITUL PRIMULUI VOLUM

BIBLIOTECA PUBLICĂ
„N. BĂLCESCU"
Șos. Giurgiului nr. 86
— BUCUREȘTI —

Ultimele apariții Humanitas
în seria *Roman*

NINA BERBEROVA
Acompaniatoarea. Boala neagră.
Trestia revoltată
Traducere din franceză de
IRINA MAVRODIN

•

RĂZVAN POPESCU
Prea tîrziu
Cu un argument de
LUCIAN PINTILIE

•

DUMITRU NICODIM
Casa lui David

La prețul de vînzare se adaugă 2%,
reprezentînd valoarea timbrului
literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
Cont nr. 45101032,
B.C.R. Filiala sector 1, București

Redactor
HORTENSIA POPESCU

Apărut 1996
BUCUREȘTI – ROMÂNIA

Tipărit la
Atelierele Tipografice
METROPOL